

وزارة المعارف العمومية

كتاب الأساس

في الأمم السامية ولغاتها وقواعد اللغة العبرية وآدابها

تأليف

الدكتور علي العناني 6 ليون محرز 6 محمد عطية ابراشي

المفتش بالوزارة

أستاذى اللغات السامية بدار العلوم العليا

(يحتوى هذا الكتاب على مقرر دار المعلم في اللغة العبرية وآدابها والموازنة بينها وبين اللغة العربية)

ספר היסוד

לעמים השמיים ולשונותיהם

ודקדוק השפה העברית וספרותה

(الطبعة الأولى)

حق الطبع محفوظ للوزارة

القاهرة

طبع بالطبعة الأميرية ببولاق

١٩٣٥ - ١٩٣٤ م

اهداء الكتاب

إلى دار العلوم وابتائها ، وإلى اللغة الفصحى وادبائها ،
وإلى الثقافة العربية وروادها ، نهدى هذا الكتاب .
وباسم الحكمة جماع العلوم نخرجه للناس .

على العناني ، ليون محرز ، عطية الأبراشي

فهرس الجزء الأول

مواضيع الباب الأول

صفحة

٤ - مجاميع اللغات :

- (١) تقسيمها ١٥
 (٢) عدد المجاميع اللغوية ١٦

٥ - إحصاء المجاميع واللغات :

- (١) المجموعة السامية ١٨
 (٢) « الحامية ٢٠
 (٣) « الآرية ٢١
 (٤) « الهندية الصينية ٢٥
 (٥) « الملايو بولينيزية ٢٦
 (٦) « الادراويدية ٢٧
 (٧) « الأورالتائية ٢٨
 (٨) مجموعة لغات البانتو ٣٠
 (٩) « اللغات الأمريكية ٣٠
 (١٠) « اللغات الأسترالية ٣٠
 (١١) خاتمة في اللغات المنعزلة ٣١
 (١٢) إحصاء اللغات ٣٢

صفحة

١ - اللغة :

- (١) موضوع اللغة وتعريفها ٣
 (٢) نشأة اللغة وتكوينها ٤
 (٣) تكوين المقاطع والألفاظ ٥
 (٤) وضع الكلمات والقواعد ٦

٢ - اللغة الإنسانية الأولى :

- (١) هل هي واحدة أو متعددة؟ ٧
 (٢) اللغات القديمة وتقسيمها ٨
 (٣) علوم اللغة قديمها وحديثها ٨

٣ - علم اللغات :

- (١) نشأته وتعريفه ١٠
 (٢) الفيلولوجيا الكلاسية ١١
 (٣) « العامة ١٢
 (٤) فوائد علم اللغات ١٢
 (٥) خلاصة ١٣

مواضيع الباب الثاني

صفحة

٣ - مقارنة اللغات السامية :

- (١) نشأتها وأقسامها ٤١
- (٢) المقارنة اللفظية الفنية ٤١
- (٣) فائدة المقارنة اللفظية الفنية ... ٤٢
- (٤) المقارنة المعنوية الأدبية ٤٣
- (٥) أنواع المقارنة المعنوية الأدبية ... ٤٤
- (٦) نشأة المقارنة المعنوية الأدبية .. ٤٦
- (٧) خاتمة البحث ٤٧

صفحة

١ - اللغات والأمم السامية :

- (١) التسمية ٣٣
- (٢) المهدي الأصلي للأمم السامية ... ٣٤
- (٣) بلاد العرب هي المهدي السامي الأول ٣٦
- (٤) اللغة السامية الأولى ٣٧
- (٥) خلاصة ٣٩

فهرس الجزء الثانى

فى قواعد اللغة العبرية

صفحة

مقدمة ٥٣

السنة الأولى

صفحة

٩٤	تغيير الحركات فى صيغة الجمع
	جدول تغيير الحركات فى صيغة الجمع
٩٧	وتمرينات عليه
١٠١	أداة التعريف وتمرينات عليها
١٠٤	أداة الاستفهام وتمرينات عليها
١٠٦	الإضافة ... .. جدول تغيير شكل الأسماء فى حالة الإضافة
١٠٨	اللفظية مفردا وجمعا وتمرينات عليها
١١٣	النسب أو الإضافة المعنوية وتمرينات عليها
١١٤	درجات التشبيه وتمرينات عليها
١١٤	الإضافة بكلمة כִּי
١١٥	حروف النسب وتمرينات عليها
١٢٠	وأو العطف وتمرينات عليها
١٢٣	النعت وتمرينات عليه
١٢٤	المنسوب وتمرينات عليه
١٢٧	الضائر وأقسامها
١٣٠	اتصال بعض الحروف بالضائر
١٣٥	تمرينات على الضائر
١٣٧	اسم الإشارة وتمرينات عليه
١٤١	الموصول — ما الاستفهامية وتمرينات عليها
١٤٤	العدد وتمرينات عليه
١٥٠	تصريف الاسم

صفحة

٥٥	كلمة فى الخط العبرى
٥٧	الخط العبرى القديم
٥٨	طريقة القراءة والكتابة
٥٩	جدول الحروف العبرية
٦٠	حروف כנסת وتمرينات عليها
٦١	مخارج الحروف
٦٢	الأرقام العبرية وتمرينات عليها
٦٣	الحركات العبرية
٦٥	السكون وتمرينات عليه
٦٧	الحركات المركبة وتمرينات عليها
	الساكن الظاهر والساكن المستتر وتمرينات
٦٨	عليهما
٧٠	المقاطع وتمرينات عليها
٧٢	الثبوت بنوعها وتمرينات عليها
٧٦	أحوال القمص حطوف وتمرينات عليه
٧٨	الفتحة المستعارة وتمرينات عليها
٧٩	ممدود الصدر وممدود العجز وتمرينات عليهما
٨٢	الفصل فى الكلمة
	الاسم :
٨٢	أقسام الاسم وتمرينات عليه
٨٦	الاسم المذكر والاسم المؤنث وتمرينات عليهما
٨٩	المفرد والمثنى والجمع وتمرينات عليها

السنة الثانية

صفحة	صفحة
٢٠٤ ... .. اسم الفاعل وتمريبات عليه	الفعل :
٢٠٤ ... .. اسم المفعول »	تقسيم الفعل إلى ماض وحال ومستقبل وأمر ... ١٦٥
٢٠٧ ... .. الاستقبال	» » لازم ومتعد وتمريبات عليه ... ١٦٦
٢٠٨ ... .. الفعل السالم وتمريبات عليه	» » مجرد ومزيد ... ١٦٨
٢١٧ ... .. المعتل القاء وتمريبات عليه	سبعة أنواع (أوزان) الفعل ... ١٦٩
٢٢٢ ... .. الأجوف »	حروف الفعل الإضافية ... ١٧٢
٢٢٧ ... .. المعتل اللام »	صيغ الفعل وتمريبات عليها ... ١٧٢
٢٣٦ ... .. المضعف »	تصريف الأفعال - المجرد :
٢٣٩ ... .. الناقص »	الزمن الماضي ١٧٥
٢٤٣ ... .. المركب »	الفعل السالم وتمريبات عليه ... ١٧٥
٢٤٤ ... .. جدول عام للفعل المجرد في زمن الاستقبال ... ٢٤٤	» المعتل القاء وتمريبات عليه ... ١٨٢
٢٤٥ ... .. الأمر	» الأجوف » ... ١٨٤
٢٤٥ ... .. الفعل السالم	» المعتل اللام » ... ١٨٧
٢٤٧ ... .. المعتل القاء »	» المضعف » ... ١٩٢
٢٤٩ ... .. الأجوف ... »	» الناقص » ... ١٩٤
٢٤٩ ... .. المعتل اللام »	» المركب » ... ١٩٦
٢٥٠ ... .. المضعف ... »	جدول عام للفعل المجرد في صيغة الماضي ... ١٩٨
٢٥١ ... .. الناقص ... »	الزمن الحالى ١٩٩
٢٥٢ ... .. المركب ... »	الفعل السالم ٢٠٠
٢٥٢ ... .. تمرينات على فعل الأمر	» الأجوف ٢٠٠
	» المعتل اللام ٢٠١
	» المركب ٢٠١
	جدول عام للفعل المجرد في الزمن الحالى ... ٢٠٢

السنة الثالثة

صفحة	
٢٩٢	المعتل اللام بالألف (جدول) ... ..
٢٩٤	« » بالهاء («) ... ..
٢٩٦	الأجوف («) ... ..
٢٩٨	المضعف («) ... ..
٣٠٠	الناقص («) ... ..
٣٠٢	المركب («) ... ..

المفعول المطلق والمفعول فيه :

٣٠٦	المفعول المطلق ... ..
٣٠٨	ظرف زمان ... ..
٣٠٩	« مكان ... ..

الحرف :

٣١١	حروف النسب ... ..
٣١٢	« العطف ... ..
٣١٢	« الاستثناء ... ..
٣١٣	« الشرط ... ..
٣١٣	« السبب ... ..
٣١٣	« النفي ... ..
٣١٤	« التشبيه ... ..
٣١٤	حرف الجواب ... ..
٣١٤	حروف النداء ... ..

قاموس الأفعال العبرية :

٣١٧	الأفعال العبرية ومعانيها مرتبة بحسب الحروف الأبجدية ... ..
-----	---

صفحة	
	المصدر :
٢٥٥	أوزان المصدر الثلاثي ... ..
٢٥٦	إضافة « » ... ..
٢٥٧	المصدر مقرون بحروف ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' ... ..
٢٦٠	تمرينات على المصدر ... ..

اتصال الفعل بضمائر النصب المتصلة :

٢٦٢	الفعل السالم ... ..
٢٧٠	« المعتل اللام بالهاء ... ..
٢٧٢	« الأجوف ... ..
٢٧٤	« المضعف ... ..

علامات الترقيم وتغيير الحركات

عند علامات الفصل :

٢٧٦	تغيير الحركات في صيغة الماضي ... ..
٢٧٩	« » الاستقبال ... ..
٢٨٠	« » الأمر وتمرينات عليها ... ..
٢٨٢	زيادة حرفי "ו" "ז" الى الفعل ... ..

تصريف الأفعال — المزيد :

٢٨٤	السالم (جدول) ... ..
٢٨٦	المعتل الفاء بالألف (جدول) ... ..
٢٨٨	« » بإلواء («) ... ..

فهرس الجزء الثالث

مدارج القراءة والانشاء

السنة الأولى — مطالعة وترجمة

صفحة	صفحة
الدرس العاشر : الطيور — أصوات الحيوانات والطيور — التفاحة ٤١٨	جدول الحروف العبرية ٣٩٣
» الحادى عشر : آلات الصناعة — ملجأ العائلة — بلادى (شعر) ٤٢٠	تمرين على الحروف والحركات ٣٩٤
» الثانى عشر : النبات — الفقى والجوز ٤٢٢	الدرس الأول : المدرسة ٤٠٠
» الثالث عشر : أعضاء الجسم — بلاد الإسرائيليين ٤٢٤	» الثانى : الأدوات الدراسية ... ٤٠٢
» الرابع عشر : الصفات — أصلع من الطائين ٤٢٦	» الثالث : هجرة الدراسة ٤٠٤
» الخامس عشر : الزمن — الأعمى والفانوس ٤٢٨	» الرابع : الصناعات والصناع ... ٤٠٦
» السادس عشر : الأيام والأعياد — القلاح والعلاج ... ٤٣٠	» الخامس : العائلة ٤٠٨
» السابع عشر : لست — الرأس والطربوش (شعر) ... ٤٣٢	» السادس : الطعام ٤١٠
	» السابع : المبانى والأوانى ... ٤١٢
	» الثامن : الملابس ٤١٤
	» التاسع : الحيوانات — العصفور الحكيم ٤١٦

السنة الثانية — قراءة ومحادثة

صفحة	صفحة
الدرس التاسع والعشرون : فصاحة الأولاد ... ٤٥٦	الدرس الثامن عشر : واجبات التلميذ في الصباح ٤٣٤
« الثلاثون : في الدكان (محادثة بين يراز وزبون) ٤٥٨	« التاسع عشر : « « « المساء ٤٣٦
« الحادي والثلاثون : حوشام السبي، الحظ ٤٦٠	« العشرون : الأصبع العاشر ... ٤٣٨
« الثاني والثلاثون : عقاب الكاذب ... ٤٦٢	« الحادي والعشرون : الى المدرسة (شعر) جدول أعمال موسى التثبیط ٤٤٠
« الثالث والثلاثون : الملك سليمان والنحل ٤٦٤	« الثاني والعشرون : المدينة ... ٤٤٢
« الرابع والثلاثون : الدجاجة وأفراخها ٤٦٦	« الثالث والعشرون : الحواس ... ٤٤٤
« الخامس والثلاثون : السبت في بلاد مصر ٤٦٨	« الرابع والعشرون : الديك والجوهرة ٤٤٦
« السادس والثلاثون : الهدايا ... ٤٧٠	« الخامس والعشرون : الطريق ... ٤٤٨
« السابع والثلاثون : سيدنا موسى ورأفته بالحيوانات ... ٤٧٢	« السادس والعشرون : الاستقامة ... ٤٥٠
« الثامن والثلاثون : في مصلحة البريد ... ٤٧٤	« السابع والعشرون : العالم واللص ... ٤٥٢
« التاسع والثلاثون : الفلاح والنظارات ٤٧٦	« الثامن والعشرون : التعلب والكرم ... ٤٥٤
« الأربعون : الفندق (محادثة) ٤٧٨	

السنة الثالثة — قراءة وأنشاء

الدرس الثامن والأربعون : قصيدة في الغزل : للسيد يهودا اللاوي ٤٩٨	الدرس الحادي والأربعون : الطبيعة ... ٤٨٠
« التاسع والأربعون : تشيد البحر الخائج : للسيد يهودا اللاوي ٥٠٢	« الثاني والأربعون : في المطعم (محادثة) ٤٨٤
« الخمسون : قصيدة البؤس للسيد : ابراهيم بن عزرا ... ٥٠٥	« الثالث والأربعون : المسرح (محادثة) ٤٨٦
« الحادي والخمسون : قصيدة في محاسن الطبيعة في مصر : للسيد يهودا اللاوي ٥٠٨	« الرابع والأربعون : الصانع ... ٤٨٨
« الثاني والخمسون : قصيدة الربيع : للسيد موسى بن عزرا ٥١٠	« الخامس والأربعون : خطابات ... ٤٩١
	« السادس والأربعون : القرية ... ٤٩٣
	« السابع والأربعون : سيدنا موسى في طور سيناء ... ٤٩٦

مختارات من العهد القديم

صفحة

الوصايا العشر ٦٠٠
شرائع وأحكام ٦٠٦

مختارات من المكتوبات :

سفر المزمير — الأصحاح الأول ٦٢٨
» — « الثاني ٦٣٠
» — « المئة والرابع ٦٣٢
سفر الأمثال — « الأول ٦٣٦
» — « الخامس ٦٣٨
» — « السادس والعشرون ٦٤٠
» — « الحادي والثلاثون ٦٤٤
سفر أيوب — « الأول ٦٤٦
» — « الثاني ٦٥٠
» — « الثاني والأربعون ٦٥٢

صفحة

العهد القديم وأقسامه (توراة، أنبياء، مكتوبات) ٥١٢

مختارات من التوراة :

تكوين العالم ٥١٦
خلق آدم وحواء ٥٢٢
قصة سيدنا نوح والطوفان ٥٣٠
أنساب نوح وتقسيم الأسرة البشرية الى آل سام
وحام ويافت ٥٤٦
قصة سيدنا اسماعيل عليه السلام ٥٥٤
وحى الله سبحانه وتعالى الى سيدنا ابراهيم عليه السلام
وأمره له بعمل الختان ٥٦٠
ميلاد سيدنا اسحق عليه السلام ٥٦٤
قصة سيدنا يوسف عليه السلام ٥٦٦
قصة سيدنا موسى عليه السلام ٥٨٨

المجمع الأول

علم اللغات

الأمم السامية ولغاتها

חלק ראשון

הפילולוגיה

(חקר השפות)

העמים השמיים ולשונותיהם

الباب الأول

١ - اللغة

(١) موضوع اللغة وتعريفها :

تطلق اللغة على النطق والتكلم ، وعلى القوة الناطقة ، كما تطلق على الألفاظ التي يعبر بها المتكلم عما يحتاج نفسه من المعاني الآتية إليه من الإحساس والشعور وقوى التفكير . ولهذا تعرّف بأنها : " العمل العقلي المتكرر دائماً لإبراز الفكر الإنساني في أصوات منظمة وألفاظ مؤلفة " .

جمع هذا التعريف الإطلاقات الثلاثة المتقدمة للغة . والإطلاق الأول منها محل البحث فيه يرجع الى الأنتروبولوجيا (Anthropologie) أو علم الإنسان . واذا أردنا حصر هذا المبحث في دائرة ضيقة من دوائر العلوم الطبيعية المتفرعة عن الأنتروبولوجيا فمرجع هذا الحصر هو علم وظائف الأعضاء أو الفيزيولوجيا (Physiologie) . أما الإطلاق الثاني فالعلم المختص به هو علم النفس (Psychologie) الباحث عن قواها ومظاهرها ، لا الباحث عن حقيقتها وأصل نشأتها ومصيرها .

والإطلاق الأخير هو بحث من بحوث علم اللغات (Philologie) وهذا الجانب من مدلول اللغة هو الجانب المادى المحس لأنه عبارة عن مجموعات من الألفاظ تختلف باختلاف الأجناس البشرية والأمم والشعوب .

وهي إما ألفاظ كانت مستعملة قديماً ثم أهمل التطور الطبيعي بأى شكل من الأشكال استعمالها كألفاظ اللغات الميتة . أو لازلت في دور الاستعمال كألفاظ اللغات الحية الآن .

واللغة هي وسيلة التخاطب والتفاهم بين الناس . وهي القوة التي ظهرت بها مواهب الإنسان العقلية ، وأوصلته الى حياته المدنية ، ورقبه الاجتماعى ، وسلطانه السائد على كثير من الكائنات .

(٢) نشأة اللغة وتكوينها :

وقد اختلفت الآراء في أصل نشأة اللغة ، وكيفية تكوينها الى مذهبين متقابلين : يعتمد أحدهما على ما أشارت اليه الكتب المقدسة من أنها هبة إلهية وصلت من الرب الى الإنسان . ويرجعها الثانى الى نشأة طبيعية ، هي التدرج الفطرى المرتبط بطبيعة الإنسان ، وتكوين أعضاء النطق فيه من حنجرة وحلق وخيشوم ولسان وأسنان وشفيتين مع ما للقوى الفكرية من أثر في تحريك تلك الأعضاء .

وأصحاب الرأى الأول لا يجدون في الواقع مما يناصرون به رأيهم وعقيدتهم نصوصا دينية صريحة ، وإنما يسلكون في تدليلهم على ما ذهبوا إليه مسلكا لا يعدو تخريج هذه النصوص تخريجا لا يحول دون الاستنباط منها أيضا ما يخالف تخريجهم لها . وقد عقد السيوطى في كتابه المزهر فصولا مستفيضة في مناقشة هذا الموضوع فأرجع اليها للتحقيق والإيضاح .

وأتباع الرأى الثانى يرون أن المسألة طبيعية محضة ويقولون : إن الإنسان في الدور الذى تمت فيه نشأته الطبيعية باستكمال أعضائه ، وقواه العقلية ، وكل له فيه أيضا الاستعداد الفطرى الى تحريك أعضاء النطق ، أخذ بحكم هذا الاستعداد ، وبفعل الحركة يدفع أصواتا ساذجة من فمه كأصوات الطفل قبل دور النطق ، وقبل القدرة على تكيف الصوت .

كانت هذه الأصوات الساذجة الأولى في بدء الأمر عارية عن الغرض والقصد ، خالية من الكيفية المشيرة الى حس أو شعور ، بعيدة من الصورة الرامية الى رغبة أو المنبئة عن نفور . لأن قوى الإنسان العقلية حينئذ — وهى مصدر الرغبة والنفور — وإن كانت قد بلغت كمالها الفطرى من جهة التكوين فإنها لم تبدأ بعد في عملها الطبيعى . ولما أخذت في هذا العمل نشأ له الشعور ، وظهرت فيه قوة الرغبة وقوة النفور . فأثر ذلك في الأصوات الساذجة التى كانت تصدر بعامل تحرك أعضاء النطق فقط .

وبحكم هذا التأثير ابتدأت الأصوات تتكيف بما يحدثه الشعور فيها .

ولما كانت الأصوات بكيفياتها الأولى غير الكاملة لا تنفى بالغرض المقصود منها بحكم الطبيعة نشأ بجوارها مساعد طبيعى وهو الإشارة باليد والإيماء بالرأس والدلالة بالالتفات وبعير ذلك من أنواع الحركات المختلفة باختلاف البواعث . أو بعبارة أخرى نشأت الإشارة بالحركات المتنوعة بتنوع الدواعى والأغراض .

وبحكم الارتباط الطبيعي بين الإحساس والشعور من جهة و بين أعضاء النطق وحركاتها من جهة أخرى كانت الأصوات تتدرج في النطق والوضوح بتدرج الإحساس والشعور ونموهما . فدخل على كفياتها الارتفاع والانخفاض والطول والقصر والاتجاه والتنوع .

وقد بلغت بهذه الحالة الجديدة ، مع مساعدة الإشارة وكثرة تنوعها ، درجة موالية لاغرض المقصود منها بعض المواتاة ، ووصلت الى صورة فيها بعض الدلالة على المراد .

وأصوات الإنسان في هذه المرحلة تشبه كل الشبه ، من حيث الباعث والتنوع ، أصوات الحيوانات المعبرة عن الرغبة ، والمعربة عن الخزع ، والمشيرة الى الحنين ، وهكذا الى غير ذلك من أنواع الأصوات الدالة على النفور أو الدنو والطلب والنداء .

(٣) تكوين المقاطع والألفاظ :

وبعد ذلك نمت هذه الأصوات الإنسانية في الكم والكيف نموًا جعلها تجتاز المراحل السابقة الى مرحلة جديدة هي تكوين مقاطع خاصة كالمقاطع التي يقذف الطفل بها من فمه يريد بها مدلولات بعينها . وهو كلما أراد مدلولًا منها أعاد هذا الصوت القطعي بعينه لا يغيره ولا ينساه ولبث على ذلك ردحا من الزمن .

وكما أن الطفل في هذا الدور يحاكي المتكلم معه بأن يجعل المقاطع التي يمكنه أن يلفظ بها والحالة هذه متناسبة مع مقاطع كلماته فإنه أخذ يختزل من مقطعي كلمة مقطعا واحدا ومن مقاطع أخرى مقطعا واحدا أيضا أو أكثر إلا أن مقاطع الطفل عادة في هذا الدور تكون أقل بالطبع في العدد من عدد مقاطع الكلمة التي ينطق بها الكبير . ويحاول الطفل في كل ذلك شيئا فشيئا جعل مقاطعه تتكيف بصورة ما ينطق به مرشده الى أن يصل بحكم هذا التقليد الى النطق بالكلمات . فكذا الإنسان أخذ يحاكي الطبيعة في ملائمة المقاطع التي يرسلها من فمه بما يسمعه من الأصوات الطبيعية ، وبما يجيش في نفسه من الانفعالات . ثم انتقل بحكم التقليد الطبيعي الى دور تركيب هذه المقاطع فتكونت له بذلك الكلمات ، واجتمع له عدد يسير من الألفاظ يتناسب مع عدد حاجاته على قلتها ببدء الأمر .

(٤) وضع الكلمات والقواعد :

ومن هذه الألفاظ الأولى اشتق الإنسان كلمات جديدة . بيد أنه ما أحجم عن ابتكار كلمات وضعها وضعاً مستقلاً عن الألفاظ الأولى . فكان كلما احتاج الى التعبير عن معنى من المعاني التي تعرض له وليس في قاموسه مفرد له دفعته حاجته الطبيعية الى وضع لفظ جديد يناسبه فيدل عليه ، أو اشتق له كلمة من لفظ سابق . وبحكم الرقي الاجتماعي المستمر كان الرقي أيضاً في وضع الألفاظ ، والتواضع عليها .

على هذا النحو الطبيعي نشأت اللغة الإنسانية نشأة طبيعية ، وتكونت تكويناً فطرياً خاضعاً لناموس النشوء والترقي ، وارتقت شيئاً فشيئاً ، واتسع كثر مفرداتها مع الزمن ، حتى أصبحت وافية بحاجة الإنسان . وهو كلما اتسعت دوائرها حاجاته وتنوعت فروع معاشه وتعددت نواحي مدنيته وحضارته اتسعت أيضاً اللغة الإنسانية في مفرداتها وتراكيبها ، وصارت ديوان مجهوده العقلي في جميع أدوار حياته وتطوراته .

وعند وصول اللغة الإنسانية الى هذا الدور الراق تطرق اليها بالطبع الصقل الفني ، وتناوتها قوة الصنعة بحكم التدبير العقلي فنشأت لها بذلك ضوابط مخصوصة خضعت اليها ، وعرفت هذه الضوابط باسم القوانين أو القواعد اللغوية .

اصطنع الإنسان بجوار ذلك ضرباً من الذوق ، وفنونا من التنسيق ، ومقاييس من الجمال الفني ، فوصل بذلك أخيراً وبعد تطور عديد الى تهذيب النثر ، والتوقيع الموسيقي في التركيب اللفظي . وعندئذ اجتمع له بكل هذه العوامل الطبيعية النثر المهذب ، والنظم الموزون .

وخلاصة ما تقدم من الكلام في نشأة اللغة الإنسانية أنها ترجع بالإجمال الى رأيين : أحدهما ديني ، والآخر طبيعي على ما فصلناه لك فوق . وقد سقنا اليك هذين الرأيين دون تعرض الى ترجيح أحدهما على الآخر لأننا هنا لسنا في مقام الموازنة والترجيح .

٢ - اللغة الإنسانية الأولى

(١) هل هي واحدة أو متعددة ؟ :

يرى المذهب الدينى الذى أشرنا اليه فى الفصل السابق فى أصل النشأة الأولى للغة الإنسانية أنها واحدة ، وأن تلك اللغة الواحدة الأولى هى التى أوحى بها الرب إلى آدم أبى البشر ، وبقيت مستعملة فى نسله إلى ما بعد الطوفان . ثم تفرعت بعد ذلك إلى لهجات عدة فى أعقاب أبناء نوح بعد تبايل الألسنة فى حادث بناء بابل و برجها الكبير حسب رواية التوراة .

أما المذهب الثانى الطبيعى الذى ذكرناه أيضا فى الفصل السابق ، فإنه يرجع الحكم فى هذه المسألة إلى كيفية نشأة الإنسان على الأرض من حيث القول بتعدد المكان الذى نشأ فيه ، أو حصره فى بقعة واحدة بعينها .

ومعنى ذلك أنه إذا كان الإنسان قد أخذ نشأته الأولى فى جهة معينة من جهات كوكبنا الأرضى ، واجتاز دور الطفولة فى تلك الجهة مكونا جماعة واحدة هى الجماعة الإنسانية الأولى . فإنه يترتب على ذلك بالطبع أن لغة الانسان الأولى قد نشأت أيضا نشأة واحدة من طبيعة المكان الأول الذى نبعت فيه ، وبقطرة الجماعة الإنسانية الأولى التى درج فيها .

تفرعت هذه اللغة الواحدة الأولى إلى لهجات متعددة بتفرق الجماعة فى الأنحاء المختلفة ، تاركة هذه اللهجات تلك اللغة الأولى وراءها كأم لها نشأت عنها ، كما صارت الجماعة الإنسانية الأولى أصلا للجماعات التى تفرعت عنها . وعن تلك اللهجات ، وهذه الجماعات نشأت لهجات جديدة كما نشأت جماعات أخرى . وهكذا دواليك فى أدوار ما قبل التاريخ أو العهد المظلم ، وفى بجزر التاريخ ، وفيما ولى ذلك من العصور المعروفة الآن بعصور التاريخ الدقيق .

أما إذا كان الإنسان قد نشأ فى بقاع مختلفة وجهات متعددة على وجه البسيطة — وهو ما يذهب اليه علم الحياة (Biologie) وأصول الأحياء — فإنه لا توجد له لغة واحدة أولى ، بل نشأت له من أول الأمر لغات كثيرة متعددة بتعدد الجهات والجماعات .

(٢) اللغات القديمة وتقسيمها :

يتحدث البحث اللغوى عن لغات تضرب في القدم إلى حد لا يوجد ما يدل عليه ، كالعربية القديمة والكنعانية والبابلية وكالمصرية والسانسكريتية مثلا . وأخرى معروفة النشأة والزمن الذى ظهرت فيه كالعبرية والسريانية والإغريقية واللاتينية مثلا .

وأقضى ما يمكن البحث اللغوى الدقيق المعتمد على الآثار القديمة والوثائق التاريخية العتيذة أنه يتحدث عن لغات بعضها يوجد فيه شبه مشترك ، واتصال وثيق في اللفظ والتركيب والقاعدة ، وبعضها لا يدرك فيه ذلك الشبه ولا هذا الاتصال مطلقا .

لهذا قسم علماء هذا الفن اللغات الإنسانية بهذه الاعتبارات إلى عدة مجاميع قد اشتركت لغات كل مجموعة منها في خصائص لفظية ، وصلات تكوينية في اللفظ والتركيب والأسلوب ، والقواعد ، والتفكير على ما سيجىء مفصلا في محله .

(٣) علوم اللغة قديمها وحديثها :

قلنا فيما تقدم : إن الإنسان في الدور الذى وصل فيه إلى وضع الألفاظ بالاشتقاق والابتكار ، إنساق بحكم التفكير العقلى ، وناموس الرقى الطبيعى إلى اصطناع قوانين ، ووضع قواعد تضبط اللفظ وتعين المعنى ، وتانسق العبارة ، وتودعها ضروبا من الجمال الفنى . ونزيد على ذلك هنا أنه بمقدار رقى الجماعة في نواحي التحضر ، وأنواع التمدن ، وضروب الاجتماع يكون نصيب اللغة أيضا من مقدار اصطناع القواعد ، وفنون التنسيق ، ونمو الجمال فيها إذهى كائن حتى يحيا بحياة الناطقين بها ويرقى برقيهم ويضعف ويموت بضعفهم وموتهم .

وأقدم اللغات التى وصلت إلينا تراها ممتعة بالقواعد الدقيقة والتنسيق اللفظى والجمال الفنى مثل اللغة المصرية القديمة المعروفة بالهيروغليفية ومثل السنسكريتية ، والإيرانية القديمة والبابلية وغيرهما من اللغات البعيدة العهد في القدم .

وإذن فنن القواعد اللغوية الذى يسمى الآن في اللغة العربية بالنحو والصرف وما يتبعهما من قواعد تكوين الجملة وترتيب العبارة قديم بقدم اللغات نفسها .

ولست أعنى بذلك القدم بعد العهد في التدوين . وإنما أعنى وجوده في العبارة اللغوية كوجوده مثلا في اللهجات العربية القديمة وفي العربية الفصحى قبيل عصر التدوين .

أما آداب اللغات المؤرخ ، وفق مقارناتها ، وتقسيمها إلى مجاميع كبرى ، وتقسيم المجاميع إلى أقسام كلية ، وأما فقه اللغة ، والنقد الأدبي الكامل والنقد الفني فكلها حديث النشأة . وكلها مجهود البحوث القيمة المعروفة بالفيلولوجيا أو علم اللغات .

ونحن بعد هذه المقدمة المختصرة سنشرع في بيان علم اللغات وموضوعه ومهمته لنتخذ من ذلك مرشدا للبحث في اللغات السامية على ما سيحيى .

٣ - علم اللغات

(١) نشأته وتعريفه :

يعرف علم اللغات باسم فيلولوجيا (Philologia) وهذه الكلمة مركبة تركيباً مزجياً من الكلمتين اليونانيتين فيلوس (Philos) ومعناها محب أو صديق أو مؤثر . ولوجوس (Logos) ومعناها كلمة أو كلام أو فن ، وبجذف الواو والسين (os) من هاتين الكلمتين وإحاطام واو (o) بينهما لسهولة التركيب المزجى صارتا فيلولوج (Philologue) ومعنى هذا الوضع التركيبي مؤثر الكلمة أو اللغة أى الباحث فيها . ولإيراد المعنى المصدري ألحقت بالكلمة المركبة بمعناها السابق علامة المصدر الصناعي وهى فى اليونانية واللاتينية (يا - ia) فصارت فيلولوجيا (Philologia) أى محبة الكلمة وإينارها والمراد من الكلمة الكلم أى اللغة أو اللغات ومعنى ذلك فى النهاية فن اللغة أو علم اللغات .

وأول من نطق بهذه الكلمة مركبة على النحو السابق أى بصيغة التركيب المزجى فى اللغة اليونانية هو أفلاطون الحكيم . وأراد بهذه اللفظة : الرغبة فى البحث العلمى ، أو توجيه الرغبة إلى البحث العلمى . وما لبث هذا المعنى لتلك الكلمة غير قليل من الزمن ثم صار يطلق على الاتجاه إلى استيعاب المعرفة أياً كان نوعها . أو الوقوف على علوم الوقت بأكملها .

هذا المعنى العام الأخير قد بقى لكلمة فيلولوجيا الى عهد النهضة العلمية فى إيطاليا وإن استعمل قبل الميلاد أيضاً فى مدرسة الاسكندرية فى الدلالة على معرفة علوم اليونان والرومان فى لغتيهما الإغريقية واللاتينية .

ومن تاريخ بدء النهضة العلمية فى إيطاليا تغلب المعنى الذى نشأ لكلمة فيلولوجيا فى الاسكندرية على المعنى العام لها وهو : الوقوف على علوم الوقت بأكملها ، كما تقدم .

وفي أواخر القرن التاسع عشر اتسعت دائرة هذا الفن اللغوي إلى حد شمولها البحث في كل لغات الإنسان مع اللغتين اليونانية والرومانية ، وما في هذه اللغات الإنسانية من إنتاج عقلي في سبيل الرقي المدنى الإنسانى ، حتى أصبحت كلمة فيلولوجيا تدل على المعنى الواسع الآتى وهو : علم اللغات الباحث عن جميع نواحي العقلية الإنسانية لدى كل أمة من الأمم بدراسة اللغات .

لذلك كان لعلم اللغات أن يقدر درجات الرقي الإنسانى العام فى اللغة والأدب والنظم الاجتماعية ، والحياة الفردية وفى الدين والصناعة والعلوم . ولهذا صح أن يقال : الفيلولوجيا المصرية أو العبرية أو الهندية كما صح أن تنعت بالجرمانية أو الرومانية ، والمراد بذلك كل ما لهذه الأمم واحدة واحدة من إنتاج عقلى ، ونصيب مدنى مدون فى لغاتها .

على أن علماء اللغات قد اصططحوا إزاء هذا المعنى العام عند إرادة التنقيص على ما للإغريق والرومان ، على وصف الفيلولوجيا بالاكلاسية (Classique) أى الفلولوجيا السامية الرتبة أو المحتذاة .

وغرض علماء اللغات من ذلك فى هذا الحين الإشارة إلى ما كان يقصد بمدلول الفيلولوجيا فى مدرسة الاسكندرية من أنها العلوم اليونانية والرومانية القديمة وعلوم التحرير الإنسانى المعروف بالهومانسم (Humanisme) التى ابتدأت منذ القرن الثانى قبل المسيح فى مدرسة الاسكندرية المذكورة والتى ظهرت بقوة فعالة من جديد فى عهد الرينيسانس أو إحياء العلوم .

(٢) الفيلولوجيا الكلاسية :

ويمكن حصر الفيلولوجيا الكلاسية أو المحتذاة بعد عصر الرينيسانس فى أربعة أدوار ، وإن تداخل بعضها فى البعض الآخر :

الدور الأول منها ، وهو الدور الطليانى : يمتد من منتصف القرن الرابع عشر إلى منتصف القرن السادس عشر .

والدور الثانى ، وهو الدور الفرنسى : ويمتد من ذلك العهد إلى أواخر القرن السابع عشر .

والدور الثالث ، وهو الدور الانجليزى الهولاندى : الذى استمر إلى نهاية القرن الثامن عشر .

أما الدور الرابع ، وهو الأخير : فقد ابتدأت به ألمانيا ولا يزال في نموّه المطرد حتى الآن .
وليس هنا محل الكلام فيما أنتجته عقول كبار المفكرين الأحرار في هذا السبيل ابتداء من الدور الأول
إلى نهاية هذا الدور الأخير .

(٣) الفيلولوجيا العامة :

بجوار الفيلولوجيا الكلاسيكية أي السامية الرتبة أو المختدة ابتدأت الفيلولوجيا العامة أو علم
اللغات في أواخر القرن الثامن عشر تشغل — كما أشرنا إلى ذلك فوق — بالبحث اللغوي في كل
اللغات الإنسانية قديمة وحديثة ، حية وميتة ، تعرف ما في هذه اللغات جميعها من إنتاج عقلي
في دوائر الدين والفلسفة والعلم والأدب وتاريخ الأدب والمقارنات اللغوية اللفظية والمعنوية .
ولذلك سميت الفيلولوجيا العامة .

وقد وصلت أبحاث هذا الفن اللغوي الشامل إلى نتائج كبرى غيرت وجه التاريخ العام
الإنساني ، ووضعت النهوض العلمي الحديث على أسس ثابتة ، ودعائم قوية وكونت علوما مستقلة
لولا علم اللغات ما ظهرت هذه العلوم في عالم الوجود . وسنشير إلى بعض منها في الفقرة الآتية :

(٤) فوائد علم اللغات :

ولعلم اللغات أو الفيلولوجيا العامة بناء على ما تقدم فوائد كبرى في الحياة العقلية الإنسانية ،
والثقافات العامة ، والحياة المدنية الاجتماعية ، وما وصلت إليه من تيسير الرفاهية الإنسانية
وسعادة الإنسان .

وصل علم اللغات بمجهود عنيف وقوة الجسارة المثابرين إلى معرفة العاديات ، وحل النقوش
والخطوط القديمة ، ووقف تماما على لغات هذه الخطوط وتلك النقوش مثل النقوش الهيروغليفية
والكتابة السنسكريتية والخط المسامري في اللغات السومرية والبابلية الآشورية . فنقل التاريخ العام
من قاعدته الأسطورية القديمة ، والاعتقاد على روايات الكتب المقدسة ، ورحلات المؤرخين
وروايات الرواة كقضايا مسامة والأخبار المختلفة التي توارثها الناس من جيل إلى جيل . وغير ذلك
من الاستناد على الحدس والتخمين . نقول نقل علم اللغات التاريخ العام القديم من تلك القاعدة

العتيقة والاعتماد عليها إلى قاعدة جديدة وهي الارتكاز على الآثار القديمة والعاديات العتيقة والوثائق التاريخية المدونة ، والمخطوطات القديمة فغير ذلك وجه التاريخ العام تغيرا كليا وقسمه إلى قسمين :

أما القسم الأول منهما ، فهو ما دونت حوادثه الآثار ، ودلت عليه الوثائق الرسمية وأوضحته وأقرته العلوم الطبيعية التجريبية . ويعرف بالتاريخ الدقيق .

والآخر منهما يعرف بالتاريخ المروي أو الأسطوري ، وهو ما خلا من الاعتماد على ما تقدم في التاريخ الدقيق وكان وليد الرواية أو الأساطير فقط . على أن هذا التاريخ المروي أو الأسطوري ليس محلا للطعن فيه أو رفضه إلا إذا جاءت البراهين الأثرية والنتائج العلمية الطبيعية بعدم صحته . وإلا بقي الحكم فيه وعليه للمستقبل وما عسى أن تأتي به البحوث اللغوية الأثرية أو النظر الطبيعي مما يؤيده أو يرفضه .

ومن فوائد علم اللغات أيضا دراسة العقليات القديمة ، وتطور التفكير الإنساني ، ومدنيات الأجناس البشرية ، وروابط الأمم والشعوب ، ومكاناتها في المجهود العقلي الإنساني ، والإنتاج الاجتماعي المدني .

وفي العموم فمن فوائد علم اللغات العظيمة معرفة الحياة العقلية الإنسانية وتطوراتها معرفة دقيقة صادقة .

وقد أنتج علم اللغات علوما كثيرة لها أهميتها في حياة الإنسان وثقافته العامة ، منها : علم مقارنة اللغات مقارنة لفظية ومعنوية ، وتاريخ أدب اللغة بعد أن كان أدبا فقط ، وتاريخ آداب اللغات المقارن ، وعلم فقه اللغة (Etymologie) ، والنقد الفني ، والنقد الأدبي الكامل وإن كان موجودا من قبل على بساطته في أدواق الأدباء والمتأديين .

(٥) خلاصة :

وخلاصة القول في هذا الباب أن الفيلولوجيا العامة أو علم اللغات الذي ذكرنا لك كيفية نشأته وأتينا على طرف وجيز من فوائده هو علم حديث النشأة ووليد القرن التاسع عشر . وما تقدم هذا العهد من الاشتغال بقواعد اللغتين الإغريقية واللاتينية ، والأبحاث المستفيضة في ضوابط اللغتين

العربية والعبرية لم يصل إلى توسيع دائرة البحث اللغوي الذي يمكن أن تسمى نتائجه بعلم اللغات .
وعلى الأخص فإن الفكرة الجريئة القائلة بأن اللغة العبرية هي اللغة الإنسانية الأولى كانت مشبطة
للهم في البحث اللغوي الحر الواسع .

على أنه منذ القرن العاشر قد حركت القرابة بين اللغتين العبرية والعربية علماء اليهود إلى
البحث في المقارنة بينهما من جهة وبين العبرية والآرامية من جهة أخرى للسبب نفسه الذي دفعهم
إلى المقارنة بين العبرية والعربية .

وفي القرن السابع عشر أدرك المستشرقون القرابة بين اللغتين الحبشية (لغة الكنيسة)
والعربية ولهذا اتضح لعلماء اللغات المستشرقين أمر القرابة في مجموعة من اللغات يمكن أن تعرف
بالمجموعة السامية . فابتدأ البحث فيها ، وعلى هذا الوجه ظهر قبل الزمن الذي وصل فيه بوب (Bopp)
إلى معرفة اللغات الآرية أو الهندو جرمانية ، وتكوين مجموعة لغوية منها .

وفي القرن التاسع عشر وصل علم اللغات إلى الكشف عن اللغة الهندية المقدسة المعروفة
بالسنسكريتية واللغة الإيرانية القديمة وعرف القرابة بينهما من جهة ، وقرابتهما إلى اللغات الأوربية
من جهة أخرى ، وترتب على ذلك تكوين مجموعة لغوية تعرف بمجموعة اللغات الآرية أو الهندو جرمانية
بجوار المجموعة المتقدمة التي عرفت باسم مجموعة اللغات السامية . وقد جر ذلك إلى البحث
في المجموعة الحامية وباقى مجاميع اللغات الأخرى التي ستحدث لك عنها جميعها في الفصول الآتية .

٤ - مجاميع اللغات

(١) تقسيمها :

قسّم المستشرقون اللغات الإنسانية ، لسهولة البحث فيها ، إلى عدة مجاميع تشمل كل واحدة منها على طائفة من اللغات التي بين بعضها والبعض الآخر قرابة في الألفاظ والتراكيب ، والقواعد ، والتفكير . والقاعدة الأساسية في هذا التقسيم جعله تابعا إلى تقسيم النوع الإنساني إلى أجناس بشرية .

وبناء على وضع هذه القاعدة الأساسية اختلف الباحثون في عدد المجاميع اللغوية ، وكيفية تقسيمها تبعا للاختلاف في عدد الأجناس البشرية ، والأسس التي استندت إليها طرق التقسيم .

وأول تقسيم للأجناس البشرية هو تقسيم التوراة التي أرجعت النوع الإنساني ، على تعدد قبائله وشعوبه وأمه ، إلى أبناء نوح الثلاثة : وهم سام وجام وياث فجعلت الأجناس البشرية لذلك ثلاثة فقط يرجع كل واحد منها إلى جد أعلى من أبناء نوح الثلاثة .

وهناك تقسيمات طبيعية أخرى ترجع في تكوينها إلى طبيعة الإنسان من حيث الألوان والمشخصات الفطرية ، والأماكن والأوساط .

وعلى أي تقسيم من هذه التقاسيم سواء أكان مبنيًا على رواية الكتاب المقدس أم النظر الطبيعي فإنه توجد جماعة متحدة في النشأة والمكان واللون كونت جنسا بشريا عظيما قد اتصلت شعوبه اتصالا وثيقا ، وارتبطت بكل الروابط الطبيعية والاجتماعية التي تجعلها حقيقة جنسا بشريا ممتازا على مبدأ أي تقسيم .

ويعرف هذا الجنس الممتاز في رواية التوراة بالجنس السامي ، كما يعرف أيضا بهذا الاسم ويوحده الجنسية الطبيعية بين جميع الأجناس البشرية الأخرى التي حددها النظر الطبيعي . والعلم التجريبي الدقيق وضع أسماءها على ما هو معروف .

وكذلك الجنس الحامى قد أخذ وضعا مثل هذا الوضع المتقدم للجنس السامى ، فإنه استمد اسمه ووحده في التقسيمين الدينى والطبيعى مثل الجنس السامى جنبا لجنب . ومعنى ذلك بالاختصار أن هذين الجنسيتين المتقدمين قد بقيت لهما التسمية والوحدة الجنسية في رأى أى تقسيم حتى إنك لتجد في بعض المراجع عدما جنسا واحدا يعرف بالجنس السامى الحامى لما وجد من الامتراج بين أم هذين الجنسيتين في اللغات وفي تطور الجماعات .

أما الجنس اليافتى بتعبير التوراة فإنه ليس معروفا بهذه التسمية ووحدة شعوبه وأمه التي أحصاها هذا الكتاب المقدس إلا في التقسيم الدينى . أما النظر الطبيعى فإنه وضع له اسما آخر وهو : الجنس الآرى أو الهندوجرمانى . وعد له أما في آسيا وفي أوربا لم يروها الكتاب المقدس وأهمل من هذا الجنس أما ذكرها له هذا الكتاب .

أضاف التقسيم الطبيعى إلى هذه الأجناس البشرية الثلاثة ، وهى السامى والحامى واليافتى أو الآرى بعد التحوير الكبير في ثالثها الأخير أجناسا كثيرة أخرى . كما أضاف إلى مجموعات لغات الأجناس الثلاثة مجموعات لغات تلك الأجناس بعد التعديل الكبير في مجموعة اللغات الآرية بناء على التعديل في أم هذا الجنس .

وإنه ليجمع بنا أن نسرده هذه المجموعات اللغوية هنا سردا للعلم بها لا للبحث فيها وفي لغاتها لخروج ذلك عن دائرة الموضوع .

(٢) عدد المجاميع اللغوية :

عرفنا مما تقدم أن مجاميع اللغات تنقسم إلى ثلاثة أقسام على رأى التوراة وهى السامية والحامية واليافتية . وأن النظر الطبيعى أو البحث اللغوى أقر المجموعتين الأوليين في الاسم والوحدة وغير اسم المجموعة الثالثة ووحدة أممها . فصارت تعرف باسم المجموعة الآرية أو الهندوجرمانية ، وتكونت وحدة أممها من الهنود الإيرانيين وما يلتحق بهما في آسيا ومن الأمم الأوربية على ما سيحى .

ولم يقف علم اللغات عند هذا العدد المتقدم للجاميع اللغوية بل أوصلها إلى عشر مجاميع وهي :
السامية ، الحامية ، الآرية ، الهندية الصينية ، الملايوپولونيزية ، الأدرويدية ،
الأورالتائية ، الأستورالية ، الأمريكية ، الباتووية .

ويلتحق بهذه المجموعات العشر قسم من اللغات يعرف باسم اللغات المنعزلة ، وسندين لك
كل هذا في الفصل الآتي .

٥ - إحصاء المجاميع واللغات

(١) المجموعة السامية :

المجموعة السامية هي أولى المجاميع العشر التي ذكرناها في نهاية الفصل السابق . وتنقسم هذه المجموعة إلى ثلاثة أقسام : أقسام عامة يعرف أولها بالقسم الشرق أو الأشوري البابلي ، والثاني بالغربي أو الكنعاني ، والثالث بالجنوبي أو العربي . وكل قسم من هذه الأقسام العامة تتدرج تحته أقسام فرعية . وقد قسم علماء اللغات هذه المجموعة السامية إلى قسمين فقط هما : القسم الشمالى وهو عبارة عن لغات القسمين الشرق والغربي في التقسيم الأول ، والقسم الثانى الجنوبي وهو عين القسم الثالث من التقسيم الأول أيضا .

ولكن الذى اتفق عليه أغلب المستشرقين هو التقسيم الأول لأسباب طبيعية كثيرة ترجع فى العموم إلى التقسيم الجغرافى والتكوين الاجتماعى والوضع السياسى والتطور الطبيعى على ما سيجىء إليك شرحه عند الكلام على أحوال الأمم السامية . ونحن هنا سنتبع فى ترتيب الموضوع طريقة التقسيم الأول الذى يقسم المجموعة السامية إلى ثلاثة أقسام . وهالك بيانها بالإجمال :

١ - القسم الشرقى - ولغاته :

- (١) اللغة البابلية .
- (٢) « الأشورية » .
- (٣) « الكلدانية الآرامية » .

٢ - القسم الغربى - ويشتمل على اللغات الآتية وهى :

- (١) الكنعانية .
- (٢) الأخرامية .
- (٣) الفينيقية والبونية .

- (٤) الآرامية .
- (٥) العبرية .
- (٦) السريانية .
- (٧) التدمرية .
- (٨) النبطية .
- (٩) الموآبية .
- (١٠) الآمورية .

٣ - القسم الجنوبي - وينقسم الى قسمين فرعيين وهما العربي والحبشي، ولهجات القسم العربي هي :

- (١) العربية القديمة أو الآرامية .
- (٢) القحطانية .
- (٣) الحميرية .
- (٤) المعينية .
- (٥) السبئية .
- (٦) العدنانية المضرية أو القرشية الفصحى .

ولهجات القسم الحبشي الآتي هي :

- (١) الحبشية أو الأتيوبية .
- (٢) الجعزية .
- (٣) التيجرية .
- (٤) التيجرينائية .
- (٥) الأحارية .
- (٦) المررية .

هذا وستكلم في كل ما يختص بهذه اللغات وأصحابها من البحوث اللغوية التاريخية في باب خاص من أبواب هذا الكتاب الآتية . ولذلك نقل إحصاء لغات المجموعة الثانية الحامية .

(٢) المجموعة الحامية :

تنقسم هذه المجموعة أيضا إلى ثلاثة أقسام عامة وهي القسم الشمالى، والقسم المصرى القديم،
والقسم الجنوبى الأتيوبى، وإليك سردها على هذا الترتيب :

١ - القسم الشمالى - ويشتمل على اللهجات الآتية وهي :

(١) اللهجات البربرية فى شمال إفريقيا .

(٢) اللهجة الليبية .

٢ - القسم المصرى القديم - ولهجاته هي :

(١) اللغة الهيروغليفية أو المقدسة .

(٢) اللهجة الهيراطيقية .

(٣) « الديموطيقية .

(٤) « القبطية .

٣ - القسم الجنوبى الأتيوبى - وترجع فروعه إلى اللهجات الآتية وهي :

(١) اللهجة الغلية .

(٢) « الصومالية .

(٣) « الباجية .

(٤) « القلاشية .

(٥) « الدنكالية .

(٦) « الأجاوية .

(٧) « الساھوية .

(٨) « البنّية .

هذا ويللاحظ هنا أن اللغة الأتيوبية الحبشية الحامية بعد أن تفرعت عنها اللهجات الحامية
المتقدمة امتزجت بالعربية السامية وهي اللهجة السبئية على ما يظهر امتزاجا جعل عناصرها الحامية
الأولى تتلاشى شيئا فشيئا أمام العناصر العربية السامية حتى أصبحت اللغة الأتيوبية أو الحبشية
تعد بذلك من اللغات السامية .

وبعد هذا الدور نشأت عنها لهجات جديدة ذكرناها عند الكلام على المجموعة السامية . ومن ذلك ترى أن اللغة الأتيوية الحبشية هي من جهة أم لطائفة كبيرة من اللهجات الحامية نشأت عنها قبل امتزاجها باللغة العربية ومن جهة أخرى أم طائفة ثانية من اللهجات السامية نشأت عنها بعد تطورها السامية . وخلاصة ذلك أن اللهجات المتفرعة عن الحبشية الأتيوية تنقسم الى قسمين أحدهما حام يعد ضمن اللغات الحامية والآخرا سام يتحقق في عدده باللغات السامية كما رأيت .

وملاحظة أخرى يجب أن تنتبه إليها هنا . وهي أن القسم المصري القديم من أقسام اللغات الحامية قد امتزج أيضا باللغات السامية حتى خرج تقريبا من طبيعته الحامية . وعده بعض اللغويين في عداد اللغات السامية . واقتصد البعض في الحكم بأن سمي الهيروغليفيقه ولهجاتها بلغة نصف سامية . وسنعود بعد إلى تفصيل في هذا الموضوع .

(٣) المجموعة الآرية :

تعرف هذه المجموعة باسم المجموعة الآرية نسبة الى آري آسيا وهم الهنود والإيرانيون وما يلتحق بهما من الشعوب . ومعنى آري نبيل أو رفيع نسبة الى آريا بمعنى النبالة أو الرفعة . وتعرف أيضا باسم المجموعة الهندو جرمانية . وقد نشأت هذه التسمية الأخيرة بعد نزوح الآريين من آسيا الى أوربا وتفرع عنهم الجرمان .

وخلاصة ما يقال عن الجنس الآري أنه نشأ في آسيا وعلى ما يظهر في آسيا الوسطى ثم انتشر في بلاد إيران وشمال الهند واستولى على الدكن ثم ارتحلت جماعات منه الى الشمال فعبرت القفقاس الى أوربا ، وانتشرت بها في الشرق والشمال والجنوب والغرب من هذه القارة .

ويعرف أهل الشرق بالسلاف ، والشمال بالجرمان ، والجنوب الشرقي بالإغريق الهلينيين ، والجنوب والغرب باللاتين .

ولغات هذه المجموعة تنقسم الى قسمين عامين كبيرين : القسم الآسيوي ، والقسم الأوربي . وكل من هذين القسمين ينقسم الى أقسام عامة أيضا كما سنوضحه لك في الجدول الآتي :

١ - القسم الآسيوي - وينقسم الى ثلاثة أقسام وهي القسم الهندي ، والقسم الإيراني ،
والقسم الأرمني :

(١) القسم الهندي - ويشتمل على اللغات واللهجات الآتية وهي :

}	(١) اللغة السنسكريتية ، وتعرف باللغة المقدسة
	(٢) « الايراكريدية ... .. مية .
	(٣) « البالية ... ..
	(٤) « الهندية .
	(٥) « الهندوستانية .

واللغة الأخيرة هي عبارة عن الأوردية ولهجات أخرى في شمال الهند وهي اللهجات الآتية :

(١) اللهجة البنجابية ، في شمال حوض السند .

(٢) « السنديية ، في جنوب حوض السند .

(٣) « الفوجراتية ، في مقاطعة بومباي .

}	(٤) « البنغالية
	(٥) « الأسامية
	(٦) « الأوردية

}	(٧) « البالية
	(٨) « الكشميرية

(٩) « الكفرية .

(١٠) « الداردوية .

وأصحاب اللهجتين الأخيرتين نزحوا إلى أوربا ، وعرفوا فيها باسم "الفجر" وعن
هاتين اللهجتين نشأت لهجة الفجر في أوربا .

(ب) القسم الإيراني - ويرجع الى اللغات واللهجات الآتية :

(١) اللغة الزندية أو البكتيرية القديمة .

(٢) « الفارسية القديمة .

(٣) « الفهلوية أو الفارسية الوسطى .

- (٤) اللغة البازندية .
- (٥) « البرزية » .
- (٦) « الفارسية الحديثة » .
- (٧) « الكردية » .
- (٨) « البلوتشية » .
- (٩) « الافغانية أو البوختية » .
- (١٠) « الأوسيتية ، في القفقاس » .

(ج) القسم الأرمني — ويشتمل هذا القسم على اللغة الأرمينية التي عرفت منذ القرن الخامس والتي لم يطرأ عليها غير قليل من التحوير حتى الآن .

٢ — القسم الأوربي أو الهندو جرمانى — وينقسم الى ستة أقسام فرعية وهى :

(١) القسم الإغريقى — ويشتمل على :

- (١) اللغة اليونانية القديمة .
- (٢) « الحديثة » .

(ب) القسم الألبانى — ويشتمل على لغة واحدة ، وهى اللغة الألبانية فى إبيروس .

(ج) القسم الإيطالى — ويتفرع الى اللغات الآتية :

- (١) اللغة اللاتينية
- (٢) « الأمبرية » قديمة .
- (٣) « الأوسكية »
- (٤) « الرومانية ، (لغة رومانيا) » .
- (٥) « الطليانية » .
- (٦) « الفرنسية » .
- (٧) « الإسبانية » .
- (٨) « البرتغالية » .
- (٩) « الريتورمانية » .
- (١٠) « الكالونية » .
- (١١) « الاپروفنسالية » .

(د) القسم السلافي — ويشتمل على اللغات الآتية وهي :

- (١) اللغة البلغارية .
- (٢) « الروسية .
- (٣) « الصربية الأكروانية .
- (٤) « الأسلويفية .
- (٥) « الاتشيشية .
- (٦) « الأسلوفاكية .
- (٧) « اليوندية .
- (٨) « البولونية .
- (٩) « البروسية القديمة وقدمات
- (١٠) « التتاوية .
- (١١) « اللتية

(هـ) القسم الجرمانى — وينقسم الى لغات جرمانيا الشرقية وجرمانيا الشمالية وجرمانيا

الغربية ، أما القسم الشمالى فلغاته هي :

- (١) اللغة السويدية .
- (٢) « الدانيماركية .
- (٣) « النرويجية .
- (٤) « الاسكتلندية .

ولغات القسم الجنوبي هي :

- (١) اللغة الافلامية .
- (٢) « الألمانية العليا والوسطى والسفلى .
- (٣) « الهولاندية .
- (٤) « الانجليزية .

(و) القسم الكلتى - ولغاته الآتية :

- (١) الكيمرية فى ولس .
- (٢) الابروتينية فى برتانيا .
- (٣) الاكرونوالية فى اكرونوالس .
- (٤) الجيلية فى ارلانده .

(٤) المجموعة الهندية الصينية :

تعرف هذه المجموعة باسم مجموعة اللغات الهندية الصينية لأنها تتكون من لغات الهند فى الهند الصينية الذين لم يمتزجوا بالهند الآرين ، ومن اللغة الصينية ولهجاتها فى بلاد الصين .

وتعرف أيضا باسم "مجموعة لغات القسم الجنوبى الشرقى الآسيوى" والكلمات المستعملة فى لغات هذه المجموعة لا تتكون من أكثر من مقطع واحد ، ولذلك تعرف أيضا بمجموعة اللغات ذوات المقطع الواحد . وتشتمل على اللغات الآتية وهى :

- (١) اللغة الصينية ولهجاتها .
- (٢) « السيامية ، مع اللهجة المعروفة باسم شان .
- (٣) « البرمانية .
- (٤) « التبتية ، مع اللهجات الهمالائية .

وجميع هذه اللغات وما يتبعها من لهجات تتكون كلماتها كما ذكرنا من مقطع واحد لا يقبل التغيير بتصرف أو زيادة مطردة أو اشتقاق ، ويدل هذا المقطع الواحد على المعانى المختلفة - التى يحدثها التغيير عادة فى أصول كلمات اللغات الأخرى - بوضعه فى الجملة ، وبتنوعها وتنوع العبارة ، ودلالة السياق يتنوع معناه .

و يوجد بجوار هذه الكلمات ذوات المقطع الواحد الصالحة للدلالة على الحدث والمعانى المفردة ومعانى الأنواع والأجناس التى يعينها الوضع فى الجملة كما سبق عدد من العلامات تسمى (بالأصول الدالة) تلحق بالكلمات كالعلامات الملحقة فى أوائل الكلمات وأواخرها فى اللغات الأوروبية . وهذه العلامات أو الأصول الدالة تساعد مع وضع الكلمة فى الجملة على تعيين معناها .

(٥) المجموعة الملايو بولينيزية :

تنقسم هذه المجموعة إلى ثلاثة أقسام كلية : وهي القسم الملاي ، والقسم الميلانيزي ،
والقسم البولنيزي . وهما بيانها على الترتيب :

١ - القسم الملاي - يمتد هذا القسم من جزيرة فرموزة في جنوب سواحل الصين إلى جزيرة
جاوة في الجنوب ثم يضرب غربا إلى جزيرة مدغشقر في إفريقية ولغاته هي :

(١) لغات فيلين وهي :

(١) اللهجة القاجالية .

(ب) « البياية .

(ج) « المپانجية .

(٢) لهجة جزيرة فرموزة .

(٣) « بورنيو .

(٤) « سيليبس .

(٥) لهجات جزيرة سومطرا وهي :

(١) اللهجة الداياكية .

(ب) « الألفورية .

(ج) « البرجية .

(د) « الماكسارية .

(هـ) « البتاكية .

(٦) اللهجة الموريانية .

(٧) « المولكية .

(٨) اللهجة الجاوية مع اللهجة الكاوية المتأثرة بالسنسكريتية والمعروفة بلغة الأدب عند الجاويين .

(٩) « الملاية ، في شبه جزيرة ملقا .

(١٠) « الملجازية ، في مدغشقر .

٢ — القسم الميلانيزي — تنتشر لهجات هذا القسم في ميلانيزيا وميكرونيزيا في الجزر الآتية وهي :

هبريدة الجديدة ، وفيجي ، وسليمان ، وكالدونيا الجديدة ، وپلاو ، ومرشال .

٣ — القسم البولينيزي — ولهجاته منتشرة في زيلندة الجديدة (ماؤرية) وساموا وتونجا وتاهيتي وراوتونجا وپوموتو والمركيز والأستر إلى هواي في الشمال .

ومن خصائص هذه المجموعة اللغوية المعروفة باسم الملايو بولينيزية كما تقدم خفة الجرس على السمع لكثرة حركاتها الصوتية وقلة عدد الحروف فيها . وأغلب كلماتها تتكون من عدة مقاطع على عكس المجموعة الهندية الصينية المجاورة لها . أما قواعدها فانها لا زالت في دور البساطة تقريبا ، لم تتكون بعد تكوينا واسعا . وأقل لغات هذه المجموعة في التكوين اللغات البولينيزية مع أن هجرة الجنس الملايو بولينيزي الى أوربا ابتدأت من بولينيزيا .

(٦) المجموعة الادراويدية :

تشتمل هذه المجموعة على لغات ولهجات عدة منتشرة في بلاد الهند الجنوبية لم تتمتع باللغات الآرية مثل لغات الهند الصينية التي سبق الكلام فيها . وهذه اللغات المكونة لهذه المجموعة هي :

(١) اللغة التيلوجوية
(٢) « التاميلية } في ساحل الكورومانديل .

- (٣) اللغة الكاريزية
(٤) « الملايالية في ساحل ملابار .
(٥) « التولية
(٦) « التاملية .

وهذه اللغة الأخيرة هي أهم اللغات الأندراويدية وأكثرها انتشارا في الهند الجنوبية . وهي منتشرة أيضا في جزيرة سيلون أو سيلان . ومن هذه المجموعة أيضا اللغة الأبراهوية ، لهجة البيلوتش ومنها أيضا لهجات القبائل المتأخرة الجنوبية وأهمها :

- (١) اللهجة التودائية .
(٢) « الكوتائية .
(٣) « الكوندية .

ومن خصائص هذه المجموعة أن أصول الكلمات فيها لا تتغير ، غير أن علامات القواعد الملحقة بأواخر هذه الأصول تدغم في الحروف الأخيرة منها إذا كانت حروف مدّ .

(٧) مجموعة الأورالتائية :

تنقسم هذه المجموعة اللغوية الى خمسة أقسام عامة وهي :

١ - القسم القيني الأوغرى في شرق أوروبا وشمال آسيا - ويتفرع الى الفرعين الآتين وهما :

(١) الفرع الأول :

- (١) اللغة القينية مع اللهجتين الأستنية والليفية .
(٢) « اللبية .
(٣) « الموردونية .
(٤) « الأثرمسية .
(٥) « السيرينية .

(٦) اللغة الوتياكية .

(٧) « اليرمية .

(ب) الفرع الثاني :

(١) اللغة الاستياكية .

(٢) « الوكولية .

(٣) « المغيارية .

٢ — القسم السامويدي — ويتفرع الى خمس لهجات .

٣ — « التركي ، في تركيا آسيا — ولهجاته الآتية :

(١) اللهجة العثمانية .

(٢) « النوغائية .

(٣) « الكراكالياكية .

(٤) « الأئشوشية .

(٥) « الكيرغيزية .

(٦) « الكوموكية .

(٧) « الأيغورية .

(٨) « التركمانية .

(٩) « الأوزبكية والياكوتية .

٤ — القسم المونغولي — ويشتمل على لغات المونغول والكالميك والبورتين .

٥ — القسم التونغوزي — ويحتوى على لغات التونغوز والمانشو .

ويوجد شبه كبير بين هذه المجموعة وسابقتها من جهة البساطة في القواعد اللغوية . وعدم التغيير البسيط الذى يحدث من تداخل الحروف الصوتية أو حروف المد التى فى أواخر هذه الأصول فى حروف العلامات الملاحقة بها .

(٨) مجموعة لغات البانتو :

تسمى هذه المجموعة بهذا الاسم من كلمة أبانتو أى الناس وتسمى أيضا باسم مجموعة لغات إفريقية الجنوبية . وتنقسم الى ثلاثة أقسام :

١ - القسم الأول أو الشرق - ويشتمل على لغات : الكفرة ، ولغات زمبينا ، ولغة الزنبار . وترك حصرها للاختصار .

٢ - القسم الثانى أو المتوسط - ويشتمل على لغات استشوانا وتيركيزا . وترك حصرها أيضا .

٣ - القسم الثالث أو الغربى : وتدخل فيه لغات هررو ، وبوندا ، ولواندا ، والكونغو ، وديكاله إيزوبو ، وفرناندوبو ، ويشتمل كل فرع من فروع هذا القسم الأخير المذكورة لغات كثيرة عدلنا عن حصرها .

(٩) مجموعة اللغات الأمريكية :

تشتمل هذه المجموعة على جميع لغات الأمريكيين الأصليين فى شمال أمريكا وجنوبها بعد استثناء جزء صغير منها فى الشمال يعرف ببلاد الاسكيمو .

وتنقسم هذه المجموعة الى أقسام عامة يدرج فى كل قسم منها عدد من الأقسام الفرعية ويحصر فى هذه الأقسام الفرعية طوائف من اللغات . وأهم الأقسام العامة لهذه المجموعة هى قسم اللغات الاتبسكية والالجونيكية والسونورائية والاندو يروانية والأنديزية . وقد زاحمت الآن اللغات الانجليزية والاسبانية والبرتغالية اللغات الأمريكية الأصلية .

(١٠) مجموعة اللغات الأسترالية :

هذه المجموعة عبارة عن عدة لغات متقاربة ومنتشرة قديما فى القارة الأوقيانوسية . وقد طغت اللغة الانجليزية عليها الآن حتى أوصلتها الى درجة الاختصار .

(١١) خاتمة في اللغات المنعزلة :

وفي الهند الأقصى توجد ثلاث لغات وما يتبعها من لهجات قد جعلها بعض علماء اللغات مجموعة لغوية مستقلة وألحقها بالمجاميع العشر مع مزج المجموعتين الحامية والسامية في مجموعة واحدة وقد بقي بذلك عدد المجاميع على أصله ولم يزد بالمجموعة الأخيرة التي يطلق عليها اسم مجموعة اللغات ألمون أنامية . وقد جعلها بعضهم من اللغات المعروفة باسم اللغات المنعزلة .

واللغات المنعزلة هي عبارة عن طائفة كبرى من لغات لا تشبه الواحدة منها الأخرى ولا تربطها بها صلة ما . كذلك لا تتصل مطلقا بأية مجموعة من المجاميع اللغوية العشر . ولذلك سميت باللغات المنعزلة .

ومن هذه اللغات المنعزلة في أوربا اللغة الباسكية في پروفانس واللغة الأتروسكية في توسكانا وقد ماتت . وقيل إنها كانت تتبع اللغات الآرية .

وأغلب لغات النيجر والهورنتوت والبوشمان في إفريقية وهي كثيرة جدا ولا محل لذكرها هنا هي من اللغات المنعزلة .

ومنها في آسيا بعض لغات في قفقاسيا مثل اللغة الجورجية والمنجرلية واللاسية شمالا . والأشركسية أو الشركسية والأوارية والأودية جنوبا . وفي الهند الشرقية توجد من اللغات المنعزلة اللهجات الكولارية .

ومن أشهر لغات هذا النوع اللغة اليابانية ، واللغة الكوريثة والپوكاغورية ، والكور ياكية ، وغيرها في آسيا الشرقية .

ومنها كذلك لغات الاسكيمو في شمال آسيا وشمال أمريكا وجرينلاندا ، وكثير جدا غير ما ذكر .

(١٢) إحصاء اللغات :

وفي ختام كل ما تقدم نسجل هنا أن علماء اللغات قد اختلفوا في الإحصاء العددي للغات الحية الآن وقد أوصله أدلونغ (Adelung) إلى ٣٠٠٠ لغة . وفي إحصاءات أخرى يختلف عددها بين ٩٠٠ لغة و ١٥٠٠ لغة .

ولا تعجب لأمر هذا الخلاف الكبير في نتيجة الإحصاء العددي للغات الحية لأن الذين تقدموا إلى هذا العمل قد اختلفت وجهات نظرهم في الأسس التي بنوا عليها أمر الإحصاء، وذلك لأن بعضهم قد عدّ نقط اللغات الرئيسية وترك اللهجات المتفرعة عنها، وبعض آخر كما عد اللغات الرئيسية عد أيضا اللهجات البارزة، وبعض ثالث ضم إلى ذلك كل اللهجات مهما تقاربت وظهرت كأنها لهجة واحدة . ولهذا السبب كان الخلاف في نتائج الإحصاء والتفاوت الكبير في أرقامه نتيجة طبيعية لازمة. والآن، وبعد البيانات المتقدمة الممهدة لموضوع البحث، وهو اللغات والأمم السامية، ننتقل بالقارئ مزودا بهذه البيانات إلى الكلام في موضوعنا هذا بشيء من التفصيل المناسب مع مناهج الدراسة في دار العلوم .

الباب الثاني

١ - اللغات والأمم السامية

(١) التسمية :

ذكرنا في بياننا المتقدم الخلاف في تقسيم اللغات الى مجاميع بناء على تقسيم النوع الإنساني الى أجناس بشرية . و بينا وجه حصر المجاميع اللغوية في ثلاث فقط ، بناء على رأى التوراة ، وفي عشر ، بناء على ما ذهب اليه علماء اللغات اعتمادا على النظر الطبيعي العلمى الدقيق .

ونضيف هنا إلى ذلك أنه على أى تقسيم لمجاميع اللغات سواء أكان مبنيًا على رواية الكتاب المقدس أم البحث التجريبي ، وسواء أكان عدد المجاميع ثلاث أو عشر توجد جماعة بشرية واحدة كوّنت جنسا بشريا واحدا قد اتصلت شعوبه اتصالا وثيقا ، وارتبطت بكل الروابط الطبيعية التي تجعلها حقيقة جنسا بشريا واحدا على مبدأ أى تقسيم .

وهذا الجنس هو الجماعة الكبرى المعروفة باسم الجنس السامى الذى تعرف شعوبه أيضا بالشعوب السامية كما تعرف لغاته باللغات السامية . وهذه التسمية جاءت بناء على رواية التوراة التي أرجعت شعوب هذا الجنس الى سام بن نوح إذ جعلته جدا لهؤلاء الشعوب .

وأول من أطلق على لغات هذا الجنس اسم (اللغات السامية) هو المستشرق الألماني شلوترز (Schloetzer) فى سنة ١٧٨١ وهذه التسمية وإن كانت رشيقة اللفظ خفيفة الوقع على السمع حلوة فى الذوق لقصرها وملاءمتها إلا أنها ليست نصا فى مسأها لأنها غير جامعة وغير مانعة .

أما أنها غير جامعة فلائنه يوجد من الساميين ، على ما ذكرته التوراة ، من لا يتكلم بلغة سامية كالإيلاميين والليديين مثلا فهم ساميون بنص التوراة ولغاتهم ليست من اللغات السامية لعدم وجود أية قرابة بينها وبين اللغات السامية .

وأما أنها ليست مانعة فلائنه توجد لغات سامية والناطقون بها ليسوا من الجنس السامي مثل الأحباش فلغتهم سامية وهم من الجنس الحامي .

وقد حاول علماء اللغات العثور على اسم للغات الجنس السامي تكون نصا في مدلولها فلم يوفقوا الى ذلك ، وبقيت تسمية شلوترز لهذه اللغات باللغات السامية حتى الآن ، إلا أنهم راعوا التنصيب على ما هو منها من اللغات وليس صاحبها بسامي ، وما هو خارج عنها من تلك اللغات وصاحبها سامي على ما هو مأثور .

(٢) المهده الأصيلي للأمم السامية :

لما وقف علماء اللغات على القرابة القريبة بين بعض اللغات السامية وبعضها الآخر أجمعوا على أنها كلها ترجع الى لغة سامية أولى واحدة كما أجمعوا على أن الأمم السامية الناطقة بها ترجع كذلك الى جماعة سامية أولى واحدة وتعين اللغة السامية الأولى والجماعة الواحدة التي كانت تتكلم بها متوقف بالطبع على تعيين مهده هذه الجماعة الواحدة الأولى ، لأن هذه اللغة السامية الأولى ليست معروفة الآن ، وغاية ما وصل اليه علم اللغات ببحثه الأثرى الدقيق الإقرار بوجود لغات ثلاث من اللغات السامية المعروفة تضرب في القدم الى عهد بعيد غير معروف ، وهي اللغة العربية والبابلية والكنعانية .

وقد اختلف الباحثون في المهده الأول للأمم السامية اختلافا كثيرا وذكروا فيه في النهاية آراء متعددة ترتبت على أسباب مختلفة ووجهات نظر متباينة . وتتلخص هذه الآراء في القول بأن الساميين قد أخذوا نشأتهم الأولى في الأماكن المختلفة الآتية :

(١) عند مصب النهرين .

(٢) في بلاد كنعان .

(٣) في بلاد الحبشة .

(٤) في شمال إفريقيا .

(٥) في بلاد العرب .

وأصحاب الرأي الأول يعتمدون على ما قصته التوراة من رسو السفينة عند انحسار الطوفان على جبال أراراط . ذلك المكان الأول الذى وضع سام بن نوح فوقه قدميه لأول لحظة وقد جفت الأرض . ثم عادت التوراة تتحدث عن أبناء سام وقد جاءوا من الشرق الى المكان الذى أقيمت فيه مدينة بابل فشرعوا فى بناء هذه المدينة وتشييد برجها الكبير غير أن الرب غضب وبلبل ألسنة القوم ، وفرقهم فى البلاد فاختلفت لهجاتهم باختلاف الأماكن التى قد استقروا فيها بعد .

ومن ذلك ترى كيف استنتج أصحاب الرأي الأول أن الجنس السامى نشأ نشأته الحقيقية الأولى فى بابل بعد أن جاء أبناء سام الأول نازحين إليها من جنوب أرمينيا .

أما أصحاب الرأي الثانى فانهم يرون أن الساميين قد دخلوا بلاد العراق فى الوقت الذى كانت فيه تلك البلاد آهلة بالسوماريين المتمدينين ، وفى الوقت الذى كان الساميون فيه منتشرين بالبلاد السورية القديمة التى لا يعرف لها ساكن قبل الساميين .

والكنعانيون الذين أوجدوا فى سورية مدنية لا يعرف بدء نشأتها هم أقدم فى الوجود والنشأة من سامي العراق . وعلى ذلك فالأخيريون قد نرحوا من بلاد كنعان مباشرة الى العراق أو بعد نزوحهم الى بلاد العرب . وإذن فبلاد كنعان هى المهد الأول للأمم السامية جميعها .

وأصحاب الرأي الثالث لا ترجع دعواهم الى أكثر من الصلات اللغوية بين اللغات السامية واللغات الحامية ، والى القول ببناء على ذلك بأن الجنس السامى والحامى كانا فى العصور القديمة فى إفريقية معا . وقد أخذ الساميون طريقهم بعد ذلك الى بلاد العرب عن طريق الحبشة مجتازين باب المغرب ثم ارتحل كثير منهم من البلاد العربية الى العراق وكنعان .

وأنتباع الرأي الرابع لا يزيدون شيئاً على ما ذكره أصحاب الرأي الثالث سوى أن الساميين قد دخلوا آسيا من برزخ السويس ولذلك جعلوا مهدهم الأول شمال إفريقية .

ونصراء الرأي الأخير وهو الراجح لا يشكون مطلقاً فى أن أواسط الجزيرة العربية منذ القدم ومنذ عصور ما قبل التاريخ كانت آهلة بالسكان وليس من المهم ولا المفيد البحث عن الجهات التى نرح منها هؤلاء الأقوام سكان الجزيرة العربية الأول الى أصقاع هذه الجزيرة ، واذن ففى أكاف جزيرة العرب تكوّنت الجماعة السامية الأولى ، ومنها ابتدأت هجرة الساميين الى أطراف تلك الجزيرة العربية ، والى ما وراء هذه الأطراف فى مصر وتقوم بلاد إيران .

(٣) بلاد العرب هي المهد السامي الأول :

وللقائلين بأن بلاد العرب هي المهد السامي الأول أدلة كثيرة على تأييد رأيهم ترجع إلى الجهة اللغوية ، ووحدة التفكير ، واتحاد العقلية ، والاشتراك في نوع الخيال عند جميع الأمم السامية ، واصطبغ كل ذلك بصبغة واحدة وتكيفه بكيفية مشتركة ، أصلها وحى الصحراء وقوامها حياة البداوة وكما يشاهد ذلك في تفكير العرب ، وفي عقليتهم وخيالهم وهم سكان الصحراء وأبناء البادية يشاهد هذا أيضا عند الشعوب السامية الأخرى التي نزحت من القفار المترامية الأطراف بعد أن نشأت ونمت فيها إلى البقاع الخصب والحياة الحضرية على ضفاف النهرين وربوع فلسطين وغابات سوريا ولبنان ووادي النيل . فإن هذه الشعوب رغم تأثير الأوساط الطبيعية الجديدة قد بقى نوع التفكير والخيال والعقلية العامة في أساسه على ما كان عليه من قبل عندهم في الصحراء .

ومهما كان من أمر العقلية السامية بعد استثناء تأثير البيئات المختلفة وظهور أثرها في العقل السامي فإنها في الأصل واحدة . وهي أميل إلى المشهود والتأثر به منها إلى الوهم والخيال الواسع ، ولذلك نراها لا تسبح فيما وراء الطبيعة إلا إلى حد محدود ومقدار ضئيل جدا .

نرى ذلك ونشاهده في المجهود العقلي لجميع الأمم السامية بلا استثناء ، ومهما اختلفت طبيعة المساكن والديار . وهذا يوصلنا بالطبع إلى الحكم الصادق بأن الجماعة السامية الأولى التي ورثت جميع الأمم السامية عقليتها وخيالها قد نشأت واستمرت حقا طويلة في أماكن مظاهرها الطبيعية محدودة ، وظواهرها الجوية قليلة ، مما ينتج العقلية المرتكزة على الشهود فقط ، لعدم وجود العوامل المؤثرة في تنويع التفكير وتتمية قوة الخيال . بخلاف العقلية التي ينشأ أصحابها تحت تأثير الظواهر الطبيعية الكثيرة المختلفة والمناظر الكونية العديدة المتغيرة في الأرض وفي السماء والأجواء ، فإنها لا تلبث بتأثير الانفعالات النفسية المختلفة التي تحدثها تلك الظواهر الطبيعية المتغيرة أن تنتقل إلى ما وراء المحس وإلى ما وراء الطبيعة ، إلى عالم الخيال الواسع وملاء المعنى المحض ، وآفاق الأرواح فتفكر في ذلك وتخيّل ما لا وجود له في عالم الأشباح .

وإذا كانت العقلية السامية من النوع الأول والمجهود العقلي السامي لجميع الأمم السامية على اختلاف بلادها لا يعدو حدود المشهود إلا قليلا ، مع أن بعض أماكن الأمم السامية التي نشأ فيها تفكير سكانها الساميين يمنع بطبيعته العقلية الخيالية الواسعة التي أثمرنا إليها ، ولم يحدث ذلك

بالفعل بل وقف تفكيرهم عند حدود المشهود فما ذلك بالضرورة إلا لأنهم في الأصل أبناء البادية وأحفاد السماء الصافية ، وسكان الأخبية ، ورعاة الماشية ، وهواة الانتجاع في آفاق لا تغاير في طبيعتها أكثر من التغاير بين الوهاد والنجاد ، والبطاح والكلأ المباح ، والسوام والحيام ، وبدواة الأعراب وحضارة العرب في القرى والمدن والقصور والقلاع والآطام .

وإذن فمن السهل أن نحكم دون أى تردد بأن أصل جميع الشعوب السامية التي تحضرت في أطراف الجزيرة العربية وفيما وراء هذه الأطراف مع بقاء نوع التفكير والخيال السالف الذكر لها ، بما تقدم من الأسباب وبحكم قانون الوراثة قد أخذت نشأة جماعتها الأولى ومهداها الأول في وسط هذه الجزيرة العربية وجنوبها ، ومن هذا المهده الأول قد هاجرت ، وإليه عادت ثم هاجرت وإليه عادت ثانية وهكذا دواليك مرة بعد أخرى دون انقطاع .

وخلاصة القول في ذلك وحماذاه والنتيجة العملية له أن الجماعة الأولى السامية هي الجماعة العربية ، وأن مهده الساميين الأول هو مهده هذه الجماعة العربية الأصل ، وإذن فهو نجد والحجاز وهو العروض واليمن وما إلى هذه البقاع . ومنها جميعها ابتدأت الهجرة السامية الأولى إلى شمال الجزيرة حيث مساكن العرب اليهود وإلى فلسطين وسورية ومشارف الشام والعراق حتى تخوم بلاد إيران ثم إلى بلاد الحبشة ووادي النيل .

ومن هذه الأصقاع جميعها قفل تيار الهجرة السامية إلى المواطن الأولى ثم استمر كذلك من الداخل إلى الأطراف ، ومن الأطراف إلى الداخل عصرا بعد عصر وجيلا بعد جيل .

(٤) اللغة السامية الأولى :

تتقارب اللغات السامية تقاربا كليا كتقارب لهجة لغة من اللغات الآرية مع لهجة أو لهجات من تلك اللغة ، مثل اللغة الفرنسية واليطالية والأسبانية بالنسبة إلى اللغة اللاتينية وبالنسبة إلى كل واحدة منهم مع الأخرى ، وفي الواقع أن القرابة في اللغات السامية أدنى وأظهر من ذلك بكثير .

ومن المحقق أن جميع اللغات السامية هي لهجات نشأت عن لغة واحدة أولى هي أم هذه اللهجات .

وإذا نحن بحثنا عن هذه اللغة السامية الأولى لنصل إلى تعيينها فلا بد لنا من البحث عنها في مجموعة اللغات السامية الماثورة لنا والمعروفة بوثائقها التاريخية ، ونقوشها القديمة ، حتى إذا وصلنا إلى دليل قاطع على أقدمية إحداها كانت هذه اللغة التي يثبت بذلك الدليل قدمها وتقدمها في العهد على بقية اللغات السامية القديمة الأخرى هي اللغة السامية الأولى ، وكانت هي الأم التي تفرّعت عنها كل اللهجات السامية قديمها وحديثها .

وقد أجهد العلماء الباحثون في اللغات السامية أنفسهم في ذلك ، فوصلوا إلى الحكم بأن أقدم اللغات السامية هي اللغة العربية القديمة والبابلية والكنعانية . ولا توجد وثائق تدل على أن واحدة منهن أقدم من الأخرتين ، بل تدل كل الآثار اللغوية المعروفة حتى الآن على أن كل واحدة منهن تضرب في القدم إلى حد لا يعرف له بدء ، ولا يحكم عليه بنشأة معينة .

وإذن فمن الممكن والجائز أن تكون كل واحدة من هذه اللغات الثلاث المتقدمة أصل للثنتين الأخرين ، كما يصحح أن تكون الثلاث قد نشأت عن أم قد تقدمت في الأزمان البعيدة في القدم ثم ذهبت ولم يبق لها أثر مستقل تعرف به .

وإذا صح أن واحدة منهن هي الأولى والاثنتان الأخرتان تفرعتا عنها ، فأية واحدة منهن هي الأولى ؟

وإذا كن جميعا قد نشأت عن أم قديمة سبقتهن في الوجود التاريخي ثم ذهبت في ظلام التاريخ فأى دليل يبرح ذلك ؟

القرضان محتملان ، ولنا أن نقف عند هذا الحد ، إذا كنا لم نرموجبا للإجابة عن السؤالين المتقدمين أو متفندا للإجابة عنهما ولكن الموجب لا شك أمر قائم والمنفذ موجود .

أما الموجب وهو طلب المعرفة والوصول إلى الحكم الراجع للاحتمال فهو بطبيعته على الدوام قائم مادامت المعرفة غاية العقل والبحث والتفكير . وأما المنفذ الموجود فهو في البحث المتقدم في تعيين المهدي الأصلي للأمم السامية . إذ الحكم فيه موصل توصيلا منطقيا صادرا للحكم في مسألة اللغة السامية الأولى . وإذن فلنرجع إليه :

سبق القول في الفصل المتقدم بأن بلاد العرب في وسط الجزيرة وجنوبها أو مساكن العرب الأقدمين الذين عرفوا خطأ باسم العرب البائدة هي المهدي الأول للأمم السامية . إذ فيها على

ما تقدم قد نشأت الجماعة السامية الأولى في العصور القديمة المظلمة، وعرفت فيها منذ فجر التاريخ . كما عرفت الهجرات السامية الأولى التي ابتدأت من هذه الأصقاع العربية إلى الجهات الأخرى في أطراف الجزيرة وفيما وراءها كما تقدم شرح ذلك .

وإذا كان قد ثبت ذلك بأدلته القاطعة على ماسبق فالساميون جميعا من الأصل العربي ولغاتهم بناء على ذلك ترجع إلى لغة عربية قديمة هي اللغة السامية الأولى .

يجوز أن تكون هذه اللغة السامية الأولى هي لغة العرب الأرمية المنفرعة إلى قبائل عاد وثمود وطسم وجديس وعمليق ، كما يجوز أن تكون لغة جماعة عربية أخرى كانت أقدم في العهد من العرب الآرمية وأسبق منها في الوجود .

وعلى كل حال ، وبناء على القول بأن المهدي السامي الأول هو بلاد العرب ، فاللغة السامية الأولى عربية حتماً ، وهي إما العربية الأرمية أو أم لها نشأت عنها نشأة اللهجات التي تفرعت عنها لهجات العرب القحطانية والحميرية والمعينية والسبئية ثم اللهجات العدنانية ، وما تفرع عنها من لهجة مضر القرشية المعروفة الآن بالفصحى وبلغة القرآن .

(٥) خلاصة :

وقصارى القول إن الأمة العربية قديماً وحديثاً هي الجنس السامي بأكمله . ومنزلة جميع الوحدات السامية من العرب منزلة الشعوب المنفرعة عن أمة واحدة مع دوام اتصال الفرع بالأصل . واستمرار المدد من الأصل إلى الفرع . ومنزلة اللهجات السامية من اللغة العربية منزلة الفروع الدانية من الأصل . ولذلك تجد الفروق اللغوية بين اللهجات السامية جميعها ضئيلة ، حتى إن العربي اليمني مثلاً كان يتفاهم مع العربي البابلي ، وكل واحد منهما يتحدث بلهجته ، كما كان يتفاهم العربي الحجازي مع العربي العبري ، وكل واحد منهما يلتزم لغته في الحديث ، وكذلك كان الشأن بين الأرامي والسرياني من جهة وبينهما وبين الفينيقي أو الكلداني من جهة أخرى .

لهذا كان الساميون على اختلاف شعوبهم وبلادهم في جميع أديار التاريخ حتى الآن يشعرون جميعاً بأنهم أمة واحدة وإن تنازعوا وتحاربوا ، وتغلب بعضهم على بعض آخر ، وأدخله تحت نفوذه وسلطانه ، طمعا في الاستقلال بالسيادة وقوة السلطان وامتداد النفوذ .

على أنك ترى هذا أيضا في قبائل الشعب الواحد مثل الحروب التي التهب سعيها بين البابليين والأشوريين وهم شعب واحد وتغلب الأولون على الآخرين مرة والأخرون على الأولين مرة أخرى . ومثل الحروب التي كانت لا تتخذ نازها مطلقا بين القبائل العربية ، وتغلب بعضها على البعض الآخر حتى جمع كلمتها الإسلام ثم عادت من جديد إلى التناحر والشقاق .

نعم كان الساميون بلا جدال يشعرون بأنهم أمة واحدة ، وهم لا يزالون يحافظون على هذا الشعور الجنسى القومي العظيم وإن تنازعوا فيما بينهم تنازع الأخ مع أخيه ، فالسرياني والسامري والإسرائيلي والعربي كلهم أمة واحدة هي الأمة العربية في العموم .

٢ - مقارنة اللغات السامية

(١) نشأتها وأقسامها :

قد سقنا إليك نبذة وجيزة في خلاصة الباب الثالث من الكتاب الأول ، أشرنا فيها بإيجاز إلى ما قد بدأ به علماء اليهود منذ القرن العاشر من الاشتغال بالبحث في مقارنة اللغتين العبرية والعربية من جهة ، وبين العبرية والآرامية من جهة أخرى ، ثم ألمعنا هناك إلى ما قام به المستشرقون من المقارنة بين اللغتين الحبشية والعربية منذ القرن السابع عشر . ونضيف هنا إلى ذلك أن القرن التاسع عشر جاء فيما جاء به من الكشف العلمي بإزاحة الستار عن الخط المسماي ، واللغة الآشورية البابلية ، وبعض لغات سامية أخرى تركت آثارا قديمة قيمة قد دوت بالخط المسماي .

وبهذه الأبحاث جميعها ، وما أدت إليه من المقارنة اللغوية اتضح لعلماء اللغات المستشرقين أصر القرابة القريبة بين لغات طائفة كبيرة من اللغات قد عرفت باسم اللغات السامية ، وكوت لها مجموعة لغوية نعتت بالسامية قبل أن تكون مجموعة اللغات الآرية ، وبقيت المجاميع اللغوية الأخرى .

ومقارنة اللغات السامية التي نشأت على هذا وفي تلك الغضون ، ووصلت إلى النتيجة المذكورة تنقسم إلى قسمين كبيرين أحدهما يعرف بالمقارنة اللفظية الفنية ، والثاني يسمى بالمقارنة المعنوية الأدبية . وستكلم هنا تباعا على حدود كل قسم منها بالإجمال .

(٢) المقارنة اللفظية الفنية :

ترجع مقارنة اللغات مقارنة لفظية فنية بالنسبة إلى اللغات السامية ، وبالنسبة أيضا إلى لغات جميع المجاميع اللغوية الأخرى إلى مقارنة الألفاظ والقواعد .

أما مقارنة ألفاظ لغة بألفاظ لغة أو لغات أخرى فيراعى فيها تحديد أنواعها اللاحقة والفعالية والحرفية ، ومعانيها الدالة عليها بصيغها وإدراك ما في كل ذلك من قرابة أو تباعد .

وأما مقارنة القواعد فتبتدئ بالحروف الصوتية ، وحروف المد ، وأنواع الحركات ، ثم تنتقل إلى أقسام الكلمات ، وكيفيات الاشتقاق ، وعلامات التثنية والجمع ، والصحة والإعلال ، وصيغ الأفعال والأسماء ، وتركيب الجملة ، والدلالة على المعاني المختلفة بالوضع في الجملة أو بتغيير الأعراب .

والمقارنة اللفظية الفنية بعد هذا البيان تنقسم إلى قسمين : أحدهما هو المقارنة اللفظية الخاصة ، والثاني المقارنة اللفظية العامة .

والمقارنة اللفظية الخاصة تحصل بالمقارنة على الوجه المتقدم بين لغتين على الأقل من لغات مجموعة بعينها . والمقارنة اللفظية العامة هي التي تشمل على مقارنة كل اللغات المكونة لمجموعة من المجموعات اللغوية .

ولا يتسنى لمشتغل بهذا الفن أن يعرف المقارنة اللفظية الخاصة إلا بعد معرفة لغتين على الأقل تقوم المقارنة بينهما ، كما لا يتسنى للباحث في المقارنة اللفظية العامة أن يشتغل ببحثه هذا إلا إذا ألمّ أولاً بجميع تلك اللغات التي يريد المقارنة بينها مقارنة لفظية عامة .

ومحال أن تلقى دروس في هذه المقارنة بقسميها على طلبة لا يعرفون هذا الأساس . والذي يحاول ذلك أو يراه ممكناً إنما يحاول البناء في الهواء أو جعل المستحيل ممكناً جهلاً بحقيقة المستحيل وحدود الممكن ، وخبطاً في الظلماء خبط العشواء .

(٣) فائدة المقارنة اللفظية الفنية :

وبناء على ما تقدم فكل نتيجة المقارنة اللغوية اللفظية سواء أكانت خاصة أم عامة من فائدة إنما هي معرفة مقدار الشبه ومدى القرابة بين لغتين أو عدة لغات .

والمقارنة اللغوية السامية مقارنة لفظية على هذا الوجه المتقدم اتضح للباحثين فيها أن أصول كلماتها واحدة ومشاركة . وكثيراً ما تكون معاني هذه الكلمات الأصلية لا تغير فيها فهي بمعنى كذا في اللغة العربية مثلاً وبه نفسه في اللغة العبرية أو السريانية أو أية لغة سامية أخرى . وفي بعض الكلمات ترى الاشتراك اللفظي مع التحوير في المعنى بأن تكون الكلمة من هذا النوع في اللغة

العربية مثلا بمعنى وهي بلفظها في اللغة العبرية أو السريانية أو أية لغة سامية أخرى ولكنها تدل على معنى غير المعنى الذي تدل عليه في العربية . إلا أنك على الدوام ترى بالبحث السهل العلاقة القائمة بين المعنيين ، فتعلم من ذلك أن تغيير المعنى للكلمة الواحدة في لغتين إنما جاء بناء على التطور المعروف في معاني الكلمات . ولست في حاجة هنا إلى إيضاح ذلك بالأمثلة ما دمت أوثر جانب الاختصار .

بالمقارنة اللفظية الفنية في اللغات السامية قد أصبح مما لا جدال فيه مطلقا أن جميع اللغات السامية الداخلة في مجموعة واحدة هي لهجات متقاربة جدا ترجع إلى لغة واحدة أولى هي أم هذه اللهجات ، وأن جميع الشعوب التي تتكلم بها هي فروع جنس واحد يرجع إلى جماعة سامية أولى هي أصل هذه الفروع .

(٤) المقارنة المعنوية الأدبية :

بينما فيما تقدم أن المقارنة اللفظية الفنية تتناول الألفاظ من حيث الصيغة والمدلول ، أو من حيث مبنى الكلمات ومعانيها على الوجه الذي أوضحناه هناك . ونذكر هنا أن المقارنة المعنوية الأدبية لا تتعلق بالمفردات ومدلولاتها ، وإنما ترجع إلى المعاني العامة ، وأنواع التفكير مما يسمى بالمجهود العقلي الأدبي المدون في اللغة .

ويمكن حصر أهم ضروب التفكير أو المجهود العقلي العلمي والأدبي في النقاط الأساسية الآتية وهي :

أولا - التفكير الديني أو تكوين العقيدة ، وما إليها من طقوس العبادات ، وأنواع المعاملات . وهذا النوع من التفكير هو أقدم أنواع التفكير الإنساني ، وأساس لكل ما عداه .

ثانيا - التفكير الفني المكون للصناعات العملية التي أنتجت ما يسمى بالحضارة الإنسانية . وهذه الجهة من التفكير ناشئة بالطبع عن التفكير الديني ، وأساس للنظر العلمي الاجتماعي .

ثالثا - النظر العلمي الاجتماعي في تكوين العلوم المدنية التي أنتجت للإنسان ما نسميه بالمدنية الإنسانية .

رابعا — النظر الفلسفي الباحث في أسرار الوجود العام ، ونواميسه الأولى المسببة لكل تغيير يقع فيه .

ويتقسم هذا النظر الفلسفي الى قسمين قد نشأ أحدهما عن التفكير الديني ، ويبقى في حدود الدين ، ولم يفصل عنه بأي نوع من أنواع الاستقلال . وثانيهما قد أخذ نشأة حرة من العقل الحر الطليق بحيث لا يرتكز على دين ، ولا يعتمد على عادة أو تقليد .

خامسا — المجهود العقلي التاريخي المدون لحوادث الأمة أو الأمم في الحرب والسلم ، وفي الفتح والجللاء ، وفي الانتصار والانكسار ، ثم في الحكم والسلطان أو العبودية والإذلال ، والمسجل للتطورات التاريخية من طريق الرواية والأساطير أو من ناحية الوثائق والنقوش المعربة عن الحوادث عند وقوعها بالفعل أو بعد الوقوع .

سادسا — المجهود العقلي الأدبي المعبر عن ذوق الأمة في سموها الروحي ، أو انحطاطها الاجتماعي ، أو عن حالتها في العموم بين هاتين الدرجتين .

ذلك المجهود الذي دونه الشعراء في ملاحمهم ومطولات قصائدهم في الشعر القصصي والغنائي وغير ذلك من أنواع الشعر ، ودونه الكتاب والأدباء في النثر المهذب والأسلوب الحكيم .

(٥) أنواع المقارنة المعنوية الأدبية :

وإذا كانت المقارنة المعنوية الأدبية ترجع إلى المجهود العقلي بأنواعه المتقدمة في الفصل السابق المدونة في اللغة فأقل ما تحصل به هذه المقارنة أن تكون بين لغتين كما هو الشأن في المقارنة اللفظية الفنية على ما سبق . وبمقارنة لغتين من اللغات السامية مثل المقارنة بين العبرية والعربية مثلا مقارنة معنوية أدبية تجعلنا نخرج من هذه المقارنة على الأساس المتقدم بنتائج قيمة صادقة في شأن العلاقات الدينية ، وأنواع الصناعات العملية المكونة للحضارة ، والنظر العلمي الاجتماعي أساس المدنية ، والنظر الفلسفي ، والمجهود العقلي التاريخي في حدود الروايات والأساطير ، وفي دوائر الحوادث الواقعة بالفعل عند تدوينها وقبله ، والمجهود العقلي الأدبي المعبر عن الذوق ومقدار سمو الروح .

نعم نخرج من المقارنة بين هاتين اللغتين مقارنة معنوية أدبية بنتائج قيمة صادقة في أمر العلاقات بين الأمتين صاحبتى هاتين اللغتين في كل المسائل الأساسية المتقدمة .

ولا شك أن هذه المقارنة بعد هذه النتائج الخاصة الكبرى تنتج أيضا نتيجة عامة لهذه النتائج الخاصة ، وهي الحقيقة التاريخية المجردة في علاقات الأمتين العربية والعبرية من جهة تأثير من إحداهما على الأخرى وانتفاع الواحدة منها بمواهب الثانية . وبذلك يمكن رد الأشياء الى أصولها . ويتسنى إيضاح الحق وإحقاقه ، ويتيسر إزالة كل دخيل كاذب ، وكل تعصب ممقوت من ثقافة الأمتين .

هذا هو النوع الأول من أنواع المقارنة المعنوية الأدبية وهو أضيقها دائرة ، ويليه نوع ثانٍ أوسع من الأول دائرة . ذلك النوع هو أن تتناول المقارنة المذكورة كل الجهود العقلية العام لقسم من أقسام الأمم السامية مثلا ، ولغات هذا القسم مثل المقارنة على النحو المتقدم في العقلية البابلية والأشورية والكلدانية ، وارتباط هذه العقلية وما فيها من حضارة ومدنية بعقلية السوماريين والأكاديين ، ومبلغ ما وصل اليه الأولون من حضارة ومدنية الآخرين .

وعلى هذا النحو يمكن أن تكون هذه المقارنة في عقلية القسم الغربي الكنعاني ولغاته أو القسم الجنوبي العربي ولغاته .

وزيادة على هذين النوعين من أنواع المقارنة المعنوية الأدبية يوجد نوع ثالث أشمل في الاختصاص والأثر من سابقه .

وهذا النوع الثالث هو نوع المقارنة المذكورة بين جميع أمت جنس من الأجناس . فهو بالنسبة للجنس السامي عبارة عن إجراء هذه المقارنة بين جميع الأمم السامية ولغاتها . ومعنى ذلك تلك المقارنة المختصة بجميع لغات المجموعة السامية ، والتي تنتج بعد النتائج الخاصة على النحو الذي ذكرناه من قبل النتيجة العامة التي تعطى الجنس السامي في جملته مميزاتة الخاصة به ، وتحدد خصائصه . وتضبط تاريخه ، وتعين مجهوده العقلي في مدنيته وحضارته ، وتضع هذا المجهود في وضعه الطبيعي ومركزه الحقيقي من جهة الحضارة الانسانية والمدنية العامة بالنسبة الى وضع أمت الأجناس ومراكزها في هذه المدنية وتلك الحضارة .

هذه الأنواع الثلاثة المذكورة سمي بالمقارنة المعنوية الأدبية الخاصة بجنس من الأجناس البشرية . وإذا نحن حصرنا أنفسنا في الكلام على الجنس السامي كما مثلنا من قبل فنسمى هذه الأنواع المذكورة بالمقارنة المعنوية الأدبية الخاصة بالجنس السامي .

وتوجد في النهاية مقارنة من هذا النوع أعم كثيرا وأشمل شمولاً لا يعرف تحديدا . وتلك هي المقارنة المعنوية الأدبية بين جنسين من الأجناس البشرية أو عدة منها أو كل الأجناس . وذلك مثل المقارنة بالمعنى المذكور بين الجنس السامي والآري . أو مقارنتهما معا مع الجنس الحامي أو المنغولي مثلا أو مع بقية الأجناس البشرية جميعها . وإذن فعدد أنواع المقارنة المعنوية الأدبية أربعة على ما أوضحناه لك فاحفظه ولا تنسه .

(٦) نشأة المقارنة المعنوية الأدبية :

لقد سبقنا إليك إلمامة وجيزة في شأن المقارنة اللفظية الفنية ، وكيفية الاشتغال بها ، ومزاولة تكوين مسائلها ، وتحديد نشأتها . والآن نذكر لك أن المقارنة المعنوية الأدبية قد نشأت نشأة متأخرة في الزمن عن نشأة الأولى . ففي منتصف القرن التاسع عشر ألف المستشرق الفرنسي الكبير رينان كتابه المشهور في قواعد اللغات السامية المقارنة . وهذا العنوان يفهم منه بالطبع المقارنة اللفظية الفنية قبل كل شيء ، ولكن المؤلف لم يتعرض في كتابه هذا إلى تلك المقارنة مطلقا ، وجعل بحثه قاصرا على المقارنة المعنوية الأدبية واسترسل في هذا البحث حتى دون فيه سفرا ضخما جدا ، وأخرجه للناس ، ولم يكتب بعد شيئا في المقارنة اللفظية الفنية .

جاء بعد رينان نولدكه وكتب فيما لم يكتب فيه رينان ثم تسج على منوال نولدكه كثير من المستشرقين إلى أن ظهر في أوائل القرن العشرين مؤلف جليل للمستشرق الألماني العظيم ابروكلن في المقارنة اللفظية الفنية باستيعاب كبير ودون في مفتحته مقدمة مضعوطة في تاريخ اللغات السامية لا تصل أن تكون هذه المقدمة بحثا وافيا في مقارنة اللغات السامية مقارنة معنوية أدبية . المقارنة التي بقيت بعد سفر رينان في تطوره مبعثرة في كثير من المراجع حتى الآن .

وخلاصة القول في ذلك أن أول مؤلف جامع في هذا الموضوع هو مؤلف رينان ، ولا يزال الوحيد في بابه إلا أنه أصبح قديم العهد من جهة بالنسبة إلى البحوث الكبرى التي ظهرت في هذا الموضوع بعد ظهور الكتاب المذكور ، وأتينا من جهة أخرى لا محيص لنا من أن نحكم عليه بأنه ليس فنيا بمعنى الكلمة ، وليس مدونا في حدود النظريات العلمية المحضة تماما دون تعصب ، ودون غرض خاص ، بل قد عمد فيه مؤلفه إلى الجدل والسفسطة ، والاستنتاج بناء عليهما بما حكم به على الساميين من الأحكام الجائرة القاسية البعيدة عن الصدق والصواب .

هذا ، والمقارنة المعنوية الأدبية لا تحتاج على سبيل الشرط والإلزام في الاشتغال بها . ومزاولة معرفتها ، والوقوف على نتائجها ، إلى دراسة لغة أو عدة لغات أو جميع اللغات التي ترجع إليها هذه المقارنة ، بل يمكن الباحث المحاضر فيها أن يحاضر الطلبة والجمهور دون معرفة بلغات المقارنة أو بعضها من جانب المحاضر ، ومن جانب السامعين . على خلاف ما هو الشأن في المقارنة اللفظية الفنية كما بيناه من قبل .

(٧) خاتمة البحث :

قد أشرنا فيما سبق إلى فوائد المقارنة اللفظية الفنية في موضع ، وإلى فوائد المقارنة المعنوية الأدبية في موضع آخر بالنسبة إليها بين لغتين وبين لغات قسم من الأقسام اللغوية وبين لغات مجموعة من المجاميع ، وضررنا لذلك الأمثال بالمقارنة بين اللغتين العربية والعبرية ، وبين لغات القسم الكنعاني ، وبين لغات المجموعة السامية كلها . والآن نذكر هنا نبذة بسيطة في فوائد هذه المقارنة فيما يختص بكل مجاميع اللغات العشر المتقدمة .

وصل علم اللغات بأبحاثه الدقيقة بعد دراسة اللغات الإنسانية كلها وحصرها ، وتقسيمها إلى مجاميع كبرى ، إلى نتيجة تاريخية حاسمة ، وعلمية صادقة غيرت وجه التاريخ العام وجعلته بعد اعتماده على الأساطير والروايات المنتقلة باللسان من السلف إلى الخلف قاصرا في حكمه القاطع على الأثر القائم ، والعاديات الماثلة ، والنقوش المحفورة ، والوثائق الرسمية ، وما إلى ذلك من المراجع الموثوق بها على اختلافها . فكان من جراء ذلك أن أخذت الثقافة الانسانية العامة بذلك ، وبالبحوث العلمية الدقيقة صبغة جديدة تفرق بين الواقع والمرؤى الموروث .

والثقافة القائمة على هذا الأساس كما تجل الواقع وتعتمد في الحق والصدق عليه كذلك لا تهمل أمر المروى الموروث ، ولا تنكر ماله من أثرنا في البحث العلمي التاريخي ، وتقدير للحقيقة النسبية بجوار الحقيقة المجردة نتيجة البحث الدقيق .

نحن لا نعرف الحلقات المكونة لسلسلة تاريخ الجهود العقلية الإنساني بالنسبة للحضارة والمدنية وتطورهما عصرا بعد عصر وجيلا بعد جيل إلا بالاعتماد المطلق على أنواع البحث الدقيق ونتائج العلمية الصحيحة مع مراعاة المروى الموروث ولكن في حدود الحيطه والتحفظ ، ذلك المروى من زوايات وأساطير، وماله من أثر في تسلسل حلقات هذا التاريخ، وتطورات الحضارة الإنسانية والمدنية العامة .

وبناء على هذا الأساس قد قرر البحث اللغوي التاريخي المقارن بما وصل إليه من نتائج المقارنة العلمية الأدبية العامة أن أهم مجاميع اللغات العشر لا يعدو المجموعتين السامية والآرية وأن أعظم الأجناس البشرية وأفضلها ينحصر في الجنسين السامي والآري .

إلى هذين الجنسين ترجع الحضارة الإنسانية والمدنية العامة . ولغاتهما هي ديون هذه المدنية وتلك الحضارة .

وإلى هذين الجنسين فقط يرجع السلطان الأكبر في قيادة الأمم و يعد النفوذ المباشر ، وغير المباشر فيها .

والجنس السامي أقدم في كل ذلك وأبعد أثرا في أزمان طويلة من الجنس الآري . فقد ابتدأت المدنية الإنسانية العامة في بلاد النيل ، وسكانها وإن كانوا مزيجا من عناصر مختلفة فالعنصر السائد فيها والذي أنتج أول مدنية إنسانية هو العنصر السامي . وقد مدت مصر نفوذها في أول أدوار التاريخ الإنساني العام على كثير من بلاد العالم المتاخمة والنائية إذ ذاك .

بعد ذلك ظهر البابليون وتمدينوا بالمدنية السومارية الأكديّة ، ومدنية مصر ومدوا نفوذهم على كثير من البلاد المجاورة لهم . ثم تنبه الآشوريون وزاحموا البابليين ، واستولوا على بلادهم والبلاد التي تحت نفوذهم ، وامتد سلطانهم من نجد إيران إلى سواحل البحر الأبيض المتوسط وبلاد مصر .

ويعرف هذا الدور بالدور السامى الأول . وقد انتقل النفوذ العام عند نهاية هذا الدور إلى فارس الآرية ، ثم إلى الإغريق الآريين أيضا ، ثم إلى الرومان وهم كذلك من نفس هذا الجنس . وبالنفوذ الرومانى وعند نهايته انتهى الدور الثانى وهو آرى كما رأيت ، ثم عاد الحكم والسلطان العام إلى الساميين العرب واستمر فيهم إلى العصور الوسطى حيث انتهى الدور الثالث أو الدور الثانى السامى ، ثم ابتداء الدور الرابع فى النفوذ السياسى والسلطان العام ، والإنتاج المدنى للإنسانية بأكملها إلى أمم أوربا الآرية . ولا يزال هذا الدور الآرى حتى الآن .

من ذلك ترى ما للجنسين السامى والآرى من العظمة وما للغاتهما من الأهمية الكبرى فإلى هذين الجنسين يرجع تاريخ المدنية الإنسانية وفى لغاتهما قد دُون هذا التاريخ .

والجنس السامى فى الوقت الحاضر وهو عبارة عن الأمم العربية صريحة ومستعربة والعرب العبرانيين وعدد يسير جدا من السريان و بضع مئات من السامريين قد نهض نهضة مدنية كبرى أخذت نشأتها فى مصر ، وامتدت إلى أطراف جميع البلاد العربية .

تلك النهضة العربية السامية ستجدد المجد السامى القديم تجديدا كاملا ومتناسبا مع روح الوقت والتطور الحديث وتجعله منتجا كبيرا فى خير الإنسانية وفى السلام العام .

على العناني

الجِزءُ الثَّانِي

اللغة العبرية

(قواعد وتطبيق)

חלק שני

השפה העברית

(סלים ותרגילים)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

בִּשְׁמֵי ה' דְּוִיטָה וְדַלָּוִיָה

مقدمة الجزء الثاني

أحمد الله على توفيقه وأصلى وأسلم على أنبيائه ، وبعد ، فقد رغبت إلى وزارة المعارف أن أشارك مع حضرتي الدكتور على العناني والأستاذ محمد عطيه الابراشي في وضع كتابين للغات السامية ومقارنتها باللغة العربية بحيث يشملان مقرردار العلوم في مادة هذه اللغات . فوزعنا العمل فيما بيننا ، وكان نصيبي أن أقوم بالجزء الخاص باللغة العبرية .

وقد راعيت في هذا الجزء أن تكون العبارة واضحة سهلة يفهمها القارئ . ويدركها الطالب ، وقد أكرت من التمرينات بعد كل قاعدة حتى تثبت القواعد في نفوس الطلبة ، واخترت كثيرا من قطع المطالعة الأدبية باللغة العبرية الحديثة ، كي يتسنى للطالب معرفة شيء من آداب هذه اللغة وتطورها مدى العصور ، لا سيما وقد أصبحت منذ نصف قرن لغة حية كأختها العربية يلهج بها الطفل في طفولته ، ويخطب بها الخطيب في خطبته ، وينشد بها الشاعر في شعره .

أما الاصطلاحات العلمية واللغوية ، فقد اجتهدت في أن تكون قريبة من الاصطلاحات العربية بقدر المستطاع ، حتى يسهل على الطالب مقارنة قواعد اللغة العبرية بقواعد اللغة العربية من تلقاء نفسه بغير عناء . وهذه هي الغاية من دراسة هذه المادة بدار العلوم .

وبذلك أرجو أن أكون قد وفقت في خدمة اللغات السامية بوضع هذا الكتاب . وأسأل الله

التوفيق إنه سميع مجيب ما

القاهرة في ٩ أغسطس سنة ١٩٣٤

أيون محرز

السته الأولى

كلمة في الخط العبري

كان يعتمد الخط العبري القديم على الخط الكنعاني الذي اشتقت منه جميع الخطوط السامية المتأخرة .

والخط الكنعاني إنما هو من صنع الكنعانيين واختراعهم وحدهم ، لأنه لا دليل مطلقا على وجود حروف أبجدية من هذا النوع عند غيرهم من الأمم .

ولما كان لمخترعي هذا الخط إمام بالخط الهيروغليفي والقلم المسماى ، فإنهم استعانوا ببعض صور وعلامات لهذين الخطين على اختراع خطهم الجديد .

ومما يؤيد ذلك أن الحروف الكنعانية ، وإن كانت ليست بصور ، فإننا نجد لمعانيها بالكنعانية علاقة بالصور كما يتضح ذلك من جدول الحروف العبرية الذي تجده في آخر هذه الكلمة .

وكان الخط القديم عند بني إسرائيل يعرف بالقلم العبري (כְּתָב עִבְרִית) ” كتاب عبريت “ وهو الذي كان يستعمل من أقدم الأزمنة الى عهد السبي البابلي .

ثم استبدل اليهود بهذا القلم قلما آخر يشبه الآرامي ، وعرف عندهم بعد أن ارتقى بالخط المربع (כְּתָב מְרִבָּע) ” مِربَّاع “ أو الخط الآشوري אֲשׁוּרִי ” آشوري “ وهو المستعمل الآن .

وقد اختلفت آراء العلماء في الأسباب التي حملت اليهود على ترك خطهم القديم ولكن أغلبهم يميل الى ترجيح أن اليهود نفروا من السامرة التي جاءت الى منطقة نابلس واستوطنتها بعد حروب بني إسرائيل والأشوريين سنة ٧٢٢ ق . م ثم تهودت وانخذت اللغة العبرية لسانا لها كما اتخذت الدين الاسرائيلي دينها وأقتبست القلم العبري أيضا ، فكره اليهود أن يكونوا معهم على قدم المساواة في كل شيء ، فتركوا خطهم وكتبوا مصاحفهم بالخط الجديد (١) .

وكان اليهود يستعملون القلم المربع في الشؤون الدينية ، أما في الأعمال الدنيوية فقد ظلوا يستعملون الخط العبري القديم حتى نهاية القرن الثاني ب . م .

ومن المحتمل أن يكون اليهود قد أخذوا نظام الأيجدية عن الكنعانيين (٢) لأن هذا النظام موجود من زمن بعيد في الآداب الاسرائيلية بدليل أن بعض المزامير وجد مكتوبا به . وقد كانت الأيجدية عند اليهود قديما تستعمل للدلالة على الأعداد .

كان اليهود قديما بجميع الأمم السامية لا يكتبون الحركات المستعملة الآن بل كانت لديهم حروف مجردة عن الحركات ، ثم أخذوا يستعملون بعض الحروف كعلامات للحركات تساعدهم على ضبط النطق وحفظ الكلمات من التحريف ، وكانت الألف والهاء والواو والياء هي التي تقوم مقام الحركات ، فأحدث ذلك تغييرا في هجاء الكلمات وزيادة في حروفها مما يجعلها بعيدة عن أصل اشتقاقها .

ولكن بعد أن نشأت اليهود في أقطار العالم ، صارت هذه الحروف لا تكفي لضبط النطق في كل الكلمات ، وخشى اليهود أن تتغير لهجة لغتهم بسبب ذلك فاخترعوا نظام الحركات .

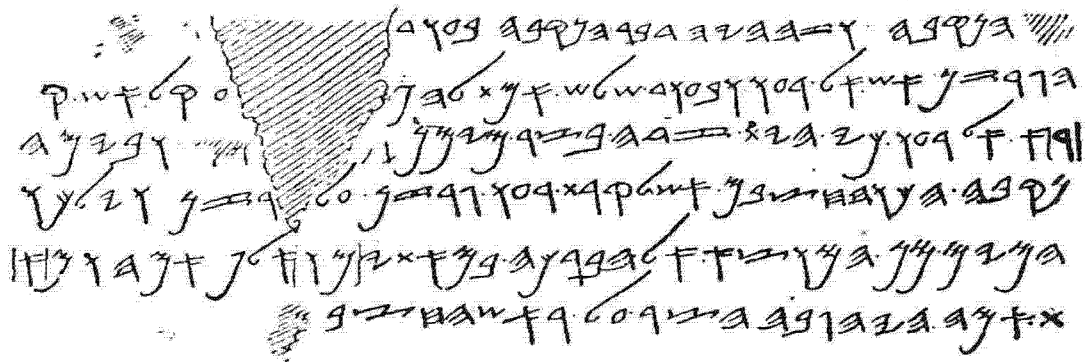
وقد كان في القرن الخامس والسادس ب . م عدة نظم لهذه الحركات ، ولكن الذي اشتهر منها نظامان اثنان : عرف الأول منهما بالنظام العراقي ، وعرف الثاني بالنظام الطبري نسبة الى مدينة طبرية بفلسطين ، وهو النظام المستعمل الآن (٣) .

(١) اليهود : סנהדרין ע"א

(٢) تاريخ اللغات السامية ، تأليف الدكتور وانسون .

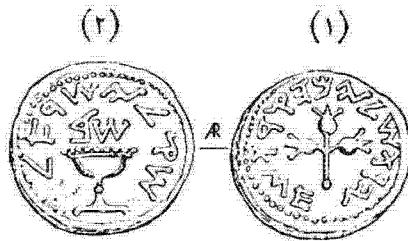
الخط العبري القديم

من أهم آثار الخط العبري القديم النقش الذي كشف عنه في سنة ١٨٨٠ في **تَابِث** بالقرب من مدينة أورشليم في فلسطين وهو المعروف عند علماء الآثار بـ "نقش السلوان" وإليك نصه :

يصف هذا النقش عملية الحفر في جبل السلوان في عهد الملك حزقيال أي حوالي سنة ٧٠٠ ق.م بلطب مياه نبع عين السلوان في الجبل إلى المدينة . ووضع العمال هذا النقش منحوتا على جدران النبع لتخليد ذكرى عملهم . ويوجد هذا النقش إلى الآن على حالته الأصلية .

نقود عبرية قديمة

(١) اورشليم المقدسة (٢) تسقل إسرائيل
(أورشليم المقدسة) (ريال إسرائيل سنة ٢)
أى سنة ٦٧ ب.م

طريقة القراءة والكتابة

تقرأ العبرية وتكتب كالعربية من اليمين الى اليسار .

لا إعراب لأواخر الكلمات في اللغة العبرية ، فهي : إما ساكنة ، وإما مبنية . والحروف العبرية مفككة من بعضها ، فكل حرف منها مستقل بذاته إلا الألف واللام فقد اصطاحوا على وصلهما معا هكذا : **בא**

عدد الحروف

الحروف العبرية عددها الوضعي اثنان وعشرون حرفا إلا أنها تكون أكثر من ذلك اذا اعتبرنا اللفظ من جهة واعتبرنا المركز من جهة أخرى كما سيأتى بعد ، وليس في العبرية "ض" ولا "ظ" وفيها حرفا "پ" (P) و"ث" (V) وهما ليسا في العربية .

ومن الحروف العبرية خمسة إذا وقعت في آخر الكلمة تغير شكلها نوعا وتدعى الحروف الطويلة وهي : ال "ك" وال "م" وال "ن" وال "ف" وال "ص" يجمعها قولك "صنفاكم" .

جدول الحروف العبرية

الحروف العبرية القديمة	الحروف العبرية الحديثة	شكلها في الحركات	تسميتها	ضبط نطقها	معناها	قيمتها الرقمية	ما تأتيها بالعبرية
א	א		آلِف	على وزن فاتح	بقرة	١	א
ב	ב		بِيت	كنطق كلمة بيت بلغة العامة	بيت	٢	ב
ג	ג		غِيمَل	بكسر العين وفتح الميم	حمل	٣	ג
ד	ד		دَالِت	على وزن ثابت	باب	٤	ד
ה	ה		هـ	كنطق العامي العادي	شبكة	٥	ה
ו	ו		وآف	Vav بالانجليزية	وتد	٦	ו
ז	ז		زَاين	على وزن عاين	سلاح	٧	ז
ח	ח		حِيت	على وزن حيط بلغة العامة ...	حائط	٨	ח
ט	ט		طِيت	على وزن ما قبله	حنش	٩	ט
י	י		يود	على وزن يوم بلغة العامة ...	يد	١٠	י
כ	כ	כ	خاف	كنطقها العربي	كف اليد	٢٠	כ
ל	ל	ל	لمد	بفتح اللام وكسر الميم وتسديدها	عصا الضرب البقر	٣٠	ל
מ	מ	מ	ميم	بالكسرة المائلة كوزن عين عامية	ماء	٤٠	מ
נ	נ	נ	نون	كالنطق العربي	حوت	٥٠	נ
ס	ס	ס	سمخ	بفتح السين وكسر الميم مشددة	مسند	٦٠	ס
ע	ע	ע	عاين	كوزن عاين فعل أمر	عين	٧٠	ע
פ	פ	פ	ف	كنطقها العامي العادي	فم	٨٠	פ
צ	צ	צ	صَدِيق صَادِي	كوزن صَدِيق وهادي	صالح أو صديق	٩٠	צ
ק	ק	ק	قوف	كوزن جوق بلغة العامة ...	سم الخياط	١٠٠	ק
ר	ר	ר	رِيش	على وزن عيش بلغة العامة ...	رأس	٢٠٠	ר
ש	ש	ש	شين	كالنطق العربي	سن	٣٠٠	ש
ס	ס	ס	سين	» »	سن	—	ס
ת	ת	ת	تآف	» »	علامة	٤٠٠	ת

حروف ב' ג' ד' כ' פ' ת'

سنة حروف من هذا الجدول وهي ב, ג, ד, כ, פ, ת تنطق على طريقتين سواء أ كانت معجمة أم مهملة .

فإنها تنطق : بيت (ب)، وجيمَل (ج)، ودالِت (د)، وكاف (ك)، وبيه (P)،
وثأف (ت) إذا كانت معجمة أى إذا كانت فى داخلها نقطة هكذا : ת_פ_כ_ג_ד_ב

وتنطق : ثيت (V)، وغيمَل (غ)، وذالِت (ذ)، وخاف (خ)، وفيه (ف)،
وثأف (ث) إذا كانت مهملة أى إذا حلت من النقطة كما وردت فى جدول الحروف وتكتب
حينئذ هكذا : ת_פ_כ_ג_ד_ב

ويجمع هذه الحروف الستة قولك : (بجَد - كَيْت) إذا دخلتها النقطة ويجمعها قولك :
(قَعَد - حَفَّت) إذا حلت من النقطة .

وسياتى الكلام فيما بعد فى الأحوال التى يجب فيها كتابة هذه الحروف بنقطة أو بلا نقطة .

ملاحظة :

تختلف القبائل الاسرائيلية فى نطق بعض هذه الألفاظ حتى انه يمكننا أن نستدل على معرفة موطن هذه القبائل من
لغة بعض هذه الحروف فمثلا الباء ב تنطق باء V عند يهود النمسا وألمانيا وروسيا المعروفين بيهود (الأشكازيم) أى يهود
بلاد أوروبا الشرقية الشمالية وكذلك التأف ת تنطق ثأف عند هؤلاء الجماعة من اليهود والدال ד تنطق دال د .

أما اليهود الشرقيون وهم المعروفون بيهود (السراديم) فإنهم لا يعتبرون هذا التمييز فى نطق هذه الحروف الثلاثة صحيحا
وينطقون ال ב باء، وال ת ثأفا، وال ד دالا سواء أ كان فى داخلها نقطة أم كانت خالية من النقطة .

ولم يحتفظ اليهود الشرقيون إلا بثلاثة من هذه الحروف الستة وهى الكاف כ والجيمَل ג والبيه פ فإنها تنطق بدون
نقطة خاف وغيمَل وفيه .

تحریر

انطق على الطريقة الشرقية الحروف الآتية :

(١) بالفتح : פ - ד - ב - פ - ה - ד - ד - א - ת

(٢) بالكسر : כ - ת - ב - פ - א - ד - ה - ת - ד - פ - א

(٣) بالضم : פ - ד - ה - ד - ה - ת - א - א - ב - פ - פ

مخارج الحروف

نعم إن كل الحروف مصدرها الحلق ولكنها تختلف بعضها عن بعض في أصواتها بحسب اصطدامها بأجزاء الفم المختلفة فتنقسم لذلك إلى خمسة أقسام :

(١) حلقيّة وهي : א ח ה ע

(٢) حنكيّة وهي : ג י כ פ

(٣) لسانيّة وهي : ד ט ל נ ת ר

(٤) سنانيّة وهي : ז ס צ ש

(٥) شفويّة وهي : ב ו מ פ

الأرقام العبرية

ليس هناك علامات مخصوصة للدلالة على الأرقام في العبرية وتحمل الحروف محل الأرقام حيث إن لكل حرف من حروف الأبيجدية قيمته الرقمية كما ذكرنا في الجدول السابق وتكتب الأرقام من اليمين إلى اليسار أي أنه يكتب أولاً رقم الألوف ثم يتبعه رقم المئات ثم رقم العشرات وهكذا . فإذا أردنا مثلاً أن نكتب العدد (١٦) نكتب هكذا : "י" ، والعدد (٢٦٠) يكتب "כ" ، والعدد (٤٠٦) يكتب "ה" ، والعدد (١٩٣٣) يكتب "ג" "ת" "ק" "ל" ، والعدد (٥٦٨٤) يكتب "ה" "ת" "ר" "פ" "ד" الخ .

تمرين ١

اكتب الأعداد الآتية بالأرقام العبرية :

١٨ - ٢١ - ٣٥ - ٩٢ - ٩٩ - ١٠١ - ٢٣٥ - ٢٩٩ -
٣٦٨ - ٥٧٤ - ٧٤٠ - ٦١٤ - ٦٢١ - ٨١٥ - ٨٠١ - ٨٨٨ -
٩٠٠ - ٩٠١ - ٩٩٩ - ١٠٠١ - ١٠٢٥ - ١١١٨ - ١٢٣٦ - ١٩٤٠ -
٢١٢١ - ٦٧٨٢ - ٨٥٠٠ - ٨٩٠٦ - ٩١٤١ - ٩٨٥٠ - ٩٩٦٤ .

تمرين ٢

اكتب ما يقابل الأرقام العبرية الآتية بالعربية :

ט' - יב' - יד' - כא' - כה' - כת' - לג' - מוה' - נו' -
נה' - פד' - עז' - סט' - קל' - צד' - קמד' - קצב' - רע'ג -
רפב' - שעז' - שמה' - תא' - תק' - תקע' - תקצב' -
תתקל' - תתכא' - א' שלא' - ב' קל' - ה' תרסב' -
ה' תקא - ה' שנד' .

الحركات - התנועות

تحرك الحروف العبرية بحركات كما في العربية فتحرك بالفتحة والكسرة والضمة .
وتنقسم الحركات العبرية حسب النطق الذي تشير إليه كل منها إلى ثلاثة أقسام ، وتنقسم
إلى كبرى وصغرى ومركبة وهذا بيانها :

١ - حركات الفتح

- (أ) $\overline{\text{פָּ}}$ قَفَص (פָּמַץ) حركة كبرى مثل : אָב וְנָסַם וְיָם וְבָרָא וְקָמַן
(ب) $\overline{\text{פֶּ}}$ پَتَّاح (פֶּתַח) حركة صغرى مثل : אֶב וְיָז וְהָר וְדִי וַיַּחַס
(ج) $\overline{\text{פֵּי}}$ حَطَف پَتَّاح (פֵּתַח־פֶּתַח) حركة مركبة مثل : חֲבַטְתָּה וְעָרַכְתָּה

٢ - حركات الكسر

(١) الكسرة المماثلة " א א " الإنجليزية :

- (أ) $\overline{\text{פִּ}}$ صِيرِيه جَدُول (פִּירִי־גְדוּל) حركة كبرى مثل : בִּין וּבִיזָה וְכִימִין
(ب) $\overline{\text{פִּי}}$ صِيرِيه قَطَان (פִּירִי־קָמַן) حركة كبرى مثل : אֶמֶן וְיָדַר וְיָסַם
(ج) $\overline{\text{פִּי}}$ سِيجُول (פִּיגוּל) حركة صغرى مثل : בָּטָן וְבָן וְזָרַת וְפֶתַח וְסֶפֶר
(د) $\overline{\text{פִּי}}$ حَطَف سِيجُول (חֲטַפ־פִּיגוּל) حركة مركبة مثل : אֶלְהִים וְאֶבֶר
(هـ) $\overline{\text{פִּי}}$ شِفَا نَاع (פִּיִּיאַ נַע) نصف حركة مثل : בָּנִי וְשִׁמְרֵי וְשָׁלַח וְסֶפֶרִי

(٢) الكسرة المشبعة "إي E" الإنجليزية :

- (أ) יֵ حيريق جَدُول (חֵרִיק-גְּדוּל) حركة كبرى مثل : יֵהָרִי וְיֵאָבֵד וְיֵלָדִים
(ب) יֵ حيريق قَطَانُ (חֵרִיק-קָטָן) حركة صغيرة مثل : יֵם וְיֵאֵם וְיֵהֵבֵנִי

٣ - حركات الضم

(١) الضمة المائلة "أو O" الإنجليزية :

- (أ) יֹ حُولُمُ جَدُول (חֹלֵם-גְּדוּל) حركة كبرى مثل : לֹא וְעֹלָם
(ب) יֹ حُولُمُ قَطَانُ (חֹלֵם-קָטָן) حركة كبرى مثل : מִיָּסָה וְיִשְׁלַחַה
(ج) יֹ قَصَّ حَطُوفُ (קָבֵץ-חַטּוּף) حركة صغيرة مثل : כָּל-אֵיטָא וְאֵמִנֵם
(د) יֹ حَطَفُ قَصَّ (חַטֵּף-קָבֵץ) حركة صغيرة مركبة مثل : אֵינֶה

(٢) الضمة المشبعة "أو U" الإنجليزية :

- (أ) יֹ شُورُوقُ (שׁוּרוּק) حركة كبرى مثل : סוּס וְלוּל וְיִלְקוּטָא וְשׁוּב
(ب) יֹ قَبُوضُ (קָבוּץ) حركة صغيرة مثل : סָלֵם וְנִשְׁלַחֵן וְקָפָה

السكون - שָׁמַיִם דָּה

السكون في اللغة العبرية عبارة عن نقطتين رأسيين تأتيان تحت الحرف للدلالة على أن هذا الحرف ساكن ولا حركة له مثل : כִּתְבִי "كتبي" (أى اكتبي) ومثل : סִפְרוּ "سيفرو" (أى كتابه) .

وبما أنه لا إعراب في اللغة العبرية فالقاعدة تسكين كل آخر حرف من كل كلمة ما دام غير متحرك وعلى هذا فلا ضرورة لوضع علامة السكون في آخر الكلمة فهو ينطق ساكنا من نفسه مثل : סִפְּסַל "سفسال" (أى مقعد) ومثل : תִּלְחָן "تُلحان" (أى مائدة) .

وقد شذ عن هذه القاعدة بعض أحرف أخذت علامة السكون وضعا في آخر الكلمة وهي حرف ال "ד" (حاء) مثل : כִּלֶּךְ "مليخ" (أى ملك) وحرف ال "ת" (تأف) مثل : יֵאָת "أت" (أى أنت) وأحيانا الباء "ב" والقاف "ק" والדال "ד" والطاء "ט" مثل : יִשָּׁב "فيسب" (أى وسي) و יִירֵד "فيرد" (أى ويحكم) ومثل : יִסָּט "يسط" (أى يميل) الخ . ويجمع هذه الأحرف النهائية قولك כִּתְבִי-סִפְּסַל

تمرين ١

انطق الكلمات الآتية :

אֵב אֵם אֵה אֵהוּת הוּד אֵבְרָהִם יֵצֵהֵם הוּד יוֹסֵף
שְׂמוּעָה בְּנֵימִין אֵפְרַיִם גְּבִרְיָה נְתַנְיָה עֲדַרְיָה מִיכָיָה
יִשְׂרָיָה יִשְׂמַעֵאל .

تمرين ٢

اكتب الكلمات الآتية بالحروف العبرية :

سِفْرٌ يَلِدُ عَيْدٌ عِطٌ مَلِيخٌ أَخٌ أَتٌ كَتَبْتُ سُوْسٌ شُورٌ
بَاخٌ رَخٌ رِجْلٌ مَحْبَرٌ سِفْلٌ يَسْمَعُ شُومْرُونَ حَبْرُونَ عَقْرَابٌ تَلْمُودٌ

السكون المتحرك - שָׁוָא נָע

في بعض الأحوال يعتبر السكون كنصف حركة وينطق الحرف الذي يأتي تحته السكون بحرف محرك بحركة الكسرة المائلة كما جاء في جدول الحركات .

والأحوال التي يحرك بها السكون خمسة وهي :

- (١) في أول الكلمة مثل : שָׁמַע בְּנִי "شَمِعَ بَنِي" (أى اسمع يا بني) .
- (٢) إذا أتى السكون تحت حرف مشدد أى في داخله نقطة مثل : דִּבְרִי "دَبْرِي" (أى تكلمى) ومثل : דִּלְגוּ "دَلِغُوا" (أى أقفروا) .
- (٣) إذا التقى سكونان في وسط الكلمة فيكون الأول ساكناً والثانى متحركاً مثل : כָּלְכְלוּ "كلكلوا" (أى أطعموا) ومثل : מִשְׁפָּטִי "مِشْطِي" (أى أحكام) .
- (٤) إذا أتى السكون بعد حركة كبرى موقوف عليها بالمدّة المعروفة بالمتيغ "מִתְיָג" هكذا : אָמְרָה "أَمْرًا" (أى قالت) ومثل : תּוֹלְדוֹת "تَوْلِدُوت" (أى مواليد) .
- (٥) إذا أتى السكون تحت حرف يتلوه حرف مثله مثل : הָלַלּוּ "هَلَلُوا" (أى مجدّوا) ومثل : הִנְנִי "هِنِّي" (أى ها أنا ذا) .

تمرین

اقرأ الكلمات الآتية :

בְּדָה, לָדָה, בְּנֵי-שְׁלֹמֹה, נְפִשָׁה, שְׁמוֹנָה הָיָה מְגִדּוֹלֵי
הַנְּבִיאִים, אֶתְמוּל, שְׁלֹשָׁם, הַתְּלִמִּידִים לְזִמְדִים
בְּסַפְרִים, הִלְכָה אִמָּה אֶל בֵּית הַפְּנִסָּה וְהַתְּפִלָּה
אֶת תְּפִלַּת הַפֶּקֶר, הַנִּי-לִי מְרִים אֶת סַפְרָה, תִּרְנַגֵּל
וְתִרְנַגֵּל בְּחַל, לֵאמֹה יֵשׁ בְּפֶה וְלֵאמֹה מִשִּׁילַת עִם
הַפֶּה בְּרַחֲב, לֵאמֹה נִפְגְּשָׁה עִם הָיָה בְּרַחֲב, שְׁלֹם
לָהּ לֵאמֹה, מִה יִפֶּה בְּפִתָּה, מִה שֵׁם הַפֶּה, הַמִּדָּה.

الحركات المركبة - התנועות המרכיבות

لا يأتي السكون بمفرده تحت حرف من حروف الحلق **אדחזז** بل إنه يأتي مرفقا إما بحركة القماص هكذا (**ז:**) وينطق كالضمة المماله ويدعى **חָטַף قִמָּצ** (**חֲטַף קָמָץ**) مثل: **זִיזוּד** "بَاعِخ" (أى عَمَلِك) وإما بحركة البتّاح هكذا (**ז:**) وينطق كالفتحة ويدعى **חָטַף پِتָח** (**חֲטַף פִּתַח**) مثل: **הַזְיָאָה** "هَيَأْنَا" (أى الكبرياء) وإما بحركة السيجول هكذا (**ז:ז:**) وينطق كالكسرة المماله ويدعى **חָטַף سِجוּל** (**חֲטַף סִגוּל**) مثل: **הַיְיָיִד** "هَيَمِيد" (أى أوقف) سواء أكان الحرف الذى سبق الحرف الحلق مشكلا إما بالقماص وإما بالبتّاح وإما بالسيجول .

ملاحظة :

وفي أول الكلمة تكون غالبا علامة السكون فى الحروف **חחזז** **الْحَطْفُ پِتَاح** (**ז:**) وفى حرف **א** **الْحَطْفُ سِجوּل** (**ז:ז:**) إلا إذا كانت الكلمة التى أولها **א** مكونة من أكثر من ثلاثة حروف حينئذ تشكل **א** أيضا بالخطف بتّاح كاحواتها مثل: **הַרְד** "هَرُوخ" (أى قتل) و**חַמּוּר** "حَمُور" (أى حمار) و**אָמַר** "أَمُور" (أى قل) ومثل **אָמַרְתֶּם** "أَمَرْتُمْ" (أى قلتم) .

تمرين

اقرأ ما يأتى :

אָנִי, אֲנָשִׁים, הַגּוֹנִים, הַסִּידִים, יַעֲנִיִּים, אֲמִרְלֶנִּי.
אֲנִידֶה, אֲנִידְלֶה, אֲדַבֶּה, אֲיִילֶה, אֲיִירוּךְ, הַאֲרֶה, הַבֶּאֱה.
הַגִּנֶה, הַחֻזְקָה, הַעֲזֶה, הַעֲזֶה, הַבֵּל, הַזִּיר, הַזֶּרֶה.
הַלּוֹם, הַמִּשִׁי, הַתַּנֶּה, טַחֲנֶה, טַעֲנֶה, יַהֲדוּת, יַעֲנֶה.
עֲבִדֶה, הַעֲבֶה, הַעֲגֶלֶה.

الساكن الظاهر - "نَحْ نِزْنِي" - נַח נִזְנִי

إذا سُكِّنَ حرف أى إذا أتى تحته سكون ساكن سواء أكان هذا الحرف في وسط الكلمة أم في آخرها فهذا الحرف يظهر في النطق كالحرف الساكن في اللغة العربية ويدعى נַח נִזְנִי "نَحْ نِزْنِي" (أى الساكن الظاهر) مثل : נִזְנִי "يُزْنِي" (أى يكتُب) فحرف ال נ وحرف ال נ في هذه الكلمة المشكلان بالسكون يديعان "نَحْ نِزْنِي" لأنهما ظاهران في النطق .

الساكن المستتر - "نَحْ نِسْتَار" - נַח נִסְתָּר

إذا أتى حرف من حروف العلة אה"א ساكنا وان لم يكن السكون ظاهرا تحته فلا ينطق أبدا ويدعى هذا الحرف الساكن "نَحْ نِسْتَار" נַח נִסְתָּר مثل : נִסְתָּר "با" (أى جاء) וְנִסְתָּר "رأى" (أى رأى) וְנִסְתָּר "ما" (أى ما) וְנִסְתָּר "لُو" (أى لو) וְנִסְתָּר "بني" (أى ابني) .
والأحوال التي تأتي فيها حروف العلة "نَحْ نِسْتَار" هي :

(١) ال (א) تأتي "نَحْ نِسْتَار" بعد الحركات الكبرى مثل : נִסְתָּר "قارا" (أى قراء) וְנִסְתָּר "بريشت" (أى في البدء) וְנִסְתָּר "نابو" (أى تأتي) وְנִסְתָּר "بوصي" (أى يُخرج) وְנִסְתָּר "قارو" (أى مدعو) .

(٢) وتأتي ال (ה) "نَحْ نِسْتَار" بعد حركات القماص (ח) والصيريه بنوعيه (٠٠) (٠٠٠) والحوليم بنوعيه (٠ ، ١) وأحيانا بعد حركة السيجول (٠ :) مثل : נִסְתָּר "سارا" (أى ساره) (وهى زوجة سيدنا ابراهيم عليه السلام) وְנִסְתָּר "هني" (أى ها ، ها هو) وְנִסְתָּר "شلمو" (أى سليمان) - (عَلم) وְנִסְתָּר "إلى" (أى هؤلاء) - (اسم اشارة) .

(٣) وتأتي ال (׀) "نَحْ نِسْتَار" في حالتى الحوليم جَدول (١) والشروق (١) مثل נִסְתָּר "لُو" (أى له) وְנִסְתָּר "شعمو" (أى اسمعوا) .

(٤) وتأتي ال (١) "نَح نِسْتَار" في حالتى الصيريه جَدُول (١٠٠) والحيريق جَدُول (١٠٠) مثل: **אַלְפֵי** "ألْفِي" (أى آلاف) و**אַלֵי** "أى لى" (أى لى) و**אַי** "أى من" (أى من) - كلمة الاستفهام).

ملاحظة :

(١) تأتي ال (ה) أحيانا "نَح نَرִי" أى انها تظهر فى النطق بعد حركات القاصص والصيريه والخولم ويكون حينئذ فى داخلها نقطة تدعى **בֵּינֵי** "بَيْنِي" أى تُخْرَج لائتراجها عن حالة السكون وتكتب هكذا (ה) مثل: **בֵּה** "باه" (أى بها) **לֵה** "لاه" (أى لها) و**וְהֵבֵה** "هَهبَه" (أى صَرَبَهَا) وأحوال هذا المخرج "**בֵּינֵי**" أربعة وهى:

(١) إذا أتت ال (ה) فى آخر الكلمة كضمير مفرد للغائبة مثل: **יָדָה** "ياداه" (أى يدها) ومثل:

רֹאשָׁה "رُوشاه" (أى رأسها) .

(ب) فى حالة ضمير المفعول للغائبة المفردة مثل: **תִּשָּׂרְרָה** "تِساراه" (أى حَسَبَا) (فعل مضارع)

و**אֲכָלָה** "أخلاه" أى أكلها .

(ج) فى لفظ الجلالة **יְהוָה** وتُنطق (يَاه) أى الله .

(د) فى كلمتى **הָה** "هاه" و**יָה** "أهَاه" المستعملتين للتأوّد .

(٢) إذا أتت الفاف (פ) واليود (ו) فى غير الحالات السابق ذكرها أى أنه إذا أتت ال (١) فى غير حالة

الخولم جَدُول والشروق وال (١) فى غير حالة الصيريه جدول والحريق جدول أصبحتا (**פּוּחַ תְּרַאֲהוּ**) وظهرتا فى النطق

مثل: **פִּי** "فافي" (أى خط مستقيم) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى مسبار) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى فاه) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى هبة) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى كفاية) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى شعب) ومثل: **פִּי** "فافي"

פִּי "فافي" (أى يا وبألام) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى الل) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى بابه) ومثل: **פִּי** "فافي" (أى فى أجياله، فى عصره) .

تمرين ١

انطق الكلمات الآتية مع مراعاة أحوال الساكن الظاهر والساكن المستتر :

בְּרֵא, אֲרִיז, יָד, שְׁבִימִים, הָר, הַכֶּם, מִלֵּךְ,
סוֹס, סִפְר, נְבִיא, תְּשִׁמְנֵנִי, יָם, אֲבָן, הַטַּא, הַטַּא,
תּוֹרָה, יְלֵדָה, אֲכָלָה, סִנֵּי, כֹּלֵי, דְּבָרָה, אֲוִלֵי, יַמִּים,
גִּבָּה, יָדֵי, פְּנֵי, רַגְלֵי, אֱלֹהִים, בַּחֲסֵדֶךָ, נֶאֱמַר

المقاطع - ההברות

كل حرف محرك بحركة من الحركات أو كل مجموعة من الحروف محركة بحركة واحدة تدعى مقطعا (הברה) وكل مقطع ينطق بمفرده كأنه كلمة مستقلة بذاتها. وعدد المقاطع في الكلمة كعدد حركاتها.

وتتكون الكلمة من مقطع واحد أو من مقاطع كثيرة مثلا :

لكل من كلمات יָזַר, טָהַר, אֵיטָא مقطع واحد ولكل من كلمات יְטַדְדֵה, סִפְרֵי, מִלֵּךְ مقطعان وكلمة וּמִבְיַצְקוֹתֵיהֶם مكونة من سبعة مقاطع.

والمقاطع نوعان : المقطع المركب (הברה מְרֻכָּבֶת) وهو الحرف المحرك بحركة من الحركات ويتلوه حرف ساكن أو حرف مشدد مثل : מִסְמֵר, נִשְׁלַחֵן, גְּבוֹר, צִדִּיק (والشدة في اللغة العبرية عبارة عن نقطة في داخل الحرف وسيأتي الكلام عنها فيما بعد) والمقطع البسيط (הברה פְּשוּטָה) وهو الحرف الذي ليس بعده حرف ساكن ولا مشدد مثل : אָבִי, יְשׁוּעָה, לֵךְ.

تمرين 2

اقرأ القطعة الآتية واذكر عدد مقاطع الكلمات :

שְׁנֵי נְעָרִים הִתְהַלְכוּ בַּיָּעַר . פְּתָאם הִחֵל לָרֶדֶת
מִיָּעַר . מִחֲסָה לֹא הָיָה בְּיַדֵּי הַנְּעָרִים . וַיֹּאמֶר הָאִחַד
אֶל הַשֵּׁנִי : הִבֵּה נִשְׁב תַּחַת עֲנְפֵי הָעֵץ הַזֶּה - אֲבִלִּי,
אָמַר הַשֵּׁנִי הֲלֹא עוֹד מֵעַט וַיֵּרֶד הַגֶּשֶׁם גַּם בְּעַד עֲנְפֵי
הָעֵץ - אִז נִשְׁב תַּחַת עֵץ אֲחֵר... אָמַר הַנְּעָר הָרִאשׁוֹן.

تمرین ٣

بین المقاطع المركبة والمقاطع البسيطة لكل كلمة من القطعة الآتية :

הִיתָה נְעִירָה אֶחָת וְשָׂמִיחָה נְעִימָה. לֵהּ הִיָּה מוֹרָה
וְשִׁמוֹ שְׂמִינֹךְ. הַמוֹרָה נָתַן לָהּ שִׁעוֹר לְלִמָּה.

נְעִימָה לֹא לִמְדָה אֶת הַשִּׁעוֹר. הַמוֹרָה פָּעַס מֵאֵד
לְמַחֵר לְמִדָּה נְעִימָה אֶת-הַשִּׁעוֹר. הַמוֹרָה נָתַן לָהּ
סֵפֶר לְמוֹתָנָה. נְעִימָה שָׂמַחָה מֵאֵד מֵאֵד.

الشدة - דגש

الشدة في اللغة العبرية عبارة عن نقطة تأتي في جوف الحرف هكذا **ב** ، = لتشيده أو لتغيير نطقه ، فالشدة إذاً نوعان :

- (١) الشدة الثقيلة وتدعى **דגש חזק** " داغيش حَزَق " للتشديد .
- (٢) الشدة الخفيفة وتدعى **דגש קל** " داغيش قَل " لتغيير نطق بعض الحروف .

ملاحظة :

- لا تأتي الشدة مطلقاً في حروف **א/ה/ח/ע/ר** سواء أكانت الشدة ثقيلة أم خفيفة .
- وفي حروف **ב/ס/צ/ק/ך/ז/ל** لا تأتي إلا الشدة الثقيلة دون الشدة الخفيفة .
- وتأتي الشدة الثقيلة والخفيفة في حروف **ב/ג/ד/כ/פ/ת**.

أحوال الشدة الثقيلة – פִּינָהּ פִּינָהּ

الشدة الثقيلة وضعت كما في العربية لتشديد الحرف ، ومحلها الأحوال الآتية :

(١) في حالة الإدغام نحو פִּינָהּ "يَتِنُّ" (أى يعطي) وأصلها פִּינָהּ "يَتِنُّ" لأن أصل الفعل פִּינָהּ "تَتَانُ" (أى أعطى) فأدغمت ال د في ال פ لدخول حرف المضارعة على الفعل وشدّدت عين الفعل دلالة على هذا الإدغام، وكذلك الحال في كلمة פִּינָהּ "مِشَامُّ" (أى من تَمَّ) (أو من هناك) وأصلها كلمتان פִּינָהּ (حرف جر) (أى من) و פִּינָהּ (أى تَمَّ هناك) فأدغم حرف ال פ في حرف ال פִּי وشدّد حرف الشين دلالة على هذا الإدغام .

(٢) في أول حرف من الاسم دخلت عليه أداة التعريف وهي ال "ה" أو حرف من حروف النسب يجمعها قولك פִּינָהּ (أى بكلهم) وكذلك في بعض الأحوال تشدد فاء الفعل في صيغة المضارع بعد دخول واو العطف عليه .

مثال ذلك : פִּינָהּ "هَسْفِر" (أى الكلاب) و פִּינָהּ "بَيَّيْتُ" (أى في البيت) و פִּינָהּ "كְשִׁימִשׁ" (أى كالشمس) و פִּינָהּ "قَلِخ" (أى وذهب) وأصلها ويذهب (فعل مضارع قد تحول إلى ماضٍ لدخول واو العطف عليه) .

(٣) في بعض الأفعال وردت على البناء المشدد للبالغة مثل : פִּינָהּ "شِبْر" (أى كَسَرَ) ومثل : פִּינָהּ "بَر" (أى بَدَرَ) .

(٤) وتأتى أحيانا في بعض الكلمات لتحسين نطقها فقط ولا فائدة لها غير ذلك مثل : פִּינָהּ "مَقْدَاش" (أى مَقْدِش) ومثل : פִּינָהּ "حَلِيم" (أى حَمَال) ومثل : פִּינָהּ (أى هؤلاء) و פִּינָהּ (أى لماذا ؟) .

(٥) في أول حرف من الكلمة إذا سبقها كلمة مكونة من مقطع واحد ومعتلة الآخر مثل : פִּינָהּ (أى ما هذا) و פִּינָהּ (أى ما لكم) فالكلمتان كأنهما كلمة واحدة ولذا وضعت بينهما علامة الوصل وهي ال פִּי وهو الخط السطحي الصغير بينهما .

(٦) وتأتى أيضا الشدة الثقيلة في أول حرف من الكلمة إذا كانت الكلمة التي قبلها تنتهى بأحد الحروف الآتية والمشكلة كالاتى : **בָּה** ، **בֵּה** ، **בִּה** ، **בֶּה** وكانت هاتان الكلمتان متصلتان الواحدة بالأخرى بال **בְּ** (الوصلة) .

ويجب أن يمد أول حرف من الكلمة الثانية بالمدة المعروفة بال **בְּ** هكذا (١) .

مثال ذلك : **בְּבִנְהוּ לָדוֹב "בְּבִנְהוּ" (أى ابْنِي لَنَا) ومثل הַיְיָדֵהּ בְּנָא "هَيِّدْنَا" (أى أرجوك أن تخبرنى) وكذلك וְיִשְׁתַּיֵּסֶחַ "فَعَسَيْتֵיֶסֶח" (وتعمل الفصح) أى عيد الفصح ومثل וְיִבְדִּיךָ בְּנָא "فَعَبَدِيحָبְאו" (أى وجاء عبيدك) .**

ملاحظة عامة :

لا تأتى الشدة الثقيلة بعد حركة كبرى أى أنها لا تأتى إلا بعد حركة صغرى .

تمرين

اقرأ الكلمات الآتية واطرح أحوال الشدة في هذه الكلمات :

שֶׁבַת . **הַסֵּפֶר** . **הַזֶּה** . **כֶּפֶל** . **מִתְחַת** . **הַשָּׁמַיִם** . **אֶתָּה**
תְּבַקֵּשׁ . **הַמַּיִם** . **אִפְן** . **יִפְלֵ** . **הַאִפֶּר** . **וַיֹּאמֶר** . **לְתַבְּהָ**
נִגְלֵ . **הַמַּיִם** . **אִמְרָה** . **זֶהָהָ** . **יִפְלֵ** . **שֶׁפֶר** . **הַנֶּם** .
יִבְשֶׁהָ . **וְהַשָּׁמַיִם** . **בִּפְקָר** . **הַיּוֹם** . **וְהָאֵי** . **וְהַיּוֹר** . **הַתֵּיֶן** .
יִצִיב . **הַתּוֹצֵב** . **מִשָּׂא** . **מִתֵּן** . **אֲדוּר** . **הַתְּנַפֵּל** . **זֶמֶר** .
מִצְבָּה . **נִצְחָן** . **הַתְּנַקֵּם** . **כֶּפֶה** . **כְּדוּר** . **מִדְּהָן** .
אֶכְלֵת־לֶחֶם . **אֶרְצֵה־כְּנֵק** . **תִּלְכְּהוּ־יַחַד** . **יִבְאֵת**
שָׁמָּה . **אֶלְכֵה־נָא** .

الشدة الخفيفة - דגש קל

تأتي الشدة الخفيفة في الحروف الستة כדג כפת لتغيير نطقها فقط كما سبق الكلام عنها في غير هذا المكان ، وذلك في الحالتين الآتيتين :

(١) في أول الكلمة مثل : כדג "بغد" (أى ثوب) و כלב "كلب" (أى كلب) و כמל "جمال" (أى جمل) و כלת "دلت" (أى باب) و כסיעה "يسعا" (أى خطوة) כסיעה "تسعا" (أى تسعة) .

(٢) وتأتي في وسط الكلمة بعد سكون ساكن כסיעה נח مثل : כסיעה "مسيار" (أى عدد) و כגגל "جالجال" (أى عجلة) و כרכם "كركوم" (أى كركم . زعفران) و כפול "پلپول" (أى سفسطة) و כפול "مشير" (أى أزمة) .

ملاحظة :

وعلى كل حال لا تستعمل الشدة الخفيفة في الحروف الستة المذكورة بعد الساكن المستمر כח כספר أو قبله مثل : אלהי עמלים "ألهي عمليم" (أى ألوف من الجمال) . فحرف ال (פ) في الكلمة الأولى رغمًا عن أنه ورد بعد سكون ساكن في وسط الكلمة كما ذكرنا في الحالة الثانية من القاعدة فإنه يحلوه من الشدة الخفيفة لأنه أتى قبل حرف العلة وهو ال (א) أى لأنه أتى قبل نوح سنار وكذلك ال (ג) في أول الكلمة الثانية خلا من الشدة الخفيفة لوقوعه بعد الساكن المستمر وهو حرف ال (א) بعينه .

وكذلك كلمة ככרי "بحوري" (أى بكرى) في قولك בני בכרי (أى ابني البكر) وكلمة כדה في قولك יתבליא- כדה (أى وملاّت كوزها ماء) .

ويشترط في هذه الأحوال الشادة أن تكون الكلمة المبتدئة أو المنتهية بحرف من حروف כדג כפת مضافة إلى الكلمة التي قبلها أو بعدها وعلامة الاضافة المقاف כקף هكذا (-) أو معنى المقاف .

تمرين ١

علل سبب إدخال الشدة الخفيفة في حروف כדג כפת من الكلمات الآتية وسبب عدم وجودها في بعضها :

אלהי-תולדותי، אלהי-תולדותי، אלהי-בני-כוש
ובני-גמר. לפני תעמד-בהיין. ויקומו בפקר. פד-
יפתה לבבכם. פעת פאתי פנימה. עיר גדולה.

תמרים 2

ضع الشدة الثقيلة والشدة الخفيفة في الحرف المناسب :

מִי הַמִּזְהָר אֱלֹהֵי הַנְּאֻמִּים שְׂמִיחָה? מִי הַנְּהַר אֱלֹהֵי
הַנְּשִׁים עִם הַיְלָדִים הַבָּאוֹת הַנְּהַר? אֲבִיר לְאִנְשֵׁיךָ
וַיִּקְחוּ לָהֶם צִידָה לְדַרְךָ וַיִּשְׂאוּ עַל שִׁכְמָם וַיִּסְעוּ
לְדַרְכְּךָ.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיְבֹרֶךְ אֱלֹהֵי אִישׁ מִסְכֵּךְ וַיְדַבֵּר אֵלַי
לְהַכְנִיסְהוּ חֲבִיתָהּ וְאֶשׁ כֵּךְ וְאַתָּן לֹא לָהֶם וַיְבֹרֶךְ
לְאֹכַל וַיְבָרֶךְ אוֹתִי וַיִּלֶּךְ לְדַרְכּוֹ.

כִּי לֶךְ אֶת הַתְּפִיחַ הַזֶּה וְתֵן לְעַמִּי הַזֶּה וַיִּאָּכְלוּ.

أحوال القمّص حطوف - קמֿצ חטופֿ

القمّص (ט) وهي أول حركة من حركات الفتح تنطق أحيانا كالضمة الممالة وتدعى قَمَص حَطُوف (קמֿצ חטופֿ) وقد سبق ذكرها في جدول الحركات .
وأحوال القمص حطوف هي كالآتي :

(١) إذا أتى بعد القمص حرف مشدّد بشدّة ثقيلة مثل : קמֿצ "رُئِي" (أي غَيّ)
ومثل : קמֿצ "كُلُّوا" (أي اتَّهوا) .

(٢) إذا أتى فعل أجوف في صيغة المضارع مثل : קמֿצ "يَقُومُ" (أي يقوم)
ومثل : קמֿצ "يَسُوبُ" (أي يرجع) ودخلت عليه واو العطف المشكّلة بحركة البتّاح (١)
والتي تقلب الفعل المضارع إلى فعل ماضى ، تحذف حينئذ عين الفعل (أي حرف العلة) وتشكل
فاء الفعل بالقمص ، فهذه القمص الأخيرة تنطق كضمة ممالة وتدعى (قمص حطوف) ويصبح
الفعل קמֿצ "قِيَأْمُ" (أي وقام) و קמֿצ "قِيَأْسُبُ" (أي ورجع) .

(٣) إذا أتى فعل مضعف في صيغة المضارع ودخلت عليه واو العطف القالبة المشكّلة
بالبّتاح (٢) وحولته إلى ماضٍ ، تحذف لام الفعل وتشكل فاؤه بالقمص ، فهذه القمص تنطق
كالضمة الممالة وتدعى (قَمَص حَطُوف) مثل الفعل المضعف קמֿצ "سَبَبُ" (أي أحاط)
والمضارع קמֿצ "يَسُوبُ" (أي يحيط) فبعد دخول واو العطف القالبة عليه يصبح קמֿצ
"قِيَأْسِبُ" (أي وأحاط) بشكل فاء الفعل وهي ال (٥) بالقمص وتنطق كالضمة الممالة ، وكذلك
الفعل קמֿצ "مَدَدُ" (أي قاس) يصبح في صيغة المضارع عند دخول الواو القالبة عليه קמֿצ
(أي وقاس) وينطق "قِيَأْمُدُ" .

(٤) إذا أتى بعد القمص حرف ساكن تنطق هذه القمص كالضمة الممالة وتدعى (قمص
حطوف) مثل : קמֿצ "حُحְבָ" (أي حكمة) ومثل : קמֿצ "نُحְرِي" (أي أجنبي) .

(٥) إذا كانت القمص آخر حركة في الكلمة وكانت هذه الكلمة متصلة بما بعدها بالمقاف
קמֿצ (أي الوصلة -) ، فإنها تنطق كالضمة الممالة وتدعى (قمص حطوف)
مثل : קמֿצ "مִكְלֵי בְיָדֵי קִדְמָ" (أي من كل أبناء الشرق) ، ومثل : קמֿצ "כְּתֹב לִי"
"كُتِبْ لِي" (أي اكتب لي) .

תמרים

אָרְאֵ אַגְלֵ אֲלִיָּהּ מִעַ מְרָאָה אַחְוָל אֲלֻמֶּשׁ חֲטוּפִים :

אַמְנָה אַחְוָתִי אַמְנָה אֵת הַיְלָדִים .

הַמַּלְכָּה בַּעֲרָה לֵהּ בְּמָקוֹם בַּעֲרָה .

אַיֵךְ גְּדֻלָּה וְתוֹפֵף ' אַיֵךְ לַגְּדֻלָּה אִיֵן מֵעַ .

לֹא זָכַרְתָּ אַחְרֵיָתָהּ ' זָכַרְנִי אֱלֹהִים לְטוֹבָה .

בַּמַּחֲנֶה אֵת הַחַמִּים ' מִדּוּעַ לֹא מַחֲנֶה גַם הַשְּׁעוּרִים ?

בַּסַּגְרָה אֵת הַשְּׁעַר ' לֹא סַגְרָה אֵת הַדֹּלֶת .

גַּם בַּפְתַּחְהָ אֵת לְשׁוֹנָהּ ' לֹא פְתַחָהּ אֵת לְבָבָהּ .

אָכַלְתָּ לְשִׁבְעָה ' שִׁבְעָה יַעֲזֹד הַזֹּתִירָה .

תִּקַּפְתָּ אוֹתִי בְּכֹל תִּקְפָּה וְלֹא יָכַלְתִּי לֵהּ .

סַחֲמֵפִי הַשְּׁטֵן ' דְּבַרְוִי הִיָּ סַחֵם .

כֹּלִי קָרַב וּמִלְחָמָה ' בַּקָּרְב־אִישׁ אֵלָיו .

בַּתְּסַלְבֵּבוֹ הָאִישׁ הַתָּם הַזֶּה עִשָּׂה רַעָה .

פְּטַמְ-נִבְלָה בַּחֶץ ' וְאַל תַּצְטַרֵף לַבְּרוֹת .

בַּסַּפְרָה אֵת הַפְּרָקִים ' לֹא סַפְרָה אֵת הַדָּפִים .

וַיָּגוּ אֵת הַמְּבִשִּׁים וַיִּשָּׁב אֶל הָעַרְבֹת .

וְאַתָּה אֱלֹהִים בַּעֲדָתְךָ תַחֲנַם .

וַיִּרַץ הַיְלָד וַיִּלֶךְ לַקְרָאת אָמוֹ .

אֲנִי אֲבַטַח בְּאֱלֹהִים כִּי הוּא עִי יִמְעָזִי .

الفتحة المستعارة - פֶּתַח גְּנוּבָה

إذا أتى في آخر الكلمة حرف من الحروف الثلاثة ה, ח, ט, مشكولا بالبتاح هكذا:
ה, ח, ט, פֶּתַח, فإنه ينطق "يَه" أو "يَح" أو "يَع" إذا كان مسبوqa بحركة من حركات
الكسرة مثل: פֶּתַח "رِيح" (أى راحة) و פֶּתַח "תִּמְהָה" (أى متعجب)
ومثل: פֶּתַח "סִיח" (أى حديث) و פֶּתַח "רִקִּיעַ" (أى جماد) و פֶּתַח "טוֹפֵיחַ" (أى غارس وزارع).

وينطق "وَه" أو "وَح" أو "وَع" إذا كان مسبوqa بحركة من حركات الضمة
مثل: פֶּתַח "גְּבוּה" (أى مرتفع) و פֶּתַח "רוּח" (أى ريح وروح) و פֶּתַח "יְלוּחַ" (أى معروف).

תּוֹמַח

انطق الكلمات الآتية مع مراعاة أحوال الفتحة المستعارة:

לֹחַח, מִדְּחַח, נַח, רַח, אֶפְחַח, לְנוּחַ, לְנוּחַ, שְׂבוּחַ.

רְבוּחַ, רִיחַ, נַחַח, הַגְּבַח.

הָאִישׁ הַזֶּה חָרַטְ אֶינְפּוֹ שׂוּבוּחַ.

הַפֶּתַח פּוֹתֵב עַל הַלּוּחַ.

- מִי יוֹדֵעַ מַה הוּא עוֹר, שָׁאֵל הַמּוֹרֵה.

- אֲנִי, אֲנִי יוֹדֵעַ, עֲנֵה נַח, עוֹר הוּא הָאִישׁ אֲשֶׁר

אֶינְפּוֹ רֹאֵה.

- פֶּתַח נַח אֶת הַמְּלִיחַ הָאֵלֶּה עַל הַלּוּחַ.

ممدود الصدر وممدود العجز – מְדוּדֵי-הַבֶּטֶן

الكلام في اللغة العبرية يكون غالبا ممدود العجز "מְדוּדֵי" أي ان الوقف يحصل في المقطع الأخير من الكلمة المكونة من مقطعين أو أكثر مثل : זָקִין "زَقِين" (أي شيخ) وּמֵלִי "مَلِي" (أي مملوء) وּבְרָא "بَرَأ" (أي خَلَق) وּבְאִירָה "بَوْرِيه" (أي معلّم) الخ . ففي كل هذه الكلمات يمدّ المقطع الأخير منها وتُنطق المقاطع الأخرى بسرعة مسندة الى المقطع الأخير الموقوف عليه .

وأغلب الكلمات في اللغة العبرية تنطق على هذا النمط وتدعى "מְדוּדֵי" (أي ممدودة العجز) . غير أنه في خمسة أحوال ينتقل الوقف الى المقطع الذي يسبق المقطع الأخير في الكلمة ، وتنطق الكلمة ممدودة الصدر وتصبح "מְדוּדֵי" . وهذه الأحوال هي كالاتي :

(١) إذا كانت الكلمة التالية ممدودة الصدر فالتى قبلها يمدّ صدرها أيضا مراعاة لانسجام النطق مثل : קָרָא לַיְלָה "قارا لايلا" (أي دعا ليلا) ومثل : זָדַקְתָּ רُודִּי صִידִק "رُودُ في صِيدِق" (أي تابعو العدل) . فأصل الوقف على الراء من קָרָא انتقل الى القاف قبلها ومن الفاء من זָדַקְתָּ انتقل الى الراء في أول الكلمة لأن الكلمة التي بعدها ممدودة الصدر . وتعرف هذه الحال باسم מְדוּדֵי הַבֶּטֶן بمعنى مرتد الى الخلف .

(٢) إذا كانت حركة الحرف الأول من الكلمة سيجول (:) أو صيريه (**) أو قَمَص (٣) أو حوليم (٤) وحركة ما قبل آخر الكلمة سيجول (:) ، نطقت ممدودة الصدر مثل : מִלֵּךְ "مِلِخ" (أي مَلِك) وּסִפֵּר "سِيفِر" (أي كَتَاب) وּאָזַן "أَفِنْ" (أي ظلم) وּאָזַן "أُوزِنْ" (أي أُذِن) .

وتنطبق هذه الحالة على كل كلمة قلبت فيها حركة السيجول الأخيرة بتاح (-) إذا كان في آخرها حرف حلقى من حروف (א ה ח ט) مثل : שִׁמְעַתְּ "شِمْع" (أي سَمِعَ وصوت) وּמֵלֵךְ "مِلِخ" (أي ملح) وּאֹרֵחַ "أُورَح" (أي طريق) . فأصل هذه الكلمات שִׁמְעַתְּ وּמֵלֵךְ وּאֹרֵחַ قلبت فيها حركة السيجول الأخيرة بتاح لتوسيع نطق الحرف الحلقى الأخير .

وكذلك في بعض الكلمات الثلاثية تنقلب فيها الحركات من الكسر الى الفتح إذا كانت عين الكلمة حرفا حلقيا مثل : **دִּינָר** "ناعمر" (أى صبي) و **כַּחֲסָא** " (أى بهتان) و **שַׁחֲלָא** "شاحل" (أى أسد) . فأصل هذه الكلمات **דִּינָר** , **כַּחֲסָא** , **שַׁחֲלָא** .

ويستثنى من هذه القاعدة الكلمات التي أتت في آخرها الهمزة كما في **מִסְתַּרֵּן** **בְּסִתְרָא** مثل : **פָּאָה** "جنبه" (أى مُتَكَبِّر) و **רִעִיָּה** "روعييه" (أى راع) و **נִיָּה** "نويه" (أى لائق) فكل هذه الكلمات ممدودة العجز لا ممدودة الصدر وإن كان في آخرها سيجول مسبوق (سيجول وصيره وحوليم وقاص) وذلك مراعاة لحرف العلة الذي في آخرها .

(٣) إذا كانت حركة المقطع الأخير من الكلمة حيريق قطان (◌◌◌◌) وكانت حركة الحرف الذي قبله پتاح (◌◌◌◌) مثل : **זַיִת** "زايث" (أى زيتون) و **בַּיִת** "بايث" (أى بيت) و **מַיִם** "مايم" (أى ماء) و **שָׁמַיִם** "شمايم" (أى سماء) .

(٤) إذا كانت الكلمة مزيدة الآخر أى ان حرفها الأخير ليس من مبناها مثل : **הֵמָּה** "هيمه" أصلها **הֵם** (أى هم - ضمير) . ومثل : **שָׁמָּה** "شامه" (أى هناك) وأصلها **שָׁם** وكذلك كلمة **לַיְלָה** "لايلا" (أى ليلا) وأصلها **לַיִל** و **תּוֹהוּ** "توهو" و **בּוֹהוּ** "بوهو" (بمعنى خراب وفراغ) .

وقد شدّد عن هذه الحال بعض كلمات تنطق ممدودة العجز مثل : **אֵינָהּ** وأصلها **אֵינָה** (بمعنى كيف) و **אֵינָהּ** أصلها بدون هاء " **אֵינָה** " (بمعنى أين) و **הֵינָה** أصلها **הֵינָה** (أى ها) .

(٥) إذا أسند الفعل الى ضمائر الرفع أو ضمائر النصب ، أصبحت الكلمة ممدودة الصدر مثل : **כָּתַבְתִּי** (أى كتبتُ) و **כָּתַבְנִי** (أى كتبنا) و **כָּתַבְנִי** (أى كتبني) و **כָּתַבְתֶּי** (أى هو كتبنا) و **כָּתַבְתֶּיהָ** (أى كتبها هي) و **כָּתַבְתֶּיהָ** (أى كتبوها) ما عدا ضمائر الرفع للمخاطبين وللمخاطبات **אַתָּם** و **אַתֶּן** مثل : **כָּתַבְתֶּם** (أى كتبتم) ممدود العجز و **כָּתַבְתֶּן** (أى كتبتم) ممدودة العجز .

وكذلك إذا انتهى الاسم في صيغة الجمع بكاف المخاطب مثل : **עֵינֶיךָ** (أى عيونك) أو بضمير **הֵם** (وهو ضمير مذكر جمع للغائبين) مثل : **עֵינֵיהֶם** (أى عيونهم) كانت الكلمة ممدودة الصدر .

ملاحظة :

كلمة **אֵינָהּ** (بشديد ال " : ") معناها الرجاء . وتنطق ممدودة العجز . أما كلمة **אֵינָה** (بدون شديد ال " : ") معناها : أين ؟ وتنطق ممدودة الصدر .
وكلمة **הֵינָה** (أى لماذا ؟) تنطق ممدودة الصدر وبشديد ال " : " إلا في أحوال مخصوصة حيث تنطق ممدودة العجز وبدون شديد ال " : " هكذا : **הֵינָה** .

תְּחִילָה

اقرأ القطعة الآتية مع مراعاة أحوال الـ جَلْد (ممدود العجز) والـ جَلِيل (ممدود الصدر) :

וַיְהִי בְּתֵילָה הַקִּיצוֹתַי מִקוֹל הַזֶּמֶן עַל הַהַרֹת
וְאָקוּם וְאֶפְתַּח אֶת הַפֶּתַח וְהִנֵּה לִפְנֵי אֹרַח אִישׁ
זָקֵן וְאִתּוֹ נֶזֶר קָטָן. וְאִשְׁאַל אֶת הַזָּקֵן :

מֵאַיִן בָּאתָ וְאַנְהָ תֵּלֵךְ? וַיַּעַן וַיֹּאמֶר :

— מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בָּאתִי וְשָׁמַי חָנָן. וּמֵאַשְׁתֵּר כִּי לֵיל
חֲשֵׁךְ וּמִטֶּר הוּא, לָכֵן אֶחֶת אִשְׁאַלְךָ: אֲנִי אֶסְפְּנִינָא
הַבֵּיתָה. כִּי תֵעָה אֲנִכִּי בַשָּׂדֶה וּבִיעַר כָּל־הַלְוִיָּה
מִבְּלִי מַחְסֵה מִזֶּרֶם וּמִסְפֵּר :

וְאֲבִיָּאם בֵּיתָה וְאֲשִׁים לִבְנֵיהֶם לֶחֶם וְחֹלֶב וְחֵמֶת
מִיָּם. וַיֹּאכְלוּ לְשֹׁבַע וַיִּשְׂכְּבוּ וַיְבָרְכוּנִי.

الفصل في الكلمة - תּוֹכַח הַדְּבָר

الكلمة في اللغة العبرية ثلاثة أنواع :

(١) اسم : שֵׁם ، (٢) وفعل : פִּעִל ، (٣) وحرف : כּוּחַ.

الاسم - הַשֵּׁם

الاسم הַשֵּׁם في اللغة العبرية كما في العربية هو ما دل على معنى مستقل بالفهم وليس الزمن جزءا منه مثل : אִישׁ (أى رجل) و יָיִר (أى مدينة) و מַיִם (أى ماء) و חֲכָמָה (أى حكمة).

أقسام الاسم - תּוֹכַח הַשֵּׁם

وينقسم الاسم الى خمسة أقسام :

(١) اسم ذات שֵׁם יָצִים مثل : אֵשׁ (نار) و מַיִם (ماء) و אָדָם (إنسان) و בְּהֵמָה (بهيمة).

(٢) اسم معنى שֵׁם כְּמוֹתָהּ مثل : חֲכָמָה (حكمة) و זְבוּרָה (قوة) و יָצָה (نصيحة) و יָדָה (إدراك).

(٣) صفة שֵׁם תָּאָר مثل : חָכָם (حكيم وعالم) و זָדִיר (كبير) و זְבוּרָה (قوية) و לָבָן (أبيض) و שָׁחִיר (أسود).

(٤) ضمير **שם הדבור** (اسم الجوف) مثل: **אני** (أنا) و**הוא** (هو) و**אתם** (أنتم).

(٥) عدد **שם מספר** مثل: **אחד** (واحد) و**שניים** (اثنين) و**עשרה** (عشرة) و**מאה** (مائة).

أقسام اسم الذات — **הלכו שם העצם**

ينقسم اسم الذات إلى :

(١) علم **שם עצם פרטי** مثل: **אברהם** (إبراهيم) و**סרה** (سarah) و**בנין** (كنعان) و**מצרים** (مصر) و**יפו** (يافا).

(٢) واسم منكر **שם עצם כללי** مثل: **אדם** (إنسان) و**בהמה** (بهيمة) و**נחל** (مدينة) و**נהר** (نهر).

(٣) واسم جمع **שם הקבוצה** مثل: **בקר** (بقرة) و**צאן** (ضأن) و**ים** (شعب) و**יורה** (جمعية) و**קהל** (جمهور) و**בחינה** (جيش).

(٤) واسم جنس **שם החומר** مثل: **זהב** (ذهب) و**כסף** (فضة) و**מים** (ماء) و**חול** (رمل).

تمرین ١

اقرأ القطعة الآتية واذكر أنواع كل كلمة منها (اسم وفعل وحرف) . والترجمة هنا حرفية :

יְהִי הַיּוֹם יְאִישׁ הַלֵּל אֶל הַשּׁוּק וַיִּקַּח שָׁם חֲמֹרִים וַיָּבֵיג
وكان ذات يوم ورجل ذهب إلى السوق واقتنى ثم ستة حمير وساق

אִתָּם אֶל בֵּיתוֹ. וַיְהִי כִּי יָגַע בַּדֶּרֶךְ וַיִּרְכַּב עַל אֶחָד הַחֲמֹרִים
إياهم إلى بيته وحدث أنه تعب في الطريق فركب على أحد الحمير

וַיֵּסֶף לְלַכְּתָּהּ הַלַּיְלָה. וַיִּסְפַּר אֶת חֲמֹרָיו וַיֵּרָא וְהָיְתָה רַק חֲמִשָּׁה
وواصل (ل) سيره بعيدا فعّد — حميره ورأى واذ فقط خمسة

לְפָנָיו תַּחַת הַשִּׁטָּה. וַיִּמְנַח יָמִינוֹ וַיְשַׁלְּשִׁית וּבְכָל-פַּעַם שָׂכַח אֶת
أمامه عوضا (عن) الستة فعدّهم (للمرة) الثانية و(للمرة) الثالثة وفي كل مرة نسي —

הַחֲמֹר אֲשֶׁר הוּא רִיכָב עָלָיו. וַיְהִי הַדְּבָר בְּעֵינָיו לְפָלֵא גָדוֹל. וַיְהִי
الحمار الذي هو (كان) راكبا عليه وأصبح الأمر لعينه كأعجوبة كبيرة) وكان

בְּנֹאוֹ הַבַּיִתָּה וְעוֹד טָרַם יָרַד מֵעַל הַחֲמֹר. וַיִּקְרָא לְאִשְׁתּוֹ
عند دخوله (إلى) البيت وحتى قبل نزول(ه) من على الحمار (أنه) نادى (ل) زوجته

וַיִּסְפַּר לָהּ אֶת אֲשֶׁר קָרָה לוֹ. וַתִּחַחַק אִשְׁתּוֹ וַתֹּאמֶר: הַרְגֵּעֲנִי
وقصص عليها — ما جرى له . فضحكت امرأته وقالت سكن (روعك) —

אִישִׁי הַחֲכָם, אֵתָה רִיאַה רַק חֲמִשָּׁה חֲמֹרִים וְאֲנִכִּי רִיאַה שִׁבְעָה.
(يا) زوجي الحكيم أنت رأء فقط خمسة حمير و(لكنني) أنا أرا (ها) سبعة .

تمرین ۲

اذکر نوع الأسماء التي وردت في القطعة السابقة مع استعمال اصطلاحاتها العبرية .

تمرین ۳

بین كل نوع من أسماء الذات الآتية باصطلاحاتها العبرية :

צפּוֹר / תּוֹדָה / חֲלָמִיטָא / סַרְמִין / טִישִׁט / אַגוּזָא / תּאַבּוֹן / זְפֵרִית / דִּירָח /
عصفور شكر صوّانة سرطان بحری رخام جوزة رغبة رصاص ذرة

נִמְרָא / מִתְקָא / אִישִׁט / סַרְגֵּל / צַחֲקָא / גִּיס / דָּג / בְּבִינָה / דְּבִדְבוֹן / אֲרֵנֶבֶת /
نمر لطف رجل مسطرة ضحك نسيب سمك جينة كریز أرنب

פְּהוּקָא / צִינְקָה / טוֹס / חֲלוּם / טַקֶּר / חִנּוּאָא / צִפְצִיפָא / נַחֲשֵׁת / חוּלָא / אִפִּי /
تاؤب صراخ طاؤوس حلم كذب قنبرة تغريد صغير نحاس رمل جمال

חֶסֶד / עֵדָר / יוֹסֵף / תְּלַמִּיד / מַחְנֵה / זָהָב / מַרְיָם / רִנִּית / גִּדִּיד / יִין / דִּי /
فضل قطع يوسف تلميذ جيش ذهب مريم راعوث فرقة نبيذ حبر

אַהֲרֹן / טוֹשֵׁנָה / תְּכָן / יְרוּשָׁלַיִם / נֶגֶר / פֶּסֶל / קַהֲלָה / פְּנִינָה / עֵיר / בְּנַאי /
هارون وردة تبن بيت المقدس نجار نحاس اجتماع ياقوتة مدينة بناء

מִישָׁה / נִילוֹס / טִישִׁט / קַהֲרִיר / לְבַנְזִין / יַעַן / מִצְרַיִם / פְּרֵעָה / טַלְגָא /
موسى النيل طين القاهرة لبنان شجر مصر فرعون تلج .

الاسم المذكر والاسم المؤنث

שֵׁם זָכָר . שֵׁם נְקִיבָה

ينقسم الاسم إلى قسمين :

(١) مذكر שֵׁם זָכָר و (٢) مؤنث שֵׁם נְקִיבָה.

فالمذكر ما دل على ذكر مثل : אָב (أب) و אִישׁ (رجل).

والمؤنث ما دل على أنثى (נְקִיבָה) مثل : אִם (أم) و אִשָּׁה (امرأة).

أما أسماء الأشياء التي لا روح لها فتكون مذكرة إذا كانت من بين الأسماء الآتية :

(أ) أسماء البحار والجبال والأنهار مثل : יַם-סוּף (البحر الأحمر)

וַיִּם הַתִּיכוֹן (البحر المتوسط) و הַיַּרְדֵּן (نهر الأردن) و פְּרַת (الفرات)

و נִלוֹס (النيل) و סִינַי (سيناء) .

(ب) أسماء الشعوب والأمم مثل : מוֹאָב (موآب) و יִשְׂרָאֵל (إسرائيل)

و עֲרָב (عرب) و יִשְׂמַעֵאל (اسماعيل) .

(ج) الأسماء المنتهية بـ (סֵּה) مثل : תְּלוּחַ (ورق شجر) و תְּפֹלֶה (حقل)

و צִרְיָה (منظر) .

(د) أغلب الأسماء غير المنتهية بـ (סֵּה) و (יֵה) و (וֵה) و (רֵה) .

وتكون مؤنثة إذا كانت من الأسماء الآتية :

(أ) أسماء البلاد والمدن والقرى مثل : מִצְרַיִם (مصر) و קְהֵיר (القاهرة)

ו אֵלֶכְסַנְדְּרִיָּה (الاسكندرية) و יְרוּשָׁלַיִם (بيت المقدس) و אֵנְדְּלִיָּה

(إنجلترا) و צִרְפֵּת (فرنسا) و הַיֵּהוּדִי (الهند) .

(ب) أسماء أعضاء الجسم المزدوجة مثل : עֵינַי (عين) و אָזְנַי (أذن) و יָדַי (يد) .

تمرین ۲

اكتب الأسماء الآتية وضع خطأً تحت الاسم المذكور وخطين تحت الاسم المؤنث :

בְּלִי' בְּלִב' בְּנֵף' כִּסֵּא' כִּסֵּף' כְּתֻנֶת' לְבָנָה' לַחֵי' מְזֻלָּג'
إناء كلب جنح كرسي فضة قميص قمر خذ شوكة

מְחַבֶּרֶת' מַחַט' מַטְה' מֶלֶךְ' מְלֻכּוּת' מַפְתָּח' מִצַּח' מִשְׁלָל' מִשְׁרֵת'
كراسة إبرة عصا ملك ملك مفتاح جهة مثل خادم

נְהַר' נַחַל' נַחֲוִיר' נִיר' נִמְר' נַעֲלָל' נַעֲרָה' נַפִּישׁ' סוּחָר' סוּפֵר'
نهر واد منخار ورق نمر حذاء فتاة نفس تاجر كاتب

סֶלֶם' עֵגֶלָה' עוֹף' עֵינֵר' עוֹר' עוֹ' עֵין' עֵצָה' עֵר' עֵמֶק'
سلم عربة طير أعشى جلد عترة عين بر مدينة سهل (سهول)

עֵבִי' עֵזֵן' עֵנָף' עֵנֵשׁ' עֵקֵב' עֵרֵב' עֵשֶׁב' עֵת' עֵתַח' עֵבִי'
فقير سحاب عصن عقاب كعب مغرب عشب وقت (زمن) مدخل ظي

עֵלְחָת' עֵפְרָן' עֵרֶךְ' קוֹל' קוֹן' קוֹן' רֵאשׁ' שֵׁשׁ' שֵׁנָה' שֵׁפָה'
جيب ظفر احتياح صوت عش قرن رأس شمس سنة شفة لغة

שֵׁשׁ' תֵּשֵׁת' תֵּשֵׁת'
رخام تيس دجاجة

المفرد والمثنى والجمع

בִּסְפָר יְחִיד , בִּסְפָר זוּגִי , בִּסְפָר רַבִּים

ينقسم الاسم إلى مفرد ومثنى وجمع :

فالمفرد ما دل على واحد مثل : אִיטָא (أى رجل) و אִיטָה (أى امرأة) و דָּבִד (أى داود).

والمثنى هو ما دل على اثنين وعلامته في اللغة العبرية (ים) أى انه يشكل الحرف الأخير من الاسم المفرد بالفتح ويضاف إليه ים مثل : יָד (أى يد) و יָדַי (أى يدين) و עֵינַי (أى عين) و עֵינַיִם (أى عينين).

ويأتى المثنى في أحوال مخصوصة :

(١) في أسماء أعضاء الجسم المزدوجة مثل : אָזְן (أذن) و אָזְנַיִם (أذنان) ومثل : רֶגֶל (رجل) و רַגְלַיִם (رجلان).

(٢) في آلات الصناعة المزدوجة مثل : רַחִים (رحى) و בִּסְפָרַיִם (مقص) و בַּאזְנַיִם (ميزان) و בַּלְחָחַיִם (مقاطع). وهذه الأسماء لا مفرد لها .

(٣) في أسماء الملابس المزدوجة مثل : בְּדִבְסַיִם (سروال ، بنطلون) و זְרַבַּיִם (جوارب).

(٤) في أسماء العدد المزدوج مثل : שְׁנַיִם (اثنين) و שְׁתַּיִם (اثنين) و מֵאָתַיִם (مائتين) و אֲלֵפַיִם (ألفين).

وهناك أسماء تأتي على صيغة المثنى وإن لم تكن منها مثل : מַיִם (ماء، ومياه) و שָׁמַיִם (سما، وسماوات) و זְרָעִים (ظهر).

وهناك أسماء تأتي على الصيغتين (أى صيغة المثنى وصيغة جمع المؤنث) مثل : פְּתַיִם و פְּתַיִת (أكف) ومثل : פְּתַיִם و פְּתַיִת (أجنحة) الخ .

الجمع - הרבוי

الجمع نوعان :

(١) جمع مذكر מספר רבים .

(٢) جمع مؤنث מספר רבות .

جمع المذكر - מספר רבים

يصاغ جمع المذكر بأن يضاف الى الاسم المفرد علامة الجمع (**ים**) أى أن يشكّل الحرف الأخير من الاسم المفرد بالحريق جَدول ويضاف إليه بعد ذلك حرف **ם** ، مثال ذلك :

ספר - ספרים (أى كتاب وكتب) و ילד - ילדים (أى ولد وأولاد) .
و עבד - עבדים (أى عبد وعبيد) و דבר - דברים (أى شئ وأشياء) .
و מועד - מועדים (أى موعد ومواعيد) و יץ - יצים (أى شجرة وأشجار) .

جمع المؤنث - מספר רבות

يصاغ جمع المؤنث بأن يضاف الى الكلمة المؤنثة المفردة :

علامة الجمع (**ות**) إذا كانت منتهية ب **ה** أو ب **ת** أو ب **ית**

أو علامة (**יות**) إذا كانت منتهية ب **ית** أو ب **ות**

وذلك بعد حذف علامة التأنيث من الكلمة المفردة مثال ذلك :

ברכה (أى بركة) تجمع على ברכות (أى بركات) .
و יסבת (أى سبت) « יסבתות (أى سبوت) بلا حذف علامة التأنيث للمفردة .
و תפארת (أى فخر) « תפארות (أى عظات) .
و זווית (أى زاوية) « זוויות (أى زوايا) .
و מלכות (أى ملكة) « מלכות (أى ممالك) .

ويستثنى من ذلك في الأحوال الآتية :

(١) هناك أسماء مذكرة تجمع على صيغة جمع المؤنث مثل :

אב (أب) يجمع على אבות لا على אבותים وكذلك נים (اسم) يجمع على ניםות لا على ניםים و לוד (طير) يجمع على לודים .

وكذلك جمع الأسماء الآتية : אוד (مخزن) و ארה (طريق) و אפוד (عتود) و איד (بر) و אד (سطح) و אוד (فرقة) و אוד (ذهب) و אוד (زوج) و אוד (حلد) و אוד (حساب) و אוד (كرسى) و אוד , אוד (لب . قلب) و אוד (ليل) و אוד (شوكة) و אוד (مطر) و אוד (مكان) و אוד (عصا) و אוד (مصباح . شمع) و אוד (سلم) و אוד (جلد) و אוד (ذهب) و אוד (زاب) و אוד (صوت) و אוד (سورة) .

(٢) وهناك أسماء مؤنثة تجمع على صيغة جمع المذكر مثل :

במה (نملة) تجمع على במים لا على במות ومثل דבורה (نحلة) فانها تجمع على דבורים

وكذلك الأسماء : אוד (حجر) و אוד (بيضة) و אוד (جرة) و אוד (كرم) و אוד (بحرة) و אוד (دين . مذهب) و אוד (قبح) و אוד (حمامة) و אוד (آجرة) و אוד (عدس) و אוד (عزة) و אוד (كان) و אוד (لقمه خبز) و אוד (عصفور) و אוד (سنبله) و אוד (حطة) و אוד (وردة) و אוד (تين) .

(٣) وهناك أسماء تجمع على الصيغتين أى على صيغة جمع المذكر وصيغة جمع المؤنث مثل :

דוד (جيل) فانها تجمع على דודים و דודות ومثل : דוד (نهر) تجمع على דודים و דודות .

وكذلك אוד (حزمة وخصية) و אוד (قصر) و אוד (ذراع) و אוד (شباك) و אוד (بلاط الملك . حوش) و אוד (يوم) و אוד (غابة) و אוד (قرص رقيق) و אוד (جناح) و אוד (كنف) و אוד (منارة) و אוד (برج) و אוד (حصن) و אוד (بنوع) و אוד (عنب) و אוד (عظم) و אוד (كعب) و אוד (وقت . زمن) و אוד (عتق) و אוד (قير) و אוד (قدم) و אוד (أسبوع) و אוד (حقل) و אוד (سنة) .

(٤) وهناك أسماء لا تأتي على صيغة الجمع مطلقا وهي الأعلام وأغلب أسماء المعنى وأسماء الجمع وأسماء الجنس مثل : **בַּיְתָא** (أى موسى) "علم" ومثل : **בְּקָרָה** (أى شيخوخة) "اسم معنى" ومثل : **בְּקָר** (أى بقر) "اسم جمع" و **זָהָב** (أى ذهب) "اسم جنس".

(٥) وهناك أسماء لا تأتي إلا على صيغة الجمع ولا مفرد لها مثل : **פְּנִים** (أى وجه) ومثل : **חַיִּים** (أى حياة) ومثل **בְּתוּרִים** (أى أيام الصبا) و **בְּקִינִים** (أى أيام الشيخوخة).

(٦) وأخيرا توجد أسماء تتغير ألفاظها إذا تغيرت صيغتها مثل : **אָב** و **אִם** (أى أب وأم) ومثل : **בֵּן** و **בַּת** (أى ابن وبنت) ومثل : **עֶבֶד** و **עֲבָדָה** (أى عبد وجارية) ومثل : **יָד** و **יָדַי** (أى يدي) الخ.

تمرين ١

هات الأسماء الآتية على صيغة الجمع :

דוֹד , דוֹדָה , פֶּר , פָּרָה , תַּלְמִיד , מוֹרֶה , פֶּד , עֵט , גֶּג
אִגוּז , חֲמוֹז , עֵץ , עֵב , רוֹעֵה , שֶׁק , עֵצָה , קוֹמָה , סִכּוּן ,
תַּפְּלָה , דָּג , אֲרֵבָה , אֲגוּרָה , זָאֵב , אֵד , עֲגוּלָה , קֶשֶׁד , מְרַכְבֵּה ,
חֶג , עֲכָבֵר , אֲרוּה , שׁוֹעֵל , לְבוּז , אֲתוֹן , רְחוּב , זִנְה ,
תְּרַנְגוּלָה , בּוֹס , זְכוּיָה , קֶסֶת , נֶהַר , תְּאֵנָה , לַיַּל , עֲגָה , בִּיעָה ,
זִיַּת , חֲבוּיָה , תְּכֵנִיָּה , תְּרַבּוּיָה , אִישׁ .

تمرین ۲

اكتب القطعة الآتية واجمع الأسماء التي تحتها خط :

הַתְּלָמִיד יוֹשֵׁב בְּבֵית הַסֵּפֶר עַל הַסֵּפֶסֶל וְלוֹמְדִים יְהַתְּלִימָהּ מִטִּילֵית
בְּגֵן. הַפּוֹס וְהַחֲמוֹר מֵבִיאים תוֹעֵלֶת לָאָדָם. הַמִּזְרָה קוֹצְפוֹת עַל הַתְּלָמִידָה.
הַגֵּן עוֹבְדִים בְּגֵן. הָאֵב אוֹהֵבִים אֶת הָעוֹלָל הַמִּקְשִׁיבִים. הַיּוֹם רֵאִינוּ
אֶת הַהוֹכֵל הַיּוֹפִים בַּחֲצֵר הַמֶּלֶךְ. כַּמָּה אִשְׁכֵּל־אֲכָלֶת? . שְׁלִישִׁים חֲלֵמֵת
שְׁנֵי חֲלוֹם בַּלִּילָה אֶחָד. בֵּיעַר נִמְצְאוּ זָאֵב, שׁוֹעֵל, זָבִיב וְגַמְלָה.
הַרְחִיב אִשֶׁר בְּעִיר רַחֲבִים מְאֹד. שְׁמַעְנֵנוּ קוֹל קוֹרְאִים לַעֲזֹרָה. הַסֵּרֶטֶן
הוֹלְכִים אַהֲרָנִית. הַמַּוֶּס, הָאֵשׁ, הַתְּרַנְגוֹל וְהַתְּרַנְגֶּלֶת הֵם עוֹף הַבַּיִת.

تمرین ۳

اكتب القطعة الآتية وحول الألفاظ التي تحتها خط من مفرد الى جمع :

הַפֶּר יְהַפְּרָה גּוֹעִים. הַמִּזְרָה וְהַמִּזְרָה מְלַמְּדִים אֶת הַתְּלָמִיד יָאת
הַתְּלָמִידָה. הַשִּׁיר הַפְּעִימָה הַזֹּאת יִדְוֶעָ לָנוּ. הָעֹלָמָה הַחֲכָמָה הַיּוֹמֶדֶת
כָּל־הַיּוֹם אַחֹת הִיא לִי. הַיְלָדָה הַשׁוֹבְבָה אֵינָה חַפְצָה לְלַמֵּד רַק בֵּתָה
לָהּ הָאֵב מִמֵּתְקִים. הָאִישׁ יְהַאֲשֶׁה עוֹבְדִים כָּל־הַיּוֹם בְּזַעַת אַפְיָהֶם.
הַסּוֹס עוֹמְדִים בָּאָרְזָה וְאוֹכְלִים חֲצִיר. הָאֲכָרָה הַזֹּאת נוֹשֵׂאת מִשָּׂא כֶבֶד
עַל שִׁכְמָה. הַסַּנְדֵּלֶר תּוֹפֵר נֶעֱלַ. וְהַחֵיט תּוֹפֵר בְּגַד לְאִישׁ הַעֵנָה הַזֶּה.

(ب) الأسماء المشككة بـ (   ) مثل : כָּסִיאַ אוּ בـ (   )
مثل : חֵרֶשׁ אוּ בـ (   ) مثل : נְאוּמֵר יִתְגַּיֵּר (الصيريه) الأخير إلى
شفا (:) ويبقى الحرف الأول على شكله الأصلي مثال ذلك : כָּסִיאַ - כְּסִיאֹת
و חֵרֶשׁ - חֵרְשִׁים و נְאוּמֵר - נְאוּמְרִים الخ .

(ج) الأسماء المشككة بـ (   ) مثل : זֵית וּ זְיֵיל וּ זֵיִן تقلب الحركة الأولى
وهي البتاع إلى (صيريه) (   ) وتحذف الحركة الثانية مثال ذلك : זֵית - זֵיִתִּים
و זְיֵיל - זְיֵילִים و זֵיִן - זֵיִנִים .
ويستثنى זֵית - זְיֵיִתִּים و זְיֵיִר - זְיֵיִרִים و זֵיִן - זְיֵיִנֹת (بمعنى عين ماء)
و זְיֵיל - זְיֵילִים .

(د) الأسماء التي شكلها الأخير بالحوليم (   ) بلا (*) يتغير هذا الشكل إلى قبوص (   )
مثل : דָּב - דָּבִים و תָּךְ - תָּכִים بتشديد الحرف الأخير من الكلمة المفردة.

(هـ) الأسماء التي شكلها الوحيد بالصيريه (   ) يتغير هذا الشكل إلى حيريق (   )
مع تشديد الحرف الأخير من المفرد مثل : יֵית - יֵיִתִּים و יֵין - יֵיִנִים
و יֵיִן - יֵיִנִים .
ويستثنى יֵים - יֵיִים و יֵין - יֵיִנִים و יֵיל - יֵיִלִים الخ .

(و) الأسماء المشككة بـ (   ) مثل : דָּבִיִּיִּי يتغير شكلها الأخير إلى قماص (   )
 ويبقى الحرف الأول بشكله الأصلي مثل : דָּבִי - דָּבִיִּים و חֵילִי - חֵילִיִּים
و דָּלִי - דָּלִיִּים .
ويستثنى דָּבִי - דָּבִיִּים و דָּלִי - דָּלִיִּים .

ملاحظة :

- والأسماء التي لا يتغير شكلها في صيغة الجمع هي من الأسماء المدودة العجز وترتيبها كالاتي :
- (أ) الأسماء التي ليس بها حركة القماص ولا حركة الصيريه مثل : דָּבִיר - דָּבִירִים و שָׁפָר - שָׁפָרִים
و תָּיִם - תָּיִמֹת الخ .
- (ب) الأسماء التي بها حركة القماص أو حركة الصيريه يتبعها حرف حلقى من حروف "אהחער"
مثل : תְּרִיִן - תְּרִיִיִים و בְּאוּר - בְּאוּרִים .
- (ج) كل اسم أجوف أتى على وزن   أو على وزن   مثل : קָם - קָמִים و יָר - יָרִים .
- (د) كل اسم غير أجوف أتى على وزن   مثل : בָּל - בָּלִים و זָן - זָנִים و זָנ - זָנִים
و זָנ - זָנִים بتشديد لام الكلمة .

ثانياً - جمع المؤنث :

الأسماء المؤنثة التي تأتي في حالة المفرد على وزن **بְּעֵלָה** أو على وزن **بְּעֵלָה** يتحول وزنها في صيغة الجمع إلى **بְּעֵלוֹת** مثال ذلك : **בְּמִלָּה - בְּמִלוֹת** و **בְּפִחָה - בְּפִחוֹת** و **בְּלֵדָה - בְּלֵדוֹת**.

ويستثنى **מִצֵּדָה - מִצֵּדוֹת** و **הַבְּמִיָּה - הַבְּמִיּוֹת** و **הַבְּקִיָּה - הַבְּקִיּוֹת** وغير ذلك من الأسماء التي تأتي على الوزنين المذكورين .

و باقى الأسماء المؤنثة تبقى على شكلها الأصلي بعد زيادة علامة التانيث عليها .

وكلمة **בְּחֵזֶק** تجمع على **בְּחֵזֶק** شذوذاً .

جدول عام للمراجعة عن تغيير الحركات في صيغة الجمع

أولاً - جمع المذكر :

(١) الأسماء الممدودة المصدر (فاؤها أو عينها مشكاة بالسيجول وما يتبعها) :

مَلِكٌ	-	مَلِكِيْمٌ
سَفَرٌ	-	سَفَرِيْمٌ
حَدْرٌ	-	حَدْرِيْمٌ
زَرْقٌ	-	زَرْقِيْمٌ
حَدِيْثٌ	-	حَدِيْثِيْمٌ
نَعْرٌ	=	نَعْرِيْمٌ
تَأْرٌ	=	تَأْرِيْمٌ
شَحَقٌ	=	شَحَقِيْمٌ
نَعْحٌ	=	نَعْحِيْمٌ
فَشَعٌ	=	فَشَعِيْمٌ

(٢) الأسماء الممدودة العجز (ليس فيها حركة السيجول) :

زَكَا	=	زَكَايِيْمٌ	
أَبَلٌ	=	أَبَلِيْمٌ	
دَبْرٌ	=	دَبْرِيْمٌ	
حَكَمٌ	=	حَكَمِيْمٌ	
غَدُوْلٌ	=	غَدُوْلِيْمٌ	
وُزْنِيْمٌ	=	وُزْنِيْمٌ	
عِيْرٌ	=	عِيْرِيْمٌ	
أَيْبٌ	=	أَيْبِيْمٌ	
حَرَشٌ	=	حَرَشِيْمٌ	
أَرْهَبٌ	=	أَرْهَبِيْمٌ	
شَوْمِرٌ	=	شَوْمِرِيْمٌ	
فَؤَيْلٌ	=	فَؤَيْلِيْمٌ	
(ج)	زِيْرٌ	=	زِيْرِيْمٌ
(د)	دَبٌ	=	دَبِيْمٌ
(هـ)	يَعْتٌ	=	يَعْتِيْمٌ
(و)	غَدِيٌ	=	غَدِيْمٌ

ثانياً - جمع المؤنث :

- (١) شَمْلَةٌ - شَمْلَوَاتٌ
(٢) يَلْدَةٌ - يَلْدَوَاتٌ

تمرین ١

اكتب الأسماء الآتية في صيغة جمع المذكور إذا كان الاسم مذكرا وفي صيغة جمع المؤنث إذا كان الاسم مؤنثا :

כֶּלִי , כֶּלֶב , כַּלְבַּת , כַּנָּף , כִּסֵּא , כֶּסֶף , כַּף , כַּף ,
إناء , كلب , داء الكلب , جناح , كرسي , فضة , ملعقة , كف اليد

כַּתְּנֵת , לְבִנָּה , לְחִי , לְבַיִּא , לַיָּל , מִזְלֵג , מַחְבֵּרֶת , מַחְזֵל ,
قميص , آجرة , خد , أسد (لبوة) , ليلة , شوكة , كراسي , رقص

מַחֵט , מַיְחָה , מַלְכָּה , מַלְכוּת , מַעְרָה , מַפְתָּח , מַצַּח , מַזְקָל ,
إبرة , عصا , ملك , مملكة , مغارة , مفتاح , جبهة , عصاء

מִשְׁתָּה , מִשְׁתָּקָה , מִשְׁתָּרֵת , נָהָר , נֹדֵד , נַחֵל , נַחֹר , נִיר , נִכְה ,
مثل , مشروب , خادم , نهر , تائه , واد , خيشوم , ورق , عاجز

נִמְר , נִעַל , נַעֲרָה , נַפְּשׁ , נִסְדָּר , סוֹחָר , סוֹפֵר , סִפֵּר , סִיּוֹף ,
نمر , حذاء , فتاة , نفس , نظام , تاجر , كاتب , كتاب , بند

סִלֵּם , סִיּוֹל , סִיּוּלָה , טוֹף , טוֹר , טוֹר , יוֹד , יוֹן , יוֹד ,
سلم , عجل , عربة , طير , أعشى , جلد , عترة , عين ماء , مدينة

זָקָב , זָרֵב , זֵיטָב , זֵית , זָה , זָרֵד , זָתַח , זָבוּ , זָלַחַת ,
كعب , مساء (مغرب) , عشب , زمن , قم , بغل , مدخل , ظي , جيب

צִפּוֹר , צִפְרוֹן , צִרְדָּה , קוֹל , קוֹן , קָרָן , רֵאשׁ , רֵגֵל ,
عصفور , ظفر , حاجة (ضرورة) , صوت , قن (عش) , قرن , رأس , رجل

שָׁמֶן , שָׁמֶשׁ , שָׁם , שָׁנָה , שָׁפָה , תְּאֵנָה , תְּאֵר , תֵּישׁ , תְּרַנּוּלָה ,
زيت , شمس , اسم , سنة , شفة , بين , وصف , تيس , دجاجة .

تمرین ٢

هات الاسم المفرد من الأسماء الآتية وتحت كل منها ترجمة الاسم المفرد بالعربية :

אָבֹת	אָחִים	אִמּוֹת	אֱלֹמִים	אֲפִים	אֲבָנִים	אֲנָשִׁים
أب	أخ	أم	أبكم	فران	حجر	كثيرى
אֲדָמוֹת	אֲחֵיות	אֲנָשִׁים	אֲסָמִים	אֲפָנִים	אֲרָצוֹת	אֲבָרִים
أديمة	أخت	رجل	مخون	شكل	أرض	عضو
אֲדָרוֹת	אֲהָלִים	אֲזוֹרוֹת	אֲזִיזוֹת	אֵילִים	אֲמָנִים	אֲפָרוֹחִים
رداء	خيمة	نور	حرف	خروف	صاحب صفة	فروج
אֲצִבְעוֹת	אֲרִיזוֹת	אֲתוֹנוֹת	אֲסוֹנִים	בְּנָדִים	בְּתִים	בָּנִים
أصبع	أسد	آتان	كارثة	ثوب	بيت	ابن
בְּנוֹת	בְּקָרִים	בְּרָכוֹת	בֵּיצִים	בְּצִלִים	בְּרִחִים	בְּרָכִים
بنت	بقر	بركة	بيضة	بصلة	متراس	ركبة
גְּבוּרוֹת	גְּנוֹת	גְּדָרִים	גְּזָעִים	גְּמָלִים	גְּפָנִים	דְּבִים
سيدة	حديقة	جدار	فرع	جمل	كرم	اهتمام
דְּלִתוֹת	דְּמָעוֹת	דְּשָׁאִים	הָרִים	יָיִב	זֵיתִים	זְכוּכָיוֹת
باب	دمعة	عشب	جبل	مسمار	زيتون	زجاجة
זְמָנִים	זָמִים	זָרְעִים	זְנָבוֹת	זָרְעִית	חֲבָרִים	חֲנִים
زمن	ذئب	زرع	ذئب	ذراع	زميل	عيد
חֲדָשִׁים	חֲטִים	חֲפִזוֹת	טָלָלִים	יָמִים	יָלָדִים	יָלְדוֹת
شهر	قح	نافذة	ندى	يوم	ولد	بنت
יָדִים	יָעָרִים	יָרְכִים	יָחֻמִּים	כְּבָשִׁים	כּוֹבְעִים	כְּרָמִים
يد	غابة	تخذ	يتيم	كباش	قبعة	كرم
						رغيف

تمرین ۲

اكتب القطعة الآتية واجمع الأسماء التي تحتها خط :

בְּשָׁבִיִּים יֵשׁ שְׁנֵי מְאֹרִים גְּדוֹלִים : הַשָּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ.

הַמְּקוֹם הָאֵלֹהִים צָרִים לְכָלֵנוּ.

הַבַּיִת הָאֵלֹהִים נְהַדְרִים.

הַמְּעוֹז הַמְּרוֹנְהִים אֲשֶׁר הַעֲשִׂירִים יוֹשְׁבִים בָּהֶם יִקְרִים.

כַּפֵּי גְלוּז כָּתְבַת הַיּוֹם ?

הַשְּׁעוֹז הַמְּקוֹמְקוֹלִים נָתַנוּ לְתַמְקוֹז.

הַפְּעֵרָה יֵצֵאוּ בַּמְּהוֹרָא.

הַבֶּן וְהַבַּת אֲכָלוּ אֶת כָּל־הַפְּרִי אֲשֶׁר הִנְחִינוּ בְּכָלֵי.

שׁוֹאֲבֵי־הַמַּיִם נוֹשָׂאִים אֶת הַדְּלִי עַל הַכְּתָף.

בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ עֲמַד עַל הַר־הַשְּׁחִירָא.

أداة التعريف - ה' הַהֲהִיְהִיְהִי

أداة التعريف في اللغة العبرية هو حرف الهاء "ה'" ويسمى הַהֲהִיְהִיְהִי (أى هاء التعريف) والأصل فيها أن تشكل بالبتاح ה' مع تشديد الحرف الذي يليها مثل : הַסֵּפֶר (أى الكتاب) ومثل : הַכִּסֵּא (أى الكرسي) و הַسָּמַיִם (أى السماء).
أما إذا دخلت على حرف من حروف "אחוזר الخلقية فيخلو الحرف الذي يليها من الشدة لأنه حلقى ويتغير شكلها كالآتى :

(١) إذا دخلت على "א" أو "כ" مهما كان شكلهما أو على حرف ال "ת" المشكل بأية حركة دون القمص فتشكل حينئذ بالقمص هكذا "ה" مثل : הַאֲנָטָה (أى الرجل) و הַאֲזָר (أى النور) و הַאֲרִי (أى الرجل) و הַאֲזָר (أى الطير) و הַאֲזָר (أى الأعمى).

(٢) وتشكل بالبتاح هكذا "ה" إذا دخلت على حرف "ה" أو "ח" المشكلين بأى حركة غير القمص مثل : הַהַיְהִי (أى الهاجعة) و הַחַיִּים (أى الحياة) و הַחַיָּה (أى الزبدة).

(٣) أما إذا دخلت على "ה" أو "ח" أو "ת" المشكلة بحركة القمص فتشكل هاء التعريف بالسيجول هكذا "ה" مثل : הַהַיְהִי (أى الجمهور) و הַחַכְמִים (أى الحكيم) و הַחַיִּים (أى المترى والغنى).

ولكن إذا دخلت هاء التعريف على كلمة صغيرة مكونة من حرفين وأولها "ה" أو "ת" مشكلة بالقمص شكلت حينئذ هاء التعريف هى أيضا بالقمص "ה" عوضا عن السيجول "ה" مثل : הַשֵּׁב (أى الشعب) و הַחֵבֶר (أى الجبل) بشرط أن تكون هذه الكلمة הַחֵבֶר :

ملاحظة :

(١) محذوف هاء التعريف من الاسم المعرف إذا دخلت عليه حروف النسب الثلاثة وهى "אב" يجمعها قولك הַבֵּן (أى بكل) وتنقل حينئذ حركة الهاء مهما كانت إلى حرف النسب مثل : הַבֵּן (أى الولد) عوضا عن הַבֵּן وكذلك הַאֲרֶץ (أى بالأرض) عوضا عن הַאֲרֶץ ومثل : הַבֵּן (أى كالرجل) الغنى) عوضا عن הַבֵּן

(٢) تدخل هاء التعريف على أسماء الزمان وتحل محل اسم الإشارة مثل : הַיּוֹם (أى هذا اليوم)
הַשָּׁנָה (أى هذه السنة) و הַיָּמִים (أى هذه المرة) .

(٣) إذا أتى بعد الاسم المعرف صفة أو اسم إشارة دخلت هاء التعريف على الصفة أو على اسم الإشارة نحو :
הַיְיָר הַגְּדוֹל (أى المدينة الكبرى) و הַמְּקוֹם הַזֶּה (أى ذلك المكان) و אֶל-הַפְּעַר הַזֶּה
(أى الى هذا الفتى) و הַאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה (أى هؤلاء الرجال) بتقديم الاسم المعرف على اسم الإشارة .

(٤) لا تدخل هاء التعريف على العلم ولا على المضاف بل على المضاف إليه فقط مثل : מִלְאֲךָ הָאֱלֹהִים
(أى ملاك الرب) ومثل : הַדָּר הַתְּרַבֵּאֲוֹר (أى قاعة المحاضرات) .

(٥) تأتي النكرة أحيانا في اللغة العبرية مقرونة بكلمة אחד (واحد) أو بکلمة אַחַת (أى واحدة)
مثل : אֵיטָא אֶחָד רָאִהוּ עֵינַי דְּזִיכָר דְּדִקְדָּקָה (أى رأى رجل فقيرا يطلب الحسنة) ومثل : אֲבִי קָנָה
לִי בְּנִיָּה אַחַת (أى اشترى لى أبى عربة) .

تمرین ١

اقرأ القطعة الآتية وبين المعارف والنكرات (والترجمة هنا ترجمة حرفية) :

פְּעִיר אַחַת יָשַׁב חֲכָם אֶחָד גְּדוֹל . יְיָהּ הַחֲכָם הַהוּא עָשִׂיר
في مدينة واحدة جلس (قطن) عالم واحد كبير وكان العالم ذلك غنيا
בְּיָסְכָל יְעִנֵי בְּכֶסֶף . פֶּאֶחַד הַיְלִילוֹת שָׁמַע הַחֲכָם כִּי בָּא גִנְבֵי אֶל חֲדָרוֹ
بالعلم وفقيرا بالمال في إحدى الليالي سمع العالم أن دخل لص إلى غرفته
יְלֵא אַבִּיר הַחֲכָם דָּבַר . יִבְקֵשׁ הַגִּנְבֵי יִחְפֹּשׂ בְּכָל-הָאוֹנוֹת יְהֻאֲרָגוּם
ولم يقل العالم شيئا فبحث اللص وقتش في كل الأصونة والقماطر
יְלֵא מִצָּא בָהֶם מְאוּמָה , זִילְתֵי סִפְרִים וּכְתָבִים שׁוֹנִים . וַיַּחַל הַחֲכָם
ولم يجد فيها شيئا غير كتب وأوراق مختلفة فأخذ العالم
לְצַחֵק בְּקָר . יִישָׂאֵלְהוּ הַגִּנְבֵי בְּכֶסֶס : " לָמָּה תִצְחַק בְּכֶה ? "
يضحك بصوت عال فسأله اللص بغضب لماذا تضحك هكذا ؟
יִעֲנֶהוּ הַחֲכָם : " וַיֵּאֶד לֹא אֶצְחַק בְּרֵאוּתִי אֹתְךָ מִבְּקֵשׁ פְּלִילָה אֵת
فأجابه العالم وكيف لا أضحك حين أراك تبحث ليلا عن
הַדָּבָר אֲשֶׁר אֲנֹכִי בְּעֵצְבִי אֵינְנִי יָכֹל לְמִצָּא גַם בַּיּוֹם "
الشيء الذي أنا بنفسى لا يمكننى أن أجده حتى في النهار .

تمرین ۲

ادخل هاء التعريف على الأسماء الآتية وشكلها بالحركة المناسبة :

- דָּלִת • חֲדָר • רֵצֶפֶה • תְּמוּנָה • אִישׁ • מוֹרָה •
- חֲלוֹךְ • לֹחֵם • שָׁגַל • שָׁנִי • שָׁגְלָה • אֶרֶז • אֹר •
- אֶרֶז • סֵפֶר • מֶלֶךְ • בֵּית־גְּדוֹל • אִישׁ־זָקֵן •
- שְׁלֵחַ־שָׁגַל • הַיְכָל־מֶלֶךְ • סֵפֶר־הַקְּדוֹשׁ • זֶה־סֶפֶסֶל •
- זֹאת־יְלֵדָה • אֱלֹהֵי־תַלְמִידִים • רְחוֹב־רֶחֶב • רְחוֹב־צָר •
- קוֹל־זָמִיר • שָׁנָה־רוֹצֵה • הַתּוֹל •

أداة الاستفهام – ה' השאלה

أداة الاستفهام في اللغة العبرية هي الهمزة المشككة بالحرف يتاح هكذا (ה')
مثل : הַיְשׁוּבִיר אֶחָד אֵצְלִי ? (أى أحارس أنا لأخى ؟)

وتشكل بالفتح هكذا (ה') إذا دخلت على حرف اليود المشكل بالشفاء (י')
مثل : הִידְעֵתֶם מִי זֶה ? (أى هل علمتم من هذا ؟)

وتشكل بالفتح أيضا إذا دخلت على حرف حلق (א ה ח ט) غير مشكل بالقاص
ومثل : הֲאֵתִי תִשְׁמַעַת ? (أى هل سمعنى ؟) ومثل : הֲעוֹד לָנוּ חֵלֶק ?
(أى هل لنا أيضا نصيب ؟)

أما إذا كان هذا الحرف الحلق مشكلا بالقاص فتشكل أداة الاستفهام بالسيجول (ה')
مثل : הֲאֵנֹכִי הֵאחֲרָאִי ? (أى هل أنا المسئول ؟)

تمرين ١

اشكل أداة الاستفهام بالحركة المناسبة :

הַיּוֹדְעִים אֶתְּם אֵת שֵׁם הַמִּלֵּךְ אֲשֶׁר מִלֶּךְ בְּיִשְׂרָאֵל
אַחֲרֵי הַמִּלֵּךְ הַזֶּה ?

הֲאֹכְלֵתֶם עֲנָבִים בְּיַמֵּי הַחֶרֶף ?

הֲסֹפְרִים עֲבָרִים קָנִיתְ לְקָרָא ?

הֲחָלַב שְׂתִית אֹז מַיִם ?

בְּפִגְשָׁה גֵר אֶרֶץ תִּשְׁאַרְהוּ , הֲעֲשִׂיר הוּא אִם עָנִי ?

רַק עַר לְפָנַי הִבֵּט : הַטּוֹב הוּא אִם רָע .

تمرین ۲

اشکل أداة التعريف وأداة الاستفهام بالحركة المناسبة لكل منهما :

עָנִי פֶסַח אֶחָד יֵשֵׁב עִלַּי הַדֶּרֶךְ וַיִּבְקֹשׁ מֵאַתָּה
הַעֲזוּבִים כִּי יִתְּנֵנוּ לֹא נִדְבָה. עֲשִׂיר אֶחָד. אֵךְ עֲזַר.
עָבַר בְּמִרְפְּבוֹ הַרְתוּמָה לְסוּסִים אֲפִירִים וַיֹּאמֶר
אֵל הָעָנִי:

- הֲלֹא תִפְלֵם לְבִקֹּשׁ נִדְבוֹת! הַאֵינְךָ יָכֹל לְלַכֵּת
לְעִבּוּדָה? " וַיַּעַן הָעָנִי:

- "אֲבָל, אֲדֹנָי הַפְּכֵד, הַאֵינְךָ רֹאֵה כִּי אֵלִים אֲנִי".

الإضافة _ סְבוּיָכוּת

إذا أتى الاسم في حالته الأصلية أي غير منسوب لاسم آخر فيدعى **יָסוּד** (أي اسم مطلق) مثل : **בֵּית** (بيت) و **יָצִים** (أشجار) و **תְּאֵדָה** (حقل).

أما إذا كان منسوباً لاسم آخر للتوضيح مثل : **בֵּית אַבְרָהָם** أو **לְיַצֵי הַיָּעָר** أو **תְּאֵדָה תְּפֹרָזָה** (أي بيت ابراهيم وشجر الغابة وحقل عفرون) فيدعى حينئذ **בְּסוּבָה** (مضافاً) والاسم الثاني يدعى **סוּבֵה** (مضافاً إليه).

فالأسماء العبرية كما ترى تتغير حروفها وشكلها في حالة الإضافة وهذا التغيير لا يسرى إلا على الاسم المضاف ، أما المضاف إليه فإنه يبقى على حالته الأصلية .
وفي العبرية لا تأتي الأعلام في حالة الإضافة .

ويمتاز العلم في اللغة العبرية عن باقي الأسماء بأربع صفات وهي :

(١) لا يعترف العلم : أي أنه لا يجوز إدخال هاء التعريف عليه .

(٢) لا يجوز تأنيته : أي أنه لا تدخل عليه علامات التأنيث .

(٣) لا يجوز جمعه : أي أنه لا تدخل عليه علامات الجمع .

(٤) لا يجوز إضافته إلى اسم أو ضمير .

وهذا النوع من الإضافة يسمى بالإضافة اللفظية وهي تمتاز عن الإضافة المعنوية بتغيير حركات المضاف وبالتغيير في صيغته كما أشرنا إلى ذلك في أول الكلام .

فكلمة **בֵּית** مثلاً تتحول شكلها إلى **בֵּית** في حالة الإضافة وهي في صيغة المفرد ، وأما في صيغة الجمع فتتحول من **בָּתִּים** إلى **בֵּיתֵי** .

وكذلك **סֵפֶרִים** (كُتُب) تتحول إلى **סֵפֶרֵי** في حالة الإضافة .

وكلمة **מְלָכִים** (ملوك) تتحول إلى **מְלָכָיו** في حالة الإضافة .

ومن هذا يتبين أنه فضلا عن تغيير الحركات في الاسم المضاف فقد تحذف الـ "ـ" من آخره إذا كان في صيغة الجمع وتشكل لامه بالصيريه (ـ) عوضا عن الحريق (ـ).

ويترتب على هذا أن لصيغة الأسماء المضافة ولشكلها قواعد مخصوصة تختلف بحسب هذه الأسماء وأوزانها .

وإليك بيان هذا التغيير مع رصد الأسماء الثلاثية على اختلاف أوزانها وقد ورد عن كل نوع منها اسم اعتبرناه في هذا الجدول كميزان لكل الأسماء من نوعه بحسب الطريقة المستعملة في جدول الأسماء التي يتغير شكلها في صيغة الجمع :

ثانياً - الاسم المؤنث :

الوزن	مضاف مفرد	جمع	مضاف في صيغة الجمع	أوزان أخرى
فَرَّة	فَرَّة	فَرَّات	—	فَرَّة، فَرَّات، فَرَّات
مَسَّة	مَسَّة	مَسَّات	—	مَسَّة، مَسَّات، مَسَّات
سَكَنَة	سَكَنَة	سَكَنَات	—	سَكَنَة، سَكَنَات، سَكَنَات
سَمَلَة	سَمَلَة	سَمَلَات	سَمَلَات	سَمَلَة، سَمَلَات، سَمَلَات
وَلَدَة	وَلَدَة	وَلَدَات	وَلَدَات	وَلَدَة، وَلَدَات، وَلَدَات
بَسُورَة	بَسُورَة	بَسُورَات	—	بَسُورَة، بَسُورَات، بَسُورَات
تَوَعَّبَة	تَوَعَّبَة	تَوَعَّبَات	تَوَعَّبَات	تَوَعَّبَة، تَوَعَّبَات، تَوَعَّبَات
مَتَنَة	مَتَنَة	مَتَنَات	مَتَنَات	مَتَنَة، مَتَنَات، مَتَنَات
عَمْرَة	—	عَمْرَات	عَمْرَات	عَمْرَة، عَمْرَات، عَمْرَات
مَلْحَمَة	—	مَلْحَمَات	مَلْحَمَات	مَلْحَمَة، مَلْحَمَات، مَلْحَمَات
عَلِيَّة	—	عَلِيَّات	عَلِيَّات	عَلِيَّة، عَلِيَّات، عَلِيَّات

ملاحظة :

لا تحذف علامة التأنيث من الاسم المؤنث في حالة الإضافة إذا كان في صيغة الجمع بل يكفي بتغيير شكله كما ورد في هذا الجدول .

والأسماء التي ترد على وزن غير الوزن المذكور في هذا الجدول لا يتغير شكلها في حالة الإضافة بل تبقى على حالتها الأصلية .

تمرین ۱

اقرأ القطعة الآتية واجعل الأسماء المكتوبة بين قوسين في حالة الاضافة :

וְיָדוּ בְהַפְיֹץ יְיָ אֶת (בְּנֵי) הָאָדָם עַל (בְּנֵי) הָאָרֶץ. וַיִּתְחַלְקוּ
وكان عندما شئت الرب بني آدم على وجه الأرض فانقسموا

לְחֻלְקִים וַיְהִי (בְּנֵי) בְתָיִם לְאַגְדָּה אַחַת, וַיֵּצְאוּ (בְּבִקְעָה) כְּנַפְנֵיהָ וַיֵּשְׁבוּ
لأقسام فأصبح بنو كتيمة كقبيلة واحدة وانفردوا في سهل ككفانية ومكثوا

שָׁם עַל (נְהַר) תִּבְרָא, (וּבְנֵי) תוּבַל חָנוּ בְתוֹשְׁכְנָה, וַיְהִי (גְבוּל)
هناك على نهر تيرأو وأبناء توبال مكثوا بتوشخنا وكان حدود

מְוֹשְׁבָם עַל (נְהַר) תִּבְרָא, יִבְנֶה לָהֶם עִיר וַיִּקְרָאוּ אֶת (שָׁם) (עִיר)
سكنهم على نهر تيرأو وبنوا لهم مدينة ودعوا اسم مدينة

בְּיֹשְׁבֵי שְׂדֵימֵנָה. וַיִּתְגַּאוּ (בְּנֵי) תוּבַל עַל (בְּנֵי) בְתָיִם לֵאמֹר: לֹא
سكنهم بوصيمه فتكبر بنو توبال على بني كتيمة وقالوا لن

יִתְחַתְּנוּ בָנוּ.

يتصهروا بنا.

וַיְהִי (בְּעֵת) (קְצִיר) הַתְּבוּאוֹת וַיֵּלְכוּ (בְּנֵי) תוּבַל אֶל שְׂדוֹתֵיהֶם
وكان عند حصاد الغلة أن خرج بنو توبال إلى حقولهم

(وּבְחֹרֵי) בְתָיִם נֹאסְפוּ וַיֵּלְכוּ אֶל (קְרִידָה) סְכִינָה וַיַּגְזְלוּ אֶת (בְּנוֹת)
وشبان كتيمة اجتمعوا وذهبوا إلى قرية سخينة ونهبوا بنات

הָעִיר וַיַּעֲלוּ אֶל עִיר קַפְטוֹשִׁיאָה. וַיִּשְׁמְעוּ (בָּנִים) תִּיבַל יִבְאֵי עֲלֵיהֶם
المدينة وصعدوا إلى مدينة قفطوشيو فسمع بنو توبال ذلك وجاءوا عليهم

(לַמִּלְחָמָה) גְּבוּרָה, וְלֹא יָבִלּוּ לָהֶם כִּי שָׁגַב מַהֵם הָהָר. וַיְהִי
لحرب شهامة ولم يستطيعوا التغلب عليهم لارتفاع الجبل وكان

(לְתַקּוּפָה) הַשָּׁנָה יִבְאֵי עִיר רַבִּים (מֵאֲנָשִׁים) תִּיבַל לַמִּלְחָמָה, (וּבָנִים)
عنددورة السنة تخرج أيضا كثير من رجال توبال للحرب وبنو

כְּתִים הָעִיר אֶת (יְלָדִים) בְּנֹתֵיהֶם עַל הַחֹמֶה אֲשֶׁר בָּנִי, יִאֲמְרוּ אֲלֵיהֶם:
کتیم أصدوا أولاد بناتهم على السور الذي بنوه فقالوا لهم

הַבָּאתֶם לַמִּלְחָמָה עִם בָּנֵיכֶם יְבֹנְתֵיכֶם? הֲלֹא עַצְמֵכֶם יִבְטְחוּכֶם אִתְּנֵנִי
هل جئتم لمحاربة بنيكم وبناتكم ألم نصبح من عظمكم ومن لحمكم

מֵעֵתָה וְעַד (עוֹלָמִים) עַד. וַיַּחְדְּלוּ לְהִלָּחֵם.

من الآن للدهر والأبد فكفوا عن محاربتهم.

تمرین ۲

اكتب القطعة الآتية وصحح الأخطاء :

לְפָנִים   לֹא   יָדְעוּ   הָאִישׁ   (صيغة الجمع)   לְבָנוֹת   לֶחֶם   בֵּית
في الزمن القديم لم يعرف الناس   أن يبنوا   لهم بيوتا
(صيغة الجمع)   וַיִּשְׁבּוּ   כָּל־   בְּמִצְרָיִם   (صيغة الجمع)   וַיְבַסְסֵהָ   (صيغة الجمع)
وكانوا يسكنون كلهم في مغارات   وفي مظلات
אוּ   בְּאֶהָרָא   (جمع)   יָתֵהָ   בּוֹנֵים   לֶחֶם   הָאֲנָשִׁים   בָּתִּים   (مضاف)
أو في خيم   والآن فهم يبنون لهم بيوتا
יָזַב ,   בָּתִּים   (مضاف)   אָבֵן ,   וַיִּלְנִיִּם   (مضاف)   הָעָם   יָבְנוּ   לֶחֶם   גַּם
من الخشب وبيوت حجر وبقراء   الشعب يبنون لهم حتى
הַיּוֹם   אֲהָלִים   (مضاف)   יָזַב   אוּ   בָתִּים   (مضاف)   הָמָר .
اليوم خيمات   خشب أو بيوت   طين .

דָּרָךְ   הַפֶּתַח   (جمع)   יָבֹאוּ   הָאִישׁ   (جمع)   אֶל־   הַבַּיִת   (جمع)   דָּרָךְ
وعن طريق الأبواب   يدخل الناس   إلى البيوت   وعن طريق
הַחֲלוֹן   (جمع)   יָבֹאוּ   הָאֵזֶר   וְהָאֵזֶר .   לַפְּנִימִים   יָבְנוּ   אֶת־   הַבַּיִת   בְּדוֹזְנֵהָ
النوافذ   يدخلان النور والهواء   وأحيانا   يبنون البيت   بعدة أدوار
(جمع)   בְּצִפָּה   (مضاف)   הַבַּיִת   עוֹשִׂים   מִקְרָשִׁים   (مضاف)   יָזַב   וְאֶת־   הַגָּג   (جمع)
وأرض   البيت   تصنع من ألواح   خشبية والأسطحة
בְּרִיזָה   (جمع)   מִקְשָׁא   אוּ   מִפַּח .   אֶת־   הָאָבֵן   (جمع)   חוֹצְבִים   הַחֹצֵב   (جمع)   בָּהָר
بقرميد   بقش أو بالصفیح   والحجر   يستخرجه   المحجارون   من الجبال
(جمع)   יְהַסְתִּית   (جمع)   מִסְתִּיתִים   אֹתָן   וְהַפְּנָאִי   (جمع)   בּוֹנֵים   מִהֵן   אֶת־   קוֹר
والتحاتون   يחתونها   والبناؤون   يبنون   منها   جدران
(جمع)   הַבַּיִת .
البيت .

النسب أو الإضافة المعنوية – יחס

هناك نوع آخر من الإضافة في اللغة العبرية وهو النسب أو الإضافة المعنوية وهي تستعمل لإظهار الاسم إذا كان مفعولا وقع عليه حدث الفاعل .

وعلامات الإضافة المعنوية ثلاثة أحرف تدعى حروف النسب يجمعها قولك יחס (قلوبهم) وكذلك حرف יחס يُعد أيضا من حروف النسب .

وفي الإضافة المعنوية لا تغيير في حركات الاسم ولا في صورته وهذا بعكس ما ورد في حالة الإضافة اللفظية .

وتأتى الإضافة المعنوية في الأحوال الآتية :

(١) إذا كان الاسم مفعولا به فإنه يأتي مسبقا بحرف יחס مثل : יחס יוסף (أي ابن يوسف) أو יחס יוסف (أي وأسرئيل أحب يوسف) ومثل : יחס יוסف (أي أكرم أباك وأمك) .

ويستغنى أحيانا عن استعمال יחס إذا كان المفعول نكرة مثل : יוסف יוסف (أي ابن يكرم أباً) .

(٢) إذا كان الاسم مفعولا فيه يذكر لبيان مكان الفعل أو زمنه فيأتي مقرونا بحرف יחס مثل : יוסف יוסف (أي ووضعه في جنة عدن) .

(٣) إذا كان الاسم مفعولا له أو مفعولا لأجله وعلامته حرف יחס أو יחס مثل : יוסف יוסف (أي وقال لآدم) ومثل : יוסف יוסف (أي ودعى لأولاده) وتحل أحيانا ال "ה" في آخر المفعول محل ال "י" أو محل "י" مثل : יוסف יוסف (أي انظر شمالا) عوضا عن יוסف יוסف

وفي هذه الحالة يصلح الاسم جوابا لـ מן أو לـ أين .

(٤) إذا كان الاسم مفعولا يذكر لبيان موضع صدور الحدث . فيأتي مسبقا بحرف יחס أو יחס وشدة بعدها مثل : יוסف יוסف (أي وخرج يعقوب من بئر سبع وذهب إلى حران) ومثل : יוסف יוסف (أي جئت من المكان) .

وفي هذه الحالة يصلح الاسم جوابا لـ מן أو لـ من أين .

الدرجات في التشبيه - יִרְבֵּי הַדְּמיוֹן

درجات التشبيه ثلاث وهي :

(١) درجة المساواة יִרְדַּ הַתָּוִו מִן : חָכֵם בְּשׂוֹמֵה (أى حكيم كسليان) وعلامتها حرف ال "ב".

(٢) درجة التفضيل יִרְדַּ הַיִּתְרוֹן מִן : חָכֵם בְּשׂוֹמֵה (أى أكثر حكمة من سليان) وعلامتها حرف ال "ב".

(٣) درجة المبالغة יִרְדַּ הַהַפְלָאָה מִן : חָכֵם בְּאָדָם (أى أكثر حكمة من كل إنسان) أو חָכֵם בְּיָדָאָדָם وعلامتها "ד" تدخل على الاسم الأول و "ב" تدخل على الاسم الثاني كما في المثال الأول أو كلمة "בְּיָדָאָדָם" كما في المثال الثاني .

الاضافة بكلمة - תִּשָּׂא

تُصاغ أحيانا الاضافة اللفظية باستعمال كلمة תִּשָּׂא بين المضاف والمضاف إليه وذلك اذا كان المضاف ملكا للمضاف إليه فعوضا عن סִפֵּר בְּיָשָׁה (كتاب موسى) و בֵּית אַחִי (بيت أخي) בְּיָדָאָדָם (ثياب فصل الصيف) يمكننا أن نقول باستعمال كلمة תִּשָּׂא : סִפֵּר תִּשָּׂא בְּיָשָׁה أو בֵּית תִּשָּׂא אַחִי أو בְּיָדָאָדָם תִּשָּׂא בְּיָדָאָדָם بلا تغيير حركات الاسم المضاف .

حروف النسب - מולות היחס

حروف النسب أربعة يجمعها قولك **בְּכֹלָם** (أى بكلهم) :

١ - حروف - **בְּכֹלָ** :

الأصل في هذه الحروف الثلاثة أن تكون مشكلة بالشفاء (:) مثل :

כֹּכַל אֶשֶׁר צִוְּדָה (أى ككل الذي أوصى به) .

בְּיוֹם הָרֵאשִׁיטוֹן (أى في يوم الأول) .

לְדָוִד סֵפֶר (أى لداود كتاب) .

ويتغير شكل هذه الحروف في الأحوال الآتية :

(١) تشكل بالحريق إذا دخلت على حرف ساكن مثل: **בְּבַיִת** (بيت) و**בְּבַיִת** (كبت) و**בְּבַיִת** (لبت) .

(٢) وهكذا تكون الحال إذا دخلت على حرف اليود المشكل بالشفاء (י) فيثبت تحذف الشفاء من اليود وتصبح اليود حركة مثل: **בְּיָמֵי דָוִד** (أى في أيام داود) فإن أصل الكلمة الأولى **בְּיָמֵי** ومثل: **בְּיִרְושָׁלַיִם** (أى لبيت المقدس أورشليم) وأصلها **בְּיִרְושָׁלַיִם** .

(٣) إذا دخلت على حرف مشكل بحركة مركبة فيأخذ حرف النسب الحركة الثانية من الحركة المركبة مثل: **לְאַכֵּל-לֶחֶם** (أى لأكل خبز) ومثل: **לְעִשָׂת** (أى لصنع) ومثل: **סַפְּרֵי** (أى كسفن) .

ملاحظة :

شد في اسم الجلالة **אֱלֹהִים** فانه عند دخول حرف النسب عليه يصير **בְּאֱלֹהִים** أو **בְּאֱלֹהִים** بتشكيل الحرف بالصيريه وبسكين حرف ال "א" .

وكلمة **בְּדָבָר** تصبح بدخول حرف ال "ל" **בְּלָדָבָר** .

(٤) إذا دخلت هذه الحروف على اسم معترف تحذف هاء التعريف منه ويأخذ حرف النسب حركة هاء التعريف المحذوفة مثل : **בְּאֶרֶץ** (أى بالأرض) عوضا عن **בְּאֶרֶץ** ومثل : **לְיִלְדָּיִם** (أى للولد سن ريشة) عوضا عن **לְיִלְדָּיִם**.

ملاحظة :

أما إذا دخلت هذه الحروف على اسم الاشارة فانها تشكل بالتمام (٥) مثل **בְּיָדָא** (أى لهذا) ومثل **בְּיָדָא** (أى كهذا) .
كذلك إذا دخلت على كلمة **כִּי** (ما) الاستفهامية فانها تشكل بالتمام (—) مثل **כִּי** (أى بما ؟) ويتغير أحيانا شكلها هكذا **כִּי** ؟ (أى بماذا)

٢ - حرف الـ " כ " :

يكتب هذا الحرف مشكولا بالحريق ويتبعه حرف نون هكذا " כֵּן " ويكون منفصلا عن الكلمة التي بعده إذا كانت الكلمة إسما معترفا مثل : **כֵּן הַבַּיִת** (أى من البيت) .

ولكن إذا كان الاسم الذي بعده نكرة تحذف النون منه ويشدد أول حرف من الكلمة دلالة على هذا الحذف مثل : **כִּי** (أى من بيت) ومثل : **כִּי** (أى من هناك) .

وإذا كان الحرف الأول من النكرة حرفا حلقيا فيخلو هذا الحرف من الشدة وتشكل الـ " כֵּ " بالصيريه عوضا عن الحريق مثل : **כִּי** - **כִּי** (أى من أرض كنعان) ومثل : **כִּי** (أى من فوق الجبل) .

تمرین ۱

أضف إلى كل فعل من الطائفة الأولى مفعولا من الطائفة الثانية بواسطة حرف النسب الملائم :

(ب)	(أ)
בֵּית הַסֵּפֶר — المدرسة	בָּאתִי — دخلت
הַיַּעֲרוֹר — الدرس	יֵצְאתִי — خرجت
הַשּׁוּק — السوق	הִלַּכְתִּי — ذهبت
הַבַּיִת — البيت	הָיִיתִי — كنت
חֲבֵרִי — زملائي	רָאִיתִי — رأيت
הַמּוֹרֶה — المعلم	דִּבַּרְתִּי — دبرت
בְּגָדִי — ثوبي	לְבִשְׁתִּי — لبست
מִשְׁכַּרְתִּי — أجزئي	לָקַחְתִּי — أخذت
הַחֲלוֹז — النافذة	רָצַחְתִּי — ركضت
מִטְרָה — سرير	יִשְׁנַתִּי — نمت
הַדֶּרֶךְ — الطريق	חֹזַרְתִּי — رجعت
הַפֶּאֶר — البئر	נִפְלַתִּי — سقطت
הַגִּבּוֹ — اللص	פָּחַדְתִּי — خفت
יְרוּשָׁלַיִם — بيت المقدس	נִשְׁבַּתִּי — عدت
הַאֲנִיָּה — الباخرة	נִסַּעְתִּי — سافرت

تمرین ۲

اكتب الجمل الآتية :

أولا - في درجة المساواة

ثانيا - في درجة التفضيل

ראיפן גדול	... ..	אחי	גדול	—	كبير
יזחק קטן	... ..	ישמיע	קטן	—	صغير
אפרים נבון	... ..	אביו	נבון	—	ذكي
מיכא ישיר	... ..	אברהם	ישיר	—	غني
אתה זמן	... ..	אחיק	זמן	—	شيخ
שרה יפה	... ..	אחותה	יפה	—	جميلة
כרים לשירה	... ..	דודה	לשירה	—	غنية

تمرین ۳

اكتب الجمل الآتية في درجة المبالغة : " ערך ההפלגה " :

מישה היה עניו (متواضع) ... .. אדם

שלמה היה חכם ... .. אדם

שארל היה גבה (طويل القامة) ... .. עם

העיר ראנדון גדולה ... .. ערים

הפיל (الفيل) גדול ... .. חיות

תמרים 4

אָכַבּ אֶלְכָּמַת אֶלְתִּיּוֹת וְאֶסְבְּחָהּ בְּחַרְוֵי מִשְׁכָּלָהּ בְּשִׁכְלָהּ מִנְּשֵׁב :

פָּקַד , כֹּזֵב , אִמְת , יִפְדֵּה תֵּאֵר , אִשֵּׁר , צְדָקָה , אֱלֹהִים , חֲמֵד ,

חֲרִט , עֵנַי , אֲדַנִּי , יְדֵי מִשְׁדֵּה , חֲדָר , חֲדָשׁ , רִשְׁוֹן , דִּיל , נְדָר ,

אֲחֻזְתִּי , בְּהַמְדָה , נֵר , יְהִידָה .

תמרים 5

אִשְׁכַּל חֲרוּף בְּכָלֵם בְּאִשְׁכַּל מִנְּשֵׁב :

בְּשִׁמְיֵם הַחֲדָשִׁים , בְּאַרְזֵן הַחֲדָשָׁה , כִּיּוֹם הַזֶּה , כִּשְׁנֵה הַזֹּאת ,

רֵאדֵם הַרְאִשׁוֹן , רֵחֶכֶם דַּעַת , רִשְׁוֹפֵם , רֵעִשׁוֹת צְדָקָה , מֵאֱלֹהִים ,

בְּאַרְזֵן הַזֶּה , כְּבָרוֹל וְכַלְפֶּרֶת . בִּיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת , בְּשִׁעָה

שִׁשִּׁים רֵגַע , בְּרֵגַע שִׁשִּׁים דָּק , הַעֲשִׂיר פְּאַנְשִׁים הוּא הַשְּׂמִיחַ בְּחֶלְקוֹ .

واو العطف - ٦ " הַחֲבוּר

يعطف الاسم مذكرا ومؤنثا ومفردا ومثنى وجمعا بحرف واحد كالعربية هو حرف القاف "٦"
يدعى "٦" הַחֲבוּר (أى واو العطف) .

والأصل فى واو العطف أن تكون مشككة بالشفاء ناع هكذا (٦) مثل : כִּסָּא וְיִשְׁלַחֵן
(أى كرسى ومائدة) ومثل : אֵבֶרָ וְהֵלֶךְ (أى أكل وذهب) ويتغير هذا الشكل فى الأحوال
الآتية :

(١) تشكل واو العطف بالشروق هكذا (٦) وتدعى תַּוּרֹמָּ וְדוּבָּ (أى الضمة
المستعارة) وتنطق كالهجرة المضمومة (أو) وذلك إذا دخلت على حرف ساكن مثل : קָבֵד
וְיִשְׁלַחֵךְ (أى داود وسليان) ومثل : אֲבִינִי וְבִינִי (أى ونساء بنيك) وكذلك إذا دخلت
على حرف من حروف "בּוֹיָבָ" الشفوية مثل : אֲתָרָ וְבִינִי (أى أنت وبنيك)
ومثل : תְּלִיָּה וְיָרֵד (أى ورقة شجر ووردة) ومثل : אֲבִי זָרָ ؟ (أى ومن هذا) ؟
ومثل : וּפְתַח הַתְּבֵרָ (أى ومدخل الفلك) .

(٢) وإذا دخلت على حرف حلقى مشكك بحركة مركبة تأخذ واو العطف الحركة الثانية
من الحركة المركبة مثل : אֲבֵרָ וְיִישָׁרָ (أى قل وافعل) ومثل : יָיָב וְאִזְרָ (أى اجلس
وكل) ومثل : וְחִדְשִׁים (أى وأشهر) .

(٣) وتشكل بالفتح هكذا (٦) مع تشديد الحرف الذى يليها إذا دخلت على فعل مضارع
وقلبته الى ماض بالمعنى وتدعى فى هذه الحالة الواو القالبة "٦" הַדְּשִׁיָּ (مثل : יִקְרָא וְיִיִּקְרָא
(أى يدعو ودعا) הַאֲבֵרָ وְיִתְאֲבֵר (أى تقول هى) و (قالت هى) .
وقد يخلو الحرف من الشدة إذا كان ساكنا مثل : יָבֵדָ (أى وكان) ومثل : יִיִּבָרַךְ
(أى وبارك) .

ولكن فى حالة دخول واو القالبة على فعل مضارع للتكلم تشكل بالقاص مثل : אֲבֵרָ
(أى وقت) וְאִזְרִיאָ (أى وأخرجت) וְאִזְרִיאָ (أى وعبرت) .

(٤) وتشكل بالحرق هكذا (١) إذا دخلت على حرف اليود "י" المشكل بالشفا فتحذف حيثخذ حركة الشفا من اليود وتصبح اليود حركة مثل : יְהוּדָה (أى يهودا) تصير عند دخول واو العطف عليها יְהוּדָה (أى ويهودا) وكذلك كلمة יְרוּשָׁלַיִם (أى أورشليم عاصمة فلسطين) تصير יְרוּשָׁלַיִם (أى وأورشليم) .

(٥) اسم الجلالة المبدوء بحرف الألف אֱלֹהִים و אֱדֹנָי أو غير مبدوء بها ولكنه ينطق بها יְהוָה (اسم الجلالة المعظم) يدخل عليه حرف العطف فلا يظهر نطق الألف وتكون حركة واو العطف صيريه هكذا (١) في אֱלֹהִים فتقول אֱלֹהִים بلا نطق الألف ولذا حذفت حركتها وتكون فتحة هكذا (٢) في אֱדֹנָי فتقول אֱדֹנָי وكذلك في كلمة יְהוָה التي تنطق عادة אֱדֹנָי تصير إذا دخلت واو العطف عليها יְהוָה وتنطق אֱדֹנָי .

تمرين ١

اقرأ ما يأتي واشكل واو العطف بالحركة المناسبة :

אב ובן - בין ואב - אם ובת - בת ואם - אהרן ומיטה - מיטה ואהרן

יהודה وفנינה - فנינה ויהודה - אנשים ونשים - نשים ואנשים - חדשים

ושנים - שנים وחדשים - שעלות ורגעים - רגעים ושעות - גנים ובתים - בתים

וגנים - פרדסים וכרמים - כרמים وفرדסים - גנים ובתים ועירות - . . . . .

להם את אשר אמרתى לה .

תמזין 2

اقرأ القطعة الآتية و يرد بالشرح الكافي شكل كل واو عطف وردت فيها :

אָבִיךָ וְאִמֶּךָ בְּנִיךָ וּבְנוֹתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר לְךָ פָּאָו אֵלַי גַּם אַחֶיךָ נָדָב
וְאִבְיָהוּא וְאֶלְעִזָּר, גַּם אַחֵיזֵיתֶיךָ שָׂרָה וּרְבֵקָה רַחֵל וְלֵאָה, כָּל־כֵּם פָּאָו אֵלַי
לְבָרְכֵנִי לְיוֹם הַלְדֹתִי.

הַיּוֹם נָטָה לְעָרֹב וְאָמַר לְנָדָב וְאִבְיָהוּא וְלֵאֶלְעִזָּר: הַיּוֹם אֵצְלוּ עַד הַפֶּקֶר
וְאֵת אַחֵיזֵיתֵיכֶם שָׂרָה וּרְבֵקָה רַחֵל וְלֵאָה שְׁלַחוּ לְבֵיתָן פְּמִרְכָּבוֹת וּבַעֲגָלוֹת
וַקְחוּ מֵהַלֶּחֶם וּמִן הַבֶּשֶׂר וּשְׁלַחוּ לְבָנֵיכֶם וּלְבָנוֹתֵיכֶם וַיֹּאכְלוּ.

לְמַדָּה הַלַּכְתָּ לְשׁוֹחַ בְּשׂוּדָה וְלֹא בָאת עִם מִזְבֵּחַ דְּנִיָּא אֶל בֵּית הַסֵּפֶר ?
הֲזָרוּ אֶת בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יָלְכוּ בָּהּ וְהַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר
עָשׂוּ וְטוֹב לָהֶם

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהוָה אֱוֵר וַיְהִי אֱוֵר. וַיֵּרָא יְהוָה אֶת הָאֱוֵר כִּי טוֹב וַיְבַדְּלָהּ
יְהוָה בֵּין הָאֱוֵר וּבֵין הַחֶשֶׂךְ.

النعْت - שֵׁם הַנֶּעֶר

النعْت تابع يذْكر لبيان صفة متبوعه مثل : **אִישׁ חָכָם** (أى رجل حكيم) ، **אִשָּׁה חַכְמָה** (أى امرأة حكيمة) ، **אֲנָשִׁים חַכְמִים** (رجال حكياء) ، **נְשִׁים חַכְמוֹת** (أى نساء حكيات) أو بلا ذْكر متبوعه مثل : **דַּבָּר** (أى قوى) ، **רִשָּׁע** (أى ظالم) و **דַּבָּר** (أى ذكى) .

ويتبع النعت منعوته فى تعريفه وتكثيره مثل : **הָאִישׁ הַטֹּיב** (أى الرجل الطيب) ومثل : **הָאִשָּׁה הַטֹּיבָה** (أى الامرأة الطيبة) أما اذا كان النعت خبرا لاسم معرف يفاز تكثيره مثل : **הָאִישׁ הַטֹּיב** (أى الرجل طيب) **הַבַּיִת הַטֹּיב** (أى البيت واسع الأطراف) .

ويتبع النعت منعوته أيضا فى أفراده وجمعه وفى تكثيره وتأنيثه كما ورد فى الأمثلة السابقة . ولكن إذا كان المنعوت من الأسماء المذكورة التى تجمع شدودا على صيغة جمع المؤنث أو من الأسماء المؤنثة التى تجمع على صيغة جمع المذكر مثل : **אֲבוֹת** (أب) و **בְּמִלִּים** (بملل) ففى حالة الجمع يتبع النعت القاعدة العامة أى انه يجمع على (**ים**) مع الاسم المذكور وعلى (**ות**) أو (**ות**) مع الاسم المؤنث مثال ذلك :

אֲבוֹת טוֹבִים و **בְּמִלִּים חַרוֹצוֹת** و **הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים**

ويأتى النعت كالاسم فى حالة الإضافة وتسرى عليه علامات النسب ودرجات التشبيه ويجوز فيه المبالغة أو التخفيف . ففى المبالغة يضاف فى آخره علامة (**ה**) مثل : **לַיָּלָה** (أى بليد) يصبح **לַיָּלָה** (أى بليد للغاية) و **בְּיָל** يصبح **בְּיָלָה** (أى مهمل للغاية) وللتخفيف يضاف فى آخره حرفاه الأخيران مثل : **רָבִו** (أى أبيض) و **לְבַנְבָּנָה** (أى أبيض قليلا) و **טַחור** (أى أسود) و **טַחורֵר** (أى أسود قليلا) و **יָרֵךְ** (أى أخضر) و **יָרֵךְ** (أى أخضر قليلا) الخ .

المنسوب - תים יחם

إذا أردت أن توضح شيئاً أو تخصصه فانك تنسبه الى موطنه أو طائفته أو العلم الذي اختص به أو الى عمله أو إلى صفة من صفاته وعلامة النسب في اللغة العبرية (יחם) في آخر الاسم للفرد المذكور و (יחם) أو (יחם) للفردة المؤنثة مثل : יחם (أى مصرى) و יחם أو יחם (أى مصرية) و יחם (أى عبرى) و יחם أو יחם (أى عبرية) .

وفي صيغة الجمع يضاف الى آخر المنسوب المفرد علامة (יחם) للمذكر وعلامة (יחם) للمؤنث مثل : יחם , יחם و יחם , יחם إلا أنه يقال في غالب الأحيان ولتخفيف النطق : יחם و יחם بحذف حرف اليود الأخير من المنسوب قبل إضافة علامة الجمع إليه .

وكذلك في جمع المؤنث تقول : יחם , יחם و יחם , יחם بحذف الراء من المنسوب المفرد .

ويجوز تعريف المنسوب بهاء التعريف كالاسم وكالنعته مثل : יחם (أى العربى) و יחם (أى المصرية) و יחם (أى اليهودية) .

وفي حالة ما اذا كان الاسم مركباً من كلمتين عرف الثانى فقط مثل : יחם و יחם .

تمرین ۱

اكتب ما يأتي في صيغة المفرد :

אבות טובים ונעימים - אמות יקרות ואהובות - פנים חרוצים
ומקשיבים - גנים ופנים ומרווחים - אנשים פריאים ושמינים -
דלתות שחורות ושפלות - הרים גבוהים ונכבדים - חדרים עליונים
ותחתונים - חברים רעים ונאים - מעשים נאים וישרים - שאלות
חמורות - ערים עתיקות.

تمرین ۲

اكتب ما يأتي في صيغة الجمع :

נפש ישראל - מעיר יטן - איש ואשה עני באי לבקש לבדו
מיאת גבורה עברה עשייה - התלמיד והתלמידה ההגון מקשיב
בכונה אל כל הדבר הנחזין אשר המורה הטוב מודיע אותם - כל
הילד צריך להיות מנמס גם בפית גם פחזין גם בבית הספר -
העלם והעלמה הגס אינם חביב לכל איש.

تمرین ۳

اقرأ ما يأتي مع المبالغة في النعوت الواردة بين قوسين واجعلها في صيغة الجمع :

הנערים (הפניל) אינם יודעים את שעוריהם - האיש (החזב) שנוא
בכל מקום - לא (הקפד) מלמדים ולא (הבייש) לומדים - (הכעס) אינן
יודעות מנוחה לנפשותן - היו (הרגז) מרים - האנשים (הרחם) מהללים
בפי כל אחיהם.

תמרים 4

אקרא מא יאטי مع تخفيف النعوت الواردة بين قوسين وضعها في صيغة الجمع :

הזבובים (הקטן) מעופפים - ההלונות (הירק) שבורים - הפוסים (האמץ)
הוהרים . השערות (השחר) יפות - הפגדים (הכחל) קרועים - העורות
(האדם) (והלבן) יקרים .

תמרים 5

اذ كر درجات التشبيه في ألفاظها العبرية وطبقها على النعوت الواردة في هذه القطعة :

ארפה קטנה מאסיה - השמיט גדולה מהארץ - הפרור נחויץ כחב -
השוכל הערום מכל החיות והטוס היפה מכל העופות - האויר קר
מן המים - קהיר היא העיר הגדולה במצרים - הפיל היא החיה היותר
גדולה בהלכי ער ארבע - המטקה היותר מברוא הוא המים - פת היענה
היא הגדולה פגיפית והצפרת הקטנה פהם - הלבנה קרובה אל הארץ
מהשמיט .

תמרים 6

كُون من الأسماء الآتية منسوبا مقردا وجمعا ومذكرا ومؤنثا :

עבר - מצרים - ישרא - כנען - פלישת - חברון - קהיר - אלכסנדריה -
טנטה - עזיז גבר - ראובן - לוי - יהודה - דן - פנימין - פיתאל - כרמל -
מדע - אויר - חיצון - פנים - עולם - ישמעאל - צרפת - חגי .

الضمائر - שמות הגוף

الضمائر هي ما وضعت لتكلم (מְדַבֵּר) ومخاطب (נִכְח) وغائب (נִסְתָּר) مثل : אֲנִי أو אֲנֹכִי (أى أنا) و אַתָּה (أى أنت) و הוּא (أى هو) .

أقسام الضمائر - חלקי שמות הגוף

الضمائر قسمان : بارز (בולט) ومستتر (נסתר) :
فالبارز هو ما كان ظاهرا في النطق كحرف الـ "ת" في כְּתִיבָה (أى كَتَبْتُ) .
والمستتر هو ما ليست له صورة في النطق كالضمير الغائب في כְּתִיב (أى كَتَبَ) .
وينقسم البارز إلى منفصل (מבדל) ومتصل (מחבר) :
فالمنفصل هو ما كان ظاهر الاستقلال في النطق مثل : אֲנִי (أنا) و אֲנַחְנוּ (نحن) .
والمتصل هو ما كان كجزء من الكلمة السابقة مثل : "תִּי" في כְּתִיבְתִּי (أى كَتَبْتُ أَنَا) و נוּ في כְּתִיבְנוּ (أى كَتَبْنَا نَحْنُ) .

أقسام المنفصل

وتنقسم الضمائر المنفصلة بحسب موقعها من الاعراب إلى قسمين :

(١) ما يختص بالرفع وهي :

אֲנִי	או אֲנֹכִי	אָנָּה	אֲנִי
אַתָּה	אַתָּה	הוּא	הֵם
אֵת	הוּא	הֵם	הֵן
הוּא	הֵם	הֵן	
הֵיא	הֵיא		

(٢) ما يختص بالنصب وهي :

أنا	אתנו	إياي	אתי
إياكم	אתכם	إياك	אתך
إياكن	אתכן	إياك	אתך
إياهم	אתם	إياه	אתו
إياهن	אתן	إياها	אתה

أقسام المتصل

ويتقسم المتصل بحسب موقعه من الاعراب إلى قسمين :

١ — ما يختص بالرفع وعددها ستة وهي : ה و ה و ו و מ و ו و א

يجمعها قولك תהימון (أى تضجون) مثل :

אכלתי	—	תי	:	אכלתי
אכלת	—	ת	:	אכלת
אכלת	—	ת	:	אכלת
אכלה	—	ה	:	אכלה
אכלנו	—	נו	:	אכלנו
אכלתם	—	תם	:	אכלתם
אכלתן	—	תן	:	אכלתן
אכלו	—	ו	:	אכלו

٢ — ما هو مشترك بين النصب والجر : فيكون ضمير نصب إذا أسند إليه فعل ويكون ضمير جر إذا اتصل بالإسم وعلاماته كالآتي :

ضمير نصب

أَحْبَانِي	—	أَحْبَانِي	—	أَحْبَانِي
أَحْبَابِكُمْ	—	أَحْبَابِكُمْ	—	أَحْبَابِكُمْ
أَحْبَابِكُنَّ	—	أَحْبَابِكُنَّ	—	أَحْبَابِكُنَّ
أَحْبَابِهِمْ	—	أَحْبَابِهِمْ	—	أَحْبَابِهِمْ
أَحْبَابِنَا	—	أَحْبَابِنَا	—	أَحْبَابِنَا

ضمير جر

الاسم في صيغة المفرد :	الاسم في صيغة الجمع :
كَاتِبِي	كَاتِبِي
كَاتِبِكِ	كَاتِبِكُمْ
كَاتِبِكِ	كَاتِبِكُنَّ
كَاتِبِهِ	كَاتِبِهِمْ
كَاتِبِنَا	كَاتِبِنَا
كَاتِبِي	كَاتِبِي
كَاتِبِكِ	كَاتِبِكُمْ
كَاتِبِكِ	كَاتِبِكُنَّ
كَاتِبِهِ	كَاتِبِهِمْ
كَاتِبِنَا	كَاتِبِنَا

ويلاحظ أن في حالة اتصال الجمع بضمير الجر يضاف حرف (٦) إلى آخر الكلمة قبل الضمير مع تغيير في بعض حركات الاسم .

اتصال بعض الحروف بضمائر الجر المتصلة

حروف النسب

כ (ب أو في) :

כִּי	כִּי
כִּי־בְּ	כִּי־בְּכֶם
כִּי־בְּ	כִּי־בְּכֶן
כִּי־בְּ	כִּי־בְּהֶם
כִּי־בְּ	כִּי־בְּהֶן

ל (ل) :

לִּי	לִּי
לִּי־לְ	לִּי־לְכֶם
לִּי־לְ	לִּי־לְכֶן
לִּי־לְ	לִּי־לְהֶם
לִּי־לְ	לִּי־לְהֶן

אֶל (إلى) :

אֶלַּי	אֶלַּי
אֶלַּיְךְ	אֶלַּיְכֶם
אֶלַּיְךְ	אֶלַּיְכֶן
אֶלַּיִ	אֶלַּיהֶם
אֶלַּיהֶ	אֶלַּיהֶן

מִן אוּ מִ (מִן) :

מִמֶּנּוּ	מִמֶּנּוּ	מִמֶּנּוּ	מִמֶּנּוּ
מִמֶּכֶם	מִמֶּכֶם	מִמֶּךָ	מִמֶּךָ
מִמֶּזֶן	מִמֶּזֶן	מִמֶּךָ	מִמֶּךָ
מִמֵּהֶם	מִמֵּהֶם	מִמֵּנּוּ	מִמֵּנּוּ
מִמֵּהֶן	מִמֵּהֶן	מִמֵּנָה	מִמֵּנָה

כִּ אוּ כִּמוּ (כִּ) אוּ (מִתְּל) :

כִּמּוֹנּוּ	כִּמּוֹנּוּ	כִּמּוֹנִי	כִּמּוֹנִי
כִּמוֹכֶם	כִּמוֹכֶם	כִּמוֹךָ	כִּמוֹךָ
כִּמוֹזֶן	כִּמוֹזֶן	כִּמוֹךָ	כִּמוֹךָ
כִּמוֹהֶם	כִּמוֹהֶם	כִּמוֹהוּ	כִּמוֹהוּ
כִּמוֹהֶן	כִּמוֹהֶן	כִּמוֹהָ	כִּמוֹהָ

حروف الملكية

שֶׁל (מֶלֶךְ) :

שֶׁלִּי	שֶׁלִּי	שֶׁלִּי	שֶׁלִּי
שֶׁלְּכֶם	שֶׁלְּכֶם	שֶׁלְּכָא	שֶׁלְּכָא
שֶׁלְּכֶן	שֶׁלְּכֶן	שֶׁלְּכָא	שֶׁלְּכָא
שֶׁלְּהֶם	שֶׁלְּהֶם	שֶׁלְּהוּ	שֶׁלְּהוּ
שֶׁלְּהֶן	שֶׁלְּהֶן	שֶׁלְּהָא	שֶׁלְּהָא

حرف الجسر

עַל (על) :

עלינו	עלינו	עלי	עלי
עליכם	עליכם	עליך	עליך
עליכן	עליכן	עליך	עליך
עליהם	עליהם	עליו	עליו
עליהן	עליהן	עליה	עליה

עִמָּ (עם) :

עִמָּנוּ	עִמָּנוּ	עִמָּי	עִמָּי
עִמָּכֶם	עִמָּכֶם	עִמָּךְ	עִמָּךְ
עִמָּכֵן	עִמָּכֵן	עִמָּךְ	עִמָּךְ
עִמָּהֶם	עִמָּהֶם	עִמָּו	עִמָּו
עִמָּהֵן	עִמָּהֵן	עִמָּהּ	עִמָּהּ

אִתָּ (עם) :

אִתָּנוּ	אִתָּנוּ	אִתָּי	אִתָּי
אִתָּכֶם	אִתָּכֶם	אִתָּךְ	אִתָּךְ
אִתָּכֵן	אִתָּכֵן	אִתָּךְ	אִתָּךְ
אִתָּהֶם	אִתָּהֶם	אִתָּו	אִתָּו
אִתָּהֵן	אִתָּהֵן	אִתָּהּ	אִתָּהּ

בין (בין) :

בִּינֵנוּ	בֵּינָנוּ	בֵּינֵי	בִּינֵי
בֵּינֵכֶם	בֵּינֵיכֶם	בֵּינֵךְ	בִּינֵךְ
בֵּינֵינוּ	בֵּינֵיכֶן	בֵּינֵךְ	בִּינֵךְ
בֵּינֵהֶם	בֵּינֵם	בֵּינֵהּ	בִּינֵהּ
בֵּינֵנָּה	בֵּינֵן	בֵּינָהּ	בִּינָהּ

למצון }
 בשביל }
 בעבור } (لأجل . بسبب) :

בְּשִׁבְלֵנוּ	لأجلنا	בְּשִׁבְלֵי	لأجلي
בְּשִׁבְלֵכֶם	لأجلكم	בְּשִׁבְלֵךְ	لأجلك
בְּשִׁבְלֵנוּ	لأجلكن	בְּשִׁבְלֵךְ	لأجلك
בְּשִׁבְלֵהֶם	لأجلهم	בְּשִׁבְלוֹ	لأجله
בְּשִׁבְלֵנָּה	لأجلهن	בְּשִׁבְלֵהּ	لأجلها

בעד (عن) :

בְּעַדֵּנוּ	عنا	בְּעַדֵּי	عني
בְּעַדֵּיכֶם	عنكم	בְּעַדֵּךְ	عنك
בְּעַדֵּינוּ	عنكن	בְּעַדֵּךְ	عنك
בְּעַדֵּהֶם	عنهم	בְּעַדוֹ	عنه
בְּעַדֵּנָּה	عنهن	בְּעַדֵּהּ	عنها

לְפָנַי (אָמַם) :

לְפָנַי	אָמַי
לְפָנֶיךָ	אָמַמְךָ
לְפָנֶיךָ	אָמַמְךָ
לְפָנֵיהֶם	אָמַמֵּהֶם
לְפָנֵיהֶן	אָמַמֵּהֶן

אֶצְלִי (עַנְדִּי) אוֹ (בְּיָוָר) :

אֶצְלִי	עַנְדִּי
אֶצְלֶךָ	עַנְדְּךָ
אֶצְלֶךָ	עַנְדְּךָ
אֶצְלָם	עַנְדֵּהֶם
אֶצְלָהֶן	עַנְדֵּהֶן

תַּחַת (תַּחַת) אוֹ (בְּדִלָּא מִן) אוֹ (עוֹזָא עֵן) :

תַּחַתִּי	תַּחְתִּי
תַּחַתֶּיךָ	תַּחְתְּךָ
תַּחַתֶּיךָ	תַּחְתְּךָ
תַּחַתָּם	תַּחְתֵּהֶם
תַּחַתָּהֶן	תַּחְתֵּהֶן

تمرین ۱

اقرأ ما يأتي وترجم الضمير الوارد بين قوسين إلى العبرية :

מי הגיד לך את הדבר הזה ? הוא או (הי) , (הם) או (הן) ?

לא (הו) ולא (הי) , לא (הם) ולא (הן) , לא (אתם) ולא (אתן) .

למי שלוח המכתב ? לי או (לה) , (לס) או (לם) , (לכ) או (לח) ?

אבי אוהב אותי ? (אייך) , (אייך ויאה) או (אייכם) ולא (אייחן) .

במי בחרה אמי לתת מתנה ? בנני או (בכם) , (בהם) או (בהן) (בכ) או (בה) ?

ממי שומע אהיה את הבשורה ? ממך או (מני) , (מני) או (מנחם) ?

לא (מני) ולא (מנח) לא (מנח) ולא (מנח) , לא (מנח) ולא (מנח) .

אמי אוהבת אותך ? (אייך) (מנח) , (מנח) , (מנח ומנח) .

تمرین ۲

اقرأ ما يأتي وترجم الضمير الوارد بين قوسين إلى العبرية :

שְׁלָמִי הַבַּיִת הַזֶּה : שְׁלָהּ או (מַלְכָּךְ) , (מַלְכָּהּ) או (מַלְכֶּךָ) ?

שְׁלָמִי הַסֵּפֶר הַזֶּה : (מַלְכִּי) או (מַלְכֶּכֶם) ?

הַסֵּפֶר הַזֶּה לֹא (מַלְכֶּךָ) וְלֹא (מַלְכֶּכֶם) , לֹא (מַלְכָּהּ) וְלֹא (מַלְכֶּינִי) ,
רַק (מַלְכִּי) או (מַלְכֶּכֶם) .

— הֲלֹא אָמַרְתִּי (אֵלֵיכֶם) כִּי לֹא תִתְרוֹעְעוּ עִם הַנְּעָרִים הַשׁוֹבְבִים
הָאֵלֶּה וְלֹא תִתְחַבְּרוּ (לָהֶם) וְאַתֶּם לֹא שָׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי וְהִנֵּכֶם רָצִים וּמִשְׁתּוֹבְבִים
כָּל הַיּוֹם (כַּלְהֵם) , שָׁמַעוּ נָא בְּקוֹלִי וְחַדְלוּ (לָכֶם) מִהִתְרוֹעֵעַ (מֵעִמָּם) , פֶּן
תֵּאָלְפוּ אַרְחוֹת נְעָרִים שׁוֹבְבִים וְתִשְׁחִיתוּ אֶת דְּרָכְכֶם (מֵעִמָּם) .

— טוֹב דִּבַּרְתָּ , אֲדַנְּנוּ הַמּוֹרָה , וְהִנְנוּ מִבְּטִיחִים (אֵינֶכָּ) כִּי מִן הַיּוֹם וְהִלָּאָה
לֹא נִלְךְ (אֵלֵיכֶם) וְלֹא נִתְחַבַּר (לָהֶם) וְלֹא נִשְׁתַּעֲשַׁע (מֵעִמָּם) , וְהָיָה כִּי נִפְגַּשׁ (אִתְּכֶם)
וְאָמַרְנוּ (לָהֶם) : מוֹרְנוּ צָוָה (עֲלֵינוּ) לְבַל נִתְרוֹעֵעַ אֶת נְעָרִים
שׁוֹבְבִים (כַּלְהֶכֶם) .

اسم الإشارة - פנני הרביז

اسم الإشارة اسم وضع لمسمى معين بواسطة إشارة حسية وألفاظه كالآتي :

١ - ألفاظ المفرد

للمذكر القريب ... .. זה , הזה , זו
 للمذكر البعيد ... .. הלז , הלזה , ההוא
 للمؤنث القريب ... .. זאת , הזאת , זו
 للمؤنث البعيد ... .. שהיא

٢ - ألفاظ الجمع

للمذكر والمؤنث القريب ... } אל , אלה , אלו
 } האל , האלה , האלו
 للمذكر البعيد ... .. ההם
 للمؤنث البعيد ... .. הן

ملاحظة :

إذا كان الاسم المشار إليه تكرة يتقدم اسم الإشارة عليه مثل :

זה ספר אי זהו ספר , זאת ידעה אי هذه يدعة , איפה יודעת אי هؤلاء بنات .

ولكن إذا كان الاسم المشار إليه معرّفًا يأتي اسم الإشارة بعده ومسبوق بأداة التعريف مثل : הספר הזה

אי זהו הספר , האשת הזאת אי هذه الامراء , התלמידים האלה אי هؤلاء التلاميذ .

ويأتي أحيانًا اسم الإشارة " זה " للتعيين فقط ولا قاعدة له غير ذلك مثل : הנה זה פא אי ها هو آني

ولا سيما بعد كلمات بي (من) و בי (ما) و בי (ل) و אי (أين) و איפה (أين)

مثل : מי הוא זה ? أي من هو ؟ ومنל מה-זה הנה לכן-קיש ? أي ماذا كان أمر أين فيش ؟

ومنל : למה זה צחקת ? أي لما ضحكت سارا ؟

تدخل حروف النسب على أسماء الإشارة فتقول : זהה , את-זה , בה , סנה , פנה للمذكر و הזאת

הזאת , הזאת للمؤنث بشكل الـ " ב " والـ " ל " بالانفصا والـ " פ " بالانفصا , באלה , באלה في حالة

الجمع للمذكر والمؤنث وأحيانًا באלה , באלה , لانه , באלה سواء أكان الاسم المشار إليه تكرة أم معرفة .

كلمة הנה (ها) = تعد كلمة "הנה" كاسم إشارة وتسنَد إلى الضمائر المتصلة لا إلى الضمائر المنفصلة فتقول :

הנני	أى ها أنا .	عوضاً عن	הנה אני	وتكتب	הנני	في آخر الكلام
הנה	» ها أنتِ	»	הנה אפה	»	הנה	»
הנה	» ها أنتِ	»	הנה אפי			
הנהו	» ها هو	»	הנה הוא	»	הנו	»
הנה	» ها هي	»	הנה היא	»	הנה	»
הננו	» ها نحن	»	הנה אנחנו	»	הננו	»
הנכם	» ها أتم	»	הנה אתם			
הנכן	» ها أتن	»	הנה אתן			
הנם	» ها هم	»	הנה הם	»	הנמו	»
הנן	» ها هن	»	הנה הן			

كلمة אין (ليس) - تسند هذه الكلمة إلى الضمائر المتصلة ككلمة הנה وتستعمل مع الفعل في الزمن الحالى فقط فتقول :

אניני أو אניני	أى لستُ	عوضاً عن	אין אני
אנה	» لستِ	»	אין אפה
אנה	» لستِ	»	אין אפי
אננו أو اننو	» ليس	»	אין הוא
אננו	» لسنا	»	אין אנחנו
אנכם	» لستم	»	אין אתם
אנכן	» لستن	»	אין אתן
אנם أو انמו	» ليسوا	»	אין הם
אנן	» لسن	»	אין הן

تمرین ۱

اكتب القطعة الآتية واستعمل اسم الإشارة المناسب حسب المعلومات المذكورة بين
القوسين :

הַגֵּן (اسم الإشارة للذكر القريب) טוב , אולם (للبعيد) טוב ממנו .
הָאִישׁ (قريب) חכם , אולם (بعيد) חכם ממנו . הנערה (قريبة) קטנה ,
אולם (بعيد) קטנה ממנה . החיה (قريبة) גדולה ? (قريبة) גדולה ממנה .
הנערים (قریون) והנערות (قریبات) לומדים יחדו אצל מורה אחד .
אל יעלימו לא (قريب) מ (قريبة) ולא (قريبة) מ (قريب) . הנד
הבשורה (قريبة) לאדון (قريب) ולגבירה (قريبة) ולכל האנשים
(قریون) . תמול כתבתי לאחייתי מהמקרה (بعيد) . בשבוע (بعيد)
נשבעתי את השבועה (بعيد) .

تمرین ۲

اقرأ ما يأتي واستد كلتي הנה و אין إلى الضمائر المتصلة بدلا من الضمائر المنفصلة .

אם אין (אתה) יכול לפתר שאלה קלה כזו, הנה (אתה) תלמיד רע
מאד .

— אין (אני) רע, אבל קשה השאלה מאד .

— הנה לה שאלה קלה מזאת, ובזאת תבחן אם באמת קשה השאלה
ממך לפתר אותה .

למי השעון היפה הזה ?

— לבן אחי הוא, וגם לי יש שעון יפה כזה .

— מי האיש הלזה ההולך לקראתנו?

— הוא הציר הנודע, אשר ציר את תמונת אבי ויקבל ממנו מחיר רב בעדה.

— מדוע אין (אתם) לומדים?

— הנה (אנחנו) מתחילים ללמד.

— הוא אין (הוא) שומע בקול אביו ואמו ומוריו, וכל יודעיו קוראים לו "נער מגנה".

האשה הלזו היא דודתי.

הנה (אתם) תלמידים מקשיבים, ואין (אני) קוצף עליכם עוד.

معنى الكلمات :

לפתר أن تشرح . أن تحل — קלה بسيطة — קשה صعبة ومعقدة — תבחן
تُבחِن — באמת حقيقة — יפה جميل — לקראת نحو — ציר رسام —
תמונה رسم — מחיר ثمن — רב كثير . وكبير . وقيم — מדוע لماذا —
מתחילים مبتدئون — יודעיו عارفوه — מגנה قبيح — מקשיב مطيع —
קוצף غاضب — עוד بعد . أيضا .

تمرین ۳

اشرح أسماء الإشارة الواردة في القطعة السابقة وبين حالاتها :

قل مثلا : كذا — اسم إشارة للفرد المؤنث القريب مسبوق بـ "כ" التشبيه .

מזאת — اسم إشارة للفرد المؤنث القريب مسبوق بـ "מ" النسب . الخ .

اسم الموصول - כְּפִי הַמוֹטֵר

الموصول اسم وضع لمسمى معين بواسطة جملة بعده تسمى صالحة .
وله لفظ واحد في اللغة العبرية وهو كلمة אֲשֶׁר فهي تستعمل للذكر وللأنث وللقرن
والجمع فتقول مثلا :

כִּכְד אֲשֶׁר לְמֶדְרָה (أى أكرم الذى علمك) .
و כִּכְד אֲשֶׁר לְמֶדְוּהָ (أى أكرم الذين علموك) .

وأحيانا يأتى حرف ال **ש** وحده أو حرف ال **ה** بدلا من كلمة אֲשֶׁר مثل : מֵהַשְּׁהִיָּה
הוא שִׁיָּהִיָּה (أى ما الذى كان هو الذى سيكون) ومثل : הוא הַסֵּבֵב (أى هو
المحيط) .

ملاحظة :

وتحل ال "ה" محل الموصول اذا وقع بعده صفة أو فعل ورد في الزمن الحالى مثل : הַתַּיִםר אֲפִיק הַיָּם
(أى هو الذى (الله) يصفون الحق للدهر والأبد) فهنا دخلت ال "ה" على الفعل תַּיִםر وهو في زمن الحالى
عوضا عن الموصول "אֲשֶׁר" ومثل : הַרְוִים הַיָּבֵשִׁים (أى الجبال المرتفعة) عوضا عن הַרְוִים אֲשֶׁר הֵם
יָבֵשִׁים وذلك لدخولها على الصفة "יָבֵשִׁים" .

قد يضم حرف النسب الى الموصول אֲשֶׁר وتحذف الصلة مثل : בְּאֲשֶׁר הֵיאֵ-אֲשֶׁר عوضا عن בְּמִקְוִים
אֲשֶׁר הוא יָם (أى في المكان الذى هو فيه) فقد حذف الصلة "בְּמִקְוִים" وانضمت ال "ב" الى الموصول
وأصبحت בְּאֲשֶׁר .

ما استفهامية - כְּפִי הַשְּׂאֵלָה

للعاقل מִי وللغير العاقل מַה مع تشديد أول حرف من الكلمة التي تتبعها ويفصل بينهما
المقاف (-) مثل :

מִי הָאִישׁ הַזֶּה ؟ (أى من هذا الرجل ؟) ومثل :

מִי הַגִּיד לְךָ ؟ (أى من أخبرك ؟)

או מֵה-זֶה ؟ (أى ما هذا ؟) ومثل :

מֵה-שְׁתִּיתָ ؟ (أى ماذا شربت ؟) ومثل :

מֵה-טוֹב וּמֵה זָעִים ! (أى ما أحسن وما ألد) .

ويتغير شكل **מה** كالاتي إذا أتى بعدها حرف حلق من حروف "אההרע" :

(١) فتشكل بالقاص هكذا : **מה** إذا كان بعدها حرف "א" أو حرف "ר"

مثل : **מה אתם ؟** (أى ماذا أتم) ومثل : **מה ראיתם ؟** (أى ماذا رأيتم) ؟

وكذلك إذا أتى بعدها حرف "לא" الغير مشكل بالقاص مثل : **מה לנה** (أى ماذا

أجبت هي) ؟ أو **מה בעשיתם ؟** (أى ماذا صنعتم) ؟

(٢) وتشكل بالفتح هكذا **מה** وبدون تشديد الحرف الذي يليها إذا دخلت على حرف "ה"

أو حرف "ח" المشكلين بحركة غير القاص مثل : **מה הוא אומר ؟** (أى ماذا يقول هو) ؟

ومثل : **מה חטאתי ומה-פשעי** (أى ماذا يكون ذنبي وماذا تكون جريمتي) ؟

(٣) وتشكل بالسيجول هكذا **מה** إذا أتى بعدها **ה, ה, ה, لا** مشكلة بأى حركة دون

القاص مثل : **מה הנה ؟** (أى ماذا كان) — **מה חשבבת ؟** (أى ماذا حسبت) —

מה ענית ؟ (أى ماذا أجبت) ؟

(٤) وتشكل بالقاص هكذا — **מה** — أمام "ה" التعريف مهما كان شكلها

مثل : **ומה הארץ ؟** (أى وما الأرض) ؟ — **מה הדבר ؟** (أى ما الأمر) ؟

ملاحظة :

وتدخل حروف النسب **בבית** على **בני** و **בה** كما تدخل عليهما أيضا كلمة **תפא** فقول : **בבית ؟** **בבניה ؟**

בבניה ؟ **בבני ؟** **בבניה ؟** **בבניה ؟**

תמרים

אכתב القطعة الآتية واشكل بالشكل المناسب (1) מה الاستفهامية. (2) حرفاً "ה" و "ש" الواردان كاسم الموصول.

מה-יתרון לאדם בכל העמל שיעמל ?

מה-שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה .

מה-טוב ומה-נעים שבת אחים יחדו !

את-מי או את-מה ראית ?

מה אתם עושים, מה אתם כותבים ומה ילמדו הם ?

מה עשית ומה עשה אחיך ?

מי משניכם יודע מה הוא ?

את-מה תאהב יותר, ללמד או לישון ?

מה האבנים האלה שאתה רואה ?

מה עוני ומה חטאתי כי תרדפני חנם ?

ברוך שאמר והיה העולם, ברוך המכתם על הארץ .

ברוך המשלם שכר טוב ליראיו .

العدد - שם המספר

كما في العربية يذكر في المؤنث ويؤنث في المذكر فتقول :

שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים - ثلاثة رجال .

תֵּשַׁע שָׁנִים - تسع سنين .

وواحد - אֶחָד وواحدة - אַחַת لا يحيثان قبل المعدود بل بعده فتقول :

בֵּית אֶחָד - بيت واحد .

אִשָּׁה אַחַת - امرأة واحدة .

واليك بيانه مذكرا ومؤنثا . مستقلا ومضافا

مؤنث		مذكرا	
مضافا	مستقلا	مضافا	مستقلا
אַחַת	אַחַת או אַחַת	אֶחָד	واحد
שְׁתֵּי	שְׁתַּיִם	שְׁנַיִ	إثنان
שְׁלֹשׁ	שְׁלֹשׁ	שְׁלֹשֶׁת	ثلاثة
אַרְבַּע	אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	أربعة
חֲמִשׁ	חֲמִשׁ	חֲמִשָּׁת	خمس
שֵׁשׁ	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	ستة
שִׁבְעַ	שִׁבְעַ	שִׁבְעַת	سبعة
שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנַת	ثمانية
תֵּשַׁע	תֵּשַׁע	תֵּשַׁעַת	تسعة
עָשָׂר	עָשָׂר	עָשָׂרַת	عشرة

من أحد عشر إلى تسع عشر وهي كالوضع العربي مذكرا ومؤنثا :

مؤنثا	مذكرا
أחת أو عֶשְׁתִּי עֶשְׂרֵה إحدى عشرة	أحد أو עֶשְׁתִּי עֶשֶׂר أحد عشر
» שְׁתִּים أو שְׁתֵּי » إثنان »	» שְׁנַיִם أو שְׁנֵי עֶשֶׂר إثنان »
» שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה ثلاث »	» שְׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר ثلاثة »
» אַרְבַּע أربع »	» אַרְבַּעַה أربعة »
» חֲמִישׁ خمس »	» חֲמִשָּׁה خمسة »
» שֵׁשׁ ست »	» שֵׁשָׁה ستة »
» שִׁבְעַ שبعة »	» שִׁבְעָה سبعة »
» שְׁמֹנֶה ثمانى »	» שְׁמֹנֵה ثمانية »
» תְּשַׁע تسع »	» תְּשַׁעָה تسعة »

من عشرين إلى ما فوق :

عَشْرِينَ عشرون — عَشْرِينَ وَأَحَدٌ أو أَحَدٌ وَعَشْرِينَ واحد وعشرون —
عَشْرِينَ وَثْنَيْنِ أو ثْنَيْنِ وَعَشْرِينَ اثْنان وعشرون — عَشْرِينَ وَثَلَاثَةَ أو ثَلَاثَةَ
وَعَشْرِينَ ثلاثة وعشرون — عَشْرِينَ وَثَمَانَةَ أو ثَمَانَةَ وَعَشْرِينَ ثمانية وعشرون —
عَشْرِينَ وَتِسْعَةَ أو تِسْعَةَ وَعَشْرِينَ تسعة وعشرون ...

وقول في المؤنث — عَشْرِينَ وَأَحْتٌ أو أَحْتٌ وَعَشْرِينَ إحدى وعشرون — عَشْرِينَ وَثَمَانِينَ أو
ثَمَانِينَ وَعَشْرِينَ اثْنان وعشرون — عَشْرِينَ وَثَلَاثَةَ أو ثَلَاثَةَ وَعَشْرِينَ ثلاث وعشرون — عَشْرِينَ وَارْبَعَةَ
أو أَرْبَعَةَ وَعَشْرِينَ أربع وعشرون ... عَشْرِينَ وَتِسْعَةَ أو تِسْعَةَ وَعَشْرِينَ تسع وعشرون .

ثم تقول ثَلَاثِينَ ثلاثون — أَرْبَعِينَ أربعون — خَمْسِينَ خمسون —
سِتِّينَ ستون — سَبْعِينَ سبعون — ثَمَانِينَ ثمانون — تِسْعِينَ تسعون —
مِائَةَ مائة .

مِائَتَيْنِ أو ثَمَانِ مِائَتَيْنِ مِائَتَانِ — ثَلَاثَ مِائَتَيْنِ مِائَتَانِ — أَرْبَعَةَ مِائَتَيْنِ
أَرْبَعَانِ — خَمْسَ مِائَتَيْنِ خَمْسَانِ — سِتِّ مِائَتَيْنِ سِتِّينَ — سَبْعَةَ مِائَتَيْنِ سَبْعَانِ — ثَمَانَةَ مِائَتَيْنِ
— تِسْعَةَ مِائَتَيْنِ — أَلْفٌ أَلْفٌ — أَلْفَيْنِ أو سِنِينَ أَلْفَيْنِ أَلْفَانِ — ثَلَاثَةَ
أَلْفَيْنِ ثَلَاثَةَ أَلْفٍ — أَرْبَعَةَ ... خَمْسَةَ ... سِتِّ ... سَبْعَةَ ... ثَمَانَةَ ...
تِسْعَةَ ... عَشْرَةَ أَلْفَيْنِ عَشْرَةَ أَلْفٍ أو رُبُوعًا — عَشْرِينَ أَلْفًا عَشْرُونَ أَلْفًا أو
رُبُوعَيْنِ — ثَلَاثِينَ أَلْفًا ثَلَاثُونَ أَلْفًا أو ثَلَاثَ رُبُوعَاتٍ — مِائَةَ أَلْفٍ مِئَةَ أَلْفٍ أو
عَشْرَ رُبُوعَاتٍ — أَلْفًا أَلْفَيْنِ أو مِائَةَ رُبُوعَاتٍ .

ملاحظة :

- الأعداد من ثلاثة إلى تسعة تكون على عكس المعدود مفردة أو مركبة أو معطوفا عليها .
- العدد عشرة يكون على عكس المعدود أن كان مفرداً ، وعلى وقته إن كان مركباً .
- العددان واحد واثنتان يوافقان المعدود مفردين أو مركبين أو معطوفا عليهما .
- مائة وألف والفاظ المعدود تليهما صورة واحدة ، سواء أكان المعدود مذكراً أم مؤنثاً .

عدد ترتيبي — מספר סדורי

مذكر	مؤنث	جمع المذكر	جمع المؤنث
ראשון أول	ראשונה أولى	ראשונים أوائل	ראשונות أوليات
שני ثاني	שנית ثانية	שנים ثوان	שניות ثنائيات
שלישי ثالث	שלישית ثالثة	שלישים ثالثون	שלישיות ثالثات
רביעי رابع	רביעית رابعة	רביעים رابعون	רביעיות رابعات
חמישי خامس	חמישית خامسة	חמישים خوامس	חמישיות خامسات
ששי سادس	ששית سادسة	ששים سوادس	ששיות سادسات
שביעי سابع	שביעית سابعة	שביעים سوابع	שביעיות سابعات
שמיני ثامن	שמינית ثامنة	שמינים ثوامن	שמיניות ثامنات
תשיעי تاسع	תשיעית تاسعة	תשיעים تواسع	תשיעיות تاسعات
עשירי عاشر	עשירית عاشرة	עשירים عواشر	عشירות عاشرات

ملاحظة :

العدد الترتيبي كالنعت يأتي بعد المعدود ويتبع المعدود في تعريفه وتذكيره كما يتبعه في أفراده وجمعه وفي تذكيره وتأنينه
 مثل : שנייה ראשונה — ستة أولى و השנייה הראשונה — الستة الأولى .
 بعد العدد عشرة يستعمل العدد الأصلي بدلاً من العدد الترتيبي ويأتي بعد الاسم المعدود . مثل : הימים העשירים
 اليوم العشرين . مثل : ששית השתיים עשרה (أي الستة الثانية عشرة) .

الكسور — מספר חלקי

חצי (חצי في الإضافة) نصف — שליש ثلث — רבע ربع — חמש خمس —
 ששית سدس — שביעית سبع — שמינית ثمن — תשיעית تسع — עשירית أو עשיריה عشر .
 ما بعد عشرة لا توجد ألفاظ للكسور وتستعمل الأعداد الأصلية مسبوقة بلفظ חלק
 مثال ذلك : חלק אחד עשר — حלק עשרים — حלק سנים ושלישים وهكذا .

تمرین ۱

اكتب القطعة الآتية وابدل الأرقام العربية بأعداد عبرية :

לְדוּדֵי הַזֶּקֶן (2) בָּנִים ו (2) בָּנוֹת - (7) סוּסִים ו (7) פָּרוֹת עַל
הַהַר הַזֶּה - יַעֲקֹב שָׁלַח לַעֲשׂוֹ: עֲזִים (200) וּתְיָשִׁים (20) רְחֵלִים (200)
וְאֵילִים (20) גַּמְלִים מִיַּנְיֻקוֹת וּבְנֵיהֶם (30) פָּרִים (10) וּפְרוֹת (40)
אֲחֻנּוֹת (20) וְעִזִּים (10) .

אֵת צִעִירָה מִמֶּנִּי כִּי אֵת רַק בַּת (11) שָׁנָה וְאֲנִי בֵּן (13) שָׁנָה . בַּבַּיִת
הַגָּדוֹל הַזֶּה יֵשׁ (15) חֲדָרִים . בְּכָל חֲדָרֵינוּ יֵשׁ (9) מְטוֹת , (6) שְׁלֻחָנוֹת
ו (101) כִּסְאוֹת . אָחִי חוּלָה זֶה (14) יוֹם . אָבִי בֵּן (42) שָׁנָה וְאֲמִי בַת
(39) שָׁנָה .

בְּשָׁנָה יֵשׁ (365) יוֹם , בַּחֹדֶשׁ (30) יוֹם , וּבַיּוֹם (24) שָׁעָה .

הַעֲבוּדָה הַזֹּאת לְקַחָה מִמֶּנִּי (5) שָׁעוֹת , (48) רְגַע ו (50) דִּק .

تمرین ۲

اكتب كما قبله :

אָדָם הָרֵאשׁוֹן חִי (930) שָׁנָה , יֵשׁ מֵת בֵּן (912) שָׁנָה , אֲנוּשׁ בֵּן (905)
שָׁנִים , כָּל יָמֵי מַהֲלָלָאֵל (895) שָׁנִים , כָּל יָמֵי יֵרֵד (962) שָׁנִים . כָּל יָמֵי
מִתּוֹשְׁלַח (969) שָׁנִים , נָח חִי (950) שָׁנָה , אַבְרָהָם חִי (175) שָׁנִים , שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה
(127) שָׁנִים , יוֹסֵף מֵת בֵּן (110) שָׁנִים , בְּנֵי בְנֵימִין (654,000) בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
יֵשׁ לְעֶרְךָ (14) מַלְיוֹן תּוֹשְׁבִים וּבָהֶם כִּ (9,000) עֲבָרִים .

تمرین ۳

أقرأ ما يأتي وابدل الأرقام العبرية بالأعداد الترتيبية :

בַּחֹדֶר הַ (א) יש מִטָּה וְכֶסֶף וְשִׁלְחָן . הַיּוֹם הַ (ז) הוּא יוֹם הַשַּׁבָּת .
אָחִי הַקָּטָן לוֹמֵד בְּשִׁקְדָה וְהֵנָּה הַתְּלִמִּיד הַ (ב) בְּבֵית הַסֵּפֶר , אָךְ אַחֹתִי
הַגְּדוּלָה עֲצָלָה וְהֵנָּה הַתְּלִמִּידָה הַ (כּה) כְּלוֹמֵר : הָאֲחֵרוּנָה . הַשָּׁנָה הַ (נ) .
הַיְתָה מִלְּפָנִים שְׁנַת הַיּוֹבֵל לְעִבְרִים וְהַשָּׁנָה הַ (ז) שְׁנַת הַשְּׂמִטָּה . הַחֹדֶשׁ
הַ (א) בְּשָׁנָה הָעִבְרִית נִקְרָא נִיסָן , הַ (ב) אֵיָר , הַ (ג) סִינּוֹן , הַ (ד) תַּמּוּז ,
הַ (ה) אָב , הַ (ו) אֵלוּל , הַ (ז) תִּשְׂרִי , הַ (ח) חֶשְׁוֹן , הַ (ט) כִּסְלוֹ ,
הַ (י) טַבַּת , הַ (יא) שְׁבַט , הַ (יב) אֲדָר .

تمرین ۴

اكتب بالحروف العبرية الكسور الآتية :

$\frac{2}{4}$ כילו , $\frac{1}{4}$ ההין ,

$$\frac{1}{8} = \frac{1}{8} + \frac{1}{8} \quad \frac{1}{3} = \frac{1}{3} + \frac{1}{3} \quad \frac{2}{3} = \frac{4}{6}$$

הַחֹדֶשׁ הוּא $\frac{1}{2}$ בְּשָׁנָה , וְהַיּוֹם הוּא הַחֶלֶק $\frac{1}{260}$ בְּשָׁנָה .

יְדִידִי הֵיךְ בְּקִהִיר $\frac{1}{2}$ שָׁנָה , אָחִי $\frac{1}{3}$ שָׁנָה , אַחֹתִי $\frac{2}{3}$ שָׁנִים וְאֲנִי $\frac{1}{2}$ שָׁנָה .

تصريف الاسم - תבנית השמות

سبق أن تكلمنا عن التغيير في صورة الاسم وفي شكله في حالة إضافته إلى اسم آخر مفردا وجمعا . أما في حالة إضافته إلى الضمائر فيتصرف الاسم كالآتي :

١ - الاسم المذكر

(١) أسماء ممدودة الصدر :

الوزن	مضاف إلى اسم	مضاف إلى الضمائر
مفرد ...	מֶלֶךְ ملك	מֶלֶכְךָ , מֶלֶכְהוּ , מֶלֶכְנוּ , מֶלֶכְכֶּם , מֶלֶכְנָם , מֶלֶכְכֶּן , מֶלֶכְנָם , מֶלֶכְכֶּם , מֶלֶכְנָם .
جمع ...	מְלָכִים ملوك	מְלָכֶיךָ , מְלָכֵיהוּ , מְלָכֵינוּ , מְלָכֵיכֶם , מְלָכֵינָם , מְלָכֵיכֶן , מְלָכֵינָם , מְלָכֵיכֶם , מְלָכֵינָם .
مفرد ...	דָּבָר علم . راية	דָּבָרְךָ , דָּבָרְהוּ , דָּבָרְנוּ , דָּבָרְכֶּם , דָּבָרְנָם , דָּבָרְכֶּן , דָּבָרְנָם , דָּבָרְכֶּם , דָּבָרְנָם . وقس عليه יָדָד ولد , יָדָדן كرم , יָדָדן طريق , יָדָדן قوس , יָדָדן عبد , יָדָדן سرور .
جمع ...	דְּבָרִים أعلام	דְּבָרֶיךָ , دְּבָרֵיהוּ , دְּבָרֵינוּ , دְּבָרֵיכֶם , دְּבָרֵינָם , دְּבָרֵיכֶן , دְּבָרֵינָם , دְּבָרֵיכֶם , دְּבָרֵינָם . وقس عليه יָדָדן ريال فضة , יָדָדן كسر , יָדָדן قبر , יָדָדן تمثال , יָדָדן ثوب , יָדָדן ذكر .

مضاف إلى الضمائر	مضاف إلى اسم	الوزن	
انظر קָבַר فتقول : קָבַרְתָּ , קָבַרְתְּ ... קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , ... קָבַרְתְּ .	קָבַר	קָבַר كأب	مفرد ...
انظر קָבַר في صيغة الجمع فتقول : קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ .	קָבַרְתְּ	קָבַרְתְּ كأب	جمع ...
وقس عليه קָבַר نظام קָבַר فنجاء קָבַרְתְּ سبط קָבַרְתְּ جين , קָבַר قوة , קָבַר ذئب .			
קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ .	קָבַרְתְּ	קָבַרְתְּ كأب	مفرد ...
קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ .	קָבַרְתְּ	קָבַרְתְּ كأب	جمع ...
وقس عليه קָבַר جناح , קָבַר عضو , קָבַר حجرة קָבַר شحم , קָבַר قطيع , קָבַר سرب , קָבַר عشب . وكلاهما أسماء فأؤها حرف حلق .			
קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ .	קָבַרְתְּ	קָבַרְתְּ كأب	مفرد ...
קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ , קָבַרְתְּ .	קָבַרְתְּ	קָבַרְתְּ كأب	جمع ...
وقس عليه קָבַר قداسة , קָבַר طهارة , קָבַר خيمة , קָבַר أذن , קָבַר شهر .			

مضاف الى الضمائر	مضاف الى اسم	الوزن	
<p> نَعْرُو , نَعْرِدُ , نَعْرَدُ , نَعْرُو , نَعْرِهِ , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي . </p>	نَعْر	نَعْر نَعْرِي	مفرد ...
<p> نَعْرُو , نَعْرِي , نَعْرِي , نَعْرِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي . </p>	نَعْرُو	نَعْرُو نَعْرِي	جمع ...
<p> وقس عليه نَعْرُ بعل. صاحب , نَعْرُ بوابة , نَعْرُ , نَعْرُ زوينة , نَعْرُ بحر , نَعْرُ سماء , نَعْرُ جدول ماء . </p>			
<p> تَعْرُو , تَعْرِدُ , تَعْرَدُ , تَعْرُو , تَعْرِهِ , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي . </p>	تَعْر	تَعْر تَعْرِي	مفرد ...
<p> تَعْرُو , تَعْرِي , تَعْرِي , تَعْرِي , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي , تَعْرَانِي . </p>	تَعْرُو	تَعْرُو تَعْرِي	جمع ...
<p> وقس عليه تَعْرُ بهاء , تَعْرُ مهر , تَعْرُ فعل , تَعْرُ رشوة . </p>			
<p> نَعْرُو , نَعْرِدُ , نَعْرَدُ , نَعْرُو , نَعْرِهِ , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي . </p>	نَعْر	نَعْر نَعْرِي	مفرد ...
<p> نَعْرُو , نَعْرِي , نَعْرِي , نَعْرِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي , نَعْرَانِي . </p>	نَعْرُو	نَعْرُو نَعْرِي	جمع ...
<p> وقس عليه نَعْرُ وباء , نَعْرُ حادث , نَعْرُ حخرة , نَعْرُ ملح , نَعْرُ ذبح , نَعْرُ قربان , نَعْرُ زهرة . </p>			

(ب) أسماء ممدودة المعجز :

مضاف إلى الضمائر	مضاف إلى اسم	الوزن	
<p> ١٢٣١ , ١٢٣٢ , ١٢٣٣ , ١٢٣٤ , ١٢٣٥ , ١٢٣٦ , ١٢٣٧ , ١٢٣٨ , ١٢٣٩ , ١٢٤٠ , ١٢٤١ , ١٢٤٢ , ١٢٤٣ , ١٢٤٤ , ١٢٤٥ , ١٢٤٦ , ١٢٤٧ , ١٢٤٨ , ١٢٤٩ , ١٢٥٠ </p>	١٢٣٠	١٢٣٠	} مفرد ...
		شيخ	
	١٢٣١	١٢٣١	} جمع ...
		شيوخ	
<p> وقس عليه ١٢٣٢ ساكن ، جار ، ١٢٣٣ لوزة ، ١٢٣٤ عاطل ، بدون عمل . </p>			
<p> ١٢٥١ , ١٢٥٢ , ١٢٥٣ , ١٢٥٤ , ١٢٥٥ , ١٢٥٦ , ١٢٥٧ , ١٢٥٨ , ١٢٥٩ , ١٢٦٠ , ١٢٦١ , ١٢٦٢ , ١٢٦٣ , ١٢٦٤ , ١٢٦٥ , ١٢٦٦ , ١٢٦٧ , ١٢٦٨ , ١٢٦٩ , ١٢٧٠ </p>	١٢٦٠	١٢٦٠	} مفرد ...
		شيء ، قول	
	١٢٦١	١٢٦١	} جمع ...
		أشياء ، أقوال ، كلام	
<p> وقس عليه ١٢٦٢ كتابة ، خط ، ١٢٦٣ بقر ، ١٢٦٤ برق ، ١٢٦٥ ذكر . </p>			
<p> ١٢٧١ , ١٢٧٢ , ١٢٧٣ , ١٢٧٤ , ١٢٧٥ , ١٢٧٦ , ١٢٧٧ , ١٢٧٨ , ١٢٧٩ , ١٢٨٠ , ١٢٨١ , ١٢٨٢ , ١٢٨٣ , ١٢٨٤ , ١٢٨٥ , ١٢٨٦ , ١٢٨٧ , ١٢٨٨ , ١٢٨٩ , ١٢٩٠ </p>	١٢٨٠	١٢٨٠	} مفرد ...
		جل	
	١٢٨١	١٢٨١	} جمع ...
		جال	
<p> وقس عليه ١٢٨٢ أرنب ، ١٢٨٣ زمن ، وقت ، ١٢٨٤ تراب (بلا تشديد لام الكلمة) ١٢٨٥ نهر (بلا تشديد لام الكلمة) ويجمع على ١٢٨٦ و ١٢٨٧ . </p>			

مضاف إلى الضمائر	مضاف إلى اسم	الوزن	
<p>גְּדוּלִי , גְּדוּלְךָ , גְּדוּלָה , גְּדוּלוֹ , גְּדוּלָה , גְּדוּלָה , גְּדוּלְנוּ , גְּדוּלְכֶם , גְּדוּלְכֵן , גְּדוּלְם , גְּדוּלְן .</p> <p>גְּדוּלִי , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיוֹ , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה .</p> <p>وقس عليه <u>شَלוَم</u> سلام ، <u>כְבוֹד</u> شرف ، <u>אֲחָרָם</u> ، <u>שְׂשׂוֹן</u> فرح ، <u>סְרוּר</u> .</p>	גְּדוּל	גְּדוּל כֵּיב	مفرد ...
<p>גְּדוּלִי , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיוֹ , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה .</p> <p>גְּדוּלִי , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה , גְּדוּלְיָה .</p>	גְּדוּלִי	גְּדוּלִים כָּבָר	جمع ...
<p>גְּנָבִי , גְּנָבְךָ , גְּנָבָה , גְּנָבֵךְ , גְּנָבוֹ , גְּנָבָה , גְּנָבָה , גְּנָבָה .</p> <p>גְּנָבִי , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה .</p>	גְּנָב	גְּנָב אֶס , سَارِق	مفرد ...
<p>גְּנָבִי , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה .</p> <p>גְּנָבִי , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה , גְּנָבְיָה .</p>	גְּנָבִי	גְּנָבִים אֲصוּص	جمع ...
<p>גְּמָלִי , גְּמָלְךָ , גְּמָלָה , גְּמָלוֹ , גְּמָלָה , גְּמָלָה , גְּמָלְנוּ , גְּמָלְכֶם , גְּמָלְכֵן , גְּמָלְם , גְּמָלְן .</p> <p>גְּמָלִי , גְּמָלְיָה , גְּמָלְיָה , גְּמָלְיוֹ , גְּמָלְיָה , גְּמָלְיָה , גְּמָלְיָה , גְּמָלְיָה .</p> <p>وقس عليه <u>חַרְשׁ</u> حفار ، <u>פָּרֶשׁ</u> فارس ، <u>סִבֵּל</u> حال ، <u>גְּמָל</u> جمال ، <u>חֲמָר</u> حمار ، <u>מִלָּח</u> نوتی ، <u>גֵּבַר</u> نجار .</p>	גְּמָל	גְּמָל وکیل ملاحظ	مفرد ...
<p>פְּקִידִי , פְּקִידְךָ , פְּקִידָה , פְּקִידוֹ , פְּקִידָה , פְּקִידָה , פְּקִידָה , פְּקִידָה .</p> <p>פְּקִידִי , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה .</p>	פְּקִיד	פְּקִיד وکیل ملاحظ	مفرد ...
<p>פְּקִידִי , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה .</p> <p>פְּקִידִי , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה , פְּקִידְיָה .</p>	פְּקִידִי	פְּקִידִים وְכֵלָה	جمع ...
<p>עֲשִׂירִי , עֲשִׂירְךָ , עֲשִׂירָה , עֲשִׂירוֹ , עֲשִׂירָה , עֲשִׂירָה , עֲשִׂירָה , עֲשִׂירָה .</p> <p>עֲשִׂירִי , עֲשִׂירְיָה , עֲשִׂירְיָה , עֲשִׂירְיָה , עֲשִׂירְיָה , עֲשִׂירְיָה , עֲשִׂירְיָה , עֲשִׂירְיָה .</p> <p>وقس عليه <u>שָׂכִיר</u> عامل ، <u>מֵאֲجוּר</u> ، <u>שָׂרִיד</u> بقية ، <u>עֲשִׂיר</u> غنى ، <u>גְּבִיר</u> سيد ، <u>נְסִיד</u> أمير ، <u>חֵזִיר</u> وزير ، <u>גֵּבַר</u> زعيم ، <u>שְׂרִיף</u> .</p>	עֲשִׂיר	עֲשִׂיר وکیل ملاحظ	مفرد ...

مضاف إلى الضمائر	مضاف إلى اسم	الوزن	
<p>ביתו , ביתה , ביתה , ... ביתים , ... مثل בית</p>	בית	<p>בית בית</p>	<p>مفرد ...</p>
<p>בתי , בתי , בתי , בתי , בתי , בתי , בתי , בתי , בתי , בתי ,</p>	בתי	<p>בתיים בית</p>	<p>جمع ...</p>
<p>איתי , איתי , איתי , איתי , איתי , איתי , איתי , איתי ,</p>	איתי	<p>איתי ظلم ، مشقة</p>	<p>مفرد ...</p>
<p>איתי , איתי , איתי , איתי , איתי , איתי , איתי , איתי ,</p>	איתי	<p>איתים مشقات</p>	<p>جمع ...</p>
<p>وقس عليه בית موت , בית شراء اثم תור دور , אור نور , אור جيل , אור نير .</p>			
<p>דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי ,</p>	דבי	<p>דב דב</p>	<p>مفرد ...</p>
<p>דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי , דבי ,</p>	דבי	<p>דבים أدبَاب</p>	<p>جمع ...</p>
<p>وقس عليه חוק قانون , فرض , כל كل , חם معظم .</p>			

٢ - الاسم المؤنث

مضاف إلى الضائر	مضاف إلى اسم	الوزن	
בְּרַכְתִּי ... יִתְסַרֵּף כִּי תִמְלֹךְ.	בְּרַכַּת	בְּרַכָּה בְּרָכָה	} ... مفرد
انظر تَمْلِكُ في صيغة الجمع فتقول : בְּרַכְתִּי , בְּרַכְתֶּיךָ , בְּרַכְתֶּיךָ الخ.	בְּרַכּוֹת	בְּרַכּוֹת בְּרַכּוֹת	
وقس عليه يَلِدُ بنت (يَلِدْتِي , يَلِدُكِ , يَلِدُونِي)			
בְּשִׂירְתִּי , בְּשִׂירְתֶּיךָ ... انظر פָּרַח في صيغة المفرد	בְּשִׂירַת	בְּשִׂירָה בְּשִׂרָה	} ... مفرد
انظر פָּרַח في صيغة الجمع فتقول : בְּשִׂירְתִּי الخ.	בְּשִׂירוֹת	בְּשִׂירוֹת בְּשִׂירוֹת	
הוֹעֲבַתִּי , הוֹעֲבַתְּךָ , הוֹעֲבַתְּךָ , הוֹעֲבַתְּךָ , הוֹעֲבַתְּנוּ , הוֹעֲבַתְּכֶם , הוֹעֲבַתְּכֶן , הוֹעֲבַתְּנָה , הוֹעֲבַתְּנָה , הוֹעֲבַתְּנָה , הוֹעֲבַתְּנָה ,	הוֹעֲבַת	הוֹעֲבָה מְכֻוְּהָה	} ... مفرد
הוֹעֲבַתְּנוּ , הוֹעֲבַתְּכֶם , הוֹעֲבַתְּכֶן , הוֹעֲבַתְּנָה , הוֹעֲבַתְּנָה .	הוֹעֲבַת	הוֹעֲבַת מְכֻוְּהַת	
מִתְנַתִּי , מִתְנַתְּךָ , מִתְנַתְּךָ , מִתְנַתְּךָ , מִתְנַתְּנוּ , מִתְנַתְּכֶם , מִתְנַתְּכֶן , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה ,	מִתְנַת	מִתְנַתָּה חֶבֶה	} ... مفرد
מִתְנַתְּנוּ , מִתְנַתְּכֶם , מִתְנַתְּכֶן , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה ,	מִתְנַת	מִתְנַת חֶבֶת	
מִתְנַתְּנוּ , מִתְנַתְּכֶם , מִתְנַתְּכֶן , מִתְנַתְּנָה , מִתְנַתְּנָה .			

<p>مضاف الى الضمائر</p>	<p>مضاف الى اسم</p>	<p>الوزن</p>	
<p>עֲפָרְתִי, עֲפָרְתְּךָ, עֲפָרְתֶּם, עֲפָרְתָם, עֲפָרְתֵינוּ, עֲפָרְתֵיכֶם, עֲפָרְתֵיהֶם, עֲפָרְתֵיהֶן, עֲפָרְתֵיהֶן</p>	<p>עֲפָרָה</p>	<p>عَفْرَةٌ إِكْلِيلٌ</p>	<p>مفرد ...</p>
<p>עֲפָרְתֵי, עֲפָרְתֶיךָ, עֲפָרְתֵיכֶם, עֲפָרְתֵיהֶם, עֲפָרְתֵיהֶן, עֲפָרְתֵיהֶן</p>	<p>עֲפָרוֹת</p>	<p>عَفْرَاتٌ أَكْلِيلٌ</p>	<p>جمع ...</p>
<p>מִלְחַמְתִּי, אֲנַחְרַת עֲפָרָה, מִלְחַמְתֶּךָ, אֲנַחְרַת עֲפָרָה</p>	<p>מִלְחָמָה</p>	<p>مِلْحَامَةٌ مَعْرَكَةٌ حَرْبٌ</p>	<p>مفرد ...</p>
<p>מִלְחַמְתֵינוּ, מִלְחַמְתֵיכֶם, מִלְחַמְתֵיהֶם, מִלְחַמְתֵיהֶן, מִלְחַמְתֵיהֶן</p>	<p>מִלְחָמוֹת</p>	<p>مِلْحَامَاتٌ مَعَارِكٌ حُرُوبٌ</p>	<p>جمع ...</p>
<p>גִּלְיָתִי, גִּלְיָתְךָ, גִּלְיָתֶם, גִּלְיָתָם, גִּלְיָתֵנוּ, גִּלְיָתֵיכֶם, גִּלְיָתֵיהֶם, גִּלְיָתֵיהֶן</p>	<p>גִּלְיָת</p>	<p>غَلِيَاثٌ سَبِيٌّ</p>	<p>مفرد ...</p>
<p>גִּלְיָתֵי, גִּלְיָתֶיךָ, גִּלְיָתֵיכֶם, גִּלְיָתֵיהֶם, גִּלְיָתֵיהֶן</p>	<p>גִּלְיָתִים</p>	<p>غَلِيَاثَاتٌ سَبَايَا</p>	<p>جمع ...</p>

مضاف الى الضمائر	مضاف الى اسم	الوزن	
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ פֶּרְתִי , פֶּרְתֶּךָ , פֶּרְתָּהּ , פֶּרְתֵינוּ , פֶּרְתֵיכֶם ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ פֶּרְתֵינוּ , פֶּרְתֵיכֶם , פֶּרְתֵיכֶן , פֶּרְתֵיכֶם , פֶּרְתֵיכֶן </p>	פֶּרֶת	פֶּרָה بَقَرَةٌ	مفرد ...
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ פְּרוּתִי , פְּרוּתֶיךָ , פְּרוּתֵינוּ , פְּרוּתֵיכֶם , פְּרוּתֵיכֶן ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ פְּרוּתֵינוּ , פְּרוּתֵיכֶם , פְּרוּתֵיכֶן , פְּרוּתֵיכֶם , פְּרוּתֵיכֶן </p> <p> وقس عليه كقوله حصاد ، بئمة مبرء ، بئمة شدة . ضيقة . </p>	פְּרוּת	פְּרוּת بَقَرَات	جمع ...
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ שִׁפְתִי , שִׁפְתֶּךָ , שִׁפְתָּהּ , שִׁפְתֵינוּ , שִׁפְתֵיכֶם ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ שִׁפְתֵינוּ , שִׁפְתֵיכֶם , שִׁפְתֵיכֶן , שִׁפְתֵיכֶם , שִׁפְתֵיכֶן </p> <p> يتصرف كـ פְּרוּת في صيغة الجمع </p>	שִׁפֶּת	שִׁפָּה لُغَةٌ . شَفَا	مفرد ...
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ שִׁפְתִי , שִׁפְתֶיךָ , שִׁפְתָּהּ , שִׁפְתֵינוּ , שִׁפְתֵיכֶם ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ שִׁפְתֵינוּ , שִׁפְתֵיכֶם , שִׁפְתֵיכֶן , שִׁפְתֵיכֶם , שִׁפְתֵיכֶן </p>	שִׁפּוּת	שִׁפּוּת لُغَات	جمع ...
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ שִׁפְתִי , שִׁפְתֶיךָ , שִׁפְתָּהּ , שִׁפְתֵינוּ , שִׁפְתֵיכֶם ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ שִׁפְתֵינוּ , שִׁפְתֵיכֶם , שִׁפְתֵיכֶן , שִׁפְתֵיכֶם , שִׁפְתֵיכֶן </p>	שִׁפְתֵי	שִׁפְתִים شَفْتَان	مشي ...
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ מִטְתִי , מִטְתֶּךָ , מִטְתָּהּ , מִטְתֵינוּ , מִטְתֵיכֶם ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ מִטְתֵינוּ , מִטְתֵיכֶם , מִטְתֵיכֶן , מִטְתֵיכֶם , מִטְתֵיכֶן </p>	מִטֶּת	מִטָּה سَرِير نَعُش	مفرد ...
<p> ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ מִטְתִי , מִטְתֶיךָ , מִטְתָּהּ , מִטְתֵינוּ , מִטְתֵיכֶם ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ ^٢ מִטְתֵינוּ , מִטְתֵיכֶם , מִטְתֵיכֶן , מִטְתֵיכֶם , מִטְתֵיכֶן </p>	מִטּוֹת	מִטּוֹת سُرَائِر نَعُوش	جمع ...

מזאף אלל الضائر	مضاف الى اسم	الوزن	
שכנתי , שכנתך , שכנתו , שכנתה , שכנתנו , שכנתכם , שכנתכן , שכנתם , שכנתן •	שכנת	שכנה جارة	مفرد ...
שכנותי , שכנותיך , שכנותיך , שכנותיו , שכנותיה , שכנותינו , שכנותיכם , שכנותיכן , שכנותיהם , שכנותיהן •	שכנות	שכנות جارات	جمع ...
שמלתי , שמלתך , שמלתו , ... שמלתנו , שמלתכן , ... שמלתן •	שמלת	שמלה ثوب	مفرد ...
שמלותי , שמלותיך , ... שמלותיה , שמלותינו , ... שמלותיהן •	שמלות	שמלות أثواب	جمع ...
وقس عليه شفاة جارية ، بكفاة سهل . وادى شفاة سرور .			

٣ - تصريف بعض الأسماء الشاذة

مضاف الى الضائر	مضاف الى اسم	الوزن	
<p>أبى أبى أبى أبى أبى أبى أبى أبى أبى أبى أبى أبى</p>	أب و أبى	أب أب	مفرد ...
<p>أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت أبوت</p>	أبوت	أبوت آباء	جمع ...
<p>أخى أخى أخى أخى أخى أخى أخى أخى أخى أخى أخى أخى</p>	أخ	أخ أخ	مفرد ...
<p>أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت</p>	أخوت	أخوت أخاء	جمع ...
<p>أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت</p>	أخوت	أخوت أخوات	جمع ...
<p>أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت أخوت</p>	أخوت	أخوت أخوات	جمع ...

مضاف إلى الضمائر	مضاف إلى اسم	الوزن	
<p>פִּי, פִּיךָ, פִּיךְ, פִּיו, פִּיהָ. פִּינוּ, פִּיכֶם, פִּיכֶן, פִּיהֶם, פִּיהֶן.</p>	פִּי	פֶּה פִּי	} مفرد ...
<p>פִּיּוֹת, פִּיּוֹתֶיךָ, פִּיּוֹתֶיךָ, פִּיּוֹתָיו, פִּיּוֹתֶיהָ. פִּיּוֹתֵינוּ, פִּיּוֹתֵיכֶם, פִּיּוֹתֵיכֶן, פִּיּוֹתֵיהֶם, פִּיּוֹתֵיהֶן.</p>	פִּיּוֹת	פִּיּוֹת או אִפְסָם	
<p>אִישִׁי... וְיָצְאָה : אֲנָשִׁים (אֲנָשִׁי فِي حَالَةِ الْإِضَافَةِ) فَتَقُولُ : أُنْشِي... أُنْشِيَهُمْ... هُنَّ.</p>	אִישׁ	אִישׁ رَجُل	
<p>אִשְׁתִּי, אִשְׁתֶּךָ... וְיָצְאָה : נָשִׁים (נָשִׁי فِي حَالَةِ الْإِضَافَةِ) فَتَقُولُ : نَشِي, نَشِيْךָ... نَشِيْכֶם... هُنَّ.</p>	אִשָּׁת	אִשָּׁה امْرَأَة	
<p>בְּתִי, בְּתֶיךָ... וְיָצְאָה : בָּנוֹת (בָּנוֹת فِي حَالَةِ الْإِضَافَةِ) فَتَقُولُ : בְּנוֹתִי, בְּנוֹתֶיךָ... בְּנוֹתֵיהֶם, בְּנוֹתֵיהֶן.</p>	בַּת	בַּת بِنْت	
<p>שִׁי, שִׁיךָ, שִׁיךְ, שִׁי או שִׁיהָ, שִׁיהָ. שִׁינוּ, שִׁיכֶם... כֵּן, שִׁים, שִׁין.</p>	שִׁה	שִׁה حُرُوف	} مفرد ...
<p>שִׁיּוֹת, שִׁיּוֹתֶיךָ, שִׁיּוֹתֶיךָ, שִׁיּוֹתָיו, שִׁיּוֹתֶיהָ. שִׁיּוֹתֵינוּ... כֵּם... כֵּן... הֵם... הֵן.</p>	שִׁיּוֹת	שִׁיּוֹת حُرُوفَان	

الستة الثانية ✓

الفعال - הפעיל

تقسيم الفعل إلى ماض وحال ومستقبل وأمر - זמני הפעיל

يتقسم الفعل إلى ماض זמן עבר وحال זמן הווה ومستقبل זמן עתיד وأمر צווי.

فالماضي זמן עבר ما يدل على حدوث شيء في زمن مضى قبل التكلم .
مثل : כתב (كَتَبَ) .

والحالي זמן הווה ما يدل على حدوث شيء في زمن التكلم .
مثل : אני כותב (أنا كاتب الآن) .⁽¹⁾

والمستقبل זמן עתיד ما يدل على حدوث شيء بعد زمن التكلم .
مثل : יכתב (يَكْتُبُ) .

والأمر צווי ما يطلب به حصول شيء بعد زمن التكلم .
مثل : כתב (اكتب) .

(1) وهو ما يقابله في بعض أحواله اسم الفاعل في العربية ، وسبق الكلام عن ذلك فيما بعد .

اللازم والمتعدى - فعل عומد - فعل يוצא

ينقسم الفعل إلى لازم وعومد ومتعد يוצא :

فاللازم ما ليس له مفعول مثل : יוֹסֵף שָׁכַב (رَقَدَ يَوْسُفُ) ومثل : עָמַד (وَقَفَّ) و הָלַךְ (ذَهَبَ).

والمتعدى ما كان له مفعول واحد أو مفعولان . ففي יָד אָכַל אֶת הַלֶּחֶם (أَكَلَ جَادُ الخُبْزَ) الفعل אָכַל متعدٍ لواحد . وفي שְׁלַמַּח הָאֲכִיל אֶת יָד אֶת הַלֶּחֶם (أَكَّلَ سَلِيْمَانُ جَادًا الخُبْزَ) الفعل הָאֲכִיל متعدٍ لاثنين .

وإذا زيد في أول الثلاثي اللازم "ה" وبين عينه ولامه "ו" أو ضَعْفُ ثانيه صار متعديًا لواحد مثل : עָמַד و הַעֲמִיד (وَقَفَّ و أَوْقَفَّ) - שָׁכַב و הִשְׁכִּיב (رَقَدَ و أَرَقَدَ) ومثل : יָשָׁן و יָשַׁן (نَامَ و أَنَامَ) יָבֵשׁ و יָבֵשׂ (بֵּשַׁ ו يَبִישُ) . وإذا كان متعديًا لواحد صار متعديًا لاثنين مثل : קָרָא و הִקְרִיא (قَرَأَ و أَقْرَأَ) ومثل : פָּתַח و פָּתַח (كَتَبَ و أَكْتَبَ).

وإن كان الفعل متعديًا لواحد يكون مطاوعه لازماً مثل : שָׁבַרְתִּי אֶת הַכֶּסֶא (كَسَرْتُ الكرسي) וְהַכֶּסֶא נִשְׁבַּר (فَانكسر الكرسي) . وإذا كان متعديًا لاثنين كان مطاوعه متعديًا لواحد مثل : הָאֵב הִלְבִּישׁ אֶת בְּנוֹ אֶת הַבְּגָד (الْبَسَ الأبُ ابْنَهُ الثَّوْبَ) و הַבֵּן לָבַשׁ אֶת הַבְּגָד (لَبَسَ الابْنُ الثَّوْبَ).

وهناك نوع آخر من الأفعال يدعى חִזּוּר (مُنْعَكِسٌ) ويدلّ على فاعل ومفعول في آن واحد وعلامته زيادة حرفי הַתּ في أول الثلاثي ويأتي على وزن התפצל بتشديد عينه مثل : התהליל (افْتَحَرَ) و התנצל (اعتَدَرَ) و התכוון (استعدَّ).

تمرین ۱ - הפיך א.

اقرأ ما يأتي وميز الأفعال اللازمة والمتعدية والمنعكسة :

אני אוהב⁽¹⁾ את שכנני⁽²⁾ הזקן והנני מתענג⁽³⁾ לראות את הנהגתו⁽⁴⁾
בכל-יום. בפקר⁽⁵⁾ השכם⁽⁶⁾ הוא קם משנתו⁽⁷⁾ מתלבש⁽⁸⁾ ומתרחץ⁽⁹⁾
אוכל⁽¹⁰⁾ ושותה⁽¹¹⁾ דבר-מה⁽¹²⁾ והולך לעבודתו⁽¹³⁾ הוא איננו הולך לאט⁽¹⁴⁾
בדרך הזקנים רק פוסע⁽¹⁵⁾ פסיעות נסות⁽¹⁶⁾ ומהירות⁽¹⁷⁾ וכמעט⁽¹⁸⁾ שהוא
רץ⁽¹⁹⁾. הוא מבקש⁽²⁰⁾ לו עבודה בעיר, נושא⁽²¹⁾ משא⁽²²⁾ קונה⁽²³⁾
ומוכר⁽²⁴⁾ בשוק, ולארתת⁽²⁵⁾ הצהררים הוא שב לביתו ונותן את מעט⁽²⁶⁾
הכסף⁽²⁷⁾ אשר השתכר⁽²⁸⁾ לאשתו הזקנה, אחרי הצהררים עובד הוא בגנו
הקטן. חופר, מנקה, זורע ומשקה את הזרע. אז הולך הוא
להתפלל, בימי המועדים הוא מתניפה⁽²⁹⁾ ומתקשט⁽³⁰⁾ סורק⁽³¹⁾ את זקנו
הלבן⁽³²⁾ והארך⁽³³⁾ מתהדר⁽³⁴⁾ בבגדי המועד והולך בנעימות⁽³⁵⁾ לבית-
התפלה⁽³⁶⁾.

المفردات

(1) أحبُّ . (2) جارنا . (3) أسر . (4) خطته . (5) في الصباح . (6) يأكرا . (7) من نومه .
(8) يلبس . (9) ويغتسل . (10) يأكل . (11) ويشرب . (12) شيئا ما . (13) إلى عمله .
(14) ويبدأ - يبطء . (15) يخطو . (16) واسعة . (17) وسرعة . (18) وتقريبا . (19) راكض -
جار . (20) باحث . (21) حامل . (22) حملا . (23) مقتن . (24) ويأبع . (25) في السوق .
(26) وعند غداء . (27) قليل . (28) النقود - الفضة . (29) إكتسب . (30) منظف . (31) حينئذ .
(32) ليصلى . (33) متجمل . (34) ومتزين . (35) يمشط . (36) البيضاء . (37) والطويلة .
(38) متبجح - معجب . (39) يأنشراح . (40) إلى الكنيسة .

تمرین ٢ - التنبؤ ب.

اكتب الأفعال الآتية وضع خطأ واحدا تحت الفعل اللازم وخطين تحت الفعل المتعدي وثلاثة خطوط تحت الفعل المنعكس :

מכר (باع). ישב (جلس). למד (تعلم). התעשר (اعتنى). זכר (ذكر)
צעק (صرخ). התפלأ (استغرب - دهش). מלך (ملك). שלח (أرسل)
הלך (ذهب). קרא (قرأ - نادى). התחלק (انقسم). שמר (حفظ - حرس)
חרש (حرت). נסע (رحل - سافر). תעה (تاه).

المجرد والمزید - הקל והנוסף

يتقسم الفعل إلى مجرد קל ومزید נוסף :

فالمجرد קל ما كانت جميع حروفه أصلية. والمزید נוסף ما زيد فيه حرف أو أكثر على حروفه الأصلية.

والمجرد قسمان - ثلاثي مثل: כתב (كتب) و פתח (فتح) و אמר (قال)
ورباعي مثل: קלקל (زعزع), צפצף, (صفر) כלכל (أقات).

والمزید قسمان - مزید الثلاثي ومزید الرباعي : فمزید الثلاثي إما أن تكون زيادته بحرف واحد مثل: נמצא (وجد) و ניסר (قفل) و פזר (بذر) و מלא (تمم)
وإما بحرفين مثل: השכים (بكر) و הקטיר (بحر) و התברך (تبارك).
و התקשר (تقيد). ومزید الرباعي تكون زيادته بحرفين مثل: התקלקל (زعزع)
و התפלכל (إقتات - تقوت).

سبعة أنواع الفعل — בְּיָנֵי הַפְעֵל

تنقسم الأفعال العبرية إلى سبعة أنواع (أوزان) בְּיָנֵי واحدا منها مجرد والأخرى مزيدة وترتيبها كالآتي :

- (١) קָל (مجرد) : פָּעַל   فَعَّلَ مثل : כָּתַב
- (٢) נֹסֵף (مزید) : נִפְעַל   بزيادة "נ" في أوله   اِنْفَعَلَ » כָּתַב
- (٣) » (») : פִּיֵּל   بتشدید عينه   فَعَّلَ » כָּתַב
- (٤) » (») : פִּעֵל   »   فَعَّلَ » כָּתַב
- (٥) » (») : הִפְעִיל   بزيادة "ה" في أوله و"י" بين عينه ولامه   اَفْعَلَ » הִכְתִּיב
- (٦) » (») : הִפְעֵל   بزيادة "ה" في أوله   تَفَعَّلَ » הִכְתַּב
- (٧) » (») : הִתְפַּיֵּל   بزيادة "הת" في أوله   اِنْفَعَّلَ » הִתְכַּתַּב

فالأول والثالث والخامس من هذه الأنواع أفعال مبنية للعلوم . والثاني والرابع والسادس أفعال مبنية للجهول . أما السابع فهو مبنى للعلوم ومبنى للجهول في آن واحد .

تمرین ۱ - הבנה: א.

מִיָּז המجرد والمزيد في الأفعال الآتية :

- ישן (أنام) - טמן (أخفى) - האמין (آمن) - פרת (قطع) -
- עבת (عرق) - המיח (أماح) - התנצל (تخلص) - ישב (جلس) -
- הקשר (عملوه صالحاً) - התעורר (استيقظ) - התנפח (انتفخ) - בשל (طهى) -
- נמנם (ندم) - התקשקש (تسحشخ) - גלגל (دحرج) - התגלגל (تدحرج) -
- הקרא (أمل) - בלע (بلع) - פטפט (ترטר) - השלים (كمل) -
- התענין (تمعن) - קצר (قصر) - נשען (اعتمد على) - צלל (غرق) -
- השליך (ألقى) - אמן (قوى - شجع) - יצר (خلق) - נקרא (دعى) -
- הלל (شكر - سح) - כבד (أكرم) - חזק (مكن) - גלה (انكشف) -
- הגיש (قرب) - גדל (كبر) - פחד (خاف) - פרסם (قضم) -
- השתעשע (أشرح) - התקשר (تعهد) - ספר (قص - روى) - עשה (صنع) -
- אמר (قال) - דבר (تكلم) - חלף (بدل) - חרחר חרץ - ראה (رأى - نظر) -
- נזכר (ذکر).

تمرین ۲ - הבנה: ב.

בין أنواع الأفعال السابقة وعين اللازمة والمتعدية منها على نظام كالآتي :

- ישן   فعل من النوع الثالث   פעיל   -   متعدי   -   ثلاثי .
- התענין   فعل من النوع السابع   התפעיל   -   منعס   -   רבאי .
- נמנם   فعل من النوع الأول   פעיל   -   لازم   -   רבאי . . . الخ .

תמרים 3 - תבנית ג.

האט התוע התלת מן פעל אָבד (זאע) ו אָזר (רַבַּט) ו אָחז (קִבַּץ) ו וָנב (סָרַק) - גָּרע (תִּקַּע) - דָּלג (קִפְּז) - זָבח (זָבַח) - חָנַן (שָׁפַק) וְנָע (תַּעֲבַ).

והאט התוע התני מן פעל טָבַל (גָּאַס) ו יָדע (עָרַף) ו יָלד (וָלַד) - קָבַשׁ (קָהַר וּזְעַט) - קָחב (קָטַב) - מָאס (קָרַה) מָלֵא (מָלֵא) - נָהג (נָהַג).

והאט התוע השאדס מן פעל קָרַת (קָטַע) - לָקח (אָחַד) - מָלח (מָלַח) - מָלךְ (מָלַךְ) - סָכַךְ (זָלַל) עָמַד (וָקַף) - פָּנָה (אָנַחַ) - שָׁבַע (שָׁבַע).

והאט התוע הרבוע מן פעל תָּכַן (וִזַן) - תָּאַר (וִסַּף) - שָׂרַף (אָחַרַ) - שָׂקַד (רָאָב) - שָׂנָה (רָאָה) - שָׂפַךְ (סָכַב) - רָקַע (בָּסַט) - קָרַץ (קָטַע).

והאט התוע השביע מן פעל שָׁכַח (נָסִי) - יָרַצה (קָבַל) - רָגַז (רָגַם) - רָגַז (גָּזַב) - הָקַשֵּׁר (רָבַט) - פָּרַץ (נָמַ) - פָּתַח (פָּתַח) - לָקַט (לָקַט).

והאט התוע התאמס מן פעל אָדַם (אָחַר) - אָכַל (אָכַל) - אָמַץ (קָוִי) - בָּטַח (תִּוַּכַּל) - גָּדַל (קָבַר) - יָדע (עָרַף) - סָתַר (סָתַר).

حروف الفعل الإضافية - אותיות השמוש בפעל

يضاف الى الفعل بعض الحروف تدعى الحروف الإضافية لتعيين الفاعل وجنسه وعدده .
ويجمع هذه الأحرف قولك **מִשָּׁה כָּתַב אֵלַינוּ** (موسى كتب لنا) .

وتنقسم إلى ثلاثة أقسام :

(١) قسم يضاف إلى آخر الفعل في زمن الماضي وعدد حروفه ستة يجمعها قولك
תְּהִימוֹן (تَهيجون) مثل : **כָּתַבְתָּ (كتبت)** و **כָּתַבְנוּ (كتبنا)** و **כָּתַבְתָּי**
(كتبت) و **כָּתַבְהָ (كتبت)** و **כָּתַבְתֶּם (كتبتم)** و **כָּתַבְתֶּן (كتبتن)** .

(٢) وقسم يدخل على الفعل في زمن الاستقبال . فنه ما يدخل على الفعل في أوله وعدد
حروفه أربعة وتجمعها كلمة **אֵיךְ (متين)** ومنه ما يضاف إلى الفعل في آخره وعدد حروفه
أربعة أيضا وتجمعها كلمة **יִזְהָ (حمامة)** مثل : **אֵ-כָתַב (أكتب)** و **ת-כָּתַב (تكتب هي)**
و **ת-כָּתַב-ו (تكتبون)** و **ת-כָּתַב-נָה (يكتبن)** .

(٣) وقسم يدخل على الفعل أو على المصدر وحكمه حكم حروف النسب في الاسم وعدد
حروفه سبعة يجمعها قولك **שָׁוְה בְּכֻלָּם (متساوم كلهم)** .

صيغ الفعل - נזרות הפעל

يأتي الفعل الثلاثي العبري على وزن **פָּעַל** أي أن فاءه تكون مشكلة بالقاص (**ס**) وعينه
بالبتاح (**-**) ولامه ساكنة مثل : **כָּתַב** و **שָׁמַר** و **סָגַר** . وقد يختلف هذا الوزن
بحسب اختلاف صيغ الفعل .

وللفعل العبري نحس صيغ مختلفة تسمى **גְּזֵרוֹת** من **גְּזֵרָה** (صيغة) :

(١) صيغة الفعل السالم : **גְּזֵרַת הַשְּׁלָמִים** وهي إذا كان الفعل خاليا من حروف العلة (**אֶהוּי**) والتضعيف مثل : **פָּתַח (فَتَحَ)** و **דָּרַשׁ (طَلَّبَ)** و **לָמַד (تَعَلَّمَ)** .

(٢) صيغة الفعل المعتل : **גְּזֵרַת הַנְּחִים** وتشمل الأفعال التي كان أحد حروفها حرف علة وتنقسم إلى ثلاثة أقسام :

وهذا ما يقابله المثال في العربية	}	(١) المعتل الفاء بالألف : נָחַי פֹּא א مثل : אָמַר (قَالَ)
		» » بالهاء : » » ה » הָלַךְ (دَهَبَ)
		» » بالياء : » » י » יָרַד (نَزَلَ)
ويقابله الأجوف في العربية	}	(ب) المعتل العين بالواو : נָחַי עוּר مثل : קוּם (قُم)
		» » بالياء : » » י » שָׁיר (غَنَّ)
ويقابله الناقص في العربية	}	(ج) المعتل اللام بالألف : נָחַי לוּ א مثل : קָרָא (قَرَأَ)
		» » بالهاء : » » ה » בָּנָה (بَنَى)

(٣) صيغة الفعل المضعف : **גְּזֵרַת הַכְּפוּלִים** وهي صيغة الفعل الذي تكون عينه ولامه من جنس واحد مثل : **סָבַב (أَحَاطَ)** و **הִמָּם (هَاجَ)** و **כָּלַל (جَمَعَ)** .

(٤) صيغة الفعل الناقص^(١) : **גְּזֵרַת הַחֲסָרִים** وهي صيغة الفعل الذي تكون فاؤه **לֹ** أو **לָ** ويدعى هذا الفعل ناقصا لسقوط فائه في زمن الاستقبال مثل : **יָמַן** و **יָמַן** (أعطى و يُعطى) و **לָקַח** و **יָקַח** (أخذ و يأخذ) و **נָטַע** و **יָטַע** (غرس و يغرُس) .

(٥) صيغة الفعل المركب : **גְּזֵרַת הַמְּרַכְּבִים** وهي صيغة الأفعال التي تنسب إلى صيغتين في آن واحد مثل : **הָיָה (كَانَ)** و **נָשָׂא (حَمَلَ)** و **נָטָה (مَالَ)** و **יָרַה (قَدَفَ)** و **בָּא (جاء - دَخَلَ)** .

(١) الناقص العبري — وهو غير الناقص العربي .

תמרים 1 - הנוקד א.

בין صيغ الأفعال الآتية واذكر أسماءها العبرية :

- בָּחַר (אֶחְתָּר) - בָּרַח (פָּרָ) - נָאָה (תִּכְבֵּר) - שָׁב (רָגַע) - נָלַח (הֶגַר) -
- קָם (קָם) - נָסַע (רָחַל) - אָכַל (אָכַל) - אָשַׁם (אָחַטָּא) - יָצָא (נֶחַרַג) -
- לָאָה (תִּעַב) - סָבַל (חָמַל) - קָפָא (תִּמְגַד) - אָפָה (חָבַר) - רָיַן (עָנִי) -
- מָרַד (פָּאָס) - רָאָה (רָאָה) - הִבִּין (אֶדְרַק - נִהַם) - מָצָא (וַגַּד) -
- נָקָה (נִטְפָּף) - אָבָה (רָצִי) - נָלַל (דַּחַרַג) - נָרַר (בָּרָא) - צָעַק (סָרַח) -
- נָרַר (סָכַן) - דָּאָה (טָרַח) - פָּלַל (טָנַן) - זָבַח (זָבַח) - נִנְשׂ (אֶתְרַב) -
- נָזַל (חָטַל) - קָפַר (קָפַר) - קָפַף (טָאָף) - מָלַל (קָלַם) - סָלַח (סָאָח) -
- מָת (מָת) - מָצַץ (מָצַץ) - נָטַשׁ (נָטַשׁ) - צָלָה (סָלַח - שָׁוִי) -
- צָרַר (סָרַר) - יָשַׁב (יָשַׁב) - הָרַס (הִדָּם) .

תמרים 2 - הנוקד ב.

האם המגורר מן האמוראים :

- הִלְבִּין - לָבַשׁ - נִלְקַח - בָּשַׁל - הִקְרִיא - נִעַבַד - הִתְפַּלַּל - הִרְבָּה -
- שָׁלַח - נִטְבַע - נִאָכַל - הִלְבַּשׁ - הִתְקַבַּל - פָּתַח - הִעֲנִישׁ - נִאָחַז - הִצְלִיחַ -
- הִתְקַשֵּׁר - הִשְׁבַּת - נִרְפָּא - נִרְפָּה - הִעֲבִיד - הִעֲבִיר - חָנַט - הִתְחַלַּץ - סָבַב -
- נִוְלַד - נִשְׁבַע - הִתְלַכַּד - טָבַע .

تصريف الأفعال - بنيت הפעלים

(١) النوع الأول (المجرد) - בנין הפקל

الزمن الماضي - זמן המאזי - זכר זכר

سبق أن تكلمنا عن الحروف التي تضاف إلى الفعل الماضي في آخره والتي تقوم مقام ضمائر الرفع لتعيين الفاعل وجنسه وعدده وقتنا إن عدد هذه الحروف ستة يجمعها قولك **תהימוז** .
وإليك كيفية استعمالها :

(١) صيغة الفعل السالم - זורת השלמים

يأتي الفعل السالم على ثلاثة أوزان : **פעל (فعل)** و **פעל (فعل)** و **פעל (فعل)** .

١ - وزن **פעל (فعل)** - مثل : **שבר (كسر)** :

عوضاً عن אני	يضاف תי	في آخر الفعل فتقول :	שברתי	(كسرت) .
»	אתה	»	»	»
»	את	»	»	»
»	הוא	لا يضاف حرف في آخر الفعل	שבר	(كسر) .
»	היא	يضاف ה في آخر الفعل فتقول :	שברה	(كسرت) .
»	אנחנו	»	»	»
»	אתם	»	»	»
»	אתן	»	»	»
»	הם	»	»	»
»	הן	»	»	»

(١) لا ينشئ للأفعال في اللغة العبرية .

يأتي الفعل السالم في الزمن الماضي على وزن **فَعَلْتُمْ** و **فَعَلْتُمْ** للمخاطبين والمخاطبات
أى أن فاءه تشكل بالسكون المتحرك (**شَوَا نَع**) عوضا عن القاص مثل : **كَتَبْتُمْ** (كتبتم)
و **كَتَبْتُمْ** (كتبتم).

وإذا كانت فاء الفعل حرفا حلقيا فانها تشكل بالحطف **پتَاح** (**پتَاح**) عوضا
عن الشفا ناع مثل : **أَكَلْتُمْ** (أكلتم) و **أَكَلْتُمْ** (أكلتم) — **حَسَبْتُمْ**
(حسبتم) و **حَسَبْتُمْ** (حسبتن) — **عَمَدْتُمْ** (وقفتم) و **عَمَدْتُمْ** (وقفتم) —
ذَهَبْتُمْ (ذهبتم) و **ذَهَبْتُمْ** (ذهبتم).

تأتي الغائبة على وزن **فَعَلْهَ** أى أن عين الفعل تشكل بالسكون المتحرك عوضا عن **پتَاح**
مثل : **كَتَبْهَ** (كتبه).

وإذا كانت عين الفعل حرفا حلقيا فانها تشكل حينئذ بالحطف **پتَاح** (**پتَاح**) عوضا
عن الشفا ناع مثل : **سَأَلْهَ** (سألت) و **سَأَلْهَ** (أحبت) و **بَحَّرْهَ** (أخارت)
و **بَحَّرْهَ** (اشتعلت).

وفي حالة الوقف في آخر الكلام تأتي الغائبة على وزن **فَعَلْهَ** مثل :
بَا هَلِيلَه **وَهَعِير** **شَقِطَه** (أتى الليل وهدأت المدينة).

ويأتي الماضي على وزن **فَعَلُوا** في حالة الغائبين والغائبات مثل : **كَتَبُوا** (كتبوا وكتبن).

وإذا كانت عين الفعل حرفا حلقيا تشكل حينئذ بالحطف **پتَاح** (**پتَاح**) عوضا
عن الشفا ناع مثل : **سَأَلُوا** (سألوا وسألن) و **أَجَبُوا** (أجبا وأجبن)
و **بَحَّرُوا** (أخاروا واخترن) و **بَحَّرُوا** (اشتعلوا واشتعلن).

وفي حالة الوقف في آخر الكلام تشكل عين الفعل بالقاص عوضا عن الشفا ناع
أو الشفا **پتَاح** ويكون الفعل على وزن **فَعَلُوا** مثل : **دَبَّرْتِي** **وَلَا**
شَمِعُوا (تكلمت ولم يسمعوا).

إذا كانت لام الفعل حرف ת كما هي الحال في فعل כָּרַת (قَطَعَ) و שָׁבַת (استراح) سقطت ال ת عند إسناد الفعل إلى ضمائر الرفع المتصلة : $\text{תִּי} - \text{תְּךָ} - \text{תְּמוֹתֵיכֶם}$ وتشدد هذه الضمائر دلالة على حذف لام الفعل مثل :

כָּרַתִּי (قَطَعْتُ) عوضا عن כָּרַתְתִּי

و כָּרַתְךָ (قَطَعْتَ) عوضا عن כָּרַתְתְּךָ

و כָּרַתְתֶּם (قَطَعْتُمْ) عوضا عن כָּרַתְתֶּם

وهكذا في כָּרַתְתֶּם (قَطَعْتُمْ) و כָּרַתְתֶּן (قَطَعْتُنَّ) .

ويبقى الفعل على حاله الأصلية عند إسناده إلى الضمائر الأخرى مثل في כָּרַתְנוּ (قَطَعْنَا) و כָּרַתוּ (قَطَعُوا) .

أما إذا كانت لام الفعل حرف ל مثل : אָחַז (أَخَذَ) فإنها تسقط عند التقائها بضمير الرفع المتصل נִי ويستعاض عنها بالشدة في לִי الضمير فتقول :

אָחַזְנִי (أَخَذْنَا) عوضا عن אָחַזְנוּ وهكذا في אָחַזְנוּ (هَرَمْنَا) عوضا عن אָחַזְנוּ .

إذا كانت لام الفعل حرفا من حرفي ח أو ל مثل : שָׁלַח (أرسل) و שָׁמַע (سمع) فإنها تشكل بالفتح عوضا عن أن تكون ساكنة في حالة إسناد الفعل إلى ضمير المخاطبة יָ فتقول مثلا :

שָׁלַחְתִּי (أرسلت) عوضا عن שָׁלַחְתְּךָ .

و שָׁמַעְתִּי (سمعت) عوضا عن שָׁמַעְתְּךָ .

تمرین ۱ - הפיך א.

ضع أمام كل فعل من الأفعال الآتية ضمير الرفع المنفصل المناسب مفردا وجمعا مثل :

רכב - (הוא רכב - הם רכבו) .

שמרתם - (אתם שמרתם - אתה שמרת) .

- גנבה - שלחו - קצרת - ברחנו - הרג - אכלתי - ישננו - דרכת -
- שלחה - חשב - ברחו - שמחה - מכרתם - חלם - קצרנו - דרשו -
- שמעתן - פחדת - ישנת - אמרו - גנבת - חלמתן - שלחתי - חשבת -
- שמחנו - שכחתן - קרעתן - .

تمرین ۲ - הפיך ב.

اقرأ ما يأتي واسند الأفعال إلى ضمائر الرفع المتصلة مثل :

خلال

אני ישבתי בבית, לא אכלתי, לא ישנתי, רק למדתי וכתבתי .

אתה ? — ? — ? — ?

את ? — ? — ? — ?

(وهكذا إلى آخر الضمائر) .

אני עבדתי בשדה, חרשתי, זרעתי, ויגעתי עד הערב .

אני הלכתי לבדי בערב ופחדתי מאד, והנה פגשתי את אבי ושמחתי

שמחה גדולה .

אני שכבתי על מטתי וחלמתי חלום נעים וכאשר פקחתי את עיני,

שכחתי אותו .

تمرین ۳ - חבנה ג.

اكتب ما يأتي والحق كل فعل بضمير متصل بدلا من الضمير المنفصل ثم اشكل الفعل بالشكل المناسب :

- אתמל רכב (אני) על תמורי הקטן . ראובן השוער שמר (הוא) את הקצר .
הכובסת כבס (היא) את בגדי הישן . בפה כתב (הם) על הלוח השחור
אשר בבית הספר ? התלמידות לא למד (הן) את השעורים אשר נתן
(היא) להן המורה כי רקד (הן) כל-היום בנן . אנחנו למד היום בבית
הספר כי הארץ נחלקת לחמש יבשות . אנה הלך (את) אתמל עם אחיך ?

تمرین ۴ - חבנה ד.

اسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة ثم اكتبها وشكلها بالشكل المناسب :

- ברח - גנב - פחן - הרג - שבת - שמע - מנע - זנח - פרת - אכל - פקד -
קשר - שפת - טמן - חפר - חשב - אהב - זרע - עסק - סרק - זרק - נבח -
דרש - חלם - שרף - הלך - בער .

٢ - وزن فَعَلَل (فَعَلَّ) - مثل : سَلِمَ (سَلِمَ).

تستعمل أحيانا الصفة مجازا كفعل ماض بقصد الوجازة والاختصار فعوضا عن قولك مثلا : הוא הָיָה לְיָקוֹן (أَصْبَحَ شَيْخًا) جازك أن تقول : יָקוֹן (شاخ) باستعمالك الصفة יָקוֹן كفعل يسند الى الضمائر ويتصرف كسائر الأفعال . وكذلك عوضا عن قولك : יָאֲבִי הָיִיתִי לְשָׁלֵם (أصبحتُ سلمًا) تقول : שָׁלַמְתִּי (سَلِمْتُ) باعتبار الصفة وهي שָׁלֵם كفعل ماض أسند الى ضمير الرفع תִּי وهكذا في שָׁלַמְתָּ (سَلِمْتُ) و יָקַנְתָּ (هَرِمْتُ) الخ .

ففي هذه الحالة يأتي الفعل المشتق من الصفة على وزن فَعَلَل في حالة الغائب المفرد أى أن عينه تشكل بالصيريه (ل) عوضا عن الپتاح وفي سائر الأحوال تشكل حروفه كالمعتاد فتقول :

مفرد	جمع
שָׁלַמְתִּי (سَلِمْتُ)	שָׁלַמְנוּ (سَلِمْنَا)
שָׁלַמְתָּ (سَلِمْتَ)	שָׁלַמְתֶּם (سَلِمْتُمْ)
שָׁלַמְתָּ (سَلِمْتَ)	שָׁלַמְתָּן (سَلِمْتَنْ)
שָׁלֵם (سَلِمَ)	שָׁלְמוּ (سَلِمُوا)
שָׁלְמָה (سَلِمَتْ)	שָׁלְמוּ (سَلِمْنَ)

تمرین - הבנה

كۆن أفعالا من الصفات الآتية ثم اسند كلا منها إلى ضمائر الرفع المتصلة :

יָבֵשׁ - יָקוֹן - רָעַב - יָשַׁן - חָפַץ - חָסַר - בָּשַׁל - חָרַד - דָּשַׁן - זָעַף - כָּשַׁר -

שָׁפַל - שָׁמַן - עָמַל - עָצַב - כָּבַד - טָהוֹר - עָלוּ - עָשָׂן - חָרַב - קָרַב -

٣ - وزن فَعَّلَ (فَعَّلَ) - مثل : קָטַן (صَغَّرَ) :

تأتى بعض الأفعال العبرية - وهي قليلة العدد - على وزن فَعَّلَ بضم العين لا في كل الأحوال عند اسنادها الى الضمائر في زمن الماضي وإليك طريقة تصريفها :

مفرد	جمع
קָטַנְתִּי (صَغَّرْتُ)	קָטַנְנוּ (صَغَّرْنَا)
קָטַנְתָּ (صَغَّرْتَ)	קָטַנְתֶּם (صَغَّرْتُمْ)
קָטַנְתָּ (صَغَّرْتَ)	קָטַנְתֶּן (صَغَّرْتُنَّ)
קָטַן (صَغَّرَ)	קָטַנוּ (صَغَّرُوا)
קָטַנְהָ (صَغَّرْتُ)	קָטַנְוּ (صَغَّرْنَا)

ويلاحظ تغيير حركة عين الفعل في קָטַנְתֶּם و קָטַנְתֶּן من حوлим إلى قاص حطوف وتبقى عين الفعل مضمومة . وهكذا تكون الحال إذا دخلت واو العطف القالبة على الفعل وتصبح فاء الفعل ممدودة مثل : וְקָטַנְתָּ عوضاً عن וְקָטַנְתָּ .

تمرين ١ - הבנה א"

قس على الفعل קָטַן الأفعال :

יָדַל (استطاع) - יָדַר (خاف) - יָקַשׁ (نصب شركا) .

تمرین ۲ - تہنیک ب

اكتب ما يأتي واقلب صيغة الفعل من الحال الى الماضي :

העבודה הזאת (כבוד) מאד : האשה הענייה (שבעה ושמחה) . הפלמידה
איננה (תפצה) ללמוד . השפחה (ציפה) מעבודת היום . הנערה (יכלה)
לשמר את הבית . החולה (ישנה) מעט . הצפרים (יקשות) בפח . בקיץ
(גדול) החם . הפרזל (כבוד) מאד . שמלת אחותי (ארכה) מאד . מחלת
שכני (חזקה) . אחי (רחוקים) ממני . מי המעין (טהורים) . דודיך (עשירים)
מאד . רעי ! מה (יקרים) אתם לי . הפרח (רטב) מטל .

(ب) صيغة الفعل المعتل - غزرت النحيم

(۱) المثال : نحي ف ومنه :

المعتل الفاء بالألف (المهموز) : نحي ف أ : مثل : أكل (أكل).

المعتل الفاء بالهاء : نحي ف ه : مثل : هرس (هدم).

المعتل الفاء بالياء : نحي ف ي : مثل : يحب (جلس).

تتصرف هذه الأفعال كالفعل السالم ولا يتغير شكلها إلا في حالة المخاطبين والمخاطبات حيث
تشكل فاء الفعل ب (-) عوضاً عن ال (:). فتقول مثلاً : أكلتكم (أكلتم)
و هرستين (هدمتين).

وتسرى هذه القاعدة على الطائفتين الأولىين من هذه الأفعال من نوع أكل و هرس
ولا تسرى على الطائفة الثالثة من نوع يحب التي تعتبر كالأفعال السالمة تماماً فتقول :
يحبكم و يحبتن مثل : يحبركم و يحبرتن بدون تغيير شكل فاء الفعل.

وإليك كيفية اسنادها إلى ضمائر الرفع المتصلة :

أَكَلْتِي	(أَكَلْتُ)	הָרַסְתִּי	(הִדַּמְתְּ)	יִשְׁבְּחִי	(جَلَسْتُ)
أَكَلْتَ	(أَكَلْتَ)	הָרַסְתָּ	(הִדַּמְתָּ)	יִשְׁבַּחְתָּ	(جَلَسْتَ)
أَكَلְתِ	(أَكَلْتِ)	הָרַסְתִּי	(הִדַּמְתִּי)	יִשְׁבַּחְתִּי	(جَلَسْتِ)
أَكَلْ	(أَكَلْ)	הָרַס	(הִדַּמְ)	יִשָּׁב	(جَلَس)
أَكَلְהָ	(أَكَلְהָ)	הָרַסְהָ	(הִדַּמְתְּ)	יִשְׁבְּהָ	(جَلَسْتَ)
أَكَلْنَا	(أَكَلْنَا)	הָרַסְנוּ	(הִדַּמְנָ)	יִשְׁבְּנוּ	(جَلَسْنَا)
أَكَلْتُمْ	(أَكَلْتُمْ)	הָרַסְתֶּם	(הִדַּמְתֶּם)	יִשְׁבַּחְתֶּם	(جَلַסְתֶּם)
أَكَلْتِمْ	(أَكَلْتِمْ)	הָרַסְתֶּינִי	(הִדַּמְתֶּינִי)	יִשְׁבַּחְתֶּינִי	(جَلַסְתֶּינִי)
أَكَلُوا	(أَكَلُوا)	הָרַסוּ	(הִדַּמּוּ)	יִשְׁבּוּ	(جَلَسُوا)
أَكَلُوּ	(أَكَلْنِ)	הָרַסוּ	(הִדַּמְנִ)	יִשְׁבּוּ	(جَلَسْنِ)

تمرین - تدریس

قس على هذه الأفعال . الأفعال الآتية في اسنادها إلى الضمائر في الماضي :

- أَمَرَ — أَكَلَفَ — كَذَّبَ — يَرَدُ — يَلِدُ — أَلْفَدَ — أَسَمَ — كَفَرَ —
 يَزُرُ — أَمَحَ — أَسَرَ — كَرِهَ — كَلَّمَ — يَصُقُّ — يَعْزُ — أَسَرَ — أَمَسَ —
 كَلَّفَ — يَدَعُ — يَسُدُّ — أَهَبَ — كَذَّبَ — يَنْعُ — أَرَبَ — أَرَفَ — يَرُشُ .

(٢) الأجوف : נָחַי لا ومنه :

المعتل العين بالواو : נָחַי لا ٦ مثل : קָם (قَامَ) ومصدره קָם (قيام) (المعتل العين بالياء : נָחַי لا ٧ مثل : נָפַר (غَفَى) ومصدره נָפַר (غناء)

المعتل العين بالواو - נָחַי لا ٦

يأتي الفعل المعتل العين بالواو على ثلاثة أوزان كالفعل السالم فيأتي على وزن פָּל و פָּל و פָּל مثل : קָם (قَامَ) و מָת (مَاتَ) و בָּש (تَحَجَّلَ).

وفي الوزن الأول تشكل فاء الفعل بالقاص (פָּ) في حالة الغائب والغائبة والغائبين مثل : קָם (قَامَ) و קָמָה (قَامَتْ) و קָמוּ (قَامُوا) وفي باقي الأحوال تشكل فاء الفعل بالفتح (=) مثل : קָמַי (قَمْتُ) و קָמְנוּ (قَمْنَا) الخ.

وفي الوزن الثاني تشكل فاء الفعل بالصيريه (פִּ) في حالة الغائب والغائبة والغائبين مثل : מָת (مَاتَ) و מָתָה (مَاتَتْ) و מָתוּ (مَاتُوا) وفي باقي الأحوال تشكل فاء الفعل بالفتح (=) مثل : מָתִי (مُتُّ) و מָתְנוּ (مُتْنَا) الخ.

وفي الوزن الثالث تشكل فاء الفعل دائماً بالحوليم (פֵּ) على أصلها مثل : בָּש (تَحَجَّلَ) و בָּשָה (تَحَجَّلْتُ) و בָּשְנוּ (تَحَجَّلْنَا) غير أنها تشكل بالقاص (פֶּ) في حالة المخاطبين والمخاطبات בָּשְתֶם (تَحَجَّلْتُمْ) و בָּשְתֶן (تَحَجَّلْتُنَّ) فيبقى نطق فاء الفعل بالضممة كأصلها لالتقاء القاص بالسكون .

وإليك كيفية إسناد هذه الأفعال إلى ضمائر الرفع المتصلة بحسب أوزانها الثلاثة :

وزن فـل ، فعل بش	وزن فـل ، فعل مت	وزن فـل ، فعل كم
بشתי (بُجِثْتُ)	مתי (مَّتْ)	كمתי (كُمَّتْ)
بشתי (بُجِثْتُ)	مתי (مَّتْ)	كمتي (كُمَّتْ)
بشתי (بُجِثْتُ)	مתי (مَّتْ)	كمتي (كُمَّتْ)
بش (بُجِلَ)	مات (مات)	قام (قام)
بشاه (بُجِثْتُ)	ماتت (ماتت)	قامت (قامت)
بشوا (بُجِلْنَا)	متوا (متوا)	قما (قُما)
بشتم (بُجِلْتُمْ)	متم (متم)	قمتهم (قُمَّتْهُمْ)
بشتموا (بُجِلْتُمْ)	متموا (متموا)	قمتن (قُمَّتْنِ)
بشوا (بُجِلُوا ، بُجِلْنَا)	ماتوا (ماتوا)	قاموا (قُماوا)

المعتل العين بالياء — نَحِي لَ

يتصرف الفعل المعتل العين بالياء (شير) كالفعل المعتل العين بالواو من وزن فـل

مثل : كم فتقول :

جمع	مفرد
شَرِينَا (شَرِينَا)	شَرِينِي (شَرِينِي)
شَرِينْتُمْ (شَرِينْتُمْ)	شَرِينَتِي (شَرِينَتِي)
شَرِينْتِنَا (شَرِينْتِنَا)	شَرِينَتِي (شَرِينَتِي)
شَرِينُوا (شَرِينُوا)	شَرِينِي (شَرِينِي)
شَرِينُوا (شَرِينُوا)	شَرِينَتِي (شَرِينَتِي)

تمرین ۱ - הפועל "א"

כֹּוֹן פְּעֵלָא מַאֲזִיָּא מִן כָּל מַצְדֵּי מִן הַמַּצְדֵּי הַלְּאִיָּה תִּמְ אִסְנֵהָ אֶלִּי זְמַנֵּי הַרְּעוּ מִתְּכַלָּה :

צוּף - צִיף - שִׁית - בֵּין - לִין - דִּין - צוּר - טִיח - נוּח - נוּע - בּוּז -

קוּץ - גוּר - שִׁים - שׁוּש - גִּיל - דוּש - שׁוּר - שׁוּב - עוּר - שׁוּט - בּוּש -

מוֹת - סוּר - .

تمرین ۲ - הפועל "ב"

اكتب ما يأتي وضع الأفعال في صيغة الماضي واسندها إلى الضمائر المناسبة :

סוּר (אֲנִי) אֶלֶיךָ כְּאֲשֶׁר שׁוּב (אַתָּה) מִבֵּית הַסֶּפֶר . - אַחֲזַתְךָ קוּם

(הִיא) זֶה עָתָה מְשַׁנְתָּה . - הָאִישׁ אֲשֶׁר נָפַל אֶתְמוֹל מֵעַל הַגֶּג מוֹת (הוּא)

הַיּוֹם בִּבְקָר . - בּוּש (אֲנַחְנוּ) מִהַנְּהַגַת אֲחֵינוּ הִרְעָה . - רוּץ (אֲנִי) לְמַעַן

שׁוּב הַבַּיְתָה וְנוּח (אֲנִי) מֵעַמְלִי . - הָאִם בֵּין (אַתָּ) לְדַבְרֵי וְשִׁים (אַתָּ)

אוֹתָם עַל לִבְךָ ? - אֲנַחְנוּ לִין (אֲנַחְנוּ) בְּבֵית אֲחֵינוּ . - מְדוּעַ בּוּז (אַתָּם)

לָנוּ ? - הָעֵץ נוּע (הוּא) בְּרוּח . - אַחֲזוּתִי קוּם (הֵן) בִּבְקָר וְהִלְכוּ לְשׁוּחַ

בִּיעָר . - הָאֲכָרִים דוּש (הֵם) אֶת הַתְּבוּאָה בְּגֵרֵן . -

(٣) المعتل اللام : נָחַי ל' ومنه :

المعتل اللام بالألف : נָחַי ל' א مثل : מָצָא (وَجَدَ) و צָמֵא (عَطَشَ) .
والمعتل اللام بالهاء : נָחַי ל' ה مثل : בָּנָה (بَنَى) .

المعتل اللام بالألف — נָחַי ל' א

يأتي الفعل المعتل اللام بالألف :

إما على وزن פָּעַא مثل : מָצָא و קָרָא و בָּרָא وتشكل عينه بالقاص .
وإما على وزن פָּעֵא مثل : צָמֵא و מָלֵא و טָמֵא وتشكل عينه بالصيريه .

وزن פָּעַא — مثل : מָצָא (وجد) :

مفرد	جمع
מָצָאתִי (وَجَدْتُ)	מָצָאתִי (وَجَدْنَا)
מָצָאתָ (وَجَدْتَ)	מָצָאתֶם (وَجَدْتُمْ)
מָצָאתָ (وَجَدْتَ)	מָצָאתֶן (وَجَدْتُنَّ)
מָצָא (وَجَدَ)	מָצָאוּ (وَجَدُوا)
מָצָאה (وَجَدَتْ)	מָצָאוּ (وَجَدْنَ)

ويلاحظ أن لام الفعل وهي الألف (א) لا تنطق بعد حركة كبرى لأنها נח נסתתר
غير أنها تظهر في النطق في מָצָאה و מָצָאוּ لأنها وقعت بعد حركة صغيرة فهي في هذه
الحال נח נראה .

وزن פָּעֵא - مثل : צָמֵא (عطش) :

مفرد	جمع
צָמֵא תִי	צָמֵא נֵנוּ (عَطِشْنَا)
צָמֵא תְּ	צָמֵא תֶם (عَطِشְתֶּם)
צָמֵא תְּ	צָמֵא תֶן (عَطِشְתֶּן)
צָמֵא	צָמֵאוּ (عَطِشُوا)
צָמֵא הֶ	צָמֵאוּ (عَطِשְׁנוּ)

تمرین - הבנה:

اسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة :

קָרָא - מָלֵא - בָּרָא - טָמֵא - שָׁנֵא - נָשָׂא - דָּשָׂא - יָצָא -
 מָחָא - טָבֵא - צָבֵא - בָּדֵא - חָטֵא - כָּלֵא -

المعتل اللام بالهاء - נָחִי לָּ הֶ" مثل : בָּנֵה

تتحول لام الفعل وهي ال "ה" إلى "י" عند إسناده إلى ضمائر الرفع وتشكل عين الفعل بالحريق (י) عوضاً عن القامص (ה) فمن الفعل בָּנֵה (بنى) و שָׁתֵּה (شرب) تقول : בָּנִיתִי (بنيت) و שָׁתִּיתִי (شربت) بكسر عين الفعل . غير أنه في حالة الغائبة المفردة تتحول لام الفعل إلى "ח" لا إلى "י" كما سبق ، فتقول مثلاً : בָּנִיתָהּ (بنيت) عوضاً عن בָּנִיתָהּ و שָׁתִּיתָהּ لا שָׁתִּיתָהּ . وتسقط لام الفعل في حالة الغائبين والغائبات / مثل : בָּנוּ (بنوا) و שָׁתוּ (شربوا) .

وإليك كيفية إسناد هذه الأفعال في صيغة الماضي :

فعل **בָּנָה** :

مفرد	جمع
בָּנִיתִי (بَنَيْتُ)	בָּנִינוּ (بَيْنَا)
בָּנִיתָ (بَنَيْتَ)	בָּנִיתֶם (بَيْنْتُمْ)
בָּנִיתָ (بَنَيْتَ)	בָּנִיתָ (بَيْنْتِن)
בָּנָה (بَنَى)	בָּנוּ (بَنَوْا)
בָּנְתָה (بَنَتْ)	בָּנוּ (بَنِينَ)

ويلاحظ أن الفعل المعتل اللام بالهاء مثل : **בָּנָה** و **שָׁתָה** يشبه في صيغته الفعل الأجوف في حالة الغائبين والغائبات

مثل : **בָּנוּ** (بَنَوْا) من فعل **בָּנָה** و **בָּנוּ** (فَهَمُوا) من فعل **בָּן**
 ومثل : **שָׁתוּ** (شَرَبُوا) من « **שָׁתָה** و **שָׁתוּ** (جَعَلُوا) من « **שָׁת**
 ومثل : **רָצוּ** (رَضُوا) من « **רָצָה** و **רָצוּ** (رَكَّضُوا) من « **רָץ**.

ويميز بين الطائفة الأولى والثانية بالمدّة (**בָּנָה**) تحت فاء الفعل أو عينه سواء أكان الفعل أجوفا أم معتل اللام بالهاء . ففي الفعل الأجوف تنطق الكلمة ممدودة الصدر في حالة الغائبين والغائبات وتأتي المدّة تحت فائها مثل : **בָּנוּ** (أجوف) وفي الفعل المعتل اللام بالهاء تنطق الكلمة ممدودة العجز في حالة الغائبين والغائبات وتأتي المدّة تحت عينها مثل : **בָּנוּ** (بَنَوْا) وهكذا في **שָׁבוּ** (رَجَعُوا) و **שָׁבוּ** (سَبُوا).

تمرین ۱ - הנוף: א."

اسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة :

- אָבָה - אָפָה - צָלָה - שָׁתָה - קָנָה - מָנָה - בָּנָה - עָנָה -
בָּזָה - גָּלָה - כָּלָה - פָּנָה - פָּדָה - פָּצָה - מָחָה - פָּרָה -
בָּכָה - מָרָה - זָרָה - חָלָה - זָנָה - חָצָה - טָוָה .

تمرین ۲ - הנוף: ב."

اسند كلاً من الأفعال الآتية إلى الضمائر الواردة في صدر كل طائفة منها :

- הוא-היא : רָפָה - פָּקָה - עָבָה - קָדַשׁ - מָתַק - אָרַף -
רָטַב - בָּרַח .
אתה-את : חָפַץ - יָשַׁן - קָשָׁה - בָּשַׁל - עָלַז - חִזַּק -
חָרַד - קָהָה .
אני-הם : יָגַע - רָשַׁע - צָדַק - עָשָׂר - רָחַב - טָהַר -
עָצַב - שָׁמַן .
אנחנו-אתם : יָפָה - שָׁפַל - רָחַק - שָׁלַם - חָכַם - קָצַר -
רָפָה - עָשָׂה .
אמן-הן : שָׁחַר - אָכַל - יָקַר - יָשַׁר - שָׁבַע - גָּדַל -
שָׂמַח - קָחַב .

تمرین ۳ - הבנה ג'

اقرأ ما يأتي وضع المدة (محدد) تحت الحرف المناسب من الفعل للتمييز بين الفعل الناقص والفعل الأجوف :

הבונים בנו את הבית מאבנים - התלמידים בנו את השעור.

הסוסים שתו מים קרים - הסבלים שתו את משאם בעגלה.

השפנים רצו מפני הציד - התלמידות רצו להשתתף בלמודים.

התיירים שבו מנסיעתם - אנשי הצבא שבו את כל-אשר במדינת האויב.

تمرین ۴ - הבנה ד'

اكتب ما يأتي وضع الأفعال في صيغة الماضي واسندها إلى الضائر المناسبة :

אולי מצא (קל, עבר, אתם) את ספרי, אשר אבד (עבר) לי?

אני ראה (עבר) את המלך כאשר עבר (עבר, הוא) היום ברחוב. יוסף

ומשה קרא (עבר הם) את כל-הספר. אחי ואחותי עשה (עבר הם)

את שעורם. אנחנו חפצים לשתות כי צמא (עבר אנחנו). כאשר ראה

(עבר אתם) אותי מדוע לא קרא (עבר אתם) לי? למה עוד לא צלה

(עבר אתן) את הבשר? אני שמחתי על כי מצא (עבר את) את הספר.

(ج) صيغة الفعل المضعف - גזרת הכפולים

الفعل المضعف هو ما كانت عينه ولامه من جنس واحد مثل : סבב (أحاط) و גלל (دحرج) و גלל (سلب).

تسقط لام الفعل المضعف عند إسناده إلى الضمائر في الزمن الماضي وتشد عينه وتشكل بالحوليم جدول (١-) وتشكل فاؤه بالفتح (-) عوضاً عن القاص من الفعل סבב مثلا تقول : סבבתי (أحطت) و סבבתי (أحطت) ومن גלל تقول : גללתי (دحرجت) و גללתי (دحرجت) وتخلو عين الفعل من الشدة في حالة الغائب المفرد فقط ، فتقول مثلا : סב (أحاط) و גל (دحرج).

و إليك كيفية إسناد الفعل المضعف إلى الضمائر في صيغة الماضي :

فعل סבב (أحاط) :

جمع	مفرد
סבבנו (أحطنا)	סבבתי (أحطت)
סבבנו (أحطتم)	סבבתי (أحطت)
סבבנו (أحطتن)	סבבתי (أحطت)
סבבו (أحاطوا)	סב (أحاط)
סבבו (أحطن)	סבה (أحاطت)

ملاحظة :

(١) تشكل فاء الفعل المضعف المنتهي بحرفי 66 بالقاص عوضاً عن الفتح عند إسناده إلى ضمائر الرفع إلا في حالة الغائب المفرد حيث تبقى على شكلها (أى الفتح) مثلا : الفعل סבב (اختار) ، فتقول عند إسناده إلى ضمائر الرفع : סבבתי (اخترت) و סבבתי (اخترت) و סבבתי (اخترت) و סב (اختار) الخ .

(٢) وقد يجوز إسناد الفعل المضعف إلى الضمائر على صيغة الفعل السالم فوضح أن تقول مثلا : סבבתי و סבבתי و סבב كما يصح أن تقول גללתי و גללתי و גלל بدون حذف عين الفعل وتشد لامة . غير أن هذه الصيغة قليلة الاستعمال .

(2) وهناك نوع آخر من الفعل المضعف يتبني بحرفي הה مثل : כָּהָה (أظلم) . فيعتبر هذا الفعل من الأفعال المعتلة اللام بالهاء . مثل : בָּנָה فقول عند إسناده إلى ضمائر الرفع : כָּהִיתִי , כָּהִיתָ , כָּהִיתָ , כָּהִיתָ , כָּהָה ו כָּהָה ו כָּהָה الخ كما تقول בָּנִיתִי , בָּנִיתָ , בָּנִיתָ , בָּנִיתָ , בָּנָה , בָּנָה .

تمرین ۱ - חנוכה א .

استد الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع الواردة أمام كل طائفة منها :

- (אני - אתם - הם) : בָּרַר - גָּלַל - דָּמַם - דָּקַק - הָלַל - זָכַף - חָלַל .
(אתה - את - היא) : כָּתַת - מָסַס - מָזַק - מָרַר - מָשַשׁ - נָדַד .
(אני - אתה - אתן) : סָבַב - עָזַז - עָמַם - צָלַל - צָרַר - קָלַל - מָדַד .
(אנחנו - אתם - הן) : רָכַךְ - צָרַר - רָצַץ - שָׁמַם - תָּמַם - שָׁרַר .

تمرین 2 - חנוכה ב .

اقرأ ما يأتي واستد الأفعال إلى الضمائر المتصلة المشار إليها بين قوسين واشكل بالشكل المناسب :

- הצורך זקק את הכסף . אנשי בליעל זמם (עבר הם) לי . את החג חגג
(עבר אנחנו) בירושלים . למה גלל (עבר אתם) את האבן? . חיל הצבא
סבב (עבר הוא) את העיר . צרר (עבר אני) את כספי בכיסי . היום
מדד (עבר אתה) את חלקת השדה . אחותי חנן (עבר היא) עניים .
הילדות לקק (עבר הן) דבש . מדוע אחיק צרר (עבר הוא) אותי?
התנפלו השודדים על האפרים ושדד (עבר הם) את מקניהם . ברר (עבר
אנחנו) את החטים . רכך (עבר היא) את הקמח בשמן . הילד העצל
הזה מרר (עבר הוא) את הני הנריו . האיש הזקן מתכסה בבגדים ולא
חמם (עבר הוא) לו .

(د) صيغة الفعل الناقص - גזרת החסרים

الفعل الناقص - وهو غير الناقص العربي - هو ما كانت فائؤه حرف "נ" مثل : נטע (غرس) و נפל (سقط) و נפח (نفخ) و נתן (أعطى).

وسمى بالناقص لسقوط فائه في المضارع عند دخول حروف المضارعة عليه . أما في الماضي فلا فرق بينه وبين السالم ويسرى عليه ما قيل عن الفعل السالم في وزنه (وزن פעל) وفي شكله . فتقول مثلا في فعل נפל (سقط) عند إسناده إلى ضمائر الرفع :

مفرد	جمع
נפלת	נפלנו
(سقطت)	(سقطنا)
נפלת	נפלתם
(سقطت)	(سقطتم)
נפלת	נפלתן
(سقطت)	(سقطتن)
נפל	נפלו
(سقط)	(سقطوا)
נפלה	נפלו
(سقطت)	(سقطن)

ملاحظة :

(١) إذا كانت لام الفعل ח أو لا كفعل נפח و נטע شكلت بالفتح عوضا عن السكون في حالة إسناد الفعل إلى ضمير المخاطبة فتقول :

נפחת (تفخت) عوضا عن נפחת

و נטעת (غرست) عوضا عن נטעת

(٢) في الفعل **נָחַת** (هَبَطَ - أُنزِلَ) وأمثاله تسقط لام الفعل وهي ال **ת** عند إسناده إلى الضائر :
תִּי و **תָּ** و **תְּ** و **תֶּם** و **תֵּן** وتشدد الضائر بشدة تقيلة دلالة على حذف لام الفعل فتقول .

נַחְתִּי عوضاً عن **נַחַתִּי** — **נַחַתְּ** عوضاً عن **נַחַתְּ** — **נַחַתְּ** عوضاً عن **נַחַתְּ** — **נַחַתְּ**
عوضاً عن **נַחַתְּ** — **נַחַתְּ** عوضاً عن **נַחַתְּ** . الخ .

(٣) في الفعل **נָחַן** وأمثاله تسقط لام الفعل وهي ال **ן** عند إسناده إلى ضمير الرفع **נָ** وتشدد لا الضمير بشدة تقيلة دلالة على حذف لام الفعل فتقول **נַחַנִּי** عوضاً عن **נַחַנִּי** .

وهناك بعض أفعال تشبه في صيغها الأفعال الناقصة وتُعدّ منها مثل الفعل **לָקַח** (أَخَذَ) .

تمرین - תפורה:

اسند الأفعال الآتية إلى ضمائر الرفع المتصلة الواردة في صدر كل طائفة منها :

(**אָנִי** - **אַתָּם** - **הֵם**) : **נָגַשׁ** - **נָדַר** - **נָהַם** .

(**אַתָּה** - **אַתָּ** - **הִיא**) : **נָטַע** - **נָנַח** - **נָפַח** - **נָסַע** .

(**אָנִי** - **אַתָּה** - **אַתָּן**) : **נָחַת** - **שָׁכַת** - **כָּרַת** .

(**אֲנַחְנוּ** - **אַתָּם** - **הֵן**) : **נָחַן** - **נָעַל** - **נָאֵם** - **לָקַח** .

(ه) صيغة الفعل المركب - גזרת המרכיבים

الفعل المركب هو ما كان منسوباً إلى صيغتين في آن واحد مثل: גָּשָׁא (حَمَلَ) و גָּזָה (مَالَ) و אָפָה (خَبَزَ) و הָמָה (هاج) و יָרָא (خاف) و יָרָה (ألقى).

وهو ما يقابله اللغيف المفروق بالعربية .

فالفعل גָּשָׁא مثلاً ، فعل مركب لأنه ناقص ومعتل اللام بالألف في آن واحد . فهو ناقص من حيث فائه ومعتل اللام بالألف من حيث لامه .

والفعل גָּזָה فعل مركب لأنه ناقص من حيث فائه ومعتل اللام بالهاء من حيث لامه .

والفعل אָפָה فعل مركب لأنه معتل الفاء بالألف من حيث فائه ومعتل اللام بالهاء من حيث لامه . وكذلك الفعل הָמָה و יָרָא و יָרָה ؛

ملاحظة :

ويلاحظ أن هذا النوع من الأفعال ينتهي دائماً إما بـ א وإما بـ ה .
فالفعل المركب المنتهي بـ א مثل : גָּשָׁא و יָרָא و יָצָא يعتبر كالفعل المعتل اللام بالألف عند إسناده إلى الضائر في الماضي (انظر تعريف الفعل גָּשָׁא و יָצָא في باب الفعل المعتل اللام بالـ א) .

أما الفعل المركب المنتهي بـ ה مثل : גָּזָה و אָפָה و הָמָה و יָרָה و הָיָה فإنه يعتبر كالفعل المعتل اللام بالهاء عند إسناده إلى الضائر في الماضي (انظر تعريف الفعل גָּזָה في باب الفعل المعتل اللام بالـ ה) .

وإليك كيفية إسناد هذه الأفعال إلى الضمائر في صيغة الماضي :

(١) فعل **נָשָׂא** (لامه **א** - على وزن **فَعَّلَا**) :

جمع	مفرد
(حملنا)	נִשְׂאתִי (حملتُ)
(حملتم)	נִשְׂאתָ (حملتَ)
(حملن)	נִשְׂאתְ (حملتِ)
(حملوا)	נִשְׂאוּ (حمل)
(حملن)	נִשְׂאוּ (حملت)

(ب) فعل **הָיָה** (لامه **ה** - على وزن **فَعَّلَا**) :

جمع	مفرد
(كنّا)	הָיִיתִי (كنتُ)
(كنتم)	הָיִיתָ (كنتَ)
(كنن)	הָיִיתְ (كنتِ)
(كانوا)	הָיוּ (كان)
(كنن)	הָיוּ (كانت)

وهناك نوع آخر من الفعل المركب وهو ما كان مشتركا بين الفعل الأجوف والفعل المعتل
اللام مثل الفعل **בָּאָה** (مجيء . دخول) فهو أجوف من حيث عينه ومعتل اللام بالألف
من حيث لامه .

وهو ما يقابله الليف المقرون بالعربية ويعتبر كالفعل الأجوف عند إسناده إلى الضمائر
في زمن الماضي فتقول :

مفرد	جمع
בָּאָה (جئت)	בָּאָנוּ (جئنا)
בָּאת (جئت)	בָּאתֶם (جئتم)
בָּאת (جئت)	בָּאתֶן (جئتن)
בָּא (جاء)	בָּאוּ (جاءوا)
בָּאה (جاءت)	בָּאוּ (جئن)

المَرْكَبُ גְזֵרַת הַפּוֹרְכָבִים		الناقص גְזֵרַת הַחֲסָרִים	المضعف גְזֵרַת הַכְּפוּלִים		
كَانَ הָיָה	حَلَّ נִשְׂאָ	سَقَطَ נָפַל	أَظْمَ כָּהָה	أَحَاطَ סָבַב	
הִיְתִי	נִשְׂאָתִי	נָפַלְתִּי	כָּהִיתִי	סָבַבְתִּי	אָנִי
הִיְתָה	נִשְׂאָתָה	נָפַלְתָה	כָּהִיתָה	סָבַבְתָה	אַתָּה
הִיְתָה	נִשְׂאָתָה	נָפַלְתָה	כָּהִיתָה	סָבַבְתָה	אַתְּ
הִיָּה	נִשְׂאָ	נָפַל	כָּהָה	סָבַב	הוּא
הִיְתָה	נִשְׂאָה	נָפַלָה	כָּהִתָה	סָבַבָה	הִיא
הִיְיִנוּ	נִשְׂאָנוּ	נָפַלְנוּ	כָּהִינוּ	סָבַבְנוּ	אֲנַחְנוּ
הִיְיִתֶם	נִשְׂאָתֶם	נָפַלְתֶם	כָּהִיתֶם	סָבַבְתֶם	אַתֶּם
הִיְיִתְּוּ	נִשְׂאָתְוּ	נָפַלְתְּוּ	כָּהִיתְּוּ	סָבַבְתְּוּ	אַתְּוּ
הִיָּו	נִשְׂאָו	נָפַלוּ	כָּהוּ	סָבַבוּ	הֵם
הִיָּו	נִשְׂאָו	נָפַלוּ	כָּהוּ	סָבַבוּ	הֵן

الزمن الحال - زمن الوجود

للزمن الحال أربعة أوزان :

(أ) يأتي على وزن **فועِل** للتكلم والمخاطب والغائب ، مثال ذلك : **أני كُتِب** (أنا كُتِبُ الآن) - و **אתָּה אוֹכַל** (أنت آكل الآن) - و **הוא יושב** (هو جالس الآن) .

(ب) ويأتي على وزن **פועִלֵת** أو **פועִלָה** للتكلم والمخاطبة والغائبة ، مثال ذلك : **אני סוֹבְבֵת** أو **סוֹבְבָה** (أنا محيطة الآن) - و **אתְּ נופֵלֵת** أو **נוֹפְלָה** (أنت ساقطة الآن) - و **היא כותֵבֵת** أو **כותֵבָה** (هي كاتبة الآن) .

(ج) ويأتي على وزن **פועִלִים** في حالة جمع المذكر للتكلم والمخاطبين والغائبين ، مثال ذلك : **אנחנו כותֵבִים** (نحن كاتبون الآن) - و **אתֶם אוֹכְלִים** (أتم آكلون) و **הם יושֵבִים** (هم جالسون) .

(د) ويأتي على وزن **פועִלוֹת** في حالة جمع المؤنث للتكلمات والمخاطبات والغائبات ، مثال ذلك : **אנחנו סוֹבְבוֹת** (نحن محيطات) - و **אתֶן נופִלוֹת** (أنتن ساقطات) و **הן כותֵבוֹת** (هن كاتبات) .

واليك طريقة استعمال هذه الأوزان في أفعال مختلفة الصيغ :

فعل פִּתַּב	فعل אָכַל	فعل הָרַס	فعل יָשַׁב	فعل סָבַב	
כותב	אוכל	הורס	יושב	סובב	} אני - אתָּה - הוא
כותֵבֵת	אוֹכֵלֵת	הורֶסֶת	יוֹשֵׁבֵת	סוֹבְבֵת	
אוֹ כותֵבָה	אוֹ אוֹכְלָה	אוֹ הורֶסָה	אוֹ יוֹשֵׁבָה	אוֹ סוֹבְבָה	
כותבים	אוֹכְלִים	הורֶסִים	יוֹשֵׁבִים	סוֹבְבִים	אנחנו - אתֶם - הם
כותבות	אוֹכְלוֹת	הורֶסוֹת	יוֹשֵׁבוֹת	סוֹבְבוֹת	אנחנו - אתֶן - הן

وتتغير هذه الأوزان في الأحوال الآتية :

(١) في الفعل السالم - إذا كانت عينه ח أو ל مثل : בָּחַר (اختار) أو בָּעַר (احترق) فإنها تشكل بالخطف פּתַח (־) عوضا عن الشفا (ֿ) في حالة جمع المذكور وجمع المؤنث وتقول : בְּאַנְחֵנוּ בְּזִמְרִים (عوضا عن בְּזִמְרִים) و הֵן בְּזִמְרוֹת (عوضا عن בְּזִמְרוֹת) و אַתֶּם בְּזִמְרִים (عوضا عن בְּזִמְרִים) و אַמֵּן בְּזִמְרוֹת (عوضا عن בְּזִמְרוֹת) .

وإذا كانت لام الفعل ח أو ל مثل : שָׁלַח (أرسل) أو שָׁמַע (سمع) فإنها تشكل פּתַח جنوبا (الفتحة المستعارة) في حالة المفرد المذكور وتقول : בְּאַנִי שְׁוִמְעָ (عوضا عن שְׁוִמְעָ) و הוּא שְׁוִלְחָם (عوضا عن שְׁוִלְחָם) كما أنها تشكل פּתַח (־) عوضا عن שִׁיגוֹל (ֿ) في حالة المؤنثة المفردة . وفي هذه الحالة الأخيرة تشكل عين الفعل أيضا פּתַח عوضا عن שִׁיגוֹל فتقول مثلا : בְּאַנִי שְׁוִמְעָת (عوضا عن שְׁוִמְעָת أو שְׁוִמְעָה) و היא שְׁוִלְחַת (عوضا عن שְׁוִלְחַת أو שְׁוִלְחָה) .

وإذا كان الفعل السالم على وزن פָּעַל أو פָּעַל في صيغة الماضي مثل : שָׁלַם (سَلِمَ) و יָכַל (استطاع) فلا يتغير وزنه في الزمن الحالى إذ تقول : הוּא שָׁלַם (هو سالم) في الحالى كما تقول : הוּא שָׁלַם (سَلِمَ هو) في الماضي، وكذلك הוּא יָכַל (هو مستطیع) في الحالى يأتي على وزن הוּא יָכַל (استطاع هو) في الماضي . غير أن فاء الفعل تشكل في الحالى بالشفا (ֿ) عوضا عن القاص (־) في حالة المؤنثة المفردة (שְׁלִמָה - יְכֻלָּה) وفي حالتى جمع المذكور وجمع المؤنث (שְׁלִמִים - יְכֻלִּים) و (שְׁלִמֹת - יְכֻלוֹת) .

(٢) في الفعل الأجوف - مثل קוּם - يأتي الحالى على وزن الماضي ويميز بينهما النطق فقط أى أن الماضي ينطق ممدود الصدر وتأتى المدة تحت فائه مثل : קוּם (قام) و קוּמָה (قامت) - בוּשׁ (أَجَلَّ) و בוּשָׁה (أَجَلَّتْ) - מַת (مات) و מַתָּה (ماتت) - שָׁר (غنى) و שָׁרָה (غَنَّتْ) . فكل هذه الأفعال وردت هنا على صيغة الماضي، وقد تعبر أيضا عن الحالى إذا جعلتها ممدودة العجز ونقلت المدة إلى عينها فتقول حينئذ : קוּם (قائم) و קוּמָה (قائمة) - בוּשׁ (أَجَلَّ) و בוּשָׁה (أَجَلَّتْ) - מַת (مات) و מַתָּה (ماتت) .

(٣) في الفعل المعتل اللام بالهاء - مثل כָּנְה - يأتي الحالى على وزن פועל (يشكل عين الفعل بالسيجول لا بالصيريه) في حالة المفرد المذكور وتسقط لام الفعل في الأحوال الأخرى فتصبح أوزان الحالى كالاتى : פועה - פועה - פועים - פועות.

فالفعل כָּנְה مثلا يصاغ في الزمن الحالى على כונה - כונה - כונים - כונות في أوزانه الأربعة .

(٤) في الفعل المعتل اللام بالألف - مثل מָצָא - (وزن פעל) تصاغ المؤنثة المفردة في الزمن الحالى מוציאת بحيث تكون لام الفعل أى الـ "א" (נח נסתרה) ولا تظهر في النطق .

وفي باقى الأحوال يتبع هذا الفعل القاعدة العامة فتقول : מוציא - מוציאים - מוציאות .
وإذا كان الفعل المعتل اللام بالألف على وزن פעל مثل צָמָא تَصَرَّف كالفعل السالم على وزن פעל في الزمن الحالى فتقول : צמא - צמאה - צמאים - צמאות كما قلنا من שלם في الحالى : שלם - שלמה - שלמים - שלמות .

(٥) في الفعل المركب - مثل נָשָׂא و הָיָה - يتصرف الحالى كما في الفعل المعتل اللام. فإذا كان الفعل المركب منتهيا بحرف "א" - مثل נָשָׂא - عُدَّ من الأفعال المعتلة اللام بالألف مثل מָצָא . وإذا كان منتهيا بحرف "ה" - مثل הָיָה - عُدَّ من الأفعال المعتلة اللام بالهاء مثل : כָּנְה .

الفعل בָּא يعتبر في زمنه الحالى كفعل أجوف وتقول :

בא - באה - באים - באות .

المجرد - בנין הקל

الزمن الحالى - זמן הווה

ללפרד המזכר	ללפרד המזנה	ללפרד המזנה	ללפרד המזנה
יחיד	יחידה	רבות	רבות

الفعل السالم - שלימות

שׁוּבְרִית	שׁוּבְרִים	שׁוּבְרוֹת	שׁוּבְרוֹת	שׁוּבַר	מִשְׁקַל פֻּעַל :
בּוֹחֶרֶת	בּוֹחֶרִים	בּוֹחֶרוֹת	בּוֹחֶרוֹת	בּוֹחַר	" "
שׁוֹמְעֵת	שׁוֹמְעִים	שׁוֹמְעוֹת	שׁוֹמְעוֹת	שׁוֹמֵעַ	" "
שׁוֹלְחָת	שׁוֹלְחִים	שׁוֹלְחוֹת	שׁוֹלְחוֹת	שׁוֹלֵחַ	" "
שׁוֹלְמוֹת	שׁוֹלְמוֹם	שׁוֹלְמוֹת	שׁוֹלְמוֹת	שׁוֹלֵם	פֻּעַל :
יְכוֹלֶת	יְכוֹלִים	יְכוֹלוֹת	יְכוֹלוֹת	יְכוֹל	פֻּעַל :

الفعل المعتل - נחיים

אֹכְלוֹת	אֹכְלוֹם	אֹכְלוֹת	אֹכְלִים	אֹכֵל	נְחִי פֻּעַל :
הוֹרְסוֹת	הוֹרְסִים	הוֹרְסוֹת	הוֹרְסִים	הוֹרֵס	" פֻּעַל "
יוֹשְׁבוֹת	יוֹשְׁבוֹם	יוֹשְׁבוֹת	יוֹשְׁבוֹת	יוֹשֵׁב	" פֻּעַל "
קָמוֹת	קָמוֹם	קָמוֹת	קָמוֹת	קָם	עוֹ מִשְׁקַל פֻּעַל :
מִתּוֹת	מִתּוֹם	מִתּוֹת	מִתּוֹת	מִתּ	" פֻּעַל "
בוֹשׁוֹת	בוֹשִׁים	בוֹשׁוֹת	בוֹשִׁים	בוֹשׂ	" פֻּעַל "
שָׂרוֹת	שָׂרוֹם	שָׂרוֹת	שָׂרוֹת	שָׂר	" פֻּעַל "
מוֹצְאוֹת	מוֹצְאוֹם	מוֹצְאוֹת	מוֹצְאוֹת	מוֹצֵא	נְחִי מִשְׁקַל פֻּעַל :
עֲמָאוֹת	עֲמָאוֹם	עֲמָאוֹת	עֲמָאוֹת	עֲמָא	" פֻּעַל "
בוֹנֵת	בוֹנֵם	בוֹנֵת	בוֹנֵת	בוֹנֵה	" פֻּעַל "

للجمع المؤنث رבות	للجمع المذكر רבים	للفرد المؤنث יחידה	للفرد المذكر יחיד
----------------------	----------------------	-----------------------	----------------------

الفعل المضعف - כפולים

סבב	סובב	סובבת	סובבים	סובבות
פנה	פנה	פנה	פנה	פנה

الفعل الناقص - חסרים

חסרי פנ"	נפל	נפלה	נפלים	נפלות
----------	-----	------	-------	-------

الفعل المركب - מרכיבים

ל" הפעל א"	נשא	נשאת	נשאים	נשאיות
" " "	היה	היה	היו	היו
נהי עו" ו" לא"	נא	נא	נא	נא

ملاحظة :

(١) إذا أريد في الفعل الحال يستعمل كلمة **אין** (ليس) مبنية مع الضمير المناسب . ولا يجوز أن تستعمل كلمة **לא** النافية لأنها خاصة بالفعل الماضي والمضارع . فلا يمكنك مثلا أن تقول **אני לא כותב** بل : **אני לא כותב (لست كاتباً) وعوضاً عن אתם לא אוקלים** تقول : **איןכם אוקלים (لستم آكلين)** .

(٢) ولا يأتي الحال مسبقاً باسم الموصول **אשר** بل يشتمل عنه به في التعريف ، فعوضاً عن **הנער אשר לומד ...** تقول : **הנער הלומד ... (الفتى الذي يتعلم ...)** .

اسم الفاعل - שם הפועל

الفعل في الزمن الحالى يكون دائماً مقترناً بضمائر الرفع أو باسم يعتبر كمتبدأ يكون الفعل خبراً له ، وقد سبق بيان ذلك .

أما إذا كان الفعل في الزمن الحالى غير مقترن بضمائر الرفع أو باسم يحل محلها فيعتبر كاسم يدل على ما وقع منه ويدعى שם הפועל (اسم الفاعل) ، مثال ذلك :

אני שומר את הבית (أنا حارس البيت) — فعل في الزمن الحالى ولكن إذا قلت :
שומר הבית נסע (سافر حارس البيت) — اسم فاعل (أى الشخص المعين لحراسة البيت) .

ملاحظة :

وقد اعتاد بعضهم عدم التفريق بين الزمن الحالى واسم الفاعل واكتفوا بأن يلقبوا كل كلمة وردت على وزن פועל باسم فاعل سواء أكانت مقترنة بضمائر الرفع أو باسم يحل محلها أم كانت غير مقترنة بها . والصواب التفريق ومراعاة القاعدة السابقة .

اسم المفعول - שם הפעול

اسم المفعول (שם הפעול) اسم مصوغ لما وقع عليه الفعل . ويصاغ على وزن פעול أى أنه تشكل عين الفعل بالضممة المشبعة أى الشروق (٦) .

فمن الأفعال : כתב - שבר - מכר مثلا — يصاغ اسم المفعول : כתוב - שבור - מכור .

وفي الأفعال المعتلة اللام بالهاء مثل : בנה - קנה - אפה يأتي اسم المفعول على وزن פעול بإبدال لام الفعل وهى ال ה بال ٦ فتقول : בנוי - קנוי - אפוי .

ולא יבאג اسم المفعول من اللازم . فمن فعل "צָא" (خَرَجَ) مثلا - لا يمكننا أن نصيغ اسم المفعول ولا من "נָזַל" (نَزَلَ) و "לָמַד" (وَقَفَّ) و "לָלַח" (صَعَدَ) .

وقد اعتبر بعض اللغويين اسم المفعول كالنعت فهو لذلك يتبع منوعته في تعريفه وتشكيه ويتبعه أيضا في إفراده وجمعه وفي تذكيره وتأنيثه . فتقول مثلا : **הַחֲלוּן הַפְּתוּחַ** (النافذة المفتوحة) و **עֵץ שְׂתוּל** (شجر مشلول) و **יָד שְׂבוּרָה** (يد مكسورة) و **הַתְּרַנְּלִית הַצְּלוּיָה** (الدجاجة المشوية) و **הַתְּרַנְּלִים הַצְּלוּיִים** (الديوك المشوية) و **הַסְּגוּרוֹת הַדְּכָאִין** (الدكاكين المغلقة) .

وانظر خلاصة ما سبق في الجدول الآتي :

فعل	فعل	فعل	فعل	فعل	فعل	فعل	
כָּתַב	אָכַל	הָרַס	בָּנָה	צָלַח	מָצָא	נִשָּׂא	
לلفرد :							
כָּתוּב	אָכּוּל	הָרוּס	בְּנוּי	צָלוּחִי	מָצוּא	נִשּׂוּא	אֲנִי - אַתָּה - הוּא
כְּתוּבָה	אֲכוּלָה	הָרוּסָה	בְּנוּיָה	צְלוּחִיהָ	מָצוּאָה	נִשּׂוּאָה	אֲנִי - אַתָּה - הִיא
للجمع :							
כְּתוּבִים	אֲכוּלִים	הָרוּסִים	בְּנוּיִים	צְלוּחִים	מָצוּאִים	נִשּׂוּאִים	אֲנַחְנוּ - אַתֶּם - הֵם
כְּתוּבוֹת	אֲכוּלוֹת	הָרוּסוֹת	בְּנוּיוֹת	צְלוּיוֹת	מָצוּאוֹת	נִשּׂאוֹת	אֲנַחְנוּ - אַתֶּן - הֵן

تمرین ۱ - חנוכה א.

اقرأ القطعة الآتية وضع الأفعال في الزمن الحالي عوضا عن الماضي :

חרש אָפּר אֶת שָׂדֵהוּ וּמָצָא אֶבֶן יְקָרָה , לָקַח אֶת הָאֶבֶן , הֵלֵךְ אֶל
הַמֶּלֶךְ לְהַגִּישׁ אוֹתָהּ לוֹ לְמַנְחָה . אָבֵל שׁוֹמֵר הַסֶּף לֹא יָמַן אוֹתוֹ לְבוֹא וּדְרַשׁ
מִמֶּנּוּ אֶת חֲצֵי הַשֶּׁכֶר , אֲשֶׁר יָמַן לוֹ הַמֶּלֶךְ . הָאֶפֶר הַבְּטִיחַ לוֹ זֹאת וּבָא אֶל
הַמֶּלֶךְ . רָאָה הַמֶּלֶךְ אֶת הָאֶבֶן וְשָׂמַח מְאֹד וְחָפֵץ לְתַתּ לָאֶפֶר אֲלָפִים שֶׁקֶל ,
אָבֵל הָאֶפֶר שָׁאֵל לְתַתּ לוֹ חֲמִשִּׁים מְכוֹת . שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת בְּקָשְׁתוֹ בְּתַמְהוֹן
וַיָּמַן צִוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ . שָׁכַב הָאֶפֶר עַל הָאָרֶץ . מְשַׁרְתַּת הִכְהִינוּ . וְהָאֶפֶר מָנָה :
אַחַת , שְׁתַּיִם , שְׁלֹשׁ ... עַד עֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ , וְאָז קָרָא : עֲמֹד ! אֶת הַחֲצֵי הַשָּׁנִי
הַבְּטִיחְתִּי לְשׁוֹמֵר הַסֶּף לְמַעַן יִתְּנֵנִי לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ ! כִּרְנַע קָרָאוּ לְשׁוֹמֵר
הַסֶּף וַיִּתְּנוּ לוֹ אֶת חֲלִיקוֹ , וְהַמֶּלֶךְ יָמַן לָאֶפֶר שְׁלֹשַׁת אֲלָפִים שֶׁקֶל .

تمرین ۲ - חנוכה ב.

اكتب ما يأتي واقب الفعل من الحالي إلى الماضي :

הִנְעַר רוּחַץ בְּמֵים וְשׁוֹתָהּ . לָפָה אַתָּה יוֹשֵׁב וְדוֹאֵג וְאֵינְךָ בּוֹטֵחַ בִּיהִ?
אֲנִי רוֹעֵד בְּקָרָה , וְלִכֵּן אֵינְנִי יוֹצֵא הַחוּצָה בְּלִי בְּגָד חֶם . הָאִשָּׁה הָעֵנִיָּה
מוֹכֵרֶת תְּפוּחִים וְנוֹחֲנֶת בְּזֹאת לֶחֶם לִילְדֵיהָ הַקְּטָנִים . אַחֲוֹתִי מְדוּעַ אֵינְךָ
לוֹבֶשֶׁת אֶת הַבְּגָד , אֲשֶׁר אַתָּה אוֹהֶבֶת תָּמִיד ?

المستقبل - זמן עתיד

قلنا إن الحروف التي تدخل على المستقبل لتعيين الفاعل وجنسه وعدده نوعان : نوع يدخل على الفعل في أوله ، وعدد حروفه أربعة يجمعها كلمة אָזְמִין (متين) ونوع يضاف إلى الفعل في آخره وعدد حروفه أربعة أيضا يجمعها كلمة אָזְמִין (حمامة) .

فاذا أردنا أن نصيغ المستقبل من فعل אָזְמִין مثلا - قلنا :

אָזְמִין (أحرس) - للتكلم المفرد .

וְאָזְמִין (تحرسين) - للخطابة المفردة .

וְאָזְמִין (يجرسون) - للغائبين الجماعة .

וְאָזְמִין (نحرس) - للمتكلمين وللتكلمات .

فحرف ال אָ في المثال الأول وال הָ في المثال الثاني وال ךָ في المثال الثالث وال ךָ في المثال الرابع دخلت على الفعل في أوله لتعيين زمن الاستقبال وجنس الفاعل وعدده . وكذلك حرف ال ךָ في المثال الثاني وحرف ال ךָ في المثال الثالث زيدت في آخر الفعل لتعيين جنس الفاعل وعدده .

وإليك كيفية استعمال هذه الحروف في تصريف المستقبل :

للأفرد :

عوضاً عن אני (أنا) تزيد א في أول الفعل	فتقول : א - שמר
» אתה (أنت) » ת »	» ת - שמר
» את (أنت) » ת »	» ת - שמר - י
» הוא (هو) » י »	» י - שמר
» היא (هي) » ת »	» ת - שמר

للجمع :

عوضاً عن אנחנו (نحن) تزيد י في أول الفعل	فتقول : י - שמר
» אתם (أنتم) » ת »	» ת - שמר - ו
» אתן (أنتن) » ת »	» ת - שמר - נה
» הם (هم) » י »	» י - שמר - ו
» הן (هن) » ת »	» ת - שמר - נה

وللستقبل أوزان عدة تختلف بحسب اختلاف صيغ الأفعال :

(١) صيغة السالم — **גזרת השלמים**

يأتي الفعل السالم على وزنين في المستقبل :

(١) وزن **יפלא** بضم عين الفعل .

(٢) وزن **יפולל** بفتح عين الفعل .

(١) وزن يَفْعَل :

يأتي الفعل المتعدي غالبا على وزن يَفْعَل مثال ذلك : הָאָכָר יִקְצֹר אֶת שָׂדֵהוּ (يَحصدُ الفلاح حقله) ومثل : אַל תִּרְמַס אֶת הַפְּרָחִים (لا تدس الأزهار).
ومثل : מָתִי תִּמְרְנָה אֶת עֲבוֹדַתְכֶן؟ (متى تُتمنَّ عملكنَّ؟).

ويتصرف المستقبل على وزن يَفْعَل كالآتي :

فعل זָכַר (ذَكَرَ) :

للجمع		للفرد	
(تَذْكُر)	יִזְכֵּר	(أَذْكَر)	אִזְכֵּר
(تذكرون)	תִּזְכְּרוּ	(تَذْكُر) أنت	תִּזְכֹּר
(تَذْكِرَن)	תִּזְכְּרְנָה	(تَذْكِرِينَ)	תִּזְכְּרִי
(يذكرون)	יִזְכְּרוּ	(يَذْكَر)	יִזְכֹּר
(يَذْكِرَن)	יִזְכְּרְנָה	(تَذْكَر) هي	תִּזְכֹּר

ويلاحظ أن الفعل في حالة المخاطب (تִּזְכֹּר) يأتي على وزن الغائبة (תִּזְכֹּר) كما أنه يأتي في حالة المخاطبات (תִּזְכְּרְנָה) على وزن الغائبات (תִּזְכְּרְנָה).

ويتغير وزن الفعل (يَفْعَل) في حالة المخاطبة (תִּזְכְּרִי) والمخاطبين (תִּזְכְּרוּ) والغائبات (יִזְכְּرְנָה) إذ تشكل عين الفعل بالسكون المتحرك (:) عوضا عن الضمة (ˆ) .

ملاحظة :

تشمل هاتان القاعدتان جميع الأفعال مهما كانت أوزانها وصيغها ما عدا الفعل الأجوف وسيأتي الكلام عنه فيما بعد .

(٢) وزن يَفْعَلُ :

يأتي غالباً الفعل اللازم على وزن يَفْعَلُ مثال ذلك :

הָאִישׁ הַיָּשָׁר יֵצֵדֵק בְּדַבָּרָיו (الرجل المستقيم يَصْدُقُ بكلامه) ومثل : הגורר
יִרְבֵּץ על יד אמו (يَرْبُضُ الشبل بجانب أمه) ومثل : אחרי הצהרים נִשְׁכַּב
 לנוח (بعد الظهر ننام طلباً للراحة) .

وتأتي أيضاً على وزن يَفْعَلُ الأفعال المتعدية إذا كانت عينها حرفاً من الحروف אחהער
 الحلقية أو إذا كانت لامها ח و لا ، أو حرف ה (في داخلها نقطة) وهي المبتدأ (מפיק)
 مثل : ישאל (يَسْأَلُ) - תרחץ (تَغْسِلُ) - ינהג (يَقُودُ) - נרעב (تَجُوعُ)
 ومثل : ישלח (يُرْسِلُ) - תזרע (تَزْرَعُ) - יבנה (نَعْلُو) .

وهناك أفعال تأتي أيضاً على وزن يَفْعَلُ وإن تكن متعدية وهي قليلة الوجود مثل : ילמד
 (يَتَعَلَّمُ) و ילבש (يَلْبِيسُ) .

ويتصرف المستقبل على وزن يَفْعَلُ كالاتي :

فعل שָׁכַב (نام) :

للجمع		للفرد	
(<u>נָאָם</u>)	<u>יִשְׁכַּב</u>	(<u>אָנָם</u>)	<u>אִשְׁכַּב</u>
(<u>תַּאֲמוֹן</u>)	<u>תִּשְׁכַּבוּ</u>	(<u>תַּאֲמִי</u>)	<u>תִּשְׁכַּב</u>
(<u>תַּעֲנִי</u>)	<u>תִּשְׁכַּבְנִי</u>	(<u>תַּאֲמִינִי</u>)	<u>תִּשְׁכַּבְנִי</u>
(<u>יַנְאֲמוֹן</u>)	<u>יִשְׁכַּבוּ</u>	(<u>יַנְאֲמִי</u>)	<u>יִשְׁכַּב</u>
(<u>יַעֲנִי</u>)	<u>תִּשְׁכַּבְנִי</u>	(<u>תַּאֲמִי הִיא</u>)	<u>תִּשְׁכַּב</u>

فعل **شَمِحَ** (فَرِحَ) - لامه 'ح' - يَصاغ على وزن **يَفْعَلُ** :

للمفرد		للجمع	
أَشْمِحَ	(أَفْرِحُ)	يَشْمِحُ	(نَفْرِحُ)
تَشْمِحُ	(تَفْرِحُ) أَنْتَ	تَشْمِحو	(تَفْرِحُونَ)
تَشْمِحو	(تَفْرِحِينَ)	تَشْمِحوْنَ	(تَفْرِحُونَ)
يَشْمِحُ	(يَفْرِحُ)	يَشْمِحو	(يَفْرِحُونَ)
تَشْمِحو	(تَفْرِحُ) هِيَ	تَشْمِحوْنَ	(يَفْرِحُونَ)

فعل **سَمِعَ** (سَمِعَ) - لامه 'ع' - يَصاغ على وزن **يَفْعَلُ** :

للمفرد		للجمع	
أَسْمِعُ	(أَسْمَعُ)	يَسْمِعُ	(نَسْمَعُ)
تَسْمِعُ	(تَسْمَعُ) أَنْتَ	تَسْمِعُو	(تَسْمِعُونَ)
تَسْمِعُو	(تَسْمِعِينَ)	تَسْمِعُوْنَ	(تَسْمِعُونَ)
يَسْمِعُ	(يَسْمَعُ)	يَسْمِعُو	(يَسْمِعُونَ)
تَسْمِعُو	(تَسْمَعُ) هِيَ	تَسْمِعُوْنَ	(يَسْمِعُونَ)

تشكيل حروف אֵיִתָּךְ (أنيت) في السلم

تشكيل حروف المضارعة (אֵיִתָּךְ) كالآتي :

(١) تشكل الهمزة (א) بالسيجول هكذا : (אֵ) والحروف الثلاثة الأخرى بالحريق هكذا : (אַ - אָ - אִ) إذا لم يكن الحرف الذي يليها (أى فاء الفعل) من حروف א' ה' ח' ע' وتسكن فاء الفعل التي تأتي بعدها. مثل : אֵשֶׁכֶב, אֵשְׁמֵר, בִּכְתָב, אֵלְמַד وقد سبق بيان ذلك في الجداول الموضحة أعلاه .

(٢) أما إذا كانت فاء الفعل من حروف א' ה' ח' ע' تبنى الهمزة على شكلها الأصلي (א) في الوزنين المذكورين وتشكل حروف א' ה' ח' ע' التي تليها بحطف سيجول (:) مثل : אֵאָסַף (أجمع) و אֵחִזַּק (أتقوى) و אֵהָרַס (أهدم) و אֵעָרַב (أحلو) .
وحروف المضارعة الأخرى (אַ - אָ - אִ) تشكل بالسيجول إذا دخلت على حرف א وتشكل ال א (أى فاء الفعل) بحطف سيجول مثل : אֵאָמַר (يتقوى) و תֵּאָזַר (تقمط) و יֵאָלֵף .

ملاحظة :

وفي حالة المخاطبة المفردة وحالاتي المخاطبين والغائبين حيث تكون عين الفعل ساكنة تشكل حروف المضارعة بالفتح وكذلك فاء الفعل (ال א) مثل : תֵּאָסְפִי (تجمعين) و יֵאָרְכֵנִי (يطولون) عوضاً عن תֵּאָסְפִי و יֵאָרְכֵנִי .

(٣) وإذا دخلت الحروف الثلاثة (אַ - אָ - אִ) على حرف من حروف ה' ח' ע' فانها تشكل بالسيجول (:) إذا كان الفعل على وزن יִפְעֵלַל وتشكل فاء الفعل بحطف سيجول (:) مثل : יֵחִזַּק - תֵּעָרַב - יֵעָרַב .

ملاحظة :

وإذا كانت عين الفعل حرفاً من حروف כִּפְתֵּי סִכְתֵּי فاء الفعل لضرورة إتمام حروف כִּפְתֵּי סִכְתֵּי بعد الساكن مثل : יֵחִדְּלֵךְ ו תֵּחַפְּסֵךְ ו יֵעַתֵּר .

وإذا كان الفعل على وزن **يَفْعَلُ** شكلت حروف (**ي-ت-ن**) بالفتحة (**-**) وفاء الفعل **الْحَلَا** بحذف فتحة (**-**) مثل **يَهْدِمُ** (يهدم) و **تَحْلِمُ** (تحلم) و **يَعْمَدُ** (يقف) .

ملاحظة : ✕

وإذا كانت عين الفعل حرفاً من حروف **ب-ك-ف** سكنت فاء الفعل لضرورة إتمام حروف **ب-ك-ف** مثل : **يَحْفَظُ** (يرد) و **تَحْذَرُ** (تقط) و **يَحْتَمِ** (تحتم) . ويستثنى فعل واحد وهو **يَهْدِي** (يدفع . يقذف) .

وانظر تطبيق ما سبق في تصريف الأفعال الآتية :

(١)

فعل **أَسَفَ** (جمع) فاء الفعل : (**أ**) وتشكل **أَيْتَنُ** بالسيجول .

للجمع		للفرد :	
(يجمع)	يَأْسِفُ	(أجمع)	أَأْسَفُ
(يجمعون)	تَأْسِفُونَ	(أنت)	تَأْسِفُ
(يجمعن)	تَأْسِفْنَ	(تجمعن)	تَأْسِفِي
(يجمعون)	يَأْسِفُونَ	(يجمع)	يَأْسِفُ
(يجمعن)	تَأْسِفْنَ	(تجمعن هي)	تَأْسِفُ

(٢)

فعل **تَقَوَّى** (تقوى) فاء الفعل : (**ح**) وتشكل **أَيْتَنُ** بالسيجول .

للجمع		للفرد	
(نتقوى)	نَتَقَوَّى	(أتقوى)	أَتَقَوَّى
(تتقوون)	تَتَقَوَّوْنَ	(تتقوى أنت)	تَتَقَوَّى
(تتقوين)	تَتَقَوَّيْنِ	(تتقوين)	تَتَقَوِّي
(يتقوون)	يَتَقَوَّوْنَ	(يتقوى)	يَتَقَوَّى
(يتقوين)	يَتَقَوَّيْنِ	(تتقوى هي)	تَتَقَوَّى

(٣)

فعل **הָרַס** (هَدَمَ) فاء الفعل : (ה) وتشكل **א** بالسيجول وحروف "יתן"
 بالبتاح .

للجمع		للفرد	
יָהָרְסוּ (تَهْدِمُونَ)	יָהָרַס (تَهْدِمُ)	אָהָרַס (أَهْدِمُ)	אָהָרַס
תְּהַרְסוּ (تَهْدِمُونَ)	תְּהָרַסוּ	תְּהַרְסִי (تَهْدِمِينَ)	תְּהָרַסִי
יְהַרְסוּ (يَهْدِمُونَ)	יְהָרַסוּ	יְהַרְסֵהּ (يَهْدِمِينَ)	יְהָרַסֵהּ
תְּהַרְסוּ (يَهْدِمُونَ)	תְּהָרַסוּ	תְּהַרְסֵהּ (تَهْدِمِينَ)	תְּהָרַסֵהּ

(٤)

فعل **עָרַב** (عَرَبَ) فاء الفعل : (ע) وتشكل **א** "יתן" بالسيجول .

للجمع		للفرد	
יְעַרְבוּ (يَحْلُونَ)	יְעָרְבוּ	אָעָרַב (أَحْلُو)	אָעָרַב
תְּעַרְבוּ (يَحْلُونَ)	תְּעָרְבוּ	תְּעַרְבִי (تَحْلِينَ)	תְּעָרַבִי
יְעַרְבוּ (يَحْلُونَ)	יְעָרְבוּ	יְעַרְבֵהּ (يَحْلُونَ)	יְעָרַבֵהּ
תְּעַרְבוּ (يَحْلُونَ)	תְּעָרְבוּ	תְּעַרְבֵהּ (تَحْلِينَ)	תְּעָרַבֵהּ

(٥)

فعل **חָכַם** (حَكَم) فاء الفعل : (ח) وعين الفعل من حروف (בגד כפת) وتشكل **אִתָּן** بالسيجول وتسكن فاء الفعل - على وزن **يפעلا**.

للجمع		للفرد	
נְחַכְמֶם	(نَحْم)	אֶחָכֶם	(أَحْك)
תְּחַכְמוּ	(تَحْكُون)	תְּחַכְמֶיךָ	(تَحْك) أنت
תְּחַכְמוּהָ	(تَحْكِن)	תְּחַכְמֵי	(تَحْكِين)
יְחַכְמוּ	(يَحْكُون)	יְחַכְמֶם	(يَحْك)
תְּחַכְמוּהָ	(يَحْكِن)	תְּחַכְמֶיהָ	(تَحْك) هي

(٦)

فعل **חָפַר** (حَفَرَ) فاء الفعل : (ח) وعين الفعل من حروف (בגד כפת) وتشكل **אִתָּן** بالسيجول و **יָתָן** بالبتاح وتسكن فاء الفعل - على وزن **يפעلا**.

للجمع		للفرد	
נְחַפְרוּ	(نَحْفِر)	אֶחָפֶר	(أَحْفِر)
תְּחַפְרוּ	(تَحْفِرُونَ)	תְּחַפְרֶיךָ	(تَحْفِر) أنت
תְּחַפְרוּהָ	(تَحْفِر)	תְּחַפְרֵי	(تَحْفِرِينَ)
יְחַפְרוּ	(يَحْفِرُونَ)	יְחַפְרֶם	(يَحْفِر)
תְּחַפְרוּהָ	(يَحْفِر)	תְּחַפְרֶיהָ	(تَحْفِر) هي

تمرین ۱ - הנוד: א.

صغ كلام من الأفعال الآتية في زمن الاستقبال بادخال حروف آיתון في أولها وحروف
יודנה في آخرها :

(אני - הם - היא) :

שמר (حرس) רמס (داس) פתב (كتب) גנב (سرق)
(אנחנו - הוא - הן) :

שלח (ارسل) קצר (حصد) פרח (هرب) שמח (فرح)
(אתם - את - היא) :

מכר (باع) דרש (طلب) שמע (سمع) שכח (نسى)
(אתן - אתה - הן) :

סגר (قفل) פתח (فتح) צדק (صدق) רכב (ركب)

تمرین 2 - הנוד: ב.

صغ كلام من الأفعال الآتية في زمن الاستقبال واشكل حروف آיתון وفاء الفعل
بالشكل المناسب :

(אתן - אתה - הן) :

תדל (امتنع) קרס (هدم) לעמל (تعב) לעמד (وقف)
(אתם - את - היא) :

תזק (تقوى) אסף (جمع) קלם (حلم) אלה (تعلم)
(אנחנו - הוא - הן) :

תגר (قط) עמר (صلی) חפר (حفر) עצב (غضب)
(אני - הם - היא) :

תכם (حكم) ארך (طال) אצר (نزن) עצם (عظم)

تمرین ٣ - חנוכה ג.

اقرأ ما يأتي واقلب الأفعال من صيغة المفرد المذكر إلى صيغة المفردة المؤنثة ثم إلى صيغة الجمع المذكور والمؤنث :

אתה תרדף, הוא יברח, אתה תשמר, מתי תלמד ?
אל תשקר, הוא יקצוף, אתה תגזר, אל תדרש זאת.
מדוע תשפך את המים? הוא יקשור את החבל.
מתי תפגש אותו? אל תשבר את הכוס. אני אפרש מכמרת (شبكة)
אל תרמס את הפרחים. למה תחפר את הבאר הזאת? הולך עם
חקמים יחכם.
לא תעמד על דם רעף. לא תרצח, לא תגנב.

(ب) صيغة الفعل المعتل - גזרת הנחיים

(١) المثال נחיי פ :

ينقسم المثال إلى قسمين :

فيشمل القسم الأول الأفعال من نوع אסף و הרס أي الفعل المعتل الفاء بالألف :
(נחיי פ "א") والفعل المعتل الفاء بالهاء (נחיי פ "ה") .

ويشمل القسم الثاني الأفعال من نوع ילע أي الفعل المعتل الفاء باليود (נחיי פ "י") .

فالأفعال التابعة للقسم الأول مثل : אסף و הרס تتصرف كالفعل السالم في زمن الاستقبال أي أنها تعتبر كالأفعال السالمة التي فاؤها من حروف الحلق אהחלא وقد سبق بيان ذلك .

(راجع صيغة الاستقبال للفعل السالم في باب تشكيل حروف ייתן في السالم بندي ٢ و ٣) .

غير أنه يوجد ثلاثة أفعال معتلة الفاء بالألف تمتاز في تصريفها عن غيرها وذلك بأنه تحذف فاؤها بعد إدخال الهمزة عليها وتكتب بلا حركة بعد حروف المضارعة الأخرى (٢١٦) وهي :
أَكَل (أَكَل) - **أَمَرَ** (قَالَ) - **أَهْلَكَ** (هَلَكَ) .

وانظر إلى تصريفها في الجدول الآتي :

فعل أَكَل (أَكَل)	فعل أَمَرَ (قَالَ)	فعل أَهْلَكَ (هَلَكَ)
أَكَل	أَمَرَ	أَهْلَكَ
تَأْكَل	تَأْمُر	تَهْلِك
تَأْكَلِينَ	تَأْمُرِينَ	تَهْلِكِينَ
يَأْكُل	يَأْمُر	يَهْلِك
تَأْكُلُ	تَأْمُرُ	تَهْلِكُ
تَأْكُلُونَ	تَأْمُرُونَ	تَهْلِكُونَ
تَأْكُلْنَ	تَأْمُرْنَ	تَهْلِكْنَ
يَأْكُلُونَ	يَأْمُرُونَ	يَهْلِكُونَ
يَأْكُلْنَ	يَأْمُرْنَ	يَهْلِكْنَ

ملاحظة :

ويلاحظ أن هذه الأفعال تأتي في زمن الاستقبال على وزن **يَأْمُرُ** (أى أن عينها تشكل بالبتاح) وحروف المضارعة (٢١٦) بالحولم .

أما الأفعال التابعة للقسم الثاني من نوع **يَهْلِكُ** (تَهْلِكُ) و **يَهْلِكُ** (يَهْلِكُ) و **يَهْلِكُ** (يَهْلِكُ) فانها تأتي غالباً في زمن الاستقبال على وزن **يَهْلِكُ** (أى أن فاءها وهي الـ) تكتب ولا تنطق (**يَهْلِكُ**) بعد ادخال حروف المضارعة عليها وتشكل عينها بالبتاح وحروف المضارعة (٢١٦) كلها بالحريق فتقول **يَهْلِكُ** (يَهْلِكُ) و **يَهْلِكُ** (يَهْلِكُ) و **يَهْلِكُ** (يَهْلِكُ) .

وانظر في الجدول الآتي كيفية تصريف الفعل **תָּעַב** في زمن الاستقبال :

فعل **תָּעַב** (تعب) وأمثاله :

للجمع		للفرد	
(تَعَبُ)	תִּנְעָב	(أُنْعَبُ)	אֲנִינְעָב
(تَتَّعِبُونَ)	תִּתְעַבְוּ	(أَنْتَ تَتَّعِبُ)	אַתָּה תִּתְעַבְ
(تَتَّعِبِينَ)	תִּתְעַבְנָה	(تَتَّعِبِينَ)	אַתְּ תִּתְעַבְנָה
(يَتَّعِبُونَ)	יִתְעַבּוּ	(يَتَّعِبُ)	הוא יִתְעַבּ
(يَتَّعِبِينَ)	יִתְעַבְנָה	(تَتَّعِبُ)	היא תִּתְעַבּ

وهناك ثلاثة أفعال : **יָלַד** (وَلَدَ - خَلَّفَ) و **יָרַד** (نَزَلَ) و **יָשַׁב** (جَلَسَ) تصاغ على وزن **יִעָל** بحذف فائها وبتشكيل حروف المضارعة (אִיחָל) بالصيريه .

وإليك كيفية تصريفها :

فعل **יָשַׁב** (جَلَسَ) وأمثاله :

للجمع		للفرد	
(تَجْلِسُ)	יִשְׁבּ	(أَجْلِسُ)	אֲשִׁיב
(تَتَّجِلְסُونَ)	תִּשְׁבּוּ	(تَتَّجِلְسُ)	אַתָּה תִּתְגַּלְס
(تَتَّجِلְسِينَ)	תִּשְׁבְּנָה	(تَتَّجِلְسِينَ)	אַתְּ תִּתְגַּלְסְנָה
(يَتَّجِلْسُونَ)	יִשְׁבוּ	(يَتَّجِلْسُ)	הוא יִשְׁבּ
(يَتَّجِلْسِينَ)	יִשְׁבְּנָה	(تَتَّجِلْسُ)	היא תִּתְגַּלְס

وينسب لهذه الأفعال الثلاثة الفعل **יָדַע** (عَلِمَ) غير أنه يصاغ على وزن **יִעָלַל** بتشكيل عينه بالبتاح عوضا عن الصيريه لأنه منه بحرف حلقى (**ל**) فتقول :

للجمع	للنفر
(نَعْلَمُ)	אֲדַע (أَعْلَمُ)
(نَعْمُونَ)	תִּדְעוּ (تَعْلَمُ) أَنْتَ
(نَعْمَنَ)	תִּדְעוּהוּ (تَعْلَمِينَ)
(يَعْمُونَ)	יִדְעוּ (يَعْلَمُ)
(يَعْمَنَ)	יִדְעוּהוּ (تَعْلَمُ) هِيَ

ملاحظة :

والفعل **קָלַף** (ذهب) يعد أيضا من هذه الأفعال الثلاثة في زمن الاستقبال وان كانت فازه (**ה'**) لا (**ו'**) فيصاغ على وزن **יִעָלַל** مثلها فتقول :

אֲקַלֵּף (أذهب) و תִּקְלֹף (تذهب) كما تقول : אֲשַׁבּ ו תִּשָּׁב .

تحریر ١ - חֲנוּךְ א

صغ الأفعال الآتية في زمن الاستقبال (مذكرا ومؤنثا - مفردا وجمعا) مع مراعاة شكل حروف المضارعة **א' י' ת' ז'** :

אָצַר - אָרַךְ - אָשַׁם - אָכַל - אָדַם - אָזַר - אָבַד - אָטַם - אָמַר - אָסַף .

תמרים 2 - הנוף: ב.

אقرأ ما يأتي واقبل الفعل من صيغة الماضي إلى صيغة المستقبل واشكل حروف المضارعة بالشكل المناسب :

במה אשמנו לפניך, כי כעסת עלינו? הסערות הרסו בתים ועקרו עצים רבים. מפני מי חרדת היום? מה ארכו לי שם הימים? שמחתי לשמע, כי עשרת. מדוע לא כתבת לי כל-הזמן? הלחם לא חמץ, לכן לא אכלתי אותו. הים סער כל-היום, כמו הפץ לשטף את הארץ. שיריך ערבו מאד לאזני! טוב לך אם בטחת בי בצרתך, לכן גם עזרתי אותך. השפחה ערכה את השלחן. האפרות חרשו כל-היום את השדה. מקול הרעם חרשו האזניים. אבותיו אצרו כסף לרב. והוא נחל את כל-עשרם. אחי חלש מאד אחרי מחלתו. בכל-מפיריך בחרת לך רע נאמן אחד. הסוסים ירדו בנהר עד צואר ועברו בלי פגע.

תמרים 3 - הנוף: ג.

صغ الأفعال الآتية في زمن الاستقبال وادخل عليها حروف المضارعة المشار إليها بالضمائر المنفصلة والمكتوبة أمام كل طائفة منها :

(אני - אתם - הן) : הרס - הרג - הפך - הדר .

: (אתה - את - היא) : הדר - הדרף - הלם .

(אנחנו - הם - הוא) : הכר - הים - הכל .

تمرین ۴ - הפניה: ד.

صنع الأفعال الآتية في زمن الاستقبال مع مراعاة شكل حروف المضارعة **אימן**.

יאב - יגע - יבש - יגר - ידע - יכל - יהלך - ילד - ירש - ירד - ירק -
ירע - ישב - יסד - יטב - יעץ - ישן - ישר .

(۲) الأجوف - נחיי לא^۶ ومنه :

المعتل العين بالواو : **נחיי** لا^۶ مثل : **קם** (قام) ومصدره **קום** (قيام) .
والمعتل العين بالياء : **נחיי** لا^۷ مثل : **נָר** (غَنَّى) ومصدره **נָר** (غناء) .

المعتل العين بالواو : **נחיי** لا^۶

يأتي الفعل المعتل العين بالواو على وزنين في زمن الاستقبال فهو يأتي على وزن **יפול** وعلى وزن **יפול**.

فإذا كان ماضيه على وزن **פול** أو **פל** مثل : **קם** و **מת** صيغ في الاستقبال على وزن **יפול** فتقول : **יקום** و **ימות** بتشكيل حروف المضارعة **(אימן)** بالقاص (۳) .

أما إذا كان ماضيه على وزن **פל** مثل : **בש** صيغ مستقبله على وزن **יפול** فتقول : **יבש** و **יאבש** بتشكيل حروف المضارعة **(אימן)** بالصيريه (۴) .

وإليك كيفية تصريف هذه الأفعال في زمن الاستقبال على كل من الوزنين المذكورين :

وزن يَفْعُل — فعل قَم	وزن يَفْعُل — فعل بَش
أَقُوم	أَبُوش
تَقُوم	تَبُوش
تَقُومِي	تَبُوشِي
يَقُوم	يَبُوش
تَقُومُ	تَبُوشُ
تَقُومُونَ	تَبُوشُونَ
تَقُومِينَ	تَبُوشِينَ
يَقُومُونَ	يَبُوشُونَ
يَقُومَنَ	يَبُوشَنَ

ملاحظة :

(أ) و يلاحظ أن عين الفعل وهي الـ (٦) تسقط عند التقائها مع الضمير **نَه** في حالي الخطاب والعاثيات حيث تشكل فاء الفعل بالحوليم قطان عوضاً عن الشروق أو الحوليم جدول مثل : **تَقُومِينَ** (عوضاً عن **تَقُومِينَ**) و **يَبُوشِينَ** (عوضاً عن **يَبُوشِينَ**) .

(ب) وفي الأفعال المنبئة بحرف **ح** أو لا مثل : **بَح** (سكن) و **بَع** (تحرك) تشكل لام الفعل بتاج جنوبه (**ح** أو لا) فتقول : **يَبُوح** (سكن) و **يَبُوع** (يحرك) و **أَبُوح** (أسكن) و **أَبُوع** (أتحرك) . وعند التقائها بالضمير **نَه** في حالي الخطاب والعاثيات : **تَبُوحِينَ** و **تَبُوعِينَ** .

(ج) وإذا دخلت واو القابلة على الفعل المعتل العين بالواو في زمن الاستقبال سقطت عينه وشكلت فاءه بالقصاص
 حطوف عوضا عن الشروق وأصبحت الكلمة ممدودة الصدر بمدّ فاء الفعل بالميتج وذلك في حالة المخاطب
 المفرد أو الغائبة المفردة **תָּקוּם** وفي حالة الغائب المفرد **יָקוּם** وفي حالة المتكلمين والمتكلمات **יָקוּמוּ**.
 فتقول بادخال الواو القابلة : **וְתָקוּם** (وَقُتَّ) أو (وَقَامَتْ) - **וְיָקוּם** (وَقَامَ) - **וְיָקוּם** (وَقْنَا)
 وفي باقى الأحوال يبقى الفعل على حالته الأصلية : **וְיָאָקוּם** (وَقُتَّ) - **וְתִקְמוּנָה** (وَقُنَّ) - **וְתִקְמוּמוּ** (وَقَمَّ).
 وإذا كانت لام الفعل حرفا حلقيا **יְנוּחַ** - **יְנוּעַ** - **יְסוּר** شكلت فاءه بالبتاح (لا بالقصاص كما سبق)
 عند دخول الواو القابلة عليها فتقول : **וְיִנּוּחַ** (وَسَكَنَ) - **וְיִנוּעַ** (وَسَحَّرَكَ) - **וְיִסּוּר** (وَمَالَ) بحذف
 عين الفعل كما تقدم.

المعتل العين بالياء - יָחַי ע"י

يصاغ الفعل المعتل العين بالياء على وزن **יָפִיל** في زمن الاستقبال مثل : **יִשְׂרֹר** (يَسُرُّ) في الماضي) و **יָשִׂים** (يَسِّمُ في الماضي).

وتشكل حروف المضارعة **אֵיפֵל** بالقصاص (פ) كما في الفعل المعتل العين بالواو .

أما فاء الفعل فتشكل بالحريق (ח) الا عند التقائها بالضمير **יָה** حيث تشكل بالصيريه (י) وتحذف عين الفعل وهي (א) في حالتى المخاطبات والغائبات : **תִּשְׂרֹרְנָה** (تُغْنِينَ) و **תִּשְׂרֹרְנָה** (يُغْنِينَ).

وإليك كيفية تصريف الفعل المعتل العين بالياء في زمن الاستقبال :

فعل **יָשִׂים** (جَعَلَ)

للجمع		للمفرد	
(תִּשְׂרֹרְנָה)	יָשִׂים	(أَجْعَلُ)	אֵשִׂים
(תִּשְׂרֹרְנָה)	תִּשְׂרֹמוּ	(تَجْعَلُ) أنتَ	תִּשְׂרֹמוּ
(תִּשְׂרֹרְנָה)	תִּשְׂרֹמְנָה	(تَجْعَلِينَ)	תִּשְׂרֹמְנָה
(יִשְׂרֹרוּ)	יִשְׂרֹמוּ	(يَجْعَلُ)	יִשְׂרֹמוּ
(יִשְׂרֹרְנָה)	תִּשְׂרֹמְנָה	(تَجْعَلُ) هي	תִּשְׂרֹمְנָה

ملاحظة :

(١) وفي الأفعال المنتهية بحرف "נ" مثل : **דָּן** (حَكَمَ) و **בָּן** (أَدْرَكَ) و **לָן** (بَاتَ) تحذف هذه الـ "נ" عند التقائها بـ "נ" الضمير **נָה** في حالي المحاطبات والغائبات فتقول : **תְּדַנֶּנָּה** أى **تَحْكُمَنَّ** (عوضاً عن **תְּדַנְנָה**) و **תְּבַנֶּנָּה** أى **تَدْرُكَنَّ** (عوضاً عن **תְּבַנְנָה**) و **תְּלַנֶּנָּה** (عوضاً عن **תְּלַנְנָה**) .

(ب) وفي الأفعال المنتهية بحرف **ח** مثل : **שָׁח** (تَحَدَّثَ) تشكل لام الفعل (أى الـ **ח**) يتاح جنوبه فتقول : **יְשַׁח** (يتحدَّث) و **אֲשַׁח** (أتحدَّث) و **נִשְׁחַח** (تتحدَّث) .
وعند التقائها بالضمير **נָה** في حالي المحاطبات والغائبات : **תְּשַׁחֲנָה** (تتحدَّثن أو يتحدثن) .

(ج) وإذا دخلت الواو القابلة على الفعل المعتل العين بالياء في زمن الاستقبال سقطت عين الفعل وشكلت فاؤه بالسيجول عوضاً عن الحريق وأصبحت الكلمة ممدودة الصدر بمدّ فاء الفعل بالمتبج وذلك في حالة المخاطب المفرد أو الغائبة المفردة **תְּשִׁים** وفي حالة الغائب المفرد **יְשִׁים** وفي حالة المتكلمين والمتكلمات **יְשִׁים** فتقول : **יְשִׁים** (وجعل) — **וְתִשֵּׁם** (وجعلت أو جعلت) — **וְיִשְׂם** (وجعلنا) .

وفي سائر الأحوال يبقى الفعل على حاله الأصلية **וְאֲשִׁים** (وجعلت) — **וְתִשְׂמְנָה** (وجعلتن أو جعلتم) — **וְתִשְׂיִמוּ** (وجعلتم) .

تمرين ١ - التباديل : أ .

كُتِبَ فَعْلًا مِنْ كُلِّ مَصْدَرٍ مِنَ الْمَصَادِرِ الْآتِيَةِ فِي زَمَنِ الْاسْتِقْبَالِ مَذْكَرًا وَمُؤَنَّثًا وَمَفْرَدًا وَجَمْعًا وَاشْكَلْ حُرُوفَ الْمَضَارِعِ **אֵיִתָן** بِالشَّكْلِ الْمُنَاسِبِ :

צוּף - צִיף - נְשִׁית - בֵּין - לֵין - דֵּין - צוּר - טוּחַ - גוּחַ - גוּעַ - בּוּחַ -

קוּץ - גוּר - שִׁים - שׁוּשׁ - גֵּיל - דוּשׁ - שׁוּר - שׁוּב - עוּר - שׁוּט - בּוּשׁ - מוּת -

סוּר :

تمرین ۲ - הפוך: ב.

اقلب الأفعال الآتية من صيغة الاستقبال الى صيغة الماضي بادخال الواو القالبة على كل منها
واشکل بالشکل المناسب :

אסור - יסור - תסור - ננוע - תנוח - יעוף - תקום - תנוע - תנועו -
ישוב - נשיר - תעור - יקוץ - נצור - תריב - נדוש - ימות - תבושי - תמות -
יבוש .

تمرین 3 - הפוך: ג.

اكتب ما يأتى وضع من المصادر أفعال تضعها في زمن الاستقبال بابدال ضمائر الرفع بحروف
المضارعة الملائمة لكل منها :

(אני) סור אליך פאשר (אתה) שוב מבית-הספר . - אחותך (היא)
קום זה עתה משנתה . - האיש אשר נפל אתמול מעל הגג (הוא) מות
היום בבקר . - (אנחנו) בוש מהנהגת אחינו הרעה . - רוץ (אני) למען
(אני) שוב הביתה ונח (אני) מעמלי . - האם (את) בין לדברי ושים
(את) אותם על לבך ? - (אנחנו) לין בבית אחינו . - מדוע (אתם)
בוו לנו ? - העץ (הוא) נוע ברוח . - אחיומי (הן) קום בבקר והלך
לשות ביצר . - האפר (הוא) דוש את התבואה :

(٣) المعتل اللام : נָחַי ל' ومنه : ~~X~~

المعتل اللام بالألف : נָחַי ל' א' مثل : מָצָא و צָמָא .

والمعتل اللام بالهاء : נָחַי ל' ה' مثل : פָּנָה .

المعتل اللام بالألف - נָחַי ל' א'

يأتي الفعل المعتل اللام بالألف في زمن الاستقبال على وزن יִפְעֵא وتشكل عينه بالقامص سواء أكان ماضيه على وزن פִּעֵא أم على وزن פִּעָא مثل : מָצָא (יִמָּצָא) و צָמָא (יִצָּמָא) . وتشكل حروف المضارعة אֵיִתָּן بالحريق ما عدا الـ "א" التي تشكل بالسيجول كما في الفعل السالم .

وفي حالتى المخاطبات والغائبات عند التقاء لام الفعل بالضمير נָה تشكل عين الفعل بالسيجول عوضا عن القامص . فنقول : תִּמָּצְאָנָה (تجدن أو يجدن) و תִּצָּמְאָנָה (تعطشن أو يعطشن) باعتبار لام الفعل وهى الـ "א" ، נָח וְסִתְר .

وانظر إلى تصريفه في الجدول الآتى :

فعل מָצָא (وجد) :

للجمع		للفرد	
(نَجْدُ)	<u>נִמָּצָא</u>	(أجدُ)	<u>אִמָּצָא</u>
(تجدون)	<u>תִּמָּצְאוּ</u>	(تَجْدُ) أنت	<u>תִּמָּצָא</u>
(تجدن)	<u>תִּמָּצְאָנָה</u>	(تَجْدِينَ)	<u>תִּמָּצְאִי</u>
(يجدون)	<u>יִמָּצְאוּ</u>	(يَجْدُ)	<u>יִמָּצָא</u>
(يجدن)	<u>תִּמָּצְאָנָה</u>	(تَجْدُ) هى	<u>תִּמָּצָא</u>

فعل צָמַא (عطش):

للمفرد	للجمع
צָמַא (أعطش)	צָמְאוּ (تَعْطِشُ)
תָּצַמְא (تَعْطِشُ) أَنْتَ	תָּצַמְאוּ (تَعْطِشُونَ)
תָּצַמְאִי (تَعْطِشِينَ)	תָּצַמְאֵנָה (تَعْطِشْنَ)
יָצַמְא (يَعْطِشُ)	יָצַמְאוּ (يَعْطِشُونَ)
תָּצַמְא (تَعْطِشُ) هِيَ	תָּצַמְאֵנָה (يَعْطِشْنَ)

ملاحظة :

وفي الفعل חָטְא (أخطأ) الذي فاوزه حرف حلق (وهو الوحيد من نوعه) تشكل حروف المضارعة بالسيجول وتشكل فاء الفعل بالخطف بالسيجول (: :) كما في الفعل السالم فتقول :

יִחְטְא (يخطئ) - אִחְטְא (أخطئ) - תִּחְטְאוּ (تخطئون) - תִּחְטְאוּנָה (تخطئن أو يخطئن) - יִחְטְאוּ (يخطئون) .

تمرین - רבוי:

ضع الأفعال الآتية في زمن الاستقبال مذكرا ومؤنثا ومفردا وجمعا :

קָרָא - פָּרָא - מָלָא - דָּשָׂא - רָפָא - טָמָא - מָחָא - סָבָא - פָּדָא - שָׂנָא -

צָבָא - כָּלָא - חָטָא - אָתָא .

المعتل اللام بالهاء - תָּנִי לֵה

يأتي الفعل المعتل اللام بالهاء مثل: תָּנִי على وزن תִּפְעֵה بتشكيل عين الفعل بالسيجول وتشكل حروف المضارعة بالحريق ما عدا الهمزة (א) التي تشكل بالسيجول كما في الفعل السالم فتقول: תָּנִי - תִּנְנֵה - תִּנְנֵה .

وتسقط لام الفعل (أى ال ת) عند التقائها بالضمائر "נ" و "י" في حالة المخاطبة وحالة الغائين فتقول: תִּנְנֵי (تبنين) و תִּנְנֵוּ (تبنون) .

وعند التقائها بالضمير "נָה" في حالي المخاطبات والغائبات تتحول إلى "נ" فتقول: תִּנְנֵנָה (تبنين أو يبنين) .

وإليك كيفية تصريف هذه الأفعال في زمن الاستقبال :

فعل תָּנִי (تَنِي) :

للجمع		للفرد	
(تَنِي)	תָּנִי	(أُنِي)	תָּנִי
(تبنون)	תִּנְנֵוּ	(تَنِي) أَنْتَ	תִּנְנֵה
(تبنين)	תִּנְנֵנָה	(تبنين)	תִּנְנֵי
(يبنون)	יִבְנֵוּ	(يَنِي)	יִבְנֵה
(يبنين)	יִבְנֵנָה	(تَنِي) هِيَ	תִּבְנֵה

أما الأفعال المنتهية بـ **ה** (مبيق في داخل الهاء) مثل: **גָּבַה** (ارتفع) و **כָּמַח** (اشتاق) فتعتبر كالفعل السالم في زمن الاستقبال وتتصرف كالأفعال على وزن **יפעל**:

فعل **גָּבַה** (ارتفع):

للجمع		للفرد	
(יִרְתָּעוּ)	גָּבְהוּ	(أرْتَفَعُ)	אֶגְבֶּה
(יִרְתָּעוֹן)	תִּגְבְּהוּ	(تَرْتَفِعُ) أنت	תִּגְבֶּה
(יִרְתָּעִין)	תִּגְבְּהֵנָה	(تَرْتَفِعِينَ)	תִּגְבְּהֵי
(יִרְתָּעוֹן)	יִגְבְּהוּ	(يَرْتَفِعُ)	יִגְבֶּה
(יִרְתָּעִין)	תִּגְבְּהֵנָה	(تَرْتَفِعُ) هي	תִּגְבֶּה

تمرین - חברה:

صرف الأفعال الآتية في زمن الاستقبال مذكرا ومؤنثا ومفردا وجمعا واشكل حروف المضارعة بالشكل المناسب:

גָּלָה - דָּלָה - פָּרַה - צָפָה - רָבָה - קָנָה - שָׁתָה - שָׁבָה - בָּוָה - פָּרַה

צָלָה - כָּמַח - נָגַה - לָהָה - תָּמַח

ملاحظة :

(١) وفي الأفعال المعتلة اللام بالهاء والتي فاؤها حرف **א** مثل : **אָתָה** (أتى) و **אָרְךָ** (تطاف) تشكل حروف المضارعة **אֵיתָן** بالسيجول وفاء الفعل (أى ال **א**) بحذف سيجول كما في الفعل السالم الذي فاؤه **א** فتقول : **אֵאתָה** (أتى) و **יאָתָה** (يأتى) و **נאָרְךָ** (تطاف) و **תאָרְךָ** (تطفون) .

(٢) وفي الأفعال التي فاؤها **ה** أو **ח** مثل : **הָנָה** (لهج) و **הָמָה** (هاج) و **חָשָה** (سكت) و **חָזָה** (نظر) تشكل حروف المضارعة بالسيجول وتشكل فاء الفعل (أى ال **ה** و ال **ח**) بحذف سيجول غالبا مثل : **אהָמָה** (أهيج) و **יהָמָה** (يهيج) - **תחָשָה** (تسكت) و **נחָשָה** (نسكت) - **אחָזָה** (أنظر) و **תחזינָה** (تنظرن) .

وأحيانا تأتي فاء الفعل ساكنة مثل :

אהָנָה (ألهج) و **יהָנָה** (يهيج) و **תחָסָה** (تلجأ) و **נחָסָה** (تلجأ) وقد وردت بعض الأفعال بشكل حروف المضارعة **יתן** بالفتح وفاء الفعل بحذف فتاح مثل : **הָנָה** - **תחנָה** و **הָרָה** - **תהרין** .

(٣) أما إذا كانت فاء الفعل **ע** مثل : **עָשָה** (صنع) و **עָלָה** (صعد) و **עָנָה** (أجاب) شكلت الهمزة بالسيجول وفاء الفعل التي بعدها بحذف سيجول فتقول : **אעֵשָה** و **אעֵלָה** و **אעֵנָה** وتشكل حروف المضارعة الأخرى (**יתן**) بالفتح وفاء الفعل التي بعدها بحذف فتاح فتقول : **יעֵשָה** و **יעֵלָה** و **יעֵנָה** . وفي بعض الأفعال تأتي فاء الفعل (أى ال **ע**) ساكنة بعد إدخال **יתן** عليها مثل : **יעֵטָה** (يلبس) .

وانظر إلى تصرف هذا النوع من الأفعال في الجداول الآتية :

فعل **אָתָה** (أتى) :

للمفرد	للجمع
אָאתָה	נאָאתָה (نأتى)
תאָאתָה	תאָאתו (تأتون)
תאָאתי	תאָאתינָה (تأتين)
יאָאתָה	יאָאתו (يأتون)
תאָאתָה	תאָאתינָה (يأتين)

فعل	قَمَّه (هَاج)	فعل	قَوَّه (نَظَر)	فعل	قَهَّه (لَهَج)
أَهَمَّه	(أهيج)	أَحَمَّه	(انظر)	أَهَمَّه	(ألهج)
تَهَمَّه	(تهيج)	تَحَمَّه	(تنظر)	تَهَمَّه	(تلهج)
تَهَمَّى	(تهيجين)	تَحَمَّى	(تنظرين)	تَهَمَّى	(تلهجين)
يَهَمُّه	(يهيج)	يَحُمُّه	(ينظر)	يَهَمُّه	(يلهج)
تَهَمَّه	(تهيج)	تَحَمَّه	(تنظر)	تَهَمَّه	(تلهج)
نَهَمَّه	(نهيج)	نَحَمَّه	(ننظر)	نَهَمَّه	(نلهج)
تَهَمُّو	(تهيجون)	تَحَمُّو	(تنظرون)	تَهَمُّو	(تلهجون)
تَهَمَّيْنَه	(تهيجن)	تَحَمَّيْنَه	(تنظرن)	تَهَمَّيْنَه	(تلهجن)
يَهَمُّو	(يهيجون)	يَحُمُّو	(ينظرون)	يَهَمُّو	(يلهجون)
تَهَمَّيْنَه	(تهيجن)	تَحَمَّيْنَه	(ينظرن)	تَهَمَّيْنَه	(يلهجن)

فعل قَوَّه (استقر):

للفرد	للجمع
أَحَمَّه (استقر)	أَحَمَّو (استقروا)
تَحَمَّه (تستقر)	تَحَمَّو (تستقروا)
تَحَمَّى (تستقرين)	تَحَمَّيْنَه (تستقرن)
يَحُمُّه (يستقر)	يَحُمُّو (يستقرون)
تَحَمَّه (تستقر)	تَحَمَّيْنَه (يستقرن)

فعل **עָלָה** (صعد) :

للجمع	للفرد
יָעִלּוּ (تصعدون)	אָעִלָּה (أصد)
תִּעְלֶינָה (تصعدون)	תִּעְלֶינָה (تصعد) أنت
יִעְלוּ (يصعدون)	תִּעְלֵי (تصعدين)
תִּעְלֵינָה (يصعدن)	יִעְלָה (يصعد)
	תִּעְלָה (تصعد) هي

إذا دخلت واو القابلة على فعل معتل اللام بالهاء في زمن الاستقبال سقطت لامه (وهي ال ه) وانتقلت حركة عين الفعل إلى فائه وأصبحت الكلمة ممدودة الصدر بمدة صدرها بالمدة (**יִמְחַג**) مثل : **אָכְנָה** - **יָאֲכֹן** أو **יִאֲכֹן** ومثل : **תִּפְנֶה** - **וּתְפֹן** أو **וּתְפֹן** ومثل : **יִקְנֶה** - **וּיִקְנֹן** أو **וּיִקְנֹן** ومثل : **יִזְרֶה** - **וּיִזְרֹן** أو **וּיִזְרֹן** بتشكيل حروف المضارعة **אֵימָן** بالحرق أو بالصيريه .

وفي بعض الأفعال تشكل حروف المضارعة بالصيريه فقط وذلك إذا كانت عنها حرف **א** مثل :

- الفعل **לָאָה** : **יָאֵלָה** , **וּתֵלָה** , **וּיֵלָה** , **וּנֵלָה** .
 والفعل **רָאָה** : **יָאֵרָה** , **וּתֵרָה** , **וּיֵרָה** (شذوذاً) **וּנֵרָה** .
 والفعل **דָּאָה** : **יָאֵדָה** , **וּתֵדָה** , **וּיֵדָה** , **וּנֵדָה** .

وإذا كانت فاء الفعل من حروف **החצ** شكلت حروف المضارعة بالبتاح وشكلت بالبتاح أيضا فاء الفعل مثل :

- ענה : ואען , ותען , ויען , ונען .
- חצה : ואחץ , ותחץ , ויחץ , ונחץ .
- הרה : ואהר , ותהר , ויהר , ונהר .

ويستثنى الفعلان **היה** (كان) و **היה** (عاش) إذ يأتيان على الصورة الآتية :

- היה : ואהי , ותהי , ויהי , ונהי .
- היה : ואחי , ותחי , ويחי , ونחי .

وفي الأفعال **הנה** و **הדה** و **הרה** تشكل حروف المضارعة بالحريق شذوذا فتقول :
נאמן - נחמד - נתמד - נהמר .

وإذا كانت عين الفعل من حروف **החצ** شكلت فاؤه بالبتاح وأما حروف المضارعة فانها تشكل بالحريق أو بالصيريه مثل :

- שעה : ואשע , ותשע , ويشع , ونشع .
- מחה : ואמח , ומח , ويمח , ونמח .
- פכה : ואכה , ותכה , ويכה , ونכה .

وإذا كانت عين الفعل من حروف " **כתב דט** " شكلت حروف المضارعة بالصيريه أو بالحريق وشكلت فاء الفعل وعينه بالسكون الساكن مثل :

حروف איחז مشكلة بالحريق .	{	שבה - ואשב , ותשב , ويشب , ونשב .
		פתה - ואפת , ותפת , ويفת , ونפת .
حروف איחז مشكلة بالصيريه .	{	בכה - ואבך , ותבך , ويבך , ونבך .
		רדה - וארד , وتרד , ويرد , وנרד .
		שתה - ואשת , ותשת , ويشت , ونשת .
		שטה - ואשט , ותשט , ويشט , ونשט .

تمرین ۱ - הנוף: א.

האם المستقبل من الأفعال الآتية وادخل الواو القالبة على كل منها بحسب ضمائر الرفع الواردة أمام كل طائفة من هذه الأفعال :

(אני - אתם - הוא) : זכה - קשה - רפה - ראה .

(הן - אנחנו - היא) : קרה - צפה - פלה - רבה .

(את - אתן - הוא) : עטה - עשה - הרה .

(אני - אתה - הם - הן) : חזה - מכה - שעה .

تمرین ۲ - הנוף: ב.

اقرأ ما يأتي واقلب الأفعال من صيغة الماضي إلى زمن الاستقبال :

מדוע לא בנית את הבית? עוד לא קניתי את האבנים, כי אין לי כסף .

אנחנו חזינו את אחיך בדרךנו . דרשנו ממנו את הספר ולא היה איתו .

צפו מים על ראשי . מה מאד ששנו בשמענו, כי נחתם . אך לחנם ארוחתם

את התפוחים, כי עוד לא בשלו . מדוע לא טחתם את קירות הבית? הפרח

צץ בגן הזה, ועתה יבש הוא . נערות, איה שמתן את ספרי? אנחנו שמנו

אותו על השלחן :

(ج) صيغة الفعل المضعف - זָרַת תְּפֹלִים

يصاغ الفعل المضعف على وزن תְּפֹלִים في زمن الاستقبال بحذف عين الفعل وتشكيل فائه بالحوليم . فمن תְּפֹלִים مثلا تقول תְּפֹלִים ومن תְּפֹלִים تقول תְּפֹלִים .

وتشدد لام الفعل عند التقائها بالضمير "י" في حالة المخاطبة أو بالضمير "ו" في حالتى المخاطبين والغائبين فتقول : תְּפֹלִים - תְּפֹלִים و תְּפֹלִים - תְּפֹלִים .

وعند التقاء لام الفعل بالضمير "נ" في حالتى المخاطبات والغائبات - تشدد اللام كما سبق - ويضاف حرف "ו" بين لام الفعل والضمير "נ" وتشكل فاء الفعل بالقبوص (וָ) عوضا عن الحوлим فتقول : תְּפֹלִים ו תְּפֹלִים .

وفي الفعل المضعف تشكل حروف المضارعة אִתָּן بالقصاص كما في الفعل السالم إلا في حالتى المخاطبات والغائبات حيث تشكل ال "ת" بالسكون المتحرك .

وانظر خلاصة ما سبق في الجدول الآتى :

فعل תְּפֹלִים (أحاط) :

للجمع	للمفرد
תְּפֹלִים (تُحِيط)	תְּפֹלִים (أحيط)
תְּפֹלִים (تحيطون)	תְּפֹלִים (تُحِيطُ) أنت
תְּפֹלִים (تحيطن)	תְּפֹלִים (تحيطين)
תְּפֹלִים (يحيطون)	תְּפֹלִים (يحيط)
תְּפֹלִים (يُحِيطَنَّ)	תְּפֹלִים (تُحِيطُ) هي

الأفعال المنتهية بحرف حلق مثل : **קָלַעַ** , **שָׁחַח** تشكل لامها **יֵינָח** ولا تشدد عند التقائها بالضائر "י" و "ו" و "נָה" . فالفعل **קָלַעַ** مثلا يتصرف كالآتي :

فعل **קָלַעַ** (**חָطַمَ**) :

للجمع		للمفرد	
(يُحَطِّمُونَ)	يְקַלְעוּ	(أَحَطَّمُ)	אֶקְלַעַ
(تُحَطِّمُونَ)	תְּקַלְעוּ	(تُحَطِّمُ) أنتَ	תְּקַלְעַ
(تُحَطِّمِينَ)	תְּקַלְעִינָה	(تُحَطِّمِينَ)	תְּקַלְעִי
(يُحَطِّمُونَ)	יְקַלְעוּ	(يُحَطِّمُ)	יְקַלְעַ
(يُحَطِّمِينَ)	יְקַלְעִינָה	(تُحَطِّمُ) هي	יְקַלְעַ

وفي بعض الأفعال تشكل حروف المضارعة **אֵינָח** بالحريق (ما عدا الهمزة التي تشكل بالسيجول) كما في الفعل السالم وتشدد فاء الفعل في كل الأحوال فمن فعل **דָּמַם** (**صَمَّتَ**) مثلا تقول :

אָדָם (**أَصُمْتُ**) و **יָדָם** (**يَضُمْتُ**) و **תְּדַמִּי** (**تَضُمِّينَ**) و **יְדַמּוּ** (**يَضُمْتُونَ**) و **תְּדַמְנָה** (**تَضُمْتِينَ**) وكذلك : **כָּפַף** و **כָּתַת** و **קָבַב** و **קָדַד** و **שָׁמַם** .

والفعل المضعف المنتهي بحرف "ה" مثل : **בָּקָה** (**ضَعَّفَ**) و **נָקָה** (**شَفَى**) يعتبر كالفعل المعتل اللام بالهاء من نوع **בָּנָה** ويتصرف كالآتي في زمن الاستقبال :

فعل **בָּקָה** (**ضَعَفَ**) :

للجمع		للمفرد	
(نَضَعِفُونَ)	נִבְקְהוּ	(أَضَعِفُ)	אֶבְקְהַ
(تَضَعِفُونَ)	תְּבְקְהוּ	(تَضَعِفُ) أنتَ	תְּבְקְהַ
(تَضَعِفِينَ)	תְּבְקְהִינָה	(تَضَعِفِينَ)	תְּבְקְהִי
(يَضَعِفُونَ)	יְבְקְהוּ	(يَضَعِفُ)	יְבְקְהַ
(يَضَعِفِينَ)	יְבְקְהִינָה	(تَضَعِفُ) هي	יְבְקְהַ

وعند دخول الواو القالبة على الفعل المضعف في زمن الاستقبال تشكل فاء الفعل بالقاص
حطوف عوضا عن الحوايم وتصبح الكلمة ممدودة الصدر بمد حروف المضارعة بالمدّة (مبيح)
وذلك في حالة المخاطب أو الغائبة وفي حالة الغائب وحالة المتكلمين فقط مثل :

תָּסַב, וְתָסַב (تُحيط هي . وأحاطت) أو (تُحيط أنت . وأحطت أنت) .

יָסַב, וְיָסַב (يحيط . وأحاط) .

נָסַב, וְנָסַב (نحيط . وأحطنا) .

وفي باقي الأحوال يبقى الفعل على شكله الأصلي مثل :

אָסַב, וְאָסַב - תָּסַבְי, וְתָסַבְי - תְּסַבֵּינָה, וְתְסַבֵּינָה .

تمرين ١ - הבניה א .

صغ الأفعال الآتية في زمن الاستقبال . مذكرا ومؤنثا . مفردا وجمعا :

זָקַק - זָמַם - פָּתַח - גָּנַן - חָנַן - לָקַק - סָלַל - אָרַר - קָצַץ - שָׁרַר -
שָׁכַף - רָגַן - חָקַק - חָגַג - כָּפַף - קָבַב - גָּהַה - רָהַה - קָהַה - שָׁחַח -
פָּסַס - דָּמַם .

تمرين ٢ - הבניה ב .

اقلب الأفعال الآتية من صيغة المستقبل إلى صيغة الماضي بادخال الواو القالبة عليها :

תָּפַס - יָחַגוּ - נָשַׁח - תְּקַהֵינָה - תְּקַבְּבוּ .

יָגְהוּ - יָכַף - אָחַק - תְּרַנֵּי - יִשָּׂף .

אָשַׁר - תְּקַצִּינָה - יָאֵר - נָסַל - תְּלַקַּק .

תָּדַם - תְּחַזֵּן - גָּנַן - אָכַת - יָהֵם .

תָּאֵר - נָעַז - יִשְׁחוּ - יָכְהַה - אָזַם .

تمرین ۳ - הפיך ג.

ضع الجمل الآتية في زمن الاستقبال واشكل الأفعال بالشكل المناسب :

הצורך (זקק) את הכסף . - (הידע) אחיק , כי אנשי העיר (זממו) לו?
אנחנו (לנו) בבית אחינו . - הנערה הזאת (קצה) בחייה . - הגידו נא , מדוע
(ביתם) לנו? - אחותי (חוננה) עניים (וששה) לעשות טוב וחסד . - מתי (חנו)
את חג היוכל לבתי המשפט במצרים? - החתולים (לקקו) דבש . - מדוע הנך
(צורר) אותי? - רבקה (גללה) את האבן מעל פי הבאר . - אך לחנם (ארותם)
אותי , ואני (חף) מפשע . - (פגשו) השדרים את רעי (ושרדו) ממנו את כספו .

(د) صيغة الفعل الناقص - غزرت الحسريم

قلنا سابقا ان الفعل الناقص العبري هو ما كانت فاؤه "י" تسقط في زمن الاستقبال عند دخول حروف المضارعة عليه مثل: נפל (سقط) و יפל (يسقط) - ومثل: נטע (غرس) و יטע (يغرس) .

يصاغ الفعل الناقص في زمن الاستقبال على وزنين :

إما على وزن יזל (بضم عينه) مثل: יפל (من נפל) و יטש (من נטש)
و יקם (من נקם) .

و إما على وزن יזל (بفتح عينه) مثل: יטע (من נטע) و יגש (من נגש)
و ישק (من נשק) .

وفي كلا الوزنين تحذف فاء الفعل وتشدد عينه دلالة على هذا الحذف وتشكل حروف المضارعة **אִשְׁקַ** بالحرق (ما عدا الهمزة التي تشكل بالسيجول) كما في الفعل السالم فتقول :

فعل אִשְׁקַ (قبل) — على وزن יִזְלֵא	فعل אִשְׁקַ (سقط) — على وزن יִזְלֵא
אִשְׁקַ (أقبِل)	אִשְׁקַ (أسقُط)
תִּשְׁקִי (تُقبِل) أنت	תִּשְׁقֹט (تسقُط) أنت
תִּשְׁקִי (تُقبِلين)	תִּשְׁقֹטִין (تسقُطين)
יִשְׁקַ (يقبل)	יִשְׁقֹט (يسقُط)
תִּשְׁקִי (تُقبِل) هي	תִּשְׁقֹט (تسقُط) هي
יִשְׁקַ (يقبل)	יִשְׁقֹט (يسقُط)
תִּשְׁקִו (تُقبِلون)	תִּשְׁقֹטוּ (تسقُطون)
תִּשְׁקִנָּה (تُقبِلن)	תִּשְׁقֹטְנָה (تسقُطن)
יִשְׁקִו (يقبلون)	יִשְׁقֹטוּ (يسقُطون)
תִּשְׁקִנָּה (يُقبِلن)	תִּשְׁقֹטְנָה (يسقُطن)

والأفعال التي عينها حرف حلقى (مثل : **נָצַץ** و **נָחַל** و **נָהַג** و **נָעַם**) تعتبر كالفعل السالم عند تصريفها في زمن الاستقبال ولا تحذف فائوها عند دخول حروف المضارعة عليها .
فالفعل **נָחַל** مثلا يتصرف كالاتى :

فعل **נָחַל** (ورث) :

للجمع	للأفرد
יִנְחַל (نرث)	אֶנְחַל (أرث)
תִּנְחַלוּ (ترثون)	תִּנְחַל (ترث) أنت
תִּנְחַלְנָה (ترثن)	תִּנְחַלִּי (ترثين)
יִנְחַלוּ (يرثون)	יִנְחַל (يرث)
תִּנְחַלְנָה (يرثن)	תִּנְחַל (ترث) هي

والأفعال المعتلة الفاء بالياء والتي عينها حرف " **צ** " مثل : **נָצַק** و **נָצַת** تعد من الناقصة عند تصريفها في زمن الاستقبال ما عدا الفعل **נָצַץ** والفعل **נָצַר** فالفعل **נָצַק** يتصرف كالاتى :

אֶצַּק - תִּצַּק - תִּצַּקִּי - יִצַּק - תִּצַּק - נִצַּק - תִּצַּקוּ - תִּצַּקְנָה - יִצַּקוּ - תִּצַּקְנָה .

والفعل **לָקַח** ناقص أيضا وتسقط فائوه في زمن الاستقبال فتقول :

אֶקַּח - תִּקַּח - תִּקַּחִי - יִקַּח - תִּקַּח - נִקַּח - תִּקַּחוּ - תִּקַּחְנָה - יִקַּחוּ - תִּקַּחְנָה .

والفعل **נָתַן** وإن كان ناقصا فهو شاذ في تصريفه فتقول :

אֶתֵּן - תִּתֵּן - תִּתֵּנִי - יִתֵּן - תִּתֵּן - נָתַן - תִּתְּנוּ - תִּתְּנָה - יִתְּנוּ - תִּתְּנָה .

تمرین ۱ - הנוף: א.

صرف الأفعال الآتية في زمن الاستقبال مذكرا ومؤنثا . مفردا وجمعا :

- נָטָה - נָטַע - נָסַע - נָחַל - שָׁאַל - מָנַע - זָנַח - נָהַג - צָעַד -
מָעַד - מָחַל - מָחַק - גָּאַל - יָעַץ - נָטַשׁ - נָשַׁק - קָרַב - זָקַן -
קָטַן - שָׁמַן - מָצַט - גָּדַל .

تمرین 2 - הנוף: ב.

اكتب ما يأتي في زمن الاستقبال واشكل حروف المضارعة بالشكل المناسب :

- אחותי, מדוע לא כתבת אלי כל-הזמן? אני לא כתבתי יען כי חליתי,
הנער נהג סוס בחבל, החבל נפל מידו והסוס ברח. מדוע לא נטעת גם עצי
תפוח בגנך? האם עוד לא סלחת לי את חטאתי? רק לחם ינעתי כל-היום
ולא ישנתי כל-הלילה. האם נשקה לבנה הקטן, והוא צעק ובכה. אחי חיה
ברב טוב, לכן הוא שמן. אבי זקן, עיניו כהו, ידיו ורגליו חלשו, ושני
נפלו ומצטו. מדוע הלכת, אחותי, מפניו? הכלבים נבחו עלי ונשכו אותי,
רעותיה אהבו אותה תמיד, עיני לא ראו ואזני לא שמעו זאת. ממי נחלת
את הבית הזה? אנחנו נערנו את כפנו מהדבר הזה. הנער קנה בגד חדש.

(ه) صيغة الفعل المركب — גזרת המרכבים

ينقسم الفعل المركب إلى ستة أقسام عند تصنيفه في زمن الاستقبال :

(١) الفعل من نوع אָתָה (معتل الفاء بالألف ومعتل اللام بالهاء) يتصرف كالآتي :

אָתָה , תָּאָתָה , תֵּאָתָה , יֵאָתָה , תִּאָתָה ,
נִאָתָה , תִּאָתָה , תֵּאָתָה , יֵאָתָה , תִּאָתָה .

فهو يتبع الفعل المعتل الفاء بالألف مثل : אָסַף في شكل أوله وفي شكل حروف المضارعة ويتبع الفعل المعتل اللام بالهاء مثل : בָּנָה في شكل آخره .

وعند دخول الواو القالبة عليه يصير :

נִאָאָת (من אָאָתָה) و תִּאָאָת (من תָּאָתָה) و נִיָּאָת (من יֵאָתָה) و נִנִּאָת (من נִיָּאָתָה) ويبقى على شكله في باقي الأحوال .

والفعلان אָפָה و אָבָה يتبعان الفعل אָכַל في شكل أولها فتقول :

אָפָה , תָּאָפָה , תֵּאָפָה , יֵאָפָה , תִּאָפָה ,
נִאָפָה , תִּאָפָה , תֵּאָפָה , יֵאָפָה , תִּאָפָה .

ولا تغيير في صورتها إذا دخلت الواو القالبة عليهما .

(٢) الفعل من نوع יָצָא (معتل الفاء بالياء ومعتل اللام بالألف) يتصرف كالآتي :

אָצָא , תָּצָא , תֵּצָא , יֵצָא , תִּצָא ,
נִצָא , תִּצָא , תֵּצָא , יֵצָא , תִּצָא .

والفعل יָרָא (وزن פָּעַא) يتصرف كالآتي :

אִירָא , תִּירָא , תֵּירָא , יִירָא , תִּירָא ,
נִירָא , תִּירָא , תֵּירָא , יִירָא , תִּירָא .

وتتبع هذه الأفعال الفعل יָשַׁב أو יָנַק في شكل أولها وتتبع الفعل מָצָא في شكل آخرها .

ولا تتغير صورتها إذا دخلت الواو القالبة عليها .

(٣) الفعل من نوع **יָרָה** (معتل الفاء بالياء ومعتل اللام بالهاء) يتصرف كالاتي :

אִירָה , תִּירָה , תִּירִי , יִירָה , תִּירָה ,

יִירָה , תִּירוּ , תִּירִינָה , יִירוּ , תִּירִינָה .

فهو يتبع الفعل **יָרַק** في شكل أوله ويتبع الفعل **כָּנַח** في شكل آخره .

ومن هذا النوع الفعل **יָפָה** أيضا فتقول :

אִיפָה , יִיפָה , תִּיפָה , תִּיפִי , תִּיפִינָה .

وعند دخول الواو القابلة على هذه الأفعال تقول :

וַתִּיר , וַיִּיר , או וַתִּירִי , וַיִּירִי , וַתִּירָה .

(٤) الفعل من نوع **נָשָׂא** (ناقص الفاء ومعتل اللام بالألف) يتصرف كالاتي :

אָשָׂא , תָּשָׂא , תָּשְׂאִי , יָשָׂא , תָּשָׂא ,

נָשָׂא , תָּשְׂאוּ , תָּשְׂאֵנָה , יָשְׂאוּ , תָּשְׂאֵנָה .

فيتبع هذا النوع من الأفعال . الفعل **נָפַל** و **נָטַע** في شكل أوله ويتبع الفعل **מָצָא** في شكل آخره . ولا تغيير في صورته عند دخول الواو القابلة عليه .

(٥) الفعل من نوع **נָטָה** (ناقص الفاء ومعتل اللام بالهاء) يتصرف كالاتي :

אָטָה , תָּטָה , תָּטִי , יָטָה , תָּטָה .

נָטָה , תָּטוּ , תָּטִינָה , יָטוּ , תִּיטִינָה .

يتبع هذا النوع من الأفعال الفعل **נָפַל** و **נָטַע** في شكل أوله ويتبع الفعل **כָּנַח** في شكل آخره .

وعند دخول الواو القابلة عليه تقول :

וַאֲטָ , וַתָּט , וַיָּט , וַיָּט .

(٦) والفعل **כָּא** (أجوف ومعتل اللام بالألف) يتصرف كالاتي :

אָכָא , תָּכָא , תָּכְאִי , יָכָא , תָּכָא ,

נָכָא , תָּכְאוּ , תָּכְאֵנָה , יָכְאוּ , תָּכְאֵנָה .

ولا تغيير في صورته عند دخول الواو القابلة عليه :

ת

الناقص -

גזרת המורכבים

חסרו פ

מ"מ	מ"מ יעל	מ"מ יעל	מ"מ ייעא	מ"מ ייעה	מ"מ יעא	מ"מ יעה	מ"מ יפוא
אני	אפל	אשק	אניא	אניה	אניא	אניה	אניא
אתה	תפל	תשק	תניא	תניה	תניא	תניה	תניא
את	תפלי	תשקי	תניא	תניו	תניא	תניו	תניא
הוא	יפל	ישק	יניא	יניה	יניא	יניה	יניא
היא	תפלי	תשק	תניא	תניה	תניא	תניה	תניא
אתם	תפלו	תשקו	תניאו	תניו	תניאו	תניו	תניאו
הם	יפלו	ישקו	יניאו	יניו	יניאו	יניו	יניאו
אתן - הן	תפלינה	תשקנה	תניאנה	תנינה	תניאנה	תנינה	תניאנה

الأمر - הַצִּוּי

يشتق الأمر من المستقبل في حالة المخاطب بتجزيده من حرف المضارعة ה فمن المستقبل תִּקְרָא (تقرأ) مثلاً يشتق الأمر : קְרֵא (اقرأ) = ومن תִּכְתֹּב (تكتب) يشتق : כְּתֹב (اكتب) ومن תִּעֲשֶׂה (تصنع) يشتق : עֲשֵׂה (اصنع).

وفي حالتى المخاطبة والمخاطبين تشكل فاء الفعل بالحرق (־) عوضاً عن السكون (ֿ) لعدم التقاء ساكنين في أول الكلمة مثل :

مستقبل	أمر
תִּשְׁמְעֵי	— שְׁמְעֵי (لا تَسْمَعֵי)
תִּשְׁמְעוּ	— שְׁמְעוּ (لا تَسْمَعוּ)

وفي حالة النفي يأتي الأمر مقروناً بـ אַל النافية بدون حذف ה المضارعة من المستقبل مثل : תִּקְרָא (تقرأ) — אַל תִּקְרָא (لا تقرأ) .
ومثل : תִּאֲכֹל (تأكلن) — אַל תִּאֲכֹלִי (لا تأكلى) .

(١) الأمر في الفعل السالم - גִּזְרַת הַשְּׁלָמִים

(١) إذا كان المستقبل على وزن יִפְעַל مثل : יִשְׁמַר يشتق الأمر على الصورة الآتية :

שָׁמַר	(إحرس)	من	תִּשְׁמַר	(تحرس)	أنت
שָׁמְרִי	(أحرسى)	من	תִּשְׁמְרִי	(تحرسين)	
שָׁמְרוּ	(أحرسوا)	من	תִּשְׁמְרוּ	(تحرسون)	
שָׁמְרֵנָה	(أحرسن)	من	תִּשְׁמְרֵנָה	(تحرسن)	

(٢) وإذا كان المستقبل على وزن **يפעَل** مثل : **ישכב** يأتي الأمر على الصورة الآتية :

שָׁכַב	(نام)	من	תִּשְׁכַּב	(تنام) أنت .
שָׁכְבִי	(نامی)	من	תִּשְׁכְּבִי	(تنامين) .
שָׁכְבוּ	(ناموا)	من	תִּשְׁכְּבוּ	(تنامون) .
שָׁכְבְנָה	(نمن)	من	תִּשְׁכְּבְנָה	(تمن) .

(٣) وإذا كانت فاء الفعل حرفا من حرفي **ח** أو **ל** مثل : **חזק** و **לצוב** فانها تشكل بحظف پتاح عوضا عن السكون في حالة المخاطب والمخاطبات فتقول **חִזַּק** (تقوى أنت) و **חִזַּקְנָה** (تقوين أنتن) و **לְצוּב** (اترك أنت) و **לְצוּבְנָה** (اتركن) .

وتبقى على شكلها الأصلي (أى الحريق) في حالتى المخاطبة والمخاطبين فتقول :

חִזַּק (تقوى أنت) و **חִזַּקוּ** (تقفوا) — **לְצוּבִי** (اتركن) و **לְצוּבוּ** (اتركوا) .

(٤) وإذا كانت عين الفعل حرفا حلقيا مثل : **שאל** و **בחר** و **נהג** و **נער** شكلت فاء الفعل بالپتاح عوضا عن الحريق وشكلت عينه (وهى الحرف الحلقى) بحظف پتاح في حالتى المخاطبة والمخاطبين ، ويبقى الأمر على شكله الأصلي في حالتى المخاطب والمخاطبات مثل :

للمخاطب : **שָׁאַל** — **בָּחַר** — **נִהַג** — **נָעַר** .

للمخاطبة : **שָׁאַלִי** — **בָּחַרִי** — **נִהַגִי** — **נָעַרִי** .

للمخاطبين : **שָׁאַלוּ** — **בָּחַרוּ** — **נִהְגוּ** — **נָעַרוּ** .

للمخاطبات : **שָׁאַלְנָה** — **בָּחַרְנָה** — **נִהְגְנָה** — **נָעַרְנָה** .

(ب) الأمر في الفعل المعتل — גזרת הנחיים

المعتل الفاء بالألف — נחיי פ' א' :

(١) في الفعل المعتل اللام بالألف مثل : אָזַר و אָמַץ يأتي الأمر على وزن פֻּעַל أو פֻּעֵל بحسب ما كان المستقبل على وزن יִפְעֵל أو יִפְעַל وتشكل فآؤه بحطף سيجول (⋯) في حالة المخاطب والمخاطبات فتقول :

אָזַר ו אָזְרֶנָּה — אָמַץ ו אָמְצֶנָּה .

وتبقى فاء الفعل على شكلها الأصلي (أي الحريق) في حالي المخاطبة والمخاطبين فتقول :

אָזְרִי ו אָזְרוּ — אָמְצִי ו אָמְצוּ .

(٢) وتسرى هذه القاعدة على الأفعال الثلاثة (אָכַל و אָמַר و אָבַד) التي فآؤها

لا حركة لها في زمن الاستقبال عند دخول حروف المضارعة "יחנן" عليها . ويصاغ

الأمر منها على وزن פֻּעַל (بضم عين الفعل) فتقول :

אָכַל ו אָכְלֶנָּה — אָמַר و אָמְרֶנָּה — אָבַד و אָבְדֶנָּה كما تقول :

אָכְלִי و אָכְלוּ — אָמְרִי و אָמְרוּ — אָבְדִי و אָבְדוּ .

(٣) وفي حالة ما إذا كانت عين الفعل حرفا حلقيا مثل : אָחַז و אָהַב تشكل فاء

الفعل (أي الألف) بالسيجول (⋯) عوضا عن الحريق وتشكل عينه (أي الحرف

الحلقى) بحطף سيجول (⋯) وذلك في حالي المخاطبة والمخاطبين فتقول :

אָחַזִי ו אָחַזוּ — אָהַבִי و אָהַבוּ .

وفي حالي المخاطب والمخاطبات يتبع الأمر القاعدة رقم (١) فتقول :

אָחַז ו אָחַזְנָה — אָהַב ו אָהַבְנָה بضم العين أو بفتحها بحسب الوزن الذي

يأتي عليه الفعل في زمن الاستقبال .

المعتل الفاء بالهاء — נָחַי פֹּה הֵ :

يأتي الأمر من الفعل المعتل الفاء بالهاء مثل : הָרַס ו הָפִיךְ على وزن **פֻעַל** بشكل فائه بحذف پتاح (־) في حالتى المخاطب والمخاطبات فتقول :

הָרַס (إهدم) و הָרַסְנָה (إهدمنا) — הָפִיךְ (إقلب) و הָפִיכְנָה (إقلبنا) .

وتبقى على شكلها الأصلي (أى الحريق) في حالتى المخاطبة والمخاطبين . فتقول :

הָרַסְי (إهدمى) و הָרַסוּ (إهدموا) — הָפִיכְי (إقلبنى) و הָפִיכוּ (إقلبوا) .

المعتل الفاء بالياء — נָחַי פֹּה יֵ :

يأتي الأمر في الفعل المعتل الفاء بالياء مثل : יָשָׁן و יָבֵן و יָנַע على وزن الأمر في الفعل السالم (وزن **יִעַל**) فتقول :

יָנַע (إتعب) و יָנַעְי (إتعبى) و יָנַעוּ (إتعبوا) و יָנַעְנָה (إتعبنا) .

יָשָׁן (نام) و יָשָׁנְי (نامى) و יָשָׁנוּ (ناموا) و יָשָׁנָה (نامنا) .

وفي الأفعال التى تأتى في زمن الاستقبال على وزن **יִעַל** بحذف فاء الفعل (أى ال ")

مثل : יָלַד (يولد) و יָרַד (يرد) و יָשַׁב (يمشى) يأتي الأمر على وزن **יִעַל** بحذف

الفاء أيضا كما في زمن الاستقبال فتقول :

יָלַד, יָלַדְי, יָלַדוּ, יָלַדְנָה .

יָרַד, יָרַדְי, יָרַדוּ, יָרַדְנָה .

יָשַׁב, יָשַׁבְי, יָשַׁבוּ, יָשַׁבְנָה .

وكذلك الفعل **יָרַשׁ** وان كان مستقبله على وزن **יִעַל** فانه يأتي في الأمر على وزن **יִעַל**

أيضا فتقول :

יָרַשׁ, יָרַשְׁי, יָרַשׁוּ, יָרַשְׁנָה .

وفي الأفعال المنتهية بحرف لا مثل : **יָדַל** يأتي الأمر على وزن **يَلال** يفتح العين مثل :
יָדַל, יָדַע, יָדַע, יָדַע, יָדַע.

والأمر من فعل **הָלַךְ** يصاغ هو أيضا على وزن **يَلال** لأنه يعد في زمن الاستقبال من الأفعال المعتلة الفاء بالياء فتقول : **לָךְ, לָכֵי, לָכוּ, לָכֹנָה.**

المعتل العين بالواو والمعتل العين بالياء (الأجوف) — **נָחַי** لا **ו** و **נָחַי** لا **י** :

يصاغ الأمر في الفعل الأجوف بحذف **ת** المضارعة من مستقبله بلا تغيير حركاته .
ويأتي على وزن **لاول** أو **لال** إذا كانت عينه **י** مثل : **קום** (من **יָקום**) و **שוב**
(من **יָשוב**) و **פש** (من **יָפש**) .
ويأتي على وزن **لايل** إذا كانت عينه **י** مثل : **שים** (من **יָשים**) و **בין** (من **יָבין**) .
فتقول :

(المستقبل)	(الأمر)
תָקום :	קום, קומי, קומו, קמנה.
תָפש :	פש, פשי, פשו, פשנה.
תָשים :	שים, שימי, שימו, שימינה.

المعتل اللام بالهاء — **נָחַי** لا **ה** :

يصاغ الأمر في الفعل المعتل اللام بالهاء بحذف **ת** المضارعة من مستقبله وتشكل عين الفعل بالصيريه عوضا عن السيجول . فمن فعل **בָּנָה** (**תְּבַנֶּה** في زمن الاستقبال) يصاغ الأمر كالآتي :

(المستقبل)	(الأمر)
תְּבַנֶּה :	בָּנָה, בְּנִי, בְּנו, בְּנִינָה.

: والأفعال المنتهية بـ ה (مبيق في داخل الهاء) تعتبر كالأفعال السالمة ويصاغ الأمر منها كالآتي :

תָּמָה , תִּמְהֵי , תִּמְהוּ , תִּמְהֶנָּה •

وإذا كانت فاء الفعل حرفا حلقيا شكلت بحذف بتاح (־) عوضا عن السكون المتحرك مثل :

תִּחְזֶה : תִּחְזֵה , תִּחְזֵי , תִּחְזֵוּ , תִּחְזֶינָה •

תַּעֲשֶׂה : תַּעֲשֵׂה , תַּעֲשֵׂי , תַּעֲשֵׂוּ , תַּעֲשֶׂינָה •

(ج) الأمر في الفعل المضعف - גזרת הכפולים

يصاغ الأمر في الفعل المضعف بحذف ת المضارعة من مستقبله فتقول :

(المستقبل)	(الأمر)
תִּסָּב :	סָב , סָבֵי , סָבוּ , סָבֶינָה •
תִּאָר :	אָר , אָרֵי , אָרוּ , אָרֶינָה •
תִּלָּע :	לָע , לָעֵי , לָעוּ , לָעֶינָה •

ملاحظة :

وقد وردت بعض الأفعال مشكلة بالقاص حطوف عوضا عن الحوام مثل :

גָזֵי , גָזוּ , גָזֵי •

(د) الأمر في الفعل الناقص — גזרת החסרים

في الأفعال التي تأتي في زمن الاستقبال على وزن **יִזְלֶה** مثل : **יִפְּלֵל** (من **פָּלַל**) يأتي الأمر على وزن الفعل السالم (**פָּלַל**) بدون حذف فاء الفعل مثل :

المستقبل	الأمر
תִּפְּלֵל :	יִפְּלֵל .
תִּפְּלִי :	יִפְּלִי .
תִּפְּלוּ :	יִפְּלוּ .
תִּפְּלְנָה :	יִפְּלְנָה .

وفي الأفعال التي تأتي في زمن الاستقبال على وزن **יִזְלֶה** مثل : **יִגְשֵׁ** (من **גָּשַׁ**) يأتي الأمر على وزن **יִגַּל** بحذف فاء الفعل (أي النون) مثل :

المستقبل	الأمر
תִּגְשֵׁ :	יִגַּשׁ .
תִּגְשִׁי :	יִגְשִׁי .
תִּגְשׁוּ :	יִגְשׁוּ .
תִּגְשְׁנָה :	יִגְשְׁנָה .

وفي الأفعال (مثل : **נָחַל** , **נָהַג** , **נָאץ** , **נָעַם**) التي عينها حرف حلقى يأتي الأمر على وزن **פָּעַל** بدون حذف فائها فتقول مثلا : **נָחַל** , **נִיחַלִּי** , **נִיחַלוּ** , **נִיחַלְנָה** .

ملاحظة :

والفعل **לָקַח** ناقص أيضا وسقط فازه في الأمر فتقول : **קַח** , **קַחִי** , **קַחוּ** , **קַחְנָה** .

والفعل **נָחַן** يأتي في الأمر على الصورة الآتية :

תַּחַן תַּחֲנִי תַּחְנִי תַּחְנִי .

(٥) الأمر في الفعل المركب — נזרת הפוך פכים

يصاغ الأمر في الفعل المركب بحذف تاء المضارعة من مستقبله وتشكل فاء الفعل بالسكون المتحرك (:) وإذا كانت فاء الفعل حرفا حلقيا شكلت بحطفت پتاح (-) .

وإليك بيان ذلك :

(١) الفعل المعتل الفاء بالألف والمعتل اللام بالهاء مثل : אָפֶה

المستقبل الأمر

תִּאָפֶה : אָפֶה , אָפִי , אָפוּ , אָפִינָה .

(٢) الفعل المعتل الفاء بالياء والمعتل اللام بالألف مثل : יָצֵא

المستقبل الأمر

תִּיצֵא : יָצֵא , יָצֵא , יָצֵאוּ , יָצֵאנָה .

תִּירָא : יָרָא , יָרָא , יָרָאוּ , יָרָאנָה .

(٣) الفعل المعتل الفاء بالياء والمعتل اللام بالهاء مثل : יָרֶה

المستقبل الأمر

תִּירָה : יָרֶה , יָרֶי , יָרוּ , יָרֶינָה .

(٤) الفعل الناقص والمعتل اللام بالألف مثل : נִשָּׂא

المستقبل الأمر

תִּשָּׂא : נִשָּׂא , נִשָּׂא , נִשָּׂאוּ , נִשָּׂאנָה .

(٥) الفعل الناقص والمعتل اللام بالهاء مثل : נִטָּה

المستقبل الأمر

תִּטָּה : נִטָּה , נִטִי , נִטוּ , נִטִינָה .

(٦) والفعل פָּא (أجوف ومعتل اللام بالألف) يصاغ كالاتى :

المستقبل الأمر

תִּפּוּא : פּוּא , פּוּא , פּוּאוּ , פּוּאנָה .

تمرین ۱ - הבניה א.

האט האמר מן الأفعال الآتية :

נס - נעץ - פתח - עקר - חנה - מצץ - נשק - יעד - יצא -
הרג - שאב - רעב - צהל - מחל - סלח - קבץ - קרא - פלא -
זקן - פרש - צף - לן - דן - גל - גלל - גנן - חלה - דקר - ער .

تمرین 2 - הבניה ב .

اقرأ ما يأتي واجعل الجمل أمرية بإبدال الفعل الماضي بفعل أمر :

הילד לקח את הספר , פתח אותו וקרא בו . השפחה נשאה את הילד
החדרה , נתנה לו חלב לשתיים וישבה עמו עד שוב אמו . המשרת לקח גר ויצא
אל המסדרון וראה מי דופק בדלת . האופה שם קמח בקערה , יצק אליה מים,
לש בצק ואפה עגות . איש טוב אוהב טוב ושונא רע . השפחה פרשה מפה לבנה
על השלחן ושמה לחם . הסוחר מדד את הארג ואמר לי , כמה מחירו . הדבורה
מוצצת נפת מכל-פרח ועושה לנו דבש . השממית אורגת קורים , יושבת שם
ואורבת עד נפל זבוב ברשתה , ואז היא נופלת עליו ומוצצת את דמו . המטר
ירד בראשונה טפות טפות ואז חזק ושטף ברעש ונדפק בחלונות הבתים .
הסנדלר גוקב בעור נקבים רבים , תוחב בהם חוט ותופר נעלים . האפר משח
את האופנים , ניאסר את הסוס בעגלה , ויעמס עליה שקים עם תבואה , ויסע
העירה , וימכר את תבואתו , ויקן שם נעלים ובגד . בתי אחזה בעט , ותטבל
אותו בדיו , ותכתב מכתב , ותסגר אותו במעטפה , ותשם אותו על השלחן .
הסוס מושך את העגלה , חורש את השדה , נושא משא ועושה כל-עבודה קשה .
אחותי חיתה בירושלים שנים רבות ותהי שם מאשרה , ותשכח את כל-תלאותיה ,
הגון חפר בור , וישע עץ קטן ודק , וינעץ סביבו קנים עבים , ויקשור אותו
אליהם . העובד עבד כל-היום , ובערב נח מעבודתו .

السته الثالثة

المصدر – המקור.

الأصل الذي تصدر منه المشتقات يسمى مصدرا : מקור .

ولما كان المصدر موضوعا للدلالة على حصول الحدث فقط بدون ذكر اسم فاعله ولا زمن الحصول فإنه يمتاز عن الفعل بصيغته و تركيبه ولا يقبل علاماتة .

وللمصدر الثلاثي ثلاثة أوزان :

(١) وزن פָּעַל : (بفتح الفاء و بضم العين) في جميع الأفعال ما عدا الفعل الأجوف

مثل : שָׁבַר (فعل שָׁבַר) – קָנָה (فعل קָנָה) – אָמַר (فعل אָמַר) – הָרַס

(فعل הָרַס) – יָלַד (فعل יָלַד) – מָצָא (فعل מָצָא) – רָאָה (فعل רָאָה) .

(٢) وزن פּוֹעַל أو פּוֹעֵל : (بضم الفاء) في الفعل الأجوف الذي عينه "ו" مثل : קוּם

(فعل קוּם) סוּר (فعل סָר) – שׁוּב (فعل שָׁב) – בּוֹשׁ (فعل בָּשׂ) .

(٣) وزن פִּיעַל : (بكسر الفاء) في الفعل الأجوف الذي عينه "י" مثل : שׂוּם

(فعل שׂוּם) נָשִׂיר (فعل נָשַׂר) – בִּיַן (فعل בִּיַן) .

إضافة المصدر — סְמִיכוֹת הַמְקוּדָר

(أ) إن كان المصدر من باب **فَعَّلَ** مضافا إلى اسم شكلت فاؤه بسكون متحرك (:) وصار على وزن **فَعَّلَ** أو **فَعَّلَا** إذا كان سالما أو كانت لامه "א" وعلى وزن **فَعَّلוּת** إذا كانت لامه "ה"

- . مثل : **כָּתַב - כְּתָב מְכַתֵּב** (كتابة خطاب) .
- . **מָצָא - מָצָא מְטַמֵּן** (وجود كثر) .
- . **שָׁתָה - שְׁתוּת מַיִם חַיִּים** (شرب ماء عذب) .

وقد يأتي المصدر على هذه الصورة أيضا في حالة الإطلاق بدون أن يتبعه اسم فيعدّ اسما ويدعى اسم الحدث (**שֵׁם הַפְּעֻלָּה**) .

- . مثل : **עַת רָקַד** (وقت الرقص) عوضا عن **רָקוּד** (اسم) .
- . و **עַת בָּכָה** (وقت البكاء) عوضا عن **בִּיָּבִי** (اسم) .

(ب) وإذا كان المصدر من باب **فَعَّلَ** معتل الفاء بالياء (مثل: **יָלַד** و **יָרַד** و **יָשַׁב**) تحول وزنه إلى **פְּעַת** في حالة الإضافة أو إلى **פְּעַת** إذا كانت لامه **ח** أو **ע** (مثل: **יָדַע**) أو إلى **פָּאת** إذا كانت لامه **א** (مثل: **יָצָא**) .

- فتقول مثلا : **לָיַד** (من **יָלַד**) — **הָיַד** (من **יָרַד**) — **שָׁבַת** (من **יָשַׁב**)
- كما تقول : **יָדַעַת** (من **יָדַע**) — **יָנַעַת** (من **יָנַע**) — **פָּחַת** (من **יָפַח**)
- و **יָצָאת** (من **יָצָא**) .

ملاحظة :

والمصدر **לָקַח** يحوّل في حالة الإضافة إلى **קָחַת** .

(ج) وإن كان المصدر من باب **فَعَلَ** ناقصا (فاءه "ن") ومفتوح العين في زمن الاستقبال مثل : **يَنْشِ** (**يَنْشِ** في الاستقبال) أتى على وزن **يَفْعَلُ** في حالة الإضافة أو على وزن **يَفْعَلُ** إذا كانت لامه **ح** أو **ع** (مثل : **يَنْزِعُ - يَنْفَحُ**) أو على وزن **يَفْعَلُ** إذا كانت لامه **أ** (مثل : **يَنْشَأُ**) بحذف الفاء في كل الأحوال . فتقول مثلا : **يَنْشِ - يَنْشِئ** و **يَنْزِعُ - يَنْعَت** و **يَنْفَحُ - يَفْحَت** و **يَنْشَأُ - يَنْشَأَت** .

(د) وإن كان المصدر من باب **فَعَلَ** مضعفا مثل : **مَدَدَ ، سَكَبَ** أتى على وزن **فَعَلَ** (بضم الفاء وحذف اللام) في حالة الإضافة . فتقول مثلا : **سَكَبَ - سَكَبَ** و **مَدَدَ - مَدَدَ** و **يَنْزِلُ - يَنْزِلُ** .

ملاحظة :

والمصدر **يَنْزِلُ** يتحول إلى **يَنْزِلُ** في حالة الإضافة .

المصدر مقرون بحروف " ب ك ل م "

تدخل حروف الجر " ب ك ل م " على المصدر في أحوال مخصوصة ويتغير وزن المصدر كما في حالة الإضافة التي سبق الكلام عنها مثل :

كَتَبَ - لِكْتَبَ و **كُنِيَ - كِبِنِيَ**

يَخَأ - كِبِيَأَت و **لِكِيَم - كِبِيَمَت** .

والأصل في هذه الحروف إذا دخلت على المصدر أن تشكل بالحريق وأن تشدد فاء المصدرية (بعد ال **م** فقط) وذلك إذا كان المصدر سالما من حروف العلة أو كان معتلا اللام بالألف أو بالهاء مثل :

سَمَرَ : بَسَمَرَ ، كَسَمَرَ ، لَسَمَرَ ، مَسَمَرَ .

مَخَأ : بَمَخَأ ، كَمَخَأ ، لَمَخَأ ، مَمَخَأ .

كُنِيَ : كِبِنِيَ ، كِبِنِيَ ، كِبِنِيَ ، كِبِنِيَ .

وإذا كانت فاء المصدرية حرفاً من حروف **אהחער** شكلت الـ "מ" بالصيريه (מ) عوضاً عن الحريق وختل فاء المصدرية من الشدة مثل :
מאכל - מהרס - מחקר - מענות ,

تشكل فاء المصدرية بحطف بتاح (בֿ) إلا في حالة ما إذا كانت "ב" فتبقى ساكنة على أصلها مثل :
מרדף - מראות .

أما حروف " בכל " فانها تشكل بالسيجول إذا كانت فاء المصدرية **א** وتشكل بالبتاح إذا كانت فاء المصدرية "החע" . وتشكل فاء المصدرية بحركة مركبة من جنس حركة حروف בכל الداخلة عليها مثل :

فاء المصدرية "א"	אכל : באכל , כאכל , לאכל
	אסר : באסר , כאסר , לאסר
	אפה : באפות , כאפות , לאפות ^(١)
فاء المصدرية "החע"	הרס : בהרס , כהרס , להרס
	חמל : בחמל , כחמל , לחמל
	עשה : בעשות , כעשות , לעשות
	חטא : בחטא , כחטא , לחטא

هذا إذا كان المصدر سالماً من حروف العلة أو كانت لامه "א" أو "ה" . أما في باقي الأحوال فتشكل حروف الجر " בכלם " عند دخولها على المصدر كالاتي :

(١) تشكل الـ ב والـ כ بالسكون المتحرك هكذا : ב , כ .

(٢) وتشكل الـ ל بالقاص هكذا : ל .

(١) ويستثنى : אמר - לאמר .

(٣) وتشكل ال م بالحريك كما في حالتها الأصلية هكذا (م) أو بالصيريه هكذا (م)

إذا دخلت على حرف حلق :

يَلِد :	بَلَدَت	كَلَدَت	لَلَدَت	مَلَدَت
يَدَع :	بَدَعَت	كَدَعَت	لَدَعَت	مَدَعَت
يَرِد :	بَرَدَت	كَرَدَت	لَرَدَت	مَرَدَت
يُضَا :	بَضَاَت	كَضَاَت	لَضَاَت	مَضَاَت
يَسُب :	بَسَبَت	كَسَبَت	لَسَبَت	مَسَبَت
يُرْس :	بَرَسَت	كَرَسَت	لَرَسَت	مَرَسَت
يُضَك :	بَضَكَت	كَضَكَت	لَضَكَت	مَضَكَت
لَقِح :	بَقِحَت	كَقِحَت	لَقِحَت	مَقِحَت
نُطِع :	بَطِعَت	كَطِعَت	لَطِعَت	مَطِعَت
نُشَا :	بَشَاَت	كَشَاَت	لَشَاَت	مَشَاَت
نُغِع :	بَغِعَت	كَغِعَت	لَغِعَت	مَغِعَت
نُغِش :	بَغِشَت	كَغِشَت	لَغِشَت	مَغِشَت
نَفَح :	بَفَحَت	كَفَحَت	لَفَحَت	مَفَحَت
نَتَن :	بَتَنَت	كَتَنَت	لَتَنَت	مَتَنَت
سَبَب :	بَسَب	كَسَب	لَسَب	مَسَب
مَدَد :	بَمَد	كَمَد	لَمَد	مَمَد
قَوْم :	بَقَوْم	كَقَوْم	لَقَوْم	مَقَوْم
شِيم :	بَشِيم	كَشِيم	لَشِيم	مَشِيم

تمرین ۱ - הנבוכ א.

האט מ'צאט אפ אונטערן נאמען די ווארטן וואס זענען געווען אין די שפראך פון אונזערע עלטערן :

- גנב - חפץ - מסר - עטה - עזר - ספה - חזר - חנה - אהב - אמר -
- אפה - גנן - חקק - צלה - אבה - יצר - סלל - אגר - ענה - יסד - חטא -
- חטף - חלה - תלה . קם - דש - הרס - הרג - אטם - אלה - רן - צם -
- דלה - דלל - קצץ - שדר - צרר - מנה - קצר - רדה .

تمرین 2 - הנבוכ ב.

אפרו מאי באתי ואدخل على الفعل الثاني من كل جملة حرف ل بعد تحويله إلى مصدر :

(قل مثلا : הנער חפץ לישן ..... - האביר הולך לחפש .....)

הנער (חפץ) ישן עם אחיו . האביר (הולך) חורש את שדהו . השפחה
 (הולכה) קנתה בשר . האיש הזה (יכל) נושא משא כבד . הילד (חפץ)
 יורד מעל הכסא . הסוחר (רגיל) מודד באמה . הרוח (יכל) עוקר עצים .
 התלמיד (חפץ) הולך אל בית-הספר . האיש הטוב (אוהב) חונן עני .
 האם (חשבה) אופה עגות . אני (הולך) עוטה את מעילי . אתה (יכל)
 אוהב פל-איש . החולה איננו (יכל) קם ממטתו . הנערה (יצאה) דולה
 מים מן הבאר . אבי (אוהב) יושב בכפר . הארץ (החל) צורר את
 חפציו ונוטע . מדוע (חושב) אמה לוקח את ספרי ? . דודי (יודע) נוטע
 עצים . אני (ירא) יוצא היום בדרך . המבשלת (יכלה) נופחת אש בפיה .
 ה' (יכל) נותן לנו הכל . אחי הקטן (אוהב) נוגע בכל בידיו . הילד (ירא)
 נוגש אל הכלב . האיש הרע הזה (אוהב) נוגש את עבדו . הבונים (באו)
 הורסים את הבית הישן ובונים בית חדש .

تمرین ۳ - חביוק: ג .

اقرأ ما يأتي وابدل كلمتي **بِעֵת** **אֲשֶׁר** بحرف **ב** تدخله على الفعل بعدما بعد تحويلاه
إلى مصدر :

(قل مثلا : **בְּנֹשֵׁב הַרוּחַ הוֹמָה הַיָּם מְאֹד** الخ).

בְּעֵת **אֲשֶׁר** נוֹשֵׁב הַרוּחַ , הוֹמָה הַיָּם מְאֹד . **בְּעֵת** **אֲשֶׁר** צָלְתָה הַשֶּׁפָּקָה
אֶת הַבָּשָׂר , נָכוֹן אֲצַבְעוֹתֶיהָ . **בְּעֵת** **אֲשֶׁר** חָפֵץ הַיֶּלֶד לְכַתּוֹב , הִפְךָ אֶת
הַקֶּסֶת עִם הַדִּיּוֹ . **בְּעֵת** **אֲשֶׁר** מָנָה אָחִי אֶת הַכֶּסֶף , הִנָּבַב בָּא הַבַּיִתָּה .
בְּעֵת **אֲשֶׁר** הָרְסוּ הָעוֹבְדִים אֶת הַבַּיִת , נִפְלָה קוֹרָה עַל אֶחָד מֵהֶם . **בְּעֵת**
אֲשֶׁר בָּכָה הַיֶּלֶד , לֹא הֵיטָה הָאֵם בַּבַּיִת . **בְּעֵת** **אֲשֶׁר** אָכַל הָאִישׁ בָּשָׂר
נִתְקַעָה עֵצִים בְּגֵרוֹנוֹ . **בְּעֵת** **אֲשֶׁר** חָלָה הַיֶּלֶד , חָלְתָה גַם אִמּוֹ . **בְּעֵת** **אֲשֶׁר**
קָנָה שְׂכֵנּוֹ אֶת בֵּיתוֹ , הָיָה אִישׁ עָשִׂיר .

اتصال الفعل بضمائر النصب المتصلة

يتصل الفعل المتعدي في كل أزمنته بضمائر النصب المتصلة ولا يتصل بضمائر النصب المنفصلة .

فموضاً عن أن تقول :

זָכַרְתִּי	»	זָכַרְתִּי	:	(ذَكَرْتَنِي)	»	بِاسْتِعْمَالِ الضَّمِيرِ الْمُتَّصِلِ = זָכַרְתִּי
זָכַרְתָּ	»	זָכַרְתָּ	:	(ذَكَرْتِكَ)	»	وعوضاً عن זָכַרְתָּ
זָכַרְתְּ	»	זָכַרְתְּ	:	(ذَكَرْتِكِ)	»	זָכַרְתָּ
זָכַרְתֶּם	»	זָכַרְתֶּם	:	(ذَكَرْتُمْ)	»	זָכַרְתֶּם
זָכַרְתֶּן	»	זָכַרְתֶּן	:	(ذَكَرْتُنَّ)	»	זָכַרְתֶּן
זָכַרְתֵּם	»	זָכַרְתֵּם	:	(ذَكَرْتَهُمْ)	»	זָכַרְתֵּם
זָכַרְתֵּן	»	זָכַרְתֵּן	:	(ذَكَرْتَهُنَّ)	»	זָכַרְתֵּן

ملاحظة :

تتحول ال "ה" الدالة على تأنيث الفاعل (זְכָרָה) إلى ת عند إسناد الفعل إلى ضمير النصب المتصل فتقول :

זְכַרְתִּי	عوضاً عن	—	זְכָרָה	אוֹתִי	(ذكرتي هي)
זְכַרְתָּךְ	»	—	»	אוֹתְךָ	(ذكرك هي)
זְכַרְתָּךְ	»	—	»	אוֹתְךָ	(ذكرك هي)
זְכַרְתֶּהוּ	أو זְכַרְתֶּהוּ	»	—	אוֹתוֹ	(ذكرته هي)
זְכַרְתֶּה	»	—	»	אוֹתָהּ	(ذكرتها هي)
זְכַרְתֶּנוּ	»	—	»	אוֹתֵנוּ	(ذكرنا هي)
זְכַרְתֶּכֶם	»	—	»	אוֹתְכֶם	(ذكرتكم هي)
זְכַרְתֶּכֶן	»	—	»	אוֹתְכֶן	(ذكرتكن هي)
זְכַרְתֶּם	»	—	»	אוֹתָם	(ذكرهم هي)
זְכַרְתֶּן	»	—	»	אוֹתֵן	(ذكرهن هي)

اتصال الفعل بضمائر النصب المتصلة في زمن الاستقبال

זְכַרְתֶּנּוּ	عوضاً عن זְכַרְתֶּנּוּ	אוֹתִי	تقول :	זְכַרְתֶּנּוּ	: (يذكركم)	باستعمال الضمير المتصل
זְכַרְתֶּךְ	»	אוֹתְךָ	»	זְכַרְתֶּךְ	: (يذكرك)	»
זְכַרְתֶּךְ	»	אוֹתְךָ	»	זְכַרְתֶּךְ	: (يذكرك)	»
זְכַרְתֶּהוּ	»	אוֹתוֹ	»	זְכַרְתֶּהוּ	: (يذكروه)	»
זְכַרְתֶּה	»	אוֹתָהּ	»	זְכַרְתֶּה	: (يذکرها)	»
זְכַרְתֶּנוּ	»	אוֹתֵנוּ	»	זְכַרְתֶּנוּ	: (يذکرنا)	»
זְכַרְתֶּכֶם	»	אוֹתְכֶם	»	זְכַרְתֶּכֶם	: (يذکرکم)	»
זְכַרְתֶּכֶן	»	אוֹתְכֶן	»	זְכַרְתֶּכֶן	: (يذکرکن)	»
זְכַרְתֶּם	»	אוֹתָם	»	זְכַרְתֶּם	: (يذکرهم)	»
זְכַרְתֶּן	»	אוֹתֵן	»	זְכַרְתֶּן	: (يذکرهن)	»

وعند اتصال الفعل بضمائر النصب المتصلة تتغير حركاته كالاتي :

(۱) الفعل السالم - شلמים

شבור

أني شمرتني ، شومر ، أشمر ، (أشله)

ماضي - عבר : شمرتني ، شمرتني ، شمرتني أو شمرتني ، شمرتني ،
شمرتكم - ن ، شمرتيم - ن .

حالي - הנה : شومرني ، شومرني ، شومرو ، شومרה ، شومركم - ن ،
شومرم - ن .

مستقبل - עתיד : أشمرني ، أشمرني ، أشمرو أو أشمרה أو أشمروني ،
أشمره أو أشمרה أو أشمركم - ن ،
أשמرم - ن .

مستقبل - עתיד : أشلחني ، أشلחني ، أشلחו أو أشلחנו ، أشلחה أو
أشلחה ، أشلحكم - ن ، أشلحهم - ن .

אתה שמרת, שומר, תשמר, (תשלח)

מאזי - עבר : שמרתני, שמרתו, שמרתהו, שמרתה, שמרתנו, שמרתם-ן.

חלי - הנה : שומרני, שומר, שומרה, שומרנו, שומרם-ן.

מستقبل - עתיד : תשמרני, תשמרו (תשמרהו - תשמרנו), תשמרה (תשמרנה - תשמרה), תשמרנו, תשמרם-ן.

מستقبل - עתיד : תשלחני, תשלחו (תשלחהו - תשלחנו), תשלחה (תשלחנה - תשלחה), תשלחם-ן.

את שמרת, שומרת, תשמרי, (תשלחי)

מאזי - עבר : שמרתני, שמרתהו, שמרתה, שמרתנו, שמרתם-ן.

חלי - הנה : שומרתי, שומרתו, שומרתה, שומרתנו, שומרתם-ן.

מستقبل - עתיד : תשמרני, תשמרהו, תשמריה, תשמרניו, תשמרים-ן.

מستقبل - עתיד : תשלחני, תשלחהו, תשלחיה, תשלחניו, תשלחים-ן.

הוא שָׁמַר, שׁוֹמֵר, יִשְׁמַר, (יִשְׁלַח)

מָאזי - עָבַר : שְׁמַרְנִי, שְׁמַרְךָ, שְׁמַרְוֹ, (שְׁמַרְהוּ), שְׁמַרְהָ, שְׁמַרְנוּ, שְׁמַרְכֶם-ן, שְׁמַרְם-ן.

חַלִּי - הִנֵּה : שׁוֹמְרִי, שׁוֹמְרְךָ, שׁוֹמְרוֹ, שׁוֹמְרָה, שׁוֹמְרָנוּ, שׁוֹמְרֵכֶם-ן, שׁוֹמְרֵמֶם-ן.

מִסְתַּבֵּל - עָתִיד : יִשְׁמַרְנִי, יִשְׁמַרְךָ, יִשְׁמַרוּ, (יִשְׁמַרְהוּ - יִשְׁמַרְנוּ), יִשְׁמַרְהָ, (יִשְׁמַרְנָה - יִשְׁמַרְהָ), יִשְׁמַרְנוּ, יִשְׁמַרְכֶם-ן, יִשְׁמַרְמֶם-ן. (רִזֵּן אִפְעַל)

מִסְתַּבֵּל - עָתִיד : יִשְׁלַחְנִי, יִשְׁלַחְךָ, יִשְׁלַחוּ, (יִשְׁלַחְהוּ - יִשְׁלַחְנוּ), יִשְׁלַחְהָ, (יִשְׁלַחְנָה - יִשְׁלַחְהָ), יִשְׁלַחְנוּ, יִשְׁלַחְכֶם-ן, יִשְׁלַחְמֶם-ן. (רִזֵּן אִפְעַל)

הִיא שְׁמַרְהָ, שׁוֹמְרֹתָ, תִּשְׁמַרְךָ, (תִּשְׁלַחְךָ)

מָאזי - עָבַר : שְׁמַרְתִּי, שְׁמַרְתְּךָ, שְׁמַרְתְּהוּ, שְׁמַרְתְּהָ, (שְׁמַרְתְּוּ), שְׁמַרְתֵּנוּ, שְׁמַרְתֶּכֶם-ן, שְׁמַרְתֵּמֶם-ן.

חַלִּי - הִנֵּה : שׁוֹמְרֹתִי, שׁוֹמְרֹתְךָ, שׁוֹמְרֹתָ, שׁוֹמְרֹתְהוּ, שׁוֹמְרֹתְהָ, שׁוֹמְרֹתֵנוּ, שׁוֹמְרֹתֵכֶם-ן, שׁוֹמְרֹתֵמֶם-ן.

מִסְתַּבֵּל - עָתִיד : תִּשְׁמַרְנִי, תִּשְׁמַרְךָ, תִּשְׁמַרוּ, (תִּשְׁמַרְהוּ - תִּשְׁמַרְנוּ), תִּשְׁמַרְהָ, (תִּשְׁמַרְנָה - תִּשְׁמַרְהָ), תִּשְׁמַרְנוּ, תִּשְׁמַרְכֶם-ן, תִּשְׁמַרְמֶם-ן.

מִסְתַּבֵּל - עָתִיד : תִּשְׁלַחְנִי, תִּשְׁלַחְךָ, תִּשְׁלַחוּ, (תִּשְׁלַחְהוּ - תִּשְׁלַחְנוּ), תִּשְׁלַחְהָ, (תִּשְׁלַחְנָה - תִּשְׁלַחְהָ), תִּשְׁלַחְנוּ, תִּשְׁלַחְכֶם-ן, תִּשְׁלַחְמֶם-ן.

אַנְחָנוּ שְׁמֵרְנוּ, שׁוֹמְרִים, נְשָׁמֵר, (נְשַׁלַּח)

מָאזִי - עָבַר : שְׁמֵרְנוּךְ, שְׁמֵרְנוּהוּ, שְׁמֵרְנוּהָ, שְׁמֵרְנוּהוּ, שְׁמֵרְנוּהָ, שְׁמֵרְנוּכֶם - ן.
שְׁמֵרְנוּם - ן.

חָלִי - הִזָּה : שׁוֹמְרִיךְ, שׁוֹמְרִיהָ, שׁוֹמְרֵיךְ, שׁוֹמְרֵיהָ, שׁוֹמְרֵיכֶם - ן.
שׁוֹמְרֵיהֶם - ן.

מִסְתַּבֵּל - עֲתִיד : נְשַׁמְרֶךְ, נְשַׁמְרֶהוּ, נְשַׁמְרֶהָ, נְשַׁמְרֶהוּ (נְשַׁמְרֶהוּ - נְשַׁמְרֶנוּ),
נְשַׁמְרֶהָ (נְשַׁמְרֶנָּה - נְשַׁמְרֶהָ) נְשַׁמְרֶכֶם - ן. נְשַׁמְרֶם - ן.
(וְזֵן אִפְעַל)

מִסְתַּבֵּל - עֲתִיד : נְשַׁלַּחְךָ, נְשַׁלַּחְהוּ, נְשַׁלַּחְהָ, נְשַׁלַּחְהוּ (נְשַׁלַּחְהוּ - נְשַׁלַּחְנוּ),
נְשַׁלַּחְהָ (נְשַׁלַּחְנָה - נְשַׁלַּחְהָ) נְשַׁלַּחְכֶם - ן, נְשַׁלַּחְחֶם - ן.
(וְזֵן אִפְעַל)

אַתֶּם שְׁמֵרְתֶם, שׁוֹמְרִים, תְּשַׁמְרוּ, (תְּשַׁלַּחוּ)

מָאזִי - עָבַר : שְׁמֵרְתוּנִי, שְׁמֵרְתוּהוּ, שְׁמֵרְתוּהָ, שְׁמֵרְתוּהוּ, שְׁמֵרְתוּהָ, שְׁמֵרְתוּם - ן.

חָלִי - הִזָּה : שׁוֹמְרִי, שׁוֹמְרֵיךְ, שׁוֹמְרֵיהָ, שׁוֹמְרֵיךְ, שׁוֹמְרֵיהֶם - ן.

מִסְתַּבֵּל - עֲתִיד : תְּשַׁמְרוּנִי, תְּשַׁמְרוּהוּ, תְּשַׁמְרוּהָ, תְּשַׁמְרוּהוּ, תְּשַׁמְרוּהָ, תְּשַׁמְרוּם - ן.
(וְזֵן אִפְעַל)

מִסְתַּבֵּל - עֲתִיד : תְּשַׁלַּחוּנִי, תְּשַׁלַּחוּהוּ, תְּשַׁלַּחוּהָ, תְּשַׁלַּחוּהוּ, תְּשַׁלַּחוּהָ, תְּשַׁלַּחוּם - ן.
(וְזֵן אִפְעַל)

אתן שמרתן, שומרות, תשמרנה, (תשלחנה)

ماضي - עבר : שמרתוני, שמרתוהו, שמרתוה, שמרתוני, שמרתום-ן.

حالي - הנה : שומרותי, שומרותיו, שומרותיה, שומרותינו, שומרותיהם-ן.

مستقبل - עתיד : תשמרוני, תשמרוהו, תשמרוה, תשמרונו, תשמרום-ן.
(وزن אפעל)

مستقبل - עתיד : תשלחוני, תשלחוהו, תשלחוה, תשלחנו, תשלחום-ן.
(وزن אפעל)

הם שמרו, שומרים, ישמרו, (ישלחו)

ماضي - עבר : שמרוני, שמרוהו, שמרוה, שמרונו, שמרוכם-ן, שמרום-ן.

حالي - הנה : שומרי, שומריה, שומריה, שומרינו, שומריכם-ן, שומריהם-ן.

مستقبل - עתיד : ישמרוני, ישמרוהו, ישמרוה, ישמרונו, ישמרוכם-ן, ישמרום-ן.
(وزن אפעל)

مستقبل - עתיד : ישלחוני, ישלחוהו, ישלחוה, ישלחנו, ישלחום-ן, ישלחום-ן.
(وزن אפעל)

הן שְׁמָרוּ • שוּמְרוֹת • תְּשַׁמְרֶנָּה • (תְּשַׁלְּחֶנָּה)

ماضي - עבר : שְׁמָרוּנִי, والباقي مثل הם •

حالی - הנה : שוּמְרוֹתֵי, שוּמְרוֹתֶיךָ, שוּמְרוֹתֵינוּ, שוּמְרוֹתֶיךָ

שוּמְרוֹתֵינוּ, שוּמְרוֹתֵיכֶם - ן שוּמְרוֹתֵיהֶם - ן •

مستقبل - עתיד : תְּשַׁמְרוּנִי, תְּשַׁמְרוּךָ, תְּשַׁמְרוּהוּ, תְּשַׁמְרוּהָ •

תְּשַׁמְרוּנוּ, תְּשַׁמְרוּכֶם - ן, תְּשַׁמְרוּם - ן • (وزن אפעל)

مستقبل - עתיד : תְּשַׁלְּחוּנִי, תְּשַׁלְּחוּךָ, תְּשַׁלְּחוּהוּ, תְּשַׁלְּחוּהָ •

תְּשַׁלְּחוּנוּ, תְּשַׁלְּחוּכֶם - ן, תְּשַׁלְּחוּם - ן • (وزن אפעל)

הַצְּוִי

שְׁמַר : שְׁמָרְנִי, שְׁמָרְהוּ, שְׁמָרְהָ (שְׁמָרְנָה - שְׁמָרְהָ), שְׁמָרְנוּ,

שְׁמָרְם - ן •

שְׁמָרִי : שְׁמָרְנִי, שְׁמָרְיָהוּ, שְׁמָרְיָהָ, שְׁמָרְיָנוּ, שְׁמָרִים - ן •

שְׁמָרוּ : שְׁמָרוּנִי, שְׁמָרוּהוּ, שְׁמָרוּהָ, שְׁמָרוּנוּ, "שְׁמָרוּם - ן •

שְׁמָרְנָה : שְׁמָרוּנִי, والباقي مثل שְׁמָרוּ •

(2) الفعل المعتل اللام بالهاء — נָחַי לִיָּה

קָנָה

الماضى **עָבַר** : קניתי , קניתיך , קניתיך , קניתיך (קניתיהו) , קניתיך ,

קניתיכם - ן , קניתיים - ן .

קניית : קניתי , קניתי (קניתיהו) , קניתי , קניתי , קניתי - ן .

קניית : קניתי , קניתי , קניתי , קניתי , קניתי - ן .

קנה : קניתי , קניתי , קניתי (קניתי) , קניתי , קניתי - ן .

קנים - ן .

קנתה : קניתי , קניתי , קניתי (קניתי) , קניתי , קניתי - ן .

קנתים - ן , קנתים - ן .

קנינו : קניתי , קניתי , קניתי (קניתי) , קניתי , קניתי - ן .

קנינום - ן .

קניתם : קניתי , קניתי , קניתי (קניתי) , קניתי , קניתי - ן .

קנו : קניתי , קניתי , קניתי (קניתי) , קניתי , קניתי - ן .

קנום - ן .

الحالی הנה : קונה : קוני, קונה, קונה, קונה (קונהו) קונה, קונה

קונכם, -ן, קונם -ן.

קונה : קונתני, קונתך, קונתה, קונתו, קונתה, קונתנו,

קונתכם -ן, קונתם -ן.

קונים : קוני, קוניך, קוניך, קוניו, קוניה, קונינו, קוניכם-ן

קוניהם -ן.

קונות : קונתי, קונתך, קונתה, קונתו, קונתיה

קונתינו, קונתיכם -ן, קונתיהם -ן.

المستقبل פתיד : אקנה : אקנה, אקנה, אקנהו, אקנה, אקנם-ן, אקנם-ן.

תקנה : תקנה, תקנהו, תקנה, תקנהו, תקנם-ן.

(3) الفعل الأَجُوف (معتل العين بالياء) - نَحْي ع"י

דָּ

الماضی עבר : דָּמִי : דָּמִיָּה, דָּמִיָּה, דָּמִיָּה (דָּמִיָּהוּ), דָּמִיָּהוּ,

דָּמִיָּכֶם - י, דָּמִיָּים - י.

דָּמָה : דָּמִיָּה, דָּמִיָּה (דָּמִיָּהוּ), דָּמִיָּהוּ, דָּמִיָּהוּ, דָּמִיָּהוּ - י.

דָּמָה : דָּמִיָּה, דָּמִיָּהוּ, דָּמִיָּהוּ, דָּמִיָּהוּ, דָּמִיָּהוּ - י.

דָּן : דָּנִי, דָּנִיָּה, דָּנִי (דָּנִיָּהוּ), דָּנִיָּהוּ, דָּנִיָּהוּ, דָּנִיָּהוּ, דָּנִיָּהוּ - י.

דָּנָה : דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה - י.

דָּנִיָּכֶם - י, דָּנִיָּים - י.

דָּנוּ : דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה - י.

דָּנִיָּם : דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה - י.

דָּנִיָּן : דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה - י.

דָּנוּ : דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה, דָּנִיָּה - י.

דָּנוּם - י.

(٤) الفعل المضعف - كسوف ليم

דָּקַק

يتبع الأفعال الأخرى في الماضي وفي الزمن الحالى

المستقبل : עָתִיד : אָדַק : אֲדַקְךָ , אֲדַקְנִי , אֲדַקְכֶם - י .

אֲדַקֶּם - י

הַדָּק : הִדַּקְנִי , הִדַּקְנִי , הִדַּקְכֶם - י .

وهكذا في باقي الأحوال بشكل عين الفعل بالقبوص ( ) عوضاً عن الحوليم .

الأمر : צווי : דַּק : דַּקְנִי , דַּקְהוּ , דַּקְהוּ (דַּקְהוּ) , דַּקְנִי .

דַּקֶּם - י

הִדְקִי : הִדְקִינוּ , הִדְקִינָה , הִדְקִינוּ , הִדְקִינוּ - י .

הִדְקִינָה , הִדְקִינוּ : הִדְקִינוּ , הִדְקִינוּ , הִדְקִינוּ , הִדְקִינוּ - י .

تمرین ١ - הבנה א

ضع الأفعال الآتية في صيغة الماضي وفي زمن الحالى والاستقبال وضم إليها ضمائر النصب المتصلة مذكرا ومؤنثا ومفردا وجمعا :

- עָצַר , עָנָה , צָרַף , דָּרַשׁ , פָּדָה , שָׁאַל , נָטַע , נָשַׁק , זָקַק , יָדַע
- יָדַשׁ , נָתַן , רָאָה , שָׁלַח , מָנַע , אָכַל , דָּשׁ , שָׁם , צָד , הִמַּם , נָשָׂא ,
- יָעַץ , רָצָה , רָפֵא , זָרַע , בָּחַן , סָחַב , בָּחַר , נָגַע , נָהַג , רָחַץ .

تمرین ۲ - תפוד: ב.

اكتب ما يأتي بإبدال الضمير المنفصل אותי , אותך , אותו ... بالضمير المتصل
הי , הך , הו ... - :

קח אותנו עמך . אל תירא , כי לא נעזב אותך . האם לקחה את
הילד ותשק אותו . העכבר מהיר , והחתול יצוד אותו . כאשר פגשה
אותם אחותך בפעם הראשונה , לא ידעה אותם עוד . הרופא הלך
אלי ימים רבים ולא רפא אותי . הנה מפוחים יפים , קני אותם , אחותי ,
ואכלי אותם . קח את המכתב הזה ומסר אותו ליד אחי . זה כמה
בחנת אותי רעותי , ותדעי אותי היטב ועוד לא תאמיני לי . נהג נא
אותו אל דודו , כי עוד לא ראה אותו עד היום . ברפת אין עוד
חציר , כי הפרה אכלה אותו . הנה התמונה החדשה , שאותה אל
החדר השני ותלה אותה על הקיר . האבר יקצר בראשונה את התבואה
ואחרי כן ידוש אותה בגרן . מי יתן ורצתה אותי דודתי ונחנה אותי .
הברק הפחיד אותנו פתאם והם אותנו . למה לך הספרים האלה ? מכר
אותם או תן אותם לי , ואני אודה לך . אמי אמרה , כי תשלח אותי
היום , כי קפץ אני ללמוד .

علامات الترقيم والتجويد وعلامات الفصل

טַעֲמִים וּמְפָסִיקִים

من علامات الترقيم والتجويد — وعددها ست وعشرون في اللغة العبرية — ما وضع لفصل الجمل بعضها عن بعض أو لتمييز بعض أجزاء الكلام المكتوب الذي يترتب من مجموعه جملة طويلة. وتسمى هذه العلامات علامات الفصل מְפָסִיקִים وعددها تسع عشرة علامة ولا تستعمل إلا في أسفار العهد القديم .

أما في المؤلفات الحديثة فعلامات الفصل تسع ، وأهمها :

(١) النقطة (נְקוּדָה) — تأتي في نهاية الجملة التامة المعنى .

مثل : מוֹשֶׁה עָלָה עַל הָהָר • אָנֹכִי שׁוֹמֵר אֶת הַעֵדֶר • אֲמִי שְׁלַחָה לִי מִכְתָּב •

(٢) النقطتان (שְׁתֵּי נְקוּדוֹת) — تستعملان في ثلاثة مواضع :

(أ) بين القول والكلام المقول لا سيما بعد كلمة لِأَمْر (قائلًا) .

مثل : וַיִּשְׁבְּעֵנִי אֲדֹנָי לֵאמֹר : לֹא-תִקַּח אִשָּׁה לְבְנֵי מִפְנוֹת הַכְּנֻעִים •••

ومثل : וּלְאִשֶּׁר אָמַר : בְּרוּךְ מִבְּנִים אֲשֶׁר •

(ب) بين الشيء وأقسامه أو أنواعه .

مثل : רוּעָה אָנֹכִי פֹה עֵדֶר : צֶאֱן , בָּקָר , סוֹס •••

ومثل : אַרְבַּע תְּקוּפוֹת בַּשָּׁנָה וְאֵלֹה הֵן : אֲבִיב , קִנִּץ , חֶרֶף , סְתִיו •

(ج) قبل الأمثلة التي توضح قاعدة .

مثل : בְּגֵד - כֶּפֶת - סְמוּכוֹת לְ "אֶהְיֶה" רְפוּיוֹת כְּמוֹ :

הֵיטָה תֹהוּ , פְּנֵי תְהוֹם •

(٣) الفصلة — (קָו) — الغرض من وضعها أن يسكت القارئ عندها سكتة خفيفة لتمييز بعض أجزاء الكلام من بعض . وتوضع في المواضع الآتية :

(أ) بين أنواع الشيء وأقسامه .

مثل : חֲלָקֵי הַדְּבֹר שְׁלֹשָׁה : שָׁם , פֶּעַל , מְלָה .

(ب) بين الجمل التي يتركب من مجموعها كلام تام الفائدة .

مثل : הָאִישׁ , הַרְזֵדֶף אַחֲרַי , וְלִפְד בַּפֶּח , אֲשֶׁר טָמַן לִי .

(ج) بعد لفظة المنادى .

مثل : זֹאת , יְדִידִי , זְכוֹר וְאַל תִּשְׁכַּח .

ومثل : אָמִי , חַנִּי-לִי חַמָּאָה וְנִבְיָה .

(٤) الفصلة المنقوطة — (קוֹ וְקוֹדָה) — تأتي بين الجمل الطويلة التي يتركب من

مجموعها كلام مفيد وذلك لإمكان التنفس بين الجمل عند قراءتها ، ومنع خلط بعضها ببعض بسبب تباعدها ، وتأتي أيضا بين جملتين تكون الثانية سببا في الأولى أو تكون مسببة عن الأولى فتأتي الجملة الثانية مقرونة بأحدى الكلمتين : לַעֲלֹ-כֶן , לְכֵן , לְזֹאת , כִּי , אִוְלָם وغيرها .

مثل : הָאִישׁ הַזֶּה מְצִיָן בְּמַדְוָתָיו ; לְכֵן הוּא מְכַבֵּד בְּעֵינָי כָּל-אָדָם .

ومثل : אֶהְבֵּת לַעֲזָמוֹ הִיא מְדָה רָעָה ; כִּי תִכְאַיֵּב כָּל הַרְגֵשׁ מוֹסְרֵי .

ويشار إلى هذه العلامات بكلمة הַפְּסִק ومعناها الوقوف أو الاستراحة . والغرض من كتابتها أن يسكت القارئ عندها كي يتسنى لسامعه أن يدرك معنى الجمل وارتباطها ببعضها بعض ، وعن تنوع الصوت وإطالة الوقوف أو اختصاره عند هذه العلامات يترتب حسن الإلقاء .

وقد ذهب علماء اللغة إلى حد بعيد في هذا الشأن لما لهذه العلامات من أهمية في قراءة العبرية حيث أنهم وضعوا علامة مخصوصة (ם أو ץ) تحت الكلمة التي تختم بها الجملة أو أجزاء الجملة . والغرض من هذه العلامة مدد الكلمة وإطالة نغمتها تنبيها إلى علامة الفصل التي بعدها سواء أ كانت هذه العلامة نقطة أم نقطتين أم فصلة أم فصلة منقوطة أم غيرها من علامات الفصل .

فاذا ما وردت هذه العلامة تحت الكلمة تسبب عنها تغيير في حركاتها . وستتكم الآن عن تغيير الحركات في الفعل عند علامات الفصل .

تغيير الحركات عند علامات الفصل في الفعل الماضي

(١) تغيير حركة عين الفعل من يتاح (-) إلى قاصص (-) عند علامات الفصل

مثل: شَمَرْتِي - شَمَرْتِي ومثل: أَكَلْتِ - أَكَلْتِ ومثل: شَلַח - شَلַח

ومثل: שָׁמַרְתִּי - שָׁמַרְתִּי ومثل: סָבַב - סָבַב.

(٢) وفي حالي الغائبة والغائبين تغيير حركة عين الفعل من سكون متحرك (-) إلى

قصاص (-)

مثل: שָׁמַרְתָּ - שָׁמַרְתָּ ومثل: أَكَلْتָ - أَكَلْتָ

ومثل: שָׁמַחוּ - שָׁמַחוּ ومثل: أَمَرُوا - أَمَرُوا.

وإذا كانت عين الفعل مشككة بالصيريه (-) أو بالحوليم (-) وذلك في الأفعال من

وزن فَعَلْ أو فَعَلْ شَكَت بالصيريه أو بالحوليم عوضا عن السكون المتحرك في حالي الغائبة

والغائبين مثل :

وزن فَعَلْ : كָבַד ، كָבַדָּ - كָבַדָּ ومثل: كָבְדוּ - كָבְدוּ.

وزن فَعَلْ : יָכַל ، יָכַלָּ - יָכַלָּ ومثل: יָכְלוּ - יָכְלוּ.

تغيير الحركات عند علامات الفصل في زمن الاستقبال

(١) في الأفعال على وزن **يَفْعِلُ** تتغير حركة عين الفعل (في حالة المخاطبة والمخاطبين والغائبين) من سكون متحرك إلى قاص مثل : **يَسْكُبُ ، تَسْكُبِي - تَسْكِبِي .**
ومثل : **يَسْلُحُ ، تَسْلُحُو - تَسْلُحُو** ومثل : **يَنْحَلُّ ، يَنْحَلُّو - يَنْحَلُّو .**

(٢) وفي سائر الأفعال تشكل عين الفعل (في حالة المخاطبة والمخاطبين والغائبين) بحركة عين الفعل الأصلية بحسب صيغته مثل :

- **يَسْمُرُ : تَسْمُرِي - تَسْمُرِي .**
- **يَلِدُ : تَلِدِي = تَلِدِي .**
- **يَسُبُّ : يَسُبُّو - يَسُبُّو .**
- **يَفْلُ : تَفْلُو - تَفْلُو .**
- **يَمْضَأُ : تَمْضَأِي - تَمْضَأِي .**
- **يَسْأُ : يَسْأُو - يَسْأُو .**

(٣) وفي الأفعال **أَكَلُ - أَمَرُ - أَكَبَدُ** تشكل عين الفعل بالصيريه (**ـِ**) عوضاً

عن السكون المتحرك (في حالة المخاطبة والمخاطبين والغائبين) مثل :

- **يَأْكُلُ : تَأْكُلِي - تَأْكُلِي .**
- **يَأْمُرُ : تَأْمُرُو - تَأْمُرُو .**
- **يَأْكَبِدُ : يَأْكَبِدُو - يَأْكَبِدُو .**

تغيير الحركات عند علامات الفصل في الأمر

لما كان الأمر مشتقا من المستقبل فشان المستقبل عند علامات الفصل فتقول مثلا :

الأمر	المستقبل	الأمر	المستقبل
عند علامات الفصل	عند علامات الفصل		
كְתִבִּי	תְּכַתְּבִי	כְּתִבִּי	תְּכַתְּבִי
כְּתִבוּ	תְּכַתְּבוּ	כְּתִבוּ	תְּכַתְּבוּ
שְׁלַחִי	תְּשַׁלַּחִי	שְׁלַחִי	תְּשַׁלַּחִי
לְבַשׁוּ	תְּלַבְּשׁוּ	לְבַשׁוּ	תְּלַבְּשׁוּ
לְכִי	תְּלַכִּי	לְכִי	תְּלַכִּי
דַּעוּ	יְדַעוּ	דַּעוּ	יְדַעוּ
שָׁבוּ	יִשָּׁבוּ	שָׁבוּ	יִשָּׁבוּ
שִׁמְחִי	תְּשַׂמְּחִי	שִׁמְחִי	תְּשַׂמְּחִי
צַעֲקוּ	תְּצַעֲקוּ	צַעֲקוּ	תְּצַעֲקוּ
קְרְאוּ	תְּקַרְאוּ	קְרְאוּ	תְּקַרְאוּ

ملاحظة :

ويستثنى الفعلان **אָמַר** و **אָכַל** فالفعل الأمر المشتق منهما يأتي على :

אָמַרוּ	في الحالة الأصلية وعلى	אָמְרוּ	عند علامات الفصل (عوضا عن אָמְרוּ)
אָמְרִי	»	אָמְרִי	»
אָכְלוּ	»	אָכְלוּ	»
אָכְלִי	»	אָכְלִי	»

תמרים - תבונה .

اكتب ما ياتي واشكل الفعل بالشكل المناسب بحسب ما إذا كان في وسط الجملة
أو في آخرها :

הָרַעְבִים לֹא (אכלו) כָּל-הַיּוֹם . הָאֲנָשִׁים (עבדו) כָּל-הַיּוֹם וְלֹא (אכלו) .
אָמְי (שמחה) , בְּקִרְאָה אֶת מִכְתָּב אָחִי . גַּם אֲחֹתִי (קראה) אֶת הַמִּכְתָּב
(ושמחה) . הָעַנְיִים (יעמלו) הִרְבּוּ לְהַשְׁתַּכֵּר לֶחֶם לְבֵיתָם . כָּל הַיּוֹם (יעבדו)
הָאֲנָשִׁים (ויעמלו) . מְדוּעַ לֹא (תאכלי) , אֲחֹתִי , אֶת הַלֶּחֶם ? מְדוּעַ (תשבי)
וְלֹא (תאכלי) ? מְדוּעַ לֹא (כתבת) לִי מִכְתָּב ? וּמְדוּעַ גַּם אֶל אֲבוֹתֶיךָ לֹא
(כתבת) ? הַיְלָדִים הַשׁוֹבְבִים (יצעקו) תָּמִיד . הַיְלָדִים הָאֵלֶּה שׁוֹבְבִים מְאֹד ,
וְתָמִיד (יצעקו) . הַחֹלָה לֹא (ישנה) כָּל הַלַּיְלָה , וּמֵהַבֶּקֶר עַד עֵתָה (ישנה) .
(צהלי) , אֲחֹתִי , נִרְנֵי ! נִרְנֵי , אֲחֹתִי , (וצהלי) . (דהרו) נָא , סוּסִי , נִרוּצוּ !
רוּצוּ נָא , סוּסִי , (ודהרו) ! (עורו) נָא , אֲדוֹנֵי , וְהִצִּילוּ ! הִצִּילוּ נָא , אֲדוֹנֵי ,
(ועורו) . (בחרו) נָא בְּרֵאשׁוֹנָה אֶת סִפְרֵי נְאוֹ (תקחו) , גִּשׁוּ נָא אֶל סִפְרֵי
(ובחרו) . (חשבו) נָא מָה לַעֲשׂוֹת ! קָחִי אֶת מַחְבְּרַת הַחֲשׁבוֹן (וחשבי) .
(נאלו) אֶת הָעַנִּי הַזֶּה מִיַּד עוֹשֵׁקָהוּ . חוּסוּ נָא (ונאלו) ! (אכלו) אֶת הַלֶּחֶם ,
אֲדוֹנֵי ! קָחוּ נָא אֶת הַלֶּחֶם (ואכלו) . חֲנָה , (קראי) אֶת הַמִּכְתָּב (ושמחי) !
קָחִי , חֲנָה , אֶת הַמִּכְתָּב (וקראי) . אֵל תִּקְרְעוּ אֶת מַחְבְּרַתִּי , נְעָרִים , קָחוּ
אֶת סִפְרֵי , נְעָרִים , אֶבֶל אֵל (תקרעו) . לָכוּ נָא , נְעָרִים , (ולמדו) . קָחוּ
אֶת סִפְרֵיכֶם (ולכו) .

زيادة حرفي ה و ז إلى الفعل

يزاد أحيانا حرفا ה و ז إلى الفعل في آخره لتحسين النطق أو لتعديل الوزن في البلاغة أو في النظم ولا فائدة لهما غير ذلك .

(١) في زمن الاستقبال تزداد أحيانا الـ ה إلى الفعل في آخره في حالي المتكلم والمتكلمين وفي حالة المخاطب وفي حالي الغائب والغائبة مثل :

- للمتكلم : אֶשְׁמְעָה (أَسْمَعُ) - אֶזְכְּרָה (أُذَكِّرُ) אֶקוּמָה (أَقُومُ)
- للمتكلمين : יְבוֹאֶה (يَبُوءُ) - יִכְרַעַה (يִכְרַעُ) - יִרְוֶצָה (يִרְוֶץ)
- للمخاطب : תִּרְנֶה (تִּרְן) - תִּלְמְדָה (تִּלְמַד)
- للغائب : יְבוֹאֶה (يَبُوءُ) - יִגִּילָה (يִגִּיל)
- للغائبة : תִּחְיֶשָׁה (תִּחְיֶשׁ)

ملاحظة :

تدل أحيانا الـ ה الزائدة على الرجاء والتوسل وإذا زيدت في آخر الفعل للتكلم وللتكلمين تحول المستقبل إلى أمر وفي هذه الحال يضاف إلى الفعل كفة יא .

(ب) وتزداد أحيانا الـ ה إلى المصدر مثل : לְאַהֲבָה (لְאַהֵב) - לְיִרְאַה (لְיִרֵא)
• מְרַדָּה (מְרַדֵּת)

(ج) وتزداد أيضا إلى الأمر (للفرد المذكور) مثل : קוּמָה , עוּרָה , זְכָרָה , שִׁמְעָה
• יִשָּׂה , יִרְדָּה

(د) يزداد حرف الـ ז في آخر الفعل في زمن الاستقبال فقط وفي حالي المخاطبين والغائبين
• תִּדְעוּן , תִּשְׁמְרוּן , יַעֲבְרוּן , יְנוּסוּן , יִחַפְּזוּן , יִשְׁמְעוּן

تصريف الأفعال - נְטִיטָה הַפְּעָלִים

(٢) المـزید - הַנּוֹסֵף

الجدول الآتية تبين أحوال الفعل المزيـد على اختلاف أنواعه
ويشتمل أيضا على صيغ الفعل المجرد التي ذكرنا ضوابطها بالتفصيل

התפעל	הפעל	הפעיל	פעל	פעל	נפעל	קל	
אתפקד	אפקד	אפקיד	אפקד	אפקד	אפקד	אפקד	אני
תתפקד	תפקד	תפקיד	תפקד	תפקד	תפקד	תפקד	אתה
תתפקדי	תפקדי	תפקידי	תפקדי	תפקדי	תפקדי	תפקדי	את
יתפקד	יפקד	יפקיד	יפקד	יפקד	יפקד	יפקד	הוא
תתפקדו	תפקדו	תפקידו	תפקדו	תפקדו	תפקדו	תפקדו	היא
נתפקד	נפקד	נפקיד	נפקד	נפקד	נפקד	נפקד	אנחנו
תתפקדו	תפקדו	תפקידו	תפקדו	תפקדו	תפקדו	תפקדו	אתם
יתפקדו	יפקדו	יפקידו	יפקדו	יפקדו	יפקדו	יפקדו	הם
תתפקדנה	תפקדנה	תפקידנה	תפקדנה	תפקדנה	תפקדנה	תפקדנה	אמן-הן
תתפקד		תפקד		תפקד	תפקד	תפקד	יחיד
תתפקדי		תפקידי		תפקדי	תפקדי	תפקדי	יחידה
תתפקדו		תפקידו		תפקדו	תפקדו	תפקדו	רבים
תתפקדנה		תפקידנה		תפקדנה	תפקדנה	תפקדנה	רבות
תתפקד	תפקד	תפקד	תפקד	תפקד	תפקד	תפקד	מקד

אני

אני

المعتل الفاء بالألف - נָהַי פ"א

הפעול	פעל	פעל	פעל	קל		
האכלתי	אָפַלְתִּי	אָפַלְתִּי	נִאֲכַלְתִּי	אָכַלְתִּי	אָנִי	עָבַר
האכלת	אָפַלְתְּ	אָפַלְתְּ	נִאֲכַלְתְּ	אָכַלְתְּ	אַתָּה	
האכלת	אָפַלְתְּ	אָפַלְתְּ	נִאֲכַלְתְּ	אָכַלְתְּ	אַתְּ	
האכיל	אָפַל	אָפַל	נִאֲכַל	אָכַל	הוּא	
האכילה	אָפַלָה	אָפַלָה	נִאֲכַלָה	אָכַלָה	הִיא	
האכלנו	אָפַלְנוּ	אָפַלְנוּ	נִאֲכַלְנוּ	אָכַלְנוּ	אַנְחֵנוּ	
האכלתם	אָפַלְתֶּם	אָפַלְתֶּם	נִאֲכַלְתֶּם	אָכַלְתֶּם	אַתֶּם	
האכלתן	אָפַלְתֶּן	אָפַלְתֶּן	נִאֲכַלְתֶּן	אָכַלְתֶּן	אַתֶּן	
האכילו	אָפַלוּ	אָפַלוּ	נִאֲכַלוּ	אָכַלוּ	הֵם - הֵן	
מאכיל	אָפַל	מֵאָפַל	נִאֲכַל	אָכַל	יָחִיד	הִנֵּה
מאכילה	אָפַלָה	מֵאָפַלָה	נִאֲכַלָה	אָכַלְתְּ	יָחִידָה	
מאכילים	אָפַלִים	מֵאָפַלִים	נִאֲכַלִים	אָכַלְתֶּם	רְבִים	
מאכילות	אָפַלוֹת	מֵאָפַלוֹת	נִאֲכַלוֹת	אָכַלְתֶּן	רְבוֹת	
מאכל		מֵאָכַל		אָכַל	יָחִיד	פְּעוּל
מאכלה		מֵאָכַלָה		אָכַלָה	יָחִידָה	
מאכלים		מֵאָכַלִים		אָכַלְתֶּם	רְבִים	
מאכלות		מֵאָכַלוֹת		אָכַלְתֶּן	רְבוֹת	

הפעול	פעל	פעל	נפעל	קל	
אָאָכְטִיל	אָאָכְל	אָאָכְל	אָאָכְל	אָכַל	אָנִי
תֵּאָכְלִי	תֵּאָכְל	תֵּאָכְל	תֵּאָכְל	תֵּאָכַלְתָּ	אַתָּה
תֵּאָכְלִי	תֵּאָכְלִי	תֵּאָכְלִי	תֵּאָכְלִי	תֵּאָכְלִי	אַתָּה
יֵאָכְל	יֵאָכַל	יֵאָכַל	יֵאָכַל	יֵאָכַל	הוּא
תֵּאָכְלִי	תֵּאָכַל	תֵּאָכַל	תֵּאָכַל	תֵּאָכַל	הִיא
נֵאָכְל	נֵאָכַל	נֵאָכַל	נֵאָכַל	נֵאָכַל	אֲנִיחֻנּוּ
תֵּאָכְלוּ	תֵּאָכְלוּ	תֵּאָכְלוּ	תֵּאָכְלוּ	תֵּאָכְלוּ	אַתֶּם
יֵאָכְלוּ	יֵאָכְלוּ	יֵאָכְלוּ	יֵאָכְלוּ	יֵאָכְלוּ	הֵם
תֵּאָכְלֶנָה	תֵּאָכְלֶנָה	תֵּאָכְלֶנָה	תֵּאָכְלֶנָה	תֵּאָכְלֶנָה	אַמֶּן - הֵן
הֵאָכַל		אָכַל	הֵאָכַל	אָכַל	יָחִיד
הֵאָכְלִי		אָכְלִי	הֵאָכְלִי	אָכְלִי	יָחִידָה
הֵאָכְלוּ		אָכְלוּ	הֵאָכְלוּ	אָכְלוּ	רַבִּים
הֵאָכְלֶנָה		אָכְלֶנָה	הֵאָכְלֶנָה	אָכְלֶנָה	רַבּוֹת
הֵאָכִיל	אָכַל	אָכַל	הֵאָכִיל	אָכַל	מְקוֹר

עֲתִיד

צוּרִי

المعتل الفاء بالياء

פעל	נפעל	קל ב'	קל א'	
יִלְדְתִי	גוֹלְדְתִי	יִנְקֹתִי	יִלְדְתִי	אֲנִי
יִלְדֶת	גוֹלְדֶת	יִנְקֶת	יִלְדֶת	אַתָּה
יִלְדֶת	גוֹלְדֶת	יִנְקֶת	יִלְדֶת	אַתְּ
יֵלֵד	גוֹלֵד	יִנְקֵן	יֵלֵד	הוּא
יִלְדֶה	גוֹלְדֶה	יִנְקֶה	יִלְדֶה	הִיא
יִלְדֵנוּ	גוֹלְדֵנוּ	יִנְקֵנוּ	יִלְדֵנוּ	אֲנַחְנוּ
יִלְדֶתֶם	גוֹלְדֶתֶם	יִנְקֶתֶם	יִלְדֶתֶם	אַתֶּם
יִלְדְמוּ	גוֹלְדְמוּ	יִנְקְמוּ	יִלְדְמוּ	אַתֶּן
יִלְדוּ	גוֹלְדוּ	יִנְקוּ	יִלְדוּ	הֵם-הֵן
				עָבַד
מִיֵּלֵד	גוֹלֵד	יִנְקֵן	יֵלֵד	יָחִיד
מִיִּלְדֶה	גוֹלְדֶה	יִנְקֶת	יִלְדֶת	יָחִידָה
מִיִּלְדֵים	גוֹלְדֵים	יִנְקֵים	יִלְדֵים	רַבִּים
מִיִּלְדוֹת	גוֹלְדוֹת	יִנְקוֹת	יִלְדוֹת	רַבּוֹת
				הוּוּה
מִיֵּלֵד		יִנְקֵן	יֵלֵד	יָחִיד
מִיִּלְדֶה		יִנְקֶה	יִלְדֶה	יָחִידָה
מִיִּלְדֵים		יִנְקֵים	יִלְדֵים	רַבִּים
מִיִּלְדוֹת		יִנְקוֹת	יִלְדוֹת	רַבּוֹת
				פָּעוּל

נְהִי פ"י

התפעל	הפעל	הפעול ב'	הפעול א'	פעל
התילדתי	הילדתי	הינקתי	הולדתי	ילדתי
התילדת	הילדת	הינקת	הולדת	ילדת
התילדת	הילדת	הינקת	הולדת	ילדת
התילד	הילד	הינק	הוליד	ילד
התילדה	הילדה	הינקה	הולידה	ילדה
התילדנו	הילדנו	הינקנו	הולדנו	ילדנו
התילדתם	הילדתם	הינקתם	הולדתם	ילדתם
התילדתן	הילדתן	הינקתן	הולדתן	ילדתן
התילדו	הילדו	הינקו	הולידו	ילדו
מתילד	הולד	מינק	מוליד	ילד
מתילדת	הולדה	מינקה	מולידה	ילדה
מתילדים	הולדים	מינקים	מולידים	ילדים
מתילדות	הולדות	מינקות	מולידות	ילדות
		מונק	מולד	
		מונקה	מולדה	
		מונקים	מולדים	
		מונקות	מולדות	

(تابع) المعتل الفاء بالياء

פעל	נפעל	קל ב'	קל א'	
אֵילַד	אֵילֵד	אֵינֵק	אֵלֵד	אֵנִי
תֵּילַד	תֵּילֵד	תֵּינֵק	תֵּלֵד	אַתָּה
תֵּילְדִי	תֵּילְדִי	תֵּינְקִי	תֵּלְדִי	אַתְּ
יֵילַד	יֵילֵד	יֵינֵק	יֵלֵד	הוּא
תֵּילֵד	תֵּילֵד	תֵּינֵק	תֵּלֵד	הִיא
נֵילַד	נֵילֵד	נֵינֵק	נֵלֵד	אֲנַחְנוּ
תֵּילְדוּ	תֵּילְדוּ	תֵּינְקוּ	תֵּלְדוּ	אַתֶּם
יֵילְדוּ	יֵילְדוּ	יֵינְקוּ	יֵלְדוּ	הֵם
תֵּילְדֻנָּה	תֵּילְדֻנָּה	תֵּינְקֻנָּה	תֵּלְדֻנָּה	אַתֶּן-הֵן
יֵלַד	הֵילֵד	יֵינֵק	לֵד	יָחִיד
יֵלְדִי	הֵילְדִי	יֵינְקִי	לְדִי	יָחִידָה
יֵלְדוּ	הֵילְדוּ	יֵינְקוּ	לְדוּ	רַבִּים
יֵלְדֻנָּה	הֵילְדֻנָּה	יֵינְקֻנָּה	לְדֻנָּה	רַבּוֹת
יֵלַד	הֵילֵד	יֵינֵק	לֵדַת , יֵלַד	מְקוֹר

עֲתִיד

צֻוִי

בְּהוּי פִּי "ו" (הַמְשֵׁךְ)

הַתְּפִיעַל	הַפְעֵל	הַפְעֵל ב'	הַפְעֵל א'	פִּעֵל
אֲתִילֵד	אִילֵד	אִינֵק	אִילֵד	אִילֵד
תִּילֵד	תִּילֵד	תִּינֵק	תִּילֵד	תִּילֵד
תִּילְדִי	תִּילְדִי	תִּינֵקִי	תִּילְדִי	תִּילְדִי
יִתְּלֵד	יִילֵד	יִינֵק	יִילֵד	יִילֵד
תִּתְּלֵד	תִּילֵד	תִּינֵק	תִּילֵד	תִּילֵד
נִתְּלֵד	נִילֵד	נִינֵק	נִילֵד	נִילֵד
תִּתְּלֵדוּ	תִּילְדוּ	תִּינֵקוּ	תִּילְדוּ	תִּילְדוּ
יִתְּלְדוּ	יִילְדוּ	יִינֵקוּ	יִילְדוּ	יִילְדוּ
תִּתְּלַדְנָה	תִּילְדָנָה	תִּינֵקְנָה	תִּילְדָנָה	תִּילְדָנָה
תִּתְּלֵד		תִּינֵק	תִּילְד	
תִּתְּלֵדִי		תִּינֵקִי	תִּילְדִי	
תִּתְּלֵדוּ		תִּינֵקוּ	תִּילְדוּ	
תִּתְּלַדְנָה		תִּינֵקְנָה	תִּילְדָנָה	
תִּתְּלֵד		תִּינֵק	תִּילְד	יִילֵד

المعتل اللام بالألف - נהי ל"א"

קל	נפעל	פעל	פעל	הפעול	הפעל	התפעל	
מצאת	נמצאת	מצאתי	מצאתי	המצאתי	המצאתי	התמצאתי	נהי
מצאת	נמצאת	מצאת	מצאת	המצאת	המצאת	התמצאת	
מצאת	נמצאת	מצאת	מצאת	המצאת	המצאת	התמצאת	
מצא	נמצא	מצא	מצא	המצא	המצא	התמצא	
מצאתה	נמצאתה	מצאתה	מצאתה	המצאתה	המצאתה	התמצאתה	
מצאתו	נמצאתו	מצאתו	מצאתו	המצאתו	המצאתו	התמצאתו	
מצאתם	נמצאתם	מצאתם	מצאתם	המצאתם	המצאתם	התמצאתם	
מצאתן	נמצאתן	מצאתן	מצאתן	המצאתן	המצאתן	התמצאתן	
מצא	נמצא	מצא	מצא	המצא	המצא	התמצא	
מצאתי	נמצאתי	מצאתי	מצאתי	המצאתי	המצאתי	התמצאתי	נהו
מצאתה	נמצאתה	מצאתה	מצאתה	המצאתה	המצאתה	התמצאתה	
מצאתם	נמצאתם	מצאתם	מצאתם	המצאתם	המצאתם	התמצאתם	
מצאתו	נמצאתו	מצאתו	מצאתו	המצאתו	המצאתו	התמצאתו	
מצאתי	נמצאתי	מצאתי	מצאתי	המצאתי	המצאתי	התמצאתי	אע"פ
מצאתה	נמצאתה	מצאתה	מצאתה	המצאתה	המצאתה	התמצאתה	
מצאתם	נמצאתם	מצאתם	מצאתם	המצאתם	המצאתם	התמצאתם	
מצאתו	נמצאתו	מצאתו	מצאתו	המצאתו	המצאתו	התמצאתו	

התפעיל	הפעיל	הפעול	פעל	פעל	נפעל	קל	
אתגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אגלה	אני
תתגלה	תגלה	תגלה	תגלה	תגלה	תגלה	תגלה	אתה
תתגלי	תגלי	תגלי	תגלי	תגלי	תגלי	תגלי	את
יתגלה	יגלה	יגלה	יגלה	יגלה	יגלה	יגלה	הוא
תתגלה	תגלה	תגלה	תגלה	תגלה	תגלה	תגלה	היא
נתגלה	נגלה	נגלה	נגלה	יגלה	נגלה	נגלה	אנחנו
תתגלו	תגלו	תגלו	תגלו	תגלו	תגלו	תגלו	אתם
יתגלו	יגלו	יגלו	יגלו	יגלו	יגלו	יגלו	הם
תתגלינה	תגלינה	תגלינה	תגלינה	תגלינה	תגלינה	תגלינה	אתן הן
התגלה		הגלה		גלה	הגלה	גלה	יחיד
התגלי		הגלי		גלי	הגלי	גלי	יחידה
התגלו		הגלו		גלו	הגלו	גלו	רבים
התגלינה		הגלינה		גלינה	הגלינה	גלינה	רבות
התגלה	הגלה	הגלה	גלה	גלה	נגלה	גלה	מקור
התגלות	הגלות	הגלות	גלות	גלות	הגלות	גלות	

ע ת י ד

מקור

מקור

الأجوف (معتل العين بالواو) - בְּהִי ע"ד

הפעל	הפעיל	פעל	פעל	נפעל	קל	
הוֹסְרָתִי	הֹסְרָתִי		סוֹרְרָתִי	נֹסוֹרוֹתִי	סָרְתִי	אֲנִי
הוֹסְרֶתְךָ	הֹסְרֶתְךָ		סוֹרְרֶתְךָ	נֹסוֹרוֹתְךָ	סָרְתְּ	אַתָּה
הוֹסְרֶתָּ	הֹסְרֶתָּ		סוֹרְרֶתָּ	נֹסוֹרוֹתָּ	סָרְתָּ	אַתָּ
הוֹסֵר	הוֹסִיר		סוֹרֵר	נֹסֵר	סָר	הוּא
הוֹסְרָהּ	הוֹסִירָהּ		סוֹרְרָהּ	נֹסוֹרָהּ	סָרָהּ	הִיא
הוֹסְרֵנוּ	הוֹסִירֵנוּ		סוֹרְרֵנוּ	נֹסוֹרוֹנוּ	סָרְנוּ	אַנְחֵנוּ
הוֹסְרְתֶם	הוֹסִירְתֶם		סוֹרְרְתֶם	נֹסוֹרוֹתֶם	סָרְתֶם	אַתֶּם
הוֹסְרֵתֶן	הוֹסִירֵתֶן		סוֹרְרֵתֶן	נֹסוֹרוֹתֵן	סָרְתֶן	אַתֶּן
הוֹסִירוּ	הוֹסִירוּ		סוֹרְרוּ	נֹסוֹרוּ	סָרוּ	הֵם - הֵן
הוֹסֵר	מְסִיר		מְסוֹרֵר	נֹסֵר	סָר	יְחִיד
הוֹסְרָהּ	מְסִירָהּ		מְסוֹרְרָהּ	נֹסוֹרָהּ	סָרָהּ	יְחִידָה
הוֹסְרִים	מְסִירִים		מְסוֹרְרִים	נֹסוֹרִים	סָרִים	רַבִּים
הוֹסְרוֹת	מְסִירוֹת		מְסוֹרְרוֹת	נֹסוֹרוֹת	סָרוֹת	רַבּוֹת
	מוֹסֵר		מוֹסְרֵר		סוֹר	יְחִיד
	מוֹסְרָהּ		מוֹסְרֶרָהּ		סוֹרָהּ	יְחִידָה
	מוֹסְרִים		מוֹסְרֵרִים		סוֹרִים	רַבִּים
	מוֹסְרוֹת		מוֹסְרֵרוֹת		סוֹרוֹת	רַבּוֹת

עבר

הווה

לעתיד

הפעיל	הפעול	פעל	פעל	נפעל	קל	
אוסר	אסיר		אסורר	אסור	אסור	אני
תוסר	תסיר		תסורר	תסור	תסור	אתה
תוסרי	תסירי		תסוררי	תסורי	תסורי	את
יוסר	יסיר		יסורר	יסור	יסור	הוא
תוסר	תסיר		תסורר	תסור	תסור	היא
נוסר	נסיר		נסורר	נסור	נסור	אנחנו
תוסרו	תסירו		תסוררו	תסורו	תסורו	אתם
יוסרו	יסירו		יסוררו	יסורו	יסורו	הם
תוסרנה	תסרנה		תסוררנה	תסרנה	תסרנה	אתן - הן
	הסר		סורר	הסור	סור	יחיד
	הסירי		סוררי	הסורי	סורי	יחידה
	הסירו		סוררו	הסורו	סורו	רבים
	הסרנה		סוררנה	הסרנה	סרנה	רבות
הוסר	הסיר		סורר	הסור	סור	מקור

לגוף

לגוף

المضعف - הכפולים

הפעיל	הפעול	נפעל	קל		
הוּסְבוֹתִי	הִסְבוֹתִי	נִסְבוֹתִי	סְבוֹתִי	אֲנִי	עָבַר
הוּסְבוֹתְךָ	הִסְבוֹתְךָ	נִסְבוֹתְךָ	סְבוֹתְךָ	אַתָּה	
הוּסְבוֹתָ	הִסְבוֹתָ	נִסְבוֹתָ	סְבוֹתָ	אַתְּ	
הוּסַב	הִסַּב	נִסַּב	סָב - סָבַב	הוּא	
הוּסְבָה	הִסְבָּה - הִסְבָּהּ	נִסְבָּה	סָבָה	הִיא	
הוּסְבוֹנוֹ	הִסְבוֹנוֹ	נִסְבוֹנוֹ	סְבוֹנוֹ	אֲנֹחְנוּ	
הוּסְבוֹתֵם	הִסְבוֹתֵם	נִסְבוֹתֵם	סְבוֹתֵם	אַתֶּם	
הוּסְבוֹתֶיךָ	הִסְבוֹתֶיךָ	נִסְבוֹתֶיךָ	סְבוֹתֶיךָ	אַתֶּן	
הוּסְבוּ	הִסְבוּ - הִסְבוּהוּ	נִסְבוּ	סְבוּ	הֵם - הֵן	
הוּסַב	מִסַּב	נִסַּב	סָב - סוֹבַב	יָחִיד	הוֹרָה
הוּסְבָה	מִסְבָּה	נִסְבָּה	סָבָה - סוֹבַבָּה	יָחִידָה	
הוּסְבִים	מִסְבִּים	נִסְבִּים	סְבִים	רְבִים	
הוּסְבוֹת	מִסְבוֹת	נִסְבוֹת	סְבוֹת	רְבוֹת	
	מוּסַב		סְבוֹב	יָחִיד	פָּעוּל
	מוּסְבָה		סְבוֹבָה	יָחִידָה	
	מוּסְבִים		סְבוֹבִים	רְבִים	
	מוּסְבוֹת		סְבוֹבוֹת	רְבוֹת	

הפעיל	הפעיל		נפעל	קל		
	עֲתִיד ב'	עֲתִיד א'		עֲתִיד ב'	עֲתִיד א'	
אוֹסֵב	אֶסֵב	אָסֵב	אֶסֵב	אֶסֵב	אֶסֵב	עֲתִיד
תוֹסֵב	תֶסֵב	תָסֵב	תֶסֵב	תֶסֵב	תֶסֵב	
תוֹסְבֵי	תֶסְבִי	תָסְבִי	תֶסְבִי	תֶסְבִי	תֶסְבִי	
יוֹסֵב	יֶסֵב	יָסֵב וְיָסֵב	יֶסֵב	יֶסֵב	יֶסֵב וְיָסֵב	
תוֹסֵב	תֶסֵב	תָסֵב	תֶסֵב	תֶסֵב	תֶסֵב	
נוֹסֵב	נֶסֵב	נָסֵב	נֶסֵב	נֶסֵב	נֶסֵב	
תוֹסְבוּ	תֶסְבוּ	תָסְבוּ	תֶסְבוּ	תֶסְבוּ	תֶסְבוּ	
יוֹסְבוּ	יֶסְבוּ	יָסְבוּ	יֶסְבוּ	יֶסְבוּ	יֶסְבוּ	
תוֹסְבֵינָה	תֶסְבֵינָה	תָסְבֵינָה	תֶסְבֵינָה	תֶסְבֵינָה	תֶסְבֵינָה	
					הֵן - הֵן	
		הֶסֵב	הֶסֵב	סֵב	יחיד	צוּר
		הֶסְבִי	הֶסְבִי	סְבִי	יחידה	
		הֶסְבוּ	הֶסְבוּ	סְבוּ	רבים	
		הֶסְבֵינָה	הֶסְבֵינָה	סְבֵינָה	רבות	
הוֹסֵב	הֶסֵב	הֶסֵב	הוֹסֵב	סֵב - סֵב	מקור	

الناقص - גזרת החסרים

חסר הקצוות	חסרי פ"ל	חסרי פ"נ				
		קל	הפעל	הפעיל	נפעל	קל
נתתי	לקחתי	הגשתי	הגשתי	נגשתי	נגשתי	אני
נתת-מתה	לקחת	הגשת	הגשת	נגשת	נגשת	אתה
נתת	לקחת	הגשת	הגשת	נגשת	נגשת	את
נתן	לקח	הגש	הגיש	נגש	נגש	הוא
נתנה	לקחה	הגשה	הגישה	נגשה	נגשה	היא
נתנו	לקחנו	הגשנו	הגישנו	נגשנו	נגשנו	אנחנו
נתתם	לקחתם	הגשתם	הגשתם	נגשתם	נגשתם	אתם
נתתן	לקחתן	הגשתן	הגשתן	נגשתן	נגשתן	אתן
נתנו	לקחו	הגשו	הגישו	נגשו	נגשו	הם-הן
נתן	לקח	הגש	מגיש	נגש	נגש	יחיד
נתנת	לקחת	הגשה	מגישה	נגשה	נגשה	יחידה
נתנים	לקחים	הגשים	מגישים	נגשים	נגשים	רבים
נתנות	לקחות	הגשות	מגישות	נגשות	נגשות	רבות
נתן	לקוח		מגוש		נגוש	יחיד
נתנה	לקחה		מגישה		נגישה	יחידה
נתנים	לקוחים		מגושים		נגושים	רבים
נתנות	לקוחות		מגישות		נגישות	רבות

גזרת

תוף

פעול

חסר הקצוות	חסרי פ"נ					
	קל	קל	הפעל	הפעיל	נפעל	קל
אתן	אקה	אגש	אגיש	אגוש	אגש	אני
תתן	תקה	תגש	תגיש	תגוש	תגש	אתה
תתני	תקחי	תגשי	תגישי	תגושי	תגשי	את
יתן	יקח	יגש	יגיש	יגוש	יגש	הוא
תתן	תקה	תגש	תגיש	תגוש	תגש	היא
נתן	נקח	נגש	נגיש	נגוש	נגש	אנחנו
תתנו	תקחו	תגשו	תגישו	תגושו	תגשו	אתם
יתנו	יקחו	יגשו	יגישו	יגושו	יגשו	הם
תתנה	תקחנה	תגשנה	תגישנה	תגושנה	תגשנה	אתן-הן
תן	קח לקח		הגש	הגוש	גש	יחיד
תני	קחי לקחי		הגישי	הגושי	גשי	יחידה
תנו	קחו		הגישו	הגושו	גשו	רבים
תנה	קחנה לקחנה		הגשנה	הגושנה	גשנה	רבות
תת	לקח קחת	הגש	הגש, הגיש	הגוש, הגוש	גש, גשת	מקור

ע"ד

א"ו

المركب -

קל על משקל פעל נחי פ' ו' ול' א'	קל נחי פ' ו' ול' א'	הפעיל חסרי פ' ו' נחי ל' ה'	קל חסרי פ' ו' נחי ל' ה'	קל חסרי פ' ו' נחי ל' א'	
יראני	יֵאָנִי	הכיתי	נִטִּיתִי	נִשְׁאַנִּי	אתה את הוא היא אנחנו אתם אתן הם - הן
יראת	יֵאָאֵת	הכיתה	נִטִּיתֵת	נִשְׁאַאֵת	
יראת	יֵאָאֵת	הכיתה	נִטִּיתֵת	נִשְׁאַאֵת	
ירא	יֵאָא	הכה	נִטָּה	נִשְׂאָא	
יראה	יֵאָאָה	הכיתה	נִטִּתָּה	נִשְׂאָאָה	
יראנו	יֵאָאָנוּ	הכינו	נִטִּינוּ	נִשְׂאָאָנוּ	
יראתם	יֵאָאָתֶם	הכיתם	נִטִּיתֶם	נִשְׂאָאָתֶם	
יראתן	יֵאָאָתֶן	הכיתן	נִטִּיתֶן	נִשְׂאָאָתֶן	
ירא	יֵאָא	הכו	נִטָּה	נִשְׂאָו	הם - הן
ירא	יֵאָא	מכה	נִטָּה	נִשְׂאָא	יחיד יחידה רבים רבות
יראה	יֵאָאָה	מכה	נִטָּה	נִשְׂאָאָה	
יראים	יֵאָאָיִם	מכים	נִטִּיִּים	נִשְׂאָאָיִם	
יראות	יֵאָאָוֹת	מכות	נִטִּוֹת	נִשְׂאָאָוֹת	
		מכה	נִטִּי	נִשְׂאָא	יחיד יחידה רבים רבות
		מכה	נִטִּיָּה	נִשְׂאָאָה	
		מכים	נִטִּיִּים	נִשְׂאָאָיִם	
		מכות	נִטִּוִּיָּה	נִשְׂאָאָוֹת	

עבר

הווה

פעול

מורכבים

הפעיל	קל	הפעיל	קל	נפעל
נחי עו' ולא	נחי עו' ולא	נחי פי' ולה	נחי פי' ולה	נחי פי' ולא
הנבאני	נבאני	הנריתי	נריתי	נראאתי
הנבאת	נבאת	הנרית	נרית	נראאת
הנבאת	נבאת	הנרית	נרית	נראאת
נבא	נא	הנרה	נרה	נרא
נבאה	נאה	הנרטה	נרטה	נראה
הנבאו	נבאו	הנרינו	נרינו	נראנו
הנבאתם	נבאתם	הנריתם	נריתם	נראתם
הנבאתן	נבאתן	הנריתן	נריתן	נראתן
הנבאו	נאו	הנרו	נרו	נראו
מנבא	נא	מנרה	נרה	מנרא
מנבאה	נאה	מנרה	נרה	מנראה
מנבאים	נאים	מנרים	נרים	מנראים
מנבאות	נאות	מנרות	נרות	מנראות
מנבאו		מנרה	נרו	
מנבאה		מנרה	נרטה	
מנבאים		מנרים	נרים	
מנבאות		מנרות	נרות	

קל על משקל פעל נחית פ"י ול"א	קל נחית פ"י ול"א	הפעיל חסרי פ"נ ונחית ל"ה	קל חסרי פ"נ ונחית ל"ה	קל חסרי פ"נ ונחית ל"א	
אִרְא	אִרְא	אִרְא	אִרְא	אִרְא	עֵתִיד
תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	
תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	
תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	
תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	תִּרְא	
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	
תִּרְאנה	תִּרְאנה	תִּרְאנה	תִּרְאנה	תִּרְאנה	
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	צִוִּי
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	
יִרְאנה	יִרְאנה (צאנה)	יִרְאנה	יִרְאנה	יִרְאנה	
יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	יִרְא	מְקוֹר

المفعول المطلق والمفعول فيه - תֹּאמַר הַפְּעֹלָה

المفعول المطلق

المفعول المطلق في اللغة العبرية مصدر شاذ في تركيبه يذكر قبل الفعل أو بعده لتأكيده أو لبيان نوعه أو عدده (أَيَكُوتْ أَوْ כְּמוֹת הַפְּעֹלָה) مثل :
אָמַר מְעַט וַעֲשֵׂה הַרְבֵּה (تكلم قليلا واعمل كثيرا).

وإليك مجموعة من هذه الكلمات مرتبة على ترتيب الحروف الأبجدية وطريقة استعمالها في "العهد القديم" (الكتاب المقدس) :

אָוּלַי	(ربما)	: אָוּלַי לֹא תֹאכְלֵה הָאֵשָׁה ... (تكوين ٢٤-٥)
אוֹלָם	(لكن - غير أن)	: אוֹלָם שְׁלַח-נָא יְדָךְ ... (أيوب ١-١١)
אִיָּה	(أين)	: אִיָּה שָׂרָה אֲשֶׁתִּי? ... (تكوين ١٨-٩)
אִי	(»)	: אִי הִבֵּל אַחִיד? ... (تكوين ٤-٩)
אִיךָ	(كيف)	: אִיךָ אָמַרְתָּ אַחֲזֹתִי הִיא (تكوين ٢٦-٩)
אִיכָּה	(»)	: אִיכָּה אֲשָׂא לְבַדִּי? ... (تثنية ١-١٢)
אִיכָכָה	(»)	: אִיכָכָה אוֹכֵל וְרֹאֵתִי? ... (استير ٨-٦)
אִךְ	(فقط)	: אִךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל ... (مزالمير ٧٣-١)
אָכֵן	(حقا)	: אָכֵן נוֹדַע הַדְּבָר ... (خروج ٢-١٤)
אִין	(ليس)	: וּמִיִּם אִין לְשִׁתָּה ... (عدد ٢٠-٥)
אִין כֹּל	(لا شيء)	: נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אִין כֹּל ... (عدد ١١-٦)
אָמֵנִים	(حقا - لكن)	: אָמֵנִים יִדְעֹתִי כִי כֵן ... (أيوب ٩-٢)

פָּדָד	(منغزلا)	: פָּדָד יֵשֵׁב ... (לאויין 13—46)
פֶּטַח	(اطمئنانا)	: וַיִּשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח ... (תְּשִׁיבָה 23—28)
בַּל	(لم)	: טוֹבֹתַי בַּל עָלִידָה ... (מְזַמֵּיר 16—2)
בְּלִי	(בלا)	: בְּלִי וְשָׁמַע קוֹלָם ... (מְזַמֵּיר 19—4)
גִּלְמוּד	(وحيدا)	: יְהִי גִלְמוּד ... (אִיּוֹב 3—7)
דִּי	(كفاية)	: בְּרָכָה עַד-בְּלִי-דִי ... (מַלְאָכִי 3—10)
הֵלֵא	(ألم)	: הֵלֵא אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם ... (תְּכוּיִן 42—22)
הֵן	(ها)	: הֵן-אֵל לֹא יִמָּאֵס-תָּם ... (אִיּוֹב 8—20)
חָנָם	(حانا)	: וַיִּצְאָה חָנָם אִיִּן כָּסֶף ... (חֲרוּג 21—11)
טוֹב	(حسنا)	: טוֹב עֲשִׂיתָ עִם עַבְדְּךָ ... (מְזַמֵּיר 119—65)
יֵשׁ	(موجود)	: יֵשׁ לִי רֵב ... (תְּכוּיִן 33—9)
כַּבִּיר	(قويا — كثيرا)	: כַּבִּיר כַּח לֵב ... (אִיּוֹב 36—5)
כַּפְעֵם-כִּי	(كعادته)	: וְלֹא הִלָּךְ כַּפְעֵם בַּפְעַם ... (עֵד 24—1)
כֹּל	(كل شيء)	: בִּרְךָ אֶת אַבְרָהָם כֹּל ... (תְּכוּיִן 24—1)
כִּמְעַט	(سرعان ما)	: כִּי יִבְעַר כִּמְעַט אַפּוֹ ... (מְזַמֵּיר 2—12)
לֹא	(لا)	: לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ ... (תְּכוּיִן 3—3)
לְפִי	(بمقدار)	: אִישׁ לְפִי אֹכְלוֹ ... (חֲרוּג 16—16)
לְרִיק	(سدى)	: וְתָם לְרִיק כְּחֶכֶם ... (לאויין 26—20)
לְשׁוֹא	(باطلا)	: אֶת אֲשֶׁר יֵשָׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא ... (חֲרוּג 20—7)
מְאֹד	(جدا)	: שְׂכַרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד ... (תְּכוּיִן 15—1)
מִדּוּעַ	(لماذا)	: מִדּוּעַ לֹא בָּא בֶן-יִשְׂרָאֵל ... (חֲרוּג 20—27)

מַעֲט	(قليلا)	: מַעֲט מַעֲט אֲגַדְשֶׁנוּ ... (خروج ٢٣-٢٠)
פֶּן	(لئلا)	: פֶּן תִּהְיֶה הָאָרֶץ שְׂמֵמָה (خروج ٢٣-٢٩)
רִיקָם	(خاليا)	: כִּי עָפָה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי (تکوين ٣١-٤٢)
שְׂאֵנָן	(مطمئنا)	: לִפְיֵד בּוֹז לְעִשְׂתוֹת שְׂאֵנָן (أيوب ١٢-٥)

المفعول فيه

المفعول فيه اسم يذكّر لبيان زمن الفعل أو مكانه (زمن ومكان) הפעולה) :

مثل : הַיּוֹם הַשְּׂכַמְתִּי לְקוּם מִשְׁנָתִי (بكرت اليوم في النهوض)

ومثل : אֵל תִּקְרַב הַלּוֹם (لا تقترب من هنا)

ويسمى الأول ظرف زمان والثاني ظرف مكان .

وإليك مجموعة من هذه الكلمات بحسب ما وردت في "العهد القديم" :

(١) ظرف زمان :

אָז	(حينئذ)	: אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה ... (خروج ١٥-١)
אֶתְמוֹל	(بالأمس)	: כִּיּוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר ... (مزامير ٩٠-٤)
הַיּוֹם	(اليوم)	: גַּם תִּמּוֹל גַּם הַיּוֹם ... (خروج ٥-١٤)
טָרָם	(قبل أن)	: טָרָם יִצְמַח ... (تکوين ٢-٥)
כְּבָר	(قد)	: כְּבָר הָיָה לְעוֹלָמִים ... (الجامعة ١-١٠)
כָּל-עוֹד	(طالما)	: כִּי כָל-עוֹד נִשְׁמַתִּי בִּי ... (أيوب ٢٧-٣)
לְפָנַיִם	(من قبل)	: לְפָנַיִם הָאָרֶץ יִסְדֹּת ... (مزامير ١٠٢-٢٦)
מֵאָז	(منذ القدم)	: נִכּוֹן כִּסְאֶךָ מֵאָז ... (مزامير ٩٣-٢)
מָחָר	(غدا)	: בַּיּוֹם מָחָר ... (تکوين ٣٠-٣٣)

מְנִי-עַד	(من القديم)	: הַזֹּאת יִדְעָתָּ מְנִי-עַד ... (אֵיּוֹב ۲۰- ۴)
מְעוֹלָם	(منذ القدم)	: אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנִשִּׁי הַשֵּׁם (תְּכוּיִן ۶- ۴)
מְדִי	(منذ)	: מְדִי עֲלֵתָהּ ... (صُوּרִיִּל-الأوּל ۱- ۷)
מְמִי	(منذ)	: מְמִי אֲעֲשֶׂה גַם אֲנֹכִי ... (תְּכוּיִן ۳۰- ۳۰)
סֵלָה	(إلى الأبد)	: עַל עֲמֻךְ בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה (מְזַמֵּיר ۳- ۹)
עַד-הִנֵּה	(إلى الآن)	: וְלֹא רָאִיתִיו עַד-הִנֵּה ... (תְּכוּיִן ۴۴- ۲۸)
עַד-כֹּה	(إلى هنا)	: גִּלְכָה עַד-כֹּה ... (תְּכוּיִן ۲۲- ۵)
עַד-עוֹלָמִי עַד	(الأبد)	: לֹא תִכְלְמוּ עַד-עוֹלָמִי עַד (إِشְעִיָא ۴۵- ۱۷)
עַד-עֲתָה	(إلى الآن)	: וְאַחַר עַד-עֲתָהּ ... (תְּכוּיִן ۳۲- ۵)
עַד־יַעַד	(إلى الأبد)	: בְּטַחוּ בַּה' עַד־יַעַד ... (إِשְעִיָא ۲۶- ۴)
לְעוֹלָם	(على الدوام)	: וְאָכַל וְחָי לְעוֹלָם ... (תְּכוּיִן ۳- ۲۲)
עוֹלָם וָעַד	(إلى الأبد)	: אַרְבַּךְ יָמִים עוֹלָם וָעַד ... (מְזַמֵּיר ۲۱- ۵)
פְּתָאם	(بغاة)	: אֵל תִּירָא מִפְּחַד פְּתָאם (أَمْثَال ۳- ۲۵)
שְׁלֹשׁוֹם	(أول أمس)	: אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים תִּמְלַל שְׁלֹשׁוֹם (خُرُوج ۵- ۸)
תָּמִיד	(دائما)	: כִּן יִהְיֶה תָּמִיד ... (عَدَد ۹- ۱۶)
תָּמוּל	(أمس)	: גַּם תָּמוּל גַּם הַיּוֹם ... (خُرُوج ۵- ۱۴)

(۲) ظرف مكان :

אֵן	(أين)	: אֵן הַלְכֶתֶם ... (صُوּרִיִּל-الأوּל ۱۰- ۱۴)
אֵנָה	(»)	: וְאֵנִי אֵנָה אֵנִי בָּא ... (תְּכוּיִן ۳۷- ۳۰)
אֵנָה וְאֵנָה	(هنا وهناك)	: וְלֹא תִצֵּא מִשָּׁם אֵנָה וְאֵנָה (مِלּוּכ-الأوּל ۲- ۳۶)
הַלּוֹם	(هنا)	: אֵל תִּקְרַב הַלּוֹם ... (خُرُوج ۳- ۵)
הַלָּאָה	(هناك)	: וְשֵׁ הַלָּאָה ... (תְּכוּיִן ۱۹- ۹)

הִנֵּה	(هنا)	: מִי פָתַי יָסוּר הִנֵּה ... (أمثال ٩ — ٤)
הִנֵּה וְהִנֵּה	(هنا وهناك)	: נִהְיֶה עֲבֹדֶיךָ עוֹשֵׂה הִנֵּה וְהִנֵּה (ملوك الأول ٢٠ — ٤٠)
כֹּה	(هكذا)	: כֹּה אָמַר ה' ... (إشعيا ٣١ — ١)
כֹּה וְכֹה	(هنا وهناك)	: נִפְסָן כֹּה וְכֹה ... (خروج ٢ — ١٢)
לְמַעַלָּה	(من أعلى)	: וְהִיִּיתַי נֶקַּק לְמַעַלָּה ... (تثنية ٢٨ — ١٣)
לְמַטָּה	(من أسفل)	: וְלֹא תִהְיֶה לְמַטָּה ... (تثنية ٢٨ — ١٣)
מִטָּה	(أسفل)	: וְאַתָּה תִכְרַד מִטָּה מִטָּה ... (تثنية ٢٨ — ٤٣)
מִעֲלָה	(أعلى)	: יַעֲלֶה עֲלֶיךָ מִעֲלָה מִעֲלָה ... (تثنية ٢٨ — ٤٣)
פֹּה	(هنا)	: שָׁבוּ לְכֶם פֹּה ... (تكوين ٢٢ — ٥)
שָׁם	(هناك)	: אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֲהֶלָה ... (تكوين ١٣ — ٣)
שָׁמָּה	(ثم — هناك)	: מִהָרַר הַמְּלֵט שָׁמָּה ... (تكوين ١٩ — ٢٢)

ولا تغيير في صيغة هذه الكلمات أى أنها لا تتبع العامل في تأنيثه ولا في جمعه ولا يستثنى إلا القليل منها مثل كلمة **עוֹד** (**עוֹדֶם מְדַבְּרִים עִמּוֹ**) وكلمة **אִיָּה** (**אִיָּכָה** و**אִיו**) وكلمة **דִּי** (**דִּיִּם** و**דִּיִּךָ**).

و يصاغ أحيانا المفعول المطلق والمفعول فيه بإدخال حرف من حروف النسب **ב** و **ל** و **מ**

على اسم معنى مثل :

וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחַפְזוֹן (وتأكلوه عجلى) .

ومثل : וְאַתָּה תָּבוֹא בְּשָׁלוֹם (سوف تأتي سالما) .

ومثل : לֶךְ לְשָׁלוֹם (اذهب بالسلامة) .

ومثل : מִבֵּית (داخلا — من الداخل) **מִחוּץ** (خارجا — من الخارج) .

الحرف - מילה

الحرف ما يدل على معنى غير مستقل بالفهم مثل : לא (لا) و כן (كنا) و אך (فقط) . ويمتاز بتجرده عن خصائص الفعل والاسم ، فتقول :
הכה בתחכמה לו פן-ירבה (هلم نحتال له لتلايمو) .

وتكون الحروف أحادية (كواو العطف) وحروف النسب ככלם وهاء التعريف ה وحروف المضارعة איתן وقد أتت في محلها) وثنائية وثلاثية ورباعية وخماسية .
وتنقسم الحروف العبرية إلى تسعة أقسام :

(١) حروف النسب - מלות הניחם

حروف النسب هي :

- על (على) - מעל (من أعلى) - ממעל (فوق) - פחת (تحت) -
- מתחת (في أسفل) - בין (بين) - נכח (تجاه) - בגד (أمام) - מול (مقابل) -
- לעמם (مقارب ، طبقا) - לקראת (نحو) - אצל (بالقرب من ، عند) -
- עם (مع) - בעד (عن) - לפני (أمام ، لأجل) - אחר (خلف) -
- תוך (ضمن) - בתוך (داخل) - חוץ (خارج ، عدا) - מחוץ (ما عدا) -
- אחר , אחרי (بعد) - מן (من) - אל (إلى) - על פני (فوق سطح) -
- מפני (من أجل ، بسبب) وغيرها . . .

ملاحظة :

ويعتبر كل من هذه الأحرف طرف زمان أو مكان غير أنه يمتاز عن الطرف باتصاله أحيانا بضائر الجر اذ يمكننا أن نقول :

על : עלי , עליה , עליו , الخ و תחת : תחתי , תחתיה , תחתיו , الخ
בין : ביני , בינה , בינו , الخ و לעצמ : לעצמי , לעצמך , לעצمتו , الخ .

ويستثنى كلمة חוץ (عدا) فهي لا تتصل مباشرة بضمير الجر بل يأتي بعدها حرف מן فنقول :

חוץ ממני , חוץ ממך , חוץ ממנו , חוץ מכם , חוץ מהן الخ .

وحرف التعدية את يعد من حروف النسب أيضا وبما أنه مشتق من كلمة אות فيتصل بضائر الجر ويعمل حينئذ كضمير نصب منه بل مثل :

אותי (إياي) אותך (إياك) אותו (إياه) .

أما إذا كان هذا الحرف مستعملا بمعنى עם (مع) فيكون مشتقا من فعل אתת ويتصرف كالأتي :

אתי (معي) אתך (معك) אתו (معه) אתם (معهم) الخ .

(٢) حروف العطف - מלות החבור

حروف العطف هي :

או (أو) ... או (سواء ... أم) אם ... אם (أ ... أم) אך (حتى)
גם (أيضا) אך-גם (حتى إذا) אך-כי (وإن كان) אך-גם-זאת (إلا أن)
אך-על-גב (مع ذلك) אך-על-פי-כן (مهما يكن) בכל זאת (مع ذلك) .

(٣) حروف الاستثناء - מלות ההתנגדות

حروف الاستثناء هي :

אך (إلا) אולם (أما - غير أن) אפס (ليس إلا - البتة) בלתי (دون أن)
כי אם (لكن) .

(4) חروف الشرط — מלות התנאי

חروف الشرط هي :

אלו (לו) אם (إذا — إن) אם ... אז (إذا ... ف) כי (لأن) כי אם
(إلا إذا) כי על כן (من حيث أن) לולא ... אז (لولا) לו ... כי (לו) .

(5) חروف السبب — מלות הטעם

חروف السبب هي :

אחרי (بموجب) אחרי אשר (באן) בעבור (לאجل) כי (إذ — أن)
יען (بسبب) יען כי — יען אשר (לأن) לכן (לذلك) על כן (على ذلك)
למען (לאجل) כן (ללא) .

(6) חروف النفي — מלות המבטלות

חروف النفي هي :

חוצ (מאעדה) לבד (وحده — فقط) מלבד (מאעדה — سوى) בלבד (לא גיר)
בלתי (דון أن) בלעד (גיר — خلاف) זולתי (מאעדה — خلاف) לא (לא — لم)
בל (לن — لم) .

(7) חروف התשיה - מלות הדמיון

חروف התשיה הי :

ב (קאף התשיה) במו (קא) פאשר ... בן (קא - מל - כמל) .

(8) חרף החרב - מלת ההסכמה

חרף החרב הי חרף וחד فقط : בן (נעם - חקא) .

(9) חروف הנדא - מלות הקריאה

חרוף הנדא מניח מו יסתעמל לתעביר ען הרתיהח ואלסרור : הָאָח ! (אָה - אָה)
הַיָּד (הַתָּף הַחַרְח) .

ולתאוד : אָח ! אָה ! אָהָה ! אוי ! הוי ! אָבוי ! אָלְלִי !

ולתעב : מה !

וללרחא : בי ! נא ! אָנָא !

ולתביה : ראה ! הן ! הנח ! הנכה ! לכה ! לכו !

ולתהדנה : הס ! (אסקת) .

ולתמני : לו (לית) מי יתן (יאלית) .

قاموس الأفعال العبرية

لقد آثرنا هنا وضع قاموس عام يشمل على جميع الأفعال في اللغة العبرية وما يقابلها في اللغة العربية، تسهيلا للباحث في المقارنة بين هاتين اللغتين الشقيقتين .

وإننا قد توخينا في هذا القاموس العام ذكر المصدر أولا وأردفناه برقم أو أرقام للدلالة على مجيء الفعل المشتق من هذا المصدر على وزن واحد يدل عليه الرقم أو على عدة أوزان تدل عليها الأرقام، كما هو معروف في عدد الأوزان وترتيبها * . ثم ذكرنا الفعل وما يقابله في العربية . وقد يكون المقابل واحدا أو أكثر من واحد كما يكون من مادة الفعل العبرى دون قلب أو مع القلب أو يكون من مادة أخرى كما سيتضح لك بعد :

* والمعروف أن الفعل العبرى يأتي على سبعة أوزان أو أنواع :

הפעיל	(٥) وزن	פעל	(١) وزن
הפעל	» (٦)	נפעל	» (٢)
התפעל	» (٧)	תפעל	» (٣)
		פעל	» (٤)

قاموس الأفعال العبرية

ضَاعَ . هَلَكَ .	אָכַד	אָכַד ١ ٢ ٣ ٥
أَرَادَ . شَاءَ .	אָכַה	אָכַה ١
حَزِنَ .	אָכַל	אָכַל ١ ٢ ٥ ٧
صَارَعَ . قَاوَمَ .	נֶאֱכַק	אָכַק ٢
خَطَطَ . شَبِكَ . اُنْتَسَبَ . تَلَوَى .	הִתְאַכַּד	אָכַד ٧
طَارَ .	הִתְאַכִּיר	אָכַר ٥
جَمَعَ . قَطَفَ .	אָגַר	אָגַר ١
أَسِيفَ . حَزِنَ .	הִתְאַדִּיב	אָדַב ٥
أَحْمَرَ .	אָדַם	אָדַם ١ ٢ ٤ ٥ ٧
عَزَّزَ . أَوْكَمَ . قَوَّى .	נֶאֱדַר	אָדַר ٥ ٢
حَبَّ . أَحَبَّ . اسْتَحْسَنَ .	אָהַב , אָהַב	אָהַב ١ ٢ ٣ ٤
خَيَّمَ . ظَلَّلَ .	אָהַל	אָהַל ١ ٥
شَيَّى . رَامَ . بَنَى .	אָהָה	אָהָה ٧ ٢ ٣
حَزَنَ . شَكَأ .	הִתְאַוָּג	אָוָּג ٧

אָלץ 2	נאַלץ	אָלץ 2	אָלץ 2
אָמל 4	אַמלל	אָמל 4	אָמל 4
אָמן 1 2 2 5	אַמן	אָמן 1 2 2 5	אָמן 1 2 2 5
אָמץ 7 2 5 2 2 5 7	אַמץ	אָמץ 7 2 5 2 2 5 7	אָמץ 7 2 5 2 2 5 7
אָמר 7 2 5 2 2 5 7	אַמר	אָמר 7 2 5 2 2 5 7	אָמר 7 2 5 2 2 5 7
אָנה 7 2 2 2 2 5 7	אַנה	אָנה 7 2 2 2 2 5 7	אָנה 7 2 2 2 2 5 7
אָנח 2	נאַנח	אָנח 2	אָנח 2
אָנס 1	אַנס	אָנס 1	אָנס 1
אָנף 7 2 1	אַנף	אָנף 7 2 1	אָנף 7 2 1
אָנק 2 2 1	אַנק	אָנק 2 2 1	אָנק 2 2 1
אָנש 2 2 1	אַנש	אָנש 2 2 1	אָנש 2 2 1
אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7	אַסף	אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7	אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7
אָטר 4 2 2 2 2 4	אַטר	אָטר 4 2 2 2 2 4	אָטר 4 2 2 2 2 4
אָפד 1	אַפד	אָפד 1	אָפד 1
אָפה 2 2 1	אַפה	אָפה 2 2 1	אָפה 2 2 1
אָפס 1	אַפס	אָפס 1	אָפס 1
אָפף 1	אַפף	אָפף 1	אָפף 1
אָפק 7	הַתאָפק	אָפק 7	אָפק 7
		אָלץ 2	אָלץ 2
		אָמל 4	אָמל 4
		אָמן 1 2 2 5	אָמן 1 2 2 5
		אָמץ 7 2 5 2 2 5 7	אָמץ 7 2 5 2 2 5 7
		אָמר 7 2 5 2 2 5 7	אָמר 7 2 5 2 2 5 7
		אָנה 7 2 2 2 2 5 7	אָנה 7 2 2 2 2 5 7
		אָנח 2	אָנח 2
		אָנס 1	אָנס 1
		אָנף 7 2 1	אָנף 7 2 1
		אָנק 2 2 1	אָנק 2 2 1
		אָנש 2 2 1	אָנש 2 2 1
		אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7	אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7
		אָטר 4 2 2 2 2 4	אָטר 4 2 2 2 2 4
		אָפד 1	אָפד 1
		אָפה 2 2 1	אָפה 2 2 1
		אָפס 1	אָפס 1
		אָפף 1	אָפף 1
		אָפק 7	אָפק 7
אָלץ 2	אָלץ 2	אָלץ 2	אָלץ 2
אָמל 4	אָמל 4	אָמל 4	אָמל 4
אָמן 1 2 2 5	אָמן 1 2 2 5	אָמן 1 2 2 5	אָמן 1 2 2 5
אָמץ 7 2 5 2 2 5 7	אָמץ 7 2 5 2 2 5 7	אָמץ 7 2 5 2 2 5 7	אָמץ 7 2 5 2 2 5 7
אָמר 7 2 5 2 2 5 7	אָמר 7 2 5 2 2 5 7	אָמר 7 2 5 2 2 5 7	אָמר 7 2 5 2 2 5 7
אָנה 7 2 2 2 2 5 7	אָנה 7 2 2 2 2 5 7	אָנה 7 2 2 2 2 5 7	אָנה 7 2 2 2 2 5 7
אָנח 2	אָנח 2	אָנח 2	אָנח 2
אָנס 1	אָנס 1	אָנס 1	אָנס 1
אָנף 7 2 1	אָנף 7 2 1	אָנף 7 2 1	אָנף 7 2 1
אָנק 2 2 1	אָנק 2 2 1	אָנק 2 2 1	אָנק 2 2 1
אָנש 2 2 1	אָנש 2 2 1	אָנש 2 2 1	אָנש 2 2 1
אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7	אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7	אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7	אָסף 7 2 2 2 2 2 2 5 7
אָטר 4 2 2 2 2 4	אָטר 4 2 2 2 2 4	אָטר 4 2 2 2 2 4	אָטר 4 2 2 2 2 4
אָפד 1	אָפד 1	אָפד 1	אָפד 1
אָפה 2 2 1	אָפה 2 2 1	אָפה 2 2 1	אָפה 2 2 1
אָפס 1	אָפס 1	אָפס 1	אָפס 1
אָפף 1	אָפף 1	אָפף 1	אָפף 1
אָפק 7	אָפק 7	אָפק 7	אָפק 7

فَصَلَ . قَسَمَ .	אַצֵּל	אצל ۲ ۱
جَمَعَ . كَثَّرَ . خَزَنَ .	אַצַּר	אצר ۲ ۱
كُنَّ . تَرَصَّدَ . تَرَبَّصَ .	אַרَب	ארב ۲ ۱
نَسَجَ . غَزَلَ .	אַרַג	ارג ۱
قَطَفَ . جَمَعَ . جَنَى .	אַרַה	اراه ۱
سَارَ . مَشَى . سَافَرَ . بَرَحَ (رَاحَ) .	אַרַח	ارח ۱
طَالَ . اطَّالَ .	אַרַך	ارך ۵ ۱
لَعَنَ . سَبَّ .	אַרַר	ארר ۱ ۲ ۲ ۲ ۶
خَطَبَ (الفَتَاةَ) . دعاها إلى الزَّوْجِ .	אַרַש	ارش ۴ ۲
أَذَبَ . أَمَّمَ .	אַשֵּׁם	اشם ۵ ۲ ۲ ۵
أَيَّدَ . مَدَحَ . أَثَبَّتَ .	אַשַׁר	اشر ۴ ۲
أَتَى . قَدِمَ . حَضَرَ . جَاءَ .	אַתָּה	אתה ۱

ב.

فَسَّرَ . أَوْضَحَ .	בִּאַר	באר ۳
تَتَّنَ . تَعَفَّنَ . تَلَفَّ .	בִּאַש	باش ۷ ۱ ۲ ۲ ۵ ۶
عَدَرَ . حَانَ .	בִּגַד	ביד ۱
أَبَدَعَ . كَذَّبَ .	בִּדָּא	בידא ۱

اَفْرَدَ . اَعْرَل .	بَرَد	بَرَد ۱
فَصَلَ . فَرَّق .	بَكَدَل	بَدَل ۲ ۵
بَحَثَ . حَصَّ . اَمْتَحَنَ .	بَدَق	بَدَق ۱
عَجَلَ . قَاتَى . اَضْطَرَبَ .	بَكَهَل	بَهَل ۲ ۳ ۴ ۵
جَاءَ . دَخَلَ .	بَأ	بَوَأ ۱ ۵ ۶
حَقَرَ . اَذَلَّ . اَهَانَ .	بَو	بَو ۱
اَرْتَبَكَ . تَحْيَر .	بَوَق	بَوَق ۲
دَاسَ . اَذَلَّ . حَقَرَ .	بَس	بَوَس ۱ ۲ ۳ ۶ ۷
تَحَجَّلَ .	بَوَش	بَوَش ۱ ۲ ۳ ۵ ۷
حَقَرَ . اَهَانَ .	بَوَه	بَوَه ۱ ۲ ۳ ۵
نَهَبَ . سَلَبَ .	بَوَو	بَوَو ۱ ۲ ۳ ۴
بَدَّرَ . بَدَّدَ .	بَوَر	بَوَر ۲ ۱
كَرِهَ .	بَوَحَل	بَوَحَل ۱
اَمْتَحَنَ . حَصَّ .	بَوَحَن	بَوَحَن ۲ ۱
اَتَّحَبَّ . اَخْتَارَ .	بَوَحَر	بَوَحَر ۲ ۱
لَفَطَ . نَطَقَ .	بَوَطَأ	بَوَطَأ ۲ ۱
وَتَّقَ . اَعْتَمَدَ . اَتَّكَل .	بَوَطَح	بَوَطَح ۵ ۱
كَفَّ . بَطَّلَ .	بَوَطَل	بَوَطَل ۱

فَهُمْ .	בָּן	בִּין ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۷
بَكَى .	בָּכָה	בָּכָה ۱ ۲
فَضَلَ . نَضَحَ .	בָּכַר	בָּכַר ۲ ۴ ۵
شَدَدَ . آيَدَ .	הַבְּלִיג	בָּלַג ۰
بُلَى . فَسَدَ .	בָּלָה	בָּלָה ۱ ۲
خَلَطَ . مَرَجَ .	بָּלَل	بָּלَل ۱ ۷
بَلَّمَ . أَفْقَلَ .	بָּלַם	בָּלַם ۱
بَلَعَ .	بָּלַع	בָּלַע ۱ ۲ ۳ ۴ ۷
أَتَلَفَ .	بָּלַק	בָּלַק ۱ ۴
بَنَى .	בָּנָה	בָּנָה ۱ ۲
غَلَى . سَالَ . فَاضَ .	بָּעָה	בָּעָה ۱ ۲
رَفَسَ . ضَرَبَ بِالرَّجْلِ .	بָּעַט	بָּעַט ۱
مَلَكَ . تَزَوَّجَ .	بָּעَلَ	بָּעَلَ ۱ ۲
أُحْرَقَ . جَهَلَ .	بָּעُر	בָּעַר ۱ ۲ ۳ ۵
خَافَ . رَعِبَ . ذُعِرَ .	بָּעַت	בָּעַת ۱ ۲
قَطَعَ . كَسَرَ . نَالَ .	بָּצַع	בָּצַע ۱ ۲
وَرِمَ . انْتَفَخَ .	بָּצַק	בָּצַק ۱
قَطَفَ (العِنَبَ) . قَلَّ . حَصَّنَ .	بָּצَرَ	בָּצَرَ ۱ ۲ ۳

شَقَّقَ . فَتَحَ . اَنْفَجَرَ .	بَقَع	بَقَع ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
فَرَّغَ . اَقْفَرَ . اَتَلَفَ .	بَقَكَ	بَقَكَ ۱ ۲ ۳
اَمْتَحَنَ . زَارَ . اَتَقَدَّ .	بَقَرَ	بَقَرَ ۲
بَحَثَ . طَلَّبَ . اَرَادَ .	بَقَشَ	بَقَشَ ۴ ۵ ۶
خَلَقَ . كَوَّنَ . اَنْقَطَعَ . غَدَّى . سَلِمَ .	بَرَأَ	بَرَأَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
بَرَدَ . نَزَلَ الْبَرْدُ .	بَرَدَ	بَرَدَ ۱
اَكَلَ . طَعِمَ .	بَرِهَ	بَرِهَ ۱ ۵
هَرَبَ . اَهْرَبَ . اَخْفَى .	بَرَحَ	بَرَحَ ۱ ۵
بَرَكَ . رَكَعَ . شَكَرَ . تَبَاهَى . بَارَكَ .	بَرَفَ , بَرَفَ	بَرَفَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
اَضَاءَ . لَمَعَ . بَرَقَ .	بَرَقَ	بَرَقَ ۱
اِتَّخَبَ . ظَهَرَ . فَحَصَ .	بَرَّرَ , بَرَّرَ	بَرَّرَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
طَبَخَ . نَضِجَ .	بَشَلَ	بَشَلَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
بَشَّرَ . بَلَغَ . خَبَّرَ .	بَشَرَ	بَشَرَ ۷ ۸ ۹
طَمَنَ . قَطَعَ .	بَطَمَ	بَطَمَ ۲
قَطَعَ . جَزَأَ .	بَطَرَ	بَطَرَ ۲ ۱

ج

تَكْبَرُ . زَادَ .	جَاة	جَاة ۱
أَقْدَى . فَكَّ . نَجَسَ . لَوَّثَ .	جَاَل	جَاَل ۱ ۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۴
أَعْتَلَّ .	جَاَه	جَاَه ۱ ۵
تَحَمَّ . أَحَاطَ . جَبَلَ . عَجَنَ .	جَابَل	جَابَل ۱ ۵
قَدَرَ . غَلَبَ . تَغَلَّبَ . قَهَرَ .	جَاَبَر	جَاَبَر ۱ ۲ ۲ ۵ ۵ ۷
قَطَعَ . قَصَّ . جَرَحَ . شَرَطَ .	جَاَدَد	جَاَدَد ۱ ۷
كَبَّرَ . عَظَّمَ .	جَادَل	جَادَل ۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۷
هَدَّ . هَدَمَ . حَطَّمَ .	جَادَع	جَادَع ۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۴
جَدَفَ . سَبَّ . كَفَّرَ .	جَادَفَ	جَادَفَ ۲
سَدَّ . سَجَّ .	جَادَرَ	جَادَرَ ۱
شَفَى .	جَاَهَا	جَاَهَا ۱
حَنَى . تَمَدَّدَ .	جَاَهَرَ	جَاَهَرَ ۱
صَرَ . نَقَلَ . جَلَبَ .	جَاَز	جَاَز ۱
جَرَحَ . تَحَرَّكَ . مَخَضَ .	جَاَزَ	جَاَزَ ۱ ۵
مَاتَ . تَوَفَّى .	جَاَزَع	جَاَزَع ۱
سَكَنَ . اسْتَوْطَنَ .	جَاَزَرَ	جَاَزَرَ ۱ ۷

جَزَّ . قَصَّ .	גָּזַז	גָּזַז	۲ ۱
نَهَبَ . خَطَفَ .	גָּזַל	גָּזַל	۲ ۱
قَطَعَ . أَمَرَ . أَقْبَى .	גָּזַר	גָּזַר	۲ ۱
فَرِحَ . سُرَّ .	גָּל	גָּל	۱
أَفْقَلَ . أَغْلَقَ .	הִגְיֵף	הִגְיֵף	۰
كَشَفَ . أَجَلَ . تَعَرَّبَ .	גָּלָה	גָּלָה	۷ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
حَاقَ . أزالَ شَعْرَهُ .	גָּלַח	גָּלַח	۷ ۴ ۳ ۲ ۱
أَدَارَ . دَحَّجَ .	גָּלַל	גָּלַל	۷ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
طَوَى .	גָּלַם	גָּלַם	۱
تَدَفَّقَ . جَاوَزَ . تَعَدَّى .	הִתְגַּלַּע	הִתְגַּלַּע	۷
نَزَلَ . ظَهَرَ .	גָּלַשׁ	גָּלַשׁ	۱
شَرِبَ . شَرَّبَ . أَشْرَبَ .	גָּמַא	גָּמַא	۵ ۳
نَضِجَ . فَطَمَ . تَمَّمَ .	גָּמַל	גָּמַל	۲ ۱
أَكَمَلَ .	גָּמַר	גָּמַר	۱
سَرَقَ .	גָּנַב	גָּנַב	۷ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
حَمَى . حَفِظَ . صَانَ .	גָּנַן	גָּנַן	۵ ۱
جَارَ .	גָּעָה	גָּעָה	۱
كَرِهَ . أَسْقَطَتِ الْجَنِينُ طَرَحَتْهُ .	גָּעַל	גָּעַל	۵ ۲ ۱

זָעַר	זָעַר 1
זָעַשׁ	זָעַשׁ 1 2 3 4 5 6 7
הִתְגַּדְּד	גָּדַד 7
גָּרָה	גָּרָה 7 2 3
גָּרַם	גָּרַם 1 2 3
גָּרַס	גָּרַס 1 2 3 4 5
גָּרַע	גָּרַע 1 2 3 4 5 6 7
גָּרַף	גָּרַף 1
גָּרַד	גָּרַד 1 2 3 4 5 6 7 8
גָּרַשׁ	גָּרַשׁ 1 2 3 4 5 6 7 8 9
גָּשַׁם	גָּשַׁם 4 5 6 7 8
גָּשַׁשׁ	גָּשַׁשׁ 3
זָעַק . صَاح .	
הֵזַ . زَعَزَعَ .	
أَحْتَك .	
حَرَضَ . أَعْرَى .	
قَضَمَ . جَرَدَ العظام .	
حَرَنَ . عِيلَ . كَسَرَ .	
نَقَصَ . قَطَعَ . حَذَفَ .	
جَرَّ . جَرَفَ .	
سَحَبَ . جَرَّ . كَشَطَ .	
طَرَدَ . طَلَّقَ .	
مَطَرَ . أَمَطَرَ .	
تَحَسَّسَ . تَحَسَّسَ .	

ד

דָּאָב	דָּאָב 1 2 3 4 5 6 7 8 9
דָּאָג	דָּאָג 1
דָּאָה	דָּאָה 1
דָּכַב	דָּכַב 1
سَقَمَ . انْعَمَّ . سَالَتْ دموعه .	
أَهَمَّ . قَلَقَ .	
طَارَ .	
حَرَكَ (الشفهات) .	

لَصِقَ . تَعَلَّقَ . أُدْرِكَ .	دَبَق	دَبَق ۱ ۴ ۵ ۶
تَكَلَّمَ . خَاطَبَ . حَادَثَ .	دَبَرَ ، نَدَبَرَ ، دَبَّرَ	دَبَرَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
زَادَ . كَثُرَ .	دَبَّه	دَبَّه ۱
أَحْضَرَ الْعِلْمَ . مَثَلٌ .	دَبَّل	دَبَّل ۱ ۲
فَقَّسَ .	دَبَّر	دَبَّر ۱
قَفَزَ . تَدَرَّجَ بِالْمَشْيِ .	دَبَّدَه	دَبَّدَه ۷
دَهَشَ . نَحَّيَرَ .	دَبَّهَم	دَبَّهَم ۲
رَكَّضَ . قَفَّزَ .	دَبَّنَر	دَبَّنَر ۱
أَصْطَادَ سَمَكًا .	دَبَّ	دَبَّ ۱
شَطَفَ . دَفَعَ .	دَبَّيَم	دَبَّيَم ۵
دَقَّ . سَحَقَ .	دَبَّ	دَبَّ ۱
حَكَّمَ . عَاقَبَ .	دَبَّن	دَبَّن ۱ ۲
وَتَبَّ . فَرِحَ .	دَبَّز	دَبَّز ۱
سَكَنَ . أَحَاطَ .	دَبَّر	دَبَّر ۱
دَرَسَ الْقَمَحَ . دَقَّ .	دَبَّش	دَبَّش ۱ ۲ ۳
دَفَعَ . طَرَدَ .	دَبَّه	دَبَّه ۱ ۲ ۳ ۴
دَفَعَ . حَرَّضَ .	دَبَّهَف	دَبَّهَف ۱ ۲
ضَغَطَ . ضَيَّقَ .	دَبَّسَق	دَبَّسَق ۱

דָּק . חֶטֶם . דָּאֵס .	נדקא	דכא 71422
قَفَر . وَثَب . نَطَّ .	דלג , דלג	דלג 211
عَرَف . اسْتَطَاعَ (الماء) .	דלה	דלה 211
عَكَرَ (الماء) .	דלח	דלח 211
نَقَص . انْقَرَّ .	דלל	דלל 211
تَقَطَّر . نَزَلَ .	דלף	דלף 1
أَحْرَق . تَتَبَعَ . التَّهَب .	דלק	דלק 511
شَبَه . مَثَل . ظَنَّ .	דמה , נדמה	דמה 712222
سَكَت . سَكَن . انْقَطَعَ .	דום , דמם	דמם 512220
بَكَى . دَمَعَتْ عَيْنُهُ .	דמע	דמע 1
طَفِيَ . أَتْلَفَ .	דעף	דעף 4221
دَقَّ . قَرَعَ .	דפק	דפק 711
سَحَقَ . دَقَّقَ .	דקק	דקק 6151
طَعَنَ . ثَقَبَ .	דקר	דקר 4221
دَاسَ . خَطَا . مَشِيَ . عَصَرَ .	דנף	דנף 511
فَخَصَّ . طَلَبَ . شَرَحَ .	דרש	דרש 211
أَخْضَرَ .	דשא	דשא 511
سَمِنَ . سَمِنَ .	דשן	דשן 61422

ה

נִפְחַ . جَنَّ . غَاطَ . خَدَعَ .	הַבֵּל	הַבֵּל 1 0
تَفَوَّهَ . هَدَرَ . لَمَجَّ .	הִגָּה	הִגָּה 1 605
مَدَّ . بَسَطَ .	הִדָּה	הִדָּה 1
دَاسَ . سَخَقَ .	הִדַּף	הִדַּף 1
دَفَعَ . رَدَّ . طَرَدَ .	הִדִּף	הִדִּף 1
زَيْنَ . زَنَخَفَ . أَكْرَمَ .	הִדְר	הִדְר 1 722
عَدَّبَ . ظَلَمَ .	הוֹתַת	הוֹתַת 2
هَدَى . تَكَلَّمَ بِغَيْرِ مَعْقُولٍ .	הוּה	הוּה 1
كَانَ . حَدَثَ . جَرَى .	הוּה	הוּה 1 2
أَفْلَقَ . أَرْجَحَ .	הַם , הַמָּם	הַם 1 2
تَجْمَعُ . تَجْمَعُ . خَابَ أَمَلُهُ .	הַמִּין	הַמִּין 0
وَجَّ . تَعَجَّبَ . حَقَّرَ .	הִכַּר	הִכַּר 1
ذَهَبَ .	הִלַּף	הִלַּף 1 7222
غَيَّ . مَدَحَ . أَنَارَ .	הִלַּל , הִלֵּל	הִלַּל 1 7224505
ضَرَبَ . دَقَّ .	הִלֵּם	הִלֵּם 1
زَارَ . زَجَرَ . غَضِبَ . هَاجَ .	הִמָּה	הִמָּה 1

أَزْعَجَ . أَفْلَقَ .	המם	המם ۱
أَسَكَّتَ . سَكَّتَ .	הסה	הסה ۵ ۲
قَلَبَ . عَكَّسَ .	הפף	הפף ۷ ۶ ۲ ۲ ۶ ۷
قَتَلَ . انْقَتَلَ .	הרג	הרג ۴ ۲ ۲ ۴
حَلَّتْ .	הרה	הרה ۱ ۵
هَدَّ . هَدَمَ .	הרס	הרס ۲ ۲ ۲ ۲
سَخَّرَ . اسْتَهْرَأَ .	התל	התל ۴ ۲ ۲

۶ .

وَهَبَ . مَنَحَ .	זבד	זבד ۱
ذَبَحَ .	זבח	זבח ۲ ۱
سَكَنَ . قَطَنَ .	זבל	זבל ۱
قَدَرَ .	זהם	זהם ۳
بَرَقَ . لَمَعَ . تَحَفَّظَ .	זהר	זהר ۵ ۲ ۳
سَالَ .	זב	זוב ۱
طَغَى . ظَلَمَ . طَهَى .	זד	זוד ۵ ۱ ۵
فَرَّقَ . أَذَلَّ . حَقَّرَ .	זל	זול ۵ ۱ ۵
حَرَّكَ . زَعَزَعَ . عَرَّقَ .	זע	זוע ۲ ۱ ۲

عَصَرَ . مَالٍ عَنْ . سَحَقَ .	زَر	زور ۱ ۲۲۲۳۴۵۶
زَحَفَ . رَعَبَ . رَهَبَ . خَافَ .	زَحَل	زحل ۱
نَالَ . زَكَّى . بَرَأَ .	زَكَا	زکاة ۱ ۲۲۷
زَكِيَّ . رَاقَ .	زَكِي	زکد ۱ ۵
ذَكَرَ . تَذَكَّرَ . اُنْفَكَرَ .	زَكَر	زکرة ۱ ۲۲۵۵۶
تَفَكَّرَ . فَكَّرَ . دَبَّرَ .	زَمَم	زمام ۱
قَطَعَ . غَنَى .	زَمَر ، زَمِر	زمر ۱ ۲۲۳
قَطَعَ . قَتَلَ .	زَنَب	زنب ۳
زَنَى . سَلَّمَ إِلَى الْعَهَارَةِ .	زَنَاه	زناه ۱ ۲۴۵
تَرَكَ . رَفَضَ .	زَنَح	زنح ۱ ۵
قَفَزَ .	زَنَكَ	زنک ۳
اِنْطَفَى . هَمَدَ .	زَنَعَد	زنعد ۲
غَضِبَ .	زَعَم	زعم ۲ ۱
نَارَعَ . غَضِبَ .	زَعَف	زعف ۱
زَعَقَ . صَرَخَ .	زَعَق	زعم ۱ ۲۲۵
شَاخَ . هَرَمَ . كِهَلَّ .	زَكُو	زکون ۱ ۵
قَوْمَ . عَدَلَ .	زَكُو	زکوف ۱
سَالَ . رَشَّخَ . طَهَّرَ الذَّهَبَ . قَطَّرَ .	زَكُو	زکوک ۱ ۲۲۴

زَرِبَ . سَالَ . ذَابَ .	زَرَب	زَرَب ٤
ذَرَى . بَدَّرَ . شَتَّتَ .	زَرِه	زَرِه ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
أَضَاءَ . أَشْرَقَ .	زَرَح	زَرَح ١
سَالَ . تَدَفَّقَ .	زَرَم	زَرَم ٤ ١
زَرَعَ . بَدَّرَ . بَدَّرَ . حَلَّتِ الْمَرْأَةُ .	زَرَع	زَرَع ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
رَمَى . أَلْقَى . رَشَّ . صَبَّ .	زَرَك	زَرَك ٤ ١

ح .

أَخْتَبَأَ . أَخْفَى .	حَبَأ , نَحَبَأ	حَبَأ ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
أَحَبَّ . عَزَّزَ .	حَبَب	حَبَب ١
خَبِطَ . ضَرَبَ . دَقَّ .	حَبَط	حَبَط ٢ ١
أَتَلَفَ . آذَى . رَهَنَ . حَلَّتِ الْمَرْأَةُ .	حَبَل	حَبَل ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
حَضَنَ . ضَمَّ . نَحَّضَنَ . تَعَانَقَ .	حَبَم	حَبَم ٣ ١
التَّصَقَّ . اجْتَمَعَ . أَلْحَقَ . أَضَافَ . اخْتَلَطَ .	حَبَر	حَبَر ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
عَصَبَ . ضَمَدَ . مَنَعَ . أَوْقَفَ .	حَبَش	حَبَش ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
أَحْتَفَلَ . عَيَّدَ . رَقَصَ . ارْتَعَدَ .	حَبَّغ	حَبَّغ ١
تَزَوَّرَ . رَبَطَ .	حَبَّر	حَبَّر ١
سَنَّ السَّيْفَ . خَفَّ . أَسْرَعَ .	حَبَد	حَبَد ١

فَرِحَ . سُرَّ .	קָדַח	קָדַח ۱ ۲
كَفَّ . اِمْتَنَعَ . اِنْتَهَى .	קָדַל	קָדַל ۱ ۵
اِخْتَرَقَ . دَخَلَ .	קָדַר	קָדַר ۱
جَدَّدَ . اَحْدَثَ .	קָדַשׁ	קָדַשׁ ۱ ۲ ۷
اِحْطَأَ . حَدَّدَ . نَحَّمَ .	קָדַג	קָדַג ۱
حَزَرَ . قَدَّرَ . نَحِنَ .	קָדַד	קָדַד ۱
بَلَغَ . اَخْبَرَ .	קָדוּה	קָדוּה ۳
تَحَرَّكَ . رَقَصَ . خَاقَ . تَوَجَّعَ .	קָדַל	קָדַל ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
شَفَقَ . عَطَفَ .	קָדַס	קָדַס ۱
شَجَبَ . اصْفَرَ .	קָדַوּר	קָדַوּר ۱
اَسْرَعَ . اَحْسَى . خَافَ .	קָדַشׁ	קָדַشׁ ۱ ۵
نَظَرَ . تَبَّأَ .	קָדוּה	קָדוּה ۱
تَقَوَّى . شَدَّدَ . اَمَسَكَ . تَشَدَّدَ .	קָדוּק	קָדוּק ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
اَخْطَأَ . اَهْمَلَّ . نَظَّفَ . ضَلَّلَ . تَطَهَّرَ .	קָדַטָא	קָדַטָא ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
قَطَعَ الخَشْبَ . شَقَّقَ . صَقَلَ .	קָדַטַב	קָדַטַב ۱ ۴
سَكَّنَ . اَهْدَأَ . اَحْمَدَ . مَنَعَ .	קָדַטַם	קָדַטַם ۱
اِخْتَطَفَ . اَسْرَعَ فِي .	קָדַטַף	קָדַטַף ۱
ارْتَعَشَ . اَنْتَظَرَ . صَبَرَ . نَجَّحَ .	קָדַל	קָדַל ۱

عاش . شفی . أحيًا . أطعم .	ח' / חיה	חיה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
انتظر . صبر .	חכה , חכה	חכה ۱ ۲
تحرز . تحکم , تبحر في العلم . فهم . تعقل .	חכם	חכם ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
أكد . حقق . صمم على ...	חלט	חלט ۱
مرض . مرض . تمارض .	חלה	חלה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
حفر . تدنس . حرق . ابتداء .	חלל	חלל ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
حلم . قوی .	חלם	חלם ۱ ۲ ۳
مر . ذهب . غير .	חלה	חלה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
رفع . خلص . نجي من ...	חלץ	חלץ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
قسم . اعترض . تساهم . زلق .	חלק	חלק ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
ضعف .	חלש	חלש ۱
أراد . اشتبهی .	חמד	חמד ۱ ۲ ۳ ۴
شفق . رق . عطف .	חמל	חמל ۱
حمى . سخن .	חמם	חמם ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
ظلم .	חמס	חמס ۱ ۲
أحص . صام . ظلم .	חמץ	חמץ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
فر . اختفى . تسكع .	חמק	חמק ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
غلى . أحرق . اشتعل .	חמר	חמר ۱

أَعَدَّ . سَلَحَ .	חַמֵּשׁ	חַמֵּשׁ ۴
سَكَنَ . ضَرَبَ الخِيَامَ .	חָנָה	חָנָה ۱
حَاطَ . أَحْطَطَ .	חָנַט	חָנַט ۱
دَرَبَ . عَلَّمَ .	חָנַף	חָנַף ۱
أَحْسَنَ . أَنْعَمَ .	חָנַן	חָנַן ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
مَاتَ . تَمَاتَ .	חָנַף , חָנַף	חָנַף ۵ ۱
أَخْتَقَ . خَنَقَ .	خَنَقَ	خَنَقَ ۲ ۱ ۲
جَادَ . تَكَرَّمَ . أَحْسَنَ .	خَسَدَ	خَسَدَ ۷ ۱ ۲ ۳
جَاءَ . التَّجَا الى ...	خَسَا	خَسَا ۱
فَرَضَ . كَلَّلَ . تَمَّمَ .	خَسَلَ	خَسَلَ ۱
كَمَّ . مَنَعَ .	خَسَمَ	خَسَمَ ۱
قَوَّى . مَجَّدَ . أَثْنَى على ...	خَسَّنَ	خَسَّنَ ۲
فَشَّرَ . فَشَّرَ .	خَسَفَ	خَسَفَ , خَسَفَسَ ۴
نَقَصَ . قَلَّ . نَقَّصَ . مَنَعَ .	خَسَرَ	خَسَرَ ۱ ۲ ۳ ۵
تَمَّ . وَشَى . أَتَمَّ بِاطْلَا .	خَفَا	خَفَا ۲
غَطَّى . سَتَرَ .	خَفَا	خَفَا ۱ ۲ ۲ ۲ ۳
أَسْرَعَ . خَافَ .	خَفِزَ	خَفِزَ ۲ ۱ ۱
غَطَّى . سَتَرَ .	خَفَفَ	خَفَفَ ۱

أَرَادَ . رَغِبَ .	קָפַץ	קָפַץ 1
حَفَرَ . حَجَلَ . أَحْجَلَّ .	קָפַר	קָפַר 100
عَتَقَ . تَحَرَّرَ الْعَبْدُ .	קָפַשׁ	קָפַשׁ 4
بَحَثَ . افْتَقَدَ . تَنَكَّرَ .	קָפַשׁ	קָפַשׁ 7142224100
قَطَعَ . تَقَرَّ .	קָצַב	קָצַב 1221205
قَسَمَ . تَقَسَّمَ .	קָצָה	קָצָה 21
قَسَمَ . نَظَّمَ . نَظَّفَ .	קָצַץ	קָצַץ 42211
بَوَّقَ .	קָצָצַר	קָצָצַר 2
نَقَشَ . نَقَرَّ . تَعَقَّبَ .	קָקָה	קָקָה 714
نَقَشَ . سَنَ قَانُونًا . صَوَّرَ .	קָקַק	קָקַק 211
فَضَّصَ . اِمْتَحَنَ .	קָקַר	קָקַר 2221
يَسَّسَ . أَبَادَ . دَمَّرَ . خَرِبَ .	קָרַב	קָרַב 12224206
قَفَزَ . وَثَبَ .	קָרַג	קָרַג 1
فَرَّعَ . انزَعَجَ . أَفْرَعَ .	קָרַד	קָרַד 105
احْتَرَقَ . سَخِطَ .	קָרָה	קָרָה 1222242057
شَوَى . حَمَصَ . قَلَى .	קָרַף	קָרַף 1
سَبَّلَ . ائْتَلَفَ . صَادَرَ . حَمَّمَ .	קָרְרִים	קָרְרִים 620
أَهَانَ . ذَمَّ . خَاظَرَ .	קָרַף	קָרַף 2221

فَطَعَ . سَنَّ حَكًّا .	קָרַץ	קָרַץ ۲ ۱
حَرَّقَ الأَسنانَ مِنَ الغَيْظِ .	קָרַק	קָרַק ۱
احْتَرَقَ . تَأَجَّجَ . تَوَلَّجَ .	קָרַר	קָרַר ۲ ۱
حَرَّثَ . قَطَعَ . نَقَشَ . ظَنَّ . تَفَكَّرَ . أَصَمَّ .	קָרַשׁ	קָרַשׁ ۷ ۵ ۲ ۱
نَقَشَ . نَقَرَ .	קָרַת	קָרַת ۱
حَسَبَ . افْتَكَرَ . فَكَّرَ . ائْتَبَرَ . أَحْصَى . عَدَّ .	קָרַשׁב	קָרַשׁב ۷ ۵ ۲ ۱
سَكَتَ . صَمَّتْ .	קָרַשׁה	קָרַשׁה ۵ ۱
أَظْلَمَ . عَمَّ .	קָרַשׁף	קָרַשׁף ۵ ۱
مَنَعَ . ائْتَمَعَ .	קָרַשׁף	קָרַשׁף ۲ ۱
طَرَفَ .	קָרַשׁל	קָרַשׁל ۲
كَسَفَ . قَشَرَ .	קָרַשׁף	קָרַשׁף ۱
أَحَبَّ . عَشِقَ . عَشَّقَ . مَكَّنَ .	קָרַשׁק	קָרַשׁק ۴ ۲ ۱
جَمَعَ . جَرَّفَ .	קָרַתה	קָרַתה ۱
قَطَعَ . تَقَطَّعَ .	קָרַתפ	קָרַתפ ۲
قَطَّطَ . لَفَّ . ائْتَمَطَ .	קָרַתל	קָרַתל ۶ ۴
حَمَّمَ . قَفَلَ . ائْتَحَمَّ . ائْتَقَلَّ .	קָרַתם	קָרַתם ۵ ۲ ۲ ۱
تَصَاهَرَ . تَأَهَّلَ . تَزَوَّجَ .	קָרַתסתפן	קָרַתסתפן ۷
اِخْتَطَفَ .	קָרַתף	קָרַתף ۱
حَفَرَ . نَقَبَ .	קָרַתר	קָרַתר ۱
تَكَسَّرَ . خَافَ .	קָרַתת	קָרַתת ۵ ۲ ۲ ۱

ט.

טַאטאַ	2	טאַטאַ	גַּסְסַ . גַּסְחַ .
טִבַּח	1	טִבַּח	זִבַּח . קָטַל .
טִבֵּל	2	טִבֵּל	גַּטְסַ . גַּטְסַ . אַטְמַסַּ בַּמַּא .
טִבֵּעַ	6	טִבֵּעַ	גִּרִּיק .
טִהַר	7	טִהַר	טָהַר . טָהַר . נָטַף .
הַטִּיב	5	טוֹב	טָבַב . גָּאָד . חֲסֵן .
טוֹה	1	טוֹה	גִּזֵּל . קָטַל .
טוּחַ	2	טוּחַ	לָטַח . פָּטַי .
הַטִּיל	6	טוֹל	אָחַז . תָּאוּל . רָמַי . קָלַקַּל .
טַשׁ	1	טושׁ	טָאָר . חָטַק . וִטֵּב .
טַחַן	1	טַחַן	טָחַן .
טְלִטֵּל	2	טְלִטֵּל	נָקַל . קָדַף . רָמַי .
טִלֵּל	2	טִלֵּל	גָּטַי . סִיר . נָדַי . רָטַב . בָּלַל .
טַמְא	7	טַמְא	דָּנַס . וַסַּח . תִּדְנַס .
נְטַמְה	2	טַמְה	חֲפֵר .
טַמֵּן	5	טַמֵּן	אֲחַפִּי . חָבָא . אֲחַפִּי .
טַנְּף	2	טַנְּף	וַסַּח . קָדַר .

أَخْطَأَ . ضَلَّلَ . غَشَّ .	הטעה	טעה ۵
ذَاقَ .	טעם	טעם ۱
حَمَلَ . حَمَلَ .	טען	טען ۴۲۱
قَاسَ . قَدَرَ . رَبَّى .	טפח	טפח ۳
أَتَمَّ . أَخْتَرَعَ . ضَمَّ .	טפל	טפל ۱
خَطَرَ . تَمِيلَ فِي مَشِيَّتِهِ .	טפף	טפף ۱
غَظَّ . تَحَشَّنَ .	טפש	טפש ۱
طَرَدَ . سَاقَ . أَجَلَى .	טרד	טרד ۱
تَعَبَ . جَهَدَ .	הטריח	טרח ۵
مَرَّقَ . أَقْرَسَ .	טרף	טרף ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰

أَرَادَ . اشْتَأَقَ .	יאב	יאב ۱
تَبَّلَهُ . تَبَّلَدَ . حَقَّقَ .	נואל	נאל ۵ ۲ ۵
يَلَسَ . قَنَطَ .	נואش	נאש ۳ ۲ ۲
نَاحَ . وَلَوْلَ . تَدَبَّ .	יבב	יבב ۳
نَظَّفَ العُشْبَ . قَادَ .	הוכיל	יכל ۶ ۵
تَزَوَّجَ بِأَرْمَلَةٍ الأَخَ .	יבם	יבם ۲

جَفَّ . يَبَسُّ . ذُبِلَ . أَذْبَلُ .	יָבַשׁ	יבש ١ ٢ ٣ ٥
أَحْزَنَ . كَدَّرَ .	יָגַה , הוֹגִיחַ	יגה ٥ ٢ ٣
كَدَّ . تَمَبَّ . ائْتَمَبَ .	יָגַע	יגע ١ ٢ ٣ ٥
خَافَ . خَشِيَ .	יָגַר	יגר ١
رَمَى . أَلْقَى .	יָדָה	ידה ١ ٢ ٣ ٥ ٦ ٧
عَرَفَ . تَمَيَّنَ . عَرَّفَ .	יָדַע	ידע ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
أَعْطَى . وَهَبَ .	יָהַב	יהב ١
تَهَوَّدَ . صَارَ يَهُودِيًّا .	הִתְיַהֵד	התיהד ٧
فَكَّرَ . دَبَّرَ .	יָזַם	יזם ١
لَحِقَ . وَحَدَّ . عَاشَا مَعَا : الرَّجُلُ مَعَ الْمَرْأَةِ .	יָחַד	יחד ٢ ١ ٢
اَنْتَظَرَ . صَبَرَ . خَابَ أَمَلُهُ .	הִנָּחַל	הנחל ٥ ٢ ٣ ٤
تَخَيَّنَ . تَوَحَّشَتْ . حَيَلَتْ .	יָחַם	יחם ٢ ١
نَسَبَ إِلَى . دَلَّ عَلَى أَصْلِهِ .	הִתְיַחַס	התיחס ٧
اسْتَحْسَنَ طَابَ . صَلَحَ .	יָטוּב , יָטַב	יטב ٥ ١
جَادَلَ . لَامَ . حَكَّمَ . وَجَّحَ .	הִנָּכַח	הנכח ٧ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
قَدَرَ . اسْتَطَاعَ .	יָכַל	יכל ١
وَلَدَ . وُلِدَ .	יָלַד	ילד ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
ذَهَبَ .	הִלָּךְ	ילך ٥ ١

יָלַל	◦	הָלִיל	בָּקִי . נָח . וּלְוֹל .
יָמַן	◦	הַיַּמִּין	יָמַן . זָהַב בֶּה זֹאת הַיְמִין .
יָמַר	7	הַתִּימָר	בָּדַל . גָּיַר . אִתְחַר . תְּבָהִי .
יָנָה	◦ 1	יָנָה	זָלַם . אָסָא . חָדַע .
יָנַק	◦ 1	יָנַק	מָצָא . רָצַע . אָרַצַע .
יָסַד	1 2 3 4 5 6	יָסַד	אָסַס . אָקַם . תָּאָסַס .
יָסַף	1	יָסַף	סָבַ . סָכַב .
יָסַף	1 2 3 4 5 6	יָסַף	זָאָד . זָמַם . אָזַף .
יָסַר	1 2 3 4 5 6	יָסַר	אָדַב . עָדַב . תָּאָדַב . עֻוֶּב . רָבַט .
יָעַד	1 2 3 4 5 6	יָעַד	עִין . תְּשָׂוַר . אִסְדַּעִי .
יָעָה	1	יָעָה	כָּנַס .
יָעַט	1	יָעַט	עָטָה . אָלַס .
יָעַל	◦	הוֹעֵיל	סָעַד . עָצַד .
יָעַף	1 2 3 4 5 6	יָעַף	תָּעַב . תָּעִי .
יָעַץ	1 2 3 4 5 6 7	יָעַץ	נָצַח . אָשָׂר עָלֵי .
יָפָה	1 2 3 4 5 6 7	יָפָה	חָסַן . זָרַף .
יָפַח	7	הַתִּיפַח	תְּהַדַּ . הֶמְתַּ .
יָפַע	◦	הוֹפִיעַ	בָּרַק . אָזַא . מְגַלִּי .

خَرَجَ . انطَلَقَ . أَخْرَجَ . أَمَرَ .	יָצָא	יצא	۶۶۵ ۱
وَقَفَ . تَوَقَّفَ .	יָצַב	יצב	۷۷۶ ۶۵۲
وَضَعَ . عَرَّضَ . أَقَامَ .	הִצִיב	יצב	۶۶۵
بَسَطَ . فَرَّشَ . عَرَّضَ .	הִצִיעַ	יצע	۷۷۵
صَبَّ . سَبَكَ .	יָצַק	יצק	۶۶۵ ۱
خَلَقَ . صَوَّرَ . تَصَوَّقَ . تَكَوَّنَ .	יָצַר	יצר	۶۶۵ ۲۲۲
أَشْعَلَ . أَضْرَمَ .	يָצַח	יצח	۷۷۲ ۵
أَحْرَقَ . احْتَرَقَ . أَوْقَدَ .	יָקַד	יקד	۶۶۱
تَخَلَّمَ . عَلَّقَ . صَلَبَ .	הוֹקִיעַ	יקע	۶۶۵
أَحَاطَ . دَارَ .	הִקִיף	יקף	۷۷۰
اسْتَيْقَظَ . تَيَقَّظَ .	יָקַץ	יקץ	۱
تَوَفَّرَ . وَقَّرَ . عَزَّزَ . أَكْرَمَ .	يָקַר	יקر	۷۷۱ ۵
كَادَ . كَنَّ . أَوْقَعَ فِي الشَّرْكَ .	يָكַش	יקش	۲۲۱
خَافَ . رَعِبَ . تَجَلَّلَ . كَرَّمَ .	يָرَأ	ירא	۳۲۲ ۳
نَزَلَ . انْحَدَرَ . وَقَعَ .	يَرَد	يرد	۶۶۵ ۱
أَطْلَقَ . رَمَى . اطَّعَنَ .	يَرِه	ירה	۷۷۲ ۵
نَحَسَ . شَامَ . ائْتَدَعَ . هَجَمَ .	يَرِט	ירט	۱
رَجَفَ . رَعَشَ . ارْتَعَدَ . خَافَ .	يَرِع	ירע	۱

يَصُقُّ .	יָרַק	יָרַק ۱
وَرِثَ . أَعْدَمَ . مَلَكَ . اِفْتَقَرَ . اغْتَضَبَ .	יָרַשׁ	יָרַשׁ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
جَلَسَ . سَكَنَ . تَوَطَّنَ . أَجْلَسَ .	يَجُوسُ	يَجُوسُ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
مَدَّ . بَسَطَ .	הוֹשִׁיט	הוֹשִׁיט ۵
اَسْتَوْحِشَ . نَحِرِبَ . (ذَهَبَ النَّاسُ عَنْهُ) .	יָשַׁם	יָשַׁם ۱
نَامَ . رَقَدَ . قَدِيمٌ . أَرُقِدَ . أَنَامَ .	יָשַׁן	יָשַׁן ۱ ۲ ۳
خَلَصَ . تَخَلَّصَ . خَاصَّ . سَاعَدَ .	נִוְשַׁע	נִוְשַׁע ۵ ۶ ۷
عَدَلَ . عَدَّلَ . سَوَّى . اعْتَدَلَ .	יָשַׁר	יָשַׁר ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
تَبَيَّنَ . تَرَكَ .	נִוְתַר	נִוְתַר ۵ ۶ ۷

د .

وَجَعَ . أَلَمَ . أَوْجَعَ . حَزَنَ .	כָּאַב	כָּאַב ۱ ۵
ضَعَفَ . تَعَدَّبَ . تَأَلَّمَ .	נִכְאַה	נִכְאַה ۵ ۶ ۷
ثَقُلَ . تَعَطَّمَ . أَحْتَرَمَ . ثَقُلَ . تَبَاهَى .	כָּבַד	כָּבַד ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
طَفِيَ . انْطَفَأَ .	כָּבַה	כָּבַה ۱ ۲ ۳
عَسَلَ . غَسَلَ . انْعَسَلَ .	כָּבַס	כָּבַס ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
نَحَلَ . غَرَبَلَ .	הִכְבִּיר	הִכְבִּיר ۵
مَلَكَ . انْتَصَرَ . دَاسَ . أَخْضَعَ . أَخْضَعَ .	כָּבַשׁ	כָּבַשׁ ۱ ۲ ۳ ۴

ضَعَفَ . رَجِيَ .	כָּהָה	כָּהָה ٢ ٢١
خَدَمَ الكاهن في بيت المقدس .	כָּהֵן	כָּהֵן ٢
كَوَى . اَكْتَوَى . احْتَرَقَ .	כָּوָה	כָּוָה ٢
كَالَ . قَاسَ . احْتَوَى . شَمِلَ .	כָּל	כּוּל ١ ٢ ٣ ٤ ٥
اسْتَعَدَّ . هَيَّا . كَوَّنَ . تَهَيَّأَ . عَدَّلَ . أَحْضَرَ .	כָּן	כּוּן ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧
كَدَّبَ . خَدَعَ . انْحَدَعَ . نَسِيفَ . كَدَّبَ .	כָּזַב	כָּזַב ١ ٢ ٣ ٤ ٥
فِيَّ . أَخْفَى . أَنْكَرَ .	כָּחַד	כָּחַד ١ ٢ ٣ ٤ ٥
كَلَّلَ .	כָּחַל	כָּחַל ١
تَخَدَّدَ . ضَعَفَ . أَنْكَرَ . مَاتَ .	כָּחַשׁ	כָּחַשׁ ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٧
أَبَى . مَنَعَ . زَالَ . انْقَطَعَ . حَبَسَ .	כָּלָא	כָּלָא ١ ٢
تَمَّ . تَمَّمَ . أَكْمَلَ . أَفْنَى .	כָּלָה	כָּלָה ١ ٢ ٣ ٤
أَحْتَوَى . أَكْمَلَ .	כָּלַל	כָּלַל ١
تَحَشَّمَ . أَجْجَلَ .	כָּלַם	כָּלַם ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦
اشْتَهَى . تَمَنَّى . اشْتَاقَ .	כָּמָה	כָּמָה ١
أَخْفَى . سَتَرَ .	כָּמַס	כָּמַס ١
سَخَّنَ . أَحْمَى .	כָּמַר	כָּמַר ٢
سَمَّى . لَقَّبَ .	כָּנָה	כָּנָה ٢
جَمَعَ . اجْتَمَعَ .	כָּנַס	כָּנַס ١ ٢ ٣ ٤ ٧
خَضَعَ . تَخَضَّعَ . طَاعَ . أَخْضَعَ .	כָּנַע	כָּנַע ١ ٢ ٥

خَفِيَ . اِحْتَجَب .	בְּנֶה	בְּנֶה 2
غَطَّى . تَغَطَّى .	בְּסָה	בְּסָה 7222222222
جَن . جَهْل .	בְּסָל	בְּסָל 1
قَصَّ الشعر . جَزَّ .	בְּסָם	בְּסָם 1
عَدَّ . حَسَب .	בְּסָס	בְּסָס 1
شَمِيَ . رَغَب .	בְּסָף	בְּסָף 21
غَضَب . اُغْضَب . غَضَب .	בְּעָס	בְּעָס 1222222222
أَخْضَعَ . تَغَلَّب .	בְּפָה	בְּפָה 1
طَوَى . لَفَّ . كَرَّر .	בְּפָל	בְּפָל 21
جَاع . لَوَى .	בְּפִן	בְּפִן 1
حَنَى . الزَّمَ . عَطَّف .	בְּפָף	בְּפָף 21
غَطَّى . طَلَى . أَنْكَر . كَفَّر . مَسَح . سَاخ .	בְּפָר	בְּפָר 7222222222
مَلَأ . ضَيَّق . غَطَّى .	הַבְּפִישׁ	הַבְּפִישׁ 0
نَحَلَ . غَرِبَل .	בְּרִבֵּל	בְּרִבֵּל 4
حَضَرَ . ابْتَاع . تَجَوَّف . أَوْلَم .	בְּרָה	בְּרָה 21
رَقَص . وَثَب .	בְּרָכַר	בְּרָכַר 3
قَضَم .	בְּרָסָם	בְּרָסָם 2
رَكَعَ . سَجَد .	בְּרַע	בְּרַע 1222222222

قَطَعَ . هَلَكَ . انْقَطَعَ . اَعْدَمَ .	כָּרַח	כָּרַח ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
سَمِنَ . صَحَّمَ .	כָּשָׂה	כָּשָׂה ۱
عَثَرَ . اَخْطَا . ضَلَّ .	כָּשַׁל	כָּשַׁל ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
سَحَرَ . فَتَنَ .	כָּשַׁף	כָּשַׁף ۲
عَدَلَ . سَعَدَ . حَضَرَ .	כָּשַׁר	כָּשַׁר ۱ ۵
كَتَبَ . اَنْكَبَ . رَسَمَ .	כָּתַב	כָּתַב ۱ ۲ ۳
تَبَقَعَ . تَوَسَّخَ .	כָּתַם	כָּתַם ۲
اَحَاطَ . طَوَّقَ .	כָּתַר	כָּתַר ۱ ۲ ۳ ۵
دَقَّ . سَخَّقَ .	כָּתַשׁ	כָּתַשׁ ۱
ضَرَبَ . دَاسَ . اَتَلَفَ . قَهَرَ . تَحَرَّبَ .	כָּתַח	כָּתַח ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

ل

تَعَبَ . اَتَعَبَ .	לָאָה	לָאָה ۱ ۲ ۳ ۵
غَطَّى . سَتَرَ . تَكَلَّمَ بِهَدْوٍ .	לָאֵט	לָאֵט ۱
تَعَقَّلَ . غَضِبَ . سَحَرَ . سَلَبَ الْقَلْبَ . عَجَنَ .	לָלַב	לָלַב ۲ ۳
اَتَعَبَ . سَقَطَ . زَعَجَ .	לָלַט	لָلַט ۲
لَبَّنَ . صَنَعَ اللَّبْنَ . بَيَّضَ . غَسَلَ . طَهَّرَ .	לָלַן	לָلַן ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۷
اَلْبَسَ . تَكَسَّى .	לָלַשׁ	לָלַשׁ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

نَحْرِبَ . حَمِقَ حَمَاقَةً .	לָהֶה	721	לָהֶה
أَشْتَعَلَ . أَضْرَمَ النَّارَ .	לָהֵט	321	לָהֵט
هَمَسَ .	הִתְלַהֵם	7	לָהֵם
وَصَلَ . اسْتَعَارَ . رَافَقَ . أَقْرَضَ . أَعَارَ .	לָוָה	5221	לָוָה
تَجَنَّبَ . بَعَدَ .	לָז	5221	לָזוּ
غَطَّى . سَتَرَ .	לָט	51	לָוט
بَاتَ . اشْتَكَى . آوَى . تَشَكَّى .	לָז	725221	לָזוּן
ابْتَلَعَ . تَلَجَّلَجَ .	لָع	5231	לָוע
سَخِرَ . ضَحِكَ .	לָץ	51	לָוצ
عَجَنَ .	לָש	1	לָוש
لَعَقَ . لَحَسَ .	לָחַף	321	לָחַף
أَكَلَ . حَارَبَ .	לָחַם	221	לָחַם
ضَاقَ .	לָחַץ	221	לָחַץ
هَمَسَ .	לָחַשׁ	722	לָחַשׁ
طَرَقَ . سَنَّ السَّيْفَ وَغِيْرَهُ .	לָטַשׁ	421	לָטַשׁ
سَبَى . أَسَرَ . اسْتَوْلَى . اشْتَبَكَ .	לָכַד	72221	לָכַד
تَعَلَّمَ . عَلَّمَ .	לָמַד	4231	לָמַד
سَخِرَ . ضَحِكَ .	הִלְעִיב	0	לָעֵב

סַחַר . הֲרִי .	לַעַג	לַעַג 2210
אִתְּרִי עָלַי . תִּתֶּנֶּה .	לַעֲזוֹ	לַעֲזוֹ 1
אָכַל בְּשִׂרָה .	הַלְעִיט	לַעֲטוֹ 0
חֲצֵן . אֲחָט . תִּלְוִי . תִּנְפֵט .	לַפֵּת	לַפֵּת 221
אָחַד . אָחַד . אִשְׁתַּל .	לַקַּח	לַקַּח 2212467
לִקְטַף . יַגְמֵץ . יַגְמֵץ .	לַקַּט	לַקַּט 22147
לִעֵץ .	לַקַּק	לַקַּק 221
יַגְמֵץ . יַגְמֵץ .	לַקַּשׁ	לַקַּשׁ 2
אִתְּרִי עָלַי . תִּלַּב . תִּשְׁכִּי .	לַשִּׁן	לַשִּׁן 205

מ.

רָפַץ . אָבִי .	מֵאֵן	מֵאֵן 2
חָקַר . אָהָן . זָלָל .	מֵאֵס	מֵאֵס 221
שָׁק . עָפֵן .	הַמֵּאִיר	מֵאֵר 0
סָלַם . אֶעֱטִי .	מֵאֵן	מֵאֵן 2
יָדַל . אֶעֱדֵם .	מֵאֵר	מֵאֵר 2
מָסַף . מָדַף . מָסַף . מָסַף .	מֵאֵד	מֵאֵד 221247
מִרְגַּץ . מִרְגַּץ . מִרְגַּץ . מִרְגַּץ .	מֵהָל	מֵהָל 1

התמהמה	מהמה
אָבָא . תִּמְהַל .	מָהַר 1222
אָסַרַע . עִגַל . אֶעְגַל .	מָוַג 122227
זָאב . דּוֹב . זַעַף . רַגַף . אָזַב .	מָוַט 122257
תַּיִל . תִּחַרַק . אָלַץ . תִּרְעַזַע .	מָוַף 1
אֲחַתַּח . אֲתַקַר . חֲפַצ .	מָוַל 122257
חָתַן . אֲחַתְנִן . קָטַע . אֶהֱלַק .	מָוַשׁ 51
סָאֲפַר . לָמַס . שָׁעַר . אֲרַחַל .	מָוַת 122256
מָאָת . תּוֹוִף . קָטַל . אֶעֱדַם .	מָחַא 1
דָּק . שִׁפָּק .	מָחַה 122225
לָשַׁף . מָחָא . תִּמְחַק .	מָחַץ 1
בָּרַח . שָׁרַב .	מָחַק 1
טָעַן . קָטַע . מָחָא .	מָטַר 25
אֲרַוִי . אֲמַטַר .	מָכַךְ 1226
גָּבַהּ . זָלַל . חָסַף . אֲחַטַּף .	מָכַר 1227
בָּאָע . אֲנַבַּע . סָלַם נַפְסֵה .	מָלֵא 12222227
מָלֵא . אֲמַלֵא . פָּאֲז . תִּמַּם . מָלֵא .	מָלַח 122226
מָלַח . אֲמַלַח . תִּבְדַּד .	מָלַט 1222257
חָלַס מִן . חָלַס . תִּחַלַּס .	

مَلَك . تَمَلَّكَ . تَشَاوَرَ . نَدِمَ .

حَكَ . ذَبِلَ . تَكَلَّمَ .

نَعِمَ . لَذَّ . فَصَحَ .

قَطَعَ الرَّأْسَ لَوْيَا .

عَدَّ . وَطَفَّ . عَدَّ . عَيْنَ .

مَتَعَ . اِمْتَنَّعَ .

ذَوَّبَ .

سَكَبَ . مَرَجَّ .

ذَابَ . ذَوَّبَ . اُرْعَبَ .

سَلَّمَ . اَعْطَى .

زَلِقَ . اَزْلَقَ . تَمَائَلَ .

قَلَّ . نَقَصَ .

حَطَّمَ . سَحَقَ . رَضَّضَ .

خَالَفَ . اَجْرَمَ .

وَجَدَ . وُجِدَ . اَوْجَدَ . قَدَّمَ .

مَصَّ . اِمْتَصَّ .

ذَابَ . تَلَفَّ .

تَمَرَّدَ . تَارَ . عَارَضَ .

مَلِك

۶ ۱ ۲ ۲ ۵ ۲ ۶

مَلَل

۷ ۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۷

نَمَلِز

۲

مَلِك

۱

مَنَه

۴ ۱ ۲ ۲ ۲ ۴

مَنَع

۲ ۱

هَمَسَه

۰

مَسَد

۱

مَسَس

۵ ۱ ۲ ۲ ۵

مَسَر

۲ ۱

مَعَد

۰ ۱ ۰

مَعَس

۵ ۱ ۲ ۲ ۵

مَعَد

۴ ۱

مَعَل

۱

مَظَا

۵ ۱ ۲ ۲ ۵

مَظِز

۱

نَمَك

۵ ۲ ۰

مَرَد

۱

طَارَ . ارْتَفَعَ . سَمِنَ . عَلَفَ .	הַמְרִיא	מְרֵא •
خَالَفَ . تَمَرَّدَ . عَصَى . نَحَرَ عَنِ الطَّاعَةِ .	מְרָה	מְרָה 1 205
فَرَكَ . دَهَنَ .	מְרַח	מְרַח 1
تَنَّفَ . نَزَعَ الرِّيشَ وَغَيْرِهِ . سَنَّ . شَحَّدَ . أَحَدَّ .	מְרַט	מְרַט 1 222
فَسَّرَ . وَصَّحَ . أَجْبَرَ .	בְּמַרְץ	מְרִץ 205
صَقَلَ . فَرَكَ . شَحَّدَ . سَنَّ . أَحَدَّ .	מְרַק	מְרַק 1 24
مَرَّرَ . مَرَّرَ . غَضَبَ . أَحْزَنَ .	מְרַר	מְרַר 1 222 223 225 226
أَخْرَجَ . سَحَبَ .	מְרָשָה	מְרָשָה 1 205
دَهَنَ . مَسَحَ .	מְרַשַח	מְרַשַח 1 22
جَرَّ . شَدَّ . سَحَبَ .	מְרַשֵךְ	מְרַשֵךְ 1 222 224
حَكَّمَ . تَسَلَّطَ . شَبَّهَ . تَشَابَهَ . تَمَثَّلَ .	מְרַשֵל	מְרַשֵל 1 222 223 225 227
حَسَّ . لَمَسَ . مَسَّ .	מְרַשֵש	מְרַשֵש 1 223 225
مَدَّ . بَسَطَ .	מְרַתַח	מְרַתַח 1
حَلَا . طَابَ . لَدَّ .	מְרַתַק	מְרַתַק 1 205

נ

تَكَلَّمَ . خَطَبَ .	נְאָם	נְאָם 1
زَيَّ . فَسَّقَ . فَسُقَ .	נְאָף	נְאָף 1 22

كَرِهَ . شَتَمَ . حَقَّرَ .	نَاأ	نَاأ ۱ ۲ ۳ ۴
تَهَدَّ .	نَاك	نَاك ۱
أَطَّلَ .	نَار	نَار ۲
تَنَبَّأَ . أَنبَأَ .	نَبَا	نَبَا ۷ ۲
نَمَّحَ .	نَبَح	نَبَح ۱
أَزْهَرَ . فَرَّخَ . نَظَرَ .	نَبَس	نَبَس ۵ ۲
ذُبِلَ . أذْبَلَ . ضَعِفَ . نَجَسَ .	نَبَل	نَبَل ۲ ۱
فَاضَ . سَالَ . نَمَّعَ .	نَبَع	نَبَع ۱ ۵
أَخْبَرَ . قِيلَ . قَادَ .	نَغِد	نَغِد ۶ ۵
أَضَاءَ . لَمَعَ . نَوَّرَ .	نَغَا	نَغَا ۱ ۵
نَطَّحَ . ضَرَبَ . تَشَاجَرَ .	نَغَح	نَغَح ۷ ۲ ۳
غَفَى .	نَغَن / نَغِن	نَغِن ۲ ۱
لَمَسَ . ضَرَبَ . وَصَلَ . جَاءَ .	نَغَع	نَغَع ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
ضَرَبَ . وَجَعَ . انْجَرَحَ .	نَغَف	نَغَف ۷ ۲ ۱
هَطَلَ . نَزَلَ . بَسَطَ .	نَغَر	نَغَر ۶ ۵ ۲
اقْتَرَبَ . قَدِمَ . قَرَبَ .	نَغَش	نَغَش ۷ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
ضَمَطَ . ظَلَمَ .	نَغِش	نَغِش ۲ ۱
تَبَرَّعَ . دَفَعَ الْمَالَ .	نَدَب	نَدَب ۷ ۱

تَحْرَكُ . جَال . نَقَلَ .	نָدَد	نَدَد ۱ ۶۵۶
أَبَعَد . أَحْرَم .	نَدِه	نَدِه ۳
دَفَع . انْطَرَد . ضَلَلَ .	نَدَح	نَدَح ۱ ۲۲۴ ۶۵۶
شَتَّت . أَبَعَد . طُرِدَ .	نَدَف	نَدَف ۲ ۲۱
نَذَرَ . أُعْطِيَ عَهْدًا .	نَدَر	نَدَر ۱
قَاد . سَيَّر . تَعَوَّد . اعْتَاد .	نَدِهَ	نَدِهَ ۳ ۲۱
تَأَوَّه . تَنَهَّد .	نَدِهَه	نَدِهَه ۲ ۲۱
قَاد . دَبَّرَ . سَارَ . سَلَكَ .	نَدِهَل	نَدِهَل ۷ ۲۳
زَجَجَرَ . زَارَ .	نَدِهَم	نَدِهَم ۱
شَهَقَ (الجمار) . صَرَخَ .	نَدِهَك	نَدِهَك ۱
فَاضَ . سَالَ . أَضَاءَ . أَنَارَ .	نَدِهَر	نَدِهَر ۱
مَنَعَ . أَبْطَلَ .	نَدِهَيَا	نَدِهَيَا ۵
لَفَظَ . غَنَى .	نَدَب	نَدَب ۲ ۲۱
تَمَآيَل . نَاحَ . لَفَظَ .	نَدَ .	نَدَ ۱ ۶۵۶ ۷
سَكَنَ . تَحَسَّنَ . حَسُنَ .	نَدِهَه	نَدِهَه ۵ ۱
أَسْتَرَّاحَ . سَكَنَ . أَهْدَأَ . حَطَّ .	نَدَح	نَدَح ۱ ۶۵۶
نَامَ . نَعَسَ .	نَدَم	نَدَم ۱
نَبَتَ . أَمَرَ .	نَدَن	نَدَن ۲

هَرَبَ . فَرَّ . أَبْعَدَ .	نَس	نوس ۱ ۵
تَحَرَّكَ . حَرَّكَ . ارْتَعَشَ . جَالَ .	نَع	نوع ۱ ۲ ۵
هَزَّ . قَامَ .	نَف	نوف ۱ ۲ ۳ ۵ ۶
لَمَعَ . زَهَرَ . أَضَاءَ .	نَظِيز	نویز ۲ ۳
رَشَّ . ذَرَّ . بَدَّرَ .	نَظِه	نوه ۱ ۵
تَتَحَّى . تَجَنَّبَ .	نَظِح	نوح ۱
سَالَ . صَبَّ .	نَظِل	نول ۱ ۵
كَفَّ . أَبْعَدَ . فَصَلَ .	نَظِر	نور ۱ ۲ ۵
قَادَ . أَرشَدَ . دَلَّ .	نَظِهه	نوهه ۱ ۵
مَلَكَ . وَرِثَ . وَرَّثَ .	نَظِل	نول ۱ ۲ ۳ ۵ ۶ ۷
نَدِمَ . تَابَ . عَزَى . سَلَّى .	نَحَم	نحم ۱ ۲ ۳ ۴ ۷
حَزَرَ . تَفَاءَلَ . أَنبَأَ بِالسَّحَرِ .	نَحَش	نحش ۲
نَزَلَ . نَزَّلَ . أُنزِلَ .	نَحَت	نحت ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
مَدَّ . مَالَ . امْتَدَّ .	نَطِه	نطه ۱ ۲ ۵
أَخَذَ . وَضَعَ . حَطَّ .	نَطِل	نطل ۱ ۲
غَرَسَ . مَكَّنَ . غُرِسَ .	نَطَع	نطع ۱ ۲
تَقَطَّرَ . نَزَلَ . صَبَّ .	نَطَف	نطف ۱ ۵
حَرَسَ . نَظَرَ .	نَطَر	نطر ۱

تَرَكَ . رَحِبَ . وَسِعَ .	נָטַשׁ ۱ ۴ ۲ ۲	נָטַשׁ
مَضْرُوبٌ . مُصَابٌ .	נָכַח ۲	נָכַח
ضَرِبَ . نَقَصَ . ضَرَبَ .	נָכַח ۲ ۱ ۳ ۲ ۴ ۵ ۶	נָכַח
حَتَلَّ . اِحْتَالَ .	נָכַל ۱ ۲ ۳ ۴ ۷	נָכַל
ظَهَرَ . تَفَرَّدَ . اُحْفَى . عَرَفَ . تَنَكَّرَ .	נָכַר ۲ ۲ ۳ ۵ ۶ ۷	נָכַר
تَمَّ . أَكَلَّ .	נָלָה ۰	הִנָּלָה
حَتَنَ .	נָמַל ۱ ۲	נָמַל
تَقَهَّقَرَ . نَقَلَ .	נָסַג ۱ ۲ ۵ ۶	נָסַג
جَرَّبَ . تَجَرَّبَ .	נָסַח ۳	נָסַח
قَلَعَ . نَحَّبَ . تَقَلَّعَ .	נָסַח ۲ ۱	נָסַח
صَبَّ . سَبَّحَ . مَسَحَ .	נָסַךְ ۱ ۲ ۲ ۳ ۵ ۶	נָסַךְ
تَأَفَّ . نَفَخَ . خَفَّقَ (العَلَمُ) . لَمَعَ .	נָסַס ۷ ۳	נָסַס
سَافَرَ . ارْتَحَلَ . قَلَعَ . رَحَلَ .	נָסַע ۱ ۲ ۳ ۵	נָסַע
طَلَعَ .	נָסַק ۱	נָסַק
غَلَقَ . نَعَلَ . اَلْبَسَ الأَحذيةَ .	נָעַל ۵ ۱	נָעַל
تَلَطَّفَ . تَلَذَّذَ . اَنْعَمَ .	נָעַם ۱	נָעַם
زَجَرَ . زَارَ . حَرَّكَ . يَقِظُ .	נָעַר ۱ ۲ ۳ ۴ ۷	נָעַר
نَفَخَ . أَبْعَدَ . عَمَّ .	נָפַח ۱ ۲ ۴ ۵	נָפַח

سَقَطَ . رَمَى . كَفَّ . سَجَدَ . هَجَمَ .	نָפَلَ	۷۵۵۱
نَشَتَتْ . جَزَأَ . نَحَطَمَ .	نָفِץ	۴۲۳۴
اِسْتَرَّاحَ .	نَفَسَ	۲
طَارَ . هَرَبَ .	نَظَاه	۵۲۲۱
غَلَبَ . اِنْتَصَرَ .	نَظَحَ	۳
حَلَّصَ . تَخَلَّصَ . هَرَبَ . سَلَبَ . قَلَعَ .	نَظَلَ ، نَظُول	۷۲۲۲۵۵۳۶۶۷
حَرَسَ . اُخْفَى .	نَظَرَ	۱
نَقَبَ . لَعَنَ . نَقَّبَ .	نَقَبَ	۲۱۱
بَرَى . ذَكَى . نَطَفَ . تَبَرَأَ .	نَقَهَ	۲۱۲
نَقِمَ . اُخَذَ بِالنَّارِ . اِنْتَقَمَ .	نَقَمَ	۷۱۲۲۶۶۷
دَارَ . تَخَلَّعَ .	نَقَعَ	۱
دَارَ . قَطَعَ . اِحَاطَ .	نَقَهَ	۵۲۳۵
نَقَرَ . نَقَّبَ . نَقَشَ .	نَقَرَ	۴۲۳۲
نَصَبَ اُحْبُوْلَةً . قَبِضَ . ضَرَبَ . نَعَدَى .	نَقَشَ	۷۱۲۲۲۲۷
كَبَسَ . ضَغَطَ . اُقْرِضَ . خَدَعَ .	نَشَأَ	۵۲۲
رَفَعَ . حَمَلَ . اِرْتَفَعَ . تَكَبَّرَ .	نَشَأَ	۷۱۲۲۲۳۲۵۵۷
نَفَخَ . هَبَّ . طَرَدَ . دَفَعَ .	نَشَبَ	۵۱۱
بَلَغَ . اُدْرَكَ .	نَشِغَ	۵

أَقْرَضَ . نَسِيَ . طَلَبَ . أُنْسِيَ .	نָشِה	نָשِה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
عَصَّ . أَقْرَضَ بِفَائِدَةٍ .	نָشِך	نָشِך ۱ ۲ ۳ ۵
سَقَطَ . اسْتَخْرَجَ . طَرَدَ .	نָشَل	نָشَل ۱ ۲ ۳
تَسَمَّ . تَنَفَّسَ .	نָشَم	نָشَم ۱
نَفَخَ . تَسَمَّ .	نָشَف	نָشَف ۱
قَبَلَ . نَسَّلَحَ . لَمَسَ .	نָشَق	نָشَق ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
سَقَطَ . هَبَطَ .	نָشَر	نָشَر ۱
ضَعَفَ .	نָشَت	نָشَت ۱ ۲
قَطَعَ .	نָشَح	نָشَح ۲
سَالَ . جَرَى . سَيْلَ . صَبَّ .	نָشِך	نָشِך ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
أَعْطَى . وَضَعَ . سَلَّمَ .	نָشَن	نָشَن ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
هَدَّ . حَرَبَ .	نָشَس	نָشَس ۱
حَرَبَ . هَدَمَ . هَدَّ . أَتْلَفَ .	نָشِץ	نָشِץ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲
قَطَعَ . خَلَعَ . انْقَاعَ . كَسَرَ .	نָشَق	نָشَق ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲
نَحَرَكَ . نَطَّ . وَثَبَ . حَلَّ . فَكَّ .	نָشَر	نָشَر ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
قَلَعَ . حَرَبَ . هَدَمَ . انْقَاعَ . أَضْعَفَ .	نָشَش	نָشَش ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲

ס

הָאֵץ .	סָאָן	סָאָן 1
סִכְרֵי .	סָבֵא	סָבֵא 1
דָּאָר . אֲחָט . תְּסַבֵּב . סִבֵּב .	סָבֵב	סָבֵב 1 2 3 4 5 6
חֶבֶךְ . שִׁבְכֵךְ . גְּדָל . עֲקֵד . תְּשִׁיבֵךְ .	סָבֵךְ	סָבֵךְ 1 2 4
חֵמֶל . קָאָסִי . חֵמֶל . תְּקַל .	סָבֵל	סָבֵל 1 2 4 7
סִבְדֵי . רִקְעֵי .	סָבֵד	סָבֵד 1
אֲפִל . אֲגָלֵךְ . אֲגָלֵךְ . סֵלֵם . מֶלֶךְ .	סָבֵר	סָבֵר 1 2 3 4 5 6 7 8
סִיגֵי .	סָבֵג	סָבֵג 1 2 3 6
מִסַּח . דֵּהֵן .	סָבֵךְ	סָבֵךְ 1 2 5
אִנְקַטַּע . הֵלֵךְ . אֲתַלֵּף . אֵהֵלֵךְ .	סָבֵךְ	סָבֵךְ 1 2 5
דָּאָר . תְּקַל . חֲלַע . נִזְרַע .	סָבֵר	סָבֵר 1 2 3 4 5 6 7
סִחַבֵי . גֵרֵי .	סָחֵב	סָחֵב 1
וַיִּסַּח .	סָחֵה	סָחֵה 2
רָפַע . גִּנָּסֵי .	סָחֵף	סָחֵף 1 2 3
דָּאָר . טָאָף . גָּאָל . תַּאֲבֵר . יַאֲעֵ וַאֲשֵׁרִי .	סָחֵר	סָחֵר 1
חֲרָצֵי . אֲזַלֵּי .	הַסִּית	הַסִּית 1

גָּפְטִי . סִטְרִי . זָלַל .	סָכַךְ	625225
جَهْل .	נספל	52225
أَفَادَ . نَفَعَ . تَعَوَّدَ . أَلَفَ .	סָכַן	5225
سَدَّ . أَقْفَلَ .	נספר	222
أَصْنَعِي . سَمِعَ .	הסקית	0
قَدِيرَ .	סָלַא	4
إِكْتَوَى . تَوَجَّعَ .	סָלַד	2
دَاسَ . حَقَّرَ .	סָלַה	4225
سَاحَ . صَفَحَ . غَفَرَ .	סָלַח	221
رَفَعَ . طَرَفَ . دَاسَ . ظَلَمَ . تَعَدَّى . تَلَاعَبَ .	סָלַל	72227
أَتْلَفَ . فَسَدَ . أَضَلَّ .	סָלַף	2
سَنَدَ . حَمَى . إِعْتَمَدَ .	סָמַךְ	2222
رَسَمَ . عُلِمَ .	נסמן	2
إِرْتَجَّ . إِزْبَارًا . سَمَّرَ .	סָמַר	221
سَاعَدَ . عَصَّدَ . قَوَّى .	סָעַד	1
رَمَى . هَدَى . قَصَفَ . تَشَعَّبَ .	סָעַף	2
عَصَفَ . غَضَبَ . رَمَى . شَتَّتَ .	סָעַר	4222
حَزَنَ . نَاحَ . نَدَّبَ .	סָפַד	221

أَضَافَ . أَتَلَفَ . قَطَعَ . حَرَبَ . انْقَطَعَ .
 اِضَافَ . شَارَكَ . اِنضَمَّ . وَصَلَ .
 غَطَّى . سَتَرَ .
 قَعَدَ (على عتبة الدار) .
 دَقَّ . أَقْنَعَ . صَفَّقَ . كَفَى . قَدَّمَ .
 كَتَبَ . حَسَبَ . حَكَى . أَخْبَرَ .
 رَجَمَ .
 اِمْتَدَّ . فَسَدَ .
 خَالَفَ . غَاصَ . خَلَعَ الطاعة .
 سَدَّ . أَخْفَى .
 هَدَى . ضَرَبَ . أَهْلَكَ . أَخْفَى . اِخْتَفَى .

קָפַה 1 2 2 0
 קָפַח 1 2 2 2 2 4 7
 קָפַן 1
 קָפַף 7
 קָפַק 1
 קָפַר 1 2 2 2 2 2 4
 קָקַל 1 2 2 2 2 4
 קָרַח 2 1
 קָרַר 1
 קָתַם 1 2 2 2
 קָתַר 1 2 2 2 2 2 2 2 5 7

ז

اِسْتَعْلَى . خَدَمَ . قَلَحَ . زَرَعَ . حَرَثَ . شَغَلَ .
 دَسَمَ . سَخِمَ . غَاظَ .
 رَهَنَ . اِسْتَعَارَ . اِنْعَطَفَ . اِعَارَ .
 مَرَّ . ذَهَبَ . اِقْفَلَ . نَقَلَ . تَغَضَّبَ . سَخَطَ .
 تَعَفَّنَ .
 عَرَقَلَ . اَصَّلَ .

עָבַד 1 2 2 2 2 5
 עָבַה 1
 עָבַט 1 2 3 5
 עָבַר 1 2 2 2 2 2 2 2 5 7
 עָבַש 1
 עָבַת 2

חָבֵב . תִּדְלַל .	עֹב	עֹב 1
רָבַט . קִנֵּף . תָּרַק .	נִעְנֹן	עֹנָן 2
תַּחְזֵן .	עָנַם	עָנַם 1
מַר . קָדַם . תָּקַל . בְּחַל . זֵיַן .	עָדָה	עָדָה 105
דָּלַל . תִּלְדֹּד .	הִתְעַדָּן	עָדָן 7
זָאָד .	עָדַף	עָדַף 105
נָזַם . אִהְמַל . עָזַק . הָאָרֶץ . מִנַּע .	נִעְדָר	עָדָר 222
גִּיַם .	הֵעִיב	עֹב 0
אָחַט .	עֹד	עֹד 725667
אָחַט . קֹוִי . שִׁיַּע . אִתְהַצַּח .	עֹד	עֹד 3
אָחַט . אָחַטָא . קָלַב . אִפְסַד .	עָוָה	עָוָה 1222205
קֹוִי .	הֵעִיז	עֹז 0
עֹוַח . זָלַם .	עֹוַל	עֹוַל 3
גִּיַם . שִׁחַר . תִּפְאַל .	עֹוֵן	עֹוֵן 3
טָאָר . רִפְרַף .	עָף	עֹוַף 725667
צִיַק . צָעַט .	הֵעִיק	עֹוק 0
אִיֶּקַט . אִסְתִּיקַט . חֹוַף . תִּנֵּה .	עָר	עֹור 1222205
אִסְתַּעְבַּל . אִסְרַע .	עָשׂ	עֹושׁ 1

تَكَلَّمَ . حَدَّثَ .	עַת	עות 1
أَضَلَّ . لَوَّى . رَجَّ . تَلَفَّ .	עוּח	עות 7443
تَرَكَ . هَجَرَ . قَوَّى .	עוּב	עזב 4221
عَزَزَ . قَوَّى .	עוּז	עזז 5221
عَزَقَ . نَطَّفَ .	עוּק	עזק 2
سَاعَدَ . عَضَّدَ .	עוּר	עזר 5225
لَفَّ . غَطَّى .	עוּטָה	עטה 51
غَطَّى . لَفَّ .	עוּטַף	עטף 7251
أَحَاطَ . تَوَجَّحَ . كَلَّلَ .	עוּטַר	עטר 5225
أَطَارَ .	העוּט	עוט 5
كَرِهَ .	עוּז	עין 1
تَعَبَ .	עוּף	עוף 1
شَفَّخَ .	עוּפֵס	עכס 2
عَكَّرَ . أَفْلَقَ .	עוּכַר	עכר 21
طَلَعَ . قَدَّمَ . عَلَّى . أَمَّعَدَ . ارْتَفَعَ .	עוּלָה	עלה 7225
فَرَّحَ . طَرَّبَ .	עוּלַז	עלז 1
صَنَّعَ . عَمَلَ . أَهَانَ . هَتَكَ . أَضَرَ .	עוּלַל	עלל 723
إِخْتَفَى . اخْتَفَى . إِنْسَحَبَ .	נעוּלַם	עלם 7252

فَرِحَ . سُرَّ . اُنْشَرَ .	עָלַם	עָלַם ۷۲۱
حَسَا . تَحَسَّأَ . شَرِبَ .	עָלַע	עָלַע ۲
سَقَمَ . غَشِيَ . اُغْمِيَ عَلَيْهِ .	עָלַף	עָלַף ۷۲۴
فَرِحَ . سُرَّ .	עָלַץ	עָלַץ ۱
وَقَفَ . اَوْقَفَ . اَقَامَ . قِيمَ .	עָמַד	עָמַד ۶۵۱
اِسْتَفَلَ . تَعَبَ .	עָמַל	עָמַל ۱
جَمَعَ .	עָמַם	עָמַם ۶۱
حَمَلَ . تَحَمَّلَ . حَمَلَّ .	עָמַס	עָמַס ۵۱
عَمَّقَ . عَمَّقَ . تَعَمَّقَ .	עָמַק	עָמַק ۵۱
رَبَطَ . حَزَمَ . ضَمَّ .	עָمַר	עָمַר ۷۲۳
دَلَّلَ . سَلَّى . سُرَّ . تَلَدَّدَ .	עָנַנ	عَانَن ۷۲۴
رَبَطَ .	עָوַד	عَوَد ۱
جَاوَبَ . رَدَّ عَلَى . شَهَدَ . ضَاقَ . صَامَ .	عָوַה	عَوَاه ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴
تَفَانَّلَ . تَجَمَّ . غَمَّ .	عָوַן	عَوَن ۲
أَحَاطَ . مَنَعَ . وَهَبَ .	عָوַك	عَوَك ۵۱
عَاقَبَ .	عָوַش	عَوَش ۲۱
ضَغَطَ . عَصَرَ .	عָصَس	عَصَس ۱
جَسَرَ . تَجَاسَرَ .	عَافَلَ	عَافَلَ ۵۲

רָשַׁقַּ בַּלְטָרָב .	עִפָּר	עִפָּר 2
חֲזַן . תִּכְדָּר . כִּדְדַ . מְחַזֵּן .	עִצָּב	עִצָּב 1 2 3 4 5 6 7
עֲמָצַ . אֶטְבַּק (עֵינַי) .	עִצָּה	עִצָּה 1
כִּסֵּל .	עִצָּל	עִצָּל 2
אֶגְלַק . קוֹי . עֲמָצַ עֵינַי .	עִצָּם	עִצָּם 1 2 3 4 5
אֶגְלַק . סֵד . מַנַּע . סִּבְיָן . אִמְנַע .	עִצָּר	עִצָּר 2 1
וְעָרָ . אֶעֱרַח .	עִקָּב	עִקָּב 2 1
רִיבָ .	עִקָּד	עִקָּד 1
עִיבָ . לוי .	עִקָּל	עִקָּל 4
חָלַע . חָלַע . חָלַע . חָלַע . חָלַע . אֶהֱלַק .	עִקָּר	עִקָּר 2 1 2 1
אֶזְלָ . פִּסַּד .	עִקָּשׁ	עִקָּשׁ 2 1 2 1
תֶּאֱרַח . כִּפֵּל . תִּכְפֵּל . חָמַן . אֶחְלַט . רֶהֱן .	עִרָב	עִרָב 1 2 3 4 5 6 7
אֶשְׁתַּחֲוֶה .	עִרָג	עִרָג 1
כִּשְׁפָ . שִׁבָ . תִּעֲרֶה . אֶנְשֵׁר .	עִרָה	עִרָה 1 2 3 4 5 6 7
רִבָ . אֶעֱדָ . שִׁיבָ . קִדְרָ . חָמַן .	עִרָף	עִרָף 1 2 3 4 5
חָלַק . חָלַק .	עִרָל	עִרָל 2 1
מִכָּר . חִדַּע . חָמוֹם .	עִרָם	עִרָם 1 2 3 4 5
תִּכְדָּס . תִּכְוֹם . מִאֲכָר .	עִרָף	עִרָף 1

خَوْفٌ . أَرْعَبَ . جَلَّلَ . وَقَّرَ .	עָרַץ	0221	עָרַץ
هَرَبَ . فَرَّ .	עָרַק	1	עָרַק
كَشَفَ . هَدَّ . نَحَرَبَ . هَدَمَ .	עָרַעַר	722	עָרַעַר
عَمَلٌ . صَنَعَ . نَالَ . عَصَرَ . اِنْفَعَلَ .	עָשָׂה	422221	עָשָׂה
دَخَّنَ .	עָשָׂן	1	עָשָׂן
ظَلَمَ . نَهَبَ . عَدَرَ . اِنظَمَ .	עָשַׁק	421	עָשַׁק
تَسَاجَرَ . تَخَاصَمَ .	הִתְעַשֵּׂק	7	עָשַׁק
تَغْنَى . أَثْرَى . مَوَّلَ . أَعْنَى .	עָשַׂר	7251	עָשַׂר
عَشَرَ . دَفَعَ العُشْرَ .	עָשַׂר	5221	עָשַׂר
خَسَفَ . ذَهَبَ نَوْرَهُ .	עָשַׂשׂ	1	עָשַׂשׂ
لَمَعَ .	עָשַׂת	721	עָשַׂת
حَضَرَ . جَهَّزَ . اسْتَعَدَّ . تَأَهَّبَ .	עָתַד	722	עָתַד
احْتَرَقَ . اِضْطَرَمَّ .	נִעְתַּם	2	עָתַם
سَبَقَ . تَقَدَّمَ . شَابَ . اِنْتَقَلَ .	עָתַק	521	עָתַק
صَلَّى . التَّمَسَّ . أَكْثَرَ . اِسْتَجَابَ .	عָתَرَ	5221	עָתَرَ

פ

בַּדַּד . שָׁתַּת .	הַפְּאִיא	פָּאָה °
זַיִן . חֲסַן . תִּבְאֵהוּ . תִּפְחַר .	פְּאָר	פָּאָר 723
قَابِل . ضَرَب . التمس . قتل .	פָּנַע	פָּנַע 105
قَابِل . التقي .	פָּנַשׁ	פָּנַשׁ 1223
فَدَى . اُفْدَى . فَكَّ . باع .	פָּדָה	פָּדָה 12256
فَدَى . فَكَّ .	פָּדַע	פָּדַע 1
ضَعِف . زال .	פָּנ	פָּנ 121
نَفَخ . هَبَّ . تَكَلَّمَ . حَرَضَ .	פָּח	פָּח 105
تردد . تَشَكَّكَ .	פָּן	פָּן 1
تَشَتَّت . انفجر . شَتَّت . تحطَّم .	פָּץ	פָּץ 723257
تَحْرَكَ . أخرج .	פָּק	פָּק 105
إرْبَجَّ . كَسَرَ . حَطَّمَ . أَلغى . تحطَّم .	פָּר	פָּר 122567
نَشَرَ . زاد . فاض . رَقَصَ . وَثَبَ .	פָּשׁ	פָּשׁ 121
قوى . رَقَصَ . وَثَبَ .	פָּז	פָּז 121
بَدَد . بَدَّر . شَتَّت . تَشَتَّت .	פָּזַר	פָּזַר 12224
خاف . انزعج . رَهَب . خَوْف . أَرَهَب .	פָּחַד	פָּחַד 12205

אָסרַע . עֲגַל .	פָּחוּז	פָּחוּז 1
בְּדֹא . אִפְתַּח . אֶטְלַק . תִּכְלַם .	פָּטַר	פָּטַר 105
רִיחַ . סָאֵל . נִזַּל .	פָּפָה	פָּפָה 2
סִעֵב . פִּרְקִי . אֲדִהֵשׁ . אֲעֲجֵב . תִּעַבֵּב .	פָּפְלָא	פָּפְלָא 722257
אִנְסַם . קִסַּם . בְּרָא .	פָּפְלַג	פָּפְלַג 222
תִּמְיֵז . מִיֵּז .	פָּפְלָה	פָּפְלָה 205
שִׁק . תִּקֵּב .	פָּפְלַח	פָּפְלַח 202
חֲלַס . נִיָּא . אֲנַדֵּ . חֲלַס . וַזַּע .	פָּפְלַט	פָּפְלַט 72205
זָנִן . חֲכַם . סָלִי .	פָּפְלַל	פָּפְלַל 722
מִהֵד . וַזֵּן .	פָּפְלַס	פָּפְלַס 2
תִּזְעַרַע . אֲרַיֵּג .	הַתְּפַלֵּץ	הַתְּפַלֵּץ 7
תִּמְרַע .	הַתְּפַלֵּשׁ	הַתְּפַלֵּשׁ 7
אִתְּפַת . דָּאר . פִּרְעֵ . אַחֲלִי . דֹּוֹר .	פָּפְנָה	פָּפְנָה 722257
דָּלַל . פִּתַּק .	פָּפְנֵק	פָּפְנֵק 2
עָלָא . רִפַּע .	פָּפְסַג	פָּפְסַג 2
תִּחַטְּוִי . נָטָא . עֲרַיֵּ . קִפְרַז . עֲרַיֵּ .	פָּפְסַח	פָּפְסַח 2222
נַחַת . נִקֵּר .	פָּפְסַל	פָּפְסַל 1
תִּמְ . תִּכַּל .	פָּפְסַס	פָּפְסַס 1

صَاح . صَرَخ .	פָּעָה	פָּעָה ۱
فَعَلَ . عَمَلَ .	פָּעַל	פָּעַל ۱
خَبَطَ . حَرَّكَ .	נִפְעָם	פָּעָם ۲ ۲ ۲ ۷
أَنْزَعَ . رَجَّ .	פָּעַר	פָּעַר ۱
فَتَحَ . فَفَرَّقَهُ . أَنْقَذَ . حَلَّصَ .	פָּצָה	פָּצָה ۱
هَنَفَ . كَسَرَ .	פָּצַח	פָּצַח ۲ ۱
قَشَرَ . جَرَدَ الْعُودَ قَشْرَهُ .	פָּצַל	פָּצַל ۲
شَقَّ . كَسَرَ .	פָּצַם	פָּצַם ۱
جَرَحَ . شَقَّ اللَّحْمَ .	פָּצַע	פָּצַע ۱
أَلَحَّ .	פָּצַר	פָּצַר ۱ ۱ ۰
بَحَثَ . عَدَّ . نَظَّمَ . وَكَّلَ . أَمَرَ . وَهَبَ . حَشَدَ .	פָּקַד	פָּקַד ۱ ۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۷
أَفْتَقَدَ . عَاقَبَ . نَقَصَ . عُدَّ . حُسِبَ .		
أُودِعَ . أُنْحَسِبَ .		
فَتَحَ . تَفَتَّحَ .	פָּקַח	פָּקַח ۲ ۱ ۲
أَمَرَ .	הִפְרִיא	פָּרָא ۰
قَسَمَ . انْفَصَلَ . رَمَى .	פָּרַד	פָּרַד ۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲ ۷
أَمَرَ . نَمَّا . زَادَ .	פָּרַה	פָּרַה ۱ ۱ ۰
أَزْهَرَ . نَبَتَ . أَنْبَتَ .	פָּרַח	פָּרַח ۱ ۱ ۰

Digitized by Google

דָּק . קָרַע .
 קָטַע . מָרַץ .
 קָטַע . קָסַם . קָסַם . שָׁק .
 פָּק . חָלַי . קָשַׁף . קָטַע . אִבְטַל . פָּסַד .
 מִחְטָם .
 הִדַּ . גָּסַר . אִנְשַׁר . נִהַצַּ . תִּמְרַד .
 נָזַע . פָּדַי . גָּסַר . תִּשַׁף . דָּבַל .
 פָּסַר . אוֹשַׁח . מִיַּזַּ . פִּצַּל .
 נִשַּׁר . פָּתַת . פָּרַשׁ . תִּשַׁתַּ . בִּסַּטַּ .
 אִנְשַׁר .
 מָרַץ .
 גָּרַד . סַלַּח . נִשַּׁר . מַדַּ . חָלַע .
 גָּרַם . אֶחְטָא .
 תִּחְטִי . דָּאָס . רָפַס .
 פִּסַּח . פָּרַח . פָּתַח .
 פָּתַח . בָּדָא . אֶטַּלַּח . נִקַּשׁ . אֶחְלַל . אֶנְפֵּק .
 אֶגְרִי . אֶפְנַע . חֶחְלַל .
 צַפֵּר . פָּתַל .
 פָּסַר .
 פָּתַת . גָּסַר .

פָּרַט	1	פָּרַט
פָּרַם	1	פָּרַם
פָּרַס	510	פָּרַס
פָּרַע	1020	פָּרַע
פָּרַפַּר	2	פָּרַפַּר
פָּרַץ	72421	פָּרַץ
פָּרַק	7221	פָּרַק
פָּרַשׁ	10240	פָּרַשׁ
פָּרַשׁ	221	פָּרַשׁ
פָּשָׂה	1	פָּשָׂה
פָּשַׁח	3	פָּשַׁח
פָּשַׁט	7251	פָּשַׁט
פָּשַׁע	21	פָּשַׁע
פָּשַׁע	1	פָּשַׁע
פָּשַׁק	21	פָּשַׁק
פָּתַח	72321	פָּתַח
פָּתָה	10240	פָּתָה
נִפְתַּל	72	פָּתַל
פָּתַר	1	פָּתַר
פָּתַת	1	פָּתַת

צ

אֶחְשַׁד . אֶתְּמַע . חָרַב .	צָבֵא	צָבֵא 105
וִרְמִ . אֶתְּפַח . נֶפֶח . נֶפֶח .	צָבֵה	צָבֵה 105
חֶזֶם .	צָבֵט	צָבֵט 1
صَبَغ .	צָבַע	צָבַע 1
كَوْم .	צָבַר	צָבַר 1
إِصْطَاد . تَعَمَّد .	צָדָה	צָדָה 102
بَرَى . زَكَّى . بَرَأ . اعْتَدَرَ . تَنَصَّل .	צָדַק	צָדַק 102 103 105 107
لَمَعَ . إِصْفَرَ . صَارَ ذَا صَفْرَةٍ .	הֶצְהַב	הֶצְהַב 1
فَرِحَ . طُرِبَ . أَضَاءَ . أَنَارَ .	צָהַל	צָהַל 105
عَصَرَ . بَرَقَ .	הֶצְהִיר	הֶצְהִיר 0
حَادَ . قَبِضَ . أَغْوَى .	צָד	צָד 102
أَمَرَ . أَمَرَ . أَوْحَى . أَوْحَى .	צָוָה	צָוָה 102
صَاحَ . صَرَخَ .	צָוַח	צָוַח 1
صَامَ .	צָוַם	צָוַם 1
عَامَ . عَوَّمَ . عَمَّرَ .	צָוַף	צָוַף 105
صَبَّ . ضَاقَ . لَزَّ .	הֶצִיק	הֶצִיק 106

أَحَاطَ . ضَاقَ . صَرَّ . رَبَطَ . لَزَّ . صَوَّرَ .	צָר	צור 1220
نَشِيفَ . يَبِيسَ . عَطِشَ .	צָחַח	צחח 1
صَحِكَ . لَعِبَ .	צָחַק	צחק 21
تَزَوَّدَ . اتَّخَذَ الرَّادِّ لِلسَّفَرِ .	הִצְטִיחַ	ציח 7
أُزْهِرَ . نَظَرَ . أُنَارَ . أَبْرَقَ .	צָץ	ציץ 105
صَوَّرَ .	הִצְטִיחַ	ציר 7
حَرَقَ . أَوْقَدَ .	הִצִּיתَ	צית 5
صَلَّى . شَوَى .	צָלָה	צלה 1
نَجَّحَ . تَيْسَّرَ . عَدَّى . مَرَّ . نَزَلَ . أَوْحَى .	צָלַח	צלח 105
غَرِقَ . ظَلَّلَ .	צָלַל	צלל 1220
عَرَجَ .	צָלַע	צלע 1
عَطِشَ .	צָמَأ	צמא 1
قَفَلَ . أَلَقَى . شَدَّ . التَّقَى . مَرَّنَ .	נִצְמַד	צמד 1420
نَبَتَ .	צָמַח	צמח 1220
يَبِيسَ . جَفَّ . نَشِيفَ .	צָמַק	צמק 1
قَطَعَ . أَهْلَكَ .	צָמַת	צמת 1220
مَالَ . نَزَلَ .	צָנַח	צנח 1
نَشِيفَ . ضَعُفَ .	צָנַם	צנם 1

أَخْفَى . اسْتَرَّ . تَوَاضَعَ .	צֻנַע	צֻנַע ۱ ۵۰
لَفَّ .	צֻנַף	צֻנַף ۱
خَطَّ . سَارَ . مَشَى .	צֻעַד	צֻעַד ۱ ۵۰
تَوَزَّرَ . جَالَ .	צֻעָה	צֻעָה ۱ ۳
سَافَرَ . زَالَ . تَقَلَّقَلَ .	צֻעֵן	צֻעֵן ۱
صَاحَ . صَرَخَ . زَعَقَ . اجْتَمَعَ . جَمَعَ .	צֻעֶק	צֻעֶק ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
صَغَرَ .	צֻעֵר	צֻעֵר ۱
نَشَفَ . جَفَّ . لَصِقَ .	צֻפֵד	צֻפֵד ۱
نَظَرَ . اِنْتَضَرَ . رَجَا .	צֻפָה	צֻפָה ۱ ۲ ۳ ۴
كَتَرَ . أَخْفَى .	צֻפֵן	צֻפֵן ۱ ۲ ۳ ۵
غَرَّدَ . صَفَّرَ .	צֻפֶצֶף	צֻפֶצֶף ۲
دَارَ . انْفَتَحَ . رَجَعَ . يَكَّرَ .	צֻפֵר	צֻפֵר ۱
احْتَرَقَ .	צֻפֵר	צֻפֵר ۲
صَرَخَ .	צֻרַח	צֻרַח ۱ ۵۰
نَظَّفَ . طَهَّرَ .	צֻרָף	צֻרָף ۱ ۲ ۳ ۴
صَرَّ . رَبَطَ . ضَاقَ . أَحَاطَ .	צֻרֵר	צֻרֵר ۱ ۲ ۳ ۴ ۵

ק.

לעַן . סֵב .	קב	קבב 1
قَبَل . رَضِيَ . قَابِل .	קבל	קבל 200
ضَرَب . نَهَب . ظَلَم .	קבע	קבע 1
جَمَعَ . اجْتَمَعَ .	קבץ	קבץ 1 2 3 4 5 6 7
قَبَرَ . دَفَن .	קבר	קבר 1 2 3 4
رَكَع . سَجَد .	קודד	קודד 1
أَحْرَق .	קדח	קדח 1
سَبَق . تَقَدَّمَ . قَابِل .	קדם	קדם 200
أَظْلَم . غَيَّمَ .	קדר	קדר 1 50 7
قَدَس . تَقَدَّس . قَدَّس .	קדש	קדש 1 2 3 4 5 6 7
ضَعَف . أضعَف .	קקה	קקה 1 2 3
جَمَعَ . تَجَمَّع . اجْتَمَعَ . جَمَعَ .	קהל	קהל 1 2 3 4 5
قَاءَ .	קא	קא 1 5
رَجَا . أَمَلَ .	קנה	קנה 1 2 3 4
كَرِهَ . خَاصَمَ . تَخَاصَمَ .	קט	קוט 1 2 3 4 5 7
قَامَ . وَقَفَ . انْتَصَبَ . دَامَ . انْتَهَضَ . قَامَ .	קום	קום 1 2 3 4 5 6 7

أَثَبْت . أَيْد .	ק"ם	ק"ם 3
نَاح . حَزَن . نَدَب .	ק"ז	ק"ז 3
كِرِه . تَضَائِق . اسْتَيْقَظ . صَحِي .	ק"ח	ק"ח 51
نَقَرَ . حَفَرَ . فَاض . تَدَفَّق .	ק"ט	ק"ט 51
قَتَلَ . اُنْقَتَلَ .	ק"טל	ק"טל 71
صَغَرَ . صَغَّر .	ק"טז	ק"טז 51
قَطَفَ . قَالَعَ .	ק"טף	ק"טף 21
بَجَرَ . بَجَّرَ . أَحْرَق .	ק"טר	ק"טר 32456
شَوَى . اُنْحَرَقَ . حَقَّرَ . أَهَانَ .	ק"לה	ק"לה 1225
هَدَّ . هَدَّمَ . حَرَّبَ .	ק"רקר	ק"רקר 3
خَفَّ . قَلَّ . سَبَّ . لَعَنَ . خَفَّفَ .	ק"ל	ק"ל 122345
هَزَأَ . سَخَّرَ .	ק"לס	ק"לס 73
قَدَّفَ بِالْمَقْلَاعِ .	ק"לע	ק"לע 31
حَرَّكَ . هَزَّ .	ק"לקל	ק"לקל 73
نَجَعَدَ . اُنْقَلَعَ .	ק"מט	ק"מט 1
يَلَسَ . ذَبَلَ . اُنْقَطَعَ .	ק"מל	ק"מל 1
قَبَضَ .	ק"מץ	ק"מץ 1
غَارَ . كَادَ . أَغَاظَ .	ק"נא	ק"נא 53

اَشْتَرَى . كَوَّنَ . هَيَّا .	קזנה	קזנה ۱ ۲۲۵
عَشَّشَ .	קזנד	קזנד ۲
سَحَّرَ . تَفَاءَلَ	קזסם	קזסם ۱
قَصَّ . قَطَفَ .	קזסס	קזסס ۲
هَدَمَ . قَلَبَ رَأْسًا عَلَى عَقَبٍ . قَلَعَ . أَصْحَجَّ . صَاحَ (الدَّيْكُ) . انْقَلَعَ .	קזקע	קזקע ۱ ۲۷
جَدَّدَ . تَجَدَّدَ .	קזפא	קזפא ۱ ۲۵
نَطَّ . وَثَبَ . قَفَزَ . أَقْفَلَ . رَقَّصَ .	קזפץ	קזפץ ۱ ۲۲۵
قَصَّ . قَطَعَ .	קזצב	קזצב ۱
قَطَعَ . قَصَّ . نَقَصَ . خَصَّصَ .	קזצה	קזצה ۱ ۲۲۵
قَطَعَ .	קזציע	קזציע ۵
غَضِبَ . سَخَطَ . غَاضَبَ . سَخَّطَ .	קזצה	קזצה ۱ ۲۵۵
قَصَّ . قَطَعَ .	קזצץ	קזצץ ۱ ۲۲۵
قَصَّرَ . قَطَعَ . حَصَدَ .	קזצר	קזצר ۱ ۲۲۵
دَعَا . نَادَى . سَمَّى . قَرَأَ .	קזרא	קזרא ۱ ۲۲۵ ۲۵
قَرَّبَ . قَدَّمَ . اقْتَرَبَ .	קזרב , קזרב	קזרב ۱ ۲۲۵ ۲۵
حَدَّثَ . قَابَلَ . تَجَلَّى . أَوْجَدَ .	קזרה	קזרה ۱ ۲۲۵ ۲۵
قَصَّ . صَالَعَ . تَصَلَعَ .	קזרח	קזרח ۱ ۲۲۵ ۲۵
عَطَى . كَسَى .	קזרם	קזרם ۱

بَرَقَ . أَضَاءَ .	קָרַז	קָרַז ۱ ۵
حَنَى . رَكَعَ .	קָרַס	קָרַס ۲
مَزَّقَ . شَقَّ . انْقَطَعَ .	קָרַע	קָרַע ۱ ۲
شَقَّ . قَطَعَ . تَهَيَّأَ .	קָרַץ	קָרַץ ۱ ۴
بَرَدَ .	הִקְרָה	הִקְרָה ۵
أَصْفَى . تَسَمَّعَ .	קָשַׁב	קָשַׁב ۱ ۵
قَسَا . صَلَبَ . صَعَبَ . صَلَّبَ .	קָשָׁה	קָשָׁה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
قَسَى .	הִקְשִׁיחַ	הִקְשִׁיחַ ۵
رَبَطَ . شَدَّ .	קָשַׁר	קָשַׁר ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۷
لَمَّ . جَمَعَ .	קָשַׁשׁ	קָשַׁשׁ ۱ ۲ ۳ ۷

ر

رَأَى . نَظَرَ . ظَهَرَ . أَظْهَرَ . تَرَأَى .	רָאָה	רָאָה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
فَرَّشَ .	רָבַד	רָבַד ۱
كَثَّرَ . زَادَ . كَثَّرَ .	רָבַה	רָבַה ۱ ۲ ۳ ۵
رَمَى بِالْمِقْلَاعِ أَوْ السَّهْمِ .	رָبَب	رָبَب ۱ ۴
لَتَّ . مَجَّنَ .	הִרְבִּיף	הִרְבִּיף ۶
رَبَّضَ . رَقَدَ . أَرَقَدَ . جَامَعَ .	רָבַע	רָבַע ۱ ۴ ۵

رَبَضَ . أَرَبَضَ .	رَبِضَ	رَبِضَ ۱ ۵
غَضِبَ . أَغْضَبَ . تَغَضَّبَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۵ ۷
افترى على . تَجَسَّسَ . مَرَّنَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۳ ۵
رَجَمَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱
تَدَمَّرَ . تَطَّمَّ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲
زَعَزَعَ . هَدَأَ . اسْتَرَاخَ . هَدَأَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۳ ۵
ارْتَعَشَ . تَحَرَّكَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱
ضَغَطَ . بَسَطَ . طَرَّقَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۵
حَكَمَ . تَسَلَّطَ . أَدَبَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۳ ۵
نَامَ . نَعَسَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲
جَرَى . رَكَضَ . تَعَدَّى . اضْطَهَدَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
خَوَّفَ . شَجَعَهُ . أَنَارَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۵
خَافَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱
تَخَاصَمَ . تَشَاجَرَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱
تَزَلَّ . وَقَعَ تَحْتَ الْجَمَلِ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۵
شَرِبَ . رَوَى . أَرَوَى .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۳ ۵
أَسْعَى . رَجِبَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۴
طَلَعَ . صَعَدَ . ارْتَفَعَ .	رَبِزَ	رَبِزَ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

صَاحَ . هَتَفَ .	רָעַע	רוּעַ 7054
تَحَرَّكَ . رَفَّ .	רוּפַף	רוּף 4
جَرَى . رَكَّضَ .	רָץ	רוּץ 7022 7050
ضَعِفَ . فُقِرَ .	רָשַׁ	רוּשׁ 7023 7040
قَلَّ . صَغُرَ .	רָזַה	רוּזַה 2
خَلَجَ .	רָזַם	רוּזַם 1
أَسَعَ .	רָחַב	רוּחַב 7022 0
رَحِمَ .	רָחַם	רוּחַם 7023 4
هَزَّ . رَفَّرَفَّ .	רָחַף	רוּחַף 2
غَسَلَ . اغْتَسَلَ .	רָחַץ	רוּחַץ 7042 7
بَعَدَ . ابْتَعَدَ . بَعَدَ .	רָחַק	רוּחַק 7022 0
هَمَسَ . رَجَّ .	רָחַשׁ	רוּחַשׁ 1
رَطَّبَ .	רָטַב	רוּטַב 1
طَرَحَ .	רָטַה	רוּטַה 1
رَطَّبَ . طَرَى .	רָטַפַּשׁ	רוּטַפַּשׁ 4
حَطَّمَ . قَطَعَ .	רָטַשׁ	רוּטַשׁ 42
شَمَّ .	הָרִיחַ	רִיחַ 0
فَرَّغَ .	הָרִיק	רִיק 70

سَال .	קָר	קִיר 1
رَكِب . رَكَب .	קָרַב	קָרַב 100
رَطَب . رَطَّب .	קָרַבַּ	קָרַבַּ 12220
رَبَط . أَلْحَق .	קָרַס	קָרַס 1
اُكْتَسَب .	קָרַשׁ	קָרַשׁ 1
رَمَى . غَشَّ .	קָרַמָה	קָרַמָה 12
ارْتَفَعَ .	קָרַמַם	קָרַמַם 1227
دَاس .	קָרַמַס	קָרַמַס 12
صَلَّ . طَنَّ .	קָרַנָה	קָרַנָה 1
غَنَى . مَجَّد .	קָרַנַן , קָרַן	קָרַנַן 1232457
سَحَقَ . حَطَّمَ .	קָרַסַס	קָרַסַס 1
جَاعَ . جَوَّعَ .	קָרַעַב	קָרַעַב 100
ارتعد .	קָרַעַד	קָרַעַד 100
رَعَى . تَرَفَّقَ . صَاحَبَ . تَصَاحَبَ .	קָרַעָה	קָרַעָה 1007
سَمَّ . ارتعد .	קָרַעַל	קָרַעַל 1
رَعَدَ . إِرْتَعَشَ .	קָרַעַם	קָרַעַם 100
حَطَّمَ . ضَرَّ . تَحَرَّكَ .	קָרַע	קָרַעַ 1227
رَعَفَ . سَالَ . تَقَطَّرَ .	קָרַעַף	קָרַעַף 100

קָרַעַן 1	קָרַעַן	קָרַעַן 1	קָרַעַן . אֶהְלַךְ .
קָרַעַשׁ 1220	קָרַעַשׁ	קָרַעַשׁ 1220	אֶרְעַשׁ . תִּרְעַזַּע .
קָרַפֵּא 12227	קָרַפֵּא	קָרַפֵּא 12227	שָׁפִי . שִׁפִּי .
קָרַפֵּד 212	קָרַפֵּד	קָרַפֵּד 212	פָּרַשׁ . בִּסָּט .
קָרַפֵּה 122357	קָרַפֵּה	קָרַפֵּה 122357	רָחַי . אֲרַחֲי . אֲזַעֲפֵ . קָלְ עִזְמֵה .
קָרַפֵּס 1227	קָרַפֵּס	קָרַפֵּס 1227	צָרַיִב . דָּאֵס . תּוֹאֲזַע .
קָרַפֵּק 7	הַתְּרַפֵּק	קָרַפֵּק 7	מָאֵל .
קָרַצֵד 2	קָרַצֵד	קָרַצֵד 2	רָקַצַּ . נִטָּ .
קָרַצֵה 122257	קָרַצֵה	קָרַצֵה 122257	רָצִי . קִיֵּל . אֲרֻצִּי . וּפָק . וּאִפָּק .
קָרַצֵחַ 222	קָרַצֵחַ	קָרַצֵחַ 222	קָטַל .
קָרַצַע 1	קָרַצַע	קָרַצַע 1	תִּקַּב . (אֲזֵן) .
קָרַצַף 1	קָרַצַף	קָרַצַף 1	רָצַע .
קָרַצַץ 122257	קָרַצַץ	קָרַצַץ 122257	קָסַר . חָטַם . תִּצְאֵם . תִּחַצֵּם .
קָרַקב 1	קָרַקב	קָרַקב 1	תְּסוּס . תַּעֲפֵן .
קָרַקד 1220	קָרַקד	קָרַקד 1220	רָקַצַּ . קִפְזַּ . רָקַצַּ .
קָרַקח 1220	קָרַקח	קָרַקח 1220	מִרְיַח . חָאֵט .
קָרַקם 212	קָרַקם	קָרַקם 212	טָרַד . שִׁכַּל .
קָרַקע 122257	קָרַקע	קָרַקע 122257	מַד . טָרַק .

יִצַּק .	קַקַּ	קַקַּ 1
כָּתַב . רִסַּם . עִלַּם .	רַשַּׁם	רַשַּׁם 1
אֶזְנַב . אֶסְתַּנַּב .	רַשַּׁע	רַשַּׁע 1 2 3 4 5
גָּלַי .	רַתַּח	רַתַּח 2 3 4 5 6 7
אֶסְרַח . (אֶלְפָּרַס) .	רַתַּם	רַתַּם 1
תִּקְדַּד . תִּכַּל .	קַרַּמַּק	קַרַּמַּק 2 3 4

שׁ (יְמִינִית)

אֶסְתַּקִּי . שָׁחַב (מַאֵ) . שָׁרַב .	שָׁאָב	שָׁאָב 1
זָאָר . שָׁרַח .	שָׁאָג	שָׁאָג 1
חָרַב . אֶסְוַחַשׁ . שָׁחַרַּב .	שָׁאָה	שָׁאָה 1 2 3 4 5 6 7
קָרַה . חָקַר .	שָׁאָט	שָׁאָט 1
שָׁאֵל . שָׁלַב . אֶסְתַּעַר . אֶעַר . שָׁלַף .	שָׁאֵל	שָׁאֵל 1 2 3 4 5 6 7
אֶסְתַּשֵּׁק . אֶשְׁתַּקִּי . אֶסְוַחַשׁ .	שָׁאָף	שָׁאָף 1
יָצַי . שָׁלַל . שָׁרַק .	שָׁאָר	שָׁאָר 1 2 3 4 5
שָׁבַי . שָׁבַב . אֶסְרַב .	שָׁבָה	שָׁבָה 1 2
שָׁבַח . חָמַד . הִדָּא . שָׁכַן . שָׁבַח .	שָׁבַח , שָׁבַח	שָׁבַח 1 2 3 4 5 6 7
חָלַף . אֶחַסַּם . אֶחַלַּף .	שָׁבַע	שָׁבַע 1 2 3 4 5

رَصَعَ . طَرَّزَ .	שָׁבַץ	שָׁבַץ ۴۷۳
كَسَرَ . انْكَسَرَ . كَسَّرَ . تَكَسَّرَ .	שָׁבַר	שָׁבַר ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
اِسْتَرَّاحَ . كَفَّ عَنِ الْعَمَلِ . اِبْطَلَ .	שָׁבַת	שָׁבַת ۱ ۲ ۳ ۵
أَخْطَأَ .	שָׁנַג	שָׁנַג ۱
عَاطَ . غَاطَ .	שָׁנָה	שָׁנָה ۱ ۵
نَظَرَ . رَاقَبَ .	הַשְׁנִיחַ	שָׁנַח ۵
اَضْطَجَعَ . زَنَى .	שָׁנַל	שָׁנַל ۱ ۲ ۳ ۴
جَنَّ . تَجَنَّ .	שָׁנַע	שָׁנַע ۷ ۸ ۹
نَهَبَ . اَفْتَرَسَ . قَتَلَ . خَرَبَ . تَهَدَّمَ .	שָׁדַד	שָׁדַד ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
لَفَحَ . ضَرَبَ .	שָׁדַף	שָׁדַף ۱
رَجَعَ . عَادَ . اُرْجِعَ . اُجَابَ .	שָׁב	שׁוּב ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
ساوَى . شَبَّهَ . تَشَبَّهَ .	שָׁوָה	שָׁוָה ۱ ۲ ۳ ۴ ۷
حَتَّى . مَالَ .	שָׁח	שָׁח ۱
طَافَ . جَالَ . اَلْتَفَّتْ . دَارَ .	שָׁט	שָׁט ۱ ۲ ۳ ۷
صَرَخَ . اِسْتَعَاثَ .	שָׁوַע	שָׁوַע ۳
سَخَّقَ . ضَرَبَ .	שָׁף	שָׁף ۱
عَطِشَ . رَوَى . فَاضَ . اِشْتَاقَ .	שָׁקַק	שָׁקַק ۲ ۳ ۴ ۵ ۷
نَظَرَ . حَسَدَ . كَمَنَّ .	שָׁר	שָׁר ۱ ۳

عَنَى . رَتَمَ . دَارَ . أَحَاطَ .	שָׁר	שִׁיר ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
وَضَعَ . جَعَلَ .	שָׁת	שִׁית ۱ ۲
أَحْرَقَ . شَوَّطَ . تَأَمَّلَ . نَظَرَ .	שָׁף	שָׁף ۱
بَرَمَ .	הִשּׁוֹר	שָׁר ۱
رَشَى .	שָׁחַד	שָׁחַד ۱
أَنَعَى . حَنَى . عَطَفَ . تَحَنَّى . سَجَدَ .	שָׁחַה	שָׁחַה ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
حَنَى . تَخَضَّعَ . تَوَجَّعَ .	שָׁחַח	שָׁחַח ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
ذَبَحَ .	שָׁחַט	שָׁחַט ۱ ۲
سَحَّقَ . دَقَّ .	שָׁחַק	שָׁחַק ۱
لَسَّوَدَ . بَحَثَ . فَتَشَ . سَوَدَ .	שָׁחַר	שָׁחַר ۱ ۲
فَسَدَ . فُسِدَ . أَتَلَفَ .	نִשְׁחַח	שָׁחַח ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
نَشَرَ . نَشَّرَ .	שָׁטַח	שָׁטַח ۱ ۲ ۳
شَطَفَ . فَاضَ . شَطِيفَ .	שָׁטַף	שָׁטַף ۱ ۲ ۳ ۴
نَامَ . رَقَدَ . اضْطَجَعَ . أَنَامَ .	שָׁכַב	שָׁכַב ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶
نَسِيَ . نَسِيَ . نَسِيَ . تَنَاسَى .	שָׁכַח	שָׁכַח ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
حَنَى . هَدَأَ . أَهْدَأَ . سَكَّتَ . سَكَّنَ .	שָׁכַךְ	שָׁכַךְ ۱ ۵
نَكَلَ . أَتَنَكَلَ .	שָׁכַל	שָׁכַל ۱ ۲ ۳ ۵
بَكَرَ . (في الصباح) .	הִשְׁכִּים	שָׁכַם ۵

سَكَنَ . حَلَّ . (بِالْمَكَانِ) . سَكَنَ . اُسْكَنَ .	שָׁכַן	שָׁכַן ۱ ۲ ۳ ۵
سَكِرَ . اُسْكِرَ . تَسَاكَّرَ .	שָׁכַר	שָׁכַר ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۷
شَبَّكَ .	שָׁלַב	שָׁלַב ۴
بَيَّضَ . (كَالْتَلِجِ) . بَرَّقَ .	הִשְׁلִיג	שָׁלַג ۵
سَكَنَ . هَدَأَ . قَلَعَ . نَزَعَ .	שָׁלַה	שָׁלַה ۱ ۲ ۳ ۵
أَرْسَلَ . أَرْسَلَ . مَدَّ . طَلَّقَ . أَلْقَى . أَحْرَقَ .	שָׁלַח	שָׁלַח ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸
تَسَلَّطَ . حَكَّمَ .	שָׁלַט	שָׁלַט ۱ ۵
رَمَى . أَلْقَى . رُمِيَ . طُرِحَ .	הִשְׁלִיךְ	שָׁלַךְ ۱ ۲ ۵ ۶
نَهَبَ . سَلَبَ .	שָׁלַל	שָׁלַל ۱ ۲ ۳ ۷
تَمَّ . سَعِدَ . وَفَى . عَوَّضَ . كَافَأَ . سَلَّمَ . سَلَّمَ .	שָׁלַם	שָׁלַם ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸
سَحَبَ .	שָׁלַף	שָׁלַף ۱
ثَلَّثَ . ثَلَّثَ .	שָׁלַשׁ	שָׁלַשׁ ۲ ۴
فَتَى . أَتْلَفَ . أَتْلَفَ .	בְּשָׁמַד	שָׁמַד ۲ ۵
رَمَى . طُرِحَ . تَرَكَ . سَبَّ .	שָׁמַט	שָׁמַט ۱ ۲ ۳ ۵
خَرِبَ . خَوَّفَ . أَتْلَفَ . اسْتَوْحَشَ . اسْتَغْرَبَ .	שָׁמַם	שָׁמַם ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
سَمِنَ . تَسَمَّنَ .	שָׁמַן	שָׁמַן ۱ ۵
سَمِعَ . فَهِمَ . سَمِعَ . سَمِعَ . جَمَعَ . أَسْمَعَ .	שָׁמַע	שָׁמַע ۱ ۲ ۳ ۴ ۵
حَفِظَ . رَاقَبَ . حَفِظَ . احْتَرَسَ .	שָׁמַר	שָׁמַר ۱ ۲ ۳ ۴ ۷

گَرَر . تَعَلَّمَ . غَيَّر . تَغَيَّر .	שְׁנָה	שְׁנָה 1 2 3 4 5 6 7
حَدَّ . سَنَّ . دَرَسَ . عَلَّمَ .	שָׁן	שָׁן 1 2 3 4 5 6 7
تَحَزَّمَ .	שָׁס	שָׁס 1 2 3
نَهَبَ . حَرَضَ .	שָׁסָה	שָׁסָה 1
سَلَبَ .	שָׁסַס	שָׁסַס 1 2 3 4 5 6 7
شَقَّ .	שָׁסַע	שָׁסַע 1 2 3
قَطَعَ .	שָׁסַף	שָׁסַף 1 2 3
التَفَّتَ . نَظَرَ . خَافَ . تَبَصَّرَ .	שָׁעָה	שָׁעָה 1 2 3 4 5 6 7
فَرِحَ . أَلَبَّ . تَفَرَّحَ .	שָׁעַשַׁע	שָׁעַשַׁע 1 2 3 4 5 6 7
أَفْرَحَ .	שָׁעַע	שָׁעַע 1 2 3 4 5 6 7
اسْتَمَدَّ . اعْتَمَدَ .	שָׁעַן	שָׁעַן 1 2 3 4 5 6 7
قَدَرَ . أَصَرَ .	שָׁעַר	שָׁעַר 1 2 3 4 5 6 7
هَدَأَ . سَكَّنَ . عَلَا . نَعِمَ .	שָׁפָה	שָׁפָה 1 2 3 4 5 6 7
حَكَّمَ . قَفَّيَ . انْحَكَّمَ .	שָׁפַט	שָׁפַט 1 2 3 4 5 6 7
صَبَّ . سَكَبَ . سَفَكَ . تَصَيَّبَ .	שָׁפַךְ	שָׁפַךְ 1 2 3 4 5 6 7
تَوَاضَعَ . وَطَى . سَفَّلَ . نَزَلَ .	שָׁפַל	שָׁפַל 1 2 3 4 5 6 7
حَسَنَ . حَسَّنَ . جَمَّلَ .	שָׁפַר	שָׁפַר 1 2 3 4 5 6 7
وَضَعَ .	שָׁפַת	שָׁפַת 1 2 3 4 5 6 7

راقب . سهر علی .	שקד	שקד ۴۱
سقی . روی .	שקה	שקה ۵۲۴
هدأ . استراح .	שקט	שקט ۵۱
وزن .	שקל	שקל ۲۱
غرق . غرق . سكن .	שקע	שקע ۵۲۱
ترأى . ظهر . نظر .	ושקר	שקר ۵۲
كره . دلس .	שקז . שקז	שקז ۲
دار . ركض . جاع . تشوق .	שקק	שקק ۱
رطب . بلل . تصادم .	השתקשק	שקשק ۷
كثر . دب . زحف .	שרץ	שרץ ۱
صفر .	שרק	שרק ۱
قلع الشرس . شرس .	שרש	שרש ۵۲۳
خدم .	שרת	שרת ۲
خرب . دار .	ששא	ששא ۲
شرب .	שתה	שתה ۲۱
غرس .	שתל	שתל ۱
بال . (شخ) .	השתין	שתן ۵
سكت .	שתק	שתק ۱

ש. (שמאלית)

שָׁבַע . אֲשַׁע . קָאָת .	שָׁבַע	שָׁבַע 1 2 3 5
תָּאֵל . רָגָא .	שָׁבַר	שָׁבַר 1 2
זָאָד . קָבֵר . אֲנִיבֵת .	שָׁגָה	שָׁגָה 1 5
קָטֵר .	שָׁגַשְׁג	שָׁגַשְׁג 3
אֲרִיפָע . חֵמִי . קוּוִי .	שָׁגַב	שָׁגַב 1 2 3 4 5
סֵלַף הָאָרֶז . סוּאָה לְלִזְרַע . חָרַתְּ .	שָׁדַד	שָׁדַד 3
שָׁחַ . קָהַל . פָּעַן בַּיּוֹם .	שָׁב	שׁוּב 1
בֵּיזָא . קָלַס הַבַּיִת בַּלְּכִיס .	שָׁד	שִׁיד 1
תִּשִּׁי . תִּזְרֶה .	שָׁח	שׁוּחַ 1
חָדַת . חָבֵר .	שָׁח	שִׁחַ 1 2 3 5
סִיג . סֵד . אַחַט .	שָׁךְ	שׁוּךְ 1
וּזַע . וּקַל . וּזַע .	שָׁם	שִׁים 1 5 6
חָכַם . תִּסְלַט . מֶלֶךְ . וּזַפֵּ .	שָׁר	שׁוּר 1 5
סֵר . פִּירַח .	שָׁשׁ	שׁוּשׁ 1
סִיג . עָאָם . אֲסִיג .	שָׁחָה	שָׁחָה 1 5
עֲצֵר .	שָׁחַט	שָׁחַט 1

שָׁחַק	שַׁחַק 1 ו 230	صَحِيح . هَزِي . لَعِب .
שָׁטָה	שָׁטָה 1	تَجَنَّب . مَال . تَحَوَّل .
שָׁטַם	שָׁטַם 1	كْرَه . عَادِي . خَاصَم .
שָׁטַן	שָׁטַן 1	عَادِي . أَتَم .
שָׁכַל	שָׁכַל 1 ו 230	تَبَصَّر . تَعَقَّل . نَظَرَ .
שָׁכַר	שָׁכַר 1 ו 227	اسْتَأْجَرَ . اسْتَكْرَى . اِكْتَسَب .
שָׁמַח	שָׁמַח 1 ו 230	فَرِح . فَرِح .
שָׁמַל	שָׁמַל 0	مال إلى اليسار .
שָׁנָא	שָׁנָא 1 ו 222	كْرَه . عَادِي .
שָׁעַר	שָׁעַר 1 ו 222 ו 223	هَب . نَفَخ . خَاف . هَمَّ .
שָׁפַק	שָׁפַק 0	كَفَى . صَفَّق .
שָׁקַד	שָׁקַד 2	اِشْتَبَكَ . تَعَلَّق .
שָׁקַר	שָׁקַר 2	خَالَج .
שָׁרַג	שָׁרַג 7 ו 4	شَبَكَ . حَبَكَ .
שָׁרַד	שָׁרַד 1	هَرَب .
שָׁרַה	שָׁרַה 1	تَصَارَعَ . بَارَز .
שָׁרַט	שָׁרַט 2 ו 1	خَدَش . شَرَط .
שָׁרַף	שָׁרַף 2	عَوَّجَ مَشِيه . جَالَ . طَاف .

השמייל , השמאיל

מֵדָּ . וּשַׁע . מִמְדָּ . אִמְדָּ .	שָׁרַע	שָׁרַע 721
חָרַק . תְּחַרֵּק .	שָׁרַף	שָׁרַף 4221
סָאֵד . חָכַם .	שָׁרַר	שָׁרַר 721

ת.

תָּשׂוּק . שִׁמְיִ . קִרֵּה .	תָּאֵב	תָּאֵב 221
תִּחְמֵם .	תָּאָה	תָּאָה 3
תִּשְׁאֵבֵה .	הַתָּאִים	תָּאֵם 0
אֲחָט . צוֹר . רִסֵּם .	תָּאֵר	תָּאֵר 4221
עֵלֵם (עֵלָמָה) חֲטָט .	תָּוָה	תָּוָה 023
גִּסֵּ . תִּגְסֵס .	תָּר	תָּר 021
קָטַע .	הַתִּיז	תָּוִז 0
עֲרִי . אֲעִרִי .	תָּחַר	תָּחַר 221
חָנִי . תּוֹאֲצַע .	תָּכָה	תָּכָה 4
וִזַן . אִידֵּ . תֵאִידֵּ .	תָּכַן	תָּכַן 42221
עֲלַק . עֲלֵק .	תָּלָה	תָּלָה 2221
תַּעֲבֵב . דִּהֵשֵׁ . תַּחֲבִיר .	תָּמָה	תָּמָה 721
סֵדֵּ . אִסְנֵדֵּ .	תָּמַף	תָּמַף 221

תָּמַם	תָּמַם . כָּל . صَلَح . تَمَّمَ . أَصْلَحَ . أَعَدَّ . ائْتَدَلَ .
תָּנָה	وَافَقَ .
תָּעַב	كَرِهَ . اِسْتَأْزَرَ .
תָּעַה	تَاهَ . زَلَّ . ضَلَّ . اَغْلَطَّ .
תָּעַמַע	تَعَيَّرَ . خَدَعَ .
תָּפַף	طَبَّلَ . طَبَّلَ (ضرب الطبل) .
תָּפַר	خَاطَ .
תָּפַשׁ	قَبَضَ . صَعَدَ عَلَى .
תָּקַן	صَحَّحَ . أَصْلَحَ .
תָּקַע	صَفَّقَ . بَوَّقَ . غَرَزَ . تَكْفَّلَ .
תָּקַף	قَوَّى . ضَغَطَ .

الجزء الثالث

مدارج القراءة والانشاء

חלק שלישי

פסיעות המוקרא ותרגיל הלשון

الستة الأولى

جدول الحروف العبرية

الحروف العبرية	نطقها بالعربية	ما يماثلها بالعربية	الحروف العبرية	نطقها بالعربية	ما يماثلها بالعربية
א	ألف	أ	ב	بيت	ب
ב	بيت	ب	ג	جيم	ج
ג	جيم	ج	ד	دال	د
ד	دال	د	ה	هي	هـ
ה	هي	هـ	ו	قاف	و
ו	قاف	و	ז	زاي	ز
ז	زاي	ز	ח	حيت	ح
ח	حيت	ح	ט	طيت	ط
ט	طيت	ط	י	يود	ي
י	يود	ي	כ	كاف	ك
כ	كاف	ك	ך	خاف	خ
ך	خاف	خ			
ל	لمد	ل			
מ	ميم	م			
נ	نون	ن			
ס	سيمخ	س			
ע	عين	ع			
פ	פי	ف			
צ	صادق	ص			
ק	قوف	ق			
ר	ریش	ر			
ש	شین	ش			
ס	סין	س			
ת	תאף	ت			

تمرين على الحروف والحركات

١ - الفتحة

قَمَضَ   بَتَاخَ   حَطَفَ بَتَاخَ

بَ ب   مَ م   نَ ن   هَ ه   لَ ل   زَ ز
سَ س   كَ ك   حَ ح   طَ ط   لَ ل   زَ ز
دَ د   نَ ن   هَ ه   هَ ه   هَ ه   هَ ه
جَ ج   هَ ه   هَ ه   هَ ه   هَ ه   هَ ه
دَ د   دَ د   سَ س   رَ ر   رَ ر   رَ ر
شَ ش   يَ ي   يَ ي   هَ ه   هَ ه   هَ ه
عَ ع   بَ ب   بَ ب   تَ ت   تَ ت   تَ ت

۲ - الكسرة الممالة

صيريه جَدُولٌ   صيريه قَطَانٌ   صيريه سِجُولٌ

حَطَفٌ سِجُولٌ   شَفَا نَاعٌ

ل ل ل ل ل   ي ي ي ي ي   ن ن ن ن ن   د د د د د   م
 ح ح ح ح ح   ش ش ش ش ش   س س س س س   ص ص ص ص ص   ز
 ف ف ف ف ف   آ آ آ آ آ   ع ع ع ع ع   ر ر ر ر ر   ر
 م م م م م   م م م م م   ف ف ف ف ف   ك ك ك ك ك   د د د د د
 د د د د د   ت ت ت ت ت   ش ش ش ش ش   ر ر ر ر ر   ي ي ي ي ي
 ط ط ط ط ط   و و و و و   ا ا ا ا ا   ه ه ه ه ه   ب ب ب ب ب
 ا ا ا ا ا   ا ا ا ا ا   ا ا ا ا ا   ا ا ا ا ا   ا ا ا ا ا
 ا ا ا ا ا   ش ش ش ش ش   م م م م م   ن ن ن ن ن   م م م م م   ش ش ش ش ش
 م م م م م   م م م م م   ل ل ل ل ل   ك ك ك ك ك   ا ا ا ا ا   ك ك ك ك ك

۳ - الكسرة المشبعة

• حریق جَدُول • حریق قَطَان •

תִּתְּתִית בְּבִי עֵעֵ שִׁשְׁשִׁשְׁשִׁשְׁ
הִיהִה יִיִי קִקִּי רִרִי סִסִּי זִזִּז פִּפִּפִּפִּי
הִיִּהִי גִגִּי גִגִּי צִצִּי צִצִּי נִנִּי נִנִּי דִדִּי דִדִּי
פִּפִּפִּפִּי לִלִּל פִּיפִּי פִּיפִּי אִאִ אִאִ אִאִ
בְּבִי בְּבִי אַבִּיָה לֵה קִיר קִיר שִׁיר שִׁיר
אִפִּר אִפִּר בְּיִת בְּיִת אִב אִב סִל סִל
יִדִּי יִדִּי סִפִּר סִפִּר אִיש אִיש עֵט עֵט
סִפִּר סִפִּר סִפִּל אִנִּי אִנִּי עֵנִי עֵנִי .

الضمة الممالئة

أ حوْلُ جَدُوْنَ   —   حوْلُ قَطَان   ۞   حَطَفَ قَمَص

م م م م م م   و و و
 آ آ آ آ آ   ب ب ب ب ب   د د د د د   ف ف ف ف ف
 ل ل ل ل ل   ط ط ط ط ط   ح ح ح ح ح   گ گ گ گ گ
 ع ع ع ع ع   ن ن ن ن ن   ی ی ی ی ی   ش ش ش ش ش
 ש ש ש ש ש   ק ק ק ק ק   ר ר ר ר ר   ס ס ס ס ס
 ז ז ז ז ז   ת ת ת ת ת   ק ק ק ק ק   ע ע ע ע ע
 ח ח ח ח ח   ד ד ד ד ד   ב ב ב ב ב   ל ל ל ל ל
 ע ע ע ע ע   י י י י י   י י י י י   ש ש ש ש ש
 ה ה ה ה ה   ה ה ה ה ה   ע ע ע ע ע   מ מ מ מ מ
 ס ס ס ס ס   א א א א א   ע ע ע ע ע   מ מ מ מ מ

כִּסְאֵי

۵ - الضمة المشبعة

ف شُورُوق قُبُوض

د د د د د د د د د د د د د د د د
 م م م م م م م م م م م م م م م م
 ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط ط
 ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي ي
 ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف
 ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع ع
 ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف ف
 ش ل د ش ل د ش ل د ش ل د ش ل د ش ل د
 ش ل د ش ل د ش ل د ش ل د ش ل د ش ل د

6 - للمراجعة

אָבִי נָתַן לִי סֵפֶר יִפְהַ וְגַם עִט יִפְהַ -
מֹשֶׁה הִלְךְ לִקְנוֹת לֶחֶם וְגַם בֶּשֶׂר בַּשּׁוּק -
מִי יוֹשֵׁב עַל הַסִּפְסָל - הַיּוֹד רַד מֵעַל הַשְּׁלֵחַן -
הַשְּׂמוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם גַּם הַלְּבָנָה בַּשָּׁמַיִם - יֵלֵד
וַיֵּלֵדָה - סוּם וְהַמּוֹר - כֶּסֶף וְסִפְסָל - צִפּוֹר
עַל עֵץ מִזְמֹרֶת זָמַר - הַצִּפּוֹר שׁוֹתֶה מַיִם -
הָעוֹף מֵעוֹפֵף בַּשָּׁמַיִם - בַּחֹדֶר יֵשׁ יֵלְדִים רַבִּים -
הַמּוֹרָה יוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶף - הַתְּלַמִּידִים שׁוֹמְעִים
לוֹ - הֵם יוֹסֵף אֵל תְּדַבֵּר הַקָּשִׁיב אֵל הַשְּׁעוֹר.

مطالعة وترجمة

درس ١ - שיעור א.

المدرسة - בית הספר

מחברת	קסם	ورق للكتابة	נייר
طباشير	קרמזון	קאב	ספר
מعلم	מורה	כרסה	מחברת
ولد	ילד	דפטר	פנקס
مائدة - خوان	שולחן	סני רישה	עט
كرسى	כסא	قلم رصاص	עפרון
مقعد	ספסל	مسطرة	סרגל
مدرسة	בית-ספר	حبر، مداد	דייק

הילד קרא בספר וכתב בעט , הילד ישב
על ספסל , שמיצוק פתב בעפרון על המחברת ,
המורה ישב על כסא , המורה פתב בקרמזון ,
מישה הלך אל בית הספר וטרם פי ישב על
הספסל אמר : שלום אדוני המורה .

תָּקַדְלִי^(١) שְׂאוּל אֶת סִפְרָךָ - הִפְּהָ^(٢) סִפְרֵי
קָחְהוּ^(٣) . תָּקַדְלִי גַם^(٤) אֶת עֵטְךָ - הִפְּהָ לֶךָ
גַם עֵטִי . תִּנְיֶלִי שָׂרָה אֶת עֵטְךָ - עֵטִי
נִשְׁפֹּר^(٥) קַח לֶךָ אֶת עֵפְרוֹנִי - אֵינָה^(٦) מִחִפְּרֹתֶךָ ?
מִחִפְּרֹתַי בְּבֵיתִי - וְאֵינָה סִפְרָךָ ? רַחֵל לִקְחֹתָ^(٧)
אֶת סִפְרֵי - מֵהָ^(٨) שְׂמֹךְ ? - שְׂמִי יִשְׂמֹעַל -
וּמֵה שֵׁם^(٩) אֲבִיךָ^(١٠) ? - שְׂמוֹ אֲבֵרְהֵם -
טוֹב^(١١) יֵשֵׁב^(١٢) .

المفردات :

(١) أعطى . (٢) ها . (٣) خذ . (٤) أيضا . (٥) إنكسر . (٦) أين . (٧) أخذت .
(٨) ما ، ماذا . (٩) اسم . (١٠) أبوك . (١١) حسن . (١٢) اجلس .

درس ٢ - שיעור ב .

الأدوات الدراسية - מקשירי בית הספר

בית	بيت	גם	أيضا
יש	يوجد	עוד	للآن، بعد، أيضا (עדיין)
אין	ليس (אין)	וְ לֹא	(ואו העطف)
פה	هنا	לי	لی
שם	هناك	בְּ	بِ، في

יש לי ביר, וְ לִי יש ביר וְדִין, גַּם לִי יש דִין .
 אין לי שמעאל פה פנכם, יש לשמעון עפרון .
 יש לשמעון גם עט, יש לי עט ועפרון
 ומוחברת, יש בבית הספר כפא ושלחן . גם
 קרטון יש שם, פה יש כפא ושם יש ספסל,
 פה יש ילדים ושם אין .

אִישׁ⁽¹⁾ רָכַב עַל סוּסוֹ . הָאִישׁ הַזֶּה עָבַר לִפְנֵי⁽²⁾
בֵּית הַסֵּפֶר . הַסּוּס צָהֵל⁽³⁾ . תְּלַמְּדֵי בֵּית הַסֵּפֶר
שָׁמְעוּ אֶת צְהֻלֹתָיו . נַעֲרִים⁽⁴⁾ שׁוֹבְבִים⁽⁵⁾ יֵצְאוּ⁽⁶⁾
מִבֵּית הַסֵּפֶר . הַנַּעֲרִים הַשׁוֹבְבִים הָאֵלֶּה⁽⁷⁾
שָׁאֲלוּ אֶת הָאִישׁ : ” הַלְּמַדָּת⁽⁸⁾ אֲדוּךְ אֶת הַסּוּס
לְשִׁיר⁽⁹⁾ ? ” וַיַּעַן⁽¹⁰⁾ הָאִישׁ : ” הַאִינְכֶם רוֹאִים⁽¹¹⁾
כִּי סוּסֵי שָׁמַיָּה⁽¹²⁾ לְרֹאזוֹת אֶת הַבְּרִיָּו⁽¹³⁾ ? ”

(שפת ילדים)

المفردات :

- (1) رجل . (2) أمام . (3) محمّم (الحصان) . (4) غلمان . (5) معرّبون . (6) خرجوا .
(7) هؤلاء . (8) هل علمت . (9) أن يغني . (10) فأجاب . (11) ترون . (12) مسرور .
(13) زملاؤه .

درس ٢ - שיעור ג.

حجرة الدراسة - חדר הלימודים

חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
תְּקֵרָה	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
רִצְפָּה	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
קִיר	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
דֶּלֶת	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
חִלּוֹן	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
גֵּג	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר
תַּנּוּר	חֵדֶר	חֵדֶר	חֵדֶר

מִה בַּבַּיִת ? בַּבַּיִת הַחֵדֶר .

אֵיפֹה הַחֵדֶר ? הַחֵדֶר בַּבַּיִת .

מִה בַּחֵדֶר ? בַּחֵדֶר תְּקֵרָה וְרִצְפָּה .

עַל הַבַּיִת גֵּג . הַגֵּג עַל הַבַּיִת .

מִה־יֵשׁ עַל הַבַּיִת ? עַל הַבַּיִת גֵּג .

מִה עַל הַקִּיר ? עַל הַקִּיר יֵשׁ מַפָּה וְגַם תְּמוֹנָה .

אֵיךְ הַתַּנּוּר ? הַתַּנּוּר בַּפִּנָּה .

לְדוֹד סֵפֶר , גַּם לְעֵדָה סֵפֶר . דּוֹד לְמוֹד⁽¹⁾
בְּסֵפֶר , גַּם עֵדָה לְמוֹדָה⁽²⁾ בְּסֵפֶר . הַסֵּפֶר הַזֶּה
שֶׁל דּוֹד , מוֹשֵׁה לּוֹמוֹד⁽³⁾ בְּסֵפֶר שְׁלִי .
דּוֹד עָלָה⁽⁴⁾ עַל הַגֶּג , הוֹ ! דּוֹד , רָד⁽⁵⁾
מִעַל הַגֶּג , רָד ! דּוֹד נִכְנַס⁽⁶⁾ אֶל הַחֹדֶר
וְעִמּוֹד⁽⁷⁾ עַל יַד הַתַּנּוֹר . אֵיפֹה הוּא ? הֵיפֹה
דּוֹד ! דּוֹד יֵלֵד טוֹב .

(שפת ילדים)

المفردات :

(1) تَعَلَّمَ . (2) تَعَلَّمَتْ . (3) يَتَعَلَّمُ مُتَعَلِّمٌ . (4) صَعِدَ . (5) انزَلَ . (6) دَخَلَ .
(7) وَقَفَ .

درس ٤ - שיעור ד

الصناعات والصناع - המלאכות ובעלי המלאכה

נַעַר	صبي	עַרוּגָה	روضة	עֶבֶד	عبد
עֶלָם	غلام	גִּזָּן	جناحی	מְשֵׁרֵת	خادم
זָקֵן	شيخ	חֵיט	خياط	אֲדָמָה	أرض ، أديمة
אֶפֶר	فلاح	סַנְדְּלָר	إسكافي	שִׁפְחָה	جارية
עֶדֶר	قطيع	סַבָּל	شبال	אָדוֹן	سيد
רוֹעֵה	راعى	חֶרֶשׁ	حَرث	גְּבִירָה	سيدة
סוֹחֵר	تاجر	עֲשִׂיר	غنى	גְּבִרַת	آنسة
גִּן	حديقة ، جنينة	עָבִיר	فقير		

הַרוֹעֵה רוֹעֵה עֶדֶר , הָאֶפֶר הוֹרֵשׁ אֲדָמָתוֹ ,
 הַמּוֹרֵה מְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידוֹ , הַחֵיט תּוֹפֵר
 בַּגָּדִים , הַסַּנְדְּלָר תּוֹפֵר נַעֲלִים , הַגִּבָּן עוֹבֵד גִּבּוֹ ,
 לִי יֵשׁ עַרוּגָה וְבֵה פְּרָחִים , הָאִישׁ הַזֶּה עֹשִׂיר וְלוֹ
 הַרְבֵּה עֲבָדִים וְהַרְבֵּה מִשְׁרָתִים , שְׁלוֹם גְּבִירָתִי ,
 שְׁלוֹם אֲדוֹנִי .

עֲגָלָה⁽¹⁾ אֶחָת⁽²⁾ עֲמֹדָה עַל יַד בַּיִת גֵּד
הַשׁוֹבֵב . מִהֵר⁽³⁾ גֵּד וְעָלָה עַל הָעֲגָלָה וְהִכָּה⁽⁴⁾
אֶת הַפֶּסֶם בַּשּׁוֹט⁽⁵⁾ . הִכָּה אוֹתוֹ⁽⁶⁾ הַרְבֵּה
מְאֹד⁽⁷⁾ : הֵן ! הֵן ! סוֹסִי ! רָאָה⁽⁸⁾ בַּעַל⁽⁹⁾
הָעֲגָלָה , גָּעַר⁽¹⁰⁾ בְּגֵד וְאָמַר⁽¹¹⁾ : הֲדָל⁽¹²⁾ , שׁוֹבֵב
לְהִכּוֹת אֶת סוֹסִי ! אֲסוּר⁽¹³⁾ לְהִכּוֹת בַּהֲמָה⁽¹⁴⁾ .

(שפת ילדים)

المفردات :

- (1) عَرَبِيَّة . (2) واحدة . (3) أَسْرَعَ . (4) ضَرَبَ . (5) سَوْط . (6) إِيَّاهُ ضمير مفعول .
(7) جَدًّا . (8) رَأَى . (9) ذُو (صاحب) . (10) اتَّهَمَ صاح . (11) قَالَ . (12) كَفَّ .
(13) مَنع . (14) بَهِيمَةً .

درس ٥ - שיעור ה.

العائلة - המשפחה

صهر أو العريس عند الزفاف	חתן	أب	אב
كينة أو العروس عند زفافها	כלה	أم	אם
عفي	עשיר	ابن	בן
كبير	גדול	بنت	בת
صغير	קטן	أخ	אח
أنا	אני	أخت، شقيقة	אחות
أنت	אתה	عم أو خال	דוד
أنت	את	عمّة أو خالة	דודה
هو	הוא	يتيم	יתום
هي	היא	يتيمة	יתומה
خبز	לחם	خطيب	ארוס
		خطيبة	ארוסה

הַיֵּשׁ בֶּן לְאַבְרָהָם ? - בֶּן יֵשׁ לְאַבְרָהָם בֶּן . -
מִה־שֵּׁם בֶּן-אַבְרָהָם ? - שֵׁם בֶּן-אַבְרָהָם יִצְחָק . -
מִי בֶּן-יִצְחָק ? - יַעֲקֹב - רַב־קָרָה אִשָּׁה לִי־יִצְחָק
וְכָל־הָ לְאַבְרָהָם . יֵשׁ לִי אָחוֹת טוֹבָה וְהִיא חַכְמָה
גְּדוּלָה וְשִׁמְיָה אֶסְתֵּר . יֵשׁ לִי דוּדָה עִשְׂרִיָּה . הַנְּעַר
הַיְתוֹם הַזֶּה חָכֵם גְּדוֹל . הַנְּעִרָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת
הִיא אַרְוִסָּה לְאָחִי וְאָחִי הוּא אַרְוִסָּה . עוֹד שְׁנָה
הוּא יִהְיֶה חַתָּן וְהִיא תִּהְיֶה הַכֹּלֵה .

הַנְּעַר שִׁמְשׁוֹן בָּא מִבֵּית הַסֵּפֶר וּמִשְׁאֲלָהוּ (1) חָנָה אָחוֹתוֹ : - מִה רְאִיתָ
הַיּוֹם בְּבֵית הַסֵּפֶר ? - וַיַּעַן שִׁמְשׁוֹן : רְאִיתִי סִפְסָלִים , שְׁלֹחַן , פֶּסֶא , וְלוּחַ
גְּדוֹל . - שִׁמְשׁוֹן אָחִי הִי (2) יֵשׁ שָׁם גַּם מְטָה (3) ? - לֹא אָחוֹתִי הַקְטָנָה ,
מְטָה אֵין בְּבֵית הַסֵּפֶר , הַמּוֹרָה יֵשֵׁן (4) בְּבֵיתוֹ . - טוֹב מְאֹד , אָבֵל (5) מִי
הוּא הַשׁוֹמֵר (6) אֶת שְׁעַר (7) בֵּית הַסֵּפֶר ? - הַשׁוֹעֵר (8) שׁוֹמֵר אֶת שְׁעַר
בֵּית הַסֵּפֶר - תּוֹדָה לָךְ (9) אָחִי .

المفردات :

(1) فسأله . (2) هل . (3) سرير . (4) ينام . (5) لكن . (6) الحارس . (7) بوابة . (8) البواب .
(9) شكرًا لك .

درس ٦ - שיעור 6 .

الطعام - האכל

فطيرة	מִצָּה	دجاجة	תְּרִנְגוֹלָת	خبز	לֶחֶם
عسل	דְּבַשׁ	قفاص	לוֹל	لحم	בָּשָׂר
حساء	מֶרְק	زُبدة	חֲמֹאָה	ماء	מַיִם
بيضة	בֵּיצָה	جبن	גְּבִינָה	سمكة	דָּג
زيت	שֶׁמֶן	لبن حليب	חֵלֶב	بحر	יָם
زيتونة	זֵית	كعكة	עֵגָה	ديك	תְּרִנְגוֹל

תֵּן לִי , אֲהִי , כּוֹס מַיִם - תֵּן לִי , אֲחוֹתִי כּוֹס
וְאֲנִי אֶתֵּן לָךְ מַיִם - הֵא לָךְ כּוֹס - וְהֵא לָךְ מַיִם .
תֵּן לִי , אֲמִי , בֵּיצָה - אֵיךְ לִי הַיּוֹם בֵּיצִים , הֵא
לָךְ חֲמֹאָה - תֵּן לִי מֶעֶט מֶרְק - הַמֶּרְק עַל הַשְּׁלֶחֶק .
תֵּן לִי , אֲחוֹתִי , עֵגָה אַחַת - אֵיךְ לָנוּ הַיּוֹם
עֵגוֹת - וּמִה־יֵשׁ לָנוּ הַיּוֹם ? יֵשׁ לָנוּ חֵלֶב חֲמֹאָה
וְגְבִינָה - אֵיפֹה הַתְּרִנְגוֹל ? - הַתְּרִנְגוֹל וְהַתְּרִנְגוֹלָת
בַּלּוֹל .

נַעֲרִים שׁוֹבְבִים אֶחָדִים יֵצְאוּ⁽¹⁾ מִבֵּית הַסֵּפֶר .
הַנְּעָרִים רָאוּ אִשָּׁה אֶחָת נוֹהֶגֶת⁽²⁾ הַמּוֹזְרִים
הַנְּעָרִים אָמְרוּ⁽³⁾ לָהּ בְּצַחֵק⁽⁴⁾ : שְׁלוֹם עֲלֶיךָ,
אִם הַמּוֹזְרִים . הָאִשָּׁה עֲנָתָה⁽⁵⁾ בְּצַחֵק :
שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם בְּנֵי

(1) גרוובסקי

المفردات :

(1) اخرجوا . (2) تسوق . (3) قالوا . (4) بضحك . (5) أجابت .

درس ٧ - תעודר ז .

المباني والأواني - הבנינים והכלים

בית-כנסת	כניסה	כלים	אנני
בית-ספר	مدرسة	מיקום	غلاية ، حلة
היכל	قصر	קערה	صينية
אהל	منزل	צלחת	صحفة
רפת	اصطبل	סיר	قدر
ארנה	زربية	כד	كوز ، دورق
מטבח	مطبخ	כף	ملعقة
סכה	مظلة ، عشة	מזלג	شوكة
לשכה	غرفة	סכין	سكين
רהיטים	أثاث	טס	طاس
ארון	خزانة	מחבת	مقلاة
מטה	سرير	חבית	زير ، توجد ، خائشة
עריסה	أرجوحة		

הַיֶּלֶד יֵשֶׁן בְּעָרִיסָה וְהַנְּעָר בְּמִטָּה , הַתְּלִמִּידִים יוֹשְׁבִים עַל הַסְּפִסְפִּים
וְהַמּוֹרֶה יוֹשֵׁב עַל הַכֶּסֶּא , בְּמִיָּחָם מְבַשְּׁלִים אֶת הַמִּים , הַכֶּף , הַמְּזוּלָּג
וְהַסְּבִיחַ כְּלִים , גַּם הַקְּעֵרָה כְּלִי , הָאָרוֹן הַכֶּסֶּא וְהַשְּׁלֶחָן רְהִיטִים .
הַיֶּלְדִּים יוֹשְׁבִים בְּבֵית , מַחְפְּלָלִים בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְלִזְמִידִים בְּבֵית־הַסֵּפֶר .
יֵשׁ אֲנָשִׁים הַיּוֹשְׁבִים בְּאֶהֱל וְיֵשׁ הַיּוֹשְׁבִים בְּסִכָּה . הַרְפַּת לַפְּרָה וְהַאֲרֹנָה
לְסוֹס . בֵּית לְאִישׁ וְלִשְׁפָּה לְכָלִּים .

יּוֹשְׁבִים⁽¹⁾ לָהֶם הַיֶּלְדִּים בְּבֵית הַסֵּפֶר , יּוֹשְׁבִים
וְעוֹבְדִים⁽²⁾ . אֱלֹהֵי מִצְרַיִם⁽³⁾ וְאֱלֹהֵי מִכְרִיִּם⁽⁴⁾ . שְׂמוּעוֹךְ
מִצְרַיִם חֵלוֹךְ - שָׂרָה מִכְרִית פָּרָה - פִּינָחָס מִצְרַיִם
טָוֶם - צְפוּרָה מִכְרִית מְנוּרָה - אֲבֵרָהּ מִצְרַיִם
מִיָּחָם - יְהוּדִית מִכְרִית חֲבִית - זָרָה מִצְרַיִם פָּרָה⁽⁵⁾ .

(שפת ילדים)

المفردات :

(1) جالسون . (2) عاملون . (3) يرسمون . (4) يخبثون . (5) زهيرة .

درس ٨ - שעור ח.

الملابس - הפגדים

סנדל	חֹפ , (שִׁבְשֵׁב)	תוב , لباس	בגד
גרבנים	جوربان	قبعة , طربوش , برنيطة	כֶּבַע
לבנים	بياضات	معطف	מעיל
כתנת	قميص	سترة , ميشرة	אפדה
סדין	غطاء السرير , (ملاية)	صدرية , (صديري)	חזיה
מטפחת	مشوش	منطقة	חגורה
מפה	غطاء السفرة	سروال , (بنطلون)	מכנסים
מגבת	قطيعة	أحذية	נעלים
ממחטה	منديل	حذاء	נעל

איפה נעליך ? — אמי נתנה לסקן אותן .

למי נתנה אמך לתקן את הנעלים ? — ליוהנן הסנדלר .

איפה מעילך ? — מעילי בביתי כי איננו נקי .

היש לך ממחטה ? — כן , אדוני , יש לי ממחטה לבנה .

איפה קנית את הכבוע ? — את הכבוע נתן לי דודי הטוב .

הַעֲזֹרֵב⁽¹⁾ וְהַשֹּׁעֵל⁽²⁾

הַעֲזֹרֵב עֶמֶד עַל עֵץ. ⁽³⁾ בְּפִי ⁽⁴⁾ הַעֲזֹרֵב הִיָּה
נִתְּהָ ⁽⁵⁾ בְּשָׂר . שֹׁעֵל רֶעִב ⁽⁶⁾ אֶחָד עָבַר עַל
פְּנֵי הָעֵץ . הַשֹּׁעֵל הִרִיחַ ⁽⁷⁾ אֶת רִיחַ הַבְּשָׂר .
הַשֹּׁעֵל קָרַב אֶל הָעֵץ וַיֹּאמֶר ⁽⁸⁾ אֵל הַעֲזֹרֵב :
אַתָּה עוֹף ⁽⁹⁾ טוֹב ⁽¹⁰⁾ אַתָּה עוֹף יָפֵה ⁽¹¹⁾ זָמִיר ⁽¹²⁾
לִי מֵעַתָּה ⁽¹³⁾ . הַעֲזֹרֵב פָּתַח פִּי לְזָמִיר , הַבְּשָׂר
נָפַל ⁽¹⁴⁾ לְאֶרֶץ . הַשֹּׁעֵל לָקַח אֶת הַבְּשָׂר
וַיִּלְךָ ⁽¹⁵⁾ לוֹ .

(*) גרוזובסקי

المفردات :

- (1) الغراب . (2) والتعلب . (3) شجر . (4) بضم . (5) قطعة . (6) جائع .
(7) شم رائحة . (8) وقال . (9) طير . (10) حسن . (11) جميل . (12) أنشد .
(13) قبالا . (14) سقط . (15) وذهب .

درس 9 - תעודר ט.

الحيوانات - הפהמות והחיות

- פהמות וحيوانات أليفة : סוס , סוסה חסן , פוס - עגל עגל -
איל חרופ - קחל נעגה - ככש , ככשה חמל - חיש תיש - עז מעז -
חמור חמר - אתון אתון - פרד בל - חתול קט - כלב כלב - נמל חמל -
פר חור - פרה בקרה .
- חיות וחוש וحيوانات مفترسة : ארי , אריה אסד - דוב דב -
זאב זב - שועל חעל - נמר חמר .

מה נותנת הפרה לאדם ?

מה נותנת עוד הכבשה ?

איפה ישנה הפרה ? (רפת)

היש בביתך חתול ?

מה שם החתול הזה ?

שחר הוא או לבן ?

למה שוחטים את העגל ?

צִפּוֹר הַכֶּמֶה

צִפּוֹר אֶחָת הִיְתָה בַשָּׂדֶה.⁽¹⁾ הַצִּפּוֹר הִיְתָה
צְמָאָה.⁽²⁾ בַשָּׂדֶה לֹא הָיוּ מַיִם . הַצִּפּוֹר
מִצְאָה⁽³⁾ כִּד מַיִם עַל הָאָרֶץ . בַּכֹּד הִיָּה
מֵעַט⁽⁴⁾ מַיִם . הַצִּפּוֹר לֹא יָכְלָה⁽⁵⁾ לְשִׁתּוֹת⁽⁶⁾
בְּזֶה הַמַּיִם , כִּי כִּי⁽⁷⁾ הַכֹּד צָר⁽⁸⁾ וְלֹא יָכְלָה
הַצִּפּוֹר לָבוֹא⁽⁹⁾ אֶל הַכֹּד⁽¹⁰⁾ . הַצִּפּוֹר
לָקְחָה⁽¹¹⁾ אֲבָנִים קְטַנּוֹת⁽¹²⁾ וַתְּשַׁלֵּךְ⁽¹³⁾ אוֹתָן
אֶל הַכֹּד , וַיַּעֲלוּ הַמַּיִם וַתִּשְׁתֵּי⁽¹⁴⁾ הַצִּפּוֹר .

(*) גרונבסקי

المفردات :

(1) حقل . (2) عطشان . (3) وَجَدَ . (4) قليل . (5) استطاع . (6) شَرِبَ . (7) فَم .
(8) ضيق . (9) دخول . (10) وسط . (11) أخذ . (12) صغيرة . (13) وألقت . (14) وشربت .

درس ١٠ - شعور ي .

الطيور - העופות

עופות طيور: תרנגול דיק - תרנגולת דגاجة - יונה حمامة - אוזן זכר البط -
פרח בطة - תרנגול-הודו דיק رومي - טוס طاؤوس - עורב غراب -
נשר نسر - תפי بیغاء .

أصوات البهائم والحيوانات والطيور
קולות הבהמות, החיות והעופות

הארי נוהם - הצפור מצפצפת - התרנגול
קורא - הפלב נובח - הפר געה - הפרה געה -
היונה הומיה - התמזר נוער - הסוס צהל -
הצפרדע מקרקרת - הגמול מחרחר .
לול לתרנגול - ארבה ליונה - כלול נקז לצפור .

הַתְּפוּחַ (1)

שְׁנֵי נַעֲרִים מֵצֵאוּ תְּפוּחַ אֶחָד . הָאֶחָד
אָמַר : אֲנִי מֵצֵאתִי אֶת הַתְּפוּחַ וְהַשֵּׁנִי
אָמַר : אֲנִי מֵצֵאתִי אֶת הַתְּפוּחַ . הָאֶחָד
אָמַר אֶל הַשֵּׁנִי : אַתָּה שֶׁקֶרָן (2) ! הָאֶחָד
הִכָּה (3) אֶת הַשֵּׁנִי , הַתְּפוּחַ נָפַל (4) עַל הָאָרֶץ
וַיִּרְמוֹסוּהוּ (5) בְּרַגְלֵיהֶם , הִבִּיטוּ (6) הַנַּעֲרִים זֶה
בְּפָנָיו זֶה וַיִּתְחַרְטוּ (7) עַל מַה שֶׁקֶרָה (8) בֵּינֵיהֶם .

(*) גרזובסקי

المفردات :

(1) فاحة — (2) كاذب — (3) ضَرَبَ — (4) سَقَطَ — (5) فدا ساما — (6) نظرا —
(7) قَنَدِمَا — (8) ما حَصَلَ .

درس ۱۱ - شعור יא.

آلات الصناعة - פלי עבודה

מחרשה	מחרת	משפחה	عائلة
את	محفر	קדמון	قديم
מגל	منجل	צור	صخرة
מזמרה	مشذب	יסוד	أساس
גרון	فأس	קיר	حائط
משור	منشار	תקרה	سقف
מקבת	قدوم	מנוקה	راحة
מחט	إبرة	מחסה	ملجأ
מתג	بجام	קר	برد
רסן	زمام	חם	حرارة
על	نير	הזיק	آتى بضرر
מעון	مأوى		

מועז המושפחה

הַאֲנָשִׁים הַקְדָּמוֹנִים לֹא יָדְעוּ לִבְנוֹת לָהֶם בָּתִּים לְשִׁבְתָּם, וּבַמָּה יֵשְׁבוּ?
— הַאֲנָשִׁים הַקְדָּמוֹנִים יֵשְׁבוּ בַמְעָרוֹת צוּרִים, אַחֲרֵי כֵן יֵשְׁבוּ בְּאֵהָלִים,
כְּאֲשֶׁר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהִם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב (עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם).
וְאַחֲרֵי כֵן הִתְלוּ הַאֲנָשִׁים לִבְנוֹת בָּתִּים וְהִיכְלוּ, וַעֲשׂוּ אֶת הַיְסוּדוֹת וְאֶת
הַקִּירוֹת אֲבָנִים, וְאֶת הַתְּקָרָה וְאֶת הַרְצָפָה-עֵץ.
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר אָנְחָנוּ יוֹשְׁבֵימָה בּוֹ בַמְּנוּחָה, מַחֲסֵה הוּא לָנוּ מִקָּר וּמִחֶם
הַשֶּׁמֶשׁ וּמִרוּחֹת רָעוֹת הַיְכָלוֹת לְהִזִּיק לָנוּ.
וְאֶת הָעֲצִים יַחֲטְבוּ הַחוֹטְבִים בַּיַּעַר, וְנִשְׂרוּ אֶת הָעֲצִים בַּמְשׁוֹר וַעֲשׂוּ
מֵהֶם אֶת הַתְּקָרָה, אֶת הַרְצָפָה, אֶת הַדְּלָתוֹת, אֶת מַסְגְּרוֹת הַתְּלוֹנוֹת וְאֶת
רְהִיטֵי הַבַּיִת: אֶת הַכֶּסֶּאוֹת, אֶת הַשְּׁלֶחָן וְאֶת הָאָרוֹן.
(*) גרוזבסקי

אֶרֶץ מוֹלַדְתִּי (1)

שָׁם אֶקְרָא עַל יַד תְּלָמִי (1)	אֶת גִּנִּי עַל יַד בֵּיתִי
וְעֲצֵי גֵן הַד (2) יֵשְׁבוּ (3)	מָה אֵהֵב מָה אֶחְמַדָּה! (4)
בְּמִי בִרְכָה אֲבִיט (5) צְלָמִי (6)	סָבִיב (7) גִּפְנֵי וּסְבִיב זִיתִי
וְהֵם פָּנִים לִי יֵיטִיבוּ	שָׁם אֶשְׁחַק (8) שָׁם אֶרְקַדָּה! (9)
(10) יַעֲבֹךְ	

المفردات :

(1) وطنی . (2) أمتی . (3) حول . (4) ألب . (5) أقفز . (6) خط محرائی . (7) صدی .
(8) أرجعون . (9) أرى . (10) صورتي .

درس ١٢ - שיעור יב.

النبات - הצמחים

צומח نبات : עֵשֶׂב עֵשֶׂב - עֵץ שֵׁבֵר - חֲצִיר בְּרִים - פֶּרַח זְהָרָה -
שֵׁיחַ שִׁיבֵרָה - קוֹץ שׁוֹכָה - תְּבוּאָה גֵּלָה , מַחְסוֹל .

תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מַחְסוֹל הַחֶלֶל : חֲטָה קַח - שְׁעוֹרָה שְׁעִיר - דוֹרָה זֵרָה -
שִׁמְשֵׁם שִׁמְשֵׁם - אֲרִז אֲרִז - צֶמֶר גִּפְסוֹן קַטָּן .

פְּרֵי הַגֵּן מִן הַבֵּסְטָן : כֶּרֶב כֶּרֶב - תְּזִירָה חֶסֶס - גִּזְר גִּזְר -
סֶלֶק סֶלֶק - פּוֹל פּוֹל - בָּצֵל בָּצֵל - שׁוּם שׁוּם - אֲבִטִיחַ בִּטְחִיחַ -
תְּפוּחַ אֲדָמָה בִּטְאֻס .

פְּרֵי הָעֵץ מִן הַשֵּׁבֵר : תְּפוּחַ תְּפָח - עֵנָב עֵנָב - זֵית זֵיתוֹנָה -
תְּאֵנָה תֵּינ - תְּמָר בֵּלַח - רִמּוֹן רִמָּן - אֲגוּז גּוּזָה (עֵינ הַגֵּל) -
אֲגִס כְּתוּרָה - תְּפוּחַ זָהָב בְּרִתְּמָל .

לא לא - כן כן - קול קול - קול קול .

למה קוראים צומח?

מה הן תבואות השדה?

מה היא היקרה בתבואות בארץ מצרים?

מה אתה אוכל מפרי הגן בימי הקיץ?

מה הם הפרות שאתה אוכל בימי החורף?

האזיב אתה את התפוחים?

היש תפוחי זהב במצרים?

מה מוציאים מן הזיתים?

הנער והאגוזים

נער אחד נמן את ידו אל תוף כד אגוזים ניקח מלא (1) ידו מהם
ויאמר להוציא (2) את ידו המלאה מן הכד ולא יכול (3) כי פי הכד צר (4).
ויצעק (5) הנער קול גדול, ותבא אמו ותרא (6) את אשר (7) בנה עשה,
ותצעק ותאמר: אם (8) משיב (9) את האגוזים אשר גנבת (10) ויכלת להוציא
את ידך מן הכד.

(1) גרובסקי

المفردات :

(1) ملء . (2) لآخرا . (3) استطاع . (4) ضيق . (5) صرخ . (6) ورأت . (7) الذى .
(8) إن ، إذا . (9) ترجع . (10) سرق .

درس ١٣ - תעודת יג

أعضاء الجسم - אַגְוּרֵי הַגּוּף

ראש	ראס	גבולת העין	חواجب العين
עין	عين	שער	شعر
אזן	أذن	צואר	عنق
אף	أنف	גב	ظهر
פנים	وجه	כתף	كف
לחי	خد	חזה	صدر
פה	فم	זרע	ذراع
שפה	شفة	יד	يد
שפם	شارب	כף	كف
שן	سن	אצבע	أصبع
חך	سقف الحلق	בטן	بطن
לשון	لسان	תخذ	تخذ
מצח	جبهة	רגל	رجل
סנטר	ذقن	רכב	ركبة
זקן	لحية	מרפק	مرفق ، كوع
עפעף	جفن	גב	جسم
ריסים	رموش الجفن		

כמה חלקים בגופה ?

— בגופי אני יודע שלשה חלקים : הראש, הגו והאברים .

— איפה נמצא המצח ?

— המצח נמצא בין שתי הצדעים . מאחורי הצדעים קבועות מזה

ומזה שתי האזניים .

— מה בין העינים ?

— בין העינים עובר ויורד אף בעל שתי נחיריים .

הראש, הסנטר והשפה העליונה מכסים בשערות מצבעים שונים :

יש שהן שחורות, צהבות ולעת וקנה תהפכנה לבנות .

ארץ ישראל

ארץ ישראל, היא ארץ טובה מאד, פורייה ומבשרה⁽¹⁾ .

ירושלים היא בירתה⁽²⁾, ועריה הגדולות הן : יפו, תל-אביב,

חיפה ועכו, על שפת הים התיכון⁽³⁾, טבריה על שפת ים כנרת .

בארץ ישראל תצמח החטה והשעורה . בה תצמח הגפן, אשר

מעובדיה יעשו יין⁽⁴⁾, בה יגדל הזית, אשר יעשו ממנו שמן טוב, בה

יגדלו התאנה והרמון, תפוחים ואגסים ועוד עצי פרי רבים⁽⁵⁾ שונים⁽⁶⁾ .

תפוחי זהב ארץ ישראל מפרסמים⁽⁷⁾ בכל העולם⁽⁸⁾ .

المفردات :

(1) ومباركة . (2) عاصمتها . (3) البحر المتوسط . (4) خمرة . (5) كثيرة . (6) مختلفة .

(7) مشهورة . (8) العالم .

درس ١٤ - شِعور יד.

الصفات - המדות

הַדָּבָר וְהַפְּכוֹ הַשֵּׁי וְעִקְוֹ:

שְׂקָדָן	مجتهد	-	עָצִיל	كسول
עָנוּ	متواضع	-	נָאֵה	מְתַקֵּר
סֶלַח	סָמִיחַ	-	נָקָם	חָאֵד
טוֹב-עַיִן	כְּרִיִם , שִׁחִי	-	רַע-עַיִן	חֶסוּד
אֶהָב	מֵחֵב	-	שִׂנְאָה	עֵדוּ
תָּם	سليم القلب	-	חֲזָקָה	מֵלֵךְ
צַדִּיק	صالح , تقي	-	רָשָׁע	שִׁרִיר
נָדִיב	כְּרִיִם	-	כִּלְיֵי	בְּחִיל
שָׂמֵחַ	مسرور	-	עָצֵב	מְתַקֵּד
טוֹב	طيب , حسن	-	רַע	בָּאֵטֵל , שִׁר
שָׂמֵן	سمين , مخلص	-	רַוָּה	נְחִיף , ضعیف
דָּק	رقيق	-	עָבֵב	סָמִיךְ , غليظ
אָרוּךְ	طویل	-	קָצֵר	قَصير
רַךְ	لین	-	קָשָׁה	صلب , عسير
נְאֻמָּן	صَادق , أمين	-	שֶׁקֶרָן	כָּאֵזֵב , دجال
מְהִיר	سريع	-	בְּרַפָּה	بِطْن

اقرأ الجمل الآتية وتم كل منها بصفة بحيث تكون عكس ما قبلها :

- הַיָּלֵד הָיָה עֵצֶל וְהַיָּלֵדָה הָיָתָה .....
הָאִישׁ הָיָה נְאֻמָּן וְהָאִשָּׁה הָיָתָה .....
אָבִיךָ שָׁמַח וְאַחֶיךָ .....
הַחֲתוּל שָׁלְנוּ שָׁמֶן וְהַכֶּלֶב שָׁלְכָם .....
הָיָה אֱהָב לְבָרִיּוֹת וְאֵל תְּהִיָּה ..... לְכָל אָדָם
הַמּוֹרָה שָׁלְנוּ עֵנִי וְאַחֻתוֹ הִקְטִנָּה .....
הָאִישׁ הַצַּדִּיק הוּא טוֹב-עֵינַיִן וְהָאִישׁ ..... הוּא .....

קִרְחַ מִכְּפֹאֵךְ⁽¹⁾ וּמִכְּפֹאֵךְ

לְאִישׁ אֶחָד הָיוּ שְׁתֵּי נָשִׁים: אַחַת צְעִירָה⁽²⁾ וְאַחַת זָקְנָה • חִפְצָה⁽³⁾
כָּל אַחַת כִּי⁽⁴⁾ הִבְעֵל⁽⁵⁾ יָדָמָה⁽⁶⁾ לָהּ • לִקְטָה⁽⁷⁾ הַצְעִירָה מֵרָאשׁוֹ וּזְקָנָה
אֶת הַשְּׁעָרוֹת הַלְבָנוֹת, וְהַזְקָנָה אֶת הַשְּׁחֹרוֹת⁽⁸⁾ • נִמְצְאָה⁽⁹⁾ הָאִישׁ קָרַח⁽¹⁰⁾
מִכְּפֹאֵךְ וּמִכְּפֹאֵךְ •

المفردات :

(1) من هنا . (2) صغيرة . (3) رغبت . (4) أن . (5) البعل ، الزوج . (6) يشبه . (7) لقطت ،
قلعت . (8) السوداء . (9) وجد نفسه . (10) أصلع ، أقرع .

درس ١٥ - שעור טו .

الزمن - הזמן

חלקי היום אقسام اليوم : יום נהר - לילה ליל - פקד صباح -
ערב مساء ، غروب - צהרים ظهر - חצות הלילה منتصف الليل -
שחר فجر .

תקופות השנה فصول السنة : אביב ربيع - קיץ صيف - אסף خريف -
חרף , סמו فصل الشتاء .

מטר	مطر	מתי	متى
שלג	ثلج	איזה	أى ، من للاستفهام
שעה	ساعة	זמן	زمن
רגע	دقيقة	עת	وقت
שעון	ساعة الجيب أو ساعة كبيرة	מטרדה	شمسية للطر
פעמון	جرس	שמשיה	شمسية (للشمس) ، مظلة
צלצול	دق الجرس	כמה	كم

כמה תקופות בשנה? מה-שם התקופות האלה? באיזו שעה מצלצל
פעמון בית הספר בחרף? – ובקיץ? באיזו שעה אתה בא בכל בקר אל
בית הספר? היש בית ספר פתוח אחרי הצהרים? מתי משתמש אתה
במטריה שלך? ומתי משתמשים אנחנו בשמשיה? כמה רגעים בשעה אחת?
וכמה שעות ביום אחד? הבט אל השעון, איזו שעה היא עכשו?

אמה מדת הארץ   الذراع مقياس الطول .
ושעה מדת העת   الساعة « الوقت (الزمن) .
יקרה העת מכסף ומוזהב   الوقت ثمين اكثر من الفضة والذهب .

איש אחד עור הלף בלילה בדרך • ביד העור הזה פנס⁽¹⁾ בדרך
פנש⁽²⁾ בו איש פקח⁽³⁾ הפקח שאל את העור: למה לך הפנס
ואתה עור? ויען⁽⁴⁾ העור: הפנס נחויץ⁽⁵⁾ לי, אנשים פקחים יראו
אותי ונטו⁽⁶⁾ הצדה⁽⁷⁾ .
(שפת ילדים)

المفردات :

(1) فانوس . (2) قابل . (3) ذوبصر . (4) فأجاب . (5) ضروري . (6) ويميلون .
(7) على جنب .

درس ١٦ - شَعْر مَد.

الأيام والأعياد - הימים והחגים

- ימי השבוע أيام الأسبوع : יום ראשון الأحد - יום שני الاثنين -
יום שלישי الثلاثاء - יום רביעי الأربعاء - יום חמישי الخميس -
יום ששי الجمعة - יום שבת السبت.

חג	عيد
מועד	ميعاد ، عيد
חגיגה	احتفال
יום חפש	يوم بطالة
חדש	حديث ، جديد
תחודש	تجدد (مبارك)
ישן	قديم ، عتيق ، مسن
חג שמח	عيد فرح
מועדים לשמחה	لتكن أعياد سرور
תזכה לשנים רבות	لتحي سنين عديدة (كل عام وأنت بخير)

הַאֲפֹר וְהַתְרוּפָה⁽¹⁾

לֹאֲפֹר אֶחָד כְּאִבָּה⁽²⁾ הַבִּטָּן⁽³⁾ . נִסַּע⁽⁴⁾ הַאֲפֹר
הַעִירָה וּבֵא אֶל הַרוּפֵא⁽⁵⁾ . בְּדַק⁽⁶⁾ הַרוּפֵא
בְּגוּפוֹ , דַּבֵּק⁽⁷⁾ בְּאַצְבְּעוֹ עַל פִּטְנוֹ , רִשָּׁם
לוֹ תְרוּפָה עַל נֵר וְאָמַר לוֹ : אֶת־זֶה
תִּשְׁתֶּה⁽⁸⁾ וְתִהְיֶה בְרִיא⁽⁹⁾ .

בֵּא הַאֲפֹר הַפִּיתָה וְשִׁתָּה אֶת הַנֵּיר בְּפִיִּים ,
אֲבִל⁽¹⁰⁾ כְּאִבּוֹ לֹא הִדֵּל⁽¹¹⁾ . תִּבְוֶה⁽¹²⁾ הַאֲפֹר
וְאָמַר : הֲלֹא אֶת הַתְרוּפָה כִּבְר⁽¹³⁾ שְׁתִּיתִי
וּמִדּוּעַ זֶה פִּטְנִי עוֹד⁽¹⁴⁾ כּוֹאֶבֶת ? ...

المفردات :

- (1) علاج ، دواء . (2) ألمت ، وجعت . (3) البطن ، المعدة . (4) سافر . (5) الطبيب .
(6) اختبر ، فحص . (7) ضرب ، دق . (8) تشرب . (9) برىء ، سليم ، صحيح الجسم . (10) لكن .
(11) انقطع ، كف . (12) عجِبَ ، دهش . (13) قد . (14) لا يزال ، لاآن .

درس ١٧ - شعור יד.

لستُ - אינני

שְׁלֵמָה וְנִעְמָה אַחֲתוֹ צִחְקוֹ (1) בְּצִחּוֹק (2) הַמַּחְבּוֹאִים (3) נִחְבָּא (4) שְׁלֵמָה
עַל הַתְּנוּרָה. הִלְכָה וְנִעְמָה לְחַפְשׁוֹ (5). חִפְּשָׁה בַמָּטָה וְתַחַת הַמָּטָה,
חִפְּשָׁה בְּכָל הַחֲדָרִים, וְלֹא יִכְלָה (6) לְמַצֵּא אֶת אַחֶיהָ, עַד שִׁרְד
מֵעַל הַתְּנוּרָה.

אַחֲרֵי־כֵן (7) הִתְחַבְּאָה וְנִעְמָה בְּאֲרוֹן־הַסְּפָרִים וְשְׁלֵמָה הִלְךָ (8) לְחִפְּשָׁה.
קִרְאָה (9) הַקְטָנָה מִתּוֹךְ הַמַּחְבּוֹא (10): אַל (11) תְּחַפְּשֵׁנִי (12) בְּאֲרוֹן־הַסְּפָרִים.
כִּי שֵׁם אֵינִי.

(פסיעות קטנות)

المفردات :

(1) لعبوا . (2) لعب . (3) الاختباء . (4) اختبأ . (5) للبحث عنه . (6) استطاعت .
(7) بعد ذلك . (8) ذهب . (9) نادى . (10) الخبأ . (11) لا . (12) تبحث عني .

الرأس والطربوش — הראש והמגבעת

אפריים שנים בבית מרוץ ,

שתו יין ולבם שמח ,

וכטוב לבם אמר איש אל רעהו :

— מכונה נפלאה האדם הנהו :

מלאכה לעשות הן הידים ;

לקחת , לרוץ , לעמוד — הרגלים ;

האף — לשאף אויר אל קרבנו ;

הפה — לאכל ולדבר דברינו ;

השנים — ללעס , הגרון — לבלע ;

העינים — לראות , האזנים — לשמע ;

אבל הראש ? בעיני תמוה ,

למה אל בקראו ? מדוע ?

— מה זה תשאל ? הלא זו מודעת ,

הראש נברא בשביל המגבעת .

(למדו עברית)

الاست الثانية

قراءة ومحادثة - قريظة وشيخة

درس ١٨ - شعور يَح.

חובות⁽¹⁾ התלמיד בבקר

יתעורר⁽²⁾ התלמיד בבקר משנתו⁽³⁾, יקח את המגבת⁽⁴⁾ וילך אל בית המרחץ⁽⁵⁾ יתרחץ, או ירחץ את פניו את ראשו, את ידיו ואת רגליו, ינגב⁽⁶⁾ אותם במגבת, ישוב אל חדר שנתו להתפלל, אחר כך ילבש את בגדיו ימן שלום להוריו⁽⁷⁾, יאכל ארוחת⁽⁸⁾ הבקר, ואחר כך יבין את ספריו ומכשירי⁽⁹⁾ כתיבתו, ישים אותם בילקוט, יצא מן הבית וילך לבית ספרו רגלי⁽¹⁰⁾ או רוכב.

المفردات :

(1) واجبات ومفرده חובה, (2) يستيقظ, (3) من أومه, (4) قتيبة, (5) حمام, (6) يجفف, (7) والديه, (8) فطور, (9) أدوات, (10) ماشى, سائر على رجليه.

تمرین - ترجمیل .

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) מתי אתה מתעורר משנתך ?
- (٢) לאן אתה הולך אחרי היקיצה (١) ?
- (٣) מה אתה עושה שמה ?
- (٤) מה היא חובתך להוריה בבקר ?
- (٥) מה אתה מכין לפני צאתך מן הבית ?
- (٦) במה אתה שם את ספריה ומכשיריה ?
- (٧) איך אתה הולך לבית הספר , רגלי או רוכב (נוסע) (٢) ?

المفردات :

(١) القطة . (٢) مسافر .

درس ١٩ - شعور ית

חובות התלמיד בערב

הפעמון (1) מצלצל (2) בבית הספר בסוף השעה הרביעית אחרי הצהרים (3) התלמיד מנין את ספריו ואת מכשירי כתיבתו הנחוצים (4) לו. נותן שלום למוריו. ויוצא מבית הספר עם חבריו. בדרך ישוחח (5) אתם על הלימודים שלמדו בבית הספר. וכשיכנס לבית יתן שלום להוריו אחרי כן יכנס אל חדרו. פושט (6) את בגדיו ולובש את שמלתו. (7) יושב על הכסא או על הספה (8) לנוח. אחרי כן יוצא אל הגן לשחק עם אחיו. ובעת האכל יבא אל חדר האכל. וישב על יד השלחן. יאכל עם בני משפחתו את ארוחת הערב וישוחח אתם זמן מה. אחרי כן יקום וירחץ את ידיו וישטוף (9) את פיו. וילך להכין את שעוריו וכאשר יגמור (10) את לימודיו ואת כתיבתו, נותן הוא שלום להוריו והולך לישון בחדר המטות (11).

المفردات :

(1) الجرس . (2) يدق . (3) الظهر . (4) اللازمة . (5) يتحدث . (6) يتخلع . (7) جلبابه .
(8) أريكة ، (كينة) . (9) يشطف ، يغسل . (10) يتم . (11) غرفة النوم .

تمرین - ترجمیل

أجب عن الأسئلة الآتية :

(١) متى يצלّل הפעמון בבית הספר אחרי הצהרים?

(٢) מה אמה עושה לפני צאתך מבית הספר?

(٣) מה אמה עושה בדרך?

(٤) מה אמה אומר להוריך כשאתה נכנס לבית?

(٥) מתי אמה סועד ארוחת הערב?

(٦) מה אמה עושה אחרי האכל?

(٧) מה אמה עושה אחרי גמרך את שעוריך?

(٨) באיזה חדר אמה ישן?

درس ٢٠ - שיעור כ.

האצבע העשירית

יוסי-פתי⁽¹⁾ למד בבית הספר תורת החשבון. אמר לו המורה:
שתי פעמים חמש הן עשר. חפץ⁽²⁾ הקטן לראות אם אמת הדבר.
מה עשה? מנה⁽³⁾ את האצבעות ידו האחת שתי פעמים, ישר⁽⁴⁾ והפוך⁽⁵⁾,
יצאו לו רק תשע.

שוב⁽⁶⁾ התחיל למנות אותן וקרא אותן בשמותן, בעבור⁽⁷⁾
שלא יטעה⁽⁸⁾:

בהן⁽⁹⁾, אצבע, אמה, קמיצה, זרת, קמיצה, אמה, אצבע,
בהן - שוב יצאו רק תשע.

כפף⁽¹⁰⁾ את ראשו, תמה⁽¹¹⁾ ואמר: איה האצבע העשירית?

פתאום⁽¹²⁾ נכנסה אמו וראתה אותו כפוף, חשבה שהוא מחפש

איזה דבר, אמרה לו: מה אבד לך, יוסי?

- את האצבע העשירית אני מבקש - ענה יוסי.

(פסיעות קטנות)

المفردات :

- (١) غي ، قليل الفطنة . (٢) رغب ، أراد . (٣) عد ، حسب . (٤) ترتيباً . (٥) عكسا .
(٦) ثم . (٧) كي ، لأجل . (٨) يغلظ . (٩) الأصبغ الأكبر ، الابهام . (١٠) طاطاً ، أخنى .
(١١) تعجب ، استغرب . (١٢) بقاءة .

تمرين - תרגיל

أجب عن الأسئلة الآتية :

(١) כמה אצבעות ביד אחת ?

(٢) וכמה אצבעות בשתי ידיים ?

(٣) מה שם האצבעות ?

(٤) מה בקש יוסי ?

(٥) למה קראו לו יוסי-פתי ?

(٦) מי נכנס אל החדר ?

(٧) מה שאלה אותו אמו ?

درس ٢١ - شعور כא .

שיר

לְבֵית הַסֵּפֶר

אֶת לְמוֹדֵי (1) כֶּבֶד שְׁנִיתִי (2)

גַּם אֶכְלָתִי, גַּם שְׁתִּיתִי,

הִבֵּה יִלְקוּט שֶׁב עַל שְׂכָם (3)

אֶקַּח אֶתִּי גַם פֶּת לֶחֶם,

לְבֵית סֵפֶרִי אֲרוּץ,

וְאֶהְיֶה תִלְמִיד חֲרוּץ (4)

(שפת ילדים)

المفردات :

(1) دروسی . (2) حفظتُ ، طالعتُ . (3) بین الأکاف . (4) مجتهدا .

סדר היום של משה החרוץ

אתמול באתי מבית הספר הביתה, שחקתי מעט עם אחי, אחרי כן
אכלתי, אחרי האכל כתבתי את שעורי, אמרתי שלום להורי והלכתי
לישון, בבקר קמתי, רחצתי את ידי ואת פני במים, שטפתי את פי.
שרקתי⁽¹⁾ את שער ראשי במסרק⁽²⁾. לבשתי את בגדי, שתיתי קפה
בחלב, ואכלתי פרוסת⁽³⁾ לחם. אמרתי שלום להורי, והלכתי אל
בית-הספר ללמוד.

(שפת ילדים)

المفردات : (1) مشطٌ ، سرحٌ . (2) مشط . (3) كسرة .

تمرین - ترجمیل

أجب عن الأسئلة الآتية :

(1) עם מי שחק משה ?

(2) מה עשה אחרי האכל ?

(3) מתי קם משנתו ?

(4) במה שרק את שער ראשו ?

(5) אנה הלך אחרי כן ?

(6) מה עושים בבית הספר ?

درس ۲۲ - شعور کب .

המודינה

בַּמְדִינָה לֵשׁ רְחוּבוֹת^(א) וְסִמְטוֹת^(ב) . הֶרְחוּבוֹת אֲרָפִים^(ג) וְרִחְבִּים^(ד) ,
הַסִּמְטוֹת צָרוֹת^(ה) וְקִצְרוֹת^(ו) .

— בַּמָּה מְכֶסֶה אֲדַמַּת הֶרְחוּב ?

אֲדַמַּת הֶרְחוּב מְכֶסֶה בַּחֹמֶר^(ז) .

— מָה רוֹאִים אָנוּ בְּרְחוּב ?

בְּרְחוּב אָנוּ רוֹאִים עֲגֻלוֹת , כְּרִפְרוֹת^(ח) , עֲגֻלוֹת מִשָּׂא^(ט) , אוֹפְנִים^(י) ,
חֲשֵׁמְלִיהַ^(יא) .

— מָה עוֹשִׂים בְּעֲגֻלוֹת וּבְכְרִפְרוֹת ?

בְּעֲגֻלוֹת וּבְכְרִפְרוֹת נוֹסְעִים^(יב) .

— מִי מוֹשֵׁף^(יג) אֶת הָעֲגֻלָּה ?

אֶת הָעֲגֻלָּה מוֹשֵׁף הַסּוֹס .

— אֵיךְ קוֹרְאִים לְאִישׁ הַנוֹהֵג אֶת הַסּוֹס ?

לְאִישׁ הַנוֹהֵג אֶת הַסּוֹס קוֹרְאִים רִכָּב .

— במה נוהג הרכב את הסוס ?

הרכב נוהג את הסוס במושכות (14) .

— ומה הוא עושה בשוט (15) ?

בשוט הוא דופק (16) את הסוס .

— איפה יושב הרכב ?

הרכב יושב על הדוכן (17) .

— ואיפה יושבים הנוסעים ?

הנוסעים יושבים על המושב .

— ואיך נוסעת החשמליה ?

החשמליה נוסעת בכח (18) החשמל .

— על מה נוסעת החשמליה ?

החשמליה נוסעת על פסי ברזל (19) .

(ל' שפר)

المفردات :

(1) شوارع . (2) زقاقات . (3) مستطيلة . (4) واسعة . (5) ضيقة . (6) قصيرة . (7) الأسفلت
(8) عربات صغيرة . (9) عربات للنقل . (10) دراجات . (11) مراكب كهربائية ، (ترامواي) .
(12) يسافرون . (13) يجرُّ . (14) زمام ، عنان . (15) سوط . (16) يكد الحصان . (17) مقعد
الحوذي . (18) يقوة . (19) قضبان من حديد .

درس ۲۳ - שיעור כג.

החושבים^(א)

חֲמֹשֶׁה חוּשִׁים פִּתַח (א) אֱלֹהִים בְּאָדָם:

חוש הַרְאָיָה • (א)

חוש הַשְׁמָע • (ב)

חוש הַקִּיחַ • (ג)

חוש הַטַּעַם • (ד)

חוש הַמְשׁוּשׁ • (ה)

וַיַּחַד (א) לָהֶם אֲבָרִים (א) מִיָּחָדִים: הַעֵינַיִם - לְרֵאוֹת; הָאָזְנוֹת - לְשִׁמְעַ;

הָאֵף - לְקִיחַ; הַחֹף - לְטַעוֹם • לְחוּשׁ הַמְשׁוּשׁ אֵין אֲבָר מִיָּחָד • יָכֹל

הָאָדָם לְהַבְחִין (א) - בֵּין רַךְ (א) לְקֹשֶׁה (ב), וּבֵין קָר (ג) לְחָם (ד) - גַּם

בְּשֵׁאר (ה) אֲבָרֵי גּוּפוֹ, וּבְכָל-שֵׁטַח (ו) עוֹר (ז) בְּשָׂרוֹ, אֵף יוֹתֵר מִכָּל-הַגּוּף

מִסְגָּלוֹת (ח) הָאֲצָבָעוֹת לְחוּשׁ זֶה •

* שטיינברג
ויב" לבנר

المفردات :

- (١) الحواس . (٢) فتح ، أنشأ . (٣) البصر . (٤) السمع . (٥) الشم . (٦) الذوق . (٧) اللمس .
(٨) خصص . (٩) أعضاء . (١٠) ليختبر . (١١) لين . (١٢) صلب . (١٣) بارد . (١٤) ساخن .
(١٥) بسائر . (١٦) سطح . (١٧) جلد . (١٨) مخصصة .

تمرین - תרגיל .

أجب عن الأسئلة الآتية :

(١) כמה חושים יש לאדם ?

(٢) כמה אתה רואה ?

(٣) » » שומע ?

(٤) » » מריח ?

(٥) » » טועם ?

(٦) היש אבר מיוחד לחוש המשוש ?

(٧) איזה אבר מסוגל יותר לחוש המשוש ?

درس ٢٤ - שיעור כד .

הַתְּרַגְּלוּ וְאַבְן חַן⁽¹⁾

בְּאַשְׁפָּה⁽²⁾ וְגַר⁽³⁾ אֶחָד הַתְּרַגְּלוּלִים, (4)

וַיִּמְצָא שָׁם אֶבֶן חַן מִתְּגוּלָּתוֹ. (5)

מָה נִזְאָלוֹ (6) בְּנֵי אִישׁ פְּקֻטִּים כְּגֹדוּלִים!

— קָרָא - הָאֵין זֹאת סְכֻלוֹת⁽⁷⁾ וְאֵלֶת⁽⁸⁾

כִּי גִרְגֵר⁽⁹⁾ נֹצֵץ⁽¹⁰⁾ כְּזֶה כֹּה יִזְכִּירוּ (11)

וּבְשֵׁק⁽¹²⁾ מָלֵא חֲטִיִּים⁽¹³⁾ אוֹתוֹ לֹא יִמְירוּ; (14)

וְאֵנִי, חַי וְפָשִׁי, כִּי גִדְלָה שְׁמִחָתִי,

לוֹ גִרְגֵר שְׁעוּרִים⁽¹⁵⁾ בְּמַקוֹמוֹ מְצָאתִי;

הַשְּׁעוּרָה אֲמַנֵּם⁽¹⁶⁾ לֹא תִנוּצֵץ תּוֹפִיעַ, (17)

אוּלָּם תַּחַת זֶה תִּכְלָכַל (18) תִּשְׁבִּיעַ!

(א"ר רחנפלד)

المفردات :

- (١) الجوهرة . (٢) في المزيل . (٣) تفر الحب . (٤) الديوك . (٥) تتدحرج . (٦) حَقُوا .
(٧) غباوة . (٨) جهل . (٩) حبة . (١٠) تَبْرَق . (١١) يَعْزُونَ . (١٢) كيس . (١٣) حنطة ، قمح .
(١٤) يبدلون . (١٥) شعير . (١٦) حقيقة . (١٧) تلمع . (١٨) تَغْدَى .

تمرین - תרגיל .

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) איפה נקר התרגיל ?
(٢) מה מצא באשפה ?
(٣) מה קרה אז ?
(٤) את מה הוא מבקר על אֶבֶן החן ?
(٥) ומדוע ?

درس ٢٥ - שיעור כה.

הרחוב

— מה עומד משני צדי הרחוב?

משני צדי הרחוב עומדות שתי שורות של בתים.

— מה יש בצדי הרחוב?

בצדי הרחוב יש מדרכות (1).

— מה עושים על המדרכה?

על המדרכה הולכים ומטיילים (2).

— מה יש על המדרכות?

על המדרכות יש שדרות (3) עצים, עמודי תלפון, תלגראף, (מברק)

ופנסים (4).

— למה הם הפנסים?

הפנסים מאירים את הרחוב בלילה.

— אי-אלו פנסים יש ברחוב?

ברחוב יש פנסי חשמל (5), גז ונפט (6).

— מה יש בבתים ?

בבתים יש מעונות⁽⁸⁾.

— מה עושים במעונות ?

במעונות דרים⁽⁹⁾.

— איך קוראים לאיש אשר לו בית ?

לאיש זה קוראים דיר⁽¹⁰⁾.

— מי הוא האיש, השומר את הבית ומשגיח⁽¹¹⁾ עליו ?

לאיש זה קוראים שוער⁽¹²⁾.

(ל' שפר)

المفردات :

(1) جاني . (2) طواران . (3) يتزهون . (4) صفوف . (5) مصايح . (6) كهرباء . (7) نقط .
(8) مساكن . (9) يسكنون . (10) ساكن ، مؤجر . (11) يراقب . (12) يواب .

درس ٢٦ - שיעור כו .

יִשָּׂר לֵב⁽¹⁾

הֶרֶב⁽²⁾ הַגָּדוֹל , רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן שֵׁטַח , קָנָה⁽³⁾ חֲמוֹר מִנְּכָרִי⁽⁴⁾ אֶחָד .
כַּאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת הַחֲמוֹר אֶל חֲצֵרוֹ⁽⁵⁾ , רָאוּ תַלְמִידָיו וְהָנָה אֶבֶן יִקְרָה⁽⁶⁾
תַּלְוִיָּה⁽⁷⁾ בְּצוּאָרוֹ⁽⁸⁾ שֶׁל הַחֲמוֹר , וַיְרוּצוּ⁽⁹⁾ אֶל רַבָּם וַיֹּאמְרוּ לוֹ : „בִּרְכַּת
יְהוָה הִעֲשִׂיכָה⁽¹⁰⁾ אוֹתָךְ” . יֵרָאֶה רַבְּנוֹ אֶת הָאֶבֶן הַטּוֹבָה שֶׁהִיָּתָה עַל צוּאֵר
הַחֲמוֹר שֶׁקִּנִּיתָ הַיּוֹם . וַיַּעַן הֶרֶב רַבִּי שְׁמַעוֹן לְתַלְמִידָיו : לֹא ! תַּלְמִידֵי
הַטּוֹבִים , כִּי חֲמוֹר קִנִּיתִי , וְאֶבֶן טוֹבָה לֹא קִנִּיתִי לָכוֹ וְהִחֲזִירוּ⁽¹¹⁾ אוֹתָהּ
לְבַעֲלֶיהָ⁽¹²⁾ . וַיַּעֲשׂוּ כֵן , הַנְּכָרִי הִתְפַּלֵּא⁽¹³⁾ עַל יִשָּׂר לֵבוֹ שֶׁל הֶרֶב
וַיֹּאמֶר , בָּרוּךְ אֱלֹהֵי שְׁמַעוֹן .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (1) الاستقامة ، الأمانة . (2) الحبر الجليل . (3) ابتاع ، اقتنى . (4) من أجنبي . (5) داره .
(6) ثمينة . (7) معلقة . (8) برقبته . (9) وجروا . (10) أسعدت . (11) أرجعوا . (12) لصاحبها .
(13) تعجب .

תּוּרֵי — תּוּרֵי

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (1) מה קנה רבי שמעון ?
  - (2) ממי קנה את החמור ?
  - (3) מה ראו התלמידים על צואר החמור ?
  - (4) מה אמרו לרבם ?
  - (5) ומה ענה להם ?
  - (6) מה אמר הנכרי כאשר החזירו לו את האבן ?
-

درس 27 - שיעור כז .

הַחֶכֶם וְהַגֵּנֵב (1)

בְּאַחַד הַלַּיְלוֹת הָאֶפְלִים (2) , בָּא גֵנֵב אֶל בֵּית חֶכֶם אֶחָד לַגֵּנֵב .
הַחֶכֶם הָיָה עָנִי , וְאִין בְּבֵיתוֹ בְּלִמְיָו (3) כֶּסֶף שֶׁלֶחַן וּמַעֲוָרָה ,
וְאִי־אֱלוֹ (4) סְפָרִים , הַגֵּנֵב חִפְשָׁו (5) בְּכָל־הַבַּיִת לְמִצָּא אֵיזָה כֶּסֶף ,
אוּ דָבָר שְׁשֹׁנָה (6) כֶּסֶף , וְלֹא מִצָּא . וַיִּפְגְּוָה (7) לְלַכֵּת . אוּ פָרַץ (8)
שְׁחוֹק (9) מִפִּי הַחֶכֶם . וְכַאֲשֶׁר שָׁמַע הַגֵּנֵב אֶת שְׁחוֹק הַחֶכֶם , שָׁב
אֵלָיו וַיִּרְם אֶת יָדוֹ לְהַכּוֹתוֹ . וַיֹּאמֶר לוֹ הַחֶכֶם : יִסְלַח (10) נָא לִי
אֲדוֹנָי . לֹא עָלֶיךָ אֲנִי מְשַׁחֵק . כִּי אִם עַל אֲשֶׁר בָּאתָ לְחַפֵּשׂ
בְּבֵיתִי בַחֲשֻׁכֹת (11) הַלַּיַל עַל דְּבַר שְׂאִין אֲנִי מוֹצֵא אוֹתוֹ גַּם בַּיּוֹם
לַעַת הַצְּהָרִים . וַיִּבּוֹשׂ הַגֵּנֵב וַיֵּלֶךְ לוֹ .

المفردات :

- (1) واللص . (2) المظلمة . (3) إلا ، فقط . (4) وبعض . (5) قنص عن ، بحث عن .
(6) مايساوى . (7) وهم في . (8) انفجر ، فاض . (9) ضحكة . (10) عفوا . (11) ظلمة الليل .

تمرین - ترجمیل

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) מתי הלך הגנב לגנוב ?
  - (٢) אל בית מי בא הגנב ?
  - (٣) מה היה החכם ?
  - (٤) המצא הגנב דבר בבית החכם ?
  - (٥) מה עשה החכם ?
  - (٦) למה שב הגנב אל בית החכם ?
  - (٧) במה שכף החכם את רגו הגנב ?
  - (٨) מה עשה אז הגנב ?
-

درس ٢٨ - שעור כח .

השועל⁽¹⁾ והפרם

שועל מצא פרם . הפרם היה גדור⁽²⁾ מפל-פנותיו .⁽³⁾ והיה שם נקב⁽⁴⁾ אחד . בקש⁽⁵⁾ השועל לזא אל הפרם , דרך הנקב , ולא יכל⁽⁶⁾ .
מה עשה ? צם שלשה ימים עד שפֿקחש⁽⁷⁾ ונכנס⁽⁸⁾ באותו⁽⁹⁾ נקב ואכל ושמן .⁽¹⁰⁾ בקש לצאת ולא יכל . שב וצם שלשה ימים עד שפֿקחש ונעשה כמו שהיה , ויצא דרך הנקב שפֿא בו . פשיצא הפך⁽¹¹⁾ פניו והביט⁽¹²⁾ בפרם , ואמר : פרם , פרם ! מה טוב אתה ומה טובים פרותיך . אבל מה הנאה⁽¹³⁾ ממך ?

(1) גרזובסקי

المفردات :

(1) الثعلب . (2) محاط بحدار . (3) جوانبه . (4) ثقب . (5) رغب . (6) يستطيع . (7) ضعف
(8) دخل . (9) في ذلك . (10) وسمن . (11) قلب ، اتجه . (12) ونظر إلى . (13) فائدة .

تمرین - ترجمیل .

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) מה מָצָא הַשּׁוֹעֵל ?
  - (٢) מָה הָיָה הַכָּרָם ?
  - (٣) דֶּרֶךְ מָה זָכַס הַשּׁוֹעֵל אֶל הַכָּרָם ?
  - (٤) מִדּוּעַ צָם ?
  - (٥) אֵיךְ נַעֲשֶׂה הַשּׁוֹעֵל בַּכָּרָם ?
  - (٦) הֵיכּוֹל הָיָה לְצֵאת מִשָּׁם ?
  - (٧) מָה עָשָׂה שְׁנִית ?
  - (٨) מָה אָמַר הַשּׁוֹעֵל לַכָּרָם אַחֲרֵי שִׁיּצָא מִמֶּנּוּ ?
-

درس ٢٩ - שיעור כ"ט.

חכמות ילדים

רבי יהושע היה הולך בדרך ומצא ילד אחד ובקדו פלי (1)
מכסה. (2) שאל אותו: מה בידך מכסה בכלי זה? - ענה לו הילד:
אלו (3) רוצה אמי שתדע מה בכלי, לא היתה מכסה אותו.

הלך משם ומצא ילדה שואבת (4) מים מן העין, אמר לה: השקיני (5)
מעט מים. אמרה לו: לך ולחמורך, אחרי ששתה אמר לה: בתי,
עשית כמעשה רבקה אמנו עליה השלום, אמרה לו: אדוני! אני עשיתי
כמעשה רבקה, ואתה לא עשית כמעשה אליעזר עבד אברהם אבינו
עליו השלום.

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(1) إناء . (2) منطى . (3) لو ، إذا . (4) عملا . (5) اسقىني .

تحریر - ترجمہ

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) أخت مي مّصّاع ربي يهوشع بדרך؟
- (٢) مّا هّيا بّيد هّيلد؟
- (٣) مّا سّاع ربي يهوشع أخت هّيلد؟
- (٤) مّا عّنه لو هّيلد؟
- (٥) هّنّكون هّيا مّعّنه هّيلد؟
- (٦) مّا هّيتّها عّوشّها هّيلدّها؟
- (٧) مّايفّها هّيتّها شوآبّت أخت هّيمّيم؟
- (٨) مّا دّرش مّمّنه ربي يهوشع؟
- (٩) مّا أمّرها لو؟
- (١٠) ومّا أمّر لها؟
- (١١) ومّا عّنتّها لو أو؟
- (١٢) هّنّكون هّيا هّمعّنه شّل هّيلدّها؟

درس ٣٠ - شعور ل.

בבית מסחר⁽¹⁾ (בחנות)⁽²⁾

- מה תפצף, אדוני? כמה אוכל לשרתך⁽³⁾?
- אני תפץ לקנות לי גומ⁽⁴⁾ לחליפה⁽⁵⁾, היש בבית מסחרך גומ יפה מודרני?
- יש ויש, בבית מסחרי תמצא כל-מיני ארגס⁽⁶⁾.
- אקנה⁽⁷⁾, כי לא תרבה במחיר⁽⁸⁾ סחורתך⁽⁹⁾.
- מחיר כל-סחורה קבוע⁽¹⁰⁾ אצלי. אני לא אפקיע⁽¹¹⁾ את השער⁽¹²⁾.
- ובכן הואל⁽¹³⁾ נא להראות לי כמה מיני גומ.
- באיזה גומ אתה רוצה? יש לי גומ שחור⁽¹⁴⁾, חום⁽¹⁵⁾, כחלטי⁽¹⁶⁾ או ברד⁽¹⁷⁾.
- יראה לי, אדוני, מה שיש בחנותו ואני אבחר. הנה הצבע הנה מוצא חן⁽¹⁸⁾ בעיני, מה הוא מחיר כל-מטר?
- שלשים גרוש.
- המקחיר רב הוא...

- אָבֵל הַגּוֹחַ הוּא מִתְמִין הַמְשֻׁבָּח⁽¹⁹⁾, הוּא רַךְ, תּוֹק⁽²⁰⁾ נִיפָה.
- יְגוֹר⁽²¹⁾ לִי, אֲדוֹנִי, שְׁנֵי מְטָרִים וְחָצִי.
- בְּבִקְשָׁה. (לְמַשְׁרֵת) מֵר יוֹסֵף, גֹּזֵר מַחְתִּיכֵתִי⁽²²⁾ הַגּוֹחַ שְׁנֵי מְטָרִים וְחָצִי. הַיְשָׁלִם⁽²³⁾, אֲדוֹנִי תִכְף⁽²⁴⁾? אִם אֵין לוֹ כֶּסֶף, אֲתֵן לוֹ בְּהִקְפָּה⁽²⁵⁾.
- אֵין לִי צָרָף⁽²⁶⁾ בְּהִקְפָּה, יֵשׁ לִי, תוֹדָה לְאֵל כֶּסֶף.
- הַסְּחֹרָה עוֹלָה בְּסֵף שְׁבַעִים וְחַמְשָׁה גְרוֹשׁ. הִיקַח, אֲדוֹנִי, אֶת הַצָּרוֹר בְּיָדוֹ, אִם אֶשְׁלַחְנוּ לְכַבּוֹדוֹ הַבַּיְתָה?
- הַצָּרוֹר קָל, אֲנִי אֶקְחֵנּוּ, שְׁלוֹם.
- שְׁלוֹם, יִזְכְּרֵנִי אֲדוֹנִי, גַּם בְּיָמִים הַבָּאִים, יֵשׁ אֶצְלִי כָל-מִינֵי סְחֹרָה: קְטִיפָה⁽²⁷⁾, מְשִׁי⁽²⁸⁾, כְּתָנָה⁽²⁹⁾, צֶמֶר⁽³⁰⁾.
- אִם יִהְיֶה לִי צָרָף אֲסוּר לְבַיִת מִסְּחָרוֹ.
- חֲנֻחַן לְךָ⁽³¹⁾, אֲדוֹנִי, לְהַתְרָאוֹת.

(ל" שפר)

المفردات :

- (1) محل تجارة . دكان ، حانوت . (2) أن أخدمك . (3) جوخ . (4) حلة . (5) قماش .
- نسيج . (6) أتعشم . (7) بئمن . (8) تجارتك . (9) محدد . (10) أرفع . (11) السعر . (12) تكرم .
- (13) أسود . (14) بنى اللون . (15) أزرق ، سماوي . (16) منقوطة وله ألوان مختلفة . (17) يعجيني ،
- يرضيني . (18) الجيد . (19) متين . (20) يقطع . (21) من قطعة . (22) أيسد . (23) فوراً .
- (24) بالدين . (25) لست في حاجة . (26) قطيفة . (27) حرير . (28) كان . (29) صوف .
- (30) شكرالك . (31)

درس 31 - שיעור לא.

חושם רע המזל⁽¹⁾

חושם רע המזל, גולד בשעה רעה ומרה. (1) מן הבקר עד שעה מאחרת בלילה רודף אחריו מזלו הרע. מיד (2) כשהוא קם בבקר ופוקח את עיניו - נכנס ובוב (3) קטן לתוך עינו. יורד הוא ממטתו - נפצעה (4) כף רגלו היחפה (5) במסמר חד. יושב הוא לאכל את ארחת הבקר - מוצא הוא את הקפה קר. (6) מעשן (7) הוא סיגרה - שם אל פיו את הקצה (8) הנוער (9) באש. מפצח (10) הוא אגוזים - נמצאים הם בלם ריקים. (11) אוכל הוא דגים (12) - עומדת לו עצם בגרונו. (13) כותב חושם מכתב נחוץ (14) - שופך הוא עליו את הדיו במקום חול (15). הולך הוא להתרחץ - גונבים ממנו את מכנסיו. (16) שב הוא לביתו, בשעה מאחרת בלילה, ורוצה לפתח את הדלת - נזכר הוא, כי שכח את המפתח בבית חברו.

צרות (17) פאלה וכאלה סובל (18) חושם רע המזל בכל-יום מן

הבקר עד שעה מאחרת בלילה.

(ל" שפר)

المفردات :

- (١) سيء الحظ ، منحوس ، مشؤوم . مرة^(٢) . حالا^(٣) . ذبابة^(٤) . انجرحت^(٥) .
(٦) حافية . بارد^(٧) . يدخن^(٨) . الطرف^(٩) . المشتعل^(١٠) . يكسر^(١١) . فارغة^(١٢) .
(١٣) السمك . في حلقه^(١٤) . ضروري^(١٥) . رمل^(١٦) . سروال^(١٧) . مصائب^(١٨) .
(١٩) يتحمل .

تمرين - الترجمة .

أجب عن الأسئلة الآتية :

(١) آيـآلو צרות עברו על חושם רע המזל ?

(٢) מה נגנב ממנו ?

(٣) מה שכח בבית חברו ?

(٤) באיזו שעה בא אל ביתו ?

(٥) מה שפך על המכתב ?

(٦) למה שמים חול על המכתב ?

درس ۳۲ - שיעור לב.

עֲנֵשׁ⁽¹⁾ הַשְּׂקָרָה⁽²⁾

גַּד הַנּוֹכַח⁽³⁾ רָמָה⁽⁴⁾ תְּמִיד⁽⁵⁾ אֶת אָחִיו הַקָּטָן, נִהְיָ הַיּוֹם וְרֵאוּבֵן
דוֹדָם⁽⁶⁾ בָּא מִירוּשָׁלַיִם נִיחַן לְיַעֲקֹב הַקָּטָן צַעֲצוּעַ,⁽⁷⁾ וְלָגַד גִּתָּן רִיאַל.
גַּד חָפֵץ גַּם הַפְּעַם לְרֵמוֹת אֶת אָחִיו הַקָּטָן וַיֹּאמֶר לוֹ: אִם יִזְרְעוּ אֶת
הַרְיָאֵל בְּאֲדָמָה, יִמְצְאוּ רִיאַלִים רַבִּים.

בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי לָקַח הַקָּטָן אֶת הַרְיָאֵל וַיִּטְמֹן אוֹתוֹ בְּגֵן. בְּעֶרְבַת פְּתַח
גַּד אֶת אֲרָגוֹ⁽⁸⁾ וְהִנֵּה הַרְיָאֵל אֵינְגוּ, נִיחַל⁽⁹⁾ לְבָכוֹת, אִזּוּ נִגַּשׁ⁽¹⁰⁾
אֵלָיו יַעֲקֹב הַקָּטָן וַיֹּאמֶר לוֹ: אַל תִּבְכֶּה אָחִי, עוֹד מַעֲט וְהָיוּ לְךָ
רִיאַלִים הַרְבֵּה, כִּי זָרַעְתִּי אֶת רִיאַלְךָ בְּגֵן. וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם אֶל הַגֵּן
לְחַפֵּשׂ אֶת הַרְיָאֵל וְלֹא מְצָאוּהוּ, כִּי שָׁכַח⁽¹¹⁾ הַקָּטָן אֶת הַמָּקוֹם
שֶׁטְמְנוֹ⁽¹²⁾ בוֹ.

(ל" שפר)

المفردات :

- (١) عقاب . (٢) الكاذب . (٣) عشاش ، محتال . (٤) غش ، خدع . (٥) دائماً . (٦) عنهم .
(٧) ألعوبة . (٨) صوانه ، خزانته . (٩) وابتدأ . (١٠) اقترب . (١١) نسي . (١٢) الذي طمره .

تمرین - ترجمہ

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) أخت مي رفاة جد ؟
(٢) ما زمن لهم دودم ؟
(٣) أيפה طمن أخت הרקאל ؟
(٤) המקצאו אותו בגן ؟
(٥) מדוע לא מצאוהו ؟

درس ٣٣ - شعור לג.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וְהַדְּבֹרִים⁽¹⁾

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלֵיו הַשְּׁלוֹם , הָיָה חָכֵם מִכָּל-אָדָם . פְּעַם אַחַת ,
אָמַר שְׁלֹמֹה : מִי חָכֵם כְּמוֹנֵי בְּכָל-הַחַיִּים ? וְאִיזָה דָבָר נִעְלָם⁽²⁾ מִמֶּנִּי ? אָמַר
לוֹ נָתַן הַנְּבִיא : בְּרִיקָה⁽³⁾ קִטְנָה אַחַת יֵשׁ וְדְבוּרָה שְׁמָה , הִיא עוֹשֶׂה
דְּבִשׁ⁽⁴⁾ וְשִׁעוּהָ⁽⁵⁾ וְאַתָּה אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵיךְ הִיא עוֹשֶׂה אוֹתָם . מָה עֲשֶׂה
שְׁלֹמֹה ? הַעֲמִיד בְּגִנּוֹ⁽⁶⁾ כְּפִרְוֹת⁽⁷⁾ שֶׁל זְכוּכִית⁽⁸⁾ , אָמַר בְּלִבּוֹ : „עַתָּה
אֲרֹאֶה אֶת כָּל עֲבוֹדָתְךָ“ ! מָה עָשׂוּ הַדְּבֹרִים ? טָחוּ⁽⁹⁾ אֶת קִירוֹת⁽¹⁰⁾
הַכְּפִרְוֹת בְּשִׁעוּהָ , וְלֹא יָכוֹל שְׁלֹמֹה לְרֹאוֹת מְאוּמָה . וּמֵאָז⁽¹¹⁾ לֹא הִתְנַאֲה⁽¹²⁾
עוֹד בְּחֻכְמָתוֹ .

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(1) والنحل . (2) خفي ، مجهول . (3) مخلوقة ، كائنة . (4) عسل . (5) شمع . (6) في حديقته .
(7) خلايا (ح خلية) . (8) زجاج . (9) طينوا ، طلوا . (10) جدران . (11) ومن ذلك الحين .
(12) تكبر .

تمرین - ترجمیل.

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) مَه هِيَ سَلْمَة الْمَلِكُ ؟
  - (٢) مَه أَمَر فَعَم أَحْت ؟
  - (٣) مَه أَمَر لُو نَمَن هَنْبِيَا ؟
  - (٤) مَه عَشَا سَلْمَة ؟
  - (٥) هَيَكُول هُوَا لِرَاوْت أَتْ عَبُوْت هَدَبُورِيْم ؟
  - (٦) وَمَدُوْع ؟
-

درس ٣٤ - שיעור לה.

הַתְּרַנְּגוּלִּית וְהַאֲפְרוּחִיָּה^(*)

תְּרַנְּגוּלִּית דְּגֵרָה^(*) שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲפְרוּחִים , וּתְקַם לְגַדְלָם וּלְחַנְכָּם^(*) .
לְמַדָּה אוֹתָם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לְקוּט . לְקוּטוֹ הָאֲפְרוּחִים כָּל-הַיּוֹם ,
וּלְעַת-עָרֵב אֲסִפָּה אוֹתָם תַּחַת כְּנָפֶיהָ וּתְיַשְׁנֵם^(*) .

בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ לְמַדָּה אוֹתָם נְקוּר . נְקָרוּ הָאֲפְרוּחִים בְּאִשְׁפָּה כָּל-הַיּוֹם
וּמִצְאוּ שָׁם יְתוּשִׁים^(*) , וּלְעַת-עָרֵב קָרְאָה אוֹתָם הָאֵם אֶל תַּחַת כְּנָפֶיהָ
וּתְיַשְׁנֵם . בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמַדָּה אוֹתָם לְקַרְקַר^(*) , לֹא יִדְעוּ הָאֲפְרוּחִים
לְקַרְקַר , רַק לְצַפְצָף^(*) יִדְעוּ . צַפְצָפוֹ הָאֲפְרוּחִים וּלְקוּטוֹ , צַפְצָפוֹ וְנְקָרוֹ ,
צַפְצָפוֹ וּלְקַלְקוּ^(*) מִים , וּלְעַת-עָרֵב בָּאוּ אֶל תַּחַת כְּנָפֶי הָאֵם לִישָׁן .

כְּשֶׁגִּדְלוּ הָאֲפְרוּחִים לֹא הִכִּילוּ^(*) הַכְּנָפִים לְכִסּוֹת אֶת כָּלָם יַחַד !
אֶחָד נִכְנַס מִצְדוֹ^(*) זֶה , וְשְׁנַיִם יּוֹצְאִים מִצְד אַחֵר . תִּמְקָה הַתְּרַנְּגוּלִּית
וְאָמְרָה : עַל בִּיצֵי יִשְׁבְּתִי , מִקֶּרֶב בֵּי^(*) יֵצְאוּ וְאֲנִי דְגֵרְתִי אוֹתָם ,
וּמִדוּעַ זֶה אֵין כְּנָפֵי מְכֻסּוֹת אוֹתָם ? הָאֵם אָנִי קִטְנָתִי ?

(פְּסִיעוֹת קִטְנוֹת)

المفردات :

- (١) الدجاجة . (٢) أفرأخها . (٣) زحمت . (٤) واثربيتهم . (٥) وأنامتهم . (٦) يعوض .
(٧) القرقرة . (٨) الصغير ، التصغير . (٩) ووافوا ، شربوا . (١٠) لم تَسَع . (١١) من جانب .
(١٢) من أمعأى .

تمرین - ترجمہ

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) فَمَا أَفْرُوحُ بِمَنْ دَخَلَ التَّرْبُوعَ ؟
(٢) مَا لِمَدَّ أَوْتَمَ ؟
(٣) مَا مِثْلُ كَأَسْفَهَ ؟
(٤) أَيُّهَا الشَّيْخُ التَّرْبُوعُ أَتَى أَفْرُوحِيَّةَ ؟
(٥) مَدُوعٌ لَأَ كَلَّوْا كَنَفِيْمَ أَتَى كُلُّ الْفَرُوحِيْمِ ؟
(٦) مَا أَمْرُهُ التَّرْبُوعُ ؟

درس 25 - שיעור לה.

שַׁבַּת⁽¹⁾ בְּמוֹצָרִים

כִּשְׁהָיו אֲבוֹתֵינוּ עֲבָדִים (2) בְּמוֹצָרִים, הָיוּ רוֹמְסִים (3) בַּחֲמֵר (4)
כָּל-יְמֹת-הַשָּׁבוֹעַ (5) וְעוֹשִׂים לְבָנִים (6) לְבְנֵי פִרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם;
וְרַק (7) בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הָיוּ שׁוֹבְתִים (8) וְנָחִים (9) מֵעֲבוֹדָתָם; וּבְעֶרְבַּ שַׁבַּת
יָרְדוּ (10) וְטָבְלוּ (11) בַּיָּאֹר (12) וְשָׁבוּ לְבְתֵיהֶם.

הָיוּ הַנָּשִׁים יוֹצְאוֹת לְקִרְאָתָם (13) מִכְּנִיסוֹת אוֹתָם וּמִלְבִּישוֹת אוֹתָם
בְּגָדִים (14) נְקִיִּים (15) וְיָפִים, וְשָׁבוּ הָאָבוֹת בֵּין בְּנֵי מִשְׁפַּחָתָם (16)
בְּשִׂמְחָה וְשִׁכְחוּ אֶת עָנִים (17).

גִּידַע (18) הַדָּבָר לְפִרְעָה, מָה עָשָׂה? גִּזַּר (19) שִׁיעֲשׂוּ לְבָנִים
כַּפְלִים (20) בְּעֶבֶר (21) שִׁיעֲבֹדוּ גַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, מָה עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל?
בָּאוּ הֵם וּנְשֵׂיהֶם וּבְנֵיהֶם וְעָבְדוּ כְּלִיל הַשָּׁשִׁי, לְמִלְאֵת (22) אֶת תִּכְן (23)
הַלְּבָנִים, וּבַשַּׁבָּת נָחַו וְהִתְעַנְּנוּ (24) וְקָרְאוּ בְּמַגִּלוֹת (25) לְזֹאת,
הַמְטִיר לָהֶם אֱלֹהִים מִן מֵן הַשָּׁמַיִם אַרְבָּעִים שָׁנָה יוֹם יוֹם, אִישׁ לְפִי
אָכְלוּ, וְרַק בְּיוֹם הַשָּׁשִׁי יָרַד הַמֶּן פִּי שָׁנִים, בְּעֶבֶר שֶׁלֹּא יֵצְאוּ לְלִקוּט
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כִּי לֹא יָרַד בּוֹ הַמֶּן.

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (١) يوم السبت . (٢) عيد . (٣) يجلبون التراب بالماء . (٤) بالطين . (٥) الأسبوع .
(٦) لبن ، أجر . (٧) فقط . (٨) يكفون عن العمل . (٩) يرتاحون . (١٠) نزلوا . (١١) وغطسوا .
(١٢) في النيل . (١٣) لمقابلتهم . (١٤) ثياب . (١٥) نظيفة . (١٦) عائلتهم . (١٧) ذلهم ، مشقاتهم .
(١٨) علم ، عرف . (١٩) أمر ، قطع . (٢٠) ضعفين . (٢١) كي . (٢٢) ليملاوا . (٢٣) عدد مقرر .
(٢٤) وتمتعوا . (٢٥) بالمجالات .

تمرین - התרגיל

أجب عن الاسئلة الآتية :

(١) איפה עבדו אבותינו ?

(٢) מה היו עושים ?

(٣) באיזה יום היו שוכבים :

(٤) מה גזר פרעה עליהם ?

(٥) מה עשו אז ?

(٦) מה אכלו במדבר ?

درس ٢٦ - شعور لو.

משלח⁽¹⁾ מנחת⁽²⁾

לְאַבְרָהָם בֶּן נָח הַעֲשִׂיר (1) הָיוּ שְׁנֵי רָעִים, (2) דָּוִד וַיּוֹסֵף, הֵם הָיוּ
בְנֵי עֲנָיִים, (3) בַּיּוֹם הַפּוֹרִים (4) קָנָה אַבְרָהָם שְׁלֹשָׁה תַפּוּחֵי - זָהָב, (5) הָיָה
אֶחָד רָקוֹב, (6) וְאֶחָד פָּגוּם, (7) וְהַשְּׁלִישִׁי הָיָה שָׁלֵם, (8) אָכַל אֶת הַשָּׁלֵם,
וְאֵת הָרָקוֹב שָׁלַח לְרַעְוֵי דָוִד, וְאֵת הַפָּגוּם - לַיּוֹסֵף, יָשַׁב וַחֲפָה, שִׁישְׁלָחוּ
לוֹ גַם הֵם מְנוֹת.

וְדָוִד וַיּוֹסֵף לֹא קָנוּ מְאוּמָה, כִּי עֲנָיִים הָיוּ, מָה עָשׂוּ? שָׁלַח דָּוִד
אֶת תַּפּוּחוֹ הָרָקוֹב לְרַעְוֵי יוֹסֵף, וַיּוֹסֵף שָׁלַח אֶת תַּפּוּחוֹ הַפָּגוּם לְרַעְוֵי דָוִד,
וְאַבְרָהָם יָשַׁב וַחֲפָה וְאָמַר בְּלִבּוֹ: „מָה - יָפוֹת וּמָה - נְעִימוֹת (9) תִּהְיֶינָה
הַמְנוֹת, שִׁישְׁלָחוּ לִי חֲבֵרֵי! עַד שֶׁקָּבַל תַּפּוּחַ פָּגוּם מִדָּוִד, וְרָקוֹב - מִיּוֹסֵף,
יָשַׁב אַבְרָהָם עָצֹב, (10) תְּמָה וְאָמַר: אֵיךְ שָׁבוּ תַפּוּחֵי הָרָעִים אֵלַי?

(ספרנו)

المفردات :

(1) إرسال . (2) هدايا . (3) الغنى . (4) أصدقاء . (5) فقراء . (6) عيد عند الاسرائيليين
يتبادلون فيه الهدايا . (7) الفاح الذهبي أى البرتقال . (8) مسوس . (9) قضم . (10) سالم، صحيح .
(11) لطيفة . (12) متكرر .

تمرین - תרגיל.

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) בן מי היה אברהם ?
- (٢) כמה רעים היו לו ?
- (٣) מה קנה אברהם ?
- (٤) איך היו המפוחים ?
- (٥) למי שלח אותם ?
- (٦) מה עשו חבריו ?
- (٧) מה קבל לבסוף מרציו ?

درس 27 - שיעור לה.

רחבוי⁽¹⁾ בוששה רבנו⁽²⁾ ע"ה

משה רבנו היה רועה⁽¹⁾ את צאן⁽²⁾ יתרו⁽³⁾ חתנו⁽⁴⁾ במדבר⁽⁵⁾.
ויהי היום וירא משה והנה ששה⁽⁶⁾ אחד נפרד⁽⁷⁾ מן העדר⁽⁸⁾ וילך
לבדו⁽⁹⁾ במדבר. ויחשוב משה כי הוא תעה⁽¹⁰⁾ וירץ⁽¹¹⁾ אחריו
להשיבו אל העדר. וירץ הששה עד אשר בא אל מעין⁽¹²⁾ מים ויעמד
וישת, ויבן⁽¹³⁾ משה, כי צמא⁽¹⁴⁾ היה הששה למים, ויאמר משה: ששה
מסכן⁽¹⁵⁾ אף לשוא⁽¹⁶⁾ רדפתי⁽¹⁷⁾ אחריו עד כי יגעתי⁽¹⁸⁾ ולכן אקח
על זרועותי, ואשאף⁽¹⁹⁾ אל העדר, ויעש משה כאשר אמר.

ויהיטב הדבר הזה מאד בעיני יהוה, ויאמר אל משה: מה רבו
בחמיה! ראיתי את טוב⁽²⁰⁾ לבך, על פן אתנןך לרעה על עמי ישראל,
אתה תוציא אותם ממצרים, ואתה תוליקם במדבר עד בואם אל
הארץ הטובה אשר אתן להם.

(מאגדות ישראל)

المفردات :

- (١) رحمة، رأفة . (٢) سيدنا موسى عليه السلام . (٣) راعى . (٤) غم . (٥) شعيب . (٦) حيه .
(٧) في الصحراء . (٨) شاة ، حمل . (٩) انفرد . (١٠) الفطيم . (١١) وحده . (١٢) نائه .
(١٣) وركض . (١٤) عين ماء ، ينبوع . (١٥) وأدرك . (١٦) عطشان ، ظمئ . (١٧) مسكين .
(١٨) باطلا . (١٩) جريئ . (٢٠) تعبت . (٢١) وأحملك . (٢٢) طيبة ، جودة .

تمرین - תרגיל .

أجب عن الأسئلة الآتية :

(١) מה עשה משה במדבר ?

(٢) לאן הלך השה ?

(٣) מה עשה השה על המצין ?

(٤) מה אמר אן משה ?

(٥) ומה עשה ?

(٦) מה אמר יהנה למשה ?

درس ٢٨ - שיעור לח.

בבית הדאר⁽¹⁾

- רוצה אני לשלח את המכתב הזה לצרפת⁽²⁾, כמה בולים⁽³⁾ עלי להדביק עליו?
- איזה מכתב הוא? פשוט⁽⁴⁾ או מבטח⁽⁵⁾ (אחראי)?
- הוא מבטח.
- למה לא הוספת⁽⁶⁾ על המעטפה⁽⁷⁾ גם את המלה: מבטח? עליך להדביק שני בולים, שמחירם עולה שני גרוש!
- יש לי גר בן מאה גרוש, יתן לי אדוני עדרף⁽⁸⁾ ממנו.
- הנה העדרף תשעים ושמנה גרוש, ונהנה השובר⁽⁹⁾.
- יואל נא אדוני לתת לי שלש גלויות⁽¹⁰⁾.
- הגלויות נמכרות⁽¹¹⁾ בחלון הסמוך⁽¹²⁾.
- אולי⁽¹³⁾ יש בשמי מכתב. שמי משה בן יוסף.
- תכף אראה... יש! ראה לי אדוני תעודה⁽¹⁴⁾ רשמית⁽¹⁵⁾, שאתה הוא משה בן יוסף.

— בְּבַקְשָׁה הִנֵּה דִרְכֵי־תִי (16) , בְּצִרוּף (17) תְּמוּנָתִי (18) .

הִנֵּה הַמְּכָתֵב .

— חֲפֵץ אֲנִי לְשַׁלַּח מְבָרֵק (19) . בְּכִמָּה יַעֲלֶה לִי מְבָרֵק זֶה ?

— מוֹטֵב (20) שֶׁתְּכַתֵּב אֶת תִּכּוֹן (21) הַמְּבָרֵק עַל הַטֶּפֶס (22) הַזֶּה .

— הִנֵּה כְּתִבְתִּי אֶת הַתִּכּוֹן , כִּמָּה עָלִי לְשֵׁלֵם ?

— פֹּה עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם מְלִים . רִיָּאֵל אֶחָד וּשְׁנַי גְּרוֹשׁ עָלֶיךָ לְשֵׁלֵם .

— יוֹאֵל נָא אֲדוּנִי לְרִשׁוּם אֶת כְּתִבְתִּי (23) , מְחַכָּה אֲנִי לְמַעֲנֶה (24)

עַל הַמְּבָרֵק . וְהַבְּלָדֵר (25) אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִיפֹה אֲנִי דָר , כִּי זֶה לִפְנֵי

שְׁבוּעַ הַשְּׁתַּקְעָתִי (26) בְּעִיר הַזֹּאת .

(ל" שפר)

المفردات :

- (1) مصلحة البريد . (2) فرنسا . (3) طوابع البريد . (4) عادي . (5) موصى عليه . (6) أضفت .
(7) الغلاف . (8) الباقي ، الزائد . (9) الإيصال . (10) بطاقات للخطابات . (11) تباع . (12) المجاور ،
الرادف . (13) ربما . (14) شهادة . (15) رسمية . (16) تذكرة المرور . (17) بإضافة . (18) صورتي
الفوتوغرافية . (19) تُلغراف . (20) يستحسن . (21) موضوع . (22) صيغة ، صورة . (23) عنواني .
(24) ردّ . (25) والموزّع . (26) توطنتُ .

درس ٣٩ - שעור למ.

הַאֲכָר (1) וְהַמְשַׁקְפִים (2)

אָכַר בָּא אֶל חֲנוּת (3) לְקַנּוֹת מְשַׁקְפִים, נָתַן לוֹ הַחֲנוּנִי (4) זָוַג (5) מְשַׁקְפִים, שָׁם (6) הָאֲכָר אֶת הַמְשַׁקְפִים עַל עֵינָיו, לָקַח סֵפֶר וְהִבִּיט (7) בּוֹ.

— לא טובים הם המשקפים האלה, אמר אל החנוני: תן לי אחרים.

נָתַן לוֹ הַחֲנוּנִי זָוַג אַחֵר, הִבִּיט הָאֲכָר עוֹד פַּעַם בַּסֵּפֶר וְאָמַר: גַּם אֵלֶּה לֹא טוֹבִים.

נָתַן לוֹ הַחֲנוּנִי עוֹד זָוַגוֹת אַחֲדִים, הָאֲכָר הִפְךָ (8) וְהִפְךָ בַּסֵּפֶר, הִבִּיט בּוֹ הַנָּה וְהַנָּה וְלִסּוֹף אָמַר: כָּל-הַמְשַׁקְפִים לֹא יִצְלְחוּ (9).

שאל אותו החנוני:

— אָמַר-לִי אָדוֹנִי, הַיּוֹדֵעַ אֵתָּה לְקֹרֵא בַּסֵּפֶר?

— לוֹ (10) יָדַעְתִּי לְקֹרֵא, עָנָה הָאֲכָר, מְשַׁקְפִים לָמָּה לִּי?

(ל' שפר)

المفردات :

(١) الفلاح ، القروى . (٢) والنظارات . (٣) دكان ، حانوت . (٤) الخانوقى ، صاحب
المحل . (٥) زوج ، اثنين . (٦) وضع . (٧) ونظر . (٨) قلب . (٩) لا تصلح . (١٠) لو .

تمرین - תרגיל .

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) לָאן בָּא הָאִכָּר ?
- (٢) לָמָּה בָּא אֶל הַחֲנוּת ?
- (٣) מָה זָמַן לוֹ הַחֲנוּנִי ?
- (٤) מָה עָשָׂה הָאִכָּר ?
- (٥) וּמָה אָמַר לַחֲנוּנִי ?
- (٦) מָה שָׁאַל הַחֲנוּנִי אֶת הָאִכָּר :
- (٧) וּמָה עָנָה הָאִכָּר ?

درس • ז - שיעור מ.

המלון⁽¹⁾

— אולי יסור⁽²⁾ אדוני למלון מודרן. לא רחוק הוא מהסתנה⁽³⁾.
יואל נא⁽⁴⁾ כבודו⁽⁵⁾ לתת⁽⁶⁾ לי את המזודה⁽⁷⁾. היש לאדני עוד איזו⁽⁸⁾
כבודה⁽⁹⁾ ?

— את הכבודה אקבל מחר. היש במלון חדר פנוי⁽¹⁰⁾ למעני⁽¹¹⁾ ?

— יש אדוני אולי יושב באותומוביל שלנו. המחכה⁽¹²⁾ פה⁽¹³⁾ אצל
הסתנה.

— גשב באותומוביל.

— במה אוכל לשרתה⁽¹⁴⁾ ?

— יש לי צרף⁽¹⁵⁾ בחדר פנוי, אשה⁽¹⁶⁾ במצרים ששה ימים.

— יש חדר פנוי בקומה⁽¹⁷⁾ הרביעית.

— בקומה הרביעית? קשה⁽¹⁸⁾ לי לעלות במדרגות⁽¹⁹⁾.

— אין לך צרף לעלות במדרגות, כי יש לנו מסקה⁽²⁰⁾.

— אם פן, הוליכני אל החדר.

— הנה הוא החדר • חדר מרנח (21) ומרקט • (22) חלונותיו פגורים (23)
לגן • פה יוכל, אדוני, לגנוח (24) מעמל (25) הדרך • (26) הרוצה (27) אדוני
לטעום (28) דבר-מה • (29)

— לא, אדוני, אינני רעב, (30) אך יגע (31) אני מאד •

— אני אשלח את המשרת ויעמיד את המטה • (32)

— יואל אדוני, לשלח לי בקבוק (33) גזוז • אני רוצה לשמות • (34)

— אולי תפץ אדוני לשמות קפה •

— תודה, ישלח לי רק גזוז •

(ל" שפר)

المفردات :

(1) الفندق . (2) يميل . (3) من المحطة . (4) يتفضل . (5) حضرته . (6) بأن يعطى .
(7) الحقيبة . (8) أى . (9) طرد . (10) فاضى . غير مشغول . (11) لأجلى . (12) الذى ينتظر .
(13) هنا . (14) أن أخدمك . (15) فى حاجة . (16) أمكت . (17) فى الطبقة . (18) صعب ،
عسير . (19) بالسلام . (20) مصعد كهربائى . (21) واسع . (22) مؤثث . (23) يطلون . (24) أن
يرتاح . (25) من مشقة . (26) الطريق . (27) أرى . (28) يذوق ، يطعم ، يأكل . (29) شيئاً .
(30) جوعان . (31) تعبان . (32) السرير . (33) زجاجة . (34) أن أشرب .

الستة الثالثة

قراءة وانشاء

درس ٤١ - شعور ما

الطبع^(١)

שׁלשׁ מַמְלָכוֹת הַתּוֹלְדָה^(٢)

בְּקִיץ^(٣) יֵשְׁבֵנו כָּלְנוּ בְּבֵיתֵנוּ אֲשֶׁר בְּכִפָּר^(٤). שֵׁם הָיָה לִי חֹדֶר
מִיְחָד^(٥). בְּחֹדְרֵי הָיָה תְלוּי^(٦) כָּלוּב^(٧) וְבוֹ זְמִיר^(٨) קָטָן. אֲשֶׁר
נָתַן לִי אָבִי מִתְּנָה^(٩) לְיוֹם הַלְדָתִי^(١٠). עַל הַחֲלוֹן עָמְדוּ טוּרֵי^(١١)
פְּרָחִים^(١٢), וְעַל שְׁלֹחַנִי הָיוּ אֲבָנִים קְטַנּוֹת הַלְקוֹת^(١٣) וּשְׂרוּטוֹת^(١٤),
גַּם צְדָפוֹת^(١٥) אֲשֶׁר אֶסְפְּתִי בְּעֵת שֶׁהֵלְכְתִי לְשׁוּחַ^(١٦) עַל שְׂפַת^(١٧) הַיָּם.
בְּאַחַד הַיָּמִים בְּסוּף^(١٨) הַקִּיץ אָמַר לִי אָבִי כִּי יוֹלִיכֵנִי מְחָר^(١٩)
אֶל הָעִיר^(٢٠) לְהַכְנִיסֵנִי^(٢١) שָׁם בְּאַחַד בְּתֵי הַסֵּפֶר.

المفردات :

- (١) الطبيعة. (٢) المواليد الثلاث. (٣) في الصيف. (٤) في القرية. (٥) خصوصي. (٦) معانيق.
(٧) قفص. (٨) لبليل. (٩) هدية. (١٠) ميلادي. (١١) صفوف. (١٢) أزهار. (١٣) ناعمة، ملاء.
(١٤) حشنة. (١٥) أصداف. (١٦) للترمة. (١٧) ضفة، شاطئ. (١٨) في نهاية. (١٩) غداً.
(٢٠) البلدة. (٢١) أيدخلني.

אני אמנם שמחתי (1) מאד לדברי אבי אלה • אף בכל-זאת
ופרדתי בעצבון מחדרי, מהזמיר ומהפרחים אשר אהבתי •

בהפֿש (2) שִׁבְתִּי (3) אל בית אבותי • באתי לחדרי והנה
מכל-מחמדי (4) לפני (5) נשארו (6) לי רק האבנים, הצדפות והכלוב;
הזמיר לא היה בכלוב • גם הפרחים נבלו (7) •

— אף (8) נהייתה המהפכה (9) הזאת בחדרי! שאלתי את
אחותי •

— הזמיר מת, והפרחים נבלו, ענתה אחותי •

— אף מדוע זה מת הזמיר ונבלו הפרחים?

ואחותי ענתה ואמרה:

— אני חליתי (10) ושכבתי על ערש (11) דוי (12) שבועות אחדים •
וכל-העת היו בני הבית עסוקים (13) בי וישכחו את הזמיר ולא
נתנו לו את מאכלו ומשקהו; גם לא יצקו (14) מים בעציצי (15)
הפרחים • לכן מת הזמיר מרעב (16) ומצמא, והפרחים נבלו מחסר (17)
לחות (18) הנחוזה למחיתם (19) •

المفردات :

- (1) فرحتُ ، سررتُ . (2) في العُطلة المدرسية . (3) رجعتُ ، عدتُ . (4) تحيتي .
(5) سابقا . (6) بقيتُ . (7) ذبلتُ . (8) كيف . (9) الانقلاب . (10) مرضتُ .
(11) سرير . (12) مرضي . (13) مشغولين . (14) سكبوا ، صبوا . (15) أضص . (16) من الجوع .
(17) من عدم . (18) الرطوبة . (19) لعيشتهم .

— ומדוע זה האבנים קימות (1) ?

אחתי צחקה ותאמר :

— לאבנים אין צרף במאכל ובמשתה (2) : הן לא מתו כי לא חיו .

אבינו שמע את שיחתנו (3) ויאמר לי :

— דע (4) לך , בני , שלכל-חי דרוש (5) אכל ומשקה , ואם יתפרוהו את מאכלו ומשקהו ימות , ולכל-צמח (6) דרושה לחות : ואם נחסר ממנו את מימיו ימות גם הוא , כי המים מכלפלים (7) את הצמח . לבד (8) זאת ימותו החי והצמח גם ממחלה (9) ומזקנה (10) . לא כן האבן , היא לא תאכל ולא תשתה : לא תזקן ולא תחלה ולכן לא תמות . החי יולד או הוא יוצא מביצה (11) הצמח צומח מגרעין (12) אשר ירעו באדמה : והאבן לא תולד ולא תצמח .

לכן נחלקים (13) כל-הגופים אשר בעולם לשלשה מינים : חיים (14) צומחים (15) ודוממים (16) .

(ל" שפר)

المفردات :

- (1) لا تزال دائمة . (2) وللشرب . (3) محادثتنا . (4) اعلم . (5) مطلوب ، يلزم . (6) نبات .
(7) يغذون . (8) ما عدا ، بلا . (9) من مرض . (10) من شيخوخة . (11) من بيضة .
(12) من حبة . (13) تنقسم . (14) أحياء . (15) نباتات . (16) جوامد .

تمرین ١ - ترجمیل ا

أكل الجمل الآتية :

- (١) בעולם יש שלשה ...
- (٢) לכל-חי ... אכל ...
- (٣) פחדרי היה ... - ... ובו ...
- (٤) ביום ההלכת נותנים ... לילד ...
- (٥) בעת שהלכתי לשוח על שפת הים אספתי ...
- (٦) הנמיר מת מפני ש ...
- (٧) הפרחים גובלים מחסרון ה ...

تمرین ٢ - ترجمیل ב

أجب عن الأسئلة الآتية :

- (١) מה הן שלש ממלכות התולדה ?
  - (٢) חבר משפט אחד על שלשתן ?
  - (٣) האם לאכנים צרף באכילה ובשתייה ?
-

درس ٤٢ - שיעור מוב.

בְּעֵד ⁽¹⁾ כִּסְפֵי ⁽²⁾

איש אחד נכנס ⁽³⁾ אל מסעדה • ⁽⁴⁾ פנה ⁽⁵⁾ אל המלצר ⁽⁶⁾ ושאל אותו:

— האפשר ⁽⁷⁾ לי לסעוד פה בעד כספי?

— למה לא? ענה המלצר • הלא כל-איש סועד בעד כספו • שב נא אדוני לשלחן ואמר מה אניש לך •

האיש ישב לשלחן • עין ⁽⁸⁾ ברשימת ⁽⁹⁾ המאכלים וצוה ⁽¹⁰⁾ להגיש ⁽¹¹⁾ לו דגים ⁽¹²⁾ צלי ⁽¹³⁾ ופרות שונים ⁽¹⁴⁾ •

אחר הסעודה רמו ⁽¹⁵⁾ למלצר ונתן לו גרוש אחד •

הלז תמה ושאל:

— מה הוא גרוש זה שנתת לי אדוני? הלא סעודה זו עולה בעשרה גרושים •

— אמנם ⁽¹⁶⁾ כן אדוני ענה האיש אבל הלא שאלתי אותך אם אוכל ⁽¹⁷⁾ לסעוד בעד כספי - וגרוש זה הוא כל-כספי •

(ל" שפר)

المفردات :

- (١) بموجب . (٢) فِضْتِي ، تُقَوِّدِي . (٣) دَخَلَ . (٤) مَطْعَمٌ . (٥) التَّفَتَّ . (٦) الخَادِمُ ، التَّابِعُ .
(٧) أُمِّمَكِن . (٨) تَأْمَلُ ، تَبْصُرُ . (٩) فِي الْقَائِمَةِ . (١٠) وَأَوْصِي ، وَأْمُرُ . (١١) بَانَ يُحْضِرُ .
(١٢) سَمَكَ . (١٣) صَلَّى ، لَحْمٌ مَشْوِيٌّ . (١٤) مَخْتَلِفَةٌ . (١٥) أَشَارَ . (١٦) حَقًّا . (١٧) أُسْتَطِيعُ .

تمرین - تרגیل .

- (١) מה שאל האיש את המלצר ?
(٢) מה ענה המלצר ?
(٣) מה צנה האיש להגיש לו ?
(٤) מה נתן האיש למלצר אחרי הסעדה ?
(٥) מה אמר לו המלצר ?
(٦) ומה ענה האיש ?

درس ٤٢ - שיעור מג .

שיחה (תאטרון)

- באתי להציע⁽¹⁾ לך , כי תלך אתי הערב לתאטרון .
- לפני שבוע בקרתי⁽²⁾ את התאטרון ולא שבצתי רצון⁽³⁾ ממנו . הציגו⁽⁴⁾ איזה מחזה⁽⁵⁾ משעמם⁽⁶⁾ בארבע מערכות⁽⁷⁾ , לא יכלתי לשבת עד סוף המחזה ועזבתי את האולם⁽⁸⁾ .
- אבל היום מציגים מחזה-שעשועים⁽⁹⁾ חדש , ישחק⁽¹⁰⁾ הליצן⁽¹¹⁾ המפרסם⁽¹²⁾ שבא מפר"ז . פדאי⁽¹³⁾ איפוא⁽¹⁴⁾ לראות .
- אם בן אלך גם אני , ההכינות⁽¹⁵⁾ לך כרטיסי⁽¹⁶⁾ כניסה⁽¹⁷⁾ ?
- אינני זקוק⁽¹⁸⁾ לכרטיסים , בשבילי הכניסה חפשיית⁽¹⁹⁾ , לי יש כרטיסי-חנם⁽²⁰⁾ . את האחד אתן לך .
- תודה , אבל לא אשתמש⁽²¹⁾ בכרטיס חנם , מצבבי⁽²²⁾ הקמרי⁽²³⁾ מרשה⁽²⁴⁾ לי לקנות כרטיס .

المفردات :

- (1) لأعرض . (2) زرت . (3) أعجب . (4) مثلوا . (5) رواية . (6) ميلة . (7) فصول .
(8) القاعة . (9) مضحكة . (10) يمتلئ ، يلبس . (11) الممثل الهزلي . (12) المشهور . (13) يستحق ،
يليق . (14) إذا . (15) هل أحضرت ، أعددت . (16) بطاقات ، تذاكر . (17) دخول .
(18) مضطر ، في حاجة . (19) مباحة ، حرة . (20) مجانية . (21) أستعمل . (22) مركزي .
(23) المادى . (24) يبيح ، يسمح .

— אָבֵל אָנִי הֲלֹא לֹא אֵלֶיךָ אֵל הַשּׁוֹק לְמַכְרוֹ (1) .

איִפֹּה אַתָּה יוֹשֵׁב תְּדִיר (2) ?

— אוֹהֵב אָנִי לְשִׁבַּת כְּלָפִי (2) בְּמַת (4) הַחַוּיוֹן (5) . יֵשׁ לִי
מְקוֹם בְּשׁוּרָה (6) הַשְּׂבִיעִית מוֹל (7) הַבְּמָה (8) .

— מְתִי (9) יִתְחִילוּ (10) בְּהַצָּגַת (11) הַחַוּיוֹן ?

— לְפִי מוֹדַעַת (12) הַעֲתוּנִים (13) בְּשִׁבְעַ בְּדִיוֹק (14) .

— בְּעַתוּנִים הֵם תְּמִיד מוֹדַעִים , כִּי הַפְּתִיחָה תִּהְיֶה בְּשִׁבְעַ
בְּדִיוֹק , וְתְּמִיד יוֹרֵם (15) הַמְּסֻךְ (16) בְּשִׁמְנָה .

— אָבֵל עָלֵינוּ לִהְיוֹת שָׁם בְּשִׁבְעַ . הֲיֵשׁ לְךָ מִקְרֶבֶת (17) ? אַתָּה
יודֵעַ כִּי קֶצֶר־רְאוּת (18) אָנִי .

— אֶקַּח אִתִּי אֶת הַמְּקַרְבֶּת .

— אֵל תִּשְׁכַּח , וּבְכֵן בְּחֲצֵי הַשְּׂבִיעִית הִיָּה מוֹכֵן (19) .

(ל' שפר)

المفردات :

- (1) لأبيته . (2) دائما ، عادة . (3) تجاه ، أمام . (4) مسح . (5) التمثيل .
(6) في الصف . (7) تجاه ، أمام . (8) المسح . (9) متى . (10) يتدنون . (11) في عرض .
(12) إعلان . (13) الجرائد . (14) بالضبط . (15) ترفع . (16) الستارة . (17) نظارة .
(18) قصير النظر . (19) متجهزا . مستعدا .

درس ٤٤ - שעור מוד .

בעלי מלאכה^(١)

החֵט (٢) תופר (٣) לגו : תְּלִיפּוֹת, (٤) פְּרוּזוֹת, (٥) גְּלִימוֹת, (٦) מַעְפוֹרוֹת (٧)
כְּתִפּוֹת (٨) וּקְפָשִׁים (٩)

הַסְּנֵדָר (١٠) תופר מעור (١١) : נְעָלִים, (١٢) מְנַפִּים, (١٣) סְנֵדָלִים, (١٤)
מְסוּלָּיִם, (١٥) מוֹקִים (١٦) . כְּלִי (١٧) מְלֹאכְתוֹ שֶׁל הַסְּנֵדָר הֵם : מְרַצֵּעַ, (١٨)
צִבָּת, (١٩) סַפִּין, (٢٠) אָמוּם, (٢١) מְבַרְשֵׁת, (٢٢) חוּטִים (٢٣) וְפוֹתִים, (٢٤)
מְסַמְרִים , פְּטִישׁ. (٢٥)

הַסְּנֵדָר הַמְתַקֵּן (٢٦) וְהַמְטָלִיא (٢٧) טְלָאִים עַל הַנְּעָלִים הַקְרוּעוֹת (٢٨)
נִקְרָא אֲשַׁפֵּף. (٢٩)

المفردات :

(١) الصَّنَاع . (٢) الخياط . الخائك . (٣) يخيط ، يحيك (٤) حائل . (٥) معاطف مُحَلَاة بالفرو .
(٦) جيب . (٧) معاطف للسفر . (٨) مثيرات قصيرة بلا أكمام توضع على الأكتاف . (٩) معاطف .
(١٠) الخدء . (١١) من جلد . (١٢) أحذية . (١٣) أحذية طويلة ذات صلالة . (١٤) أخفاف ضاحكة
(مُحَرَّقَة) . سندل . (١٥) أكواث (شيشب في العامية) . (١٦) غطاء الساق والخدء يابس الصياد
أو الضابط ويصنع من الجلد المتين . (١٧) أدوات ، أواني . (١٨) مخزر . (١٩) مترعة . (٢٠) سكين .
(٢١) قالب . (٢٢) فرجون . (٢٣) خيوط . (٢٤) مشمعة . (٢٥) قدوم . (٢٦) المصحح . (٢٧) والمرقع ،
المرمم . (٢٨) الممزقة . (٢٩) إسكاف .

הַנֶּפֶחַ (1) - עוֹשֶׂה פְּרִסוֹת (2) - בְּרוּזֵי (3) גְּרוּזִים, (4) פְּטִישִׁים, (5) מַעֲדָרִים (6) • כְּלֵי מְלֹאכְתוֹ הֵם: פְּטִישׁ, קָרְנֶס, (7) סֶדֶן, (8) מַפְחָה, (9) הַנֶּגֶר עוֹשֶׂה רְהִיטִים: שְׁלֶחָן, כֶּסֶף, מְוֹנֵן, (10) אָרוֹן, (11) מְסָנְרוֹת, (12) שְׂדוֹת (13) בְּעֵלוֹת (14) מְגֵרוֹת (15) וּבְלֵי מְגֵרוֹת: הוּא חוֹטֵב (16) בְּגֵרוֹן, מְנַסֵּר (17) בְּמִשׁוֹר, (18) מְקַצֵּעַ (19) בְּמִקְצוּעָה, קוֹדֵחַ (20) בְּמִקְדָּח, פּוֹסֵל (21) בְּמַפְסֵלֹת, תוֹקֵעַ (22) מְסַמְרִים בְּפִטִּישׁ, מוֹצִיא אוֹתָם בְּמִלְקָחִים, (23) מְדַבֵּק אֶת חִלְקֵי הַרְהִיט בְּדַבְּקֵי, (24) בֵּית מְלֹאכְתוֹ נִקְרָא גְּרִיָּה •

הַפָּחַח (25) עוֹשֶׂה מִפָּח, (26) מְחַמֵּם, (27) דְּלָיִים, (28) נְטִלוֹת, (29) מְחַבּוֹת, (30) מְרַחְשׁוֹת, (31) מְשַׁפְּכִים, (32) מְסַנְנוֹת, (33) פְּמִפְיוֹת, (34) פְּנִסִּים, (35) כַּפּוֹת, מְזוֹלְגוֹת • הוּא מְצַפֶּה (36) אֶת הַנִּנּוֹת (37) בְּפָח, וְעוֹשֶׂה מְרֻזְבִּים (38) בְּקִצּוֹתֵיהֶם, (39) לְקִלוּחַ (40) מִי הַנְּשֵׁם, (41)

المفردات :

(1) الحِثَاد . (2) نِعال . (3) حديدية . (4) فُئوس . (5) قَدَائِم . (6) معازف • (7) الكتيفة لالتقاط الحديد الساخن . (8) سَدَان . (9) مِتْفَاح . (10) صِوَانٌ يُحْفَظُ بِهِ الطَّعَامُ . (11) صِوَانٌ تُحْفَظُ بِهِ المَلَابِسُ . (12) أَطْرُ (ج: إِطَار) . (13) أَصْرِيَّةٌ قِيَاسَةُ الارتفاع . (14) ذَات . (15) أَدْرَاج . (16) يَشُقُّ . (17) يَقْطَعُ بِالمِنشَار . (18) بِمِنشَار . (19) يَبْرِي بِالمِسْحَاج . (20) يَحْرِقُ ، يثقب بِالمِقْدَح . (21) يَنْحِتُ ، يَنْقَرُ بِالمِنقَار . (22) يَغْرِسُ . (23) بِمِترَعَةٍ . (24) يَغْرَاءُ . (25) السِّيَاكُ . (26) مِنْ صَفِيح . (27) آنيةٌ يُغْلَى بِهَا المَاءُ . (28) دِلَاءٌ ، (ج: دِلْو) . (29) دَوَارِقُ . (30) مَقَالٍ (ج: مِقَالَةٌ) . (31) مَقَالٌ عَدِيمَةُ الأيدي . (32) أَقْصَاعُ . (33) مَصَافٍ (ج: مِصْفَاة) . (34) مَحْكَّاتُ . (35) فَوَانِيسُ ، مَصَابِيحُ . (36) يُغَطِّي ، يَكْسُو . (37) السُّطُوحُ . (38) مِزَارِيبُ . (39) بِأَطْرَافِهَا . (40) يَسِيلُ . (41) المَطَرُ .

המסגור (1) עושה מנעולים, (2) מפתחות, (3) בריחים, (4) הוא עובד במסגריה.

הזנג (5) קובע (6) שמשות (7) בחלונות. את הזכוכית (8) הוא גוזר (9) בשמיר (10) ומדבק אל המסגרות בדבק. הוא עובד בונגיה.

הזהבי, (11) עושה ומתקן כלי זהב.

הסכף, (12) מסכף את הזנג (13) בגבים, (14) בפח וברעפים. (15)

הברסי, (16) מעבד (17) עורות. (18)

הפנאי, (19) בונה בתים (20) מלבנים / מאבנים. (21)

הצבע, (22) צובע את הפננים (23) בצבע. (24)

(ל' שפר)

المفردات :

- (1) صانع الأقفال . (2) أقفال . (3) مفاتيح . (4) مزيج . (5) الزجاجي . (6) يثبت .
(7) زجاج . (8) الزجاجية . (9) يقطع . (10) بالماسة . (11) الجوهري . (12) صانع السطوح .
(13) السطح . (14) بالواح خشبية . (15) قرميد ، آجر ، طوب أحمر . (16) الدبّاغ . (17) يعمل .
(18) جلود . (19) البناء . (20) بيوت . (21) من حجارة . (22) النقاش . (23) المبانى . (24) بالأوان .

درس ٤٥ - שיעור מה.

מכתבים⁽¹⁾

(1)

קהיר, ח' אדר ה'תרצד'

אדון נכבד. (2)

בטוח (3) בטוב (4) לבבו, מעיז(5) אני לבקש את כבודו להשאילני (6)
ספרים אחדים מספרייתו. (7) זה שלשה ימים כלוא (8) אני בחדרי מפני
מחלת צנה (9) קלה, והשעמום פה בקיסטנה (10) גדול מאד. וספרים לקרא
אין לי כעת. בתקנתי (11) כי אדוני לא ישיב (12) את פני ריקם, (13)
הנני שלו בכבוד גמור.
אברהם עובדיה

المفردات :

(1) خطابات. (2) السيد المحترم. (3) وائق. (4) بطيبة. (5) أجسر، أشجع. (6) أن
يمعنى. (7) من مكتبته. (8) محجوز. (9) برودة، رطوبة. (10) في المصيف. (11) أملي.
(12) يرجع. (13) خائباً.

(2)

אָדוֹן וְכָבֵד •

קִרְאתִי בְּעֵתוֹנִים, (1) כִּי אָדוֹנִי מִבְּקֵשׁ לְבֵית מִסְחָרוֹ פִּנְקָסוֹ, (2) מִתְכַבֵּד
אֲנִי לְבִקֵּשׁ אֶת אָדוֹנִי לְהוֹדִיעַנִי אֶת הַתְּנָאִים, (3) וְאִם יִהְיוּ גוֹחִים (4)
וְרִצּוֹנִים (5) בְּשִׁבְלִי, וְכֹון אֲנִי לְקַבֵּל אֶת הַמְּשָׁרָה, (6) הַנְּנִי שׁוֹלֵחַ לְכַבּוֹדוֹ
תְּעוּדוֹת (7), וְהַמְּלָצוֹת (8) בְּדִבְרֵי שְׁרוּתִי (9) עַד עֲתָה, הַמְּעִידוֹת (10) עַל
יְשָׁרֵי, (11) תְּרִיצוֹתֵי (12) וּמִסִּירוֹתֵי (13) לְעִבּוֹדָתִי. הַנְּנִי עוֹבֵד בְּאוֹתוֹ הַמְּקַצֹּעַ (14)
זֶה שֵׁשׁ שָׁנִים וְכִבֵּר הִתְמַחִיתִי (15) בּוֹ •

אָדוֹנִי יִהְיֶה בְּטוֹחַ, כִּי אֲשַׁרְתֶּהוּ (16) בְּאִמּוֹנָה (17) וּבְכָל-כַּחַי אֲשַׁתְּדֵל (18)
לְרִכֵּשׁ (19) - לִי אִמּוֹנִי (20) וּשְׁבִיעַת רִצּוֹנִי •

בְּרִגְשֵׁי (21) כְּבוֹד ... (22)

(ל" ש')

المفردات :

- (1) في الجرائد . (2) موظف لمسك الدفاتر ، وأصلها פִּנְקָס أي دفتر . (3) الشروط .
- (4) موافقة . (5) مرضية . (6) الوظيفة . (7) شهادات . (8) توصيات . (9) خدمتي .
- (10) التي تشهد . (11) استقامتي . (12) جدّي . (13) إخلاصي . (14) المادة . (15) تدرّبتُ .
- (16) سوف أخدمه . (17) بأمانة . (18) أجتهد . (19) أن أكتسب ، أنال . (20) يقته . (21) بشعور .
- (22) احترام .

درس ٤٦ - شعור מו.

הַכֶּפֶר^(١)

בַּכֶּפֶר אֵין רְחוּבוֹת^(٢) רַבִּים, וְהַבְּתִים קִטְנִים וְנִמוּכִים^(٣). בְּתֵי הַכֶּפֶר
בְּנוִים עֵץ; הַנְּגוֹת מְכַסִּים תֵּבֵן^(٤) אוֹ קֶרְשִׁים^(٥), עַל יַד כָּל-בַּיִת יֵשׁ גֵּן
יָרֵק^(٦). בַּכֶּפֶר יֵשׁ גַּיִם, מֵאַחֲרֵי הַבְּתִים יֵשׁ שְׂדוֹת^(٧) שֶׁעֲלֵיהֶם צוֹמְחִים
חֲטִימִם, שְׁעוּרִים^(٨), דוֹרָה, תַּפּוּחֵי-אֲדָמָה^(٩) וְעוֹד.

הָאֲנָשִׁים הַיּוֹשְׁבִים בַּכֶּפֶר הֵם אֶפְרַיִם^(١٠). הָאֶפְרַיִם עוֹבְדֵי אֵת הָאֲדָמָה.
בֵּיתוֹ שֶׁל הָאֶפְרַיִם קָטָן וְנִמוּךְ; רַק חֵדֶר אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם יֵשׁ בְּבֵיתוֹ. שֵׁם הוּא
יּוֹשֵׁב עִם כָּל-בְּנֵי בֵיתוֹ וְעוֹשֶׂה אֵת כָּל-עֲבוּדוֹתָיו. בְּמָקוֹם זֶה יֵשׁ לוֹ
בְּנֵינִים אֲחָדִים בַּחֲצָרוֹ: אָסֶם^(١١) לַתְּבוּאָה^(١٢), אֲרוֹה^(١٣) לַסּוֹס, רֶפֶת^(١٤)
לַפָּרָה, וּמְלוֹנָה^(١٥) לַכֶּלֶב. בַּחֲצָרוֹ עוֹמְדֵת עֲגוּלָה לְנִסְעַ בְּקוֹץ^(١٦), עֲגוּלַת-
חֶרֶף^(١٧) (גֶּרְדָּה) לְנִסְעַ בַּחֶרֶף, וְכֻלֵּי זְרִיעָה: מַחְרֶשֶׁה^(١٨) מִשְׂדֵּדָה^(١٩).

المفردات :

- (١) القرية. (٢) شوارع، طرق. (٣) ومنخفضة. (٤) تبن. (٥) ألواح خشبية. (٦) خضرة.
(٧) حقول. (٨) شعير. (٩) تفاح الأرض، (بطاطس). (١٠) فلاخون. (١١) مخزن. (١٢) للغلة.
(١٣) مئود. (١٤) زربية. (١٥) مرقد الكلب. (١٦) في الصيف. (١٧) شتاء. (١٨) محراث.
(١٩) زحافة (زعافة).

את (1) ומוריגים • (2) במתרשה הוא חורש את האדמה • את המתרשה
מושכים השורים או הסוסים •

האפר חורש לזרע, הוא חורש את האדמה, למען עשות אותה רכה •
אחרי כן הוא זרע: זרק (3) זרורים באדמה, מן הגרגרים צומחות
שבלים • (4) בשבלים יש זרורים •

בקיץ קוצר (5) האפר את השבלים במגל, (6) אחרי הקציר הוא
מאלם (7) אלמים ומוביל (8) אותן בעגלה אל הגרן • (9) בגרן דשים (10) •
את השבלים במוריגים •

את הגרגרים טוחן (11) האפר בטחנה (12) ועושה מהם קמח; (13) מקמח
אופים (14) לחם •

المفردات :

- (1) معزف . (2) تورج . (3) يذرى . (4) سنابل . (5) يحصد . (6) منجل .
(7) يحزيم حزما . (8) يوصل . (9) الجرين . (10) يدوسون . (11) يطحن . (12) فى المطحن .
(13) الدقيق . (14) يخبزون .

תרגיל — תרגיל

- (1) מה הם הכתמים בכפר?
- (2) מה יש על יד כל-בית?
- (3) איפה הם השדות?
- (4) מה צומח על השדות?
- (5) למה משמש האסם?
- (6) במה קוצרים את השבילים?
- (7) איפה טוחנים את הגרורים?

درس ٤٧ - شعור מוז .

מוֹשֶׁה רִבֵּנוּ עַל הַר⁽¹⁾ סִינִי

בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא חֹדֶשׁ סִינַי .

בָּאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַר סִינַי .

וְהָרַם סִינַי כְּלֹו בּוֹעֵר בְּאֵשׁ . יָרַד אֱלֹהִים עַל הָהָר . וּמוֹשֶׁה בֶּן עַמְרָם

עָלָה עַל הָהָר . בְּנֵי יִשְׂרָאֵל , הֵם , נִשְׁתַּחֲוּוּ וּבְנִיחָם עֹמְדִים בְּתַהֲתִית⁽²⁾

הָהָר לְשִׁמֹּעַ אֶת קוֹל אֱלֹהִים .

בָּרַק הַבָּרָק - וּנְפִקְחוּ⁽³⁾ עֵינֵי הָעֹבְרִים ,⁽⁴⁾ רָעַם⁽⁵⁾ הָרָעַם - וּנְפִתְחוּ

אָזְנֵי הַחֹרְשִׁים .⁽⁶⁾

וְרוּחַ נִשְׁבָּה⁽⁷⁾ מִגִּן-הָעֵדֶן ,⁽⁸⁾ וְטָהַר⁽⁹⁾ כָּל-הָעוֹלָם מִכָּל-טְמֵאָה .⁽¹⁰⁾

וְכָל-הַחֹלִיִּים⁽¹¹⁾ נַעֲשׂוּ בְרִיאִים .⁽¹²⁾

المقررات :

(1) جبل (وَيُشِيرُهُنَا إِلَى طُورِ سَيْنَاءَ) . (2) فِي أَسْفَلِ . (3) تَفَتَّحَتْ . (4) الْعُمَى . (5) رَعَدَ .

(6) الصَّانَ . (7) هَبَّتْ . (8) جَنَّةٌ عَدْنٌ أَى الْجَنَّةُ ، الْفَرْدُوسُ . (9) تَطَهَّرَ . (10) نَجَاسَةٌ .

(11) الْمَرَضَى . (12) بَرِئُوا مِنَ الْمَرَضِ .

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים ...

וּבְרִנָּע (1) תְּהוּא צְפוּר (2) לֹא צִפְצָפָה, (3) עוֹף לֹא פָּרַח. (4)
מִלְאָכִים (5) לֹא עָפוּ, רוּחַ לֹא נָשַׁב, יָם לֹא זָע. (6) בְּרִיּוֹת (7) לֹא דִבְרוּ,
יוֹשְׁבִים לֹא קָמוּ, עוֹמְדִים לֹא יָשְׁבוּ, חַיָּה לֹא הִשְׁמִיעָה קוֹלָהּ. כָּל-הָעוֹלָם
שָׁמַע, שָׁתַק וְהִמָּתִין ... (8)

יָצָא קוֹל אֱלֹהִים, וְהַקּוֹל הוֹלֵךְ וְחֹזֵק וּמְמַלֵּא אֶת כָּל-הָעוֹלָם:

— אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ-מִצְרַיִם!

(מאגדות ישראל)

المفردات :

(1) وفي تلك اللحظة . (2) عصفورة . (3) غرّدت . (4) طار . (5) ملائكة . (6) تحرك .
(7) مخلوقات . (8) وانتظر .

درس ٤٨ - שיעור מוח.

قصيدة في الغزل - שיר ידידות⁽¹⁾

מה לך צבִיָּה⁽²⁾ תמונֵי צִירֶיךָ⁽³⁾
מדוד⁽⁴⁾ צלָעִיו⁽⁵⁾ מלאו צִירֶיךָ⁽⁶⁾ ?

לא תדעי כי אין לדודך מזמן
בלתי שמע קול שלומותיך .

אם הפרידה⁽⁷⁾ על שנינו נגזרה⁽⁸⁾ ,
עמדי מעט עד אחזה פניך .

לא אדעה אם בין צלעי נעצר⁽⁹⁾
לבי , ואם לך למסעיך .

חי אהבה ! זכרי ימי חשקך⁽¹⁰⁾ , כמו
אזכר אני לילות - תשוקותיך⁽¹¹⁾ .

כאשר דמותך⁽¹²⁾ במלומי יעבור ,
כן אעברה וא במלומותיך .

المفردات :

(1) غَزَل . (2) ظِيبة . (3) رسالاتك . (4) عن حبيب . (5) أضلاعه . (6) مراسيلك ، سِهامك ،
أوجاعك . (7) فراق . (8) تحتمت . (9) مجز . (10) عشقك . (11) أشواقك . (12) طيفك .

ביני וביןך ים דמעות, יִהְמוּ (1)
גליו (2), וְלֹא אוֹכַל עֲבוֹר אֵלֶיךָ •

אך לו פֶּעַמִּיךָ (3) לַעֲבֹרוֹ קָרְבוֹ
אז וּבְקִעְוֹ (4) מִיָּמִיו לְכַף רַגְלֶיךָ ...

מימי דמעות לַחֲכָה (5) אֲשֶׁךְ (6), וְגַם
אֲבִי לְכַבוֹת שְׁחָקוֹ (7) מִיָּמֶיךָ •

באתי בָּאֵשׁ חֲשָׁקְךָ וּמִי בְכִי, אֵהָה
לְבִי בְדַמְעוֹתַי וְגַחְלִיךָ (8) ! ...

מִרְאֵה דַמּוֹת אֲדָם (9) עָלַי סִפִּיר (10) בְּעַת
אֲרָאָה שְׁפַתֶיךָ עָלַי שֹׁנֶיךָ •

שָׁמַשׁ בְּפִנֶיךָ, וְלֵיל תִּפְרָשִׁי (11)
עַל זְהָרֵי עֵבִי (12) קִנְצוֹתֶיךָ (13) •

מָשִׂי (14) וְרַקְמָה (15) הֵם כְּסוֹת גּוֹפֶךָ, אֲכַל
הַחֵן וְהִיפִי כְּסוֹת עֵינֶיךָ :

מְשַׁכִּית (16) עַלְמוֹת (17) מַעֲשֵׂה יַד אִישׁ, וְאֵת
הַהוֹד (18) וְהַחֲמֻדָּה (19) שְׁכִיזְתֶיךָ (20) ...

المفردات :

- (1) تهبج . (2) أمواجه . (3) أقدامك . (4) شقت . (5) جلت ، التهمت . (6) نارك .
- (7) سحقت ، طحنت . (8) وجررك . (9) ياقوت . (10) مهبو ، لؤلؤ . (11) تبسطين ، تنشرين .
- (12) كثافة . (13) خصائل شعرك ، صفائك . (14) حرير . (15) الثياب المنقشة ، المطرزة .
- (16) زى . (17) فتيات . (18) البهاء . (19) الجمال الفاتن . (20) زيناتك .

הנה כבוד נשים תהלתן (1) ואת
בך נכבדו היום תהלומיך ...

לא אשמעה קולך , אבל אשמע עלי
סתרי לבבי קול צעדותיך (2)

פקדי (3) ביום פקודך לחיות תלמי (4)
חשקך , ויום בו יחיו מתיך .

נפשי להשיב אל גויה (5) , כי ביום
נסעך בצאתך יצאה אחריך ...

(ר' יהודה הלוי)

المفردات :

(1) مَدْحُون . (2) خطواتك . (3) اذكري . (4) قتالي . (5) جنة .

أبو الحسن الألوئ

هو السيد يهوذا الألوئ الملقب بأبي الحسن الألوئ . وُلد في مَدِينَةِ طَلَيْطَلَةَ بِالْأَنْدَلُس سنة 1080 م . وهو أكبر الشعراء العبريين في القرون الوسطى ، وقد أنشد الشعر في الغزل والإخاء وكل نواحي الاجتماع . ويمتاز شعره عن شعر معاصريه بشدة العواطف وقوة الخيال وسلاسة الأسلوب . وجرالة اللفظ ، وهو مع ذلك فيلسوف عظيم وله في الفلسفة الدينية مؤلف مشهور بالكتاب الخوزري ، ألفه باللغة العربية وترجمه عنه ابن تايون إلى العبرية .

وما لي ترجمه لقصيدة له عبرية في الغزل :

يا ظبيّة ملأت فؤادي لوعة
إن تقطعي عني الرسائل لم أبت
إني ألقب في خيالك ناظري
قلبي ! أباق لا يزال مكانه ،
فتذكرى . بالحُب أيام الهوى
إن نمت مرّ خيالها في خاطري
إن الدموع وقد تكاثرت ماؤها
لكن إذا شئت العبور لقيته
أجريت دمعاً في الصبابة أنياً

يفتر ثغرك عن لآلي فوقها
ولقد أرتنى الليل منك غدائر
ولقد سموت على الحرير ملامسة
شفتان كالياقوت . ما أبهاك !
سود ومصباح الدجى خدك
وقد أرتدت خلع ألها عينك

إن يبعد الترحال صوتك والنوى
إن آن أن تهبي الحياة لهالك
فلترجي روجي إلى فأنها
فلقد أحس القلب همس خطاك
أودى به برح الهوى الفتاك
يوم الفراق تتبعت مسعاك

نظمها بالعربية : أحمد أبو بكر إبراهيم

طالب بدار العلوم العليا

درس ٤٩ - שיעור מוט

البحر الهائج - ים סוער

והאני (2) חולה (21)
 זרדה ועולה
 ועין תולה (22)
 לחובלים (23) אים (24) •

ולבי מחשה (25)
 אקנה (26) לממשה (27)
 כעל יד-משה
 אהרן ומרים •

אקרא אדני
 ואירא עוני (28)
 פן (29) תחנוני (30)
 יהיו טרת (31) • • •

שחה (32) קרנם (33)
 ונבהל (34) סרנם (35)
 ונלאה (36) תרנם (37)
 לפרוש (38) כנפיו •

המו (2) גלים (2)
 ברוץ (4) גלגלים (5)
 ועבים (6) נקלים
 על פני הים •

קדרו (7) שמיו
 נחמרו (8) מימיו
 ועלו תהומיו
 ונשאו דכים (9) •

וסיר (10) ירתיה (11)
 וקול יצריה (12)
 ואין משביח (13)
 להמון קשים (14) •

ורפו (15) חזקים
 ונחלקו (16) אפיקים (17)
 חצים (18) עמקים (19)
 וקרים חצים •

וְהָיָה לְיָמֵינוּ (٥١)	יִרְתַּח (٣٩) בְּלִי אֲשֶׁר (٤٠)
בְּעַד יָם אֵיתָן (٥٢)	וְלֵב מִתְאַשׁ (٤١)
יִקְדִישׁ (٥٣) כְּחַתָּן (٥٤)	בְּעֵת (٤٢) הַתְּבַאֵשׁ (٤٣)
לְמִשְׁתֵּה (٥٥) אֶסּוּפִיו (٥٦) .	בְּמִשׁוֹט (٤٤) מְנִיפִיו (٤٥) .
יָד אֶקְיָנוֹס	וְהָאֲנִי כְשֶׁפֹר (٤٦)
תֵּאָהֵב לְכֹנוֹס (٥٧)	יִתְעַמֵּעַ (٤٧) וְיִהְפֹר (٤٨)
וְאֶבֶד (٥٨) מְנוֹס (٥٩)	בְּלִי הוֹן (٤٩) יִמְפֹר (٥٠)
וְאֶפְסֵ (٦٠) מִבְּרַח (٦١) . . .	שׁוֹכֵנִי כְתִפִּיו

(ר"י יהודה הלוי)

المفردات :

- (١) هَائِجٌ . (٢) هَاجَتْ . (٣) الأمواج . (٤) بِسُرْعَةٍ . (٥) الدَّوَالِب . (٦) وَكثيفة .
 (٧) اكْفَهَرَتْ . (٨) وَعَلَتْ . (٩) تَلَاطَمَ الأمواج . (١٠) وَحَلَةً . (١١) تَغْلِي . (١٢) يَصْرُخُ .
 (١٣) مُسَكِّنٌ . (١٤) قَسَوْتَهَا . (١٥) وَضَعَفَتْ . (١٦) وَانْقَشَعَتْ . (١٧) تَيَّارَاتِ البَحر . (١٨) نَصَفَهَا .
 (١٩) أَعْمَاقٍ . (٢٠) وَالسَّفِينَةَ . (٢١) تَرْتَجُّ . (٢٢) مُتَعَلِّقَةٌ . (٢٣) المَلَّاحُونَ . (٢٤) أَيْنَ . (٢٥) يَصْمِتُ .
 (٢٦) أُنْتَظَرُ . (٢٧) لِمُنْجِدٍ . (٢٨) ذُنُوبِي . (٢٩) رَبِّمَا . (٣٠) تَضَرَّعِي . (٣١) تَعَبٌ . (٣٢) طَاطَأْتُ .
 (٣٣) رَعَوْسَهَا . (٣٤) وَقَفَزَ . (٣٥) رَبَّانَهَا . (٣٦) وَعَجَزَتْ . (٣٧) قَلْوَعَهَا . (٣٨) أَنْ تَبْسُطَ .
 (٣٩) يَغْلِي . (٤٠) نَارٍ . (٤١) يَأْسٌ . (٤٢) عِنْدَ . (٤٣) الكَرِهَ . (٤٤) مَجْدَافٍ . (٤٥) مَحْرُكُوهُ .
 (٤٦) كَالسَّكْرَانِ . (٤٧) تَسَخَّرُ . (٤٨) تَهَزُّأً . (٤٩) مَالٍ . (٥٠) تَبِيعَ . (٥١) حَوْتَ البَحر .
 (٥٢) شَدِيدَ القُوَّةِ . (٥٣) يَدْعُو . (٥٤) كَالعَرِيسِ . (٥٥) لِلوَلِيمَةِ . (٥٦) مَدْعُوِّينَ . (٥٧) أَنْ تَجْتَمِعَ
 بِهِمْ ، أَنْ تَبْتَلِعَهُمْ . (٥٨) وَضَاعَ . (٥٩) المَنَاصِ . (٦٠) وَزَالَ ، وَانْقَطَعَ . (٦١) المَفْرَ .

نَشِيدُ الْبَحْرِ الْمَهَامِجِ

بِحَارٍ تَهِيجُ وَمَوْجٍ يثورُ   مِنْ السُّفُنِ الْمَاحِرَاتِ تَسِيرُ
فِيَارِبٌ إِنَّ السَّمَاءَ اكْفَهَرَتْ   وَأَزِيدَ مَاءً وَأَخْفَى يَغُورُ
وَهَاهُوَ عَمَقُ الْمِيَاهِ بَيْنُ   وَرَغْوَتِهَا فِي الْفَضَاءِ تَطِيرُ
وَفَارَ وَصَحَّ الْحَيْطُ بِصَوْبِ   وَمَا مِنْ مَغِيثٍ لَذَاكَ يُجِيرُ
تَلَّاشَتْ قُوَى وَالْمِيَاهُ تُسْقُ   فَنِصْفَ جِبَالٍ وَنِصْفَ يَغُورُ
وَتَهْوَى وَتَعْلُو السَّفِينَةُ فِيهَا   وَلَيْسَ لَهَا مُنْقِذٌ أَوْ مُجِيرُ
يَقْلَى سُكُوتٌ يُرِيدُ نَجَاةً   وَمُوسَى وَهَارُونَ نِعَمَ النَّصِيرُ
وَمَرِيمٌ أَسَعَتْ الْمُسْتَجِيرَ   فَقَرَّ فُوَادُ يَكَادُ يَطِيرُ
إِلَهَى أَخَافُ صَلَاتِي تَضِيعُ   فَرُحْمَاكَ ذَنْبِي إِلَيْكَ كَبِيرُ
وَمَاتَ رُعُوسُ الْقُلُوعِ لِحَارَ   رَبِّيسُ السَّفِينَةِ وَهُوَ قَدِيرُ
وَتَعْلَى الْمِيَاهُ وَلَا نَارَ فِيهَا   فَتَكْسِرُ مَجْدَافَ مَنْ يَسْتَجِيرُ
وَمَالَ السَّفِينِ وَصَارَ الْهَلَاكُ   يَحُوطُ النُّفُوسَ وَجَاءَ النَّذِيرُ
وَقَدْ فَرِحَ «اللَّوَيَّتَانُ» بِهَذَا   قَاطِعَمَهَا لِلْوَحُوشِ الْأَمِيرُ
وَمَدَّ الْحَيْطُ يَدَيْهِ إِلَيْنَا   رَأَيْنَا الْقَرَارَ فَكَانَ الْمَصِيرُ

نظمها بالعربية : حسن عبد الله الجيار

طالب بدار العلوم العليا

درس 50 - שיעור ב .

قصيدة البؤس - שיר תוגה על רע מזל

(א) אלו לפי (1) אידי (2) דמעי זלון (3)
לא דרכה (4) רגל אנוש יבשת ;
אך (5) לא למי נח לבד פרת (6) ברית (7)
כי גם לדמעי נראתה הקשת (8)

(ב) גלגל (9) ומזלות (10) במעמדם (11)
נטו (12) במהלכם למולדתי ;
לו יהיו גרות (13) סחורתי (14)
לא יאסוף (15) שמש עדי מותי

(ג) אינע להצליח ולא אוכל ;
כי ענותני (16) ככבי (17) שמי ;
לו אהיה סוחר (18) בתכריכים (19)
לא ינעון (20) אישים בכל-ימי ;

المفردات :

- (1) بحسب . (2) بؤسى ، بليتي . (3) تهطل . (4) دأست . (5) فقط . (6) قطع . (7) عهد .
(8) قوس قزح . (9) عجل . (10) والبروج (الفلكية) . (11) في دوراتها . (12) مالوا ، انحرفوا .
(13) أنوار ، شمعات . (14) تجارتي . (15) تغرب . (16) عوجتني . (17) كواكب . (18) تاجر .
(19) بكفان . (20) يموتون .

(ד) אֲשָׁכִים (١) לְבֵית הַשָּׁר, (٢)
אוֹמְרִים : כָּבַר (٣) כָּכָב ;
אָבָא לַעַת עָרַב -
אוֹמְרִים : כָּבַר שָׁכַב. (٤)
או יַעֲלֶה מְרַכֵּב ,
או יַעֲלֶה מִשְׁכָּב -
אוֹיָה (٥) לְאִישׁ עֲנִי ,
נוֹלַד (٦) כָּכָב .

(ר' אברהם אבן עזרא)

المفردات :

(١) أَشْجَرُ . (٢) الرَّئِيسُ الْحَسَنُ . (٣) قَدَّ . (٤) رَقَدَ ، تَامَ . (٥) الْوَيْلُ . (٦) وُلِدَ .

السيد ابراهيم بن عزرا

وُلِدَ بِمَدِينَةِ طَلَيْطَلَةَ فِي الْأَنْدَلُسِ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ وَتِسْعِينَ وَأَلْفَ بَعْدَ الْمِيلَادِ ، ثُمَّ قَضَى شَطْرًا كَبِيرًا مِنْ حَيَاتِهِ الْأُولَى فِي مَدِينَةِ قَرْطَبَةَ الَّتِي كَانَتْ تَمُوجُ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ بِالْعُلَمَاءِ وَالْكَتَّابِ وَالْمُؤَلِّفِينَ ، وَهَنَّاكَ دَرَسَ أَصُولَ الدِّينِ وَتَشَبَّحَ بِعُلُومِ الْحِكْمَةِ فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ تَخْرُجَ عَلَى النَّاسِ بِأَفْكَارٍ تَتَضَارَبُ مَعَ أَفْكَارِ مَعَاصِرِيهِ . وَكَانَ طَبِيعِيًّا أَنْ يَصْطَلِمَ بِهِمْ ، وَأَنْ يَقْفُوا لَهُ وَقْفَةَ عَدَاءٍ دَفَعَتْ بِهِ إِلَى الرَّحِيلِ عَنْ وَطَنِهِ فَلَمْ يَقْرَأْهُ بَعْدَ ذَلِكَ قَرَارًا ، بَلْ كُنْتَ تَرَاهُ دَائِمًا عَلَى سَفَرٍ ، لَا يَتَزَلُّ يَوْمَهُ بِلِئْلَاءِ الْإِبْرَاهِيمِيِّينَ فِي عَدُوِّهِ إِلَى سِوَاهُ كَأَنَّهُ مُوَكَّلٌ بِقَضَاءِ الْأَرْضِ يَزْرَعُهُ فَبَيْنَمَا تَجِدُهُ يَحِلُّ بِإِيطَالِيَا إِذَا بِهِ يَرْحَلُ إِلَى فَرَنْسَا ثُمَّ إِلَى بِلَادِ الْيُونَانِ ، وَفِي آخِرِ عَهْدِهِ بِالْحَيَاةِ نَزَلَ بِرِيطَانِيَا الْعَظِيمَى وَاتَّخَذَ لَنْدُنَ مَقْرَأَةً لَهُ حَتَّى وَافَتْهُ مِنْهَا سَنَةَ أَلْفٍ وَمِائَةٍ وَسَبْعٍ وَسِتِّينَ بَعْدَ الْمِيلَادِ (١١٦٧ م) .

وقد أذاقه هذه الحياة المتقلبة المتقلبة كثيرا من أنواع الشقاء وألوان البؤس ، بيد أنه على الرغم من ذلك لم تذلل نفسه ولم تنطفئ جذوة النشاط التي كانت تغمر جسمه وتلهب فكره وتلهب وجدانه ومشاعره . بل لقد كانت تزيده عواصف آلامه قوة وصلابة ، فظل يعمل يجهد ونشاط ما بين كتب يؤلفها وأشعار يمتدح بها ذوى الأريحية ممن يهزم الأدب الرقيق الى الندى ، ولكن إذا علمنا أن الكرام قليل في كل زمان وفي كل مكان استطعنا أن ندرك مقدار بؤسه وكيف أن عيشته كانت غاضبة لا ترضى الا بقدر ، ولعلنا لا نجد امرأة لها أصفى من تلك المعاني الشعرية التي أتيج لي صوغها في هذا الأسلوب العربي :

عَلَى قَدْرِ بُؤْسِي لَوْ تَفِيضُ عَلَيَّ نَحْوِي   دُمُوعِي ! جَعَانِ الْبَرِّ أَشْبَهُ بِالْبَحْرِ
وَأَطْلَعَنَّ قَوْسًا فِي السَّمَاءِ مُمًّا نَلَا   لِمَا عَاقَبَ الطُّوفَانَ فِي غَايِرِ الدَّهْرِ

كَأَنَّ بُرُوجَ الْكُوفِ يَوْمَ وِلَادَتِي   تَسِيرُ بِلا رُشْدٍ ، فَتُخْطِئُ فِي السَّيْرِ
أَحْوِلُ جُهْدِي النُّجُوحَ ، لَوْلَا كَوَاكِبُ   أَضَلَّتْ رَشَادِي ، بَيْنَا أَرَشَدْتُ غَيْرِي

فَلَوْ أَنَّي بِالشَّمْعِ كُنْتُ مُتَاجِرًا   أَقَامَتْ عَلَيَّ الْقَمَلِكِ الْعَزَالَةُ لَا تَجْرِي
وَإِنْ غَدَتِ الْأَكْفَانُ فِي السُّوقِ سِلْعَتِي   لَعَاشَ جَمِيعُ النَّاسِ أَطْوَلَ مِنْ عُمْرِي

طَرَفْتُ بِيوتَ الْخَيْرِينَ مُبَكِّرًا   نَحَبْتُ أَنْ قَدْ فَارَقُوا الْبَيْتَ فِي الْفَجْرِ
وَعِنْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ أَسْرَعْتُ نَحْوَهُمْ   فَالْفَيْتَهُمْ تَامُوا ، فَبَيْتٌ عَلَيَّ جَمْرٌ
عَجِبْتُ لِدُنْيَا أَسْرَفْتُ فِي إِسَاءَتِي   وَنَحْسٍ إِذَا أَخْطُو يُسَارِعُ فِي إِثْرِي
إِذَا كَانَ حَظِّي فِي الْحَيَاةِ كَمَا أَرَى   فَمَا حَيْلَتِي ! وَالصَّرِإَتِي لِنَيْ خُسْرِي

نظمها بالعربية : أحمد أحمد عبد المجيد
طالب بدار العلوم العليا

درس 51 - תעורר נא .

في محاسن الطبيعة في مصر על הדר⁽¹⁾ הפבע⁽²⁾ במצרים

- הפשט⁽³⁾ הזמן בנדי חרדות⁽⁴⁾
ולבש . את בנדי החמודות⁽⁵⁾ ?
ולבשה האדמה יש ורקמה⁽⁶⁾
ועשתה משבצות⁽⁷⁾ זהב רפידות⁽⁸⁾ ;
וכל מזרע⁽⁹⁾ יאור⁽¹⁰⁾ תשבץ⁽¹¹⁾ , כאלו⁽¹²⁾
נאות⁽¹³⁾ גשן⁽¹⁴⁾ בהשן⁽¹⁵⁾ הן אפודות⁽¹⁶⁾ ;
ומרבדי⁽¹⁷⁾ נאות מדבר⁽¹⁸⁾ חטובות⁽¹⁹⁾
ורעמסס⁽²⁰⁾ ופתם⁽²¹⁾ פז⁽²²⁾ רבדות⁽²³⁾ .

المفردات :

- (1) بهجة . (2) الطبيعة . (3) أخلع . (4) الاضطراب . (5) الجميلة . (6) الملابس المصنوعة
من الكتان المطرز . (7) نسيج . (8) بسط ، طنافس . (9) مزرعة . (10) نهر النيل . (11) نسيج
مزخرف . (12) كأنه . (13) واحات . (14) منطقة جوشن (لربما كانت البحيرة) . (15) بالصدر .
(16) زينة ، حلية . (17) وطنافس . (18) الصحراء . (19) مقسمة . (20) مدينة رعسيس .
(21) والفيوم . (22) لؤلؤ . (23) مقروشة .

וְלֵב יִפְתָּה (1) וְיִשְׁכַּח אֶת זְקוּנָיו (2)

וַיִּזְכֹּר עוֹד יְלָדִים אוֹ יְלָדוֹת .

כְּגוֹן-עֵדֶן (3) בְּמִצְרַיִם בְּפִישׁוֹן (4) ,

בְּנֻזוֹת עַל שְׂפַת נְהַר וְשָׂדוֹת (5) .

וְהַקְּמוֹת (6) יִרְקַקְּוֹת (7) אֲדָמוֹת

וְלִרְקָמוֹת מְלִבְשׁוֹת בְּגָדוֹת ;

וְרוּחַ יָם תְּגִיפֵמוּ , וְנִרְאוּ

כְּמוֹ מְשַׁמְחוֹת (8) אֶל-אֵל וּמוֹדוֹת (9) .

(ר"י יהודה הלוי)

المفردات :

(1) يَتَخَدَعُ ، يَفْتِنُ . (2) شَيْخُوخَتُهُ . (3) كَالْجَنَّةِ . (4) بَنِي النَّيْلِ . (5) وَحُقُولِ .

(6) وَالسَّنَابِلِ . (7) صَفْرَاءُ . (8) سَاجِدَةٌ . (9) تُسَبِّحُ (خَالِقَهَا) .

درس 52 - שיעור נב .

فصل الربيع - על האביב (1)

כתנות (2) פסים (3) לבש הגן
וכסות רקמה מדי (4) דשא (5) .

ומעיל השבץ עטה (6) כל-עץ
ולכל-עין הראה פלאו (7) ;

כל-ציץ (8) חדש (9) לזמןו חדש
יצא שוחק (10) לקראת בואו

אף לפניהם שושן (11) עבר
מלך על כל הורם כסאו .

יצא מבין משמר (12) עליו (13)
ולשנה (14) את בגדי כלאו (15) .

מי לא יודה (16) לאל עליו
האיש שהוא ישא (17) חטאו (18) .

(ר' משה אבן עזרא)

المفردات :

- (1) الربيع . (2) قمصان . (3) مختلفة الألوان . (4) ملابس . (5) كلاًه . (6) لابس . (7) بهاء .
- (8) برعم . (9) حديث . (10) يضحك . (11) الورد . (12) حراسة . (13) أوراقه . (14) وغير .
- (15) سجنه . (16) يسيح . (17) يتحمل . (18) ذنبه .

موسى ابن عزرا

في سنة ١٠٧٠ م ولد السيد موسى بن عزرا بمدينة غرناطة من أسرة عريقة ذات شأن ، وكان والده يشغل منصبا هاما في الحكومة .

هجر موسى موطنه وظل يتنقل في البلاد ويضرب في الأرض ، ولقد عاش عزرا طول حياته لأن أخاه أبي أن يزوجه من ابنته التي هام بها ، فراح يقول فيها الشعر ويرى العزاء في ترويض ما ينشد ولقد ضم إلى مهارته في الشعر حذقه لكثير من العلوم والفنون ، فكان بذلك عالما ضليعا وشاعرا بليغا ، منح دقة في الحس وصفاء في الشعور ، فأنت تراه في بكاه وفي فرحه وفي غزله وفي وصفه للطبيعة صادق الوجدان . ولقد خلف كثيرا من الشعر في شتى الأغراض ولكن الكثير منه لا يزال مخطوطا في المكاتب والمطبوع منه قليل .

وله مؤلف مشهور في تاريخ النظم والنثر في اللسانين العبري والعربي والموازنة بينهما في اللغتين ، وله مع ذلك مؤلفات في الفلسفة وتوفي سنة ١١٣٩ . وما يلي ترجمة لأبيات له في وصف الربيع :

الربيع

هَذِي الْحَدَائِقُ قَدْ لَيْسَنَ بَدَائِعًا	صُنِعَ الرَّبِيعَ عَدِيدَةَ الْأَلْوَانِ
وَكَانَ أَشْجَارَ الرِّيَاضِ عَرَائِسُ	لَيْسَتْ أَجَلَ كُنِيَ لِيَوْمِ قِرَانِ
مَلَأَتْ عُيُونَ النَّاطِرِينَ بَشَاشَةً	كَلِمَاءَ مِلءَ نَوَاطِرِ الظُّمَانِ
وَبَرَاعِمٍ جُدِدٍ لِحِدَّةٍ فَصَلِّهَا	بَرَزَتْ بِوَجْهِ ضَاحِكٍ فَتَانَ
وَالْوَرْدُ فِي تِلْكَ الزُّهُورِ كَأَنَّهُ	مَلِكٌ أَمَامَ الجُنْدِ فِي مِيدَانِ
طَلَعَتْ رُؤُوسُ النُّورِ مِنْ أَكْأَمِهَا	مِثْلَ السَّجِينِ نَضًّا ثِيَابَ هَوَانِ
فَكَسَاهُ أَهْلُوهُ أَعْرَ شَبَابِهِ	فِي يَوْمِ تَكْرِيمِ وَبِشْرِ هَانِ
يَا مُبْدِعَ الْأَكْوَانِ مَنْ لَمْ يَعْتَرِفْ	بِبَدِيعِ صُنْعِكَ نَاءَ بَانِحِ السَّرَانِ

نظمها بالعربية : ابراهيم عبد الفتاح

الطالب بدارالعلوم العليا

مختارات من كتاب العهد القديم

العهد القديم وأقسامه

ينقسم العهد القديم إلى ثلاثة أقسام وهي :

- (١) التوراة — תּוֹרָה
- (٢) الأنبياء — נְבִיאִים
- (٣) المكتوبات — כְּתוּבִים

ويجمع هذه الأقسام كلمة חֲנֻךְ (تنخ) التي يستعملها الاسرائيليون لتسمية الكتاب المقدس إذ كل حرف من هذه الكلمة يُرمز به إلى قسم من هذه الأقسام الثلاثة .

التوراة — תּוֹרָה

التوراة ومعناها في العبرية الشريعة ، وهي التي أنزلت على سيدنا موسى عليه السلام ، وتنقسم إلى خمسة أسفار معروفة عند الاسرائيليين بـ חֲמִשָּׁה סְפָרִים (أخماس) . ويطلق على كل سفر منها اسم חֲמִשָּׁה (خمس) وتسميتها كالاتي :

(١) سفر בְּרֵאשִׁית أي سفر التكوين :

يحتوي هذا السفر على تكوين العالم وخلق آدم وحواء عليهما السلام وعلى تاريخ سيدنا نوح عليه السلام والطوفان وعلى حياة ابراهيم الخليل وولديه اسماعيل واسحق عليهما السلام وعلى تاريخ سيدنا يعقوب بن اسحق عليه السلام وحياة أبناء يعقوب الاثني عشر الذين كثروا فيما بعد أسباط بني اسرائيل . وينتهي هذا السفر عند وفاة سيدنا يوسف عليه السلام في مصر بعد نزول الاسرائيليين اليها .

(ب) سفر שמות أى سفر الخروج :

ويحتوى هذا السفر على نشأة سيدنا موسى عليه السلام فى بلاد مصر وعلى توليته قيادة بنى اسرائيل عند خروجهم من مصر بعد أن أقاموا فيها أربعائة سنة كعبيد لفرعون مصر . ويحتوى أيضا على الشرائع الدينية والمدنية التى أنزلت على النبي موسى عليه السلام فى طور سيناء وعلى الوصايا العشر التى أعطيت له والتى تعتبر كأساس الديانة التوحيدية .

(ج) سفر لاوي أى سفر اللاويين :

يحتوى هذا السفر على الوصايا والشرائع الخاصة بالعبادة والصلوات والقرابين التى كان يقوم بها جماعة الكهنة واللاويين فى بيت المقدس (١) .

(د) سفر بامدبار أى سفر العدد :

وفيه تاريخ بنى اسرائيل حين كانوا تائهين فى صحراء سيناء .

(هـ) سفر دبّارى أى سفر التثنية :

وفيه عدة وصايا وأحكام أعطاها سيدنا موسى عليه السلام لبنى اسرائيل حين جمعهم فى الصحراء قبل دخولهم بلاد فلسطين وذلك قبل وفاته بزمان قليل .

---

(١) واللاويون بنسون لسبط لاوى من أولاد يعقوب .

الأنبياء — نبيايم

ينقسم هذا الجزء إلى قسمين :

(١) نبيايم ראשונים أى الأنبياء الأولين .

(٢) نبيايم אחרונים أى الأنبياء المتأخرين .

يشمل القسم الأول أربعة أسفار :

(١) יהושע (سفر يشوع) :

يحتوى هذا السفر على تاريخ بني إسرائيل في أيام يشوع وهو الذى خلف موسى وقاد بني إسرائيل في فتح فلسطين وتقسيمها على الأسباط .

(ب) שופטים (سفر القضاة) :

ويحتوى على تاريخ بني إسرائيل في عهد القضاة الذين كانوا يحكمون الشعب بعد وفاة القائد يشوع .

(ج) שמואל א' (سفر صموئيل الأول) و שמואל ב' (سفر صموئيل الثانى) :

ويحتوى هذا السفر على تاريخ حياة صموئيل النبي عليه السلام والمملك شاؤل الذى كان أول ملوك بني إسرائيل والمملك داود عليهما السلام .

(د) מלכים א' (سفر الملوك الأول) و מלכים ב' (سفر الملوك الثانى) :

وفيها تاريخ بني إسرائيل في عهد الملوك . ويتهيان عند تحريب بيت المقدس على يد بختنصر ملك بابل الذى حارب الاسرائيليين وخرّب بلادهم وسباهم في بابل .

أما القسم الثاني فهو يحتوي على كلام الأنبياء المتأخرين الثلاثة :

- (١) ישעיה (إشعيا) .
- (ب) ירמיה (أرميا) .
- (ج) حزקאל (حزقيال) .

كما أنه يحتوي على اثني عشر سفرًا لأنبياء آخرين .

المكتوبات — כתובים

يحتوي هذا الجزء على مزامير داود (תהלים) وعلى أمثال سليمان بن داود (משלי שלמה)
وعلى قصة أيوب عليه السلام (איוב) .

وفيه أيضا خمسة أسفار تدعى مجلات (מגלות) :

- (١) שיר השירים (نشيد الأنشيد) .
- (٢) רות (راعوت) .
- (٣) איכה (صرائي أرميا) .
- (٤) קהלת (الجامعة) .
- (٥) אסתר (أستير) .

وثلاثة أسفار أخرى : דניאל (دانيال) — עזרא (عزرا) و נחמיה (نحميا) وأخيرا يوجد
في هذا الجزء كتابان تاريخيان : דברי הימים א' (أخبار الأيام — جزء أول) و דברי הימים ב'
(أخبار الأيام — جزء ثاني) اللذان يحتويان على تاريخ الاسرائيلين بالاختصار منذ تكوين العالم
إلى عهد كورش ملك الفرس الذي صرح للاسرائيليين بتشييد بيت المقدس للمرة الثانية .

בְּרִיאַת הָעוֹלָם

בראשית א.

ב⁽¹⁾ רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ : ⁽²⁾ וְהָאָרֶץ הַיְתֵמָה
תְּהוּ וְנָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל-פְּנֵי תְהוֹם וּרְוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל-פְּנֵי הַמַּיִם
⁽³⁾ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי-אוֹר : ⁽⁴⁾ וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאוֹר כִּי-טוֹב
וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ : ⁽⁵⁾ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ
קֶרָא לַיְלָה וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם אֶחָד :

⁽⁶⁾ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רִקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לַמַּיִם :
⁽⁷⁾ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין
הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ וַיְהִי-כֵן : ⁽⁸⁾ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַרְקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהִי-
עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי :

⁽⁹⁾ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל-מְקוֹם אֶחָד וּתִרְאֶה
הַיַּבֵּשָׁה וַיְהִי-כֵן : ⁽¹⁰⁾ וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבֵּשָׁה אֲרֶץ וּלְמַקְוֵת הַמַּיִם קָרָא יַמִּים
וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב : ⁽¹¹⁾ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּרְשָׁא הָאָרֶץ הָשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ
זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה לַמִּינֵהוּ אֲשֶׁר זֶרַע-בוֹ עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן : ⁽¹²⁾ וַתּוֹצֵא
הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לַמִּינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה-פְּרִי אֲשֶׁר זֶרַע-בוֹ לַמִּינֵהוּ
וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב : ⁽¹³⁾ וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי :

تكوين العالم

سفر التكوين - الإصحاح الأول

(١) في البدء خلق الله السموات والأرض . (٢) وكانت الأرض خربةً وخاليةً وعلى وجه الغمر ظلمةٌ وروح الله يرف على وجه المياه . (٣) وقال الله ليكن نور فكان نور . (٤) ورأى الله النور أنه حسن . وفصل الله بين النور والظلمة . (٥) ودعا الله النور نهاراً والظلمة دعاها ليلاً . وكان مساءً وكان صباحاً يوماً واحداً .

(٦) وقال الله ليكن جلدٌ في وسط المياه . وليكن فاصلاً بين مياه ومياه . (٧) فعمل الله الجلدَ وفصل بين المياه التي تحت الجلد والمياه التي فوق الجلد . وكان كذلك . (٨) ودعا الله الجلدَ سماءً . وكان مساءً وكان صباحاً يوماً ثانياً .

(٩) وقال الله لتجتمع المياه تحت السماء الى مكان واحد وتظهر اليابسة . وكان كذلك . (١٠) ودعا الله اليابسة أرضاً . ومُجمَع المياه دعاها بحاراً . ورأى الله ذلك أنه حسن . (١١) وقال الله لتنبت الأرض عُشبا وبقلاً يُبزرُ بزرًا وشجراً ذا ثمرٍ يعمل ثمرًا بجنسه بزره فيه على الأرض . وكان كذلك . (١٢) فأخرجت الأرض عُشبا وبقلاً يُبزرُ بزرًا بجنسه وشجراً يعمل ثمرًا بزره فيه بجنسه . ورأى الله ذلك أنه حسن . (١٣) وكان مساءً وكان صباحاً يوماً ثالثاً .

(13) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתָת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: (14) וַהֲיוּ לְמְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ וַיְהִי-כֵן: (15) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים אֶת-הַמְּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: (16) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל-הָאָרֶץ: (17) וּלְמִשְׁלַל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: (18) וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם רִבְעִי:

(19) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרָץ גֹּפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יַעֲוֹף עַל-הָאָרֶץ עַל-פְּנֵי רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם: (20) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הַתַּיִּנִּים הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל-גֹּפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל-עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: (21) וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב בָּאָרֶץ: (22) וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי:

(23) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ גֹּפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וּרְמֵשׂ וְחַיִּתוֹ-אָרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי-כֵן: (24) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת-חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת כָּל-רְמֵשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי-טוֹב: (25) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרְדוּ בְדִגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל-הָאָרֶץ וּבְכָל-הַרְמֵשׂ הַרְמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ: (26) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: (27) וַיִּבְרָךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת-הָאָרֶץ וּכְבֹשׁוּ וַיְרְדוּ בְדִגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל-חַיַּת הָרְמֵשֶׁת עַל-הָאָרֶץ:

(١٤) وقال الله لتكن أنوار في جلد السماء لتفصل بين النهار والليل . وتكون آيات وأوقات وأيام وسنين . (١٥) وتكون أنوارا في جلد السماء لتنير على الأرض . وكان كذلك . (١٦) فعمل الله النورين العظيمين . النور الأكبر لحكم النهار والنور الأصغر لحكم الليل والنجوم . (١٧) وجعلها الله في جلد السماء لتنير على الأرض (١٨) ولتحكم على النهار والليل وتفصل بين النور والظلمة . ورأى الله ذلك أنه حسن . (١٩) وكان مساء وكان صباح يوما رابعا .

(٢٠) وقال الله لتفض المياه زحافات ذات نفس حية وليطير فوق الأرض على وجه جلد السماء (٢١) فخلق الله الثنائين العظام وكل ذوات الأنفس الحية الدبابة التي فاضت بها المياه كأجناسها وكل طائر ذى جناح بكنسه . ورأى الله ذلك أنه حسن . (٢٢) وباركها الله قائلا أثمرى واكثرى واملاءى المياه فى البحار . وليكثر الطير على الأرض . (٢٣) وكان مساء وكان صباح يوما خامسا .

(٢٤) وقال الله لتخرج الأرض ذوات أنفس حية بكنسها . بهائم ودبابات ووحوش أرض كأجناسها . وكان كذلك . (٢٥) فعمل الله وحوش الأرض كأجناسها والبهائم كأجناسها وجميع دبابات الأرض كأجناسها . ورأى الله ذلك أنه حسن . (٢٦) وقال الله نعمل الانسان على صورتنا كشبهنا . فيتسلطون على سمك البحر وعلى طير السماء وعلى البهائم وعلى كل الأرض وعلى جميع الدبابات التى تدب على الأرض . (٢٧) فخلق الله الانسان على صورته . على صورة الله خلقه . ذكرا وأنثى خلقهم . (٢٨) وباركهم الله وقال لهم اثمروا واكثروا واملاؤا الأرض واخضعوها وتسلطوا على سمك البحر وعلى طير السماء وعلى كل حيوان يدب على الأرض .

(29) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִחַמְתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי

כָּל-הָאָרֶץ וְאֶת-כָּל-הָעֵץ אֲשֶׁר-בּוֹ פְרִי-עֵץ זֶרַע זֶרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ:

(30) וְלֹכֵל-חַיֵּת הָאָרֶץ וְלֹכֵל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וְלֹכֵל רֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בּוֹ

נַפֶּשׁ חַיָּה אֶת-כָּל-יֵרֶק עֵשֶׂב לְאֹכְלָהּ וַיְהִי-כֵן: (31) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-כָּל-

אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה--טוֹב מְאֹד וַיְהִי-עֶרֶב וַיְהִי-בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי:

(٢٩) وقال الله انى قد أعطيتكم كل بقل يبزر بزرا على وجه كل الأرض وكل شجر فيه ثمر شجر

يبزر بزرا . لكم يكون طعاما . (٣٠) ولكل حيوان الأرض وكل طير السماء وكل دابة على الأرض

فيها نفس حية أعطيت كل عشب أخضر طعاما . وكان كذلك . (٣١) ورأى الله كل ما عمله

فاذا هو حسن جدا . وكان مساء وكان صباح يوما سادسا .

יְצִירַת אָדָם וְהוּא ע"הש"

בראשית ב.

(1) וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם: (2) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: (3) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

(4) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם בַּיּוֹם עָשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וּשְׁמַיִם: (5) וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אֵינּוּ לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה: (6) וְאָדָם יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֹת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה: (7) וַיִּצְרַר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עֹפֶר מִן־הָאֲדָמָה וַיִּפֹּחַ בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה: (8) וַיִּטֵּעַ יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן־בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר יָצַר: (9) וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ נְחֻמָּד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּחֹף הַגֶּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע: (10) וַנְּהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים: (11) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל־אֶרֶץ הַחַיִּלָּה אֲשֶׁר־שֵׁם הַזֶּהָב: (12) וְהָיָה הָאָרֶץ הַזֹּאת טוֹב שֵׁם הַבְּדֵלָח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם: (13) וְשֵׁם־הַנְּהַר הַשֵּׁנִי גִיחוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֶת כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ: (14) וְשֵׁם־הַנְּהַר הַשְּׁלִישִׁי חַדְקֵל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אֲשׁוּר וְהַנְּהַר הַרְבִּיעִי הוּא פָּרָת:

خالق آدم وحواء عليهما السلام

سفر التكوين - الإصحاح الثاني

- (١) فَأَكَلَتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَكُلَّ جُنْدِهَا . (٢) وقرع الله في اليوم السابع من عمله الذي عمل (٣) وبأرك الله اليوم السابع وقَدَّسه . لأنه فيه استراح من جميع عمله الذي عمل الله خالفاً .
- (٤) هذه مبادئ السموات والأرض حين خلقت . يوم عمل الرب الإله الأرض والسموات
- (٥) كل شجر البرية لم يكن بعد في الأرض وكل عشب البرية لم ينبُت بعد . لأن الرب الإله لم يكن قد أمطر على الأرض . ولا كان إنسانٌ ليعمل الأرض . (٦) ثم كان ضباب يطاع من الأرض ويسقي كل وجه الأرض . (٧) وجبل الرب الإله آدم تراباً من الأرض . ونفخ في أنفه نسمة حيوة فصار آدم نفساً حية . (٨) وغرس الرب الإله جنة في عدن شرقاً . ووضع هناك آدم الذي جبله . (٩) وأنبت الرب الإله من الأرض كل شجرة شبيهة للنظر وجيدة للأكل . وشجرة الحياة في وسط الجنة وشجرة معرفة الخير والشر . (١٠) وكان نهر يخرج من عدن ليسقي الجنة . ومن هناك ينقسم فيصير أربعة رؤوس . (١١) اسم الواحد فيشون . وهو المحيط بجميع أرض الحويلة حيث الذهب . (١٢) وذهب تلك الأرض جيد . هناك المقل وحجر الجوزع . (١٣) واسم النهر الثاني جيحون . وهو المحيط بجميع أرض كوش . (١٤) واسم النهر الثالث حدائق . وهو الجاري شرقي أشور . والنهر الرابع الفرات .

(10) וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בְּגֶן-עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ:
(11) וַיֵּצֵא יְהוָה אֱלֹהִים עַל-הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ-הַגֵּן אָכַל תֹּאכַל:
(12) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אָכַלְהָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת: (13) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא-טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה-
לּוֹ עֹזר כְּנֶגְדּוֹ: (14) וַיֵּצֵר יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאָדָמָה כָּל-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת
כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיָּבֵא אֶל-הָאָדָם לִרְאוֹת מֵהַיְקָרָא-לוֹ וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא-
לוֹ הָאָדָם נָפֶשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: (15) וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל-הַבְּהֵמָה
וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא-מָצָא עֹזר כְּנֶגְדּוֹ: (16) וַיִּפֹּל
יְהוָה אֱלֹהִים פְּרַדְמָה עַל-הָאָדָם וַיִּישַׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצְלַעְתָּיו וַיִּסְגֵּר בָּשָׂר
תַּחֲתָנָה; (17) וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת הַצֶּלַע אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם לְאִשָּׁה
וַיִּבְאֶה אֶל-הָאָדָם: (18) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפְעַם עָצָם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי
לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחְתָּהּ זֹאת: (19) עַל-כֵּן יַעֲזֹב-אִישׁ אֶת אָבִיו
וְאֶת-אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: (20) וַהֲיוּ שְׁנֵיהֶם עַרוּמִים הָאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יָתִבְשֻׁשׁוּ:

(١٥) وأخذ الرب الإله آدم ووضعه في جنة عدن . ليعملها ويحفظها . (١٦) وأوصى الرب الإله آدم قائلا من جميع شجر الجنة تأكل أكلا . (١٧) وأما شجرة معرفة الخير والشر فلا تأكل منها . لأنك يوم تأكل منها موتا تموت . (١٨) وقال الرب الإله ليس جيدا أن يكون آدم وحده . فلتصنع له معينا نظيره . (١٩) وجبل الرب الإله من الأرض كل حيوانات البرية وكل طيور السماء . فأحضرها الى آدم ليرى ماذا يدعوها . وكل ما دعا به آدم ذات نفس حية فهو اسمها . (٢٠) فدعا آدم بأسماء جميع البهائم وطيور السماء وجميع حيوانات البرية . وأما لنفسه فلم يجد معينا نظيره . (٢١) فأوقع الرب الإله سباتا على آدم فنام . فأخذ واحدة من أضلعه وملا مكانها لحما . (٢٢) وبني الرب الإله الضلع التي أخذها من آدم امرأة واحضرها الى آدم . (٢٣) فقال آدم هذه الآن عظم من عظامي ولحم من لحمي . هذه تدعى امرأة لأنها من أمري أخذت . (٢٤) لذلك يترك الرجل أباه وأمه ويلتصق بامرأته ويكونان جسدا واحدا . (٢٥) وكانا كلاهما عريانين آدم وامرأته وهما لا ينجلان .

בראשית ג.

(1) והנחש היה ערום מפל תית השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר אל-האשה אף כי-אמר אלהים לא תאכלו מפל עץ הגן: (2) ותאמר האשה אל-הנחש מפרי עץ-הגן נאכל: (3) ומפרי העץ אשר בתוך-הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן-תמתון: (4) ויאמר הנחש אל-האשה לא-מות תמתון: (5) כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע: (6) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה-הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם-לאישה עמה ויאכל: (7) ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירום הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגלת: (8) וישמעו את-קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרות היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים בתוך עץ הגן: (9) ויקרא יהוה אלהים אל-האדם ויאמר לו איכה: (10) ויאמר את-קלך שמעתי בגן ואירא כי-עירם אנכי ואחבא: (11) ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן-העץ אשר צויתיה לבלתי אכל-ממנו אכלת: (12) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה-לי מן-העץ ואכל: (13) ויאמר יהוה אלהים לאשה מה-זאת עשית ותאמר האשה הנחש השיאני ואכל: (14) ויאמר יהוה אלהים אל-הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל-הבהמה ומכל תית השדה על-גחנה תלך ועפר תאכל כל-ימי חייך: (15) ואיכה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב: (16) אל-האשה אמר הרבה ארבה

سفر التكوين - الإصحاح الثالث

(١) وكانت الحية أحيل جميع الحيوانات البرية التي عمّمها الرب الإله . فقالت للمرأة أحمًا قال الله لنا أن نأكل من كل شجر الجنة . (٢) فقالت المرأة للّية من ثمرة شجر الجنة نأكل . (٣) وأما ثمرة الشجرة التي في وسط الجنة فقال الله لنا أن نأكل منه ولا نأكل من ثمرها . (٤) فقالت الحية للمرأة لن نتموتنا . (٥) بل الله عالم أنه يوم نأكل من ثمرها نأكل من ثمرها ونكونان كالله عارفين الخير والشر . (٦) فرأت المرأة أن الشجرة جيدة للأكل وأنها بهجة للعيون وأن الشجرة شبيهة للنظر . فأخذت من ثمرها وأكلت وأعطت رجلها أيضا معها فأكل . (٧) فأنفتحت أعينهما وعلمتا أنهما عريانان . فغطتا أوراق تين وصنعا لأنفسهما مآزر . (٨) وسمعا صوت الرب الإله ماشيًا في الجنة عند هبوب ريح النهار . فاخبتا آدم وامرأته من وجه الرب الإله في وسط شجر الجنة . (٩) فنادى الرب الإله آدم وقال له أين أنت . (١٠) فقال سمعتُ صوتك في الجنة فخشيتُ لأنني عريان فاخبتُ . (١١) فقال من أهلك أنك عريان . هل أكلت من الشجرة التي أوصيتُك أن لا تأكل منها . (١٢) فقال آدم للمرأة التي جمعتها وهي هي أعطتني من الشجرة فأكلت . (١٣) فقال الرب الإله للمرأة ما هذا الذي فعلت . فقالت المرأة الحية غرتني فأكلت . (١٤) فقال الرب الإله للّية لأنك فعلت هذا ملعونة من جميع البهائم ومن جميع وحوش البرية . على بطنك تسعين وترابًا تأكلين كل أيام حياتك . (١٥) واضعُ عداوة بينك وبين المرأة وبين نسلك ونسلها . هو يسحقُ رأسك وأنت تسحقين عقبه . (١٦) وقال للمرأة تكثيرًا

עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל-אישך תשוקתך והוא ימשל-בך:
(17) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן-העץ אשר צויתך
לאמר לא תאכל ממנו ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל
ימי חייך: (18) וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את-עשב השדה: (19) בזעת
אפיק תאכל לחם עד שובך אל-האדמה כי ממנה לקחת כיעפר אתה
ואל-עפר תשוב: (20) ויקרא האדם שם אשתו חווה כי היא היתה אם כל-
חי: (21) ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם:

(22) ויאמר יהוה אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע
ועתה פן-ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם: (23) וישלחהו
יהוה אלהים מן-עדן לעבד את-האדמה אשר לקח משם: (24) ויגרש את-
האדם וישכן מקדם לגן-עדן את-הפרדים ואת להט החרב המתהפכת
לשמר את-דרך עץ-החיים:

أكثرُ أتعابِ حَبَلِكِ . بِالْوَجَعِ تَلْدِينِ أَوْلَادًا . وَالِى رَجُلِكِ يَكُونُ اشْتِيَاؤُكَ وَهُوَ يَسُودُ عَلَيْكَ .
(١٧) وَقَالَ لِآدَمَ لِأَنَّكَ سَمِعْتَ لِقَوْلِ امْرَأَتِكَ وَأَكَلْتَ مِنَ الشَّجَرَةِ الَّتِي أَوْصَيْتَكَ قَائِلًا لَا تَأْكُلْ مِنْهَا
مَلْعُونَةُ الْأَرْضِ بِسَبَبِكَ . بِالتَّعَبِ تَأْكُلُ مِنْهَا كُلَّ أَيَّامِ حَيَاتِكَ . (١٨) وَشَوْكًَا وَحَسَاكَ تَثَبُّتُ لَكَ
وَتَأْكُلُ عَشْبَ الْحَقْلِ . (١٩) بَعْرِقَ وَجْهَكَ تَأْكُلُ خَبْزًا حَتَّى تَعُودَ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي أُخِذْتَ مِنْهَا .
لِأَنَّكَ تَرَابٌ وَإِلَى تَرَابٍ تَعُودُ . وَدَعَا آدَمَ اسْمَ امْرَأَتِهِ حَوَاءَ لِأَنَّهَا أُمُّ كُلِّ حَيٍّ . (٢١) وَصَنَعَ الرَّبُّ
الْإِلَهَ لِآدَمَ وَامْرَأَتِهِ أَقْفَصَةً مِنْ جِلْدٍ وَأَلْبَسَهُمَا .

(٢٢) وَقَالَ الرَّبُّ الْإِلَهَ هُوَ ذَا الْإِنْسَانَ قَدْ صَارَ كَوَاحِدٍ مِمَّا عَارَفَا الْخَيْرَ وَالشَّرَّ . وَالْآنَ لَعَلَهُ يَمُدُّ
يَدَهُ وَيَأْخُذُ مِنَ الشَّجَرَةِ الْحَيَّةِ أَيْضًا وَيَأْكُلُ وَيَحْيَا إِلَى الْأَبَدِ . (٢٣) فَأَخْرَجَهُ الرَّبُّ الْإِلَهَ مِنْ جَنَّةِ
عَدْنٍ لِيَعْمَلَ الْأَرْضَ الَّتِي أُخِذَ مِنْهَا . (٢٤) فَطَرَدَ الْإِنْسَانَ وَأَقَامَ شَرْقَ جَنَّةِ عَدْنٍ الْكُرُوبِيمَ وَطَيْبَ
سَيْفٍ مُتَقَلِّبٍ لِحِرَاسَةِ طَرِيقِ شَجَرَةِ الْحَيَّةِ .

יְמֵי חַיֵּי נֹחַ וְהַמּוֹבִיל

בראשית ו.

(1) וַיְהִי כִּי־הִחֵל הָאָדָם לָרֵב עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנוּת יִלְדוּ לָהֶם :
(2) וַיֵּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בָּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם וְשִׁים
מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ ; (3) וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־יִדּוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעַלְמָם בְּשָׁגֶם הוּא
בָּשָׂר וַהֲיוּ יָמָיו מָאָה וָעֶשְׂרִים שָׁנָה : (4) הַגִּבְרִים הָיוּ בָאָרֶץ בְּיָמֵים הָהֵם
וְגַם אַחֲרֵי־כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶל־בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה
הַגִּבְרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אָנְשֵׁי הַשָּׁמַיִם :

(5) וַיֵּרָא יְהוָה כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל־יֹצֵר מַחְשַׁבְתָּ לִבּוֹ רָק
רַע כָּל־הַיּוֹם : (6) וַיִּנָּחֵם יְהוָה כִּי עָשָׂה אֶת־הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיַּחְשַׁב אֶל־לִבּוֹ :
(7) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲמַחֶה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם
עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחַמְתִּי כִּי עָשִׂיתֶם : (8) וְנֹחַ מָצָא
חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה :

(9) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְדֹרֹתָיו אֶת־הָאֱלֹהִים
הִתְהַלַּךְ־נֹחַ : (10) וַיֻּלְּד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יָפֶת :
(11) וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חָמָס : (12) וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת־הָאָרֶץ וַהֲנִה גִשְׁחָמָה כִּי־הִשְׁחִית כָּל־בָּשָׂר אֶת דְּרָכָהּ עַל־הָאָרֶץ :

قصة سيدنا نوح عليه السلام والطوفان

سفر التكوين - الإصحاح السادس

(١) وَحَدَّثَ لَمَّا ابْتَدَأَ النَّاسُ يَكْتُمُونَ عَلَى الْأَرْضِ وَوُلِدَ لَهُمْ بَنَاتٌ . (٢) أَنْ أَبْنَاءَ اللَّهِ رَأَوْا بَنَاتَ النَّاسِ أَنَّهُنَّ حَسَنَاتٌ . فَاتَّخَذُوا لِنَفْسِهِمْ نِسَاءً مِنْ كُلِّ مَا اخْتَارُوا . (٣) فَقَالَ الرَّبُّ لَا يَدِينُ رُوحِي فِي الْإِنْسَانِ إِلَى الْأَبَدِ . لِزَيْغَانِهِ هُوَ بَشَرٌ وَتَكُونُ أَيَّامُهُ مِئَةً وَعِشْرِينَ سَنَةً . (٤) كَانَتْ فِي الْأَرْضِ طُغَاةٌ فِي تِلْكَ الْأَيَّامِ . وَبَعْدَ ذَلِكَ أَيْضًا إِذْ دَخَلَ بَنُو اللَّهِ عَلَى بَنَاتِ النَّاسِ وَوُلِدَ لَهُمْ أَوْلَادًا . هَؤُلَاءِ هُمُ الْجَبَابِرَةُ الَّذِينَ مِنْذُ الدَّهْرِ ذُووُ أَسْمٍ .

(٥) وَرَأَى الرَّبُّ أَنَّ شَرَّ الْإِنْسَانِ قَدْ كَثُرَ فِي الْأَرْضِ . وَأَنْ كُلَّ تَصَوُّرِ أَفْكَارِ قَلْبِهِ إِنَّمَا هُوَ شَرٌّ . كُلَّ يَوْمٍ . (٦) فَحَزَنَ الرَّبُّ أَنَّهُ عَمِلَ الْإِنْسَانُ فِي الْأَرْضِ . وَتَأَسَّفَ فِي قَلْبِهِ . (٧) فَقَالَ الرَّبُّ أَحْجُو عَنْ وَجْهِ الْأَرْضِ الْإِنْسَانَ الَّذِي خَلَقْتُهُ . الْإِنْسَانَ مَعَ بَهَائِمٍ وَدِبَابَاتٍ وَطُيُورِ السَّمَاءِ . لِأَنِّي حَزِنْتُ أَنْيَ عَمَلْتُهُمْ . (٨) وَأَمَّا نُوحٌ فَوَجَدَ نِعْمَةً فِي عَيْنِي الرَّبِّ .

(٩) هَذِهِ مَوْلِيدُ نُوحٍ . كَانَ نُوحٌ رَجُلًا بَارًّا كَامِلًا فِي أَجْيَالِهِ . وَسَارَ نُوحٌ مَعَ اللَّهِ . (١٠) وَخَلَّفَ نُوحٌ ثَلَاثَةَ بَنِينَ سَامًا وَحَامًا وَيَافِثَ . (١١) وَفَسَدَتْ الْأَرْضُ أَمَامَ اللَّهِ وَامْتَلَأَتِ الْأَرْضُ ظُلْمًا . (١٢) وَرَأَى اللَّهُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ قَدْ قَسَدَتْ . إِذْ كَانَ كُلُّ بَشَرٍ قَدْ أَفْسَدَ طَرِيقَهُ عَلَى الْأَرْضِ .

(12) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קַח כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי כִּי־מְלֹאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם וְהִנְנִי מַשְׁחִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ : (13) עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי־גֹפֶר קָנִים תַּעֲשֶׂה אֶת־הַתֵּבָה וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבֵּית וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר : (14) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ מְאוֹת אַמָּה אָרְךָ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אַמָּה רְחֹבָהּ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ : (15) צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה וְאֶל־אַמָּה תִּכְלְנָהּ מִלְמַעְלָה וּפְתַח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ חֲשִׁים תַּחְתִּים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה : (16) וְאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת־הַמַּבּוּל מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל־בְּשָׂר אֲשֶׁר־בּוֹ רוּחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ יָגוּעַ : (17) וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבֵאתָ אֶל־הַתֵּבָה אִתָּהּ וּבְנֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וְנִשְׂי־בְנֶיךָ אִתְּךָ : (18) וּמִכָּל־הַחַי מִכָּל־בְּשָׂר שְׁנַיִם מִכָּל חַיָּא אֶל־הַתֵּבָה לְהַחֲיֹת אִתְּךָ זָכָר וּנְקֵבָה יְהִיוּ : (19) מִהַעֲוֹף לְמִינֵהוּ וּמִן הַבְּהֵמָה לְמִינֵהּ מִכָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכָּל יָבֹאוּ אֵלֶיךָ לְהַחֲיֹת : (20) וְאַתָּה קַח־לְךָ מִכָּל־מֵאֵכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאַסַּפְתָּ אֵלַיךָ וְהָיָה לְךָ וּלְהֶם לְאֹכְלָהּ : (21) וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים בֶּן עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ עָשָׂר שָׁנָה :

(١٣) فقال الله لنوح نهاية كل بشر قد أتت أمامي . لأن الأرض امتلأت ظلماً منهم . فيها أنا مهلكهم مع الأرض . (١٤) اصنع لنفسك فُلُكاً من خشب جُفْرٍ . تجعلُ الفلك مساكناً . وتُطليه من داخل ومن خارج بالقار . (١٥) وهكذا تصنعه . ثلاث مئة ذراع يكون طول الفلك وخمسين ذراعاً عرضه وثلاثين ذراعاً ارتفاعه . (١٦) وتصنع كواكباً للفلك وتكمله إلى حد ذراع من فوق . وتضع باب الفلك في جانبه . مساكناً سفليةً ومتوسطةً وعلويةً تجعله . (١٧) فيها أنا آت بطوفان الماء على الأرض . لأهلك كل جسد فيه روح حيوة من تحت السماء . كل ما في الأرض يموت . (١٨) ولكن أقيم عهدى معك . فتدخلُ الفلك أنتَ وبنوكَ وامرأتك ونساء بنيتك معك . (١٩) ومن كل حيٍّ من كل ذى جسد اثنين من كلٍّ تدخلُ إلى الفلك لاستبقائها معك . تكون ذكراً وأنثى . (٢٠) من الطيور كأجناسها ومن البهائم كأجناسها ومن كل دبابات الأرض كأجناسها . اثنين من كلٍّ تدخلُ إليك لاستبقائها . (٢١) وأنت تغذُ لنفسك من كل طعام يوكلُ واجمه عندك . فيكون لك ولها طعاماً . (٢٢) ففعل نوح حسب كل ما أمره به الله . هكذا فعل .

בראשית ז.

(1) וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ בֹּא-אִתָּהּ וְכָל-בְּיֹתֶךָ אֶל-הַתֵּבָה כִּי-אֶתְּךָ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה : (2) מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקַּח-לָךְ שְׁבַעַת שְׁבַעַת אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ : (3) גַּם מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם שְׁבַעַת שְׁבַעַת זָכָר וְנִקְבָּה לְחַיּוֹת זָרַע עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ : (4) כִּי לַיָּמִים עוֹד שְׁבַעַת אֲנֹכִי מִמָּטֵיר עַל-הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחֲיִיתִי אֶת-כָּל-הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה : (5) וַיַּעַשׂ נֹחַ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוְּהוּ יְהוָה : (6) וְנֹחַ בֵּן-שָׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהַמַּבּוּל הָיָה מִיָּם עַל-הָאָרֶץ : (7) וַיָּבֵא נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וְנָשֵׁי-בָנָיו אִתּוֹ אֶל-הַתֵּבָה מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל : (8) מִן-הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֵינָה טְהוֹרָה וּמִן-הָעוֹף וְכֹל אֲשֶׁר-רָמַשׂ עַל-הָאֲדָמָה : (9) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ אֶל-נֹחַ אֶל-הַתֵּבָה זָכָר וְנִקְבָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אֶת נֹחַ :

(10) וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי הַמַּבּוּל הָיוּ עַל-הָאָרֶץ : (11) בַּשָּׁנָה שֶׁשׁ-מֵאוֹת שָׁנָה לְחַיֵּי-נֹחַ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִ בְּשִׁבְעָה-עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם הַזֶּה גִבְקָעוּ כָּל-מַעֲיָנוֹת תְּהוֹם רַבָּה וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם נִפְתְּחוּ : (12) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה : (13) בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה בָּא נֹחַ וְשֵׁם-וַחַם וַיִּפֹּת בְּנֵי-נֹחַ וְאִשְׁתׁ נֹחַ וּשְׁלֹשֶׁת נָשִׁי-בָנָיו אִתָּם אֶל-הַתֵּבָה : (14) הָמָּה וְכָל-הַחַיָּה לְמִינָהּ וְכָל-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל-הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל-הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְכָל-הָעוֹף לְמִינָהּ כָּל-צִפּוֹר כָּל-כְּנָף : (15) וַיָּבֵאוּ אֶל-נֹחַ אֶל-הַתֵּבָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם מִכָּל-

سِفْر التَّكْوِين — الإصحاح السابع

(١) وقال الرب لنوح ادخل أنت وجميع بيتك الى الفلك . لأنى إياك رأيتُ باراً لدىّ فى هذا الجليل . (٢) من جميع البهائم الطاهرة تأخذ معك سبعة سبعة ذكراً وأنثى . ومن البهائم التى ليست بطاهرة اثنين ذكراً وأنثى . (٣) ومن طيور السماء أيضا سبعة سبعة ذكراً وأنثى . لاستبقاء نسل على وجه كل الأرض . (٤) لأنى بعد سبعة أيام أيضا أمطرتُ على الأرض أربعين يوماً وأربعين ليلة وأمحو عن وجه الأرض كل قائمٍ عملته . (٥) ففعل نوح حسب كل ما أمره به الرب . (٦) ولما كان نوح ابن ست مئة سنة صار طوفان الماء على الأرض . (٧) فدخل نوح وبنوه وامراته ونساء بنيه معه الى الفلك من وجه مياه الطوفان . (٨) ومن البهائم الطاهرة والبهائم التى ليست بطاهرة ومن الطيور وكل ما يدبُّ على الأرض . (٩) دخل اثنان اثنان الى نوح الى الفلك ذكراً وأنثى . كما أمر الله نوحا . (١٠) وحَدَّثَ بعد السبعة الأيام أن مياه الطوفان صارت على الأرض . (١١) فى سنة ست مئة من حيوة نوح فى الشهر الثانى فى اليوم السابع عشر من الشهر فى ذلك اليوم انفجرت كل ينابيع الغمر العظيم وانفتحت طاقات السماء .

(١٢) وكان المطر على الأرض أربعين يوماً وأربعين ليلة . (١٣) فى ذلك اليوم عينه دخل نوح وسام وحام ويافث بنو نوح وامرأة نوح وثلاث نساء بنيه معهم الى الفلك . (١٤) هم وكل الوحوش كأجناسها وكل البهائم كأجناسها وكل الدبابات التى تدبُّ على الأرض كأجناسها وكل الطيور كأجناسها كل عصفور كل ذى جناح . (١٥) ودخلت الى نوح الى الفلك اثنين اثنين من

הַבָּשָׂר אֲשֶׁר-בוֹ רוּחַ חַיִּים : (16) וְהַבָּאִים זָכַר וַיִּקְבְּהָ מִכָּל-בָּשָׂר בָּאוּ כַּאֲשֶׁר
צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסָּגֵר יְהוָה בַּעֲדוֹ : (17) וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים יוֹם עַל-
הָאָרֶץ וַיִּרְבּוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ אֶת-הַתְּבֵה וּתְרָם מֵעַל הָאָרֶץ : (18) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם
וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ הַתְּבֵה עַל-פְּנֵי הַמַּיִם : (19) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד
מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַיִּכְסּוּ כָל-הַהָרִים הַגְּבוּהִים אֲשֶׁר-תַּחַת כָּל-הַשָּׁמַיִם : (20)
חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אֲמָה מִלְּמַעְלָה גָבְרוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ הַהָרִים : (21) וַיִּגְוַע כָּל-בָּשָׂר
הַרְמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ
וְכָל הָאָדָם : (22) כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת-רוּחַ חַיִּים בְּאַפְיוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בָּחַרְבָהּ
מֵתוּ : (23) וַיִּמַח אֶת-כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה
עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן-הָאָרֶץ וַיִּשְׂאֵר אַדְ-נֶחַ וְאֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתְּבֵה : (24) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל-הָאָרֶץ חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם :

جسد فيه روح حيوة . ^(١٦) والداخلات دخلت ذكراً وأنثى من كل ذى جسد كما أمره الله .
وأخلق الرب عليه . ^(١٧) وكان الطوفان أربعين يوماً على الأرض . وتكاثرت المياه ورفعت الفلك .
فارتفع عن الأرض . ^(١٨) وتعاظمت المياه وتكاثرت جدا على الأرض . فكان الفلك يسير على وجه
المياه . ^(١٩) وتعاظمت المياه كثيراً جداً على الأرض . فتغطت جميع الجبال الشاخمة التي تحت كل
السماء . ^(٢٠) خمس عشرة ذراعاً في الإرتفاع تعاظمت المياه . فتغطت الجبال . ^(٢١) مات كل ذى
جسد كان يدب على الأرض . من الطيور والبهائم والوحوش وكل الزحافات التي كانت تزحف على
الأرض وجميع الناس . ^(٢٢) كل ما في أنفه نسمة روح حيوة من كل ما في اليابسة مات .
^(٢٣) فحيا الله كل قائم كان على وجه الأرض . الناس والبهائم والذبابات وطيور السماء . فأنمحت
من الأرض . وتبقى نوح والذين معه في الفلك فقط . ^(٢٤) وتعاظمت المياه على الأرض
مئة وخمسين يوماً .

בראשית ה.

(1) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֶת כָּל-הַחַיָּה וְאֶת-כָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתְּבֹה וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ עַל-הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם : (2) וַיִּסְכְּרוּ מַעֲיֹנֹת
תְּהוֹם וְאַרְבַּת הַשָּׁמַיִם וַיִּכְלָא הַנֶּשֶׁם מִן-הַשָּׁמַיִם : (3) וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל
הָאָרֶץ הַלְוֹף וָשׁוּב וַיַּחֲסְרוּ הַמַּיִם מִקְצֵה חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם : (4) וַתִּגַּח
הַתְּבֹה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׂבִיעִי בִּשְׁבַע־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ עַל הַרִי אָרְרָט : (5) וְהַמַּיִם
הָיוּ הַלְוֹף וַחֲסוּר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בָּעֲשִׂירִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ וַיֵּרְאוּ רְאֵשֵׁי הַהָרִים :
(6) וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת-חַלּוֹן הַתְּבֹה אֲשֶׁר
עָשָׂה : (7) וַיִּשְׁלַח אֶת-הָעֹרֵב וַיֵּצֵא וַיָּצֹא וָשׁוּב עַד-יִבְשַׁת הַמַּיִם מֵעַל
הָאָרֶץ : (8) וַיִּשְׁלַח אֶת-הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ לִרְאוֹת הַקְּלוֹ הַמַּיִם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה :
(9) וְלֹא-מָצָא הַיּוֹנָה מְנוּחַ לְכַף-רַגְלָהּ וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל-הַתְּבֹה כִּי מַיִם
עַל-פְּנֵי כָל-הָאָרֶץ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקְחֶהּ וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל-הַתְּבֹה :
(10) וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּסַּף שִׁלַּח אֶת-הַיּוֹנָה מִן-הַתְּבֹה :
(11) וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לַעֵת עָרֵב וְהָיָה עָלֶיהָ-וַיִּתֵּן טָרֶף בִּפְתָהּ וַיִּגְדַע נֹחַ
כִּי-קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ : (12) וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם וַיִּשְׁלַח
אֶת-הַיּוֹנָה וְלֹא-יָסְפָה שׁוּב-אֵלָיו עוֹד :

(13) וַיְהִי בְּאַחַת וָשֶׁשׁ-מֵאוֹת שָׁנָה בְּרֵאשִׁוֹן בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם
מֵעַל הָאָרֶץ וַיִּסַּר נֹחַ אֶת-מִכְסֵה הַתְּבֹה וַיֵּרָא וְהָיָה חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה :
(14) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁנַיִ בִּשְׁבַע־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יָבְשָׁה הָאָרֶץ :

سفر التكوين - الإصحاح الثامن

(١) ثم ذكر الله نوحا وكل الوحوش وكل البهائم التي معه في الفلك. وأجاز الله ريحا على الأرض فهدأت المياه . (٢) وانسدَّت ينابيع الغمر وطاقات السماء . فامتنع المطر من السماء . ورجعت المياه عن الأرض رجوعاً متوالياً . وبعد مئة وخمسين يوماً نقصت المياه . (٤) واستقرَّ الفلك في الشهر السابع في اليوم السابع عشر من الشهر على جبال أراط . (٥) وكانت المياه تنقصُ نقصاً متوالياً إلى الشهر العاشر . وفي العاشر في أول الشهر ظهرت رؤوس الجبال .

(٦) وحدث من بعد أربعين يوماً أن نوحاً فتحَّ طاقة الفلك التي كان قد عمَّها . (٧) وأرسل الغراب . فخرج متردداً حتى نشفت المياه عن الأرض . (٨) ثم أرسل الحمامة من عنده ليرى هل قَلَّت المياه عن وجه الأرض . (٩) فلم تجد الحمامة مقراً لرجلها . فرجعت إليه إلى الفلك . لأن مياهها كانت على وجه كل الأرض . فمَدَّ يده وأخذها وأدخلها عنده إلى الفلك . (١٠) فلبث أيضاً سبعة أيام أنحروا د فأرسل الحمامة من الفلك . (١١) فأنت إليه الحمامة عند المساء وإذا ورقة زيتون خضراء في فمها . فعَلِمَ نوح أن المياه قد قَلَّت عن الأرض . (١٢) فلبث أيضاً سبعة أيام أنحروا د فأرسل الحمامة فلم تعد ترجع إليه أيضاً .

(١٣) وكان في السنة الواحدة والست مئة في الشهر الأول في أول الشهر أن المياه نشفت عن الأرض . فكشَفَ نوح الغطاء عن الفلك ونظر فإذا وجه الأرض قد نشَفَ . (١٤) وفي الشهر الثاني في اليوم السابع والعشرين من الشهر جَفَّت الأرض .

(10) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל-נֹחַ לֵאמֹר: (11) צֵא מִן-הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ
וּבְנֵיךָ וּנְשֵׁי-בְנֵיךָ אִתְּךָ: (12) כָּל-הַחַיָּה אֲשֶׁר-אִתְּךָ מִכָּל-בֶּשֶׂר בְּעוֹף הַבַּיִת וּבַבְּהֵמָה
וּבְכָל-הַרְמֵשׁ הַרְמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ הֵיצֵא אִתְּךָ וְשָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל-
הָאָרֶץ: (13) וַיֵּצֵא-נֹחַ וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי-בָנָיו אִתּוֹ: (14) כָּל-הַחַיָּה כָּל-הַרְמֵשׁ
וְכָל-הָעוֹף כֹּל רוֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יָצְאוּ מִן-הַתֵּבָה:

(15) וַיְבִן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף
הַטְּהוֹר וַיַּעַל עֲלֵת בַּמִּזְבֵּחַ: (16) וַיִּרַח יְהוָה אֶת-רִיחַ הַנְּיָחִים וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל-לִבּוֹ לֹא אֶסְף לְקַלֵּל עוֹד אֶת-הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יֵצֵר לִב
הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו וְלֹא-אֶסְף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת-כָּל-חַי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי: (17) עַד
כָּל-יְמֵי הָאָרֶץ וְרַע וְקָצִיר וְקָר וְחָם וְקֹץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשָּׁבְתוּ:

(١٥) وكلم الله نوحا قائلا . (١٦) أخرج من الفلك أنت وامرأتك وبنوك ونساء بنيك معك .
(١٧) وكل الحيوانات التي معك من كل ذى جسد الطيور والبهائم وكل الدبابات التي تدب على
الأرض أخرجها معك . ولتوالد في الأرض وتثمر وتكثر على الأرض . (١٨) فخرج نوح وبنوه
وامراته ونساء بنيه معه . (١٩) وكل الحيوانات كل الدبابات وكل الطيور كل ما يدب على الأرض
كانوا عليها خرجت من الفلك .

(٢٠) وبني نوح مذبحا للرب . وأخذ من كل البهائم الطاهرة ومن كل الطيور الطاهرة
وأصعد محرقات على المذبح . (٢١) فتنسم الرب رائحة الرضى . وقال الرب في قلبه لا أعرد العن
الأرض أيضا من أجل الإنسان لأن تصور قلب الإنسان شرير منذ خلقته . ولا أعود أيضا
أमित كل حي كما فعلت . (٢٢) مدة كل أيام الأرض زرع وحصاد وبرد وحر وشتاء وشتاء
ونهار وليل لا تزال .

בראשית ט.

(א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֶת-בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ
אֶת-הָאָרֶץ : (ב) וּמִוְרָאֲכֶם וּחֲתֻכֶם יִהְיֶה עַל כָּל-חַיַּת הָאָרֶץ וְעַל כָּל-עוֹף
הַשָּׁמַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה וּבְכָל-דָּגַי הַיָּם בִּידְכֶם וְנָתַנּוּ : (ג) כָּל-
רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא-חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ כַּיֶּרֶק עֵשֶׂב וְנָתַתִּי לָכֶם אֶת-כָּל-
(ד) אֶף-בֶּשֶׂר בְּנֶפֶשׁוֹ דָּמוֹ לֹא תֹאכְלוּ : (ה) וְאֵף אֶת-דַּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֲדַרְשׁ
מִיַּד כָּל-חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ וּמִיַּד הָאָדָם מִיַּד אִישׁ אָחִיו אֲדַרְשׁ אֶת-נַפְשׁ הָאָדָם :
(ו) שִׁפְךָ דַּם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בַצֶּלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת-הָאָדָם :
(ז) וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ שִׂרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ-בָהּ :

(ח) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵל נֹחַ וְאֶל-בָּנָיו אִתּוֹ לֵאמֹר : (א) וְאַנִּי הֲנִנִּי מִקְּיָם
אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְאֶת-זִרְעֹכֶם אַחֲרֵיכֶם : (ב) וְאֵת כָּל-נַפְשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר
אִתְּכֶם בְּעוֹף בְּהֵמָה וּבְכָל-חַיַּת הָאָרֶץ אִתְּכֶם מִכָּל יְצִיאֵי הַתְּבֵה לְכֹל
חַיַּת הָאָרֶץ : (ג) וְהִקְמַתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם וְלֹא-יִכָּרֵת כָּל-בֶּשֶׂר עוֹד מִמִּי
הַמְּבּוּל וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד מְבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ : (ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים זֹאת
אוֹת-הַבְּרִית אֲשֶׁר-אַנִּי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל-נַפְשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם
לְדֹרֹת עוֹלָם : (ה) אֶת-קִשְׁטִי נֹתַתִּי בְּעַנְן וְהִיטָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין
הָאָרֶץ :

سفر التكوين — الإصحاح التاسع

(١) وبارك الله نوحا وبنيه وقال لهم أنمروا وأكثروا واملأوا الأرض . (٢) ولتكن خشيتمكم ورهبتكم على كل حيوانات الأرض وكل طيور السماء . مع كل مايدب على الأرض وكل أسماك البحر قد دفعت إلى أيديكم . (٣) كل دابة حية تكون لكم طعاما . كالعشب الأخضر دفعت إليكم الجميع . (٤) غير أن لحما بحياته دمه لا تأكلوه . (٥) وأطلب أنا دمكم لأنفسكم فقط . من يد كل حيوان أطلبه . ومن يد الإنسان أطلب نفس الإنسان . من يد الإنسان أخيه . (٦) سافك دم الإنسان بالإنسان يُسفك دمه . لأن الله على صورته عمل الإنسان . (٧) فأثمروا أتموا وأكثروا وتوالدوا في الأرض وتكاثروا فيها .

(٨) وكلم الله نوحا وبنيه معه قائلا . (٩) وها أنا مقيم ميثاقى معكم ومع نسلكم من بعدكم . (١٠) ومع كل ذوات الأنفس الحية التي معكم . الطيور والبهائم وكل وحوش الأرض التي معكم من جميع الخارجين من الفلك حتى كل حيوان الأرض . (١١) أقيم ميثاقى معكم فلا ينقض كل ذى جسد أيضا بمياه الطوفان . ولا يكون أيضا طوفان ليخرب الأرض . (١٢) وقال الله هذه علامة الميثاق الذى أنا واضعه بينى وبينكم وبين كل ذوات الأنفس الحية التي معكم إلى أجيال الدهر . (١٣) وضعت قوسى فى السحاب فتكون علامة ميثاق بينى وبين الأرض .

(10) וְהָיָה בְּעֵנְי עֲוֹן עַל הָאָרֶץ וּנְרָאתָה הַקִּשְׁת בְּעֵנְי: (10) וּזְכַרְתִּי
אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל־נַפְשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר וְלֹא־יִהְיֶה
עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחַת כָּל־בָּשָׂר: (11) וְהָיְתָה הַקִּשְׁת בְּעֵנְי וּרְאִיתִי
לְזָכַר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין כָּל־נַפְשׁ חַיָּה בְּכָל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־
הָאָרֶץ: (12) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ זֹאת אֹת־הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִי בֵּינִי
וּבֵין כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:

(١٤) فيكون متى أنشُرُ سحاباً على الأرض وتظهرُ القوس في السحاب . (١٥) انى أذكر ميثاقى

الذى بينى وبينكم وبين كل نفس حية في كل جسد . فلا تكون أيضا المياه طوفانا لتُهلك كُلُّ

ذى جسد . (١٦) فمتى كانت القوس في السحاب أبصرُها لأذكر ميثاقاً أبدياً بين الله وبين كل

نفس حية في كل جسد على الأرض . (١٧) وقال الله لنوح هذه علامة الميثاق الذى أنا أقمته بينى

وبين كل ذى جسد على الأرض .

תולדות בני-נח שם חם ויפת

בראשית נח ט - י

(18) ויהיו בני-נח היצאים מן-התבה שם חם ויפת ונח הוא אבי כנען: (19) שלשה אלה בני-נח ומאלה נפצה כל-הארץ: . . . . .

(1) ואלה תולדת בני-נח שם חם ויפת ויולדו להם בנים אחר המבול: (2) בני יפת גמר ומגוג ומדי וגיז ותבל ומשך ותירס: (3) ובני גמר אשכנז וריפת ותגרמה: (4) ובני נחן אלישה ותרשיש פתים ורדגים: (5) מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בנטיהם:

(6) ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען: (7) ובני כוש סבא וחילה וסבמה ורעמה וסבתכא ובני רעמה שבא ודהן: (8) וכוש ילד את-גמרד הוא החל להיות גבר בארץ: (9) הוא היה גבר-צייד לפני יהוה על-כן יאמר כגמרד גבר ציד לפני יהוה: . . . . .

(10) ולשם ילד גם-הוא אבי כל-בני-עבר אחי יפת הגדול: (11) בני שם עילם ואשור וארפכשד וליד וארם: (12) ובני ארם עוץ וחול וגתר ומש: (13) וארפכשד ילד את שלח ושלח ילד את-עבר: (14) ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו קטון:

أنساب نوح عليه السلام

وتقسيم الأسرة البشرية إلى آل سام وحام ويافت

سفر التكوين — الإصحاح التاسع والعاشر

(١٨) وكان بنو نوح الذين خرجوا من الفلك ساماً وحاماً ويافت . وحام هو أبو كنعان .
(١٩) هؤلاء الثلاثة هم بنو نوح ومن هؤلاء تسعبت كل الأرض . . . . .

(١) وهذه مواليد بني نوح . سام وحام ويافت . ووُلِدَ لهم بنون بعد الطوفان . (٢) بنو يافت
جُومر وماجوج وماداي وياوان وتُوبال وماشك وتيراس . (٣) وبنو جُومر أشكيناز وريقات
وتوجرمة . (٤) وبنو ياوان أليشة وتريشيش وكتيم ودودانيم . (٥) من هؤلاء تفرقت جزائر الأمم
بأراضيهم كل إنسان كلسانه حسب قبائلهم بأممهم .

(٦) وبنو حام كُوش ومِصرَيم وفُوط وكنعان . (٧) وبنو كُوش سبأ وحويَلة وسببته ورعمة
وسبتكا . وبنو رعمة سبأ وددان . (٨) وكُوش وُلِدَ مِمْرُود الذي ابتدأ يكون جبّاراً في الأرض .
(٩) الذي كان جبّار صيد أمام الرب . لذلك يقال كَنِمْرُود جبّار صيد أمام الرب . . . . .

(٢١) وسام أبو كل بني عابر أخو يافت الكبير وُلِدَ له أيضاً بنون . (٢٢) بنو سام عيلام وأشور
وَأَرْفَكَشَاد وُلُود وأرام . (٢٣) وبنو أرام عوص وحول وجائر وماش . (٢٤) وَأَرْفَكَشَاد وُلِدَ شَالِح
وشالِح وُلِدَ عَابر . (٢٥) ولعابر وُلِدَ ابنان . اسم الواحد قَابَلَج لأن في أيامه قسمت الأرض . واسم
أخيه يَقْطَان .

(27) וַיִּקְטֹן יֵלֶד אֶת־אֶלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצִרְמוֹת וְאֶת־יָרֵחַ : (27) וְאֶת־
הַדֹּרָם וְאֶת־אוֹנָל וְאֶת־דִּקְלָה : (28) וְאֶת־עוֹכֵל וְאֶת־אַכִּימָאֵל וְאֶת־שִׁבְא :
(29) וְאֶת־אוֹפֵר וְאֶת־חוּיֵלָה וְאֶת־יֹזָבֵב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יִקְטָן : (30) נִהְי מוֹשְׁבֵם
מִמֶּשָׂא בְּאֶכָה סִפְרָה הַר הַקָּדָם : (31) אֵלֶּה מְשֻׁפְחָת בְּנֵי־שֵׁם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְלִשְׁנָתָם
בְּאַרְצֵתָם לְגוֹיָהֶם : (32) אֵלֶּה מְשֻׁפְחָת בְּנֵי־נֹחַ לְחֹלְדָתָם בְּגוֹיָהֶם וּמֵאֵלֶּה
נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאַרְצֵ אֶתֶר הַמַּבּוּל :

(٢٦) وَيَقْطَانُ وَوَلَدَ الْمُودَادَ وَشَالْفَ وَحَضْرَمَوْتَ وَيَارْحَ . (٢٧) وَهَدُورَامَ وَأَوْزَالَ وَدِقْلَةَ .
(٢٨) وَعُوبَالَ وَأَيْمَائِلَ وَشَبَا . (٢٩) وَأَوْفِيرَ وَحَوَيْلَةَ وَيُوبَابَ . جَمِيعُ هَؤُلَاءِ بَنُو يَقْطَانَ . (٣٠) وَكَانَ
مَسْكَنُهُمْ مِنْ مِيشَا حِينَئِذٍ نَحْوَ سَفَارِ جَبَلِ الْمَشْرِقِ . (٣١) هَؤُلَاءِ بَنُو سَامَ حَسَبَ قِبَائِلِهِمْ
كَأَلْسَتِهِمْ بِأَرْضِهِمْ حَسَبَ أُمَّمِهِمْ . (٣٢) هَؤُلَاءِ قِبَائِلُ بَنِي نُوحَ حَسَبَ مَوَالِيدِهِمْ بِأُمَّمِهِمْ . وَمِنْ
هَؤُلَاءِ تَفَرَّقَتِ الْأُمَمُ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ الطُّوفَانِ .

בראשית יא.

(1) ויהי כל-הארץ שפה אחת ודברים אחדים: (2) ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שוער וישבו שם: (3) ויאמרו איש אל-רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ונתי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר: (4) ויאמרו הבה נבנה-לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה-לנו שם פן-נפויץ על-פני כל-הארץ: (5) ויירד יהוה לראת את-העיר ואת-המגדל אשר בנו בני האדם: (6) ויאמר יהוה הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא-יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות: (7) הבה גרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו: (8) ויפיץ יהוה אתם משם על-פני כל-הארץ ויחדלו לבנת העיר: (9) על-בן קרא שמה בבבל כיום כי-שם בבל יהוה שפת כל-הארץ ומשם הפיצם יהוה על-פני כל-הארץ:

(10) אלה תולדות שם שם בן-מאת שנה ויולד את-ארפכשד שנתים אחר המבול: (11) ויחי-שם אחרי הולידו את-ארפכשד חמש מאות שנה ויולד בנים ובנות: (12) וארפכשד חי חמש ושלשים שנה ויולד את-שלח: (13) ויחי ארפכשד אחרי הולידו את-שלח שלש שנים וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות: (14) ושלח חי שלשים שנה ויולד את-עבר: (15) ויחי שלח אחרי הולידו את-עבר שלש שנים וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות: (16) ויחי עבר ארבע ושלשים שנה ויולד את-פלג: (17) ויחי-עבר

سفر التكوين - الإصحاح الحادى عشر

(١) وكانت الأرض كلها لسانا واحدا ولغة واحدة . (٢) وحدث فى ارتحالهم شرقا أنهم وجدوا بقعة فى أرض شنعار وسكنوا هناك . (٣) وقال بعضهم لبعض هلم نصنع كلبنا ونشويه شيئا . فكان لهم اللين مكان الحجر وكان لهم الخبز مكان الطين . (٤) وقالوا هلم نبين لأنفسنا مدينة وبرجا رأسه بالسما ونصنع لأنفسنا اسما لئلا تبدد على وجه كل الأرض . (٥) فنزل الرب ليظفر المدينة والبرج اللذين كان بنو آدم يتونهما . (٦) وقال الرب هو ذا شعب واحد ولسان واحد لجميعهم وهذا ابتداءهم بالعمل . والآن لا يمنع عليهم كل مايتوون أن يعملوه . (٧) هلم ننزل ونبطل هناك لسانهم حتى لا يسمع بعضهم لسان بعض . (٨) فبددهم الرب من هناك على وجه كل الأرض . فكفوا عن ببناء المدينة . (٩) لذلك دعى اسمها بابل . لأن الرب هناك بلبّل لسان كل الأرض . ومن هناك بددهم الرب على وجه كل الأرض .

(١٠) هذه مواليد سام . لما كان سام ابن مئة سنة وولد أرفكشاد بعد الطوفان بستين . (١١) وعاش سام بعد ماولد أرفكشاد خمس مئة سنة وولد بنين وبنات . (١٢) وعاش أرفكشاد نحسا وثلثين سنة وولد شالخ . (١٣) وعاش أرفكشاد بعد ماولد شالخ أربع مئة وثلاث سنين وولد بنين وبنات . (١٤) وعاش شالخ ثلثين سنة وولد عابر . (١٥) وعاش شالخ بعد ماولد عابر أربع مئة وثلث سنين وولد بنين وبنات . (١٦) وعاش عابر أربعا وثلثين سنة وولد فالج . (١٧) وعاش عابر

אֲחֵרֵי הַיּוֹלֵדוֹ אֶת־פֶּלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת :
(18) וַיְחִי־פֶלֶג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־רְעוּ: (19) וַיְחִי פֶלֶג אַחֲרֵי הַיּוֹלֵדוֹ אֶת־
רְעוּ תֵשַׁע שָׁנִים וּמֵאֲתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת : (20) וַיְחִי רְעוּ שְׁתַּיִם
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־שְׂרוּג : (21) וַיְחִי רְעוּ אַחֲרֵי הַיּוֹלֵדוֹ אֶת־שְׂרוּג שֶׁבַע
שָׁנִים וּמֵאֲתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת : (22) וַיְחִי שְׂרוּג שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיּוֹלֵד
אֶת־נָחֹר : (23) וַיְחִי שְׂרוּג אַחֲרֵי הַיּוֹלֵדוֹ אֶת־נָחֹר מֵאֲתַיִם שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים
וּבָנוֹת : (24) וַיְחִי נָחֹר תֵשַׁע וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־תְּרַח : (25) וַיְחִי נָחֹר
אַחֲרֵי הַיּוֹלֵדוֹ אֶת־תְּרַח תֵשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בָּנִים וּבָנוֹת :
(26) וַיְחִי תְּרַח שֶׁבַע־עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחֹר וְאֶת־הָרָן :

(27) וְאַלְהָה תּוֹלְדַת תְּרַח תְּרַח הַיּוֹלֵד אֶת־אַבְרָם אֶת־נָחֹר וְאֶת־הָרָן וְהָרָן
הַיּוֹלֵד אֶת־לוֹט : (28) וַיִּמָּת הָרָן עַל־פְּנֵי תְּרַח אָבִיו בְּאַרְצָ מוֹלְדָתוֹ בְּאוּר
כַּשְׂדִּים : (29) וַיִּקַּח אַבְרָם וּנְחֹר לָהֶם נָשִׁים וְשֵׁם אִשְׁת־אַבְרָם שָׂרָי וְשֵׁם
אִשְׁת־נָחֹר מְלֶכְהָ בַת־הָרָן אָבִי מְלֶכְהָ וְאָבִי יִסְכָּה : (30) וַתְּהִי שָׂרָי עַקְרָה
אֵין לָהּ וָלֵד :

بعد ماوَلَدَ فَالِجَ أَرْبَعِ مِئَةِ وَثَلَاثِينَ سَنَةً وَوَلَدَ بَنِينَ وَبَنَاتٍ . (١٨) وَعَاشَ فَالِجٌ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَوَلَدَ رِئُوعًا .
(١٩) وَعَاشَ فَالِجٌ بَعْدَ مَاوَلَدَ رِئُوعًا مِئَتَيْنِ وَتِسْعَ سِنِينَ وَوَلَدَ بَنِينَ وَبَنَاتٍ . (٢٠) وَعَاشَ رِئُوعًا اثْنَتَيْنِ وَثَلَاثِينَ
سَنَةً وَوَلَدَ سِرُوجًا . (٢١) وَعَاشَ رِئُوعًا بَعْدَ مَاوَلَدَ سِرُوجًا مِئَتَيْنِ وَسَبْعَ سِنِينَ وَوَلَدَ بَنِينَ وَبَنَاتٍ .
(٢٢) وَعَاشَ سِرُوجٌ ثَلَاثِينَ سَنَةً وَوَلَدَ نَاحُورًا . (٢٣) وَعَاشَ سِرُوجٌ بَعْدَ مَاوَلَدَ نَاحُورًا مِئَتَيْ سَنَةٍ وَوَلَدَ
بَنِينَ وَبَنَاتٍ . (٢٤) وَعَاشَ نَاحُورٌ تِسْعًا وَعِشْرِينَ سَنَةً وَوَلَدَ تَارِحًا . (٢٥) وَعَاشَ نَاحُورٌ بَعْدَ مَاوَلَدَ
تَارِحًا مِئَةَ تِسْعِ عَشْرَةِ سَنَةٍ وَوَلَدَ بَنِينَ وَبَنَاتٍ . (٢٦) وَعَاشَ تَارِحٌ سَبْعِينَ سَنَةً وَوَلَدَ أَبْرَامَ
وَناحُورَ وَهَارَانَ .

(٢٧) وَهَذِهِ مَوَالِيدُ تَارِحٍ . وَوَلَدَ تَارِحٌ أَبْرَامَ وَناحُورَ وَهَارَانَ . وَوَلَدَ هَارَانٌ لوطًا . (٢٨) وَمَاتَ
هَارَانٌ قَبْلَ تَارِحٍ أَبِيهِ فِي أَرْضِ مِيلَادِهِ فِي أَوْرَ الكَلْدَانِيِّينَ . (٢٩) وَاتَّخَذَ أَبْرَامٌ وَناحُورٌ لِنَفْسِهِمَا
امْرَأَتَيْنِ . اسْمُ امْرَأَةِ اِبْرَامَ سَارَايَ وَاسْمُ امْرَأَةِ نَاحُورَ مِلْكَةَ بِنْتُ هَارَانَ ابْنَةِ مِلْكَةَ وَأَبِي يِسْكَةَ .
(٣٠) وَكَانَتْ سَارَايَ عَاقِرًا لَيْسَ لَهَا وَلَدٌ .

הַלְדַת יִשְׁמַעֵאל וְשִׁבְתוֹ בַּמִּדְבָּר

בראשית טז.

(1) וְשָׂרִי אֵשֶׁת אַבְרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלֵה שִׁפְחָה מִצְרַיִת וְשָׁמָּה הֵגֵר :
(2) וַתֹּאמֶר שָׂרִי אֶל-אַבְרָם הִנֵּה-נָא עֲצֹרְנִי יְהוֹה מַלְדָּת בְּא-נָא אֶל-שִׁפְחָתִי
אוּלַי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שָׂרִי : (3) וַתִּקַּח שָׂרִי אֵשֶׁת-אַבְרָם
אֶת-הֵגֶר הַמִּצְרַיִת שִׁפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשִׁבְתָּ אַבְרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאַבְרָם אִישָׁהּ לוֹ לְאִשָּׁה : (4) וַיֵּכֶא אֶל-הֵגֶר וַתַּהַר וַתֵּרָא כִּי
הָרְתָה וַתִּקַּל גְּבֻרָתָהּ בְּעֵינֶיהָ : (5) וַתֹּאמֶר שָׂרִי אֶל-אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אֲנֹכִי
וַתִּתֵּי שִׁפְחָתִי בְּחִיקְךָ וַתֵּרָא כִּי הָרְתָה וְאֶקַּל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוֹה בֵּינֵי
וּבֵינֵינוּךְ : (6) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-שָׂרִי הִנֵּה שִׁפְחָתְךָ בְּיָדְךָ עֲשִׂי-לָהּ הַטּוֹב
בְּעֵינֵינוּךְ וַתַּעֲנֶה שָׂרִי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהָ :

(7) וַיִּמְצָאָהּ מְלֶאֶךְ יְהוֹה עַל-עֵין הַמַּיִם בַּמִּדְבָּר עַל-הָעֵין בְּדֶרֶךְ שׁוּר :
(8) וַיֹּאמֶר הֵגֶר שִׁפְחָת שָׂרִי אִי-מוֹהָ בָּאת וְאָנֹכִי תִלְכִי וַתֹּאמֶר מִפְּנֵי שָׂרִי
גְּבֻרָתִי אֲנֹכִי בְרַחַת : (9) וַיֹּאמֶר לָהּ מְלֶאֶךְ יְהוֹה שׁוּבִי אֶל-גְּבֻרָתְךָ וְהִתְעַנִּי
תַּחַת יְדֶיךָ : (10) וַיֹּאמֶר לָהּ מְלֶאֶךְ יְהוֹה הֲרַבָּה אֲרַבָּה אֶת-זֶרְעֶךָ וְלֹא יִסְפָּר
מִלֵּב : (11) וַיֹּאמֶר לָהּ מְלֶאֶךְ יְהוֹה הִנֵּה הָרְתָה וְיִלְדָּת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ
וַיִּשְׁמַעֵאל כִּי-שָׁמַע יְהוֹה אֶל-עֲנִינָהּ : (12) וְהוּא יְהִי פָּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל

قصة سيدنا إسماعيل عليه السلام - نشأته ورحلته

سفر التكوين - الإصحاح الخامس عشر

(١) وأما ساراي امرأة أبرام فلم تلد له . وكانت لها جارية مصرية اسمها هاجر . (٢) فقالت ساراي لأبرام هو ذا الرب قد أمسكني عن الولادة . أدخل على جاري . لعل أرزق منها بنين . فسمع أبرام لقول ساراي . (٣) فأخذت ساراي امرأة أبرام هاجر المصرية جاريته من بعد عشر سنين لإقامة أبرام في أرض كنعان وأعطتها لابرام رجلها زوجة له . (٤) فدخل على هاجر فحبلت . ولما رأت أنها حبلت صغرت مولاتها في عينيها . (٥) فقالت ساراي لأبرام ظلمي عليك . أنا دفعت جاريتي إلى حضنك . فلما رأت أنها حبلت صغرت في عينيها . يقضى الرب بيني وبينك . (٦) فقال أبرام لساراي هو ذا جاريته في يدك . أفعلي بها ما يحسن في عينك . فأذلتها ساراي . فهربت من وجهها .

(٧) فوجدها ملاك الرب على عين الماء في البرية . على العين التي في طريق شُور . (٨) وقال يا هاجر جارية ساراي من أين أتيت وإلى أين تذهبين . فقالت أنا هاربة من وجه مولاتي ساراي . (٩) فقال لها ملاك الرب أرجعي إلى مولاتي وأخضعي تحت يديها . (١٠) وقال لها ملاك الرب تكثيراً أكثر نسلك فلا يعد من الكثرة . (١١) وقال لها ملاك الرب ها أنت حبل فتلدين أبناء . وتدعين اسمه إسماعيل لأن الرب قد سمع لمذلتك . (١٢) وأنه يكون إنساناً وحشياً . يده على كل واحد

וַיְדַבֵּר כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל-פְּנֵי כָל אָחִיו יִשְׁכֹּן: (13) וַתִּקְרָא שֵׁם-יְהוָה הַדֹּבֵר אֵלָיָהּ
אֲתָה אֵל רָאִי כִי אָמַרְתָּ הַגִּם הַלֵּם כִּי אָחִי רָאִי: (14) עַל-כֵּן קָרָא
לְבָאָר בָּאָר לְמִי רָאִי הִנֵּה בֵּין-קָדֵשׁ וּבֵין בְּרֵד:

(15) וַתִּלְדֵּן הַגֵּר לְאֲבָרָם בֶּן וַיִּקְרָא אֲבָרָם שֵׁם-בְּנוֹ אֲשֶׁר-יִלְדָה הַגֵּר
יִשְׁמְעָאל: (16) וְאֲבָרָם בֶּן-שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּלֶדֶת-הַגֵּר אֶת-יִשְׁמְעָאל
לְאֲבָרָם:

ويد كل واحد عليه . وأمام جميع اخوته يسكن . ^(١٣) فدعت اسم الرب الذي تكلم معها أنت إيل
رئي . لأنها قالت أهنا أيضا رأيت بعد رؤية . ^(١٤) لذلك دُعيت البئر لحي رئي . هاهي بين
قادش وبارد .

^(١٥) فولدت هاجر لأبرام ابنا . ودعا أبرام اسم ابنه الذي ولدته هاجر إسمعيل . ^(١٦) وكان
أبرام ابن ست وثمانين سنة لما ولدت هاجر إسمعيل لأبرام .

בראשית כא.

(9) ותרא שרה את בן-הגור המצרית אשר-ילדה לאברהם מצחק:
(10) ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת-בנה כי לא יירש בן האמה
הזאת עם-בני עם-יצחק: (11) וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו:
(12) ויאמר אלהים אל-אברהם אל-ירע בעיניך על-הנער ועל-אמתך כל
אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לה זרע: (13) וגם
את בן-האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא:

(14) וישכם אברהם בבקר ויקח-לחם וחמת מים ויתן אל-הגור שם על-
שכמה ואת-הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע: (15) ויכלו
המים מן-החמת ותשלך את-הילד תחת אחד השיחים: (16) ותלך ותשב
לה מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל-אראה במות הילד ותשב
מנגד ומשא את-קלה ותבך: (17) וישמע אלהים את-קול הנער ויקרא
מלאך אלהים אל-הגור מן-השמים ויאמר לה מה-לך הגור אל-תיראי
כי-שמע אלהים אל-קול הנער באשר הוא שם: (18) קומי שאי את הנער
והחזיקי את-ידך בו כי-לגוי גדול אשימנו: (19) ויפקח אלהים את-עיניה
ותרא באר מים ותלך ותמלא את-החמת מים ותשק את-הנער: (20) ויהי
אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת: (21) וישב במדבר
פארן ותקח-לו אמו אשה מארץ מצרים:

سفر التكوين - الإصحاح الحادى والعشرون

(٩) ورأت سارة ابن هاجر المصرية الذى ولدته لابراهيم يمزح. (١٠) فقالت لابراهيم اطرد هذه الجارية وابنها . لأن ابن هذه الجارية لا يرث مع ابى اسحق . (١١) فقبح الكلام جدا فى عينى ابراهيم لسبب ابنه . (١٢) فقال الله لابراهيم لا يقبح فى عينيك من أجل الغلام ومن أجل جاريتك . فى كل ما تقول لك سارة اسمع لقولها . لأنه باسحق يدعى لك نسل . (١٣) وابن الجارية أيضا سأجعله أمة لأنه نسلك .

(١٤) فبكر ابراهيم صباحا وأخذ خبزا وقربة ماء وأعطاهما لهاجر واضعا إياهما على كتفها والولد وصرفها . فضت وتاهت فى بيرة بئر سبع . (١٥) وما فرغ الماء من القربة طرحت الولد تحت إحدى الأشجار . (١٦) ومضت وجلست مقابله بعيدا نحو رمية قوس . لأنها قالت لا أنظر موت الولد . فجلست مقابله ورفعت صوتها وبكت . (١٧) فسمع الله صوت الغلام . ونادى ملاك الله هاجر من السماء وقال لها مالك يا هاجر . لا تخافى لأن الله قد سمع لصوت الغلام حيث هو . (١٨) قومى احملى الغلام وشدى يدك به . لأنى سأجعله أمة عظيمة . (١٩) وفتح الله عينها فأبصرت بئر ماء . فذهبت وملأت القربة ماء وسقت الغلام . (٢٠) وكان الله مع الغلام فكبر . وسكن فى البرية وكان يئوى رامى قوس . (٢١) وسكن فى بيرة فاران . وأخذت له أمه زوجة من أرض مصر .

דְּבַר ה' לְאַבְרָם לְקִים בְּרִית הַמִּילָה

בראשית יז.

(1) וַיְהִי אַבְרָם בֶּן-תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתֵשַׁע שָׁנִים וַיְרָא יְהוָה אֶל-אַבְרָם וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אֲנִי-אל שְׁדֵי הַתְּהַלֵּף לְפָנָי וְהָיָה תָמִים: (2) וְאַתָּה בְרִיתִי בֵינִי וּבֵינְךָ
וְאַרְבָּה אֹתְךָ בְּמֵאֵד מְאֹד: (3) וַיִּפֹּל אַבְרָם עַל פָּנָיו וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים
לֵאמֹר: (4) אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהָיִיתָ לְאָב הַמּוֹן גּוֹיִם: (5) וְלֹא-יִקְרָא
עוֹד אֶת-שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אֲבֹהֶמוֹן גּוֹיִם וְנִתְּתִיךָ:
(6) וְהִפְרִיתִי אֹתְךָ בְּמֵאֵד מְאֹד וְנִתְּתִיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּנּוּ יֵצְאוּ: (7) וְהִקְמִיתִי
אֶת-בְּרִיתִי בֵינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זָרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם לְבְרִית עוֹלָם לְהִזְוֹת
לְךָ לְאֱלֹהִים וּלְזָרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ: (8) וְנִתְּתִי לְךָ וּלְזָרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֶת אֶרֶץ
מִצְרַיִם אֶת כָּל-אֶרֶץ כְּנָעַן לְאַחֲזוֹת עוֹלָם וְהָיִיתִי לָהֶם לְאֱלֹהִים:

(9) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אַתָּה וְזָרְעֶךָ
אַחֲרֶיךָ לְדֹרֹתָם: (10) זֹאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זָרְעֶךָ
אַחֲרֶיךָ הַמּוֹל לָכֶם כָּל-זָכָר: (11) וְנִמְלַתֶם אֶת בָּשָׂר עַרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת
בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם: (12) וּבֶן-שְׁמֹנֶת יָמִים יְמוֹל לָכֶם כָּל-זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם
יְלִיד בֵּית וּמִקְנֵת-כֶּסֶף מִכָּל בֶּן-זָכָר אֲשֶׁר לֹא מִזְרַעְךָ הוּא: (13) הַמּוֹל
יְמוֹל יְלִיד בֵּיתָהּ וּמִקְנֵת כֶּסֶף וְהָיְתָה בְּרִיתִי בְּבִשְׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם:
(14) וְעָרַל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יְמוֹל אֶת-בָּשָׂר עַרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא
מֵעַמִּיךָ אֶת-בְּרִיתִי הַפֶּר:

وحي الله سبحانه وتعالى إلى سيدنا ابراهيم عليه السلام وأمره له بعمل الختان

سفر التكوين - الإصحاح السابع عشر

(١) ولما كان أبرام ابن تسع وتسعين سنة ظهر الرب لأبرام وقال له أنا الله القدير . سر أمامي
وكن كاملاً . (٢) فأجعلُ عهدي بيني وبينك وأكثرك كثيراً جداً . (٣) فسقط أبرام على وجهه .
وتكلم الله معه قائلاً . (٤) أما أنا فهو ذا عهدي معك وتكون أباً لجمهور من الأمم . (٥) فلا يدعى
اسمك بعدُ أبرام بل يكون اسمك ابراهيم . لأنني أجعلك أباً لجمهور من الأمم . (٦) وأثمرك كثيراً جداً
وأجعلك أمماً . وملوك منك يخرجون . (٧) وأقيم عهدي بيني وبينك وبين نسلك من بعدك
في أجيالهم عهداً أبدياً . لأكون إلهك ولنسلك من بعدك . (٨) وأعطى لك ولنسلك من بعدك
أرض غربتك كل أرض كنعان ملكاً أبدياً . وأكون إلههم .

(٩) وقال الله لابراهيم وأما أنت فتحفظ عهدي . أنت ونسلك من بعدك في أجيالهم . هذا
هو عهدي الذي تحفظونه بيني وبينكم وبين نسلك من بعدك . يُختن منكم كل ذكر . (١٠) فتحتنون
في لحم غرلتكم . فيكون علامة عهد بيني وبينكم . (١١) ابن ثمانية أيام يُختن منكم كل ذكر في أجيالكم .
وليد المبيت والمبتاع بفضة من كل ابن غريب ليس من نسلك . (١٢) يُختن ختاناً وليد بيتك والمبتاع
بفضتك . فيكون عهداً أبدياً . (١٣) وأما الذكر الأغلف الذي لا يُختن في لحم غرلته
فقطع تلك النفس من شعبها . انه قد نكث عهدي .

(10) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם עָרִי אֲשֶׁתְּךָ לֹא-תִקְרָא אֶת-שְׁמִי שָׂרִי כִי שָׂרָה שְׁמָהּ: (11) וּבִרְכֹתַי אֹתָהּ וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה לָּךְ בֶּן וּבִרְכֹתֶיהָ וְהָיְתָה לְגֹנִים מִלְכֵי עַמִּים מִמֶּנָּה יִהְיוּ: (12) וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל-פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלִבִּי הֲלֹכֵן מֵאֵה-שָׁנָה יוֹלֵד וְאִם-שָׂרָה הִבֵּת-תִּשְׁעִים שָׁנָה תֵּלֵד: (13) וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל-הָאֱלֹהִים לֹא יִשְׁמַעְאֵל יְחִיָּה לְפָנֶיךָ: (14) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֲבַל שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ יִלְדֵת לָּךְ בֶּן וְקָרָאתָ אֶת-שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִי אֶת-בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו: (15) וְלִישְׁמַעְאֵל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה בִרְכֹתַי אִתּוֹ וְהִפְרִיתִי אִתּוֹ וְהָרַבְתִּי אֹתוֹ בְּמֵאֵד בְּמֵאֵד שְׁנַיִם-עָשָׂר וָשִׂיאָם יוֹלִיד וְנָתַתִּיו לְגֹי גָדוֹל: (16) וְאֵת בְּרִיתִי אָקִים אֶת-יִצְחָק אֲשֶׁר תֵּלֵד לָּךְ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בַּשָּׁנָה הָאַחֲרִית: (17) וַיִּכַּל לְדַבֵּר אֹתוֹ וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם:

(18) וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת-ישְׁמַעְאֵל בְּנוֹ וְאֵת כָּל-יְלִידֵי בֵיתוֹ וְאֵת כָּל-מִקְנֵת כֶּסֶפוֹ כָּל-זָכָר בְּאַנְשֵׁי בֵית אַבְרָהָם וַיִּמַּל אֶת-בְּשַׂר עַרְלָתָם בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים: (19) וְאַבְרָהָם בֶּן-תִּשְׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה בָּהֵמְלוֹ בְּשַׂר עַרְלָתוֹ: (20) וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ בֶּן-שָׁלֹשׁ עָשָׂר שָׁנָה בָּהֵמְלוֹ אֵת בְּשַׂר עַרְלָתוֹ: (21) בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה נָמוּל אַבְרָהָם וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ: (22) וְכָל-אַנְשֵׁי בֵיתוֹ יָלִיד בָּיִת וּמִקְנֵת-כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן-נֹכַח נָמְלוּ אִתּוֹ:

(١٥) وقال الله لابراهيم ساراي امرأتك لا تدعو اسمها ساراي بل اسمها سارة . (١٦) وأباركها وأعطيك أيضا منها ابنا . أباركها فتكون أما وملوك شعوب منها يكونون . (١٧) فسقط ابراهيم على وجهه وضحك . وقال في قلبه هل يولد لابن مئة سنة وهل تلد سارة وهي بنت تسعين سنة . (١٨) وقال ابراهيم لله ليت اسمعيل يعيش أمامك . (١٩) فقال الله بل سارة امرأتك تلد لك ابنا وتدعو اسمه اسحق . وأقيم عهدي معه عهدا أبديا لنسائه من بعده . (٢٠) وأما اسمعيل فقد سمعت لك فيه . ها أنا أباركه وأثمره وأكثره كثيرا جدا . اثني عشر رئيسا يلد واجعله أمة كبيرة . (٢١) ولكن عهدي أقيمه مع اسحق الذي تلده لك سارة في هذا الوقت في السنة الآتية . (٢٢) فلما فرغ من الكلام معه صعد الله عن ابراهيم .

(٢٣) فأخذ ابراهيم اسمعيل ابنه وجميع ولدان بيته وجميع المبتاعين بفضته كل ذكر من أهل بيت ابراهيم وختن لحم غرلتهم في ذلك اليوم عينه كما كلمه الله . (٢٤) وكان ابراهيم ابن تسع وتسعين سنة حين خُتن في لحم غرلته . (٢٥) وكان اسمعيل ابنه ابن ثلث عشرة سنة حين خُتن في لحم غرلته . (٢٦) في ذلك اليوم عينه خُتن ابراهيم واسمعيل ابنه . (٢٧) وكل رجال بيته وولدان البيت والمبتاعين بالفضة من ابن الغريب خُتنوا معه .

הַלְדַת יִצְחָק אֲבִינוֹ ע"ה

בראשית כא.

- (1) וַיְהִי כִּי פָקַד אֶת-שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר :
- (2) וַתֵּהָרֵג וַתֵּלֵד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לְזִקְנָיו לְמוֹעֵד אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֲתוֹ אֱלֹהִים :
- (3) וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת-שֵׁם-בְנוֹ הַנּוֹלָד-לוֹ אֲשֶׁר-יָלְדָהּ-לוֹ שָׂרָה יִצְחָק :
- (4) וַיִּגְמַל אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן-שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֲתוֹ אֱלֹהִים :
- (5) וַאֲבְרָהָם בֶּן-מֵאָת שָׁנָה בְּהוֹלֵד לוֹ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ : (6) וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחֵק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים כָּל-הַשְּׂמֵעַ יִצְחָק-לִי : (7) וַתֹּאמֶר מִי מִלֵּל לְאַבְרָהָם הַיִּנְיָקָה בָּנִים שָׂרָה כִּי-יָלְדָתִי בֶן לְזִקְנָיו : (8) וַיִּגְדַּל הַיָּלֵד וַיִּגְמַל וַיַּעַשׂ אַבְרָהָם מִשְׁתָּה גָדוֹל בְּיוֹם הַגְּמֹל אֶת-יִצְחָק :

ميلاد سيدنا اسحق عليه السلام

سفر التكوين — الإصحاح الحادى والعشرون

(١) وافتقد الرب سارة كما قال . وفعل الرب لسارة كما تكلم . (٢) فحبلت سارة وولدت لابراهيم ابنا فى شيخوخته . فى الوقت الذى تكلم الله عنه . (٣) ودعا ابراهيم اسم ابنه المولود له الذى ولدته له سارة إسحق . (٤) وختن ابراهيم إسحق ابنه وهو ابن ثمانية أيام كما أمره الله . (٥) وكان ابراهيم ابن مئة سنة حين وُلد له اسحق ابنه . (٦) وقالت سارة قد صنع إلى الله ضحكا . كل من يسمع يضحك لى . (٧) وقالت من قال لابراهيم سارة ترضع بنين . حتى ولدت ابنا فى شيخوخته . (٨) فكبر الولد وقُطم . وصنع ابراهيم وليمة عظيمة يوم فطام إسحق .

יוסף ואחיו "ע" ה

בראשית לו.

(1) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: (2) אלה תלדות יעקב יוסף בן-שבע-עשרה שנה היה רעה את-אחיו בצאן והוא נער את-בני בלהה ואת-בני זלפה ונשי אביו ויבא יוסף את-דבתם רעה אל-אביהם: (3) וישראל אהב את-יוסף מכל-בניו כי-בן-זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים: (4) ויראו אחיו כי-אתו אהב אביהם מכל-אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם:

(5) ויחלם יוסף חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד שנא אתו: (6) ויאמר אליהם שמעו-נא החלום הזה אשר חלמתי: (7) והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם-נצבה והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי: (8) ויאמרו לו אחיו המלך תמלך עלינו אם-משול תמשל בנו ויוספו עוד שנא אתו על-חלמתי ועל-דבריו: (9) ויחלם עוד חלום אחר ויספר אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי: (10) ויספר אל-אביו ואל-אחיו וינער-בו אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר חלמת הבוא נבוא אני ואמך ואחיד להשתחות לך ארצה: (11) וינקאו-בו אחיו ואביו שמר את-הדבר:

قصة سيدنا يوسف عليه السلام

سفر التكوين — الإصحاح السابع والثلاثون

(١) وسكن يعقوب في أرض غربة أبيه في أرض كنعان . (٢) هذه مواليد يعقوب . يوسف إذ كان ابن سبع عشرة سنة كان يرعى مع إخوته الغنم وهو غلام عند بني إلهة وبني زلفة امرأتى أبيه . وأتى يوسف بنميتهم الرديئة الى أبيهم . (٣) وأما اسرائيل فأحب يوسف أكثر من سائر بنيه لأنه ابن شيخوخته . فصنع له قميصا ملونا . (٤) فلما رأى إخوته أن أباهم أحبه أكثر من جميع إخوته أبغضوه ولم يستطيعوا أن يكلّموه بسلام .

(٥) وحلم يوسف حلما وأخبر إخوته . فازدادوا أيضا بغضا له . (٦) فقال لهم اسمعوا هذا الحلم الذى حلمت . (٧) فيها نحن حازمون حزما فى الحقل . وإذا حزمتى قامت وانتصبت فاحتاطت حزمكم وسجدت لحزمتى . (٨) فقال له إخوته أملكك تملك علينا ملكا أم تتسلط علينا تسلطا . وازدادوا أيضا بغضا له من أجل أحلامه ومن أجل كلامه . (٩) ثم حلم أيضا حلما آخر وقصه على إخوته . فقال إبنى قد حلمت حلما أيضا وإذا الشمس والقمر وأحد عشر كوكبا ساجدة لى . (١٠) وقصه على أبيه وعلى إخوته . فأنتمره أبوه وقال له ما هذا الحلم الذى حلمت . هل نأتى أنا وأمك وإخوتك لنسجد لك الى الأرض ؟ (١١) ففسده إخوته . وأما أبوه فحفظ الأمر .

(12) וַיֵּלְכוּ אֶחָיו לְרַעוֹת אֶת-צֹאן אֲבֵיהֶם בְּשֹׁכֶם : (13) וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף הֲלוֹא אַחֶיךָ רָעִים בְּשֹׁכֶם לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִי : (14) וַיֹּאמֶר לוֹ לֹד-נָא רְאֵה אֶת-שְׁלוֹם אַחֶיךָ וְאֶת-שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהַשְּׂבִי דְבַר וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעֵמֶק חֲבֵרוֹן וַיָּבֹא שִׁכְמָה : (15) וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהָיָה תַעֲהָה בַּשָּׂדֶה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה-תִּבְקֶשׁ : (16) וַיֹּאמֶר אֶת-אָחִי אָנֹכִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידָה-נָא לִי אֵיפֹה הֵם רָעִים : (17) וַיֹּאמֶר הָאִישׁ וְסַעְדוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אֹמְרִים גַּלְכֵה דַתִּינָה וַיֵּלֶךְ יוֹסֵף אַחֵר אֶחָיו וַיִּמְצְאֵם בְּדִתָן :

(18) וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרֶחֶק וּבְטָרִם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לְהִמִּיתוֹ : (19) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו הִנֵּה בָעַל הַחֲלָמוֹת הֲלֹנָה בָּא : (20) וַעֲתָה לָכוּ וְנִהְרָגְהוּ וְנִשְׁלִיכְהוּ בְּאֶמֶד הַבְּרוֹת וְאֹמְרֵנוּ חִיָּה רָעָה אֲכַלְתָּהוּ וְנִרְאָה מֵה-יְהִי חֲלָמְתוֹ : (21) וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנֹנוּ נַפְשׁ : (22) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רְאוּבֵן אֶל-תִּשְׁפְּכוּ-דָם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל-הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבַר וַיֵּד אֶל-תִּשְׁלַחוּ-בּוֹ לְמַעַן הַצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשִּׁיבּוֹ אֶל-אָבִיו : (23) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר-בָּא יוֹסֵף אֶל-אָחִיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶת-יוֹסֵף אֶת-כְּתָנָתוֹ אֶת-כְּתָנֹת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו : (24) וַיִּקְחָהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רָק אֵין בּוֹ מַיִם :

(25) וַיִּשְׁבוּ לֶאֱכֹל-לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיֵּרְאוּ וְהָיָה אַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים בָּאָה מִנְלַעַד וּגְמַלֵּיהֶם נִשְׂאִים גִּכְאֹת וּצְרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִמָה : (26) וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל-אָחִיו מַה-בָּצַע כִּי נִהְרָג אֶת-אָחֵינוּ וְכִסִּינוּ אֶת-דָּמוֹ : (27) לָכוּ וְנִמְכְּרוּנוּ לִישְׁמַעְאֵלִים וְיִדְנוּ אֶל-תְּהִי-בּוֹ כִּי-אָחֵינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמַעוּ אֶחָיו : (28) וַיַּעֲבְרוּ אַנְשִׁים מִדִּינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ וַיַּעֲלוּ אֶת-יוֹסֵף מִן-הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת-יוֹסֵף לִישְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ אֶת-יוֹסֵף מִצְרַיִמָה : (29) וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל-הַבּוֹר וְהָיָה אֵין יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדָיו : (30) וַיֵּשֶׁב אֶל-אָחִיו וַיֹּאמֶר הִילָד אֵינְנוּ וְאֵנִי אֵנָה אֲנִי-בָא :

(١٢) ومضى إخوته ليرعوا غنم أبيهم عند شكيم . (١٣) فقال اسرائيل ليوسف أليس إخوتك يراعون عند شكيم . تعال فأرسلك إليهم . فقال له هانذا . (١٤) فقال له اذهب انظر سلامة إخوتك وسلامة الغنم ورد لي خبرا . فأرسله من وطاء حبرون فأتى الى شكيم . (١٥) فوجده رجل وانما هو ضال في الحقل . فسأله الرجل قائلا ماذا تطالب ؟ (١٦) فقال أنا طالب إخوتي . أخبرني أين يراعون ؟ (١٧) فقال الرجل قد ارتحلوا من هنا . لأنني سمعتهم يقولون لنذهب الى دوثان . فذهب يوسف وراء إخوته فوجدهم في دوثان .

(١٨) فلما أبصروه من بعيد قبلما اقترب إليهم احتالوا له ليميتوه . (١٩) فقال بعضهم لبعض هوذا هذا صاحب الأحلام قادم . (٢٠) فالآن هلم نقتله ونطرحه في إحدى الآبار ونقول وحش ردىء أكله . فنرى ماذا تكون أحلامه . (٢١) فسمع رأويين وأنقذه من أيديهم وقال لا تقتله . (٢٢) وقال لهم رأويين لا تسفكوا دما . اطرحوه في هذه البئر التي في البرية ولا تمدوا اليه يدا . لكي ينتقذه من أيديهم ليرده الى أبيه . (٢٣) فكان لما جاء يوسف الى إخوته أنهم خلعوا عن يوسف قميصه القميص المثلون الذي عليه . (٢٤) وأخذوه وطرحوه في البئر . وأما البئر فكانت فارغة ليس فيها ماء .

(٢٥) ثم جلسوا لياكلوا طعاما . فرفعوا عيونهم ونظروا واذا قافلة اسمعيليين مقبلة من جلعاد وجمالهم حاملة كثيرا وبأسانا ولاذنا ذاهبين لينزلوا بها الى مصر . (٢٦) فقال يهوذا لاختوته ما الفائدة أن نقتل أخانا ونخفي دمه . (٢٧) تعالوا فنبيعه للاسمعيليين ولا تكن أيدينا عليه لأنه أخونا ولحمنا . فسمع له إخوته . (٢٨) واجتاز رجال مديانين تجارا . فسحبوا يوسف وأصعدوه من البئر وباعوا يوسف للاسمعيليين بعشرين من الفضة فأتوا بيوسف الى مصر . (٢٩) ورجع رأويين الى البئر واذا يوسف ليس في البئر فمزق ثيابه . (٣٠) ثم رجع الى إخوته وقال الولد ليس موجودا . وأنا الى أين أذهب .

(21) וַיִּקְחוּ אֶת־כְּתוּבַת יוֹסֵף וַיִּשְׁחָטוּ שְׁעִיר עֲזִים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכְּתוּבַת בַּדָּם:

(22) וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־כְּתוּבַת הַפָּסִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מִצָּאֵנוּ הַכֶּרֶ־

נָא הַכְּתוּבַת בְּנֵךְ הִיא אִם־לֹא: (23) וַיִּפְיֶרָה וַיֹּאמֶר כְּתוּבַת בְּנֵי חַיָּה רְעָה

אֲכַלְתֶּהוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף: (24) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתוֹ וַיִּשֶׂם שָׁק בְּמַתְנָיו

וַיִּתְאַבֵּל עַל־בָּנוּ יָמִים רַבִּים: (25) וַיִּקְמוּ כָל־בָּנָיו וְכָל־בָּנֹתָיו לִגְחֹמוֹ וַיִּמְאֵן

לְהַתְנוּחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־אֶרְד אֶל־בְּנֵי אָבִי שְׂאֵלָה וַיִּבֶךְ אִתּוֹ אָבִיו:

(26) וְהַמְדִּינִים מָכְרוּ אִתּוֹ אֶל־מִצְרַיִם לְפֹטִיפָר סָרִיס פְּרָעָה שֶׁר הַטְּבָחִים:

(٣١) فأخذوا قميص يوسف وذبجوا تيساً من المعزى وغمسوا القميص في الدم . (٣٢) وأرسلوا القميص الملوّن وأحضروه إلى أبيهم . وقالوا وجدنا هذا . حَقَّقَ أَقْبِصَ ابْنِكَ هُوَ أَمْ لَا . (٣٣) فَتَحَقَّقَهُ وَقَالَ قِمِصَ ابْنِي . وَحَشَّ رَدِيءٌ أَكَلَهُ . افْتَرَسَ يَوْسُفَ افْتَرَسَا . (٣٤) فَزَقَّ يَعْقُوبُ ثِيَابَهُ وَوَضَعَ مِسْحًا عَلَى حَقْوَيْهِ وَنَاحَ عَلَى ابْنِهِ أَيَّامًا كَثِيرَةً . (٣٥) فَقَامَ جَمِيعٌ بِنَيْهِ وَجَمِيعٌ بِنَاتِهِ لِيَعْرِضَهُ . فَأَبَى أَنْ يَتَعَزَّى وَقَالَ لِمَنِي أَنْزِلْ إِلَى ابْنِي نَاطِحًا إِلَى الْهَاطِيَةِ . وَبَكَى عَلَيْهِ أَبُوهُ .

(٣٦) وَأَمَّا الْمَدْيَانِيُّونَ فَبَاعُوهُ فِي مِصْرَ لِفُوطِيفَارَ خَصِيٍّ فِرْعَوْنَ رَئِيسِ الشَّرَطِ .

בראשית ל ט.

(1) וַיֹּסֵף הוֹרֵד מִצְרַיִם וַיִּקְנֶהוּ פוֹטִיפָר סָרִיס פֶּרֶעָה שֶׁר הַטַּבְחִים
אִישׁ מִצְרֵי מִיד הַיִּשְׁמַעְאֵלִים אֲשֶׁר הוֹרְדָהוּ שָׁמָּה : (2) וַיְהִי יְהוָה אֶת-יוֹסֵף
וַיְהִי אִישׁ מְצַלִּיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרִי :

(3) וַיֵּרָא אֲדֹנָיו כִּי יְהוָה אִתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר-הוּא עֹשֶׂה יְהוָה מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ :
(4) וַיִּמָּצֵא יוֹסֵף חָן בְּעֵינָיו וַיַּעֲרַת אִתּוֹ וַיִּפְקְדֵהוּ עַל-בֵּיתוֹ וְכָל-יִשְׁ-לוֹ וְחַן
בְּיָדוֹ : (5) וַיְהִי מֵאֵז הַפְּקִיד אִתּוֹ בְּבֵיתוֹ וְעַל כָּל-אֲשֶׁר יִשְׁ-לוֹ וַיִּבְרַךְ יְהוָה
אֶת-בֵּית הַמִּצְרִי בְּגַלְל יוֹסֵף וַיְהִי בִּרְכַת יְהוָה בְּכָל-אֲשֶׁר יִשְׁ-לוֹ בְּבֵית
וּבְשָׂדֵה : (6) וַיַּעֲזֹב כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ בְּיַד יוֹסֵף וְלֹא-יָדַע אִתּוֹ מֵאוֹמֶה כִּי אִם-
הַלֶּחֶם אֲשֶׁר-הוּא אוֹכֵל וַיְהִי יוֹסֵף יִפְהֶ-חָאֵר וַיִּפֶּה מְרָאָה :

(7) וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַחֲשָׂא אִשֶׁת-אֲדֹנָיו אֶת-עַיְנֶיהָ אֶל-יוֹסֵף
וַתֹּאמֶר שִׁכְבָה עִמִּי : (8) וַיִּמָּאֵן וַיֹּאמֶר אֶל-אִשֶׁת אֲדֹנָיו הֲנָן אֲדֹנִי לֹא-יָדַע
אֵתִי מִה בְּבֵית וְכָל אֲשֶׁר-יִשְׁ-לוֹ וְחַן בְּיָדֵי : (9) אֵינְנִי גְדוֹל בְּבֵית הַזֶּה
מִמֶּנִּי וְלֹא-חָשַׁף מִמֶּנִּי מֵאוֹמֶה כִּי אִם-אוֹחַף בְּאֲזֵר אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאִיךָ אֲעֹשֶׂה
הַרְעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וַחֲטָאתִי לְאֱלֹהִים : (10) וַיְהִי כַּדְבָרָה אֶל-יוֹסֵף יוֹם
יוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֶיהָ לְשִׁכַּב אִצְלָהּ לְהִיחַת עִמָּה :

(11) וַיְהִי כִּהְיוּם הַזֶּה וַיָּבֵא הַבֵּיתָה לַעֲשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ וְאִין אִישׁ מֵאֲנָשֵׁי
הַבֵּית שֵׁם בְּנֵיִת : (12) וַתַּתְּפֹשֶׂהוּ בְּבִגְדוֹ לֵאמֹר שִׁכְבָה עִמִּי וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ
בְּיָדָהּ וַיִּגַּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה : (13) וַיְהִי כִּרְאוּתָהּ כִּי-עָזַב בְּגָדוֹ בְּיָדָהּ וַיִּגַּס
הַחוּצָה : (14) וַתִּקְרָא לְאֲנָשֵׁי בֵיתָהּ וַתֹּאמֶר לָהֶם לֵאמֹר רְאוּ הֵבִיא לָנוּ אִישׁ
עִבְרִי לְצַחֵק בָּנוּ בָּא אֵלַי לְשִׁכַּב עִמִּי וַאֲקָרָא בְּקוֹל גְּדוֹל : (15) וַיְהִי כִשְׁמַעוּ
כִּי-הִרְיַמְתִּי קוֹלִי וַאֲקָרָא וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ אִצְלִי וַיִּגַּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה :

سفر التكوين — الإصحاح التاسع والثلاثون

(١) وأما يوسف فأُزِلَ إلى مصر واشتراه فوطيفار خِصِيَّ فرعون رئيس الشرط رجل مصري من يد الإسماعيليين الذين أنزلوه إلى هناك . (٢) وكان الرب مع يوسف فكان رجلا ناجحا . وكان في بيت سيده المصري .

(٣) ورأى سيده أن الرب معه وأن كل ما يصنع كان الرب ينجحه بيده . (٤) فوجد يوسف نعمة في عينيه وخدمه . فوكله على بيته ودفع إلى يده كل ما كان له . (٥) وكان من حين وكله على بيته وعلى كل ما كان له أن الرب بارك بيت المصري بسبب يوسف . وكانت بركة الرب على كل ما كان له في البيت وفي الحقل . (٦) فترك كل ما كان له في يد يوسف . ولم يكن معه يعرف شيئا إلا الخبز الذي يأكل . وكان يوسف حسن الصورة وحسن المنظر .

(٧) وحدث بعد هذه الأمور أن امرأة سيده رفعت عينيها إلى يوسف وقالت اضطجع معي . (٨) فأبى وقال لامرأة سيده هو ذا سيدي لا يعرف معي ما في البيت وكل ماله قد دفعه إلى يدي . (٩) ليس هو في هذا البيت أعظم مني . ولم يمسك عنى شيئا غيرك لأني امرأته . فكيف أصنع هذا الشر العظيم وأخطئ إلى الله . (١٠) وكان إذ كلمت يوسف يوما فيوما أنه لم يسمع لها أن يضطجع بجانبها ليكون معها .

(١١) ثم حدث نحو هذا الوقت أنه دخل البيت ليعمل عمله ولم يكن إنسان من أهل البيت هناك في البيت . (١٢) فامسكته بثوبه قائلة اضطجع معي . فترك ثوبه في يدها وهرب وخرج إلى خارج . (١٣) وكان لما رأت أنه ترك ثوبه في يدها وهرب إلى خارج . (١٤) أنها نادى أهل بيتها وكلمتهم قائلة انظروا . قد جاء الينا رجل عبراني ليداعبنا . دخل إلى ليضطجع معي فصرختُ بصوت عظيم . (١٥) وكان لما سمع أنى رفعتُ صوتي وصرختُ أنه ترك ثوبه بجانبى وهرب وخرج إلى خارج .

(17) ותנח בגדו אצלה עד-בוא אדניו אל-ביתו : (17) ותדבר אליו
כדברים האלה לאמר בא אלי העבד העברי אשר-הבאת לנו לצחק בי :
(18) יהי כהרימי קולי ואקרא ויעזב בגדו אצלי ויגס החוצה : (18) יהי
כשמע אדניו את-דברי אשתו אשר דברה אליו לאמר כדברים האלה
עשה לי עבדך ויחר אפו : (19) וינקח אדני יוסף אתו ויתנהו אל-בית
הסהר מקום אשר-אסירי המלך אסורים ויהי-שם בבית הסהר :

(20) ויהי יהוה את-יוסף ויט אליו חסד ויחן חנו בעיניו שר בית-הסהר :
(21) ויחן שר בית הסהר ביד-יוסף את כל-האסירים אשר בבית הסהר
ואת כל-אשר עשים שם הוא היה עשה : (22) אין שר בית-הסהר ראה
את-כל-מאומה בידו באשר יהוה אתו ואשר-הוא עשה יהוה מצליח :

(١٦) فوضعت ثوبه بجانبها حتى جاء سيده إلى بيته . (١٧) فكلمته بمثل هذا الكلام قائلة دخل إلى العبد العبراني الذي جئت به إلينا ليداعبني . (١٨) وكان لما رفعت صوتي وصرخت أنه ترك ثوبه بجانبني وهرب إلى خارج . (١٩) فكان لما سمع سيده كلام امرأته الذي كلمته به قائلة بحسب هذا الكلام صنع بي عبدك أن غضبه حى . (٢٠) فأخذ يوسف سيده ووضعته في بيت السجن المكان الذي كان أسرى الملك محبوسين فيه . وكان هناك في بيت السجن .

(٢١) ولكن الرب كان مع يوسف وبسط إليه لطفًا وجعل نعمة له في عيني رئيس بيت السجن . (٢٢) فدفع رئيس بيت السجن إلى يد يوسف جميع الأسرى الذين في بيت السجن . وكل ما كانوا يملكون هناك كان هو العامل . (٢٣) ولم يكن رئيس بيت السجن ينظر شيئًا البتة مما في يده . لأن الرب كان معه ومهما صنع كان الرب ينجحه .

בראשית מ.

(1) ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך-מצרים והאפה לאדניהם למלך מצרים: (2) ויקצף פרעה על שני סריסיו על שר המשקים ועל שר האופים: (3) ויתן אתם במשמר בית שר הטבחים אל-בית הסהר מקום אשר יוסף אסור שם: (4) ויפקד שר הטבחים את-יוסף אתם וישרת אתם ויהיו ימים במשמר:

(5) ויתלמו חלום שניהם איש חלמו בלילה אחד איש בפתרון חלמו המשקה והאפה אשר למלך מצרים אשר אסורים בבית הסהר: (6) ויבא אליהם יוסף בבקר וירא אתם והנם זעפים: (7) וישאל את-סריסי פרעה אשר אתו במשמר בית אדניו לאמר מדוע פניכם רעים היום: (8) ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר אין אתו ויאמר אלהם יוסף הלוא לאלהים פתרנים ספרו-נא לי:

(9) ויספר שר-המשקים את-חלמו ליוסף ויאמר לו בחלומי והנה-גפן לפני: (10) ובגפן שלשה שריגם והיא כפרחת עלתה נצחה הבשילו אשכלתיה ענבים: (11) וכוס פרעה בידי ואקח את-הענבים ואשחט אתם אל-כוס פרעה ואמן את-הכוס על-כף פרעה: (12) ויאמר לו יוסף זה פתרנו שלשת השרגים שלשת ימים הם: (13) בעוד שלשת ימים ישא פרעה את-ראשו והשיבך על-כנף ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היית משקהו: (14) כי אם-זכרתני אתך כאשר ייטב לך ועשית-נא עמדי חסד והזכרתני אל-פרעה והוצאתני מן-הבית הזה: (15) כי גנב גנבתי מארץ העברים וגם-פה לא-עשיתי מאומה כי שמו אתי בבור:

سفر التكوين — الإصحاح الأربعون

(١) وحدث بعد هذه الأمور أن ساقى ملك مصر والخباز أذنا إلى سيدهما ملك مصر .
(٢) فسخط فرعون على خصيه رئيس السقاة ورئيس الخبازين . (٣) فوضعهما في حبس بيت رئيس الشرط في بيت السجن المكان الذى كان يوسف محبوسا فيه . (٤) فأقام رئيس الشرط يوسف عندهما فخدمتهما . وكانا أياما في الحبس .

(٥) وحلما كلاهما حلما في ليلة واحدة كل واحد حلمه كل واحد بحسب تعبير حلمه . ساقى ملك مصر وخبازه المحبوسان في بيت السجن . (٦) فدخل يوسف اليهما فى الصباح ونظرهما وإذا هما مغتبان . (٧) فسأل خصي فرعون اللذين معه فى حبس بيت سيده قائلا لماذا وجهكما مكئدان اليوم . (٨) فقالا له حلمنا حلما وليس من يعبره . فقال لهما يوسف أليست لله التعابير .
قصا على .

(٩) فقصَّ رئيس السقاة حلمه على يوسف وقال له كنتُ فى حلمي وإذا كريمة أمامي . (١٠) وفى الكريمة ثلثة قضبان . وهى اذ أفرختُ طلع زهرها وأنضجتُ عناقيدها عنبا . (١١) وكانت كاس فرعون فى يدي . فأخذتُ العنب وعصرتهُ فى كاس فرعون وأعطيتُ الكاس فى يد فرعون . (١٢) فقال له يوسف هذا تعبيره . الثلثة القضبان هى ثلثة أيام . (١٣) فى ثلثة أيام أيضا يرفع فرعون رأسك ويردك إلى مقامك . فتعطى كاس فرعون فى يده كالعادة الأولى حين كنتُ ساقيه . (١٤) وإنما اذا ذكرتنى عندك حينما يصير لك خير تصنع إلى إحسانا وتدكرنى الفرعون وتخرجنى من هذا البيت . (١٥) لأنى قد سُرقْتُ من أرض العبرانيين . وهنا أيضا لم أفعل شيئا حتى وضعونى فى السجن .

(17) וַיֵּרָא שְׂרֵי-הָאֲפִים כִּי-טוֹב פָּתַר וַיֹּאמֶר אֶל-יוֹסֵף אַף-אַנִּי בְּחַלּוּמֵי
וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סִלֵּי חֲרִי עַל רֹאשִׁי : (17) וּבִסֵּל הָעֲלִיּוֹן מִכֹּל מֵאֲכַל פְּרֹעָה
מַעֲשֵׂה אִפֶּה וְהָעוֹף אֲכַל אֶתְּם מִן-הַסֵּל מֵעַל רֹאשִׁי : (18) וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
זֶה פָתַרְנוּ שְׁלֹשֶׁת הַסֵּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם : (19) בַּעֲוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא
פְּרֹעָה אֶת-רֹאשְׁךָ מֵעַלְיֶךָ וְתָלָה אוֹתָךְ עַל-עֵץ וְאֲכַל הָעוֹף אֶת-בְּשָׂרְךָ
מֵעַלְיֶךָ :

(20) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַגָּדָת אֶת-פְּרֹעָה וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו
וַיִּשָּׂא אֶת-רֹאשׁ שֵׁר הַמְּשָׁקִים וְאֶת-רֹאשׁ שֵׁר הָאֲפִים בְּחוּף עַבְדָּיו : (21) וַיָּשָׁב
אֶת-שֵׁר הַמְּשָׁקִים עַל-מִשְׁקָהוּ וַיִּמָּן הַכּוֹס עַל-כַּף פְּרֹעָה : (22) וְאֵת שֵׁר
הָאֲפִים תָּלָה בְּאֶשֶׁר פָּתַר לָהֶם יוֹסֵף : (23) וְלֹא-זָכַר שֵׁר-הַמְּשָׁקִים אֶת-
יוֹסֵף וַיִּשְׁכַּחְהוּ :

- (١٦) فلما رأى رئيس الخبازين أنه عبر جيداً قال ليوسف كنتُ أنا أيضاً في حلمي وإذا ثلاثة سلال
حوارى على رأسي . (١٧) وفي السِّل الأعلَى من جميع طعام فرعون من صنعة الخباز . والطيور تأكله
من السِّل عن رأسي . (١٨) فأجاب يوسف وقال هذا تعبيره . الثلاثة السلال هي ثلاثة أيام .
(١٩) في ثلاثة أيام أيضاً يرفع فرعون رأسك عنك ويعلقك على خشبة وتاكل الطيور لحمك عنك .
- (٢٠) فحدث في اليوم الثالث يوم ميلاد فرعون أنه صنع وليمة لجميع عبيده ورفع رأس رئيس
السقاة ورأس رئيس الخبازين بين عبيده . (٢١) وردَّ رئيس السقاة الى سقيه . فأعطى الكاس
في يد فرعون . (٢٢) وأما رئيس الخبازين فعلقه كما عبر لهما يوسف . (٢٣) ولكن لم يذكر رئيس
السقاة يوسف بل نسيه .

בראשית מא.

(י) ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על-היאר: (י) והנה מן-היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרענה באחו: (י) והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן-היאר רעות מראה ודקות בשר ותעמדנה אצל הפרות על-שפת היאר: (י) ותאכלנה הפרות רעות המראה ודקת הבשר את שבע הפרות יפות המראה והבריאת וייקץ פרעה:

(י) ויישן ויחלם שנית והנה שבע שבלים עלות בקנה אחד בריאות וטבות: (י) והנה שבע שבלים דקות ושרופת קדים צמחות ואחריהן: (י) ותבלענה השבלים הדקות את שבע השבלים הבריאות והמלאות וייקץ פרעה והנה חלום: (י) ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את-כל-חרטמי מצרים ואת-כל-חכמיה ויספר פרעה להם את-חלמו ואין-פותר אותם לפרעה:

(י) וידבר שר המשקים את-פרעה לאמר את-חטאי אני מוכיר היום: (י) פרעה קצף על-עבדיו וישן אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת שר האפים: (י) ונחלמה חלום בלילה אחר אני והוא איש כפתרון חלמו חלמו: (י) ושם אתנו נער עברי עבד לשר הטבחים ונספר-לו ויפתר-לנו את-חלמתינו איש כחלמו פתר: (י) ויהי כאשר פתר-לנו כן היה אתי השיב על-פני ואחו חלה:

سفر التكوين — الإصحاح الحادى والأربعون

(١) وحدث من بعد سنتين من الزمان أن فرعون رأى حلمها . وإذا هو وانف عند النهر .
(٢) وهو ذا سبع بقرات طالعة من النهر حسنة المنظر وسمينة اللحم . فارتعت في روضة . (٣) ثم هو ذا
سبع بقرات أخرى طالعة وراءها من النهر قبيحة المنظر ورقية اللحم . فوقف بجانب البقرات
الأولى على شاطئ النهر . (٤) فأكلت البقرات القبيحة المنظر والرقية اللحم البقرات السبع الحسنة
المنظر والسمينة . واستيقظ فرعون .

(٥) ثم نام فلم ثانية . وهو ذا سبع سنابل طالعة في ساق واحد سمينة وحسنة . (٦) ثم هو ذا
سبع سنابل رقيقة ومفوحة بالريح الشرقية نابتة وراءها . (٧) فابتلع السنابل الرقيقة السنابل السبع
السمينة المتلثة . واستيقظ فرعون وإذا هو حلم . (٨) وكان في الصباح أن نفسه ارتججت . فأرسل
ودعا جميع سحرة مصر وجميع حكمائها وقص عليهم فرعون حلمه . فلم يكن من يعبره لفرعون .

(٩) ثم كلم رئيس السقاة فرعون قائلاً أنا أتذكر اليوم خطاياى . (١٠) فرعون سخط على عبديه
بفعلنى فى حبس بيت رئيس الشرط أنا ورئيس الخبازين . (١١) فلمها حلمها فى ليلة واحدة أنا وهو .
حلمها كل واحد بحسب تعبير حلمه . (١٢) وكان هناك معنا غلام عبرانى عبد لرئيس الشرط
فقصصنا عليه . فعبر لنا حلمنا . عبر لكل واحد بحسب حلمه . (١٣) وكما عبر لنا هكذا حدث .
ردنى أنا الى مقامى وأما هو فعلقه .

(14) וישלח פרעה נִיקְרָא אֶת-יוֹסֵף ויריצהו מן-הבּוֹר ויגלח ויחלף
שְׂמֵלְתָיו ויָבֵא אֶל-פַּרְעֹה: (15) וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף חֲלוֹם חֲלַמְתִּי וּפְתַר
אֵין אִתּוֹ וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עֲלֶיךָ לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לְפָתַר אִתּוֹ: (16) וַיַּעַן
יוֹסֵף אֶת-פַּרְעֹה לֵאמֹר בְּלִעְדֵי אֱלֹהִים יַעֲנֶה אֶת-שְׁלוֹם פַּרְעֹה:

(17) וַיְדַבֵּר פַּרְעֹה אֶל-יוֹסֵף בְּחִלְמֵי הַנָּגַי עֹמֵד עַל-שֹׁפֶת הַיָּאֵר: (18) וַהֲנֵה
מִן-הַיָּאֵר עֹלֵת שֶׁבַע פָּרוֹת בְּרִיאֹת בָּשָׂר וַיִּפֹּת תָּאֵר וּתְרַעֲנֶנָּה בְּאָחוּ:

(19) וַהֲנֵה שֶׁבַע-פָּרוֹת אַחֲרוֹת עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן דְּלוֹת וַרְעוֹת תָּאֵר מְאֹד
וּרְקוֹת בָּשָׂר לֹא-רָאִיתִי כִּהְנֵה בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרֹעַ: (20) וּתִאֲכַלְנָה
הַפָּרוֹת הַרְקוֹת וְהַרְעוֹת אֵת שֶׁבַע הַפָּרוֹת הַרְאשׁוֹנֹת הַבְּרִיאֹת: (21) וּתִבְאֲנֶה
אֶל-קַרְבְּנָה וְלֹא נוֹדַע כִּי-בָאוּ אֶל-קַרְבְּנָה וּמְרִאִיהֶן כֵּעַ כַּאֲשֶׁר בְּתַחֲלָה
וְאֵיִקְוֶי: (22) וְאֵרָא בְּחִלְמֵי וַהֲנֵה שֶׁבַע שַׁבְּלִים עֹלֵת בְּקַנְתָּ אֶחָד מִלֵּאֵת
וּטְבוֹת: (23) וַהֲנֵה שֶׁבַע שַׁבְּלִים צְנֻמוֹת דְּקוֹת שְׂדֵפוֹת קָדִים צְמֻחוֹת אַחֲרֵיהֶם:
(24) וּתִבְלַעַן הַשַּׁבְּלִים הַדְּקוֹת אֵת שֶׁבַע הַשַּׁבְּלִים הַטְּבוֹת וַאֲמַר אֶל-הַחֲרֻטְמִים
וְאֵין מֵנִיד לִי: (25) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-פַּרְעֹה חֲלוֹם פַּרְעֹה אֶחָד הוּא אֵת
אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הַנִּיד לְפַרְעֹה: (26) שֶׁבַע פָּרוֹת הַטְּבֹת שֶׁבַע שָׁנִים
הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשַּׁבְּלִים הַטְּבֹת שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה חֲלוֹם אֶחָד הוּא: (27) וְשֶׁבַע
הַפָּרוֹת הַרְקוֹת וְהַרְעוֹת הָעֹלֵת אַחֲרֵיהֶן שֶׁבַע שָׁנִים הֵנָּה וְשֶׁבַע הַשַּׁבְּלִים
הַרְקוֹת שְׂדֵפוֹת הַקָּדִים יִהְיוּ שֶׁבַע שָׁנֵי רָעָב: (28) הוּא הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
אֶל-פַּרְעֹה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עָשָׂה הַרְאָה אֶת-פַּרְעֹה: (29) הֵנָּה שֶׁבַע שָׁנִים
בָּאוֹת שֶׁבַע גְּדוֹל בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: (30) וְקָמוּ שֶׁבַע שָׁנֵי רָעָב אַחֲרֵיהֶן

(١٤) فأرسل فرعون ودعا يوسف . فأسرعوا به من السجن . فخلق ثيابه ودخل على فرعون . (١٥) فقال فرعون ليوسف حملتُ حلما وليس من يعبره . وأنا سمعتُ عنك قولاً أنك تسمع أحلاماً لتعبرها . (١٦) فأجاب يوسف فرعون قائلاً دُونِي اللهُ يَجِيبُ بِسَلَامَةِ فرعون .

(١٧) فقال فرعون ليوسف انى كنتُ فى حلمى واقفا على شاطئ النهر . (١٨) وهوذا سبع بقرات طالعة من النهر سمينة اللحم وحسنة الصورة . فارتعتُ فى روضة . (١٩) ثم هوذا سبع بقرات أخرى طالعة وراءها مهزولة وقبيحة الصورة جدا ورقيقة اللحم . لم أنظر فى كل أرض مصر مثلها فى القباحة . (٢٠) فأكلتُ البقرات الرقيقة والقبيحة البقرات السبع الأولى السمينة . (٢١) فدخلتُ أجوافها ولم أعلم أنها دخلتُ فى أجوافها ومنظرها قبيحاً كما فى الأول واستيقظتُ . (٢٢) ثم رأيتُ فى حلمى وهوذا سبع سنابل طالعة فى ساق واحد ممتلئة وحسنة . (٢٣) ثم هوذا سبع سنابل يابسة رقيقة ملفوحة بالريح الشرقية نابئة وراءها . (٢٤) فابتلعتُ السنابل الرقيقة السنابل السبع الحسنة فقلتُ للسحرة ولم يكن من يخبرنى .

(٢٥) فقال يوسف لفرعون حلم فرعون واحد . قد أخبر الله فرعون بما هو صانع . (٢٦) البقرات السبع الحسنة هى سبع سنين . والسنابل السبع الحسنة هى سبع سنين . هو حلم واحد . (٢٧) والبقرات السبع الرقيقة القبيحة التى طلعتُ وراءها هى سبع سنين . والسنابل الفارغة الملفوحة بالريح الشرقية تكون سبع سنين جوعاً . (٢٨) هو الأمر الذى كلمتُ به فرعون . قد أظهر الله لفرعون ما هو صانع . (٢٩) هوذا سبع سنين قادمة شبعاً عظيماً فى كل أرض مصر . (٣٠) ثم تقوم بعدها سبع سنين

וּשְׁבַח כָּל הַשָּׁבַע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכֹלֶה הִרְעַב אֶת-הָאָרֶץ : (21) וְלֹא-יִדְעַ
הַשָּׁבַע בְּאֶרֶץ מִפְּנֵי הִרְעַב הַהוּא אֲחֵרֵי-כֵן כִּי-כָבֵד הוּא מְאֹד : (22) וְעַל
הַשָּׁנוֹת הַחֲלוּם אֶל-פְּרֹעָה פְּעָמִים כִּי-זָכֹן הַדָּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים וּמִמֶּהָר
הָאֱלֹהִים לַעֲשֹׂתוֹ :

(23) וַעֲתָה יִרְא פְּרֹעָה אִישׁ גִּבּוֹן וְחָכֵם וַיִּשִׁיתְהוּ עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם :
(24) וַיַּעַשׂה פְּרֹעָה וַיִּפְקֹד פְּקָדִים עַל-הָאָרֶץ וַחֲמֹשׁ אֶת-אֶרֶץ מִצְרַיִם בַּשָּׁבַע
שְׁנֵי הַשָּׁבָע : (25) וַיִּקְבְּצוּ אֶת-כָּל-אֲכָל הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת הַבָּאֹת הָאֵלֶּה וַיִּצְבְּרוּ-
בָּר תַּחַת יַד-פְּרֹעָה אֲכָל בְּעָרִים וּשְׁמָרוֹ : (26) וַהֲיָה הָאֲכָל לְפָקֶדוֹן
לְאֶרֶץ לַשָּׁבַע שְׁנֵי הִרְעַב אֲשֶׁר תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא-תִכְרַת הָאָרֶץ
בְּרֹעַב :

(27) וַיִּיטֵב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פְּרֹעָה וּבְעֵינֵי כָּל-עַבְדָּיו : (28) וַיֹּאמֶר פְּרֹעָה
אֶל-עַבְדָּיו הַנִּמְצָא כֹּה־אִישׁ אִישׁ רֹחַ אֱלֹהִים בּוֹ : (29) וַיֹּאמֶר פְּרֹעָה אֶל-
יוֹסֵף אַחֲרַי הוֹדִיעַ אֱלֹהִים אֹחֲתִי אֶת-כָּל-זֹאת אֵינ־גִּבּוֹן וְחָכֵם כְּמוֹתִי ;
(30) אַתָּה תִּהְיֶה עַל-בֵּיתִי וְעַל-פִּיךָ יִשָּׁק כָּל-עַמִּי רַק הַכֹּסֵא אֲנִי אֲנִי מִמֶּךָ :
(31) וַיֹּאמֶר פְּרֹעָה אֶל-יוֹסֵף רְאֵה גַּתִּי אֲתָךְ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם : (32) וַיִּסֹּר
פְּרֹעָה אֶת-טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל-יַד יוֹסֵף וַיִּלְבַּשׂ אֹתוֹ בְּגָדֵי-שֵׁשׁ
וַיַּשֶּׂם רֶבֶד הַזָּהָב עַל-צוּאָרוֹ : (33) וַיִּרְכַּב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר-לוֹ
וַיִּקְרָאוּ לְפָנָיו אַבְרָהָם וְנִתְּנָן אֹתוֹ עַל כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם : (34) וַיֹּאמֶר פְּרֹעָה
אֶל-יוֹסֵף אֲנִי פְּרֹעָה וּבִלְעָדֶיךָ לֹא-יָרִים אִישׁ אֶת-יָדוֹ וְאֶת-רִגְלוֹ בְּכָל-
אֶרֶץ מִצְרַיִם :

جوعاً فينسى كل الشبغ في أرض مصر ، ويتلف الجوع الأرض .^(٣١) ولا يُعرف الشبغ في الأرض من أجل ذلك الجوع بعده . لأنه يكون شديداً جداً .^(٣٢) وأما عن تكرار الحلم على فرعون مرتين فلائن الأمر مقرر من قبل الله والله مسرع ليصنعه .

^(٣٣) فالآن لينظر فرعون رجلاً بصيراً وحكيماً ويجعله على أرض مصر .^(٣٤) يفعل فرعون فيوكل على الأرض ويأخذ خمس غلّة أرض مصر في سبع سنين الشبغ .^(٣٥) فيجمعون جميع طعام هذه السنين الجيدة القادمة ويخزنون قمحا تحت يد فرعون طعاماً في المدن ويحفظونه .^(٣٦) فيكون الطعام ذخيرة للأرض لسبع سنين الجوع التي تكون في أرض مصر . فلا تنقرض الأرض بالجوع .

^(٣٧) لحسن الكلام في عيني فرعون وفي عيون جميع عبده .^(٣٨) فقال فرعون لعيده هل نجد مثل هذا رجلاً فيه روح الله .^(٣٩) ثم قال فرعون ليوسف بعد ما أعلمك الله كل هذا ليس بصير وحكيم مثلك .^(٤٠) أنت تكون على بيتي وعلى فمك يقبل جميع شعبي إلا أن الكرسي أكون فيه أعظم منك .^(٤١) ثم قال فرعون ليوسف انظر . قد جعلتك على كل أرض مصر .^(٤٢) وخلع فرعون خاتمته من يده وجعله في يد يوسف . وألبسه ثياب بوص ووضع طوق ذهب في عنقه .^(٤٣) وأركبه في مركبته الثانية ونادوا أمامه اركعوا . وجعله على كل أرض مصر .^(٤٤) وقال فرعون

ليوسف أنا فرعون فبدونك لا يرفع انسان يده ولا رجلاه في كل أرض مصر .

(46) וַיִּקְרָא פַרְעֹה שֵׁם-יוֹסֵף צִפְנֹת פַּעֲנֹחַ וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-אֲסֹנֹת בֵּת-פּוֹטִי
פַּרְעֹה כֹהֵן אֵן לְאִשָּׁה וַיֵּצֵא יוֹסֵף עַל-אֶרֶץ מִצְרַיִם: (47) וַיּוֹסֶף בְּנֵי-שְׁלֹשִׁים
שָׁנָה בְּעַמְדוֹ לִפְנֵי פַרְעֹה מִלֶּד-מִצְרַיִם וַיֵּצֵא יוֹסֵף מִלִּפְנֵי פַרְעֹה וַיַּעֲבֹר
בְּכָל-אֶרֶץ מִצְרַיִם:

(48) וַתַּעַשׂ הָאָרֶץ בְּשִׁבְעַ שְׁנֵי הַשָּׁבַע לְקַמְצִים: (49) וַיִּקְבֹּץ אֶת-כָּל-אֹכֵל
שִׁבְעַ שָׁנִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּתֵּן-אֹכֵל בְּעֵרִים אֹכֵל שְׂדֵה-הָעִיר
אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיהָ גִתָּן בְּתוֹכָהּ: (50) וַיַּצְבֵּר יוֹסֵף בָּר פָּחֹל הַיָּם הַרְבֵּה מְאֹד
עַד כִּי-חִדַּל לְסַפֵּר כִּי-אֵין מִסְפָּר:

(51) וַלְיוֹסֵף יָלַד שְׁנֵי בָנִים בְּטָרַם תְּבוֹא שְׁנַת הַרְעָב אֲשֶׁר יִלְדֶה-לוֹ
אֲסֹנֹת בֵּת-פּוֹטִי פַרְעֹה כֹהֵן אֵוֹן: (52) וַיִּקְרָא יוֹסֵף אֶת-שֵׁם הַבְּכוֹר מְנַשֶּׁה כִּי-
נִשְׁנֵי אֱלֹהִים אֶת-כָּל-עַמְלִי וְאֶת כָּל-בֵּית אָבִי: (53) וְאֶת שֵׁם הַשֵּׁנִי קָרָא
אֶפְרַיִם כִּי-הִפְרֹנִי אֱלֹהִים בְּאֶרֶץ עֲנִי:

(54) וַתַּחֲלִינָה שִׁבְעַ שְׁנֵי הַשָּׁבַע אֲשֶׁר הָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (55) וַתַּחֲלִינָה
שִׁבְעַ שְׁנֵי הַרְעָב לָבוֹא כַּאֲשֶׁר אָמַר יוֹסֵף וַיְהִי רָעַב בְּכָל-הָאֲרָצוֹת וּבְכָל-
אֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה לֶחֶם: (56) וַתִּרְעַב כָּל-אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְעַק הָעָם אֶל-
פַּרְעֹה לֵלֶחֶם וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה לְכָל-מִצְרַיִם לְכוּ אֶל-יוֹסֵף אֲשֶׁר-יֹאמַר לָכֶם
תַּעֲשׂוּ: (57) וַהֲרַעַב הָיָה עַל כָּל-פְּנֵי הָאָרֶץ וַיִּפְתַּח יוֹסֵף אֶת-כָּל-אֲשֶׁר
בָּהֶם וַיִּשְׁבֵּר לְמִצְרַיִם וַיַּחֲזֹק הַרְעָב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: (58) וְכָל-הָאָרֶץ בָּאוּ
מִצְרַיִמָה לְשִׁבֹר אֶל-יוֹסֵף כִּי-חָזַק הַרְעָב בְּכָל-הָאָרֶץ:

(٤٥) ودعا فرعون اسم يوسف صَفِينَاتُ فَعْتِيحُ . وأعطاه أسنات بنت فوطى فرع كاهن أون زوجة . نخرج يوسف على أرض مصر . (٤٦) وكان يوسف ابن ثلاثين سنة لما وقف قدام فرعون ملك مصر . نخرج يوسف من لدن فرعون واجتاز في كل أرض مصر .

(٤٧) وأثمرت الأرض في سبع سنن الشبع بجزم . (٤٨) بجمع كل طعام السبع سنين التي كانت في أرض مصر وجعل طعاما في المدن . طعام حقل المدينة الذي حواليا جعله فيها . (٤٩) وخرن يوسف قمحا كرمل البحر كثيرا جدا حتى ترك العدد إذ لم يكن له عدد .

(٥٠) وولد ليوسف ابنان قبل أن تأتي سنة الجوع . ولدتهما له أسنات بنت فوطى فرع كاهن أون . (٥١) ودعا يوسف اسم البكر مَنَشَى قائلا لأن الله أنساني كل تعبي وكل بيت أبي . (٥٢) ودعا اسم الثاني أفرايم قائلا لأن الله جعلني مثمرا في أرض مذلتي .

(٥٣) ثم كملت سبع سنن الشبع الذي كان في أرض مصر . (٥٤) وابتدأت سبع سنن الجوع تأتي كما قال يوسف . فكان جوع في جميع البلدان . وأما جميع أرض مصر فكان فيها خبز . (٥٥) ولما جاءت جميع أرض مصر وصرخ الشعب الى فرعون لأجل الخبز قال فرعون لكل المصريين اذهبوا الى يوسف . والذي يقول لكم افعالوا . (٥٦) وكان الجوع على كل وجه الأرض . وفتح يوسف جميع ما فيه طعام وباع للمصريين . واشتد الجوع في أرض مصر . (٥٧) وجاءت كل الأرض الى مصر الى يوسف لتشتري قمحا . لأن الجوع كان شديدا في كل الأرض .

הַלְדַת מוֹשֶׁה רַבְּנוֹ ע"ה בְּמוֹצְרִים

וּמִשְׁרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בָּבָאוּ אֶל-הַר הָאֱלֹהִים חוֹרְבָה

שמות ב.

⁽¹⁾ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֹךְ וַיִּקַּח אֶת-בַּת-לֹךְ: ⁽²⁾ וַתֵּהָרֵהּ הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אָתּוּ כִּי-טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֶהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים: ⁽³⁾ וְלֹא-יִכְלָה עוֹד הַצְּפִינֹו וַתִּקַּח-לּוֹ תִּבְתָּ גָמָא וַתַּחֲמֶרָה בַּחֲמֵר וּבְזֹפֶת וַתִּשֶׂם בָּהּ אֶת-הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בְּסוּף עַל-שֵׁפֶת הַיָּאָר: ⁽⁴⁾ וַתַּחֲצֹב אֹחֲתוֹ מִרְחֹק לְדַעַה מִה-יַּעֲשֶׂה לּוֹ:

⁽⁵⁾ וַתֵּרֶד בַּת-פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל-הַיָּאָר וַנְּעַרְתֶּיהָ הִלְכַת עַל-יַד הַיָּאָר וַתֵּרָא אֶת-הַתִּבְּהָ בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת-אִמָּתָהּ וַתִּקְחָהּ: ⁽⁶⁾ וַתִּפְתַּח וַתֵּרְאֶהוּ אֶת-הַיֶּלֶד וְהִנֵּה-נֹעֵר בָּכָה וַתַּחֲמַל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִלְּרֵי הָעִבְרִים זֶה: ⁽⁷⁾ וַתֹּאמֶר אֹחֲתוֹ אֶל-בַּת-פְּרָעָה הַאֲלֹךְ וַקְּרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מִיִּגְקַת מִן-הָעִבְרִית וַתִּיגַק לָךְ אֶת-הַיֶּלֶד: ⁽⁸⁾ וַתֹּאמֶר-לָהּ בַּת-פְּרָעָה לְכִי וַתֵּלֶךְ הָעֲלָמָה וַתִּקְרָא אֶת-אִם הַיֶּלֶד: ⁽⁹⁾ וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת-פְּרָעָה הִילִיכִי אֶת-הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהִינִקְהוּ לִי וְאֲנִי אֲתֵן אֶת-שְׂכָרְךָ וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתִּינִקְהוּ: ⁽¹⁰⁾ וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתִּבְאֶהוּ לְבַת-פְּרָעָה וַתִּהְיֶה-לָּהּ לְבִן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן-הַמַּיִם מִשִּׁיתָהוּ:

قصة سيدنا موسى عليه السلام

نشأته في مصر والمهمة الميمونة التي أوحى بها إليه الرب عز وجل
عند جبل حُرب في الصحراء

سفر الخروج — الإصحاح الثاني

(١) وذهب رجل من بيت لاوى وأخذ بنت لاوى . (٢) فحبلت المرأة وولدت ابناً .
ولما رآته أنه حسن خبأته ثلاثة أشهر . (٣) ولما لم يمكنها أن تحببته بعد أخذت له سفطاً من البردى
وظلته بالحمر والزفت ووضعت الولد فيه ووضعت بين الحلفاء على حافة النهر . (٤) ووقفت أخته من
بعيد لتعرف ماذا يفعل به .

(٥) فنزلت ابنة فرعون الى النهر لتغتسل وكانت جوارها ماشيات على جانب النهر . فرأت
الدفط بين الحلفاء فأرسلت أمها وأخذته . (٦) ولما فتحته رأَت الولد وإذا هو صبي يبكي . فرقت
له وقالت هذا من أولاد العبرانيين . (٧) فقالت أخته لابنة فرعون هل أذهب وأدعوك امرأة
مرضعة من العبرانيات لترضع لك الولد ؟ (٨) فقالت لها ابنة فرعون اذهبي . فذهبت الفتاة ودعت
أم الولد . (٩) فقالت لها ابنة فرعون اذهبي بهذا الولد وارضعيه لى وأنا أعطى أجرتك . فأخذت
المرأة الولد وأرضعته . (١٠) ولما كبر الولد جاءت به الى ابنة فرعون فصار لها ابناً . ودعت
اسمه موسى وقالت انى انتشأته من الماء .

(11) וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיַּגְדֵּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל-אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא
אִישׁ מִצְרֵי מִכָּה אִישׁ-עִבְרִי מֵאָחִיו: (12) וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי-אֵין אִישׁ
וַיִּדַּף אֶת-הַמִּצְרִי וַיִּכְמְדוּהוּ בַחֹל: (13) וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשְּׁנַי וְהָנָה שְׁנַי-אָנָשִׁים
עִבְרִים נֹצִים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה תִּכֶּה רֵעִי: (14) וַיֹּאמֶר מִי שָׁמַד לְאִישׁ
שָׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הִלְהַרְגֵנוּ אַחֵהּ אָמַר כִּפְאֶשֶׁר הִרְגַת אֶת-הַמִּצְרִי וַיֵּרָא מֹשֶׁה
וַיֹּאמֶר אָכֵן נִדְעָה הַדְּבָר: (15) וַיִּשְׁמַע פְּרָעָה אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֶשׁ לְהַרְגוֹ
אֶת-מֹשֶׁה וַיְבַרַח מִלְּפָנָיו פְּרָעָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל-הַבְּאֵר:

(16) וַלְכֹהֵן מִדְיָן שִׁבְעַת בָּנוֹת וּמִבְּאֵנָה וּמִדְּלָנָה וּמִמְלֵאנָה אֶת-הַרְהֻטִים
לְהַשְׁקוֹת צֹאן אַבְיָהֵן: (17) וַיָּבֹאוּ הָרָעִים וַיַּגְרְשׂוּם וַיִּקְּמוּ כִשָּׁה וַיִּוֹשִׁיעֵצוּ וַיִּשְׁקוּ
אֶת-צֹאנָם: (18) וּמִבְּאֵנָה אֶל-רְעוּאֵל אַבְיָהֵן וַיֹּאמֶר מִדְּנֹעַ מִהֲרַחֵן בָּא הַיּוֹם:
(19) וּתֹאמְרֵן אִישׁ מִצְרִי הִצִּילָנוּ מִיַּד הָרָעִים וְגַם-דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁקוּ אֶת-
הַצֹּאן: (20) וַיֹּאמֶר אֶל-בְּנֹתָיו וְאִי לָמָּה זֶה עֲזַבְתֶּן אֶת-הָאִישׁ קִרְאֵן לּוֹ
וַיֹּאכַל לֶחֶם: (21) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְשִׁבְת אֶת-הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת-צִפְרָה בְּתוֹ לְמֹשֶׁה:
(22) וּמִלֵּד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ גֵרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ וְכַרְיָה:

(23) וַיְהִי בַיָּמִים הַרְבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאחֲזוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן
הַעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל-הָאֱלֹהִים מִן-הַעֲבֹדָה: (24) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
אֶת-וִאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֶת-אַבְרָהָם אֶת-יִצְחָק וְאֶת-יַעֲקֹב:
(25) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּדַּע אֱלֹהִים:

(١١) وَحَدَّثَ فِي تِلْكَ الْأَيَّامِ لَمَّا كَبُرَ مُوسَىٰ أَنَّهُ حَرَجَ إِلَىٰ أَخُوْتِهِ لِيَنْظُرَ فِي أَتْقَالِهِمْ . فَرَأَىٰ رِجَالَ مِصْرِيَا يَضْرِبُونَ رِجَالَ عِبْرَانِيَا مِنْ أَخُوْتِهِ . (١٢) فَالْتَقَتِ إِلَىٰ هُنَا وَهَنَّاكَ وَرَأَىٰ أَن لَيْسَ أَحَدٌ . فَقَتَلَ الْمِصْرِيَّ وَطَمَرَهُ فِي الرَّوْلِ . (١٣) ثُمَّ حَرَجَ فِي الْيَوْمِ الثَّانِي وَإِذَا رِجَالَانِ عِبْرَانِيَانِ يَتَخَاَصِمَانِ . فَقَالَ لِلذَّنْبِ لِمَاذَا تَضْرِبُ صَاحِبَكَ . (١٤) فَقَالَ مِنْ جَعَلَكَ رَبِّيسًا وَقَاضِيَا عَلَيْنَا . أَمْفَتَكَرْتِ أَنْتِ بِقَتْلِي كَمَا قَتَلْتَ الْمِصْرِيَّ . نَخَافُ مُوسَىٰ وَقَالَ حَقًّا قَدْ عُرِفَ الْأَمْرُ . (١٥) فَسَمِعَ فِرْعَوْنُ هَذَا الْأَمْرَ فَطَلَبَ أَنْ يَقْتَلَ مُوسَىٰ . فَهَرَبَ مُوسَىٰ مِنْ وَجْهِ فِرْعَوْنَ وَسَكَنَ فِي أَرْضِ مَدْيَانَ وَجَلَسَ عِنْدَ الْبُئْرِ .

(١٦) وَكَانَ لِكَاهِنِ مَدْيَانَ سَبْعَ بَنَاتٍ . فَأَتَيْنَ وَاسْتَقَيْنَ وَمَلَأْنَ الْأَجْرَانَ لِيَسْقِيَنَّ غَنَمَ أَبِيهِنَّ . (١٧) فَأَتَى الرَّعَاةَ وَطَرِدُوهُنَّ . فَهَضَّ مُوسَىٰ وَأَنْجَدَهُنَّ وَسَقَىٰ غَنَمَهُنَّ . (١٨) فَلَمَّا أَتَيْنَ إِلَىٰ رَعُوئِيلَ أَبِيهِنَّ قَالَ مَا بِالْكَنَّ أَسْرَهْتِنِ فِي الْحَيِّءِ الْيَوْمِ . (١٩) فَقَالَتِ رِجُلٌ مِصْرِيَّةٌ أَنْقَذْنَا مِنْ أَيْدِي الرَّعَاةِ وَأَنَّهُ اسْتَقَىٰ لَنَا أَيْضًا وَسَقَىٰ الْغَنَمَ . (٢٠) فَقَالَ لِبَنَاتِهِ وَأَيْنَ هُوَ . لِمَاذَا تَرَكْتِنِ الرَّجُلَ . ادْعُوْنَهُ لِأَكُلَ طَعَامًا . (٢١) فَارْتَضَىٰ مُوسَىٰ أَنْ يَسْكُنَ مَعَ الرَّجُلِ . فَأَعْطَىٰ مُوسَىٰ صَفْوَرَةَ ابْنَتِهِ . (٢٢) فَوَلَدَتْ ابْنًا فَدَعَا اسْمَهُ جَرُشُومَ . لِأَنَّهُ قَالَ كُنْتُ نَزِيلًا فِي أَرْضٍ غَرِيبَةٍ .

(٢٣) وَحَدَّثَ فِي تِلْكَ الْأَيَّامِ الْكَثِيرَةِ أَنَّ مَلِكَ مِصْرَمَاتٍ . وَتَمَهَّدَ بَنُو إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعِبُودِيَّةِ وَصَرَخُوا . فَصَعِدَ صَرَاحُهُمْ إِلَىٰ اللَّهِ مِنْ أَجْلِ الْعِبُودِيَّةِ . (٢٤) فَسَمِعَ اللَّهُ أَنِّيهِمْ فَتَذَكَّرَ اللَّهُ مِيثَاقَهُ مَعَ إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقَىٰ وَيَعْقُوبَ . (٢٥) وَنَظَرَ اللَّهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَأَشْفَقَ قَلْبَ اللَّهِ .

שמות נ.

(1) ומשה הִיָּה רֹעֵה אֶת־צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כִּהְיוּ מִדִּין וַיִּנְהַג אֶת־הַצֹּאן
אֲחֵר הַמְדַבֵּר וַיָּבֹא אֶל־הַר הָאֱלֹהִים חֲרֻבָה : (2) וַיֵּרָא מִלְּאֵף יְהוָה אֵלָיו
בְּלִבַּת־אֵשׁ מִחוּץ הַסֵּנֶה וַיֵּרָא וַהֲנֵה הַסֵּנֶה בָּעַר בָּאֵשׁ וַהֲסֵנֶה אֵינּוּ אֶכְלָ :
(3) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרֵה־נָּא וְאֵרְאֶה אֶת־הַמְּרֹאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא־יִבְעַר
הַסֵּנֶה : (4) וַיֵּרָא יְהוָה כִּי־סָר לְרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִחוּץ הַסֵּנֶה
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַנְּנִי : (5) וַיֹּאמֶר אֶל־תִּקְרַב הָלֶם שֶׁל־וַעֲלִיף
מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמֶּת־קֹדֶשׁ הוּא :
(6) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אָבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב
וַיִּסְתַּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרָא מֵהִבִּיט אֶל־הָאֱלֹהִים : (7) וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה
רְאִיתִי אֶת־עֵנִי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת־צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי וַנְּשִׂי כִּי
יָדַעְתִּי אֶת־מַכְאֲבֵיו : (8) וְאֵרָד לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלִהְעֲלֹתוֹ מִן־הָאָרֶץ
הַזֹּאת אֶל־אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל־אֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ אֶל־מְקוֹם הַכּוֹנְעֵי
וְהַחֲתִי וְהָאֲמָרִי וְהַפְּרֹזִי וְהַחֲנִי וְהַיְבוּסִי : (9) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בָּאָה אֵלָי וְגַם־רְאִיתִי אֶת־הַלֶּחֶץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אֹתָם : (10) וְעַתָּה
לֵכָה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל־פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת־עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם :

(11) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶךְ אֶל־פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם : (12) וַיֹּאמֶר כִּי־אֶהְיֶה עִמָּךְ וְנֹהֲלֶךְ הָאֹת כִּי
אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת־הָעַם מִמִּצְרַיִם הַעֲבֹדוֹן אֶת־הָאֱלֹהִים עַל הַהָר
הַזֶּה :

سفر الخروج - الإصحاح الثالث

(١) واما موسى فكان يرعى غنم يثرون حميه كاهن مديان . فساق الغنم الى وراء البرية وجاء الى جبل الله حوريب . (٢) وظهر له ملاك الرب باهب نار من وسط العليقة . فنظر وإذا العليقة تتوقد بالنار والعليقة لم تكن تحترق . (٣) فقال موسى أميل الآن لأنظر هذا المنظر العظيم . لماذا لا تحترق العليقة . (٤) فلما رأى الرب أنه مال لينظر ناداه الله من وسط العليقة وقال موسى موسى . فقال هأنذا . (٥) فقال لا تقترب الى ههنا . اخلع حذاءك من رجلك . لأن الموضع الذي أنت واقف عليه أرض مقدسة .

(٦) ثم قال أنا إله أبك إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب . نغطى موسى وجهه لأنه خاف أن ينظر الى الله . (٧) فقال الرب إني قد رأيت مدلة شعبي الذي في مصر وسمعت صراخهم من أجل مسخريهم . إني علمت أوجاعهم . (٨) فزت لأتقدم من أيدي المصريين وأصعدهم من تلك الأرض الى أرض جيدة وواسعة . الى أرض تفيض لبنا وعسلا . الى مكان الكنعانيين والحيتيين والأموريين والفريزيين والحويين واليبوسيين . (٩) والآن دوذا صراخ بني اسرائيل قد أتى إلي ورأيت أيضا الضيقة التي يضايقهم بها المصريون (١٠) فالآن هلم فأرسلك الى فرعون وتخرج شعبي بني اسرائيل من مصر .

(١١) فقال موسى لله من أنا حتى أذهب الى فرعون وحتى أخرج بني اسرائيل من مصر . (١٢) فقال إني أكون معك وهذه تكون لك العلامة أني أرسلتك . حينما تخرج الشعب من مصر تعبدون الله على هذا الجبل .

(13) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנִי בָּא אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי
לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמְרוּ-לִי מַה-שְּׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים:
(14) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה אֲהִיָּה אֲשֶׁר אֲהִיָּה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם:

(15) וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל-מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם
זֶה-שְּׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכוֹרִי לְדֹר דָּר: (16) לֵךְ וְאִסַּפְתָּ אֶת-זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם בִּרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב לֵאמֹר
פְּקֹד פְּקֹדֹתַי אֶתְכֶם וְאֶת-הַעֲשׂוֹי לְכֶם בְּמִצְרַיִם: (17) וְאָמַר אֶעֱלֶה אֶתְכֶם
מִצֵּינֵי מִצְרַיִם אֶל-אֶרֶץ הַכְּנָעַנִים וְהַחִתִּים וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִזִּי וְהַיְבוּסִי אֶל-
אֶרֶץ זְבֹת חֶלֶב וְדָבַשׁ:

(18) וְשָׁמְעוּ לְקֹלְךָ וּבָאת אִתָּה וּזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתֶּם
אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה גִלְכָה-נָא דְרֹךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
בְּמִדְבָר וְנִזְבַּחַה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: (19) וְאָנֹכִי יִדְעֵתִי כִּי לֹא-יִתֶּן אֶתְכֶם מֶלֶךְ
מִצְרַיִם לְהֵלֶךְ וְלֹא בְיַד חֲזָקָה: (20) וְשִׁלַּחְתִּי אֶת-יָדִי וְהִפִּיתִי אֶת-מִצְרַיִם
בְּכֹל נִפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אֲעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרֵי-כֵן יִשְׁלַח אֶתְכֶם: (21) וְנִתַּתִּי אֶת-
חַן הָעַם-הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכוּן לֹא תִלְכוּן רִיקָם: (22) וְשִׁאלָה
אֲשֶׁה מִשְׁכֹּנְתָהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָה כְּלֵי-כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב וְשִׁמְלַת וְשִׁמְתֶם עַל-
בְּנֵיכֶם וְעַל-בְּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת-מִצְרַיִם:

(١٣) فقال موسى لله ها أنا آتى إلى بنى إسرائيل وأقول لهم إله آبائكم أرسلنى إليكم . فاذا قالوا لى ما اسمه فإذا أقول لهم . (١٤) فقال الله لموسى أهيه الذى أهيه . وقال هكذا تقول لبنى إسرائيل أهيه أرسلنى إليكم .

(١٥) وقال الله أيضا لموسى هكذا تقول لبنى إسرائيل يهوه إله آبائكم إله إبراهيم وإله إسحق وإله يعقوب أرسلنى إليكم . هذا لسمى إلى الأبد وهذا ذكرى الى جيل بجيل . (١٦) اذهب واجمع شيوخ إسرائيل وقل لهم الرب إله آبائكم إله إبراهيم وإسحق ويعقوب قال لى لى قد افتقدتكم وما صنع بكم فى مصر . (١٧) فقلتُ أصعدكم من مذلّة مصر إلى أرض الكنعانيين والحثيين والأموريين والفرزيين والحوّيين واليبوسيين إلى أرض تفيض لبنا وعسلا .

(١٨) فاذا سمعوا أقولك تدخل أنت وشيوخ بنى إسرائيل إلى ملك مصر وتقولون له الرب إله العبرانيين التقانا . فالآن تمضى سفر ثلاثة أيام فى البرية ونذبح للرب إلهنا . (١٩) ولكنى أعلم أن ملك مصر لا يدعكم تمضون ولا بيد قويه . (٢٠) فأمّد يدي وأضرب مصر بكل عجائب التى أصنع فيها . وبعد ذلك يطلقكم . (٢١) وأعطى نعمة لهذا الشعب فى عيون المصريين . فيكون حينما تمضون أنكم لا تمضون فارغين . (٢٢) بل تطالب كل امرأة من جاريتها ومن نزيلاتها أمتعة فضة وأمتعة ذهب وثيابا وتضعونها على بنيكم وبناتكم . فتسلبون المصريين .

שמות ד.

(1) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וְהֵן לֹא־יֵאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקוֹלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא־זָרָאָה אֵלֶיךָ יְהוָה : (2) וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה מַה בְּיַדְךָ וַיֹּאמֶר מַטֵּה : (3) וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכְהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנוֹחַשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו : (4) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחֲזוּ בַזָּנָבִו וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לַמַּטֵּה בְכַפּוֹ : (5) לְמַעַן יֵאֱמִינוּ כִּי־זָרָאָה אֵלֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתְכֶם אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְאֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב :

(6) וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הִבֵּאתִי יָדְךָ בְּחִינְקֶךָ וַיִּבֵּא יָדוֹ בְּחִינְקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וַהֲגִה יָדוֹ מִצַּרְעַת כַּשְּׁלֹג : (7) וַיֹּאמֶר הֲשִׁב יָדְךָ אֶל־חִינְקֶךָ וַיֵּשֶׁב יָדוֹ אֶל־חִינְקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ מִחִינְקוֹ וַהֲגִה־שָׁבָה כַּבְּשָׂרוֹ : (8) וַהֲגִה אִם־לֹא יֵאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל הָאֵת הָרִאשׁוֹן וַהֲאֱמִינוּ לְקוֹל הָאֵת הַשְּׁנִי : (9) וַהֲגִה אִם־לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּן לְקוֹלְךָ וְלִקְוַת מַמְיָמֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכֶת הַיַּבְבָּשָׁה וַהֲיִו הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּקַּח מִן הַיָּאֵר וַהֲיִו לָדָם בַּיַּבְבָּשֶׁת :

(10) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה כִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנֹכִי גַם מִתְּמוֹל גַּם מִשְׁלָשִׁים גַּם מֵאָז דִּבַּרְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ כִּי כְבֹד־פָּה וּכְבֹד לְשׁוֹן אֲנֹכִי : (11) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם אוֹ מִי־יָשׁוּם אֲלֵם אוֹ חֲרָשׁ אוֹ פִקֹּחַ אוֹ עוֹר הֲלֹא אֲנֹכִי יְהוָה : (12) וְעַתָּה לָךְ וְאֲנֹכִי אֵתִּיהָ עִם־פִּיךָ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תְּדַבֵּר : (13) וַיֹּאמֶר כִּי אֲדֹנָי שְׁלַח־נָא בְיַד־תְּשַׁלַּח : (14) וַיִּסַּר אַף יְהוָה בְּמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶהְרֵן אֶחֱיֶיךָ הַלֹּוֹי יִדְעָמִי כִּי־דַבַּר יְדַבֵּר הוּא וְגַם הִגִּיהָ הוּא יֵצֵא לְקִרְאָתְךָ וְרֵאָה וְשָׁמַח בְּלִבּוֹ : (15) וְדַבַּרְתָּ אֵלָיו וְשָׁמַת אֵת הַדְּבָרִים בְּפִיו וְאֲנֹכִי אֵתִּיהָ עִם־פִּיךָ וְעִם־פִּיהוֹ וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תִּפְעֲשׂוּן :

سفر الخروج — الإصحاح الرابع

(١) فأجاب موسى وقال ولكن هاهم لا يُصدّقونني ولا يسمعون لقولي بل يقولون لم يظهر لك الرب. (٢) فقال له الرب ما هذه في يدك . فقال عصا . (٣) فقال اطرحها الى الأرض . فطرحها الى الأرض فصارت حية . فهرب موسى منها . (٤) ثم قال الرب لموسى مد يدك وامسك بذنبها . فمد يده ومسك به فصارت عصا في يده . (٥) لكي يصدّقوا أنه قد ظهر لك الرب إله آبائهم إله إبراهيم وإله اسحق وإله يعقوب .

(٦) ثم قال له الرب أيضا ادخل يدك في عبك . فأدخل يده في عبه . ثم أخرجها وإذا يده برصاء مثل الثلج . (٧) ثم قال له رد يدك إلى عبك . فرد يده إلى عبه . ثم أخرجها من عبه وإذا هي قد عادت مثل جسده . (٨) فيكون اذا لم يصدّقوك ولم يسمعوا لصوت الآية الأولى أنهم يصدّقون صوت الآية الأخيرة . (٩) ويكون اذا لم يصدّقوا هاتين الآيتين ولم يسمعوا لقولك أنك تأخذ من ماء النهر وتسكب على اليابسة فيصير الماء الذي تأخذه من النهر دما على اليابسة .

(١٠) فقال موسى للرب استمع أيها السيد . لست أنا صاحب كلام منذ أمس ولا أول من أمس ولا من حين كلمت عبدك . بل أنا ثقيل الفم واللسان . (١١) فقال له الرب من صنع للانسان فسا أو من يصنع أحرص أو أصم أو بصيرا أو أعمى . أما هو أنا الرب . (١٢) فالآن اذهب وأنا أكون معك واعلمك ما تتكلم به . (١٣) فقال استمع أيها السيد . أرسل بيد من ترسل . (١٤) فخمى غضب الرب على موسى وقال أليس هارون اللاوي أخاك . أنا أعلم أنه هو يتكلم . وأيضا ها هو خارج لاستقبالك . فحينئذ يراك يفرح بقلبه . (١٥) فتكلمه وتضع الكلمات في فمه . وأنا أكون معك ومع فمه وأعلمكما ماذا تصنعان .

(17) וַדַּבֵּר-הוּא לָךְ אֶל-הָעָם וְהָיָה הוּא יְהוָה-לָּךְ לִפְנֵי וְאַתָּה תְהִיָּה-לּוֹ לְאֱלֹהִים : (17) וְאַת-הַמָּטָה הַזֶּה תִקַּח בְּיַדְךָ אֲשֶׁר תַעֲשֶׂה-בּוֹ אֶת הָאֵתָת :

(18) וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וַיֵּשֶׁב אֶל-יִתְרַ חֹתֵנוּ וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלְכָה נָא וְאֲשׁוּבָה אֶל-אֶתִי אֲשֶׁר-בְּמִצְרַיִם וְאַרְאֶה הַעֲוֹנוֹם חַיִּים וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ לְמֹשֶׁה לָּךְ לְשָׁלוֹם :

(19) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמַדְיָן לָךְ שָׁב מִצְרַיִם כִּי-מָתוּ כָּל-הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת-נַפְשֶׁךָ : (20) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-אִשְׁתּוֹ וְאֶת-בָּנָיו וַיִּרְכַּבֶם עַל-הַחֲמֹר וַיֵּשֶׁב אֶרֶצָה מִצְרַיִם וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-מָטֵה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ :

(21) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּלִכְתּוֹךָ לָשׁוּב מִצְרַיִמָה רְאֵה כָּל-הַמִּפְתִּיחַ אֲשֶׁר-שָׁמַתִי בְיַדְךָ וַעֲשִׂיתֶם לִפְנֵי פְרַעְזָה וְאֲנִי אֲחֻזֵק אֶת-לְבָבוֹ וְלֹא יִשְׁלַח אֶת-הָעָם : (22) וְאָמַרְתָּ אֶל-פְּרַעְזָה כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנֵי בְלָרִי יִשְׂרָאֵל : (23) וְאָמַר אֵלֶיךָ שְׁלַח אֶת-בְּנֵי וַיַּעֲבֹדְנִי וְתִמְאַן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אֲנֹכִי הִרְגִי אֶת-בְּנֵיךָ בְּכַרְךָ :

(24) וַיְהִי בַהֲרָף בַּמַּלְאָךְ וַיִּפְּנֶשְׁהוּ יְהוָה וַיִּבְקַשׁ הַמִּיתוֹ : (25) וַתִּקַּח צַפְרָה צֹר וַתִּכְרַת אֶת-עֲרֹלֹת בְּנֵיהָ וַתִּנְעַץ לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חֲתַן-דָּמִים אַתָּה לִי : (26) וַיִּרְף מִמֶּנּוּ אִזּוֹ אָמְרָה חֲתַן דָּמִים לַמּוֹלֵת :

(27) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן לָךְ לִקְרַאת מֹשֶׁה הַמַּדְבָּרָה וַיִּלֶךְ וַיִּפְּנֶשְׁהוּ בְּקֶר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁקֶל-לוֹ : (28) וַיַּגֵּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֶת כָּל-דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלַחוֹ וְאֵת כָּל-הָאֵתָת אֲשֶׁר צִוְּהוּ : (29) וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת-כָּל-זִקְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל : (30) וַיַּדְבֵּר אַהֲרֹן אֶת כָּל-הַדִּבְרִים אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֵתָת לְעֵינֵי הָעָם : (31) וַיֹּאמְנוּ הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי-פָקַד יְהוָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת-עֲנִיָּם וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ :

(١٦) وهو يكلم الشعب عنك . وهو يكون لك فماً وأنت تكون له إلهاً . (١٧) وتأخذ في يدك هذه العصا التي تصنع بها الآيات .

(١٨) فمضى موسى ورجع الى يثرون حميه وقال له أنا اذهب وأرجع الى إخوتي الذين في مصر لأرى هل هم بعد أحياء . فقال يثرون لموسى اذهب بسلام .

(١٩) وقال الرب لموسى في مديان اذهب ارجع الى مصر . لأنه قد مات جميع القوم الذين كانوا يطلبون نفسك . (٢٠) فأخذ موسى امرأته وبنيه وأركبهم على الحمير ورجع الى أرض مصر . وأخذ موسى عصا الله في يده .

(٢١) وقال الرب لموسى عند ما تذهب اترجع الى مصر انظر جميع العجائب التي جعلتها في يدك واصنعها قدام فرعون . ولكنني أشدد قلبه حتى لا يطلق الشعب . (٢٢) فنقول لفرعون هكذا يقول الرب . اسرائيل ابني البكر . فقلتُ لك اطلق ابني ليعبدني فأبيت أن تطلقه . ها أنا أقتل ابنك البكر . (٢٤) وحدث في الطريق في المنزل أن الرب التقاه . وطب أن يقتله . (٢٥) فأخذت صُفُورَةَ صِوَانَةَ وقطعت غرلة ابنها ومست رجلية ، فقالت انك عريس دم لي . (٢٦) فانك عنه ، حينئذ قالت عريس دم من أجل الختان .

(٢٧) وقال الرب لمُروَن اذهب الى البرية لاستقبال موسى ، فذهب والتقاه في جبل الله وقبله . (٢٨) فأخبر موسى هارون بجميع كلام الرب الذي أرسله وبكل الآيات التي أوصاه بها . (٢٩) ثم مضى موسى وهارون وجمعا جميع شيوخ بني اسرائيل . (٣٠) فتكلم هارون بجميع الكلام الذي كلم الرب موسى به وصنع الآيات أمام عيون الشعب . (٣١) فأمن الشعب . ولما سمعوا أن الرب افتقد بني اسرائيل وأنه نظر مذلتهم نحروا وسجدوا .

עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת

שמות י"ט.

(1) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי : (2) וַיִּסְעוּ מִרְפִּידִים וַיָּבֹאוּ מִדְּבַר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיַּחֲנֶה-שָׁמַיִם יִשְׂרָאֵל וַיִּגַּד הָהָר :

(3) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל-הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן-הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְתֹאמַר לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל : (4) אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשֶׁר אֲתַכֶּם עַל-פְּנֵי וְשָׂרִים וְאָבֹא אֲתַכֶּם אֵלָי : (5) וְעַתָּה אִם-שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִכָּל-הָעַמִּים כִּי-לִי כָל-הָאָרֶץ : (6) וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תִּדְבַּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

(7) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיִּשֶׁם לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה : (8) וַיַּעֲנוּ כָל-הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת-דְּבַרֵי הָעָם אֶל-יְהוָה : (9) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעָנָן בְּעַבּוֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי עַמְּךָ וְגַם-בְּךָ יֵאֱמָרוּ לְעוֹלָם וַיִּגַּד מֹשֶׁה אֶת-דְּבַרֵי הָעָם אֶל-יְהוָה : (10) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵךְ אֶל-הָעָם וְקַדְּשָׁתָם הַיּוֹם וּמָחָר וְכַבְּסוּ שְׂמֹלֹתָם : (11) וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִכַּד יְהוָה לְעֵינָיו כָּל-הָעָם עַל-הָהָר

الوصايا العشر

سفر الخروج - الإصحاح التاسع عشر

(١) في الشهر الثالث بعد خروج بني إسرائيل من أرض مصر في ذلك اليوم جاءوا الى برية سيناء . (٢) ارتحلوا من ريفيديم وجاءوا الى برية سيناء فترلوا في البرية . هناك نزل اسرائيل مقابل الجبل .

(٣) وأما موسى فصعد الى الله . فناداه الرب من الجبل قائلاً هكذا تقول لبيت يعقوب وتخبر بني إسرائيل . (٤) أتم رأيتم ما صنعت بالمصريين . وأنا حملتكم على أجنحة النسور وحثتكم الي . (٥) فالآن ان سمعتم لصوتي وحفظتم عهدي تكونون لي خاصة من بين جميع الشعوب . فان لي كل الأرض . (٦) وأتم تكونون لي مملكة كهنة وأمة مقدسة . هذه هي الكلمات التي تكلم بها بني اسرائيل .

(٧) فجاء موسى ودا شيخ الشعب ووضع قدامهم كل هذه الكلمات التي أوصاه بها الرب . (٨) فأجاب جميع الشعب معا وقالوا كل ماتكلم به الرب نفعل . فرد موسى كلام الشعب الى الرب . (٩) فقال الرب لموسى ها أنا آت اليك في ظلام السحاب لكي يسمع الشعب حينما أتكم معك فيؤمنوا بك أيضا الى الأبد . وأخبر موسى الرب بكلام الشعب . (١٠) فقال الرب لموسى اذهب الى الشعب وقدسهم اليوم وغدا . وليفسلوا ثيابهم . (١١) ويكونوا مستعدين لليوم الثالث . لأنه في اليوم

סיני : (12) והגבלת את-העם סביב לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו כל-הנגע בהר מות יומת : (13) לא-תגע בו יד כִּי-סקול יסקל או-ירה יירה אם-בהמה אם-איש לא יתיה במשך היכל המה יעלו בהר :

(14) ויירד משה מן-ההר אל-העם ויבקש את-העם ויכבסו שמלתם :

(15) ויאמר אל-העם היו זכנים לשלשת ימים אל-תגשו אל-אשה : (16) ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על-ההר וקל שפר חזק מאד ויחרד כל-העם אשר במחנה : (17) ויוצא משה את-העם לקראת האלקים מן-המחנה ויתיצבו בתחתית ההר : (18) והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהוה באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל-ההר מאד : (19) ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלקים יענו בקול :

(20) ויירד יהוה על-הר סיני אל-ראש ההר ויקרא יהוה למשה

אל-ראש ההר ויעל משה :

الثالث ينزل الرب أمام عيون جميع الشعب على جبل سيناء .^(١٢) وتقيم للشعب حدودا من كل ناحية قائلا احترزوا من أن تصعدوا الى الجبل أو تمسوا طرفه . كل من يمس الجبل يُقتل قتلا .^(١٣) لاتمسه يد بل يُرجم رجما أو يُرمى رميا . بهيمة كان أم انسانا لا يعيش . أما عند صوت البوق فهم يصعدون الى الجبل .

^(١٤) فأنحدر موسى من الجبل الى الشعب وقدس الشعب وغسلوا ثيابهم .^(١٥) وقال للشعب كونوا مستعدين لليوم الثالث . لاتقربوا امرأة .^(١٦) وحدث في اليوم الثالث لما كان الصباح أنه صارت رعود وبروق وسحاب ثقيل على الجبل وصوت بوق شديد جدا . فارتعد كل الشعب الذى فى المحلة .^(١٧) وأخرج موسى الشعب من المحلة لملاقاء الله . فوقفوا فى أسفل الجبل .^(١٨) وكان جبل سيناء كله يدخن من أجل أن الرب نزل عليه بالنار . وصعد دخانه كدخان الأتون وارتجف كل الجبل جدا .^(١٩) فكان صوت البوق يزداد اشتدادا جدا وموسى يتكلم والله يجيبه بصوت .

^(٢٠) ونزل الرب على جبل سيناء الى رأس الجبل . ودعا الله موسى الى رأس الجبل . فصعد موسى .

שמות כ.

(1) וידבר אלהים את כל-הדברים האלה לאמר: * (2) אנכי יהוה
אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים: * (3) לא-יהיה לך
אלהים אחרים על-פני: (4) לא-תעשה לך פסל וכל-תמונה אשר בשמים
ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ: (5) לא-תשתחוה
להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא פקד עון אבת על-בנים
על-שלישים ועל-רבעים לשנאי: (6) ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי
מצותי: * (7) לא תשא את-שם-יהוה אלהיך לשוא כי לא יבקה יהוה
את אשר-ישא את-שמו לשוא: * (8) זכור את-יום השבת לקדשו: (9) ששת
ימים תעבד ועשית כל-מלאכתך: (10) ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך
לא-תעשה כל-מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר
בשעריך: (11) כי ששת-ימים עשה יהוה את-השמים ואת-הארץ את-הים
ואת-כל-אשר-בם וינח ביום השביעי על-כן ברוך יהוה את-יום השבת
ויקדשהו: * (12) כבד את-אביך ואת-אמך למען יארכו ימיה על
האדמה אשר-יהוה אלהיך נתן לך: * (13) לא תרצח: * (14) לא
תנאף: * (15) לא תגנב: * (16) לא-תענה ברעף עד שקר: * (17) לא
תחמד בית רעה לא תחמד אשת רעה ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל
אשר לרעה:

سفر الخروج - الإصحاح العشرون

(١) ثم تكلم الله بجميع هذه الكلمات قائلاً * (٢) أنا الرب إلهك الذي أخرجك من أرض مصر من بيت العبودية * (٣) لا يكن لك آلهة أخرى أمامي . (٤) لا تصنع لك تمثالاً منحوتاً ، ولا صورةً مما في السماء من فوق أو مما في الأرض من تحت أو مما في الماء من تحت الأرض . (٥) لا تسجد لمن ولا تعبدن . لأنني أنا الرب إلهك إله غيور أفقد ذنوب الآباء في الأبناء في الجيل الثالث والرابع من مبغضى . (٦) وأصنع إحساناً إلى الوفاء من محبي وحافظي وصاياي * (٧) لا تنطق باسم الرب إلهك باطلاً . لأن الرب لا يبرئ من نطق باسمه باطلاً * (٨) أذكر يوم السبت لتقدسهِ (٩) ستة أيام تعمل وتصنع جميع عملك . (١٠) وأما اليوم السابع ففيه سبت للرب إلهك . لا تصنع عملاً ما أنت وابنك وابنتك وعبدك وامتك وبهيمنتك ونزريك الذي داخل أبوابك . (١١) لأن في ستة أيام صنع الرب السماء والأرض والبحر وكل ما فيها . واستراح في اليوم السابع . لذلك بارك الرب يوم السبت وقده * (١٢) أكرم أباك وأمك لكي تطول أيامك على الأرض التي يعطيك الرب إلهك * (١٣) لا تقتل * (١٤) لا تزني * (١٥) لا تسرق * (١٦) لا تشهد على قريبك شهادة زور * (١٧) لا تفسد بيت قريبك . لا تفسد امرأة قريبك ولا عبده ولا أمته ولا ثوره ولا حماره ولا شيئاً مما لقريبك .

שמות כ.

(1) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֶר: * (2) אֲנֹכִי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים: * (3) לֹא-יִהְיֶה לְךָ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל-פָּנָי: (4) לֹא-תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל-תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּיָּם מִתַּחַת לָאָרֶץ: (5) לֹא-תִשְׁתַּחֲוֶה
לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם כִּי אֲנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֶקֶד עֵינָי אֲבֹת עַל-בְּנֵיהֶם
עַל-שְׁלֹשִׁים וְעַל-רְבַעִים לְשָׁנָאֵי: (6) וְעָשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים לְאֹהֲבָי וּלְשֹׂמְרֵי
מִצְוֹתַי: * (7) לֹא תִשָּׂא אֶת-שֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׂא כִּי לֹא יִגְקָה יְהוָה
אֶת אֲשֶׁר-יִשָּׂא אֶת-שְׁמוֹ לְשֹׂא: * (8) זָכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: (9) שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-מְלַאכְתֶּךָ: (10) וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתֶּךָ וּבְהִמְתָּךְ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ: (11) כִּי שֵׁשֶׁת-יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ אֶת-הַיָּם
וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל-כֵּן בִּרְךָ יְהוָה אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת
וַיְקַדְּשֵׁהוּ: * (12) כִּבֹּד אֶת-אָבִיךָ וְאֶת-אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוֹן יָמֶיךָ עַל
הָאָדָמָה אֲשֶׁר-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ: * (13) לֹא תִרְצַח: * (14) לֹא
תִנְאָף: * (15) לֹא תִגְזֹב: * (16) לֹא-תַעֲנֶה בְרַעְיָךְ עַד שֹׁקֶר: * (17) לֹא
תִחְמַד בֵּית רַעְיָךְ לֹא תִחְמַד אִשְׁתִּי רַעְיָךְ וְעַבְדּוֹ וְאִמְתּוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל
אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ:

سفر الخروج — الإصحاح العشرون

(١) ثم تكلم الله بجميع هذه الكلمات قائلاً * (٢) أنا الرب إلهك الذي أخرجك من أرض مصر من بيت العبودية * (٣) لا يكن لك آلهة أخرى أمامي . (٤) لا تصنع لك تمثالاً منحوتاً ، ولا صورةً مماً في السماء من فوق أو ما في الأرض من تحت وما في الماء من تحت الأرض . (٥) لا تسجد لهم ولا تعبدهم . لأنني أنا الرب إلهك إله غيور أقفد ذنوب الآباء في الأبناء في الجيل الثالث والرابع من مبغضي . (٦) وأصنع إحساناً إلى الوفي من محبي وحافظي وصاياي * (٧) لا تنطق باسم الرب إلهك باطلاً . لأن الرب لا يبري من نطق باسمه باطلاً * (٨) أذكر يوم السبت لتقدسهِ (٩) ستة أيام تعمل وتصنع جميع عملك . (١٠) وأما اليوم السابع فتمه سبت للرب إلهك . لا تصنع عملاً ما أنت وابنك وابنتك وعبدك وأمتك وبهيمنتك ونزلك الذي داخل أبوابك . (١١) لأن في ستة أيام صنع الرب السماء والأرض والبحر وكل ما فيها . واستراح في اليوم السابع . لذلك بارك الرب يوم السبت وقده * (١٢) أكرم أباك وأُمَّك لكي تطول أيامك على الأرض التي يعطيك الرب إلهك * (١٣) لا تقتل * (١٤) لا تزني * (١٥) لا تسرق * (١٦) لا تشهد على قريبك شهادة زور * (١٧) لا تشته بيت قريبك . لا تشته امرأة قريبك ولا عبده ولا أخته ولا ثوره ولا حماره ولا شيئاً مما لقريبك .

חֻקִים וּמִשְׁפָּטִים

שמות כא

(1) וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם: . . . . .

(2) מִכָּה אִישׁ וּמֵת מוֹת יוּמָת: (3) וְאֲשֶׁר לֹא צָדָה וְהֵאֱלֵהִים אָנָּה לִידוֹ וְשִׁמְתִי לָהּ מָקוֹם אֲשֶׁר יָנוֹס שָׁמָּה: (4) וְכִי־יִזְיֵד אִישׁ עַל־רַעְיוֹ לְהַרְגוֹ בְּעֶרְמָה מֵעַם מִזְבְּחֵי תִקְחֻנּוּ לְמוֹת: (5) וּמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: (6) וְגֹבֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת: (7) וּמִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת: (8) וְכִי־יִרְיֵבֶן אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רַעְיוֹ בְּאֶבֶן אוֹ בְּאֲגָרֶף וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב: (9) אִם־יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל־מִשְׁעֻנּוֹ וְנִקְּה הַמִּכָּה רַק שְׁבֻתוֹ יִתֵּן וְרַפָּא וְרַפָּא: (10) וְכִי־יִכֶּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אִמָּתוֹ בַּשַּׁבָּט וּמֵת תַּחַת יָדוֹ נָקָם יִנָּקֶם: (11) אֲךָ אִם יוֹם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֵד לֹא יָקָם כִּי כִסְפוֹ הוּא: (12) וְכִי־יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנִגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצְאוּ יְלָדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אֶסוֹן עָגוֹשׁ יַעֲוֹשׁ כְּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בַּפְּלָלִים: (13) וְאִם־אֶסוֹן יִהְיֶה וְנִתְחַה גֹּפֶשׁ תַּחַת גֹּפֶשׁ: (14) עֵיִן תַּחַת עֵיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רֶגֶל: (15) כּוֹיָה תַּחַת כּוֹיָה פָּצַע תַּחַת פָּצַע חֲבוּרָה תַּחַת חֲבוּרָה: (16) וְכִי־יִכֶּה אִישׁ אֶת־עֵיִן עַבְדּוֹ אוֹ־אֶת־עֵיִן אִמָּתוֹ וְשִׁחַחְתָּה לְחַפְּשֵׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת עֵינָיו: (17) וְאִם־שֵׁן עַבְדּוֹ אוֹ־שֵׁן אִמָּתוֹ יִפִּיל לְחַפְּשֵׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת שָׁנָיו:

شرائع وأحكام

سفر الخروج - الإصحاح الحادى والعشرون

- (١١) وهذه هي الأحكام التي تضع أمامهم . . . . .
- (١٢) مَنْ ضَرَبَ إِنْسَانًا فَمَاتَ يُقْتَلُ قَتْلًا . (١٣) وَلَكِنِ الَّذِي لَمْ يَتَّعَمَّدْ بِلِ أَوْ قَعَّ اللَّهُ فِي يَدِهِ فَأَنَا أَجْعَلُ لَكَ مَكَانًا يَهْرَبُ إِلَيْهِ . (١٤) وَإِذَا بَنَى إِنْسَانٌ عَلَى صَاحِبِهِ لِيُقْتَلَهُ بِغَدْرٍ فَمَنْ عِنْدَ مَذْبَحِي تَأْخُذُهُ لِلْمَوْتِ . (١٥) وَمَنْ ضَرَبَ أَبَاهُ أَوْ أُمَّهُ يُقْتَلُ قَتْلًا . (١٦) وَمَنْ سَرَقَ إِنْسَانًا وَبَاعَهُ أَوْ وَجَدَ فِي يَدِهِ يُقْتَلُ قَتْلًا . (١٧) وَمَنْ شَتَمَ أَبَاهُ أَوْ أُمَّهُ يُقْتَلُ قَتْلًا . (١٨) وَإِذَا تَخَاصَمَ رَجُلَانِ فَضَرَبَ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ بِحِجْرٍ أَوْ بِلِكْمَةٍ وَلَمْ يُقْتَلْ بِلِ سَقَطَ فِي الْفِرَاشِ (١٩) فَإِنْ قَامَ وَتَمَشَّى خَارِجًا عَلَى عُكَّازِهِ يَكُونُ الضَّارِبُ بَرِيئًا . إِلَّا أَنَّهُ يُعَوِّضُ عُنُقَهُ وَيُنْفِقُ عَلَى شِفَائِهِ . (٢٠) وَإِذَا ضَرَبَ إِنْسَانٌ عَبْدَهُ أَوْ أُمَّتَهُ بِالْعَصَا فَمَاتَ تَحْتَ يَدِهِ يُنْقَمُ مِنْهُ . (٢١) لَكِنْ إِنْ بَقِيَ يَوْمًا أَوْ يَوْمَيْنِ لَا يُنْقَمُ مِنْهُ لِأَنَّهُ مَالُهُ . (٢٢) وَإِذَا تَخَاصَمَ رَجُلٌ وَصَدَمُوا أَمْرَأَةً حَبْلِي فَسَقَطَ وَلَدُهَا وَلَمْ تَحْصُلْ أُذْيَةٌ يُغْرَمُ كَمَا يَضَعُ عَلَيْهِ زَوْجُ الْمَرْأَةِ وَيُدْفَعُ عَنِ يَدِ الْقَضَاةِ . (٢٣) وَإِنْ حَصَلَتْ أُذْيَةٌ تُعْطَى نَفْسًا بِنَفْسٍ . (٢٤) وَعَيْنًا بِعَيْنٍ وَسِنًّا بِسِنٍّ وَيَدًا بِيَدٍ وَرِجْلًا بِرِجْلٍ . (٢٥) وَكَأَيُّ بَكِيٍّ وَجُرْحًا بِجُرْحٍ وَرَضًا بِرَضٍ . (٢٦) وَإِذَا ضَرَبَ إِنْسَانٌ عَيْنَ عَبْدِهِ أَوْ عَيْنَ أُمَّتِهِ فَأَتْلَفَهَا يُطَاقَةُ حُرًّا عِوَضًا عَنْ عَيْنِهِ . (٢٧) وَإِنْ أَسْقَطَ سِنَّ عَبْدِهِ أَوْ سِنَّ أُمَّتِهِ يُطْلَقُهُ حُرًّا عِوَضًا عَنْ سَنِّهِ .

(28) וְכִי־יִגַח שׁוֹר אֶת־אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה וּמַת סָקוֹל יִסְקַל הַשׁוֹר וְלֹא יֵאָכַל אֶת־בְּשָׂרוֹ וּבָעַל הַשׁוֹר נָקִי: (29) וְאִם שׁוֹר נִגַח הוּא מִתְמַל שְׁלֶשֶׁם וְהוֹעֵד בְּבַעְלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְהַמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשׁוֹר יִסְקַל וְגַם־בְּעַלָיו יוֹמַת: (30) אִם־כָּפַר יוֹשֵׁת עָלָיו וְנָתַן פְּדִיָן וּפָשׁוּ כָּכֵל אֲשֶׁר־יוֹשֵׁת עָלָיו: (31) אוֹ־בֵן יִגַח אוֹ־בַת יִגַח כַּמְשַׁפֵּט הַזֶּה יַעֲשֶׂה לוֹ: (32) אִם־עָבַד יִגַח הַשׁוֹר אוֹ אִמָּה כֶּסֶף שְׁלִשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לְאֹדוֹנָיו וְהַשׁוֹר יִסְקַל: (33) וְכִי־יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר אוֹ כִי־יִכְרֶה אִישׁ בֵּר וְלֹא יִכְסֹנוּ וְנִפְל־שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר: (34) בָּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעְלָיו וְהַמַּת יִהְיֶה־לוֹ: (35) וְכִי־יִגַח שׁוֹר־אִישׁ אֶת־שׁוֹר רֵעֵהוּ וּמַת וּמָכְרוּ אֶת־הַשׁוֹר הַחַי וְחָצְוּ אֶת־כֶּסְפוֹ וְגַם אֶת־הַמַּת יַחֲצִיּוֹן: (36) אוֹ נֹדַע כִּי שׁוֹר נִגַח הוּא מִתְמַל שְׁלֶשֶׁם וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ בְּעַלָיו שְׁלֶם יִשְׁלַם שׁוֹר תַּחַת הַשׁוֹר וְהַמַּת יִהְיֶה לוֹ:

שמות כב.

(1) כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ־שֶׂה וּסְבָחוּ אוֹ מָכְרוּ חֲמֹשֶׁה בְּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: (2) אִם־בְּמַחְתָּרַת יִמְצָא הַגֹּבֵב וְהִכָּה וּמַת אֵין לוֹ דָּמִים: (3) אִם־זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ שְׁלֶם יִשְׁלַם אִם־אֵין לוֹ וְנִמְכַר בְּגִנְבָתוֹ: (4) אִם־הִמְצָא תִמְצָא בְיָדוֹ הַגֹּבֵב מִשׁוֹר עַד־חֲמוֹר עַד־שֶׂה חַיִּים שְׁנַיִם יִשְׁלַם:

(5) כִּי יִבְעֹר־אִישׁ שָׂדֶה אוֹ־כַרֶם וְשָׁלַח אֶת־בְּעִירָהּ וּבִעַר בַּשָּׂדֶה אַחַר מֵיטֵב שָׂדֶהוּ וּמֵיטֵב כַּרְמוֹ יִשְׁלַם: (6) כִּי־תִצָּא אִשׁ וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֵאָכַל גֹּדֵשׁ אוֹ הַקֶּמֶה אוֹ הַשָּׂדֶה שְׁלֶם יִשְׁלַם הַמְבַעֵיר אֶת־הַבְּעִירָה

משלי כו.

(1) כְּשֶׁלֶג בְּקִיץ וְכַמְטָר בְּקִצְיָר כֵּן לֹא-נֹאנָה לְכֶסֶל כְּבוֹד : (2) כְּצִפּוֹר
לְנוֹד בְּדָרוֹר לְעוֹף כֵּן קִלְקֵלַת חָנָם לֹא תִבָּא : (3) שׁוֹט לְסוֹס מִתְּגַן לְחִמּוֹר
וְשׁוֹבֵט לְגוֹ כְּסִילִים : (4) אֶל-תֵּעַן כְּסִיל כְּאוֹלְתּוֹ פֶּן-תִּשְׁנֶה-לוֹ גַּם-אַתָּה :
(5) עֲנֵה כְּסִיל כְּאוֹלְתּוֹ פֶּן-יִהְיֶה חֲכָם בְּעֵינָיו : (6) מִקְצֵה רִגְלִים חָמָס שְׂתֵה
שִׁלַּח דְּבָרִים בִּיד-כְּסִיל : (7) דַּלּוֹ שִׁקִּים מִפֶּסַח וּמִשָּׁל בְּפִי כְּסִילִים :
(8) כְּצִרוֹר אֲבָן בְּמַרְגְּמָה כֵּן-גוֹתֵן לְכֶסֶל כְּבוֹד : (9) חוֹח וְעֵלָה בִּיד-
שָׂכָר וּמִשָּׁל בְּפִי כְּסִילִים : (10) רַב מְחוֹלָל כָּל וְשָׂכָר כְּסִיל וְשָׂכָר
עֹבְרִים : (11) כְּכֶלֶב שָׁב עַל-קֹאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה כְּאוֹלְתּוֹ : (12) רְאִיתָ אִישׁ חָכָם
בְּעֵינָיו תִּקְנֶה לְכֶסֶל מִמֶּנּוּ :

(13) אָמַר עֲצֵל שָׁחַל בְּדָרָף אֲרִי בֵּין הַרְחֻבוֹת : (14) הִדְלֵת תִּסּוֹב
עַל-צִירָה וְעֲצֵל עַל-מִטָּתוֹ : (15) טָמֵן עֲצֵל יָדוֹ בְּצִלְחַת גִּלְעָה לְהִשְׁיבָה
אֶל-פִּיו : (16) חָכָם עֲצֵל בְּעֵינָיו מִשְׁבֻּעָה מְשִׁיבֵי טַעַם : (17) מְחֻזֵּק בְּאוֹזְנֵי-
כָּלֶב עֹבֵר מִתְּעַבֵּר עַל-רִיב לֹא-לוֹ : (18) כְּמִתְלַהֵלֶה הִירָה זָקִים חֲצִים
וּמוֹת : (19) כֵּן-אִישׁ רָמָה אֶת-רַעְיוֹנוֹ וְאָמַר הֲלֹא-מִשְׁחַק אָנִי : (20) בְּאֶפֶס
עֲצִים תִּכְבֶּה-אֵשׁ וּבֵאֵין גִּרְגֵן יִשְׁתַּק מְדוֹן : (21) פָּחַם לְגוֹחֲלִים וְעֲצִים לְאֵשׁ
וְאִישׁ מְדַיְנִים לְחִרְחָר-רִיב : (22) דְּבָרֵי גִרְגֵן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יִרְדּוּ חִדְרֵי-
בָּטָן :

سفر الامثال - الإصحاح الخامس

(١) يا ابني أصغ إلى حكمتي. أمِلْ أذُنكَ إلى فهمي. (٢) لحفظ التداير ولتحفظ شفتاك معرفة.
(٣) لأن شفتي المرأة الأجنبية تقطران عسلاً وحنكها أنعم من الزيت. (٤) لكن عاقبتها مرةً
كالأفسنتين حادة كسيف ذي حدّين. (٥) قدماها تتحدّران إلى الموت. خطواتها تمسك بالهاوية.
(٦) لتلا تتأمل طريق الحياة تمايلت خطواتها ولا تشعر.

(٧) والآن أيها البنون اسمعوا لي ولا ترتدوا عن كلمات في. (٨) أبعد طريقك عنها ولا تقرب
إلى باب بيتها. (٩) لتلا تُعطى زهرك لآخرين وسنينك للقاسي. (١٠) لتلا تشبع الأجنبي من
قوتك وتكون أتعابك في بيت غريب. (١١) فتنوح في أوانحك عند فناء لحمك وجسمك. (١٢) فنقول
كيف أنى أبغضت الأدب وردّل قلبي التوبيخ. (١٣) ولم أسمع لصوت مرشدي ولم أمِلْ أذني إلى
معلمي. (١٤) لولا قليل لكنت في كل شر في وسط الزمرة والجماعة.

(١٥) اشرب مياهاً من جُبِكَ ومياهاً جاريةً من بئرِكَ. (١٦) لا تفضّ ينايبك إلى الخارج سواق
مياه في الشوارع. (١٧) لتكن لك وحدك وليس لأجنبي معك. (١٨) ليكن ينبوعك مباركاً وافرح
بامرأة شبايك. (١٩) الظبية المحبوبة والوعلة الزهية. ليروك ثدياها في كل وقت وبحبها اسكردأما.
(٢٠) فلم تُفتن يا ابني بأجنبية وتحتضن غريبة. (٢١) لأن طُرق الإنسان أمام عيني الرب وهو يزن
كل سبله. (٢٢) الشرير تأخذه آثامه وبجبال خطيته يُمسك. (٢٣) إنه يموت من عدم الأدب
ويقرط حقه يتهور.

מִשְׁלֵי ה' .

(1) בְּנֵי לְחֻמְתֵי הַקְּשִׁיבָה לְתַבּוּנֹתֵי הַט־אֲזֹנָה : (2) לְשֹׁמֵר מְזֻמּוֹת וְדַעַת
שְׁפָתֶיךָ יִנְצְרוּ : (3) כִּי נֹפֶת תִּטְפֹּנָה שְׁפָתֵי זָרָה וְחֶלֶק מִשְׁמֵן חֶכְמָה :
(4) וְאַחֲרֵיתָהּ מָרָה כְּלַעְנָה חֲדָה כְּחֶרֶב פְּיֹת : (5) רַגְלֶיהָ יִרְדּוּת מוֹת שְׂאוּל
צְעָדֶיהָ יִתְמַכּוּ : (6) אֲרַח חַיִּים פֶּן־תִּפְלֹס נַעַו מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תִדְעַע :

(7) וְעַתָּה בָּנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאִל־תִּסְרוּ מֵאִמְרֵי־פִי : (8) הִרְחַק מֵעֲלִיָּה
דַּרְכְּךָ וְאִל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָה : (9) פֶּן־תִּתֵּן לְאַחֲרֵים הוֹדֶךָ וְשִׁנְתְּךָ
לְאֲכֹזְרֵי : (10) פֶּן־יִשְׁבְּעוּ זָרִים כַּחַךְ וְעֵצְבֶיךָ בְּבֵית נְכָרֵי : (11) וְנִהְמַת
בְּאַחֲרֵיתְךָ בְּכָלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׂאֲרֶךָ : (12) וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שִׁנְאַתִּי מוֹסֵר וְתוֹכַחַת
נֶאֱצַץ לְבָי : (13) וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרֵי וְלִמְלַמְדֵי לֹא־הִטִּיתִי אָזְנִי :
(14) כִּמְעַט הִיִּיתִי בְּכָל־רַע בְּתוֹךְ קָהָל וְעַדָּה :

(15) שְׁתֵּה־מַיִם מְבוֹרָךְ וְנוֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ : (16) יִפְצּוּ מַעֲיִנְתֶיךָ חוֹצֵה
בְּרַחֲבוֹת פְּלִגֵי־מַיִם : (17) יִהְיוּ־לָהּ לְבַדָּךְ וְאֵין לְזָרִים אֶתְךָ : (18) יִהְיוּ־מְקוֹרֶךָ
בְּרוּךְ וְשִׂמְחָה מֵאֲשֶׁת נְעוּרֶךָ : (19) אֵילַת אֶהְבִּים וְיַעֲלֶת־חַן צְדִיקָה יִבְרָךְ
בְּכָל־עַת בְּאַהֲבַתָּה תִשְׁגָּה תָּמִיד : (20) וְלִמָּה תִשְׁגָּה בְּנֵי בְּזָרָה וְתִחַבֵּק חֶק
נְכָרֵיהָ : (21) כִּי נֹכַח עֵינַי יִהְיֶה דַרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו מִפְּלִס : (22) עוֹנוֹתָיו
יִלְכְּדוּ אֶת־הַרְשָׁע וּבְחֻבְלֵי חֲטָאתוֹ יִתְמַךְ : (23) הוּא יָמוֹת בְּאֵין מוֹסֵר
וּבְרַב אֻלְתּוֹ יִשְׁגָּה :

سِفر الأمثال

الإصحاح الأول

(١) أمثال سليمان بن داود ملك إسرائيل . (٢) لمعرفة حكمة وأدب لإدراك أقوال الفهم .
لقبول تأديب المعرفة والعدل والحق والإستقامة . (٤) لتعطى الجهال ذكاء والشاب معرفة وتدبراً .
(٥) يسمعها الحكيم فيزداد علماً والفهم يكتسب تديراً . (٦) لفهم المثل واللغز أقوال الحكماء وغوامضهم .
(٧) مخافة الرب رأس المعرفة . أما الجاهلون فيحتقرون الحكمة والأدب .

(٨) إسمع يا إبنى تأديب أبيك ولا ترفض شريعة أمك . (٩) لأنهما إكليل نعمة لرأسك وقلائد لعنقك .

(١٠) يا إبنى إن تملكت الخطاة فلا ترض . (١١) إن قالوا هلم معنا لنكن للدم لنختف للبريء باطلا . (١٢) لنبتلعهم أحياء كالأهوية وصاحا كالأباطين في الحب . (١٣) فتجد كل قنية فاحرة نملاً بيوتنا غنيمة . (١٤) تلقى قرعتك وسطنا . يكون لنا جميعا كيس واحد . (١٥) يا إبنى لا تسلك في الطريق معهم . إمنع رجلك من مسالكهم . (١٦) لأن أرجلهم تجرى إلى الشر وتسرع إلى سفك الدم . (١٧) لأنه باطلا تنصب الشبكة في عيني كل ذى جناح . (١٨) أما هم فيكفون لدم أنفسهم ينجفون لأنفسهم . (١٩) هكذا طرقت كل موع بكسب . يأخذ نفس مقتنيه .

(٢٠) الحكمة تنادى في الخارج . في الشوارع تعطى صوتها . (٢١) تدعو في رؤوس الأسواق في مداخل الأبواب في المدينة تبنى كلامها . (٢٢) قائلة إلى متى أيها الجهال تحبون الجهل والمستهزئون يسرون بالاستهزاء والحقى يبغضون العلم . (٢٣) ارجعوا عند توبيخي . هاأنذا أفيض لكم روجي . أعلمكم كلماتي .

ספר משלי

משלי א

⁽¹⁾ מְשָׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: ⁽²⁾ לְדַעַת חֲכָמָה וּמוֹסֵר לְהַבִּין
אֲמָרֵי בִינָה: ⁽³⁾ לְקַחַת מוֹסֵר הַשְּׂכָל צְדָק וּמִשְׁפָּט וּמִשְׁרִים: ⁽⁴⁾ לִתֵּת לַפְתָּאִים
עֲרָמָה לְנַעַר דַּעַת וּמוֹמָה: ⁽⁵⁾ יִשְׁמַע חָכֵם וַיִּוְסֵף לְקַח וַיִּבְנוּן תַּחְבֻּלוֹת יָקִינָה:
⁽⁶⁾ לְהַבִּין מִשָּׁל וּמְלִיצָה דְבָרֵי חֲכָמִים וְחִידָתָם: ⁽⁷⁾ יִרְאֵת יְהוָה רֵאשִׁית
דַּעַת חֲכָמָה וּמוֹסֵר אֲוִילִים בָּוִי:

⁽⁸⁾ שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאַל־תִּטַּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ: ⁽⁹⁾ כִּי לַבַּיִת חָן הֵם
לְרֵאשִׁיף וְעֹנָקִים לְגִרְגֹרֶתֶיךָ:

⁽¹⁰⁾ בְּנֵי אִם־יִפְתּוּךָ חֲטָאִים אַל־תִּבְא: ⁽¹¹⁾ אִם־יֹאמְרוּ לָכֵה אֲתָנוּ וְנֶאֱרָבָה
לְדָם וְצַפְנָה לְנִקְי חָנָם: ⁽¹²⁾ וּבָלַעַם כִּשְׂאוֹל חַיִּים וּתְמִימִים כִּי־וֹרְדֵי בֹר:
⁽¹³⁾ כָּל־הוֹן יִקֶּר וּנְמָצָא וּנְמָלָא בְּתִינוּ שָׁלָל: ⁽¹⁴⁾ גֹּרְלָךְ תִּפְּוֹל בְּתוֹכְנוּ כִּי־ס
אֶחָד יִהְיֶה לְכַלְנוּ: ⁽¹⁵⁾ בְּנֵי אַל־תִּלְךָ בְּדַרְךָ אַתָּם מִנַּע רִגְלָךְ מִנְּתִיבָתְךָ:
⁽¹⁶⁾ כִּי רִגְלֵיהֶם לָרַע יְרוּצוּ וַיִּמְהָרוּ לְשַׁפְּךָ־דָם: ⁽¹⁷⁾ כִּי־חָנָם מְזוֹרָה הִרְשַׁת
בְּעֵינֶיךָ כָּל־בַּעַל כְּנָף: ⁽¹⁸⁾ וְהֵם לְדָמָם יֵאָרְבוּ וְצַפְנוּ לְנַפְשָׁתָם: ⁽¹⁹⁾ כֵּן
אֲרַחֹת כָּל־בַּעַל בַּעַל אֶת־נַפְשׁ בַּעֲלָיו יִקַּח:

⁽²⁰⁾ חֲכָמוֹת בַּחוּץ תִּרְוָה בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ: ⁽²¹⁾ בְּרֵאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא
בְּפִתְחֵי שַׁעֲרִים בְּעִיר אֲמַרְיָה תֹאמֵר: ⁽²²⁾ עַד־מָתַי פְּתִים תִּאֱהָבוּ פִתֵּי
וְלָצִים לָצוֹן חָמְדוּ לָהֶם וּכְסִילִים יִשְׁנְאוּ־דַעַת: ⁽²³⁾ תִּשְׁבוּ לְתוֹכְחָתִי הִנֵּה
אֲפִיעָה לָכֶם רוּחִי אֹדִיעָה דְבָרֵי אֲתָכֶם:

(٢٤) ما أعظم أعمالك يارب . كلها بحكمة صنعت . ملائمة الأرض من غناك . (٢٥) هذا البحر
الكبير الواسع الأطراف . هناك دبابات بلا عدد . صغار حيوان مع كبار . (٢٦) هناك تجرى السفن .
لويثانان هذا خلقته ليلعب فيه . (٢٧) كلها إياك تترجى لترزقها قوتها في حينه . (٢٨) تعطيها فلتلقط
تفتح يدك فتشبع خيرا . (٢٩) تحجب وجهك فترناع . تنزع أرواحها فتموت وإلى ترابها تعود .
(٣٠) ترسل روحك فتخلق . وتجدد وجه الأرض .

(٣١) يكون مجد الرب إلى الدهر . يفرح الرب بأعماله . (٣٢) الناظر إلى الأرض فترتعد . يمس
الجبال فتدخن . (٣٣) أغنى للرب في حياتي . أرثم لإلهي ما دمت موجودا . (٣٤) فيلذ له نشيدي
وأنا أفرح بالرب . (٣٥) لتبدا الخطاة من الأرض والأشرار لا يكونوا بعد . باركي يانفسي الرب .
هَلِّلُوا .

(24) מִה־רָבוּ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה כָּל־מַלְאֵה הָאָרֶץ קִנְיִנֶיךָ :
(25) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וְרָחֵב יָדָיִם שָׁם־רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיֹּת קִטְנֹת עִם־
גְּדִלוֹת : שָׁם אֲנִיּוֹת יִהְלָכוּן לִוְיָתָן זֶה־יֵצֵאת לִשְׁחַק־בּוֹ : (26) כָּל־מַלְאֵךְ
יִשְׁבְּרוּן לֶחֶם אֲכָלִם בְּעַמּוֹ : (27) תִּמְן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדָךְ יִשְׁבְּעוּן
טוֹב : (28) תִּסְתִּיר פְּנֵיךָ יִבְהַלֹּן תִּסַּף רוּחַם יִנְעֻזוּן וְאֶל־עַפְרָם יִשׁוּבוּן :
(29) תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן וְתַחֲדָשׁ פְּנֵי אֲדָמָה :

(30) יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו : (31) תִּמְבִּיט לָאָרֶץ
וְתִרְעַד יַעַץ בְּהָרִים וַיַּעֲשֻׁנוּ : (32) אֲשִׁירָה לִיהוָה בְּחַיִּי אֹמְרָה לֵאלֹהֵי בְּעוֹדֵי :
(33) יַעֲרֹב עָלָיו שִׁיחֵי אֹכְזֵי אֲשַׁמַּח בִּיהוָה : (34) יִתְמוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ
וְרִשְׁעִים עוֹד אֵינָם בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ :

المزمور المئة والرابع

(١) باركِي يا نفسِي الرب . يارب إلهِي قد عظمتَ جدًّا مجداً وجلالاً لبستَ . (٢) اللابسِ النورِ
كثوبِ الباسطِ السمواتِ كشفةً . (٣) المسقفِ علائِهِ بالمياهِ الجاعلِ السحابِ مركبتهِ الماشِي على
أجنحةِ الريحِ . (٤) الصانعِ ملائكتهِ رياحاً وخدامه ناراً ملتهبةً . (٥) المؤسسِ الأرضِ على قواعدها
فلا تترزعِ إلى الدهرِ والأبدِ . (٦) كسوتها الغمرِ كثوبِ . فوقِ الجبالِ تقفُ المياهُ . (٧) من اتهاركَ
تهربُ من صريرِ رعدكِ تفرُّ . (٨) تصعدُ إلى الجبالِ . تنزلُ إلى البقاعِ إلى الموضعِ الذي أسستهُ
لها . (٩) وضعتَ لها تخماً لا تتعداهُ . لا ترجعُ لتغطّي الأرضِ .

(١٠) المفجّرِ عيوناً في الأوديةِ . بينِ الجبالِ تجرى . (١١) تسقى كلَّ حيوانِ البرِ . تكسرُ القراءِ
ظمأها . (١٢) فوقها طيورُ السماءِ تسكنُ . من بينِ الأغصانِ تسمعُ صوتاً . (١٣) الساقِ الجبالِ من
علائِهِ . من ثمرِ أعمالِكِ تشبعُ الأرضُ . (١٤) المنبتِ عشباً للبهائمِ وخضرةً لخدمةِ الإنسانِ لإخراجِ
خبزِ من الأرضِ . (١٥) ونحرِ تفرحُ قلبِ الإنسانِ لإلماعِ وجهه أ أكثر من الزيتِ وخبزِ يسندِ قلبِ
الإنسانِ . (١٦) تشبعُ أشجارُ الربِ أرز لبنانِ الذي نصبه . (١٧) حيثُ تعششُ هناكِ العصافيرُ .
أما اللقاقُ فالسرورِ بينه . (١٨) الجبالِ العاليةِ للوعولِ الصمخورِ ملجأً للوبارِ .

(١٩) صنعِ القمرِ للمواقيتِ الشمسِ تعرفُ مغربها . (٢٠) تجعلُ ظلمةً فيصيرُ ليلِ . فيه يدبُ كلُّ
حيوانِ الوعرِ . (٢١) الأشبالِ تزجرُ لتخطفُ ولتتمسكُ من الله طعامها . (٢٢) تشرقُ الشمسُ
فتجتمعُ وفي مأويها تربضُ . (٢٣) الإنسانِ يخرجُ إلى عمله وإلى شغله إلى المساءِ .

מוזמור קד.

(1) ברכי נפשי את־יהוה יהוה אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת :
(2) עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה : (3) המקרה במים עליותיו
השם עבים רכובו המהלך על־כנפי־רוח : (4) עשה מלאכיו רוחות משרתיו
אש להט : (5) יסד־ארץ על־מכוניה בל־תמוט עולם ועד : (6) תהום
כלבוש כסיתו על־הרים יעמדו־מים : (7) מן־נצרתך ינוסון מן־קול בעמך
יחפזון : (8) יעלו הרים ירדו בקעות אל־מקום זה יסדת להם : (9) גבול־
שמת בל־יעברון בל־ישבון לכסות הארץ :

(10) המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון : (11) ישקו פל־חיתו
שדי ישברו פראים צמאם : (12) עליהם עוף־השמים ישכון מבין עפאים
יתנו־קול : (13) משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ :
(14) מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם להוציא לחם מן־הארץ :
(15) ויין ישמח לבב־אנוש להצחיל פנים משמן ולחם לבב־אנוש יסעד :
(16) ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע : (17) אשר־שם צפרים יקננו
חסידה ברושים ביתה : (18) הרים הנבקים ליעלים סלעים מחסה לשפנים :
(19) עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו : (20) תשת־חשך ויהי לילה
בו־תרמש כל־חיתו־יער : (21) הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם :
(22) תזרח השמש יאספון ואל־מעונתם ירבצון : (23) יצא אדם לפעלו
ולעבדתו עדי־ערב :

المزمور الثاني

- (١) لما إذا ارتجت الأمم وتفكر الشعوب في الباطل . (٢) قام ملوك الأرض وتآمر الرؤساء معا على الرب وعلى مسيحه قائلين . (٣) لنقطع قيودهما ولنطرح عنا ربّهما .
- (٤) الساكن في السموات يضحك . الرب يستهزئ بهم . (٥) حينئذ يتكلم عليهم بغضبه ويرجفهم بغيظه . (٦) أما أنا فقد مسحت ملكي على صهيون جبل قدسي .
- (٨) إني أخبر من جهة قضاء الرب . قال لي أنت ابني . أنا اليوم ولدتك . (٨) اسألني فأعطيك الأمم ميراثا لك وأفاصي الأرض ملكا لك . (٩) تحطمهم بقضيب من حديد . مثل إناء خزاف تكسّرهم .
- (١٠) فالآن يا أيها الملوك تعقلوا . تأدبوا يا قضاة الأرض . (١١) اعبدوا الرب بخوف واهتفوا برعدة . (١٢) قبلوا الابن لئلا يفضب فتبيدوا من الطريق لأنه عن قليل يتقد غضبه . طوبى لجميع المتكلمين عليه .

מזמור ב.

---

(1) לָמָּה רָגַשׁוּ גוֹיִם וְלֵאמִים יִהְיוּ-רִיק : (2) יִתְנַצְּבוּ מַלְכֵי-אֶרֶץ וְרוֹזְנִים
וְסוֹדוֹ-יִחַד עַל-יְהוָה וְעַל-מְשִׁיחוֹ : (3) וְנִתְקָה אֶת-מוֹסְרוֹתֵימוֹ וְנִשְׁלִיכָה
מִמֶּנּוּ עַבְתֵּימוֹ :

(4) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׁחַק אֲדוֹנֵי יַלְעַג-לָמוֹ : (5) אִזּוֹ יִדְבַר אֱלֹהֵימוֹ בְּאָפוֹ
וּבְחֲרוֹנוֹ יִבְהַלְמוֹ : (6) וְאֲנִי וְנִסַּכְתִּי מַלְכֵי עַל-צִיּוֹן הַר-קֹדֶשׁ :

(7) אֲסַפְּרָה אֶל חֵק יְהוָה אֲמַר אֵלַי בְּנֵי אֲתָה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְתִיךָ :
(8) שְׂאֵל מִמֶּנִּי וְאֲתַנְּה גוֹיִם וְחַלְתֶּךָ וְאֲחַזְתֶּךָ אֶפְסֵי-אֶרֶץ : (9) תִּרְעַם בְּשֹׁבֶט
בְּרוֹזַל כִּכְלֵי יוֹצֵר תִּנְפָצִים :

(10) וְעַתָּה מַלְכִים הַשְּׁכִילוּ הוֹסְרוֹ שִׁפְטֵי אֶרֶץ : (11) עֲבָדוּ אֶת-יְהוָה
בִּירְאָה וְגִילוּ בְרַעְדָּה : (12) וְשִׁקוּ-בַר פֶּן-יֵאָנֶפֶת וְתֵאָבְדוּ דַרְךְ כִּי-יִבְעַר
כַּמְעַט אָפוֹ אֲשֶׁרֵי כָל-חוֹסֵי בוֹ :

سِفْر المِزَامِير

المزمور الأول

(١) طُوبَى لِلرَّجُلِ الَّذِي لَمْ يَسْلُكْ فِي مَشُورَةِ الْأَشْرَارِ وَفِي طَرِيقِ الْخُلُطَاءِ لَمْ يَقِفْ وَفِي مَجْلِسِ
الْمُسْتَهْزِئِينَ لَمْ يَجْلِسْ . (٢) لَكِنْ فِي نَامُوسِ الرَّبِّ مَسَرَّتُهُ وَفِي نَامُوسِهِ يَلْهَجُ نَهَارًا وَليلاً .
(٣) فَيَكُونُ كَشَجَرَةٍ مَغْرُوسَةٍ عِنْدَ مَجَارَى الْمِيَاهِ . الَّتِي تُعْطِي ثَمَرَهَا فِي أَوَانِهِ . وَوَرَقُهَا لَا يَذْبَلُ
وَكُلُّ مَا يَصْنَعُهُ يَنْجَحُ .

(٤) لَيْسَ كَذَلِكَ الْأَشْرَارُ لَكِنَّهُمْ كَالْعُصَاةِ الَّتِي تَذْرُوهَا الرِّيحُ . (٥) لِذَلِكَ لَا تَقُومُ الْأَشْرَارُ
فِي الدِّينِ وَلَا الْخُلُطَاءُ فِي جَمَاعَةِ الْأَبْرَارِ . (٦) لِأَنَّ الرَّبَّ يَعْلَمُ طَرِيقَ الْأَبْرَارِ . أَمَّا طَرِيقُ
الْأَشْرَارِ فَتَهْلِكُ .

ספר תהלים

מזמור א

א⁽¹⁾ שְׂרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הִלֵּךְ בְּעֵצַת רַשָּׁעִים וּבְדַרְךְ חַטָּאִים לֹא עָמַד
וּבְמוֹשֵׁב לְצִידִים לֹא יָשָׁב: ⁽²⁾ כִּי אִם-בְּתוֹרַת יְהוָה חִפְּצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה
יוֹמָם וּלְיָלֵלָה: ⁽³⁾ וְהָיָה כַּעֵץ שְׂתוּל עַל-פְּלִיגַי מֵיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ
וְעָלְהוּ לֹא יִבּוֹל וְכֹל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ:

⁽⁴⁾ לֹא כֵן הַרְשָׁעִים כִּי אִם-כַּמֵּץ אֲשֶׁר-תִּדְפְּנוּ רוּחַ: ⁽⁵⁾ עַל-כֵּן לֹא-
יִקְמוּ רַשָּׁעִים בְּמִשְׁפַּט וְחַטָּאִים בְּעֵדוּת צְדִיקִים: ⁽⁶⁾ כִּי-יִזְדַּע יְהוָה דָּרֶךְ
צְדִיקִים וְדֶרֶךְ רַשָּׁעִים תֵּאבֵד:

(١٢) وإن كان رجلاً فقيراً فلا تَمِّمْ في رهنه . (١٣) رد إليه الرهن عند غروب الشمس لكي ينام في ثوبه ويباركك فيكون لك يرلدى الرب إلهك .

(١٤) لا تظلم أجنبياً مسكيناً وفقيراً من إخوتك أو من الغرباء الذين في أرضك في أبوابك .

(١٥) في يومه تعطيه أجرته ولا تغرب عليه الشمس لأنه فقير وإليها حامل نفسه لئلا يصرخ عليك إلى الرب فتكون عليك خطية .

(١٦) لا يقتل الآباء عن الأولاد ولا يقتل الأولاد عن الآباء . وكل إنسان بخطيته يقتل .

(١٧) لا تُعَوِّجْ حُكْمَ الْغَرِيبِ وَالْيَتِيمِ وَلَا تَسْتَرْهِنِ ثَوْبَ الْأَرْمَلَةِ . (١٨) واذكر أنك كنت

عبداً في مصر ففداك الرب إلهك من هناك . لذلك أنا أوصيك أن تعمل هذا الأمر .

(١٩) إذا حصدت حصيدك في حقلك ونسيت حزمة في الحقل فلا ترجع لتأخذها . للغريب

واليتيم والأرملة تكون لكي يباركك الرب إلهك في كل عمل يديك . (٢٠) وإذا خبطت زيتونك

فلا تراجع الأغصان وراءك . للغريب واليتيم والأرملة يكون . (٢١) إذا قطفت كرمك

فلا تملأه وراءك . للغريب واليتيم والأرملة يكون . (٢٢) واذكر أنك كنت عبداً في أرض

مصر . لذلك أنا أوصيك أن تعمل هذا الأمر .

(12) ואם-איש עני הוא לא תשכב בעבטו : (12) השב תשיב לו את-
העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכה ולה תהיה צדקה לפני יהוה
אלהיך :

(13) לא תעשק שכיר עני ואביון מאתיך או מגרה אשר בארצה
בשעריך : (13) ביומו תתן שכרו ולא-תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו
הוא נשא את-נפשו ולא-יקרא עליך אל-יהוה והיה בך חטא :

(14) לא-יומתו אבות על-בנים ובנים לא-יומתו על-אבות איש בחטאו
יומתו :

(15) לא תטה משפט גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה : (15) נזכרת כי
עבד היית במצרים ויפדה יהוה אלהיך משם על-כן אנכי מצוה לעשות
את-הדבר הזה :

(16) כי תקצר קצירה בשדה ושכחת עמר בשדה לא-תשוב לקחתו
לגר ליתום ולא-למנה יהיה למען יברכה יהוה אלהיך בכל מעשה ידיך :
(16) כי תחפט זיתך לא תפאר אתריך לגר ליתום ולא-למנה יהיה : (16) כי
תבצר פרמך לא תעולל אתריך לגר ליתום ולא-למנה יהיה : (16) נזכרת
כי-עבד היית בארץ מצרים על-כן אנכי מצוה לעשות את-הדבר הזה :

سفر التثنية - الإصحاح الرابع والعشرون

(١) إذا أخذ رجل امرأة وتزوج بها فان لم تجد نعمة في عينيه لأنه وجد فيها عيب شيء وكتب لها كتاب طلاق ودفعه إلى يدها وأطلقها من بيته . (٢) ومتى خرجت من بيته ذهبت وصارت لرجل آخر . (٣) فان أبغضها الرجل الأخير وكتب لها كتاب طلاق ودفعه إلى يدها وأطلقها من بيته أو إذا مات الرجل الأخير الذي اتخذها له زوجة . (٤) لا يقدر زوجها الأول الذي طلقها أن يعود يأخذها لتصير له زوجة بعد أن تتجست . لأن ذلك رجس لدى الرب . فلا تجلب خطية على الأرض التي يعطيك الرب إلهك نصيباً .

(٥) إذا اتخذ رجل امرأة جديدة فلا يخرج في الجند ولا يحمل عليه أمراً ما . حراً يكون في بيته سنة واحدة ويسر امرأته التي أخذها .

(٦) لا يسترهن أحد رحي أو مرداتها لأنه إنما يسترهن حيوة .

(٧) إذا وجد رجل قد سرق نفسه من اخوته بني اسرائيل واسترقه وباعه يموت ذلك السارق فتزعر الشر من وسطك .

(٨) احرص في ضربة البرص لتحفظ جدا وتعمل حسب كل ما يعامك الكهنة اللاويون . كما أمرتهم تحرسون أن تعملوا . (٩) اذ كما صنع الرب إلهك بمريم في الطريق عند خروجكم من مصر .

(١٠) إذا أقرضت صاحبك قرضاً ما فلا تدخل بيته لكي ترهن رهناً منه . (١١) في الخارج

تقف والرجل الذي تقرضه يخرج إليك الرهن إلى الخارج .

דברים כד.

(1) כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעֵלָהּ וְהָיָה אִם־לֹא תִמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו כִּי־מִצָּא בָּהּ עֲרוּת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וּשְׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ :
(2) וַיֵּצֵאָה מִבֵּיתוֹ וְהִלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ־אַחֵר : (3) וּשְׂנֵאָה הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וּשְׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִּי יָמוּת הָאִישׁ הָאֲחֵרוֹן אֲשֶׁר־לָקַחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה : (4) לֹא־יִוָּכַל בְּעֵלָהּ הֶרְאִשׁוֹן אֲשֶׁר־שְׁלַחָהּ לְשׁוּב לְקַחְתָּהּ לְהָיִית׀ לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרַי אֲשֶׁר הִטְמָאָה כִּי־תֹעֵבָה הִיא לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא תִחַטֵּיא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָהּ וְנִחַלָהּ :

(5) כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בְּצַבָּא וְלֹא־יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל־דָּבָר וְנָקִי יְהִיָּה לְבֵיתוֹ שְׁנֵה אַחַת וְשִׁמַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר־לָקַח :
(6) לֹא־יִחַכַּל רַחִים וְרִכָּב כִּי־נֶפֶשׁ הוּא חֶבֶל :

(7) כִּי־יִמְצָא אִישׁ גִּבּוֹ נֶפֶשׁ מֵאֲחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמְר־בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגִּבּוֹ הַהוּא וּבָעֲרַת הָרַע מִקֶּרֶבְךָ :

(8) הַשֹּׁמֵר בְּנִגְע־הַצְרָעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר־יֹרֶוּ אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת : (9) זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיִם בְּהַרְדּוֹ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם :

(10) כִּי־תִשָּׂה בְרַעְיָךְ מִשָּׂאת מְאוּמָה לֹא־תָבֵא אֶל־בֵּיתוֹ לַעֲבֹט עַבְטּוֹ :
(11) בַּחוּץ תַּעֲמֹד וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אָתָּה נֹשֶׂה בּוֹ יֹצֵיא אֶלֶיךָ אֶת־הָעֲבוֹט הַחוּצָה :

(٩) إذا نرجت في جيشٍ على أعدائك فاحترز من كل شيء ردىء . (١٠) إن كان فيك رجلٌ غير طاهرٍ من عارض الليل يخرج إلى خارج المحلّة لا يدخل إلى داخل المحلّة . (١١) ونحو إقبال المساء يغتسل بماءٍ وعند غروب الشمس يدخل إلى داخل المحلّة . (١٢) ويكون لك موضعٌ خارج المحلّة لتخرج إليه خارجاً . (١٣) ويكون لك وتدٌّ مع عدتِكَ لتحفر به عندما تجلس خارجاً وترجع وتغطى برازك . (١٤) لأن الرب إلهك سائر في وسط محلّتك لكي ينقذك ويدفع أعداءك أمامك . فلنكن محلّتك مقدّسة لئلا يرى فيك قدر شيء فيرجع عنك .

(١٥) عبداً أبقَ إليك من مولاة لا تُسلم إلى مولاة . (١٦) عندك يقيم في وسطك في المكان الذي يختاره في أحد أبوابك حيث يطيبُ له . لا تظلمه .

(١٧) لا تكن زانيةً من بنات إسرائيل ولا يكن مأبونٌ من بني إسرائيل . (١٨) لا تدخل أجرة زانيةٍ ولا ثمن كلبٍ إلى بيت الرب إلهك عن نذرٍ ما لأنهما كليهما رجسٌ لدى الرب إلهك .

(9) כִּי־תֵצֵא מִחֲנֵה עַל־אֵיבֶיךָ וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דְּבַר רָע : (10) כִּי־יְהִיֶה
בָּךְ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־יְהִיֶה טְהוֹר מִקְרַה־לַּיְלָה וַיֵּצֵא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה לֹא
יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה : (11) וְהָיָה לַפְּנוֹת־עֶרֶב יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְכָבֵא הַשֶּׁמֶשׁ
יָבֹא אֶל־תּוֹךְ הַמַּחֲנֶה : (12) וַיֵּד תְּהִיָּה לָךְ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיֵּצֵאתָ שָׁמָּה חוּץ :
(13) וַיֵּתֵד תְּהִיָּה לָךְ עַל־אֲזֻנֶיךָ וְהָיָה בְּשַׁבְּתֶךָ חוּץ וְחִפְרַתָּה בָּהּ וְשַׁבְּתָה
וְכִסִּיתָ אֶת־צַאֲתֶךָ : (14) כִּי יְהוּה אֱלֹהֶיךָ מִתְּהַלֵּךְ בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ לְהַצִּילֶךָ
וְלַתֵּת אֵיבֶיךָ לַפְּגִיף וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא־יִרְאֶה בָּךְ עֲרוֹת דְּבַר וְשָׁב
מֵאֲחֵרֶיךָ :

(15) לֹא־תִסְגִּיר עֶבֶד אֶל־אֲדֹנָיו אֲשֶׁר־יִנְצֵל אֵלֶיךָ מֵעַם אֲדֹנָיו :
(16) עַמָּה יֹשֵׁב בְּקֶרְבָּהּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּטוֹב לּוֹ
לֹא תוֹנְנוּ :

(17) לֹא־תְהִיָּה קִדְשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יְהִיָּה קִדְשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
(18) לֹא־תָבִיא אֶתְגֹן זוֹנָה וּמִחִיר כָּלֵב בֵּית יְהוּה אֱלֹהֶיךָ לְכָל־נָדָר כִּי
תוֹעֲבַת יְהוּה אֱלֹהֶיךָ גַּם־שְׁנֵיהֶם :

(٢٦) وأما الفتاة فلا تفعل بها شيئاً . ليس على الفتاة خطية للموت بل كما يقوم رجل على صاحبه ويقتله قتلاً هكذا هذا الأمر . (٢٧) أنه في الحقل وجدها فصرخت الفتاة المخطوبة فلم يكن من يخلصها .

(٢٨) إذا وجد رجل فتاة عذراء غير مخطوبة فأمسكها واضطجع معها فوجدوا . (٢٩) يعطى الرجل الذى اضطجع معها لأبى الفتاة خمسين من الفضة وتكون هى له زوجة من أجل أنه قد أذلها . لا يقدر أن يطلقها كل أيامه .

(٣٠) لا يتخذ رجل امرأة أبية ولا يكشف ذيل أبية .

سفر التثنية — الإصحاح الثالث والعشرون

(١) لا يدخل مخصي بالرض أو محبوب في جماعة الرب .

(٢) لا يدخل ابن زنى في جماعة الرب . حتى الجيل العاشر لا يدخل منه أحد في جماعة الرب . (٣) لا يدخل عموني ولا مؤابي في جماعة الرب . حتى الجيل العاشر لا يدخل منهم أحد في جماعة الرب إلى الأبد . (٤) من أجل أنهم لم يلاقوكم بالخبز والماء في الطريق عند خروجكم من مصر ولأنهم استأجروا عليك بلعام بن بعور من فتور آرام النهرين لكي يلعنك . (٥) ولكن لم يشأ الرب إهلك أن يسمع لبلعام فقول لأجلك الرب إهلك اللعنة إلى بركة لأن الرب إهلك قد أحبك . (٦) لا تلمس سلامهم ولا خيرهم كل أيامك إلى الأبد . (٧) لا تكره أديماً لأنه أخوك . لا تكره مصرياً لأنك كنت زبلاً في أرضه . (٨) الأولاد الذين يولدون لهم في الجيل الثالث يدخلون منهم في جماعة الرب .

(17) וּלְנִעֲרָה לֹא-תַעֲשֶׂה דָבָר אֵין לְנִעֲרָה חֶטָּא מוֹת כִּי כַּאֲשֶׁר יָקוּם
אִישׁ עַל-רַעְיוֹ וּרְצִחוֹ גִּפְשׁוֹ כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה : (17) כִּי בַשָּׂדֶה מִצְאָה צִעֲקָה
הַנִּעֲרָה הַמְאֲרֶשֶׁה וְאֵין מוֹשִׁיעַ לָהּ :

(18) כִּי יִמְצָא אִישׁ נִעֲרָה בְּתוֹלָה אֲשֶׁר לֹא-אַרְשָׁה וּתְפֹשֶׂה וְשָׁכַב עִמָּה
וְנִמְצְאוּ : (18) וְנִתְּן הָאִישׁ הַשָּׁכֵב עִמָּה לְאָבִי הַנִּעֲרָה חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ-
תְּהִיָּה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה לֹא-יִוָּכַל שְׁלַחָהּ כָּל-יָמָיו :

(19) לֹא-יָקַח אִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא יִגְדֶּה כְּנֶגֶף אָבִיו :

דברים כג

(1) לֹא-יָבֵא פְּצוּע־דָּבָה וּכְרוֹת שְׂפָכָה בַקֶּהֶל יְהוָה :

(2) לֹא-יָבֵא מִמּוֹךְ בַּקֶּהֶל יְהוָה גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא-יָבֵא לוֹ בַּקֶּהֶל
יְהוָה : (2) לֹא-יָבֵא עֲמוּנִי וּמֹאבִי בַקֶּהֶל יְהוָה גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא-יָבֵא
לָהֶם בַּקֶּהֶל יְהוָה עַד-עוֹלָם : (3) עַל-דָּבָר אֲשֶׁר לֹא-קִדְּמוּ אֶתְכֶם בְּלַחֵם
וּבַמֵּים בְּדַרְךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר עָלֶיךָ אֶת-בְּלַעַם בֶּן-בְּעוֹר
מִפְתּוֹר אֲרָם גִּהְרִים לְקַלְלָךְ : (4) וְלֹא-אָבָה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמַע אֶל-בְּלַעַם
בַּהֲפֹךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ אֶת-הַקַּלְלָה לְבָרְכָהּ כִּי אָהַבְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ :
(5) לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וְטִבְתָּם כָּל-יְמֵיךָ לְעוֹלָם : (6) לֹא-תִתְעַב אָדָמִי כִּי
אֲחִיךָ הוּא לֹא-תִתְעַב מִצְרִי כִּי-גַר הָיִיתָ בְּאַרְצוֹ : (7) בָּנִים אֲשֶׁר-יִוָּלְדוּ
לָהֶם דּוֹר שְׁלִישִׁי יָבֵא לָהֶם בַּקֶּהֶל יְהוָה :

(١٣) إذا اتخذ رجلُ امرأةً وحين دخل عليها أَبْغَضَهَا . (١٤) ونَسَبَ إليها أسبابَ كلامٍ وأشاعَ عنها اسماً ردياً وقال هذه المرأة اتخذتها ولما دَنَوْتُ منها لم أجد لها عُذْرَةَ . (١٥) يأخذ الفتاةَ أبوها وأُمها ويُخْرِجان علامةَ عذرتها إلى شيوخ المدينة إلى الباب . (١٦) ويقول أبو الفتاة للشيوخ أعطيتُ هذا الرجل ابنتي زوجةً فأبغَضَهَا . (١٧) وها هو قد جعل أسبابَ كلامٍ قائلاً لم أجد لِبنتِكَ عُذْرَةَ وهذه علامة عذرة ابنتي ويسيطان الثوب أمام شيوخ المدينة . (١٨) فيأخذ شيوخ تلك المدينة الرجل ويؤدّبونه . (١٩) ويغرمونه بمئة من الفضة ويعطونها لأبي الفتاة لأنه أشاع اسماً ردياً عن عذراء من إسرائيل . فتكون له زوجة . لا يقدر أن يطلقها كل أيامه .

(٢٠) ولكن إن كان هذا الأمر صحيحاً لم توجد عذرة للفتاة (٢١) يُخْرِجون الفتاة إلى باب بيت أبيها ويرجمها رجال مدينتها بالحجارة حتى تموت لأنها عملت قباحة في إسرائيل بزناها في بيت أبيها . فتزعم الشر من وسطك .

(٢٢) إذا وُجِدَ رجلٌ مضطجعاً مع امرأة زوجة بعل يُقتل الاثنان الرجل المضطجع مع المرأة والمرأة . فتزعم الشر من إسرائيل .

(٢٣) إذا كانت فتاة عذراء مخطوبة لرجل فوجدها رجل في المدينة واضطجع معها (٢٤) فأخرجوهما كليهما إلى باب تلك المدينة وارجموهما بالحجارة حتى يموتا الفتاة من أجل أنها لم تصرخ في المدينة والرجل من أجل أنه أدلَّ امرأة صاحبه . فتزعم الشر من وسطك . (٢٥) ولكن إن وُجِدَ الرجلُ الفتاة المخطوبة في الحقل وأمسكها الرجل واضطجع معها يموت الرجل الذي اضطجع معها وحده .

(11) כִּי־יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָא אֵלֶיהָ וּשְׁנָאָה: (12) וְשֵׁם לָהּ עֲלִילַת דְּבָרִים
וְהוֹצֵא עָלֶיהָ שֵׁם רָע וְאָמַר אֶת־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָקַחְתִּי וְאֶקְרַב אֵלֶיהָ וְלֹא־
מִצְאָתִי לָהּ בְּתוּלִים: (13) וְלָקַח אָבִי הַנְּעֵרָה וְאָמַר וְהוֹצִיאֹו אֶת־בְּתוּלִי
הַנְּעֵרָה אֶל־זִקְנֵי הָעִיר הַשְּׂעֵרָה: (14) וְאָמַר אָבִי הַנְּעֵרָה אֶל־הַזִּקְנִים אֶת־
בְּתִי וְנָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׁנָאָה: (15) וְהִנֵּה־הוּא שֵׁם עֲלִילַת דְּבָרִים
לְאָמַר לֹא־מִצְאָתִי לְבַתְּךָ בְּתוּלִים וְאֵלֶּה בְּתוּלֵי בְּתִי וּפְרָשׁוּ הַשִּׁמְלָה לְפָנַי
זִקְנֵי הָעִיר: (16) וְלָקַחוּ זִקְנֵי הָעִיר־הַהִיא אֶת־הָאִישׁ וַיִּסְרוּ אֹתוֹ: (17) וַעֲנֹשׁוּ
אֹתוֹ מָאָה כֶּסֶף וְנָתְנוּ לְאָבִי הַנְּעֵרָה כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־תִהְיֶה לְאִשָּׁה לֹא־יִוָּכַל לְשַׁלְּחָהּ כָּל־יְמֵיו:

(18) וְאִם־אָמַת הִיָּה הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־נִמְצְאוּ בְּתוּלִים לַנְּעֵרָה: (19) וְהוֹצִיאֹו
אֶת־הַנְּעֵרָה אֶל־פֶּתַח בֵּית־אָבִיהָ וּסְקִלוּהָ אַנְשֵׁי עִירָהּ בְּאֲבָנִים וּמָתָה כִּי־
עֲשֵׂתָה וּבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל לְזִנוּת בֵּית אָבִיהָ וּבַעֲרַת הָרַע מִקֶּרֶבְךָ:

(20) כִּי־יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם־אִשָּׁה בְּעַלְת־בַּעַל וּמָתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם
הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם־הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(21) כִּי יִהְיֶה גֵּעֵרָה בְּתוּלָה מֵאַרְשָׁה לְאִישׁ וּמִצְאָה אִישׁ בְּעִיר וְשֹׁכֵב
עִמָּה: (22) וְהוֹצֵאתֶם אֹת־שְׁנֵיהֶם אֶל־שַׁעַר הָעִיר הַהִיא וּסְקַלְתֶּם אֹתָם
בְּאֲבָנִים וּמָתוּ אֶת־הַנְּעֵרָה עַל־דְּבַר אֲשֶׁר לֹא־צִעְקָה בְּעִיר וְאֶת־הָאִישׁ
עַל־דְּבַר אֲשֶׁר־עָנָה אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעוּהוּ וּבַעֲרַת הָרַע מִקֶּרֶבְךָ: (23) וְאִם־
בְּשֹׁדָה יִמָּצֵא הָאִישׁ אֶת־הַנְּעֵרָה הַמֵּאַרְשָׁה וְהַחֲזִיקָהּ הָאִישׁ וְשֹׁכֵב עִמָּה
וּמָת הָאִישׁ אֲשֶׁר־שֹׁכֵב עִמָּה לְבָדּוֹ:

سفر التثنية - الإصحاح الثاني والعشرون

(١) لا تنظر ثور أخيك أو شاتته شاردة وتتغاضى عنه بل ترده إلى أخيك لا محالة .
(٢) وإن لم يكن أخوك قريباً منك أو لم تعرفه فضمه إلى داخل بيتك ويكون عندك حتى يطلبه أخوك حينئذ ترده إليه . (٣) وهكذا تفعل بحماره وهكذا تفعل بثيابه . وهكذا تفعل بكل مفقود لأخيك يفقد منه وتجده . لا يحل لك أن تتغاضى . (٤) لا تنظر حمار أخيك أو ثوره واقعاً في الطريق وتتغافل عنه بل تقيمه معه لا محالة .

(٥) لا يكن متاع رجل على امرأة ولا يلبس رجل ثوب امرأة لأن كل من يعمل ذلك مكروه لدى الرب إلهك .

(٦) إذا اتفق قدامك عش طائر في الطريق في شجرة ما أو على الأرض فيه فراخ أو بيض والأم حاضنة الفراخ أو البيض فلا تأخذ الأم مع الأولاد . (٧) أطلق الأم وخذ لنفسك الأولاد لكي يكون لك خير وتطيل الأيام .

(٨) إذا بنيت بيتاً جديداً فاعمل حائطاً لسطحك لئلا تجلب دماً على بيتك إذا سقط عنه ساقط .

(٩) لا تزرع حقلك صنفين لئلا يتقدس المثلء الزرع الذي تزرع ومحصول الحقل .
(١٠) لا تحرث على ثور وحمار معاً . (١١) لا تلبس ثوباً مختلطاً صوفاً وكتاناً معاً . (١٢) اعمل لنفسك جدائل على أربعة أطراف ثوبك الذي تتغطى به .

דברים כב .

(1) לא-תראה את-שור אחיך או את-שני נדחים והתעלמת מהם
השב תשיבם לאחיק: (2) ואם-לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו
אל-תוך ביתך והנה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: (3) וכן תעשה
לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל-אבדת אחיך אשר-תאבד
ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: (4) לא-תראה את-חמור אחיך או
שורו ופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו:

(5) לא-יהיה כלי-גבר על-אשה ולא-ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת
יהוה אלהיך כל-עשה אלה:

(6) כי יקרא קן-צפור לפניך בדרך בכל-עץ או על-הארץ אפרחים
או ביצים והאם רבצת על-האפרחים או על-הביצים לא-תקח האם על-
הבנים: (7) שלח תשלח את-האם ואת-הבנים תקח-לך למען ייטב
לך והארכת ימים:

(8) כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא-תשים דמים בביתך
כי-יפל הנפל ממנו:

(9) לא תזרע כרמך כלאים פן-תקדש המלאה הזרע אשר תזרע
ותבואת הכרם: (10) לא-תחרש בשור-ובחמר יחדו: (11) לא תלבש שעטנו
צמר ופשתים יחדו: (12) גדלים תעשה-לך על-ארבע כנפות כסותך
אשר תכסה-בה:

سفر التثنية - الإصحاح الحادى والعشرون

(١٠) إِذَا خَرَجْتَ لِحَارِبَةٍ أَعْدَاكَ وَدَفَعَهُمُ الرَّبُّ إِلَيْكَ إِلَى يَدِكَ وَسَيَّيْتُ مِنْهُمْ سَيِّئاً .
(١١) وَرَأَيْتَ فِي السَّبْيِ امْرَأَةً بَجِيلَةَ الصُّورَةِ وَالنَّصَقَتَ بِهَا وَاتَّخَذْتَهَا لَكَ زَوْجَةً . (١٢) فَمِنْ
تُدْخِلُهَا إِلَى بَيْتِكَ تَحْلِقُ رَأْسَهَا وَتُقَلِّمُ أَظْفَرَهَا . (١٣) وَتَنْزِعُ ثِيَابَ سَبْيِهَا عَنْهَا وَتَقْعُدُ فِي بَيْتِكَ وَتَبْكِي
أَبَاهَا وَأُمَهَا شَهْرًا مِنَ الزَّمَانِ ثُمَّ بَعْدَ ذَلِكَ تَدْخُلُ عَلَيْهَا وَتَتَزَوَّجُ بِهَا فَتَكُونُ لَكَ زَوْجَةً .
(١٤) وَإِنْ لَمْ تُسَرِّبْهَا فَأَطْلِقِهَا لِنَفْسِهَا . لَا تَبِعُهَا بَيْعًا بَفِضَّةٍ وَلَا تَسْتَرِقِهَا مِنْ أَجْلِ أَنْكَ
قَدْ أَذَلَّتْهَا .

(١٥) إِذَا كَانَ لِرَجُلٍ امْرَأَتَانِ إِحْدَاهُمَا مَحْبُوبَةٌ وَالْأُخْرَى مَكْرُوهَةٌ فَوَلَدْنَا لَهُ بَنِينَ الْمَحْبُوبَةُ
وَالْمَكْرُوهَةُ . فَإِنْ كَانَ الْإِبْنُ الْبَكْرُ لِلْمَكْرُوهَةِ (١٦) فَيَوْمَ يَقْسُمُ لَبْنِيهِ مَا كَانَ لَهُ لَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يُقَدِّمَ
ابْنَ الْمَحْبُوبَةِ بَكَرًا عَلَى ابْنِ الْمَكْرُوهَةِ الْبَكْرِ . (١٧) بَلْ يَعْرِفُ ابْنُ الْمَكْرُوهَةِ بَكَرًا لِيُعْطِيَهُ نَصِيبَ اثْنَيْنِ
مِنْ كُلِّ مَا يَوْجَدُ عِنْدَهُ لِأَنَّهُ هُوَ أَوْلُ قُدْرَتِهِ لَهُ حَقُّ الْبِكُورِيَّةِ .

(١٨) إِذَا كَانَ لِرَجُلٍ ابْنٌ مَعَانِدٌ وَمَارِدٌ لَا يَسْمَعُ لِقَوْلِ أَبِيهِ وَلَا لِقَوْلِ أُمِّهِ وَيُؤَدِّبَانَهُ فَلَا يَسْمَعُ
لَهُمَا . (١٩) يَمْسِكُهُ أَبُوهُ وَأُمُّهُ وَيَأْتِيَانِ بِهِ إِلَى شِيُوخِ مَدِينَتِهِ وَإِلَى بَابِ مَكَانِهِ . (٢٠) وَيَقُولَانِ
لَشِيُوخِ مَدِينَتِهِ . ابْنُنَا هَذَا مُعَانِدٌ وَمَارِدٌ لَا يَسْمَعُ لِقَوْلِنَا وَهُوَ مُسْرِفٌ وَسِكِيرٌ . (٢١) فَيَرْجِمُهُ جَمِيعُ
رِجَالِ مَدِينَتِهِ بِحِجَارَةٍ حَتَّى يَمُوتَ . فَتَنْزِعُ الشَّرَّ مِنْ بَيْنِكُمْ وَيَسْمَعُ كُلُّ إِسْرَائِيلَ وَيَخَافُونَ .

(٢٢) وَإِذَا كَانَ عَلَى إِنْسَانٍ خَطِيئَةٌ حَقَّتْهَا الْمَوْتُ فَقُتِلَ وَعَلَّقَتْهُ عَلَى خَشَبَةٍ . (٢٣) فَلَا تَبِتُ
جَسَدُهُ عَلَى الْخَشَبَةِ بَلْ تَدْفِنُهُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ . لِأَنَّ الْمَعْلُقَ مَلْعُونٌ مِنَ اللَّهِ . فَلَا تَنْجِسُ أَرْضَكَ
الَّتِي يُعْطِيكَ الرَّبُّ إِلَيْكَ نَصِيبًا .

דברים כא.

(10) כִּי־תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל־אִיבֶיךָ וַנִּתְּנוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַיָּדְךָ וְשָׁבִית שְׂבוֹי:
(11) וּרְאִיתָ בַשָּׂבִיָּה אִשָּׁת יִפְת־תָּאֵר וְחִשְׁקָתָּ בָּהּ וּלְקַחְתָּ לָּהּ לְאִשָּׁה:
(12) וְהִבֵּאתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלְתָּהּ אֶת־רַאשָׁהּ וַעֲשִׂתָהּ אֶת־צַפְרֻנְיָהּ:
(13) וְהִסְרִיהָ אֶת־שְׂמֹלֶת שָׂבִיָּה מֵעַלֶּיהָ וַיֵּשְׁבָה בְּבֵיתְךָ וּבִכְתָּהּ אֶת־אָבִיָּהּ וְאֶת־
אִמָּהּ יָרַח יָמִים וְאַחֲרַיִם כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֵלְתָהּ וְהִיְתָה לָּהּ לְאִשָּׁה:
(14) וְהָיָה אִם־לֹא תִפְצֹתָּ בָּהּ וְשִׁלַּחְתָּהּ לְנַפְשָׁהּ וּמָכַר לֹא־תִמְכְּרָנָה בַּכֶּסֶף
לֹא־תִתְעַמֵּר בָּהּ תַּחַת אֲשֶׁר עָוִיתָהּ:

(15) כִּי־תִהְיֶינָה לְאִישׁ שְׁתֵּי נָשִׁים הָאֶחָת אֶהְיֶבָהּ וְהָאֶחָת שְׂנוּאָה וַיִּלְדוּ־לּוֹ
בָּנִים הָאֶהְיֶבָהּ וְהַשְּׂנוּאָה וְהָיָה הַבֵּן הַבְּכֹר לְשִׁנְיָאָה: (16) וְהָיָה בַיּוֹם הַנִּחְלָלוֹ
אֶת־בָּנָיו אֶת־אֲשֶׁר־יִהְיֶה לוֹ לֹא יוּכַל לְבַכֵּר אֶת־בֶּן־הָאֶהְיֶבָהּ עַל־פְּנֵי
בֶּן־הַשְּׂנוּאָה הַבְּכֹר: (17) כִּי אֶת־הַבְּכֹר בֶּן־הַשְּׂנוּאָה יִכִּיר לְתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם
בְּכֹל אֲשֶׁר־יִמְצָא לוֹ כִּי־הוּא רֵאשִׁית אָנֹכִי לוֹ מִשְׁפֵּט הַבְּכֹרָה:

(18) כִּי־יִהְיֶה לְאִישׁ בֶּן סוּרֵר וּמִוְרָה אֵינֶנּוּ שָׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ
וַיִּסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: (19) וַתִּפְשׁוּ בּוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ וְהוֹצִיאוּ אֹתוֹ אֶל
זִקְנֵי עִירוֹ וְאֶל־שַׁעַר מִקְמוֹ: (20) וְאָמְרוּ אֶל־זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵנוּ זֶה סוּרֵר וּמִוְרָה
אֵינֶנּוּ שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ זוֹלָל וְסָבָא: (21) וַיִּגְמְהוּ כָּל־אֲנָשֵׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וּמָת
וּבְעֵרַת הָרַע מִקִּרְבּוֹ וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וַיִּירָאוּ:

(22) וְכִי־יִהְיֶה בְּאִישׁ חֵטָא מִשְׁפֵּט־מוֹת וְהוּמַת וּתְלִית אֹתוֹ עַל־עֵץ:
(23) לֹא־תִלְוֶן וּבְלִתּוֹ עַל־הָעֵץ כִּי־קָבוֹר תִּקְבְּרֶנּוּ בַיּוֹם הַהוּא כִּי־קָלַלְתָּ
אֱלֹהִים תִּלְוֶי וְלֹא תִטְמֵא אֶת־אֲדָמְתְּךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָּךְ
וּנְחַלָּה:

(٢٨) لَا تَسُبَّ اللَّهُ. وَلَا تَلْعَنُ رِيسًا فِي شَعْبِكَ. (٢٩) لَا تَوْنَحِرْ مِلَّاءَ يَدْرِكَ وَقَطْرِ مَعْصَرَتِكَ.
وَأَبْكَارَ بَنِيكَ تُعْطِينِي. (٣٠) كَذَلِكَ تَفْعَلُ بِبِقْرِكَ وَغَنَمِكَ. سَبْعَةَ أَيَّامٍ يَكُونُ مَعَ أُمَّهُ وَفِي الْيَوْمِ
الثَّامِنِ تُعْطِينِي إِيَّاهُ. (٣١) وَتَكُونُونَ لِي أُنَاسًا مُقَدَّسِينَ. وَلَحْمَ فَرَيْسَةٍ فِي الصَّحْرَاءِ لَا تَأْكُلُوا.
لِلْكَلابِ تَطْرَحُونَهُ.

سِفْرُ الْخُرُوجِ — الإِصْحَاحُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ

(١) لَا تَقْبَلْ خَبْرًا كَاذِبًا. وَلَا تَضَعُ يَدَكَ مَعَ الْمُنَافِقِ لِتَكُونَ شَاهِدًا ظَلِيمًا. (٢) لَا تَتَّبِعِ
الْكَثِيرِينَ إِلَى فِعْلِ الشَّرِّ. وَلَا تُجِبْ فِي دَعْوَى مَاثِلًا وَرَاءَ الْكَثِيرِينَ لِلتَّحْرِيفِ. (٣) وَلَا تُخَاطَبِ
مَعَ الْمَسْكِينِ فِي دَعْوَاهُ. (٤) إِذَا صَادَفْتَ ثَوْرَ عَدُوِّكَ أَوْ حِمَارَهُ شَارِدًا تَرُدَّهُ إِلَيْهِ. (٥) إِذَا رَأَيْتَ
حِمَارَ مُبْغِضِكَ وَاقْعًا تَحْتَ حِمْلِهِ وَعَدَلْتَ عَنْ حِمْلِهِ فَلَا بَدَّ أَنْ تُحْمَلَ مَعَهُ. (٦) لَا تُحَرِّفْ حَقَّ فَقِيرِكَ
فِي دَعْوَاهُ. (٧) ابْتَعِدْ عَنِ كَلَامِ الْكُذْبِ. وَلَا تَقْتُلِ الْبَرِيءَ وَالْبَارَّ. لِأَنِّي لَا أُبْرِرُ الْمَذْنِبَ.
(٨) وَلَا تَأْخُذْ رِشْوَةً. لِأَنَّ الرِّشْوَةَ تَعْمَى الْمُبْصِرِينَ وَتَعْوِجُ كَلَامَ الْأَبْرَارِ. (٩) وَلَا تَضَاقِقِ
الْغَرِيبَ فَانْكَمِ عَارْفُونَ نَفْسَ الْغَرِيبِ. لِأَنَّكُمْ كُنْتُمْ غُرَبَاءَ فِي أَرْضِ مِصْرَ. (١٠) وَسِتُّ سِنِينَ تَزْرَعُ
أَرْضُكَ وَتَجْمَعُ غَلَّتَهَا. (١١) وَأَمَّا فِي السَّابِعَةِ فَتَرْيِجُهَا وَتَتْرَكُهَا لِأَنَّ كُلَّ فَقْرَاءِ شَعْبِكَ. وَفَضَلْتَهُمْ
تَأْكُلُهَا وَحَوْشُ الْبَرِيَّةِ. كَذَلِكَ تَفْعَلُ بِكِرْمِكَ وَزَيْتُونِكَ. (١٢) سِتَّةَ أَيَّامٍ تَعْمَلُ عَمَلَكَ.
وَأَمَّا الْيَوْمُ السَّابِعُ فَفِيهِ تَسْتَرِيحُ لِكِي يَسْتَرِيحُ ثَوْرُكَ وَحِمَارُكَ وَيَتَنَفَّسُ ابْنُ أُمَّتِكَ وَالْغَرِيبُ.

(28) אֱלֹהִים לֹא תִקַּל וְנָשִׂיא בְעַמֶּךָ לֹא תֵאָר : (29) מִלֵּאֲתָהּ וּדְמָעָה
לֹא תֵאָחֵר בְּכֹר בְּנֶיךָ תִּחְוֶן-לִי : (30) כֹּן-תַעֲשֶׂה לְשֹׂרֶךָ לְצֹאנֶךָ שִׁבְעַת יָמִים
יִהְיֶה עִם-אִמּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי תִחְוֶן-לִי : (31) וְאִנְשֵׁי-קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי וּבָשָׂר
בַּשָּׂדֶה טְרֵפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכֶנּוּ אֹתוֹ :

שמות כג.

(1) לֹא תִשָּׂא שְׁמֵע שׁוֹא אֶל-תִּשַׁת יְדֶךָ עִם-רָשָׁע לִהְיֹת עַד חֲמִס :
(2) לֹא-תִהְיֶה אַחֲרֵי-רִבִּים לְרַעַת וְלֹא-תַעֲנֶה עַל-רִיב לְנֹטֵת אַחֲרֵי רִבִּים
לְהִטֹּת : (3) וְדַל לֹא תִתְדַר בְּרִיבוֹ : (4) כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֵיבֶךָ אֹו חֲמָרוֹ
תַּעֲנֶה הָשֵׁב תִּשְׁיבֵנוּ לּוֹ : (5) כִּי-תִרְאֶה חֲמֹר שֹׂנֵאֶךָ רִבֵּץ תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחִדַּלְתָּ
מֵעֹזֵב לּוֹ עֹזֵב תַּעֲזֹב עִמּוֹ : (6) לֹא תִטֶּה מִשְׁפַּט אֲבִינֶךָ בְּרִיבוֹ : (7) מִדְּבַר
שָׂקֵר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֶל-תִּהְרַג כִּי לֹא-אֲצַדִּיק רָשָׁע : (8) וְשָׁחַד לֹא
תִקַּח כִּי הַשָּׁחַד יַעֲוֶר פְּקֻדִים וַיִּסְלַף דְּבַרֵי צַדִּיקִים : (9) וְגַר לֹא תִלַּחֵץ
וְאַתָּם יִדְעֻתֶם אֶת-נַפְשׁ הַגֵּר כִּי-גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : (10) וְשֵׁשׁ שָׁנִים
תִּזְרַע אֶת-אֲרָצְךָ וְאַסַּפְתָּ אֹת-תְּבוֹאֹתֶיהָ : (11) וְהִשְׁבִּיעַתָּ תִשְׁמַטְנָהּ וְנִטְשָׁתָהּ
וְאָכְלוּ אֲבִיגַי עִמָּךָ וַיִּתְּרֶם תֹּאכַל חֵיט הַשָּׂדֶה כֹּן-תַעֲשֶׂה לְכַרְמֶךָ לְזֵיתֶךָ :
(12) שֵׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרֶךָ
וְחֲמָרֶךָ וַיִּנְפַשׁ בֵּן-אִמְתֶּךָ וְהַגֵּר :

(٧) إذا أعطى إنسانٌ صاحبهُ فِضَّةً أو أمتعةً للمحفظ فُسِرقت من بيت الإنسان فإنَّ وِجدَ السارقِ يُعوَّضُ باثنين . (٨) وإن لم يوجد السارقُ يُقدِّمُ صاحبُ البيتِ إلى الله ليحكم هل لم يمدَّ يده إلى مُلكِ صاحبه . (٩) في كلِّ دُعوى جِنائيةٍ من جهةِ ثورٍ أو حمارٍ أو شاةٍ أو ثوبٍ مفقودٍ ما يُقالُ إن هذا هو تقدُّمٌ إلى الله دعواهما . فالذى يُحْكَمُ اللهُ بذنبه يُعوَّضُ صاحبهُ باثنين . (١٠) إذا أعطى إنسانٌ صاحبهُ حماراً أو ثوراً أو شاةً أو بهيمةً ما للمحفظ فَمات أو انكسر أو نُهبَ وليس ناظر . (١١) فيمين الرب تكون بينهما هل لم يمدَّ يده إلى مُلكِ صاحبه . فيقبل صاحبه . فلا يُعوَّضُ . (١٢) وإن سُرقَ من عنده يُعوَّضُ صاحبهُ . (١٣) إن افترس يحضره شهادةً . لا يُعوَّضُ عن المفترس . (١٤) وإذا استعارَ إنسانٌ من صاحبه شيئاً فانكسر أو مات وصاحبه ليس معه يُعوَّضُ . (١٥) وإن كان صاحبه معه لا يُعوَّضُ . إن كان مستأجراً أتى بأجرته .

(١٦) وإذا راوَدَّ رجلٌ عذراءً لم تُخطبْ فاضطجعَ معها يمهراً لنفسه زوجةً . (١٧) إن أتى أبوها أن يُعطيه إياها يَزِنُ له فِضَّةً كَهَرِ العذاري . (١٨) لا تدعُ ساحرةً تعيشُ . (١٩) كلُّ من اضطجعَ مع بهيمةٍ يُقتلُ قتلاً . (٢٠) مَنْ ذبِحَ لآلهةٍ غيرِ الربِّ وحده يهلكُ .

(٢١) ولا تضطهدِ الغريبَ ولا تضايقه . لأنكم كنتم غرباءَ في أرضِ مصر . (٢٢) لا تسيئُ إلى أرملةٍ ما ولا يتيمٍ . (٢٣) إن أسأتَ إليه فاني إن صرَّخَ إلىَّ أسمعُ صراخَهُ . (٢٤) فيجُمى غَضَبِي وأقتلُكم بالسيفِ . فتصيرنساؤكم أراملٍ وأولادكم يتامى . (٢٥) إن أفرضتَ فِضَّةً لشعبي الفقير الذي عندك فلا تكونَ له كالمرابي . لا تضعوا عليه ريباً . (٢٦) إن ارتهنتَ ثوبَ صاحبك فإلى غروبِ الشمسِ تردُّه له . (٢٧) لأنه وحده غطاؤه . هو ثوبه لجلده . في ماذا يتام . فيكون إذا صرَّخَ إلىَّ أنى أسمعُ . لأنى رَوُّوفٌ .

(7) כִּי־יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ־כֵלִים לְשֹׁמֵר וְגַב מִבֵּית הָאִישׁ אִם־
יִמְצָא הַגָּב יְשֻׁלָּם שְׁנַיִם : (8) אִם־לֹא יִמְצָא הַגָּב וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל־
הָאֱלֹהִים אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֲכַת רֵעֵהוּ : (9) עַל־כָּל־דְּבַר־פֶּשַׁע עַל־שׂוֹר
עַל־חֲמוֹר עַל־שָׂה עַל־שִׁלְמָה עַל־כָּל־אֲבֹדָה אֲשֶׁר יֹאמֵר כִּי־הוּא זֶה עַד
הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יְשֻׁלָּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ : (10) כִּי־
יִתֵּן אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ חֲמוֹר אוֹ־שׂוֹר אוֹ־שָׂה וְכָל־בְּהֵמָה לְשֹׁמֵר וּמֵת אוֹ־נֹשֶׁבֶר
אוֹ נֹשְׁבָה אֵין רֹאֶה : (11) שְׁבַע־תְּהִי תַחֲיָה בֵּין שְׁנֵיהֶם אִם־לֹא שָׁלַח יָדוֹ
בְּמִלְאֲכַת רֵעֵהוּ וְלָקַח בְּעַלְיוֹ וְלֹא יְשֻׁלָּם : (12) וְאִם־גָּבַב יְגַב מַעֲמוֹ יְשֻׁלָּם
לְבַעֲלָיו : (13) אִם־טָרַף יִטְרַף יִבְאֵהוּ עַד הַטְּרַפָּה לֹא יְשֻׁלָּם : (14) וְכִי יִשְׁאַל
אִישׁ מַעַם רֵעֵהוּ וְנֹשֶׁבֶר אוֹ־מֵת בְּעַלְיוֹ אֵין־עִמּוֹ שְׁלָם יְשֻׁלָּם : (15) אִם־
בְּעַלְיוֹ עִמּוֹ לֹא יְשֻׁלָּם אִם־שָׁכִיר הוּא בָּא בְּשָׂכְרוֹ :

(16) וְכִי־יִפְתָּה אִישׁ בְּתוֹלָה אֲשֶׁר לֹא־אֲרָשָׁה וְשָׁכַב עִמָּה מִהַר יִמְהַרְנָה
לוֹ לְאִשָּׁה : (17) אִם־מָאֵן יִמָּאֵן אָבִיהָ לְתַתָּה לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקַל כְּמִהַר הַבְּתוּלוֹת :
(18) מִכְשָׁפָה לֹא תַחֲיָה : (19) כָּל־שָׁכַב עִם־בְּהֵמָה מוֹת יוּמָת : (20) וְכִי
לְאֱלֹהִים יַחֲרַם בְּלִמִּי לִיהְיֶה לְבָדוֹ :

(21) וְגַר לֹא־תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם : (22) כָּל
אֲלֻמְנָה וְיַחֲוֹם לֹא תַעֲנֹן : (23) אִם־עָנָה תַעֲנֶה אֹתוֹ כִּי אִם־צָעַק יִצְעַק אֵלַי
שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקוֹתוֹ : (24) וְחָרָה אַפִּי וְהִרְגַּתִּי אֹתְכֶם בְּחָרֵב וְהָיוּ נְשִׁיכֶם
אֲלֻמְנוֹת וּבְנֵיכֶם יַחֲמִים : (25) אִם־כֶּסֶף תִּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הָעֶנִי עֲמֹד לֹא
תִּהְיֶה לוֹ כְּנֹשָׂה לֹא־תִשְׁמֹן עַלְיוֹ נֶשֶׁף : (26) אִם־חָבַל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רֵעֶךָ
עַד־בָּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁבְּנוּ לוֹ : (27) כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבִדְדָה הִיא שְׁמֵלְתוֹ לְעָרוֹ
בְּמָה יִשָּׁכַב וְהָיָה כִּי־יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חָנוּן אָנִי :

(٢٨) وَإِذَا نَطَحَ ثَوْرٌ رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فَمَاتَ يُرْجَمُ الثَّوْرُ وَلَا يُؤْكَلُ لَحْمُهُ . وَأَمَّا صَاحِبُ
الثَّوْرِ فَيَكُونُ بَرِيئًا . (٢٩) وَلَكِنْ إِنْ كَانَ ثَوْرًا نَطَّاحًا مِنْ قَبْلُ وَقَدْ أُشْهِدَ عَلَى صَاحِبِهِ وَلَمْ يَضْبَطْهُ
فَقَتَلَ رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فَالثَّوْرُ يُرْجَمُ وَصَاحِبُهُ أَيْضًا يُقْتَلُ . (٣٠) إِنْ وُضِعَتْ عَلَيْهِ فِدْيَةٌ يَدْفَعُ فِدَاءَ
نَفْسِهِ كُلِّ مَا يُوَضَعُ عَلَيْهِ . (٣١) أَوْ إِذَا نَطَحَ ابْنًا أَوْ نَطَحَ ابْنَةً فَبِحَسَبِ هَذَا الْحُكْمِ يُفَعَّلُ بِهِ .
(٣٢) إِنْ نَطَحَ الثَّوْرُ عَبْدًا أَوْ أُمَّةً يُعْطَى سَيِّدُهُ ثَلَاثِينَ شَاةً قَلِيلَةً وَالثَّوْرُ يُرْجَمُ . (٣٣) وَإِذَا فَتَحَ
إِنْسَانٌ بَرًّا أَوْ حَفَرَ إِنْسَانٌ بَرًّا وَلَمْ يُغَطِّهَا فَوْقَ فِيهَا ثَوْرٌ أَوْ حِمَارٌ (٣٤) فَصَاحِبُ الْبَيْتِ يَعْوِضُ وَيُرَدُّ
فِضَّةً لَصَاحِبِهِ وَالْمَيْتُ يَكُونُ لَهُ . (٣٥) وَإِذَا نَطَحَ ثَوْرٌ إِنْسَانًا ثَوْرًا صَاحِبِهِ فَمَاتَ يَبِيعَانِ الثَّوْرُ
الْحَيُّ وَيَقْتَسِمَانِ ثَمَنَهُ . وَالْمَيْتُ أَيْضًا يَقْتَسِمَانِهِ . (٣٦) لَكِنْ إِذَا عَلِمَ أَنَّهُ ثَوْرٌ نَطَّاحٌ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ
يَضْبَطْهُ صَاحِبُهُ يَعْوِضُ عَنِ الثَّوْرِ بِثَوْرٍ وَالْمَيْتُ يَكُونُ لَهُ .

سِفْرِ الْخُرُوجِ - الْإِصْحَاحِ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ

(١) إِذَا سَرَقَ إِنْسَانٌ ثَوْرًا أَوْ شَاةً فَذَبَحَهُ أَوْ بَاعَهُ يَعْوِضُ عَنِ الثَّوْرِ بِخَمْسَةِ ثِيَرَانِ وَعَنِ الشَّاةِ
بِأَرْبَعَةٍ مِنَ الْغَنَمِ . (٢) إِنْ وُجِدَ السَّارِقُ وَهُوَ يَنْقُبُ فُضْرِبَ وَمَاتَ فَلَيْسَ لَهُ دَمٌ . (٣) وَلَكِنْ
إِنْ أَشْرَقَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ فَلَهُ دَمٌ . إِنْ يَعْوِضُ . إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ يُبْعُ بِسَرَقَتِهِ . (٤) إِنْ وُجِدَتْ
السَّرَقَةُ فِي يَدِهِ حَيَّةً ثَوْرًا كَانَتْ أُمَّ حِمَارًا أُمَّ شَاةً يَعْوِضُ بِأَثْنَيْنِ .

(٥) إِذَا رَعَى إِنْسَانٌ حَقْلًا أَوْ كَرْمًا وَسَرَّحَ مَوَاشِيَهُ فَرَعَتْ فِي حَقْلِ غَيْرِهِ مِنْ أَجْوَدِ حَقْلِهِ
وَأَجْوَدِ كَرْمِهِ يَعْوِضُ . (٦) إِذَا خَرَجَتْ نَارٌ وَأَصَابَتْ شَوْكًا فَاحْتَرَقَتْ أَوْ كِدَاسًا أَوْ زَرْعًا أَوْ حَقْلًا
فَالَّذِي أَوْقَدَ الْوَقِيدَ يَعْوِضُ .

سفر الأمثال - الإصحاح السادس والعشرون

(١) كالثلج في الصيف وكالمطر في الحصاد هكذا الكرامة غير لا ثقة بالجاهل . (٢) كالمصفور للفرار وكالسُّونة للطيران كذلك لعنة بلا سبب لا تأتي . (٣) السُّوط للفرس والجمام للجمار والعصا لظهر الجهال . (٤) لا تجاوب الجاهل حسب حماقته لئلا تعدُّه أنت . (٥) جاوب الجاهل حسب حماقته لئلا يكون حكيما في عيني نفسه . (٦) يقطع الرجلين يشرب ظلما من يرسل كلاما عن يد جاهل . (٧) ساقا الأعرج متدللتان وكذا المثل في فم الجهال . (٨) كصرة حجارة كريمة في رُجحة هكذا المعطى كرامة للجاهل . (٩) شوك مرتفع بيد سكران مثل المثل في فم الجاهل . (١٠) رام يطعن الكل هكذا من يستأجر الجاهل أو يستأجر المحتالين . (١١) كما يعود الكلب الى قيئه هكذا الجاهل يعيد حماقته . (١٢) أرايت رجلا حكيما في عيني نفسه . الرجاء بالجاهل أكثر من الرجاء به .

(١٣) قال الكسلان الأسد في الطريق الشبل في الشوارع . (١٤) الباب يدور على صائره والكسلان على فراشه . (١٥) الكسلان يخفي يده في الصفحة ويشق عليه أن يردها الى فمه . (١٦) الكسلان أوفر حكمة في عيني نفسه من السبعة المحبين بعقل . (١٧) كمنسك أذني كلب هكذا من يعبر ويتعرض لمشاجرة لا تعنيه . (١٨) مثل المجنون الذي يرمي نارا وسهما وما وموتا . (١٩) هكذا الرجل الخادع قريبه ويقول ألم ألعب أنا . (٢٠) بعدم الحطب تنطفئ النار وحيث لا تنمأ يهدأ الحصام . (٢١) فم الجمر وحطب للنار هكذا الرجل المخادع تمهيج النزاع . (٢٢) كلام التمام مثل لقم حلوة فيترل الى مخادع البطن .

(23) כִּסֵּף סִינִים מִצָּפֶה עַל-חֲרֹשׁ שְׁפָתַיִם וְדִלְקִים וְלֵב-רָע :

(24) בְּשִׁפְתָיו יִזְכֹּר שׁוֹנֵא וּבְקִרְבוֹ יֵשִׁית מִרְמָה : (25) כִּי-יִחַנֵּן קוֹלוֹ אֶל-

תְּאֲמֹן-בוֹ כִּי שָׁבַע תּוֹעֵבוֹת בְּלִבּוֹ : (26) תִּפְסֶה שׁוֹנֵא בְּמִשְׁאֹן תִּגְלֶה רַעְתּוֹ

בְּקִהָל : (27) כָּרָה שְׁחַת בָּהּ יִפֹּל וְגִלְגַּל אֲבֹן אֱלֹהֵי תְּשׁוּבָה : (28) לְשׁוֹן-שֹׁקֵר

יִשְׁנֵא וּדְבָרָיו וּפִה חָלַק יַעֲשֶׂה מִדְּחָה :

- (٢٣) فِضَّةٌ زَعَلٌ تُغَشَّى شَقْفَةٌ هَكَذَا الشَّفَتَانِ الْمُتَوَقَّدَتَانِ وَالْقَلْبُ الشَّرِيرُ . (٢٤) بِشَفْتَيْهِ يَنْتَكِرُ
الْمُبْغِضُ وَفِي جَوْفِهِ يَضَعُ غَشًّا . (٢٥) إِذَا حَسَّنَ صَوْتَهُ فَلَا تَأْتَمَنَّهُ . لِأَنَّ فِي قَلْبِهِ سَبْعَ رَجَاسَاتٍ .
(٢٦) مَنْ يَفْطَى بِنَفْسِهِ بِمَكْرٍ يَكْشِفُ خَبِيئَتَهُ بَيْنَ الْجَمَاعَةِ . (٢٧) مَنْ يَحْفَرُ حَفْرَةً يَسْقُطُ فِيهَا وَمَنْ يَدْحَرُجُ
حَجْرًا يَرْجِعُ عَلَيْهِ . (٢٨) اللِّسَانُ الْكَاذِبُ يُبْفِضُ مُنْشَقِيهِ وَالْفَمُّ الْمَلْقُ يُعَدُّ خَرَابًا .

משלי לא .

(10) אֶשֶׁת-חַיִל מִי יִמְצָא וְרַחֵק מִפְּגִינִים מִכְרָהּ : (11) בָּטַח בָּהּ לֵב בְּעֵלָהּ
וְשָׁלַל לֹא יִחְסֹר : (12) גִּמְלָתָהּ טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יָמֵי חַיֶּיהָ : (13) דָּרָשָׁה
צָמַר וּפְשָׁתִים וּתְעַשׂ בַּחֲפֶז כַּפִּיהָ : (14) הָיְתָה כְּאֵנוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחֵק תָּבִיא
לְחֶמֶה : (15) וּתְקַם בְּעוֹד לַיְלָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחֵק לְגִזְעֵרְתֶיהָ : (16) זָמְמָה
שָׂדֶה וּתְקַחְהוּ מִפְּרֵי כַפִּיהָ וְטַעַמָה כָּרֶם : (17) חָגְרָה בְּעוֹז מִתְנִיָה וּתְאַמֵּץ
זְרוּעֶתֶיהָ : (18) טַעַמָה כִּי-טוֹב סָחְרָה לֹא-יִכְבֶּה בְּלֵילָה גְרָה : (19) יָדֶיהָ שָׁלְחָה
בְּכִישׁוֹר וְכַפִּיהָ תִּמְכּוּ כֶּלֶךְ : (20) כַּפָּה פָּרָשָׁה לְעֹנֵי וַיְדִיהָ שָׁלְחָה לְאַבְיוֹן :
(21) לֹא-תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֹג כִּי כָל-בֵּיתָהּ לְבֶשׂ שָׁנִים : (22) מִרְבֵּדִים
עָשְׂתָה-לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁה : (23) נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם-זָקְנֵי-
אָרֶץ : (24) סָדִין עָשְׂתָה וּתְמַכֵּר וְחִגּוֹר וְנִתְּנָה לְפֹנְעֵי : (25) עוֹז וְהִדְרָה לְבוּשָׁה
וּתְשַׁחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן : (26) פִּיהָ פְתָחָה בְּחִכְמָה וְתוֹרַת-חֶסֶד עַל-לְשׁוֹנָה : (27) צוֹפִיָּה
הַלִּיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עֲצָלוֹת לֹא תֹאכַל : (28) קָמוּ בְנֵיהָ וַיֵּאֱשְׁרוּהָ בְּעֵלָהּ
וַיַּהֲלֵלָהּ : (29) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאֵת עֲלִית עַל-כְּלָנָה : (30) שָׁקַר הַחֹן
וְהַבֵּל הִיפִי אִשָּׁה יִרְאֵת-יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל : (31) תְּנוּ-לָהּ מִפְּרֵי יְדֶיהָ
וַיַּהֲלִיחָהּ בְּשַׁעְרִים מַעֲשִׂיהָ :

سفر الأمثال — الإصحاح الواحد والثلاثون

(١٠) امرأةٌ فاضلةٌ من يجدها لأن ثمنها يفوق اللآلئ . (١١) بها يثق قلبُ زوجها فلا يحتاج إلى غنيمة . (١٢) تصنعُ له خيرا لا شرا كل أيام حياتها . (١٣) تطلب صوفاً وكتانا وتشتغل بيدين راضيتين . (١٤) هي كسفن التاجر . تجلب طعامها من بعيد . (١٥) وتقوم إذ الليل بعد وتعطي أكلا لأهل بيتها وفريضة لفتياتها . (١٦) تتأمل حقلا فتأخذها وبثمر يديها تفرس كرما . (١٧) تنطقُ حقويها بالقوة وتشد ذراعيها . (١٨) تشعر أن تجارتها جيدة . سراجها لا ينطفئ في الليل . (١٩) تمد يديها إلى المغزل وتمسك كفاها بالفلكة . (٢٠) تبسط كفيها للفقير وتمد يديها إلى المسكين . (٢١) لا تخشى على بيتها من الثلج لأن كل أهل بيتها لابسون حلا . (٢٢) تعمل لنفسها موشيات . لبسها بوص وأرجوان . (٢٣) زوجها معروف في الأبواب حين يجلس بين مشايخ الأرض . (٢٤) تصنع قمصانا وتبيعهما وتعرض مناطق على الكنعاني . (٢٥) العز والبهاء لباسها وتضحك على الزمن الآتي . (٢٦) تفتح فمها بالحكمة وفي لسانها سنة المعروف . (٢٧) تراقب طرق أهل بيتها ولا تأكل خبز الكسل . (٢٨) يقوم أولادها ويطقونها . زوجها أيضا فيمدحها . (٢٩) بنات كثيرات عملن فضلا أما أنتِ ففقت عليهن جميعا . (٣٠) الحسن غش والجمال باطل . أما المرأة المتقية الرب فهي تُمدح . (٣١) أعطوها من ثمر يديها ولتمدحها أعمالها في الأبواب .

סֵפֶר אִיּוֹב

אִיּוֹב א •

אִישׁ ⁽¹⁾ הָיָה בְּאֶרֶץ-עֹזַי אִיּוֹב שְׁמוֹ וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָם וְיֹשֵׁר וְיָרָא
אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע: ⁽²⁾ וַיֻּלְּדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים וְשָׁלֹשׁ בָּנוֹת: ⁽³⁾ וַיְהִי מִקְנֵהוּ
שִׁבְעַת אֲלָפֵי-צֹאן וְשָׁלֹשׁת אֲלָפֵי גַמְלִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֹמֵד-בָּקָר וְחֲמֵשׁ
מֵאוֹת אֲתוֹנוֹת וְעֶבְדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָדוֹל מִכָּל-בְּנֵי-קָדְם׃
⁽⁴⁾ וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתָּה בַּיִת אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשָׁלֹשׁת אַחֵיהֶם
לֵאכֹל וּלְשִׁתּוֹת עִמָּהֶם: ⁽⁵⁾ וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יָמַי הַמִּשְׁתָּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב
וַיִּקְדָּשׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֶּקֶר וְהָעֵלָה עֲלוֹת מִסֵּפֶר כָּלֵם כִּי אָמַר אִיּוֹב אוֹלָי
חֲטָאוּ בָנֵי וּבִרְכוּ אֱלֹהִים בְּלִבְכֶם כִּכָּה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל-הַיָּמִים׃

⁽⁶⁾ וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בָנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתִּיצֵב עַל-יְהוָה וַיָּבֹא גַם-הַשָּׁטָן
בְּתוֹכָם: ⁽⁷⁾ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁטָן מֵאֵין תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת-יְהוָה וַיֹּאמֶר
מִשׁוֹט בְּאֶרֶץ וּמִהֲתִלַּף בָּהּ: ⁽⁸⁾ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁטָן הֲשַׁמֵּת לְבָבָה עַל-
עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּאֶרֶץ אִישׁ תָּם וְיֹשֵׁר יָרָא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
⁽⁹⁾ וַיַּעַן הַשָּׁטָן אֶת-יְהוָה וַיֹּאמֶר הֲחִנַּם יָרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים: ⁽¹⁰⁾ הֲלֹא-אַתָּה
שָׂכַת בְּעֵדוֹ וּבְעֵד-בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מִסָּבִיב מִעֲשֶׂה יָדָיו בְּרַכָּת
וּמִקְנֵהוּ פָרִיץ בְּאֶרֶץ: ⁽¹¹⁾ וְאוֹלָם שְׁלַח-נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל-אֲשֶׁר-לוֹ אִם-לֹא
עַל-פָּנֶיךָ יִבְרַכְךָ: ⁽¹²⁾ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-הַשָּׁטָן הִנֵּה כָל-אֲשֶׁר-לוֹ בְּיָדְךָ
רַק אֲלֵיו אֶל-תִּשְׁלַח יָדְךָ וַיִּצָא הַשָּׁטָן מִעַם פְּנֵי יְהוָה׃

سِيفر أَيُّوبَ

الإصحاح الأول

(١) كان رجل في أرض عُوص اسمه أَيُّوب . وكان هذا الرجل كاملا ومستقيما يتق الله ويحيد عن الشر . (٢) وَوُلِدَ لَهُ سبعة بنين وثلاث بنات . (٣) وكانت مواشيه سبعة آلاف من الغنم وثلاثة آلاف حمل وخمس مئة زوج بقر وخمس مئة أتان وخدمة كثيرين جدا . فكان هذا الرجل أعظم كل بنى المشرق . (٤) وكان بنوه يذهبون ويعملون وليمة في بيت كل واحد منهم في يومه ويرسلون ويستدعون أخواتهم الثلث لياكلن ويشربن معهم . (٥) وكان لما دارت أيام الوليمة أن أَيُّوب أرسل فقدهم وبكر في الغد وأصعد مُحرقات على عددهم كلهم . لأن أَيُّوب قال ربما أخطأ بنى وجدفوا على الله في قلوبهم . هكذا كان أَيُّوب يفعل كل الأيام .

(٦) وكان ذات يوم أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضا في وسطهم . (٧) فقال الرب للشيطان من أين جئت . فأجاب الشيطانُ الربَّ وقال من الجولان في الأرض ومن التمشي فيها . (٨) فقال الرب للشيطان هل جعلت قلبك على عبدى أَيُّوب . لأنه ليس مثله في الأرض . رجل كامل ومستقيم يتق الله ويحيد عن الشر . (٩) فأجاب الشيطانُ الربَّ وقال هل مجانا يتق أَيُّوبُ الله . (١٠) أليس أنك سيجت حوله وحول بيته وحول كل ماله من كل ناحية . باركت أعمال يديه . فانتشرت مواشيه في الأرض . (١١) ولكن أبسط يدك الآن ومس كل ماله فانه في وجهك يجدف عليك . (١٢) فقال الرب للشيطان هوذا كل ماله في يدك . وانما اليه لا تمتد يدك . ثم خرج الشيطان من أمام وجه الرب .

(12) ויהי היום ובניו ובנותיו אכלים ושתיים בין בבית אחיהם הבכור:
(13) ומלאך בא אל-איוב ויאמר הבקר היו חרשות והאתנות רעות על-
ידיהם: (14) ותפל שבא ותקחם ואת-הנערים הכו לפי-חרב ואמלטה כק-
אני לבדי להגיד לך: (15) עוד זה מדבר וזה בא ויאמר אש אלהים
נפלה מן-השמים ותבער בצאן ובנערים ותאכלם ואמלטה כק-אני לבדי
להגיד לך: (16) עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים
ויפשו על-הגמלים ויקחוים ואת-הנערים הכו לפי-חרב ואמלטה כק-אני
לבדי להגיד לך: (17) עוד זה מדבר וזה בא ויאמר בניו ובנותיו אכלים
ושתיים בין בבית אחיהם הבכור: (18) והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר
ויגע בארבע פנות הבית ויפל על-הנערים וימותו ואמלטה כק-אני לבדי
להגיד לך: (19) ויקם איוב ויקרע את-מעלו ויגז את-ראשו ויפל ארצה
וישתחו: (20) ויאמר ערם יצאתי מבטן אמי וערם אשוב שמה יהוה נתן
ויהוה לקח יהי שם יהוה מברך: (21) בכל-זאת לא-תטא איוב ולא-נתן
תפלה לאלהים:

(١٣) وكان ذات يوم وأبناؤه وبناته يأكلون ويشربون نحرًا في بيت أخيهم الأكبر. (١٤) أن رسولًا جاء إلى أيوب وقال: البقر كانت تحرث والأتن ترعى بجانبها. (١٥) فسقط عليها السبيون وأخذوها وضربوا الغلمان بحدّ السيف ونجوتُ أنا وحدي لأخبرك. (١٦) وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال: نار الله سقطت من السماء فأحرقت الغنم والغلمان وأكلتهم ونجوتُ أنا وحدي لأخبرك. (١٧) وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال: الكلدانيون عينوا ثلاث فرق فهجموا على الجمال وأخذوها وضربوا الغلمان بحدّ السيف ونجوتُ أنا وحدي لأخبرك. (١٨) وبينما هو يتكلم إذ جاء آخر وقال: بنوك وبناتك كانوا يأكلون ويشربون نحرًا في بيت أخيهم الأكبر. (١٩) وإذا ريح شديدة جاءت من عبر القفر وصدمت زوايا البيت الأربع فسقط على الغلمان فماتوا ونجوتُ أنا وحدي لأخبرك. (٢٠) فقام أيوب ومزق جبته وجرّ شعر رأسه ونحرّ على الأرض وسجد. (٢١) وقال عريانا خرجتُ من بطن أمي وعريانا أعودُ إلى هناك. الرب أعطى والرب أخذَ فليكن اسم الرب مباركًا. (٢٢) في كل هذا لم يخطئ أيوب ولم ينسب لله جهالة.

איוב ב.

(1) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על-יהוה ויבא גם השטן בתכם להתיצב על-יהוה: (2) ויאמר יהוה אל-השטן אי מזה תבא ויניען השטן את-יהוה ויאמר משט בארץ ומהתהלך בה: (3) ויאמר יהוה אל-השטן השמט לבה על-עבדי איוב כי אין כמותו בארץ איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע ועדנו מחזיק בתמתו ותסיתני בו לבלעו חנם: (4) ויניען השטן את-יהוה ויאמר עור בעד-עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו: (5) אולם שלח-נא ידך וגע אל-עצמו ואל-בשרו אם-לא אל-פניו יברכה: (6) ויאמר יהוה אל-השטן הנו בידך אך את-נפשו שמר:

(7) ויצא השטן מאת פני יהוה ויך את איוב בשחין רע מכה רגלו ועד קדקדו: (8) וינקח-לו חרש להתגרד בו והוא ישב בתוך-האפר: (9) ותאמר לו אשתו עדה מחזיק בתמתך בך אלהים ומת: (10) ויאמר אליה כדבר אחת הנבלות תדברי גם את-הטוב וקבל מאת האלהים ואת-הרע לא וקבל בכל-זאת לא-חטא איוב בשפתיו:

(11) וישמענו שלשת רעי איוב את כל-הרעה הזאת הבאה עליו ויבאו איש ממקמו אליפו התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי ויועדי יחדו לבוא לגוד-לו ולנחמו: (12) וישאו את-עיניהם מרחוק ולא הכירהו וישאו קולם ויבכו ויקרעו איש מעלו ויזרקו עפר על-ראשיהם השמימה: (13) וישבו אתו לארץ שבעת ימים ושבעת לילות ואין דבר אליו דבר כי ראו כי-גדל הכאב מאד:

سفر أيوب - الإصحاح الثاني

(١) وكان ذات يوم أنه جاء بنو الله ليمثلوا أمام الرب وجاء الشيطان أيضا في وسطهم ليمثل أمام الرب . (٢) فقال الرب للشيطان من أين جئت . فأجاب الشيطان الرب وقال من الجولان في الارض ومن التمشى فيها . (٣) فقال الرب للشيطان هل جعلت قلبك على عبدى أيوب . لأنه ليس مثله في الأرض . رجل كامل ومستقيم يتقى الله ويحيد عن الشر . والى الآن هو متمسك بكاله وقد هيّجتني عليه لأبتلعه بلا سبب . (٤) فأجاب الشيطان الرب وقال . جلد بجلد وكل ما للانسان يعطيه لأجل نفسه . (٥) ولكن اسط الآن يدك ومسّ عظمه ولحمه فانه في وجهك يجتدف عليك . (٦) فقال الرب للشيطان ها هو في يدك ولكن احفظ نفسه .

(٧) فخرج الشيطان من حضرة الرب وضرب أيوب بقرح ردىء من باطن قدمه الى هامته . (٨) فأخذ لنفسه شقفة ليحتك بها وهو جالس في وسط الرماد . (٩) فقالت له امرأته أنت متمسك بعد بكالك . بارك الله ومث . (١٠) فقال لها تتكلمين كلاما كاحدى الجاهلات . الخير تقبل من عند الله والشر لا تقبل . فى كل هذا لم يخطئ أيوب بشفتيه .

(١١) فلما سمع أصحاب أيوب الثلاثة بكل الشر الذى أتى عليه جاءوا كل واحد من مكانه . أليغاز التيماني وبلدد الشوحى وصوفر النعماني وتواعدوا أن يأتوا ليرثوا له ويعزوه . (١٢) ورفعوا أعينهم من بعيد ولم يعرفوه فرفعوا أصواتهم وبكوا ومزق كل واحد جيبه وذرروا ترابا فوق رؤوسهم نحو السماء . (١٣) وقعدوا معه على الأرض سبعة أيام وسبع ليال ولم يكلمه أحد بكلمة لأنهم رأوا أن كاتبه كانت عظيمة جدا .

איוב מב.

(v) נִהְיָ אַחַר דְּבַר יְהוָה אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל-אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל-אֱלִיפָז הַתִּימְנִי חָרָה אַפִּי בְךָ וּבשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
כַּעֲבָדִי אִיּוֹב : (א) וְעַתָּה קְחוּ-לָכֶם שְׂבַע־פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים וּלְכוּ אֶל-
עַבְדֵי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה בְּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם-
פָּנִיו אֲשָׂא לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבִלָה כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כַּעֲבָדִי
אִיּוֹב : (ב) וַיֵּלְכוּ אֱלִיפָז הַתִּימְנִי וּבְלֶקֶד הַשׁוּחִי צֶפֶר הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיֵּשֶׂא יְהוָה אֶת-פָּנָיו אִיּוֹב : (ג) נִיְהוֹה שָׁב אֶת-שְׂבוֹת
אִיּוֹב בְּהַתְּפַלְלוֹ בְּעַד רָעָהוּ וַיִּסַּף יְהוָה אֶת-כָּל-אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֵה :
(ד) וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל-אָחָיו וְכָל-אֲחִיזָתָיו וְכָל יִדְעָיו לְפָנָיו וַיֵּאכְלוּ עִמּוֹ
לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיִּגְדּוּ לוֹ וַיִּנְחְמוּ אֹתוֹ עַל כָּל-הָרָעָה אֲשֶׁר-הִבִּיא יְהוָה עָלָיו
וַיִּתְנוּ-לוֹ אִישׁ קְשִׁטָּה אַחַת וְאִישׁ גֹּזֶם זָהָב אֶחָד : (ה) וַיְהִי בִּבְרֶךְ אֶת-
אֲחֵרֵי אִיּוֹב מִקְּאֲשֵׁיתוֹ וַיְהִי-לוֹ אַרְבַּעַת עָשָׂר אֵלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
גַּמְלִים וְאֵלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֵלֶף אֲתוֹנוֹת : (ו) וַיְהִי-לוֹ שְׁבַע־בָּנִים וְשְׁלוֹשׁ בָּנוֹת :
(ז) וַיִּקְרָא שְׁם-הָאֶחָת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קָרְן הַפּוֹף :
(ח) וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים יְפוֹת כַּבָּנוֹת אִיּוֹב בְּכָל-הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם
נְחִלָה בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם : (ט) וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי-זֹאת מֵאָה וָאַרְבָּעִים שָׁנָה
וַיֵּרָא אֶת-בָּנָיו וְאֶת-בְּנֵי בָנָיו אַרְבַּעַת דְּרוֹת : (י) וַיִּקְּמַת אִיּוֹב זָקֵן וְשִׁבַע יָמִים :

سفر أيوب - الإصحاح الثاني والأربعون

(٧) وكان بعد ما تكلم الرب مع أيوب بهذا الكلام أن الرب قال لأليغاز التيماني قد احتمى غضبي عليك وعلى كلا صاحبيك لأنكم لم تقولوا في الصواب كعبدى أيوب . (٨) والآن نخذوا لأنفسكم سبعة ثيران وسبعة كباش واذهبوا إلى عبدى أيوب وأصعدوا محرقة لأجل أنفسكم وعبدى أيوب يصلّى من أجلكم لأنى أرفع وجهه لئلا أصنع معكم حسب حماقتكم لأنكم لم تقولوا فى الصواب كعبدى أيوب . (٩) فذهب أليغاز التيماني وبلدّ الشوحى وصوفر النعماني وفعّلوا كما قال الرب لهم ورفع الرب وجه أيوب . (١٠) وردّ الرب سبب أيوب لما صلّى لأجل أصحابه وزاد الرب على كل ما كان لأيوب ضعفا . (١١) فجاء إليه كل إخوته وكل أخواته وكل معارفه من قبل وأكلوا معه خبزا فى بيته ورتنوا له وعزّوه عن كل الشمر الذى جلبه الرب عليه وأعطاه كل منهم قسيطة واحدة وكل واحد قرطا من ذهب . (١٢) وبارك الرب آخرة أيوب أكثر من أولاه وكان له أربعة عشر ألفاً من الغنم وستة آلاف من الإبل وألف فدان من البقر وألف أتان . (١٣) وكان له سبعة بنين وثلاث بنات . (١٤) وسمّى اسم الأولى يميمة واسم الثانية قصيعة واسم الثالثة قرن هقوك . (١٥) ولم توجد نساء جميلات كبنات أيوب فى كل الأرض وأعطاهن أبوهن ميراثاً بين إخوتهن . (١٦) وعاش أيوب بعد هذا مئة وأربعين سنة ورأى بنيه وبنى بنيه إلى أربعة أجيال . (١٧) ثم مات أيوب شيخا وشبعان الأيام .

مراجع عبرية وعربية

י. גרזובסקי .	בית ספר עברי
ל. שאצקי .	הדקדוק העברי
חיים סבי לרז .	מורה הלשון
י. ח. טייב .	חורת הנקוד
א. המלך .	מלון עברי ערבי
מ. מ. מנסוויטש .	הדקדוק המעשי
י. שטיינברג .	פסיעות קטנות
י. ח. טייב .	אוצר השירה והמליצה
י. ל. טילר .	חורת הלשון
מ. ב. פרג .	המורה העברי
מ. ב. בדר .	המטמון
ל. שפר .	למדו עברית
ברקוז .	שפת ילדים
אסראייל ולפנסון .	תאריך اللغات السامية
פאן דייק .	ترجمة العهد القديم

נדפס בבית הדפוס של הממשלה

وقعت الأخطاء المذكورة بعد فترجو تصحيحها كما يأتي :

صواب	خطأ	سطر	صفحة	صواب	خطأ	سطر	صفحة
יהודית	יהודית	11	413	هي	هو	2	101
נתנה	נתנה	12	414	وتسمى	وليسمى	2	101
את	את	16	414	تخذف هذه الكلمة	كالعربية	2	120
נתח	נתח	3	415	יהי	יהي	12	122
הזיק	הזיק	13	420	ومسبوفا	ومسبوق	16	137
שית	שית	4	422	المرأة	الامرأة	17	137
והשפה	והשפה	8	425	פעל	פעل	6	202
לסיל	לסיל	21	489	היה	היה	10	203
ורוח	ורוח	4	516	אמר	אמר	6	218
הדעת	הדעת	14	522	الفعل الأجوف	الفعل السالم	9	236
לדעת	לדעת	15	528	يشكل	تشكل	4	258
התהלך	התהלך	15	528	זכרה	זכרה	2	263
רמש	רמש	11	522	שמרתו	שמרתو	2	265
עשה	עשה	9	528	קנתה	קנתה	9	270
הפרות	הפרות	5	580	חשבו	חשבו	14	281

مراجع عبرية وعربية

י. גרזובסקי .	בית ספר עברי
ל. שאצקי .	הדקדוק העברי
חיים סבי לרז .	מורה הלשון
י. ח. טייב .	תורת הנקוד
א. המלך .	מלון עברי ערבי
מ. מ. מנסופיטש .	הדקדוק המעשי

ג'רפס בבית הדפוס של הממשלה
בבולק — בקהיר
יום י" לח" אֵיִר ש" התרצ"ה
מנהל ב" ד" הממשלה
מחמד א" בהגת

تم طبع هذا الكتاب بالمطبعة الأميرية ببولاق
في يوم ٩ من صفر سنة ١٣٥٤
(١٣ من مايو سنة ١٩٣٥) م
مدير المطبعة الأميرية
محمد أمين الجيوت